1496

BIBLIOTECA
Pere Marés Oriol

R.478559

Malleus maleficarũ

BIBLIOTECA
MARÉS

Apologia auctoris in malleum maleficarum.

Cum inter ruentis ſeculi calamitates. quas proch dolor nō tam
legimꝰ ꝗ̄ paſſim experimur: vetus oriēs damno ſue ruine irrefra
gabili diſſolutus. eccl'iam quā nouus oriēs hō xp̄s ieſus aſperſi
one ſui ſanguinis fecūdauit: licet ab initio varijs hereſim contagionibꝰ
infect[illegible] nō ceſſat. Illo tn̄ ꝑcipue i tp̄e his conat': qn̄ mūdi veſpere ad oc
caſum declināte ⁊ malicia hoim excreſcēte nouit in ira magna. vt Ioh. i
Apo. teſtatur ſe modicū tēpꝰ habere. Quare ⁊ inſolitā quandā hereticā
prauitatē in agro dominico ſuccreſcere fecit: hereſim inquā maleficarū
a principaliori in q̄ vigere noſcit' ſexu denotando. Que dū innumeris
machinat' inſultibꝰ: ħ tn̄ in ſingulis: quod cogitatu terribile. deo nimium
abominabile ⁊ oibꝰ xp̄ifidelibus odibile cernit'. opibꝰ explet'. Ex pacto
eīn cū inferno ⁊ federe cū morte fetidiſſime ſeruituti ꝓ earū prauis ex
plēdis ſpurcicijs ſe ſubijciūt. Preterea ea que i quotidianis erūnis. hoi
bus. iumētis ⁊ terre frugibꝰ ab eis deo ꝑmittēte ⁊ v̄tute demonū cōcur
rente inferunt'. Inter q̄ mala: nos inqſitores iacobꝰ ſprēger vna cū cari
ſſimo ab ap'lica ſede in exterminiū tā peſtifere hereſis ſocio deputato. li
cet inter diuinoꝝ eloquioꝝ ꝓfeſſores ſub p̄dicatoꝝ ordine militantium
minimi. Pio tn̄ ac lugubri affectu penſantes q̄d remedij: q̄d ve ſolami
nis mortalibꝰ ipis ꝓ ſalutari anthidoto foret ad miniſtrādū huic operi
p̄ cunctis alijs remedijs pios ſ̄bmittere humeros dignū iudicauimꝰ. cō
fiſi de melliflua largitate illiꝰ q̄ dat oibꝰ affluenter. ⁊ q̄ calculo ſump
de altari forpice tangit ⁊ mūdat labia imꝑfectoꝝ: in finē optatū cuncta
ꝑducere. Verū cū in opibꝰ hoim nil fiat adeo vtile ⁊ licitū: cui nō poſſit
aliqua ꝑnicies irrogari. Ingeniola etiā noſtra ad acumē nō ꝑueniūt ve
ritatis: niſi lima alterius prauitatis plurimū fuerit abraſa. Vō qui de no
uitate operis nos redarguendos eſtimat: ad certamē illiꝰ ꝯfidenter acce
dimus. Sciat tn̄ ħ ipm opus nouū eſſe ſimul ⁊ antiquū: breui pariter et
ꝓlixū. Antiquum certe materia ⁊ auctoritate: nouū vero partium cōpi
latione earūq; aggregatōe. Breue ꝓpter plurimoꝝ auctoꝝ in breuem ꝯ
ſtrictionē. longū nihilominus ꝓpter immenſam materie multitudinē ⁊
maleficaꝝ imꝑſcrutabilē maliciā. Nec ħ dicimꝰ ceteroꝝ auctorū ſcript'
p̄ſumptuoſe derogando noſtrūq; opus iactanter ⁊ inaniter extollendo.
cum ex nr̄o ingenio pauca ⁊ quaſi nulla ſint addita. Vn̄ nō noſtrū opꝰ.
ſed illoꝝ potius cenſet' quoꝝ ex dictis vere ſunt ſingula ꝯtexta. Qua ſi
mul ex cauſa nec poemota cōdere nec ſublimes theorias cepimꝰ extēdē
ſed excerptorū more ꝓcedendo. Ad honorē ſumme trinitatis ⁊ indiui
due vnitatis. ſuꝑ tres ꝑtes ꝑcipales. originē. ꝓgreſſum ⁊ finē. Malefi
carū malleū tractatū nūcupādo aggredimur. Recollectionē opis ſocio.
executione vero his q̄bus iudiciū duriſſimū imminet. eo ꝙ in vindictā
maloꝝ. laudē vero bonoꝝ ꝯſtituti cernūtur a deo. cui oīs honor ⁊ gloria
in ſecula ſeculorum Amen.

Tenoꝛ bulle ap̄lice aduerſus hereſim maleficaꝝ cū approbatiōe ⁊ ſub ſcriptōne doctoꝝ alme vniuerſitatis Colonień. i ſequētem tractatū. Incipit feliciter.

Innocētius epiſcopus ſeruꝰ ſeruoꝝ

dei. Ad futurā rei memoriā. Summis deſiderātes affectibus ꝓut paſtoralis ſollicitudinis cura requirit. vt fides catholica nr̄is potiſſime tēporibus vbiq; augeat̄ ⁊ floreat. ac oīs heretica prauitas de finibus fideliū procul pellat̄ ea libēter declaram⁹ ac etiā de nouo ꝓcedim⁹ ꝑ q̄ hmōi piū deſideriū noſtrū votiuū ſortiat̄ effectū. cunctiſq; ꝓpterea ꝑ nr̄e operationis miniſteriū quaſi ꝑ ꝓuidi opatoris ſarculū. erroribus extirpatis. eiuſdem fidei zelus ⁊ obſeruantia in ipoꝝ corda fideliū fortius imprimatur Sane nuꝑ ad nr̄am nō ſine ingenti moleſtia ꝑuenit auditū q̄ in nōnullis partib⁹ alamanie ſuperioris. necnō in Maguntinē. Colonień. Treuerenſi. Saltzburgē. ⁊ Bremeñ. ꝓuincijs. ciuitatib⁹. terris. locis ⁊ dioceſibus q̄plures vtriuſq; ſexus ꝑſone: ꝓprie ſalutis immemores ⁊ a fide catholica deuiātes. cū demonibus incubis ⁊ ſuccubis abuti ac ſuis incantatiōibus: carminib⁹ ⁊ ꝯiuratōibus aliiſq; nephandis ſuꝑſtitijs ⁊ ſortilegijs. exceſſibus. criminib⁹ ⁊ delictis mulieꝝ partus. aīaliū fetus. terre fruges. vinearū vuas ⁊ arboꝝ fruct⁹. necnō hoīes. mulieres iumēta. pecora. pecudes ⁊ alia diuerſoꝝ generum aīalia. Vineas quoq; pomeria prata. paſcua. blada. frumēta ⁊ alia terre legumina ꝑire. ſuffocari ⁊ extingui facere ⁊ ꝓcurare. ipſaq; hoīes. mulieres. iumenta. pecora. pecudes ⁊ aīalia. diris tā intrinſecis q̄ extrinſecis doloꝛib⁹ ⁊ tormētis afficere et excruciare. ac eoſdē hoīes ne gignere ⁊ mulieres ne cōcipe. viroſq; ne vxorib⁹ ⁊ mulieres ne viris actus coniugales reddere valeāt. impedire Fidem ꝓterea ipſam quā in ſacri ſuſceptōe baptiſmi ſuſceperūt ore ſacrilegio abnegare. Aliaq; q̄plurima nefanda. exceſſus ⁊ crimina inſtigante humani generis inimico cōmittere ꝑpetrare nō verent̄ in aīarū ſuarum periculū. diuine maieſtatis offenſaꝫ ac ꝑnicioſū exēplū ⁊ ſcādalum plurimoꝝ. Quodq; licet dilecti filij Heinrici inſtitoris in p̄dictis partibus Almanie ſuꝑioris. in quib⁹ etiā ꝓuincie. ciuitates. terre. dioceſes. et alia loca hmōi ꝯprehēſa fore cenſentur. necnō iacob⁹ ſprēger ꝑ certas partes linee rheni. ordinis fratrū p̄dicatoꝝ ⁊ theologie ꝓfeſſores. heretice prauitatis inq̄ſitores. ꝑ lr̄as apoſtolicas deputati fuerint. ꝓut adhuc exiſtūt. tamē nōnulli clerici ⁊ laici illaꝝ partiū q̄rētes plura ſapere q̄ oporteat. ꝓ eo q̄ in lr̄is deputatōis hmōi ꝓuincie. ciuitates. dioceſes. terre ⁊ alia loca predicta. illarumq; ꝑſone. ac exceſſus hmōi. nominatim et ſpecifice expreſſa nō fuerūt. illa ſub eiſdē partib⁹ minime ꝯtineri ⁊ ꝓpterea prefatis inquiſitoribus i ꝓuincijs. ciuitatib⁹. dioceſib⁹. terris et locis p̄dictis hmōi inq̄ſitōis officiū exequi nō licere. ⁊ ad ꝑſonarū earūdem ſuꝑ exceſſibus ⁊ criminib⁹ antedictis. punitionem. incarceratōem et correctionē admitti nō debere ꝑtinaciter aſſerē nō erubeſcūt. Propt

BIBLIOTECA MARES

quod in ꝓuincijs:ciuitatib⁹:dioceſibus:terris ꝛ locis p̄dict̄ exceſſus ꝛ
crimina hmōi nō ſine aīaꝝ earundē euidēti iactura ꝛ eterne ſalut̄ diſpē
dio remanet īpunita. Nos igit̄ impedimēta q̄libet q̄ ꝑ ipoꝝ inquiſitoꝝ
officij executio quomōlibet retardari poſſet de medio ſubmouere. ꝛ ne
labes heretice prauitatis aliorūq; exceſſuū hmōi in ꝑniciē alioꝝ innocē
tū ſua venena diffundat:oportunis remedijs ꝓut nr̄o incūbit officio ꝓ
uidere volentes:fidei zelo ad h̄ maxime nos impellēte. ne ꝓpterea cōtin
gat. Prouincias. ciuitates. dioceſ. terras ꝛ loca p̄dicta ſub eiſdē ꝑtibus
Almanie ſuꝑioris debito inquiſitionis officio carere eiſdē inq̄ſitoribus.
in illis officiū inq̄ſitionis hmōi exeq̄ licere ꝛ ad ꝑſonaꝝ earundē ſuꝑ ex
ceſſib⁹ ꝛ criminib⁹ p̄dict̄ correctionē:incarceratōez ꝛ puniōnē admitti
debere. Per inde i oīb⁹ ꝛ ꝑ oīa ac ſi in literis p̄dictis ꝓuincie:ciuitates
dioce. terre ꝛ loca ac ꝑſone ꝛ exceſſus hmōi nomiatim ꝛ ſpecifice exp̄ſſa
forēt. auctoritate ap̄lica tenore p̄ſentiū ſtatuim⁹. Proq; potiori cautela
lr̄as ꝛ deputatōez p̄dictas:ad ꝓuincias:ciuitates:dio. terras ꝛ loca:nec
nō ꝑſonas ꝛ crimina hmōi extendētes. Prefatis inq̄ſitorib⁹. q̄d ip̄i ꝛ alt̄
eoꝝ. accerſito ſecū dilecto filio Iohe gremper clerico Cōſtañ. dioc. ma-
giſtro i artib⁹ eoꝝ moderno:ſeu q̄uis alio notario publico ꝑ ipos ꝛ quē
libet eoꝝ ꝓ tpe deputādo in ꝓuincijs:ciuitatib⁹:dio. terris ꝛ locis p̄di-
ctis ꝯtra quaſcūq; ꝑſonas cuiuſcūq; ꝯditōis ꝛ p̄eminētie fuerint: hmōi
inq̄ſitōis officiū exeq̄:ipaſq; ꝑſonas q̄s in p̄miſſis culpabiles repererint
iuxta earū demerita corrigere:incarcerare:punire ꝛ mulctare. Necnō in
ſingulis ꝓuinciarū hmōi parrochialib⁹ eccl̄ijs v̄bū dei fideli pplo q̄ti
ens expedierit ac eis viſū fuerit ꝓponere ꝛ p̄dicare:oīaq; alia ꝛ ſingula i
p̄miſſis ꝛ circa ea nccāria ꝛ oportuna facere ꝛ ſilr̄ exeq̄ libere ꝛ licite va-
leant:plenā ac liberā eadē auctoritate de nouo ꝯcedim⁹ facultatē. Et ni-
hilomin⁹ venerabili frī nr̄o Epo Argeñ. ꝑ ap̄lica ſcripta mādam⁹ quate
nus ip̄e ꝑ ſe vel aliū ſeu alios p̄miſſa:vbi quādo ꝛ quotiēs expedire cog-
uerit fueritq; ꝓ parte inq̄ſitoꝝ hmōi ſeu alteri⁹ eoꝝ legitime req̄ſit⁹ ſolē
nit publicās:nō ꝑmittat eos ꝑ q̄ſcūq; ſuꝑ h̄ ꝯtra p̄dictaꝝ ꝛ p̄ſentiū lr̄a-
rū tenorē quauis auctoritate moleſtari:ſeu alias quomōlibet impediri.
Moleſtatores ꝛ impedientes ꝛ ꝯtradictores q̄ſlibet ꝛ rebelles cuiuſcun-
q; dignitatis ſtatus:gradus p̄eminētie:nobilitatis ꝛ excellētie aut ꝯdi-
tiōis fuerint ꝛ q̄cūq; exēptōis p̄uilegio ſint muniti. Per excōicatōis. ſu
ſpēſiōis ꝛ interdicti:ac alias etiā formidabiliores. de qb⁹ ſibi videbitur
ſentētias. cenſuras ꝛ penas oī appellatōe poſtpoſita cōpeſcēdo:ꝛ etiaz
legitimis ſuꝑ his ꝑ eū ſeruādis ꝓceſſib⁹. ſentētias ip̄as q̄tiēs opus fue
rit aggrauare ꝛ reaggrauare: auctoritate nr̄a ꝓcuret. Inuocato ad h̄ ſi
opus fuerit auxilio brachij ſecularis. Nō obſtātib⁹ p̄miſſis ac ꝯſtitutōi
b⁹ ꝛ ordinatōib⁹ ap̄licis ꝯtrarijs q̄buſcūq;. Aut ſi aliq̄b⁹ cōiter vel diui-
ſim ab ap̄lica ſit ſede indultum q̄ iterdici:ſuſpēdi vel excōicari nō poſ-
ſint ꝑ lr̄as ap̄licas:nō faciētes plenā ꝛ expreſſā ac de v̄bo ad v̄bū de in-
dulto hmōi mētionē ꝛ q̄libet alia dicte ſedis indulgētia generali vl̄ ſpe

ciali cuiuſcūq; tenoꝛis exiſtat.ꝑ quā pñtibus nō expͣſſam vel totalit̃ nō inſertā effectus huiuſmodi gratie impedire valeat quomodolibet vel dif ferri.⁊ de q̄ cuiuſq; toto tenoꝛe hn̄da ſit in noſtris lr̃is mentio ſpecialis. Nulli ergo omnino hominū liceat hanc paginā noſtre declaratōis:extē ſionis:ꝯceſſiōis: ⁊ mādati infringere.vel ei auſu temerario ꝯ̄ire. Si q̇s aūt hoc attēptare p̄ſumpſerit:indignatōeꝫ omnipotētis dei ac btōꝝ Pe tri ⁊ Pauli apl̃oꝝ eius ſe nouerit incurſuꝝ.Datū Rome apud ſctm̄ Pe trum.Anno incarnatōis dn̄ice Milleſimoquadrigēteſimooctuageſimo quarto.Non̄.Decemb.Pōtificatus noſtri Anno p̄mo.

Sequit̃ in ſequentē tractatū approbatio ⁊ ſubſcri- ptio doctoꝝ alme vniuerſitatis Colonien̄.iuxta foꝛ mam publice inſtrumenti.

In nomine domini noſtri Jeſu

xp̄i.Amen.Nouerint vniuerſi p̄ns publicū inſtrumentuꝫ lecturi.viſuri.⁊ audituri.Q̄ð anno a natiuitate eiuſdē do mini noſtri.M.cccclxxxvij.Indictōe.v.Die vo ſabbat decimanona mēſis Maij.hoꝛa q̇nta poſt meridiē.vel q̄ſi Pōtificatus Sāctiſſimi in xp̄o p̄ris ⁊ dn̄i noſtri dn̄i Innocētij diuina ꝓ uidētia pape octaui.Anno.iij.In mei notarij publici ⁊ teſtium infraſcri- ptoꝝ ad hoc ſpecialiter vocatoꝝ ⁊ rogatoꝝ pn̄tia:ꝑſonaliter conſtitutus Venerabilis ⁊ religioſus frater Henricus inſtitoꝛis ſacre theologie ꝓ feſſoꝛ oꝛdinis p̄dicatoꝝ heretice prauitatis inquiſitoꝛ.A ſancta ſede apo ſtolica.vna cum venerabili ⁊ religioſo fratre Jacobo ſpꝛenger etiā ſacre theologie ꝓfeſſoꝛe.ac ꝯuētus p̄dicatoꝝ Colon̄.p̄oꝛe collega ſuo ſpālit̃er deputatus ꝓ ſe ⁊ dicto collega ſuo ꝓpoſuit atq; dixit ꝙ modernus ſum- mus pontifex ſcꝫ dn̄s Innocētius papa p̄fatus.ꝑ vnam patentem bullā cōmiſit ipſis inq̇ſitoꝛibus Henrico ⁊ Jacobo oꝛdinis p̄dicatoꝝ ⁊ ſacre theologie ꝓfeſſoꝛibus p̄dictis facultatē inquirēdi apl̃ica auctoꝛitate.ſuꝑ quaſcūq; hereſes.p̄cipue aūt ſuꝑ hereſim maleficaꝝ modernis tēꝑibus vigentē.⁊ hoc ꝑ q̇nq; eccleſias metropolitanas.videlꝫ Moguntinā.Co lon̄.Treueren̄.Saltzburgen̄.⁊ Bremen̄.cū omni facultate ꝯ̄ tales ꝓce dendi vſq; ad vltimū exterminiū.iuxta tenoꝛē bulle apl̃ice.quā ſuis ha- bebat in manibus.ſanā.integrā.illeſam ⁊ nō viciatā.ſꝫ omni ꝓrſus ſuſpi tione caren̄.Cuius q̇dem tenoꝛ bulle ſic incipit.Innocētius ep̄s ſeruus ſeruoꝝ dei.Ad futurā rei memoꝛiā ſummis deſiderantes affectibus.ꝓut paſtoꝛalis ſollicitudinis cura requirit vt fides catholica noſtriſ potiſſime tēꝑibus vbiq; augeat̃ ⁊ floꝛeat ⁊c̄.Finit aūt ſic.Datum Rome apud ſanctū Petꝛ Anno incarnatōis dn̄ice Milleſimoq̄drīgēteſimooctua geſimoq̄rto.Nonas Decembꝛis.Pōtificatus noſtri Anno p̄mo. Et quia nōnulli animaꝝ rectoꝛes ⁊ verbi dei p̄dicatoꝛes publice in coꝝ ſer-

monibus ad populū aſſerere ⁊ affirmare nō verebant̄ maleficas nō eſſe aut ꝙ nihil in nocumentū creaturaꝝ quacūq; operatione efficere poſſent. Ex quibus incautis ſermonibus nōnunq̄ ſeculari brachio ad puniendū huiuſmodi maleficas amputabat̄ facultas. ⁊ hoc in maximum augmentū maleficaꝝ et cōfortationem illius hereſis. Ideo prefati inquiſitores totis eoꝝ viribus cunctis periculis ⁊ inſultibus obuiare volentes. tractatum quendam non tam ſtudioſe q̄ ⁊ laborioſe collegerunt. In quo non tam huiuſmodi predicatorum ignorantiam ꝓ catholice fidei conſeruatione repellere niſi ſunt. quantum etiam in exterminium maleficarum debitos modos ſententiādi ⁊ eaſdem puniendi iuxta dicte bulle tenorem ⁊ ſacrorum canonum inſtituta laborarūt. At qm̄ cōſonū rōni eſt vt ea que ꝓ cōmuni vtilitate fiunt. etiam cōmuni approbatiōe doctoꝝ roborent̄. Ideo ne p̄fati rectores diſcoli ⁊ p̄dicatores ſacraꝝ litteraꝝ ignari eſtimarent p̄dictum tractatum ſic vt p̄mittit̄ collectum. minus bn̄ doctoꝝ determinationibus ⁊ ſententijs fulcitū. eūdem alme vniuerſitati Colonieñ. ſeu nōnullis ibidē ſacre pagine ꝓfeſſoribus. ad diſcutiendū ⁊ collationandum obtulerūt. vt ſi qua rep̄henſibilia ⁊ a catholica veritate diſſona reperirent̄ eoꝝ iudice ſic refutarent̄. quod tn̄ cōſona catholice veritati approbarent̄. quod ſubſcriptis modis factū fuit.

In p̄mis. Egregius dn̄s Lābertus de monte manu ſua ꝓpria ſe ſubſcripſit ꝓut ſequit̄. Ego Lābertus de monte. ſacre theologie humilis ꝓfeſſor. Decanus ꝓ tempe facultatis ſacre pagine eiuſdem ſtudij Coloñ. fateor hac manu mea ꝓpria iſtum tractatū tripertitum. ꝑ me luſtratum ⁊ diligenter collationatum quo ad eius ptes p̄mas. nihil cōtinere ſalteȝ meo humili iudicio quod ſit contrarium aut ſententijs non errantium philoſophoꝝ. aut contra veritatem ſancte catholice ⁊ apoſtolice fidei. aut contra doctoꝝ determinatiōes a ſctā eccleſia approbatoꝝ aut admiſſoꝝ. Tercia etiā ps vtiq; ſuſtinēda ⁊ approbāda quo ad illoꝝ hereticoꝝ punitiōes de q̄bus tractat̄ inq̄tū ſacris canonibus nō repugnat. Item ꝓpt̄ exp̄imēta in hoc tractatu narrata. q̄ vtiq; ꝓpt̄ famā tātoꝝ viroꝝ p̄cipuoꝝ etiā inq̄ſitoꝝ credunt̄ eſſe vera. Cōſulendū tn̄ videt̄ ꝙ iſte tractatus doctꝪ ⁊ viris zeloſis. q̄ ex eo ſana varia ⁊ matura cōſilia in extiminiū maleficaꝝ cōferre pñt cōicet̄. ſil' ⁊ eccl'iaꝝ rectoribus timoratis ⁊ cōſciētioſis dūtaxat ad quoꝝ doctrinā ſubditoꝝ corda in odiū tā peſtifere hereſis incitari poterūt. ad cautelā bonoꝝ p̄it ⁊ maloꝝ inexcuſabilitatē atq; punitiōeȝ. vt ſic mi'icordia in bonis. ⁊ iuſticia in malis luce clarius pateat. ⁊ in omibus deus magnificet̄ ipo p̄ſtāte cui laus ⁊ glia. Deinde ad idē venerabilis magr̄ Jacobus de ſtralen etiā ꝓpria manu ſua ſe ſubſcpſit in hūc modū Ego Jacobus de ſtralen ſacre theologie ꝓfeſſor minim'. poſt viſitatōeȝ tractatus mēorati ſentio cōformit̄ ꝑ oia his q̄ ꝑ venerabilē magr̄m noſtꝝ Lābertū d̄ mōte decanū ſacre theologie ſupius ānotata ſunt. qd̄ atteſto' hac ſcriptura manus mee ad dei laudē. Pariformit̄ eximius mgr̄ Andreas de Ochſenfurt etiā ꝓpria manu ſe ſubſcpſit. vt infra. Cōformit̄ mi

hi Andree de Ochſenfurt ſacre theologie ꝓfeſſori nouiſſimo videt̃ cẽſen
dũ de materia oblati tractatus. q̃tũ p̄ma facie apparuit. qḋ ꝯteſtoꝛ man⁹
mee ſcp̄tura. ad finẽ in eodẽ exp̄ſſum ꝓmouẽdũ. Cõſequent̃ aũt egre-
gius magr̃ Thomas de Scocia. ſilr̃ ſe ꝓpria manu ſua ſubſcp̄ſit. ꝓut ſe
quit̃. Ego Thomas de Scocia ſacre theologie doctoꝛ lʒ imeritus. ꝯfoꝛ-
miter ſentio ꝑ oia venerabilibus magr̃is noſtris p̄cedẽtibus in materia
p̄fati tractatus ꝑ me examinati. quod atteſtoꝛ manu ꝓpria mea. Sub-
ſequẽter ⁊ ſecunda ſubſcriptio ꝯ p̄fatos p̄dicatores incautos ſic acta fu-
it. In p̄mis poſiti fuerunt articuli ꝓut ſequit̃. Primo inquiſitores here-
tice prauitatis deputatos auctoꝛitate ſedis apoſtolice iuxta formam ca-
nonũ cõmendãt magiſtri ſacre theologie ſubſcripti ⁊ hortant̃ ꝙ dignent̃
ꝓſequi cum zelo eoꝝ officium. Secundo ꝙ maleficia poſſe fieri ꝑmiſſi
one diuina ex cooperatione dyaboli ꝑ maleficos aut maleficas nõ eſt ꝯtrã
fidei catholice. ſʒ ꝯſonum dictis ſacre ſcripture. imo neceſſariuʒ eſt iuxta
ſententias doctoꝝ ſanctoꝝ illa quãdoqʒ poſſe fieri admittere. Tercio
p̄dicare ergo maleficia non poſſe fieri erroneum eſt. qꝛ ſic p̄dicãtes im-
pediũt q̃tum in eis eſt opus pium inq̃ſitoꝝ in p̄iudiciũ ſalutis animaꝝ
ſecreta tñ que qñqʒ ab inq̃ſitoꝛibus audiunt̃ nõ ſunt oĩbus reuelãda.
Vltimo exhoꝛtãdi veniũt oẽs p̄ncipes ⁊ q̇cũqʒ catholici vt aſſiſtere
dignent̃ tã pijs votis inquiſitoꝝ ꝓ defenſione ſancte catholice fidei
Demũ vͦo ſubſcripti ⁊ ſupraſcripti doctores p̄dicte facultatis theolo-
gie manibus ꝓprijs ſe ſubſcripſerũt. ꝓut ego Arnoldus notarius infra
ſcriptus ex reuelatione honeſti Johãnis vorda de Mechlinia alme vni
uerſitatis Coloñ. bedelli iurati qui mihi hoc retulit audiui. ⁊ vt ex mani
bus etiã ſupra ⁊ infraſcriptis apparuit vidi in hunc qui ſequit̃ modum.
Ego Lãbertus de mõte. ſacre theologie humilis ꝓfeſſoꝛ ita ſentio vt p̄-
ſcribit̃. teſte hac manu mea ꝓpria. ꝑ tempꝫ decanus. Ego Jacobus de
ſtralen. ſacre theologie ꝓfeſſoꝛ minimus ita ſentio vt ſupra ſcribit̃. qḋ te
ſtificoꝛ manu mea ꝓpria. Ego Vdalricus kridwiß de Eſlingen ſacre
theologie ꝓfeſſoꝛ nouiſſimus. vt p̄ſcriptuʒ eſt ita ſentiendũ hac manus
ꝓprie ſcp̄tura cẽſeo. Et ego Cõradus de cãpis ſacre theologie ꝓfeſſoꝛ
humillimus ꝓut ſupra cũ maioꝛibus meis in idẽ ꝯcurro iudiciũ. Ego
Coꝛnelius de Breda minimus ꝓfeſſoꝛ ita ſentio vt p̄ſcriptum eſt. quod
teſtificoꝛ manu mea ꝓpria. Ego Thomas de Scocia. ſacre theologie
ꝓfeſſoꝛ. lʒ immeritus ꝯfoꝛmiter ſentio venerabilibus ꝓfeſſoꝛibus p̄ſcri-
ptis. teſte manu mea ꝓpria. Ego Theodericus de Bũmel ſacre theo-
logie humillimus ꝓfeſſoꝛ ita ſentio ſicut ſcriptum eſt ꝑ magiſtros meos
p̄ſcriptos. quod teſtoꝛ manu mea ꝓpria. In aſſertiõe articuloꝝ p̄ſcri-
ptoꝝ ꝯfoꝛmis iudicij ſum cum venerandis magiſtris noſtris p̄ceptoꝛi-
bus meis. Ego Andreas de Ochſenfurt ſacre theologice facultatis pro-
feſſoꝛ ac theologoꝝ vniuerſitatis Colonieñ. collegij minimus.
Nouiſſime aũt ⁊ finalit̃ iã dictus venerabił ⁊ religioſus frat̃ Hẽricus
inſtitoꝛis inq̃ſitoꝛ. habuit ⁊ tenuit in ſuis manibus q̃dã aliã litterã ꝑga-

meneam Sereniſſimi regis Romanoꝝ. ſigillo ſuo rubeo rotūdo in ca-
pſa cere glauce impreſſa: impreſſula pgameni inferius impendeñ. ſigilla
tam: ſanā ⁊ integrā: nō viciatā. nō cancellatā. neq̃ȝ in aliqua ſui parte ſu-
ſpectā. ſed omni prorſus vicio ⁊ ſuſpicioñ. careñ. Ita q̃ in faciliorē expe
ditionē huius negocij fidei idē Sereniſſimus dñs Romanoꝝ rex prefa
tus ipam eandē bullam apoſtolicā ſupra tactā tanq̃ȝ xpianiſſimus prin-
ceps tueri ⁊ defendere voluit atq̃ȝ vult. ⁊ ipſos inquiſitores in ſuam om
nimodā protectionē ſuſcipit. Mandās ⁊ precipiēs oībus ⁊ ſingulis ro-
mano imperio ſubditis vt in executione taliū negocioꝝ fidei ipſis inqui
ſitoribus oēm fauorem ⁊ aſſiſtentiā exhibeant. ac alia faciāt prout in ea
dem lr̄a plenius ꝯtinet̃ ⁊ habet̃. Cuius quidē litere regalis p̄ncipiū ⁊ fi
nis hic infra annotant̃ in hūc modū. Maximilianus diuina fauēte cle-
mentia Roma. rex ſemꝑ auguſtus. Archidux auſtrie. dux Burgun. Lo
thar. Brabantie. Lymburgie ⁊ Luczenbur. ⁊ Geldrie. Comes flādrie ⁊c̄
Finis vero. Datū in oppido nr̄o Bruxelleñ. nr̄o ſub ſigillo. mēſis nouē
bris die ſexta. Anno dñi Milleſimoquadringēteſimooctuageſimoſexto
regni nr̄i Anno primo. De et ſuꝑ premiſſis oībus ⁊ ſingulis iā dictus
venerabilis ⁊ religioſus frater Henricus inq̄ſitor ꝓ ſe ⁊ collega ſuo an-
tedicto ipſis a me notario publico ſupra ⁊ infraſcripto fieri ⁊ ꝯfici vnum
vel plura publicū ſeu publica inſtrumentū ⁊ inſtrumenta in meliori for-
ma petijt. Acta ſunt hec Coloñ: in domo habitatiō. venerabilis magiſtri
Lamberti de monte p̄dicti infra emunitatē eccleſie ſcti Andree Coloñ.
ſitis in camera negocioꝝ ⁊ ſtudij eiuſdē magiſtri Lamberti inferiꝰ Sub
anno dñi. indictioñ. menſis. die horis ⁊ pontificatu quibus ſupra. p̄ſenti
bus ibidē p̄dictis magiſtro Lamberto et Johanne bedello. Necnon ho-
neſtis viris Nicolao cuper de Denroide. venerabilis curie Colonieñ.
notario iurato. ⁊ Criſtiano twintzen de enkirchē clerico Colonieñ. dio
ceſis teſtibus ad premiſſa fidedignis rogatis ⁊ requiſitis.

Et ego Arnoldus kolich de enkirchen clericus Coloñ. iura-
tus. Quia premiſſis oībus ⁊ ſingulis dum ſic vt premittit̃ fie-
rent ⁊ agerentur vna cum prenominatis teſtibus preſens fui.
Eaq̃ȝ ſic fieri vidi et vt prefertur ex relatione bedelli audiui.
Idcirco preſens publicum inſtrumentum manu mea propria
ſcriptum ⁊ ingroſſatum exinde confeci. ſubſcripſi publicaui ⁊
in hanc publicam formam redegi. Signoq̃ȝ ⁊ nomine meis ſo
litis ⁊ conſuetis ſignaui rogatus ⁊ requiſitus in finem ⁊ teſti
monium omniū ⁊ ſinguloꝝ premiſſorum.

BIBLIOTECA MARES

Tabula ſequēs p̄

ſentis opuſculi ꝯtinet p̄mo diuiſio
nē totius libri in partes. ⁊ poſt hoc
cuiuſlibet partꝫ q̄ſtiones ſiue capi-
tula. deinde numerū annexum qui
oſtēdit foliū in q̄ quelibet queſtio
ſiue capitulū incipiat ⁊c̄.

Oper bullaz

ſ ergo Innocētij octaui ad
uerſus hereſim maleficaꝝ
nouiſſime emanatā qōnes q̄dragin
taocto diſcurrēde: tria p̄ncipalit̄ ha
bēt declarare. Primo originē. ſcd̄o
ꝓgreſſum. tercio finale remedium.
Originē quo ad multiplicationē: fi
nale remediū q̄ ad illius hereſis ex
terminiū. Prima pars ſuꝑ tria que
ad maleficialē effectū concurrūt vt
ſunt demon: maleficus ⁊ diuina per
miſſio. Continet in numero queſtio
nes decem ⁊ octo quarū quatuor ſu
per potentias demonū relique ſuꝑ
earū opera. Eſt aūt prima ⁊ toti⁹
op̄is introductoria. An aſſerere ma
leficas eſſe: ita cenſet̄ catholicum ꝙ
eius oppoſitū ꝑtinaciter defendere
omnino ſit hereticū. folio primo.

Secūda an catholicū ſit aſſerere
ꝙ ad effectū maleficialē ſemꝑ habe
at demon cū maleficio ꝯcurrere vel
ꝙ alterū ſine adminiculo alteri⁹ ta
lē effectū poſſit ꝓducere. folio. v.

Tercia an catholicū ſit aſſerere
ꝙ hm̄oi effectus ꝑ incubos ⁊ ſuccu
bos demones ſic ꝓcurant̄ ꝙ etiā ve
ri hoies in multiplicatiōꝫ ⁊ originē
maleficoꝝ ꝑ tales demōes ꝓcreēt̄. ix

Quarta an catholicū ſit aſſerere
ꝙ actus incuboꝝ ⁊ ſuccuboꝝ demo
nū tm̄mō īfimis ſpiritib⁹ ꝯuēiat. xij

Quinta an quoquo mō poſſit ca-
tholice cēſeri ꝙ origo ⁊ multiplica-
tio maleficoꝝ operū ex influētijs ꝓ
cedat corpoꝝ celeſtiū abſqꝫ admini
culo demonū ſeu a ſubſtātijs ſepa-
tis vt ſūt motores orbiū celeſtium.
Seu etiā a malicia hoim concurrē
te ad voces ⁊ verba q̄cunqꝫ virtute
ſtellarum. folio. xiiij.

Sexta q̄ ad maleficos cū demo-
nib⁹ ꝯcurrētes. Cur mulieres āpli⁹
inueniunt̄ hac hereſi infecte q̄ȝ viri
Cuiuſmodi etiā mulieres p̄ ceteris
ſūt inuolute declarat̄ ꝑ quinqꝫ ſeq̄n
tes q̄ſtiones. folio. xx.

Septima. an malefice v̄tute de-
monū mētes hoim ad odiū vl' amo
rē inordinatū incitare valeāt et de
mō ꝯponēdi hm̄oi materiā in s̄mo
nibus ad populum. fo. xxiij.

Octaua an generatiuā potentiā
ſeu actū venereū impedire ⁊ malefi
ciare pn̄t cū q̄dam incidētali qōne.
cur interdū act⁹ ille ipedit̄ reſpcū vni
us ⁊ n̄ reſpectu alteri⁹ pſone. xxvij.

Nona an p̄ſtigioſa illuſione mē-
bra virilia q̄ſi ſint a corporib⁹ euul-
ſa auferre ſolēt: cū certis alijs anne
xis difficultatibus. fo. xxix.

Decima an hoies in beſtiales for
mas poſſint trāſmutare cū incidē-
tali alia difficultate. fo. xxxj.

Undecima: de obſtetricib⁹ male
ficis ꝯceptus in vtero ⁊ ex̄ diuerſi-
mode interimētes. fo. xxxiij.

Duodecima ſuꝑ ꝑmiſſionē diui-
nā q̄ ad demonē ⁊ maleficā hꝫ ꝯcur
rere: an diuinā ꝑmiſſionē i his opi-
bus maleficaꝝ cōmēdare ita ſit ca-
holicū ꝙ eius oppoſitū ſcꝫ illā re-
darguere oīno ſit hereticū. xxxiiij.

Tredecima etiā incidētalis ſuꝑ
duas diuinas ꝑmiſſiones circa ca-
ſum diaboli ⁊ primoꝝ parētum ex

q̃bus cūcta maleficoꝝ opera iuſte permittunt.folio.xxxvj.

Quartadecima an pmiſſis nō obſtātibꝰ pctā maleficoꝝ ḡuioꝛa ſint pctis maloꝝ angeloꝝ ꝛ pmoꝝ parētū.ꝛ eſt tota materia p̄dicabilis cū declaratōe ꝙ ḡuiſſimas merent̄ penas etiā in pꝛeſenti vltra oēs flagitioſas mūdi.folio.xxxviij.

Quitadecima an ,xp̄ē pctā maleficoꝝ innoxij ſepe maleficiāt̄.fo.xl.

Sextadecima.an hereſis maleficarū oēs alias ſupſtitionis ſpecies excedat.fo.xlij.

Decimaſeptia ē declaratiua q̄rte decime grauitatē crimis ī malefic̄ ad pctā q̄cūq3 demonū ꝯpādo.xliij

Decimooctaua ꝫ q̄nq3 argumēta laicoꝝ ꝙ deꝰ nō pmittit tantā ptātem diabolo ꝛ maleficis.Et in hac materia ꝯiungitur finis ſuo principio dum hec vltima queſtio annectitur prime.folio.xliiij.

Secūda pars operis

ꝯtinet ſedeci capl'a ſub.duabus q̄ōnibus.Quarū vna in pncipio et altera ī fine ponit̄ Et pma ſup remedia maleficia amouētia.Capl'a aūt intmedia modū ꝓcedēdi maleficorū in maleficijs inferēdis ꝯtractāt.

Pꝛia qō.An q̄s poſſit p bonos angelos ita bñficiari ꝙ a maleficis demonibꝰ nō poſſit maleficiari.xlvj.

Capitulū pꝛimū de diuerſis medijs q̄bꝰ demones ad augmentū illius pfidie alliciūt p maleficas īnoxias ꝛ honeſtas puellas.fo.l.

Capitulū ſecundū de mō ſacrilege ꝓfeſſionis earū cū declaratione homagij pſtādi diabolo.folio.lij.

Ca.iij.ſup modū q̄ de loco ad locū coꝛpaliter transferunt̄.folio.lv.

Ca.iiij.de mō q̄ ſe incubis demonibꝰ ſubijciūt in q̄ etiā tractat̄ q̄lit̄ ex his multiplicant̄ ꝛ an ſemp cum deciſione ſeminis incubꝰ maleficā aggredit̄.ꝛ an potiꝰ vno tpe q̄3 altero ꝛ ſit̄r de loco.ꝛ an viſibilit̄ illas ſpurcicias agitāt cū maioꝛi vel minoꝛi venerea delectatōe.ꝛ an incubi tm̄modo mlr̄ieres ex eaꝝ ſpurcitijs ꝓcreatas aggrediunt̄.folio.lviij.

Ca.v.de mō generali q̄ ad ſacra eccleſie ſua maleficia exercēt et de ſex modis q̄bus oībꝰ creaturis coꝛpoꝛalibꝰ dēptis coꝛpoꝛibꝰ celeſtibꝰ veras infirmitates lꝫ nō veras ſanitates ꝟtute nāli inferri pñt.fo.lxj.

Ca.vj.de mō q̄ vim generatiuam impedire ſolent.folio.lxiij.

Ca.vij.de mō q̄ mēbꝛa virilia auferre ſolent qꝛ ea q̄ in pma parte tacta ſunt ſup potētiā faciēdi iam per modos opandi declarant̄ vñ nō eſt vtrobiq3 materia.folio.lxiiij.

Ca.viij.de mō q̄ hoīes in beſtiales foꝛmas tranſmutant.folio.lxvj.

Ca.ix.de mō quo demones intra coꝛpa ſine leſiōe exiſtūt qñ pſtigioſas opant̄ trāſmutatōes.fo.lxvij.

Ca.x.de mō quo demones ſubſtātialiter p maleficaꝝ opatōes homines inhabitant.fo.lxix.

Ca.xj.de mō quo omne genꝰ infirmitatis inferre poſſunt hoc tamē in generali tractat̄.folio.lxxiij.

Ca.xij.de mō in ſpeciali q̄ hoībꝰ grauioꝛes īfirmitates inferūt.lxxv

Ca.xiij.ſup modū quo malefice obſtetrices pre oībus alijs maioꝛa dāna inferūt infantes aut interimēdo aut demonibꝰ offerēdo.fo.lxxvj

Ca.xiiij.ſup modū quo iumentis varia nocumēta inferūt.fo.lxxix.

Ca.xv.ſup modū quo grādines

ꝛ tempeſtates concitare ac fulgura
fulminare ſolent. folio. lxxx.
Sextūdecimū capitulū ſuꝑ tres
modos q̇ viri reperiunt maleficijs
infecti ꝛ nō mulieres. Et p̄mo de
maleficis ſagittarijs. Scđo de incā
tatoꝛib⁹ qui ꝑ carmina ſacrilega ar
ma leſiua ꝫ q̄cunq; nocumēta incā
tare ſciūt ꝛ hoc ꝑ v̄ba. Tercio q̇ ꝑ
breuia ſcripta. folio. lxxxij.

Sed quo ad reme

dia maleficia amouētia. qđ ē ſcđm
p̄ncipale hui⁹ ſcđe partꝭ. Prio po-
nit qō. Utrum ſit licitū maleficia ꝑ
alia maleficia aut ꝑ illicita tollē. Et
hꝫ capitula nouē. folio. lxxxv.
Cap. p̄mū ſuꝑ remediū eccleſiaſti
cū ꝫ icubus ꝛ ſuccubos demōes. xc
Ca. ij. ſuꝑ remedia ꝫ viin genera
tiuā maleficiatā. fo. xcij.
Ca. iij. ſuꝑ r̄media ꝫ maleficiatos
ſuꝑ amorē vł odiū iordinatū. xciij.
Ca. iiij. ſuꝑ remedia vbi p̄ſtigioſa
arte mēbra virilia auferūt. ꝛ vbi ho
mines in beſtiales formas tranſmu
tant. fo. xciiij. maleficio. fo. xcv.
Ca. v. ſuꝑ remedia ꝫ obſeſſos ex
Capi. vj. ſuꝑ remedia cōtra quaſ-
cūq; īfirmitateſ a maleficiſ illatas ꝛ
ḣ ꝑ licitos exorciſmos. fo. xcviij.
Ca. vij. ſuꝑ remedia ꝫ grādines ꝛ
fulmia ꝛ etiā ſuꝑ iumēta malefi. ciij.
Ca. viij. ſuꝑ remedia q̄dā occulta
ꝫ q̄ſdā occłtaſ ḋmonū īfeſtatōes. cv
Ca. ix. ſuꝑ remedia ꝓ illꝭ q̇ ſe ḋmo
nib⁹ intuitu alicuius cōmodi tꝑalis
totaliter deuouiſſent. fo. cvj.

Tercia pars ope-

ris ſuꝑ remedia vltia nō tā ꝫ earuꝫ
opa q̄ ꝑſonas maleficaꝝ ſuꝑ ipſoꝝ
exterminiū, ꝯtinet tres ꝑtes p̄ncipa-
les ſcꝫ modū inchoādi ꝓceſſū iudi
cij: ꝛ modū ꝯtinuādi. ꝛ modū ſentē
tiādi puniēdi ꝛ plectēdi. Et p̄ia ꝑs
ꝯtinet qōes q̄nq;. Scđa. xij. Ter-
cia. xix. Et p̄ia ꝛ oīm ſeq̄ntiū intro
ductoria qōnū eſt. Utrū malefice ꝛ
eaꝝ fautores receptatores ꝛ defēſo
res. ita ſubijciant tā eccleſiaſtico q̄
ciuili iudicio q̄ eaꝝ inq̄ſitōe valeāt
heretice prauitatꝭ inq̄ſitores eē ex-
onerati. Deinde ſuꝑ modū inchoā
di ꝓceſſum folio. cvj.
Prima q̄ſtio. Quis ſit mod⁹ ꝯpe
tēs iudici ad inchoandū ꝓceſſuꝫ fi
dei ꝫ malefi. cxij. ro teſtiū. cxiiij.
Scđa qō. Tercie partꝭ ē de nūe-
Tercia qō. vtrū iudex teſtes poſ
ſit cōpellē ad iurandū de dicēda ve
ritate in cauſa fidei ꝛ quotiens poſ-
ſint examinari. folio. cxiiij.
Quarta qō de ꝯditōe teſtiū. cxv.
Quinta qō. an inimici capitales
ad teſtificandū admittant. fo. cxv.
Suꝑ ſcđaꝫ ꝑtē q̄lit ꝓceſſus talꝭ ē
ꝯtinuād⁹ ꝛ eſt qō ſexta. Et prio q̄lit
teſtes ſūt citādi ꝛ interrogādi. cxv.
Interrogatoria ſuꝑ teſtes. cxvj.
Interrogatoria gn̄alia ſuꝑ maleficā
aut maleficū. Et ē p̄m⁹ act⁹. cxvj.
Interrogatoria ꝑticularia ſuꝑ eoſ-
Septima qōne va- dē. cxvij.
ria dubia ſuꝑ reſpōſiōes negatiuaſ
maleficarū declarant ꝛ q̄n pōt icar
cerari. q̄n etiā ꝑ maniſeſte dephēſa
in hereſi maleficaruꝫ ſit habenda ꝛ
eſt actus ſcđs. folio. cxvij.
Octaua queſtio quomodo ſit ca
piēda ꝛ incarceranda erit actus ter
cius folio. cxviij.
Nona queſtio an deponentiū no
mina ſint ei poſt captionē maniſe-
ſtanda ꝛ eſt actus quart⁹ fo. cxviij.
Decima qō. qualiter defenſiōes

ſint ꝓcedēde cū deputatōe aduoca/
ti. actus q̄ntus. Fo. cxix.
Undecima q̄ſtio q̄ d faciet aduo/
catus cū ſibi teſtiū nomīa nō publi
cant. actus ſextus. Fo. cxx.
Duodecia q̄ſtio mag̃ declaratia
quō ſit capital' inimicicia īnt delatā
ꝛ teſtes īueſtigāda. ꝛ ē actus ſepti
mus. Fo. cxxj.
Tredecia ō his q̄ iudex hꝫ aduer
tere añ locū carcer̃ ꝛ torture ꝙ non
ſit facil' ad exponendū maleficā tor
mēt̃ ꝓpt maleficiū taciturnitat̃. ꝛ
eſt actus octauus. Fo. cxxij.
Deciaq̄rta q̄ſtio ō mō ſnīandi de
latā ad q̄ſtiões. ꝛ q̄lit p̄ma die ſit q̄
ſtionāda. ꝛ ē actus nonꝰ. Fo. cxxiij
Quītadecia quō tormēta ſint ꝯti
nuāda. Et ō ſignis ex q̄bꝰ malefica
coḡſcit. ꝛ quō ſint abradēde. ꝛ ō va
rijs cautel' ſup maleficiū taciturni/
tatis. ꝛ ē actus decimus. Fo. cxxiiij
Deciaſexta q̄ſtio. de tp̄e ꝛ ō ſcdo
mō īnrogādi de cautel' extrēis a iu
dice obſuādiſ. ꝛ ē actꝰ. xj. fo. cxxvj.

Super modos ve

ro ſnīandi. xix. ī nūero ē p̄ma q̄ſtio
ꝛ. xvij. in ordie. An ſup examē ꝛ iu
dicīū cādēt̃ ferri vbi ad illō appel/
lāt poſſint ſnīari. Fo. cxxvij.
Scda ō his q̄ gn̄alit iudex dꝫ ob
ſuare tā circa ſnīas interlocutorias
q̄ȝ diffinitiaſ. ꝛ ē. xviij. ī or. fo. xxviij
Tercia q̄t mōis iudex pōt delatū
hr̄e ſuſpectū. ꝛ ſup q̄bꝰ p̄t facē ſnīaꝫ
ꝛ ē. xix. in ordine. Fo. cxxix.
Quarta quō ſit ſnīa ferēda ſup ꝑ
ſonā. ſ; immunem totalit. ꝛ eſt q̄ſtio
xx. Fo. cxxxj.
Quinta q̄lit ſit ferēda ſup delatā
ꝛ diffamatā gn̄alit. ꝛ eſt q̄ſtio. xxj.
in ordine. Fo. cxxxij.
Sexta q̄lit ſup delatā diffamataꝫ
q̄ſtionibꝰ tñ ꝛ tormēt̃ exponēdā a/
liq̄lit. ꝛ ē in ordine. xxij. Fo. cxxxiij
Septia q̄lit ſup ſuſpectaꝫ de illa
hereſi leuit. ꝛ ē in ordine. xxiij. que/
ſtio. Fo. cxxxiiij.
Octaua q̄lit ſup ſuſpectā vehemē
ter. ꝛ ē qō. xxiiij. in ordie. fo. cxxxiiij
Nona q̄lit ſup ſuſpectā violent. ꝛ
eſt qō. xxv. in ordine. Fo. cxxxvj.
Decima q̄lit eſt ferēda ſup diffa/
matā ꝛ ſuſpectā. ꝛ eſt q̄ſtio. xxvj. in
ordine. Fo. cxxxviij.
Undecia q̄lit ſup ꝯfeſſam illā he/
reſim. ſ; nō relapſam ꝛ penitentē. ꝛ
eſt. xxvij. in ordine. Fo. cxxxix.
Duodecima q̄lit ſup ꝯfeſſam he/
reſim ꝛ penitentē. ſ; relapſam ꝓba/
bilit. ꝛ ē q̄ſtio. xxviij. fo. cxl.
Tredecia ſup modū ſnīandi here
ſim ꝯfeſſaꝫ. ſ; īpenitētē. ꝛ tñ relapſā
ꝛ ē. xxix. qō in ordine. Fo. cxlj.
Decimaq̄rta ſup hereſim ꝯfeſſaꝫ
ꝛ relapſam ꝛ impenitentē. ꝛ eſt. xxx
in ordine. Fo. cxlij.
Quīntadecia ſup ꝯuictū ꝛ dep̄hē
ſum. oīa tñ negātem. ꝛ eſt in ordine
xxxj. q̄ſtio. Fo. cxliij.
Decimaſexta ſup ꝯuictū ꝛ fugiti
uum vel ſe ꝯtumaciter abſentātem
ꝛ eſt. xxxij. in ordine. Fo. cxliiij.
Decimaſeptima ſup ꝑſonā dela/
tā ab alia malefica incinerata vel in
cinerāda q̄lit ſit ſnīanda. ꝛ eſt. xxx/
iij. in ordine. Fo. cxlvj.
Deciaocta. ſup modū ſnīandi ma
leficā maleficia tollētē. Inſup etiaꝫ
ſup maleficas obſtetrices ꝛ malefi/
coſ ſagittarioſ. ꝛ ē. 34. ī or. fo. cxlviij
Decianona ꝛ vltīa huiꝰ ꝑt̃. ꝛ. xx/
xv. totiꝰ ſup modos ſnīandi malefi/
cos q̄ſcūq̄ȝ friuole aut etiā iuſte ap
pellātes. Fo. cl. in fine. Finis.

Operis huius prima pars inci-
pit feliciter. Queſtio I

Trum aſſe
rere maleficos eſſe ſit
adeo catholicū ꝙ eiꝰ
oppoſitū ꝑtinaciter
defendere oīno ſit he
reticum. Et arguit ꝙ nō ſit catholi
cū quicq̃ de his aſſerere. xxvj. q. v.
epi. Qui credit poſſe fieri aliquam
creaturā aut in melius deteriuſue
tranſmutari. aut in aliā ſpeciem vel
ſimilitudinē tranſformari ꝗ̄ ab ipo
omniū creatore. pagano ⁊ infideli
deterior eſt. Talia aūt cum referun
tur fieri a maleficis ideo talia aſſe-
rere nō eſt catholicū ſed hereticū.
Preterea nullus effectus maleficia
lis eſt in mundo. Probat. Quia ſi
eſſet. opatione demonū fieret. Sed
aſſerere ꝙ demones poſſint corpo-
rales tranſmutatiōes aut impedi-
re aut efficere nō videt catholicum
quia ſic perimere poſſent totū mū-
dū. Preterea omīs alteratio corpo
ralis puta circa infirmitates aut ſa
nitates procurādas reducit in mo-
tū localē. patet ex ſeptimo phiſico
rū. Quorūcunq̃ eſt motus celi. Sʒ
demones motū celi variare nō poſ
ſunt. Dyoniſius in epiſtola ad Po
licarpū. Quia hoc ſolius dei eſt. er-
go videt ꝙ nullā tranſmutationeʒ
ad minus verā in corporibus cau-
ſare pñt. ⁊ ꝙ neceſſe ſit huiuſmodi
tranſmutationes in aliquā cauſam
occultam reducere. Preterea ſicut
opus dei eſt fortius ꝗ̄ opꝰ dyabo-
li: ita ⁊ eius factura. Sʒ maleficiuʒ
ſi eſſet in mūdo eēt vtiq̃ opus dya
boli cōtra facturā dei. ergo ſicut il-
licitū eſt aſſerere facturā ſuꝑſtitio-
ſam dyaboli excedere opus dei. ita
illicitū eſt credere vt creature ⁊ ope
ra dei in hominibus ⁊ iumētis vale-
ant viciari ex opibus dyaboli Pre
terea id qd̄ ſubiacet virtuti corpora
li non habet virtutē imprimendi in
corpora. Sʒ demones ſubdunt vir
tutibus ſtellarū qd̄ patet ex eo. ꝙ
certi incātatores cōſtellationes de-
terminatas ad inuocandū demōes
obſeruant. ergo nō habent virtutē
imprimendi aliqd̄ in corpora. et ſic
multominus malefice. Itē demo-
nes nō operant niſi per artē. Sed
ars non pōt dare verā formā. vnde
in. c. de mineris dicit. Sciāt aucto
res alchimie ſpēs trāſmutari non
poſſe. Ergo ⁊ demones ꝑ artē ope
rantes veras q̄litates ſanitatis aut
infirmitatis inducere nō poſſunt.
ſed ſi vere ſunt habēt aliquā aliam
cauſam occultā abſq̃ ope demonū
⁊ maleficorū. Sʒ ꝫ in decre. xxxiij.
q. j. ſi per ſortiarias atq̃ maleficas
artes nōnunq̃ occulto iuſto dei iu-
dicio permittēte: ⁊ dyabolo prepa-
rante ⁊c. loquitur de impedimento
maleficiali quo ad actus cōiugales
tria cōcurrere. ſcʒ maleficaʒ. dyabo
lum ⁊ dei ꝑmiſſionē. Preterea for
tius agere poteſt in id quod eſt mi
nus forte. Sed virtus demonis eſt
fortior virtute corꝑali Job. xl. Nō
eſt poteſtas ſuꝑ terram que ei vale
at cōparari. qui creatus eſt vt nemi
nē timeret. Reſponſio. Hic impu-
gnandi ſunt tres errores heretica-
les quibus reprobatis veritas pa-
tebit. Nam quidā iuxta doctrinam
ſcʒ Tho. in. iiij. diſt. xxxiiij. vbi tra-
ctat de impedimēto maleficiali co
nati ſunt aſſerere maleficium nihil
eſſe in mundo niſi in opinione ho-

minū que naturales effectus quoꝝ
cauſe ſunt occulte maleficijs impu
tabant. Alij qui maleficos cōcedūt
ſed ad maleficiales effectus illos tā
tūmodo imaginarie ⁊ fantaſtice cō
currere aſſerūt. Tercij qui effectus
maleficiales oīno dicunt eſſe fanta
ſticos ⁊ imaginarios. licꝫ demō cū
malefica realiter concurrat. Horuꝫ
errores ſic declarant̄ ⁊ reprobant̄.
Nā pmi omnino de hereſi notant̄
per doctores in .iiij. prefata di. pci-
pue per ſanctū Tho. in .iij. arg. ⁊ in
corpore. q. dicens illā opinionē eſſe
oīno cōtra auctoritates ſanctorum
⁊ procedere ex radice infidelitatis.
Qui vbi auctoritas ſcripture ſacre
dicit ꝙ demones habent̄ poteſtatē
ſupra corporalia ⁊ ſupra imaginati
onē hoīm qñ a deo pmittunt̄. vt ex
multis ſcripture ſacre paſſibus no-
tat̄. Ideo illi q̄ dicunt maleficiū ni
hil eſſe in mūdo niſi in eſtimatione
hoīm. Etiā nō credūt eſſe demōes
niſi in eſtimatiōe vulgi tm̄ vt terro
res q̄s hō ſibipi facit ex ſua eſtima
tōne imputet demoni. Et ꝙ etiā ex
imaginatōne vehemēti aliq̄ figure
apparent in ſenſu tales q̄les hō co
gitat ꝙ ⁊ tūc credunt̄ demōes vide
ri dicamꝰ vel etiam malefici. Et qm̄
hec vera fides repudiat p quā ange
los de celo cecidiſſe ⁊ demōes eſſe
credimꝰ. Iō ⁊ fatemur ipos ex ſub
tilitate ſue nature multa poſſe que
nos nō poſſumꝰ. Et illi q̄ eos ad ta
lia faciēda inducūt malefici vocant̄
Hec ibi. Quia vo infidelitas in ba
ptiſato hereſis noiat̄. iō tales de he
reſi rephendunt̄. Alij duo errores
demōes ⁊ eoꝝ nālem potentiā non
negātes ꝫ inter ſe q̄ ad effectū ma-
leficialē ⁊ ipam maleficam diſſiden-
tes inq̄ꝫtuꝫ vnꝰ ꝯcedit maleficā rea
liter cooperari ad effectū nō tm̄ ve-
rū ꝫ fantaſticuꝫ. Alter vo p ꝯriuṁ
effectū realē in leſo ꝯcedēs ꝫ male-
ficā fantaſtice putat coopari. Fun-
damentū erroris ex duobꝰ paſſibꝰ
canoñ. q̄ habent̄. xxvj. q. v. epi. ſum
pſerūt. vbi p̄ rephendunt̄ mulieres
q̄ credūt ſe cū dyana vl' herodiana
nocturnis horis eq̄tare. Inſpiciat̄
ibi canon. Et quia ſepe fantaſtice ⁊
imaginarie talia ſolūmodo fiūt. iō
⁊ illi errantes de oibus alijs effecti
bus ita fieri iudicāt. Scdo: quia ibi
continet̄ ꝙ q̄ credit vel aſſerit poſſe
fieri aliquā creaturā aut in melius
deteriuſue immutari aut trāſforma
ri in aliam ſpecieꝫ vel ſimilitudinē
q̄ꝫ a deo oīum creatore. infidelis eſt
et pagano deterior. Unde propter
hoc qd̄ ibi dicit̄ deteriuſue immuta
ri dicunt illū effectum non eſſe rea-
lem in maleficiato ſed tantummo-
do fantaſticum. Sed ꝙ hi errores
hereſim ſapiant ⁊ contra ſanum in
tellectū canonis militant. oſtendit̄
primo tam per legē diuinaꝫ q̄ꝫ etiā
eccleſiaſticaꝫ ⁊ ciuilem. et hoc in ge
nerali. demū in ſpeciali verba cano
nis exprimendo. licꝫ etiā in ſequen
ti queſtione clarius hoc deduceret̄.
Nam lex diuina in pleriſqꝫ locis p̄-
cipit maleficas non ſolum eſſe vitā
das: ſed etiam occidēdas. cuiuſmo-
di penas non imponeret ſi non ve-
raciter et ad reales effectus et leſio
nes cuꝫ demonibus concurrerent.
Mors em̄ corporalis nō affligitur
ſine corporali ⁊ graui peccato licet
aliud de morte anime q̄ ex fantaſti
ca illuſione ſeu etiā tentatione ori-
ri pōt. Hec eſt ſentētia ſancti Tho.
in .ij. diſt. vij. in queſtiōe. An vti au

xilio demonū ſit maluz. Nā Deut.
xviij. precipit omnes maleficas et
incantatores interfici. Leuiti. etiaʒ
xix. dicit. Anima que declinauerit
ad magos et ad ariolos ꝛ fornicata
fuerit in eis ponā faciē meā contra
eam ꝛ interficiā eam de medio ppl'i
mei. Et iterū. xx. Uir vel mulier in
q̄bus phitonicus vel diuinus ſpūs
fuerit moriat lapidibꝰ obruent eos
Et dicunt phitones in q̄bus demō
operat miros effectus. Preterea h̄
ſunt ꝙ ꝓpter hoc pctm̄ ochozias in
firmus mortuꝰ fuit. iiij. Regū. j. et
ſaul. j. Paralip. x. Diuinorū deniq̄ʒ
eloq̄orū tractatores q̄d aliud in co‑
rū ſcriptis ſup. ij. diſt. vij. ꝛ. viij. tra
diderūt de poteſtate demonū ꝛ ma
gicis artibus eorū ſcriptꝰ inſpician
tur cuiuſcūq̄ʒ doctorꝛ ſup. ij. li. ſent.
et inueniet nullo diſcrepante ma‑
gos ꝛ maleficos virtute demonū ꝑ
mittēte deo miros effectꝰ nō fanta
ſticos poſſe ꝓducere. Taceo de va
rijs alijs locis in q̄bus ſctūs Tho.
diffuſe de hmōi opibꝰ ptractat vt in
ſumma cōtra genti. li. iij. c. j. ꝛ. ij. in
pma ptc. q. cxiiij. ar. iiij. Et in ſcōa
ſcōe. qō. xcij. ꝛ. xciij. Inſpiciant de‑
niq̄ʒ poſtillatores et gloſatores de
magis pharaonis Exo. vij. Inſpici
ant ꝛ dicta Aug. xviij. de ciui. dei.
ca. xvij. Et in ſcōo de doctrina xp̄ia
na. Similiter aliorū doctoꝝ q̄bus
omibus cōtradicere valde abſurdū
eſt: nec a vicio hereſis excuſari pōt
immo in iure hereticus cenſet qui‑
cunq̄ʒ errat in expoſitione ſacre ſcri
pture. xxiiij. q. j. hereſis. Et quicun
q̄ʒ aliter ſentit de his q̄ fidē concer‑
nūt q̄ʒ romana tenet eccl'ia. e. c. ꝛ. q.
Hec eſt fides ꝙ deniq̄ʒ ɔtra ſanū in
tellectū canonis militāt oñdit ꝑ le‑
gē eccl'iaſticam. Naz ꝛ canonū do‑
ctores ſup. ca. Si ꝑ ſortiarias ꝛ ma
leficas artes. xxiiij. q. j. ꝛ ex̄ de frigi
dis ꝛ maleficiatꝛ. q̄d aliud ꝓtendūt
niſi de maleficiali impedimēto cir‑
ca actus ɔiugales declarare quō di
rimit cōtractū aut ɔhendū mr̄imo
niū. Dicūt em̄ ſicut ꝛ Tho. in. iiij.
vbi ſupra. ꝙ ſi maleficiū ſupueniat
mr̄ionio añ carnalē copulā. tūc ſi ē
ꝑpetuū impedit ꝛ dirimit mr̄ioniū
ɔtractū. cuiuſmōi ſnīa nō daret ſup
illuſoriū ꝛ fantaſticuʒ effectū vt de
ſe patʒ. Videat Hoſti. in ſumma co
pioſa. ſil'iter Gotfri. ꝛ Ray. q̄ etiam
nullibi legunt difficultaſſe. An tal'
effectꝰ poſſet cenſeri imaginariꝰ et
nō realis. ſʒ h̄ tanq̄ʒ ꝑ ſe notū relin‑
q̄bant. Et quō poſſet cēſeri ꝑpetuꝰ
vel tpalis declarāt ſi poſt trienniū
duraret nec dubitabāt an imagina
rie ꝑ maleficā ſeu illuſorie intromit
teretur. Sed ꝙ vere ꝛ realiter po‑
teſt talis defectus procurari virtu‑
te demonis propter pactum cuʒ eo
initum. vel etiam per ipſum demo‑
nem abſq̄ʒ malefica. licʒ hoc rariſſi‑
me fiat in eccl'ia vbi ſacrm̄ mr̄ioniū
meritoriū exiſtit ſʒ ꝙ int infideles h̄
cōtingat: h̄ eſt q: iuſto titulo illos
poſſidere ſe cernit: vt petrꝰ de palu
de in ſuo q̄rto recitat de ſponſo qui
deſponſauerat ydolū: ꝛ nihilominꝰ
cōtraxerat cū quadā iuuēcula. quā
tm̄ cognoſcere nō potuit ꝓpter dya
bolū qui ſp ſe in corpore aſſumpto
interpoſuerat. cum tm̄ in eccl'ia dya
bolus conat potius ꝑ maleficas ꝓ‑
pter ſuū lucrū in ꝑditionē aīarū ta
les effectus intromittere. ꝛ qualit
hoc facere pōt ꝛ q̄bus medijs infe‑
rius declarabit. vbi de ſeptem mo‑
dis nocendi hominibus ꝑ cōſil'es ef‑

fectus tractabitur. Ex alijs etiā q-
ſtionibus quas theologi ⁊ canoni-
ſte circa hāc materiā mouēt ꝟ idem
pʒ. diſcutiētes quō poſſit tolli ⁊ an
licitū ſit ꝑ aliud maleficiū tollere ⁊
q̄d ſi malefica mortua ſit ꝑ quā ma
leficiū eſt immiſſum. De quo caſu
Gotfridus in ſua ſumma mētionē
facit de quibus in queſtionibꝰ ter-
tie ꝑtis patebit. Cur deniq̄ tam di
ligent canoniſte varias penas pro-
mulgaſſent diſtinguēdo de occulto
et manifeſto pctō maleficoꝝ ſeu po
tius diuinatorū cū noxia ſuꝑſtitio
varias habeat ſpēs vt ſi notorium
ſit eucharistia denegetur. Si occul
tū pnia. xl. dieꝝ. de ꝯſe. di. ij. ꝓ dile-
ctione. Itē ſi clericus q̄ deponēdꝰ
et in monaſterio detrudendus. Si
laycus excōicādꝰ. xxvj. q. v. Nō oꝫ.
Itē q̄ tales infames debeāt cenſe
ri ⁊ q̄ ad eos cōcurrunt imo nec ad
accuſationē debēt admitti. ij. q. viij
quiſquis nec. Sed ⁊ ꝑ legē ciuilem
hoc idē oſtendit. Nā Azon in ſum-
ma ſuꝑ. ix. li. Codicis Rubrica de
maleficiis. l. poſt corneliam. de ſicca
rijs ⁊ homicidis dicit. Sciendū q̄
oēs illi quos vulgus maleficos vo
cat ⁊ etiā illi q̄ artē diuinandi ſciūt
patiūtur capitalē penā. vt. l. nemo.
C. de maleficiis. Itē inferūt penam
l. culpa. l. nullus. Hec eni leges his
verbis vtunt. Nemini ꝑmittitur di
uinare alioq̄n ſuppliciū capitꝭ gla
dio vltore feret ꝓſtratus ⁊ ſubdit.
Sunt ⁊ alij q̄ arte magica vite inno
centum inſidiant animos mulierū
ad libidinem flectunt. et hi beſtijs
obijciuntur vt eo. C. l. multi. Decer
nunt etiaꝫ leges q̄ ad eorum accu-
ſatōnem quilibet admittatur ſicut
et canoñ. in ca. in fauorem fidei. lib.
vj. de here. Unde ſubditur ibidem.
Ad hanc accuſationeꝫ quilibet ad-
mittitur quaſi in crimine leſe maie
ſtatis. Ipſam em̄ propemoduꝫ pul
ſant maieſtatem diuinam. Item q̄
queſtionibus ad interrogandū ſub
ijciatur ſubdit. Et quilibet nulla di
gnitate obſtante queſtioni ſubijcit
⁊ qui cōuincitur: vel ſi detegat faci
nus ſuū ſit eculeo deditus vngulis
q̄ ſulcantibus latera ꝑferat penas
dignas ſuo facinori vt eo. C. l. ſi ex.
⁊c. Nota q̄ olim duplici pena talis
plectebant. capitis ⁊ vngulis ad di
lacerationē corꝑis ſeu ad deuoran-
dū beſtijs obijciendo. Iam aūt cre-
mant forte propter femineuꝫ ſexū.
Item prohibent participationem.
Vñ ſubditur. ſed nec permittant
tales ad limen alterꝰ accedere alio
quin concremant bona. nec aliquis
dꝫ eos ſuſcipe vel cōſulere alioquin
deportant in inſulam ⁊ oīa bona
publicant. Hic notat pena exilij cū
amiſſione omniū bonorū qui tales
conſulunt aut ſuſcipiunt. Has pe-
nas vbi predicatores populis ⁊ re-
ctoribus terraꝝ publicant. plus ad
uerſus maleficas q̄ ex alijs ſcriptu
rarū allegatiōibus marceſcūt. Pre
terea ⁊ ꝑ leges cōmendant qui eoꝝ
maleficijs obſtant. Unde vbi ſupra
l. eorum. Alij aūt q̄ faciunt id ne la
bores hominū ventorū grādiniſq̄
lapidatōne ſternunt. non pena. ſed
premio digni ſunt. Qualiter aūt ſit
licitum talia impedire inferius pa-
tebit vt prius tactū eſt. Omia autē
hec negare aut friuole illis reſiſtere
quomodo poteſt ſcrupulo heretice
prauitatis carere. Iudicet vnuſq̄ſ-
q̄ niſi fortaſſis eum ignorantia ex
cuſabit. ſed cuiuſmodi ignorātia ex

ceſſet ſtatim inferius patebit. Con
cludendo ex oibus pmiſſis catho
licā ꝛ veriſſimā aſſertōem ꝙ male-
fici ſunt q̄ demonū auxilio ꝓpᷣ pa
ctū cum eis initū maleficiales rea
les effectus pmittēte deo ꝓcurare
pñt nō excludēdo q̄n ꝛ pſtigioſos
effectus ꝛ fantaſticos etiā p media
pſtigioſa ꝓducere valeāt. Sed qꝛ
pñs ſpeculatio ſup maleficiales ef
fectus verſatur q̄ plurimū ab alijs
differūt. ideo p hoc nihil ad ꝓpoſitū
cū tales poti⁹ ſortilegi vel icātā-
tores dicūt q̄ꝫ malefici. Deinuꝫ qꝛ
fundamētum ſui erroris capiūt ex
vbis canōis pcipue duo vltimi er
rores nō loq̄ndo de pmo q̄ ſeipm
condēnat dū nimiū cōtra veritatē
ſcripture exorbitat. Jdō ad ſanū in-
tellectū canonis ē ꝓcedēdū. ꝛ pri
mo ꝯ pmū errorē dicētis medium
eē fantaſticū ſed extrema eē realia
Ubi notādū ꝙ dū q̄tuordeci ſunt
ſpēs capitales i gñe ſupſtitōis q̄s
recitare cā breuitatis ñ expedit. tū
qꝛ clare recitātur ab Jſi. viij. etbi.
ꝛ ſcd̄a ſcd̄e p. s. Tho. q. xcij. tū etiā
quia inferius vbi de grauitate hu-
ius hereſis tractabit de ipis men-
tio erit. ꝛ hoc q̄one vltima hui⁹ pri
me ptis. Et ſpēs ſb q̄ hmōi mulie-
res cōtinēt vocat ſpēs phitonū in
quibus demon vel loquit vl mira
opat. Et ē ſepi⁹ pria in ordie. Spe
cies aūt ſb q̄ malefici cōtinent vo
cat ſpēs maleficorū. Et quia int ſe
plurimū diſtāt. nec oportet ꝙ q̄ in
vna ſpē laborat ꝙ etiā ſb alijs cōp
hendat. Jdō ſicut canō de illis mu-
lierculis mētōem fac ꝛ nō de male
ficis. ita falſe canonē interptat qui
hmōi imagiarias deductōes cor-
por ad totū gen⁹ ſupſtitiōis ꝛ oēs
ſpecies eius reducere velint vt ſic
ille mulieres imaginarie ſolū ita ꝛ
om̄es malefice trāſferantur. ꝛ pam
plius canonē falſificat q̄ ex illo ar
guere vellet maliſicā ſolūmō ima-
ginarie ad effectū maleficialē egri
tudis vl morbi cōcurrē. Preterea
tales ſic errātes pampli⁹ rephēdū
tur dū extrema ꝯcedūt realia. ſ. de
monē opātē ꝛ effectū morbi realē.
mediū aūt inſtrī. ſ. pſonā maleficā
dicūt fantaſtice ꝯcurrere cū tñ me
diū ſp naturā pticipat extremorū.
Nec valet ſi dicat ꝙ ēt fantaſia ſit
q̄d reale. qꝛ ſic fantaſia vt tal nil pt
efficē nec ꝯcurrere ad demōis opa
tionē niſi p pactū initū cū demōe
in q̄ pacto malefica ſe totā obtulit
ꝛ aſtrinxit diabolo vere ꝛ realit et
nō fantaſtice ꝛ imaginarie ſolum.
ita etiā oꝫ ꝙ coopet diabolo vere ꝛ
corpalit. Nā ꝛ ad h̄ ſunt oia malefi
cor opa vbi ſp aut p pactū aut per
viſum aut p locutōem ſeu p alicui⁹
maleficij inſtrī repoſiti ſub limine
dom⁹ opatione ſua maleficia exer
cent. prout in ſeq̄nti q̄one patebit.
Preterea ſi q̄s vba cano. diligēter
iſpiciet ꝯſiderabit q̄tuor q̄ pdicato
res ꝛ ſacerdotes p eccias ſibi com
miſſas om̄i cū inſtātia pplo pdica
re deberent. ſ. ꝙ ex vnū deū nemo
arbitret aliq̄d eſſe numinis vel di
uinitatis. Secūdo ꝙ cū dyana vel
herodiade eq̄tare eſt cū diabolo q̄
ſe ita fingit ꝛ noiat trāſmeare. Ter
cio ꝙ talis eq̄tatura fit tūc fantaſti
ce. q̄ñ diabolus mentē p infidelita
tem ſibi ſubiectaꝫ agitat talit vt ea
q̄ ſolo ſpū fiāt. corpalit fieri credū-
tur. Quarto ꝙ tali dñe habeant in
omnibus obedire. Uñ ad malefici
ales actus hec vba extēdere ē ab

ſurdum. cum ſint diuerſe ſpēs. An
aūt malefici etiā localiť transferan
tur in ſua ſpecie ſuꝑſtitiōis vł ſolū
imaginarie ſicut phitones. tracta-
bitur de illo in capitulis ſecūde ꝑ
tis capitulo tercio ꝙ vtroqꝫ modo
Et ſic ſecūdus error cū primo eli-
ditur quo ad fundamentū ⁊ ſanū
intellectū canonis. Tercius inſu-
per q̇ ex v̇bis canonis effectū ma-
leficialē aſſerit fantaſticū ex verbis
canonis etiā elidiť. Nā in eo ꝙ di
cit q̇ credit poſſe fieri aliquā crea-
turā aut in meliꝰ deteriuſue tranſ-
mutari aut in aliā ſpēm vł ſiſitudi
nē trāſformari ꝙꝫ ab ipo oīm crea-
tore ⁊c̄. infideli deterior ē. Hę tres
ꝑtes ſi nude intelligāť ſunt ꝯ ꝓceſ
ſum ſcripture ⁊ determiatōem do-
ctoꝝ. Nā poſſe fieri aliq̄s creatu-
ras a maleficis vtpote vera aīalia
imꝑfecta. īſpiciať ſeq̄ns canō. nec
mirū poſt allegatū cano. epi. quid
Aug. determīat de magis pharao-
nis q̇ v̇gas in ſerpētes v̇terunt in
ſpiciať glo. ſuꝑ illud Exo. vij. Vo-
cauit pharao ſapiētes. inſpiciať. et
alia glo. ſtrabi ꝙ demones diſcur-
rūt ꝑ mūdū qn̄ ꝑ incantatōem ma
lefici ꝑ eos aliq̇d efficere conanť ⁊
colligūt diuerſa ſemia. ⁊ ex eorum
adaptiōe pūt ꝓrūpe diuerſe ſpēs.
Inſpiciať ⁊ Alb. in de aīalibꝰ. In
ſpiciať ⁊ ſ thō. j. ꝑ. q. c. xiiij. ar. iiij.
Quoꝝ dicta breuitatis cā obmittū
tur. ſolū h̄ ſuꝑ ē vt intelligať ibi fie
ri ꝓcreari. Scōm etiā ꝙ i melius
deteriuſue valeat trāſmutari intel
ligať ſolūmō a deo auc̄re ⁊ ad cor-
rectionē ſeu ēt punitōem. ſepiꝰ tū
iſta miſterio demonū exerceņť. Et
ſic̄ de pmo dr̄. Dn̄s ꝑcutit ⁊ ipe me
detur. ⁊ ego occidam ⁊ ego viuere

faciam. Ita de ſcdo dr̄ immiſſionē
ꝑ angelos malos vt ſupra tactū eſt
In ꝑfato deniqꝫ ca. nec mir. inſpi
ciātur v̇ba aug. q̇ dicūtur malefici
⁊ cuiuſmōi eoꝝ opatōes qn̄ hoibꝰ
interdū nō ſolū īfirmitates ſꝫ etiaꝫ
mortē inferūt. Terciū etiā ſane in
telligere expedit cū moderni ma-
lefici ſepius ope demonū transfor
manť in lupos ⁊ alias beſtias. Sꝫ
canō loq̇tur de reali trāſformatiōe
⁊ eſſentiali ⁊ non de ꝑſtigioſa q̇ ſe
pius fit. de q̄ etiā Aug. xviij. de ci.
dei. c. xvij. multa refert vt de famo
ſiſſima maga circes. ⁊ de ſocijs dy
omedis ⁊ de pr̄e ꝑſtātij. De q̄ ma-
teria in. ca. ij. ꝑtis patebit. Et an ſꝑ
ſunt pn̄tes vel abſentes malefici ⁊
an illā formā diabolus aſſumat vel
ipe hō ꝑ ſe videať tał cap. vj. ⁊. vij.

S Ed qꝛ ſcda ps q̄onis dic̄ ꝙ
his oppoſituꝫ aſſerere ꝑti
naciter ſit hereticū. Queri
tur an tales debeāt hr̄i tanqꝫ mani
feſte deꝑhenſi in heretica prauita
te. vel ſolū vt de hereſi vehemenť
ſuſpecti. Et vr̄ ꝙ pmo mō. nā heri.
in glo. ordinaria i. c. ad abolēdā. §.
pūti. ⁊ v̇. deꝑhenſi. ex̄ de here. Pn̄
ti nihilominꝰ ordinatōe ſancimus
vt q̇cūqꝫ manifeſte fuerint i hereſi
deꝑhēſi ⁊c̄. declarat ꝙ tribꝰ mōis
q̇s cenſeť manifeſte deꝑhēſus. fa-
cti. vicꝫ euidentia. puta qꝛ publice
ꝑdicat hereſim vł legitia ꝓbatiōe
ꝑ teſtes. vel ex ſua ꝯfeſſione. Et qꝛ
tales publice ꝑdicāt ſeu tenēt ꝯ ꝑ-
fata oīa ſe opponūt aſſerētes male
ficas n̄ eē. aut ꝙ nullo mō valeant
hoibus nocere. io tanq̄ manifeſte
deꝑhēſi in tali prauitate ſb hac di-
ſtinctōe ꝯtinēť. Ad eū dē ēt ſenſuꝫ
ē eiuſdē her. glo. in. c. excōicamus.

ſecūdo ſuper verbo deprehēſi pub
lice. Ad idem etiam facit. capitulo.
ſuper quibuſdam. extra de verbor
ſig. Inſpiciat ibidē lector. c. ꝛ repi
et veritatē. Sꝫ ꝑ. qꝛ hoc nimis dur
vi. tn̄ ꝓpt penā ānexā q̄ notat in. c.
ab abolendā. §. pn̄ti. ex̄ de here. vbi
in clerico ponit degradatio. ꝛ ꝙ ſe
cularis relinquat arbitro ptātis ſe
cularis aiaduerſiōe debita punien
dꝰ. tn̄ etiā ꝓpter igrantiā ꝛ mltitu
dinē eor q̄ culpabilis i tali errore
cernit. Et ex mltitudie tali rigor iu
ſticie eſt tpandꝰ. di. xl. vt ꝯſtitueret
Rn̄. Cū nr̄a ſit intētio potiꝰ a vicio
heret hmōi ꝑdicatores ꝓ poſſe ex
cuſare ꝙ incuſare cū vt dr̄ ex̄ de ꝑ
ſump. c. lr̄as. §. q̄ circa mādamus q̄
tenꝰ cū ꝓpt ſolē ſuſpitionē ꝙuis ve
bemētē nolumꝰ illū de tāgraui cri
mie ꝯdēnari ꝛc. vbi gl. ſup ver. ꝯdē
nari. Procedi pt ꝯ tales ſic vebemē
ter ſuſpectū. ꝗ nō dꝫ ꝓpterea ꝯdem
nari. niſi aſſit vt ibidē declarat vio
lenta ſuſpicio attn̄ qꝛ ſuſpitionē ex
cludere nō poſſumꝰ. ꝛ ꝗ ꝓpt friuo
las eor aſſertiōes ꝯ fidei veritatē
Et cū hoc triplex ſit ſuſpitio. leuis
vehemēs. ꝛ violēta de qbꝰ in. c. ac
cuſatꝰ ꝛ ca. cū ꝯtumatia. li. vj. de he
re. ꝛ ꝑ notata ꝑ archidyaconū ꝛ Jo.
andre. ſup ca. accuſatꝰ ꝛ vbo vehe
mēs. ꝛ de ꝑſump. ca. lr̄as. De violē
ta etiā loqtur. canō. diſ. xxxiiij. qr̄ū
dā. Jō q̄rendū cuiuſmōi ſuſpitōni
talis ꝑdicās ſubiacet. Et qdē cū ta
lia dogmatizantes nō eq̄liter ſe ad
hmōi errores hr̄e noſcunt eo ꝙ ali
q̄ ex ſimplici igrantia iuris diuini.
aliq̄ etiā ſufficiēter infoꝛari adhuc
fluctuāt facillādo ꝛ plene aſſentire
nolūt. ꝛ cū error in mēte hereticū
nō faciat niſi aſſit ꝑtinacia volūta-
tis. opꝫ etā dicē ꝙ ad ſuſpitiōē ſup
crimen hereſis non ſe equaliter ha
beant. Attamen quia per ignorantī
am putant ſe poſſe euadere Aduer
tant paululum ꝙ grauiter peccant
q̄ ex hmōi ignorantia delinqunt.
Nā lꝫ mltiplex ſit igrantia tn̄ in re
ctori aiar igrantia q̄cunq ſit nō pt
dici ignorātia pticularis ſm phos
q̄ a iuriſtis ꝛ theologis dr̄ facti. Sꝫ
cenſet in eis ignorātia vniuerſalis
q̄ eſt ignorātia iuris diuini. qꝛ ē eo
rū q̄ q̄s de iure ex lege diuīa ſcire
tenet diſ. xliij. Nicolaus papa. Di
ſpēſatio celeſtis ſeminis nob iniū
cta eſt. Ve ſi nō aſpſerimꝰ. Ve ſi ta
cuerimꝰ. Tenent eīn hr̄e ſciam ſa
cre ſcripture diſt. xxxvj. ꝑ totū. Et
ad hoc ad ſubditor aias informan
das eadem diſ. c. ij. §. ecce. ꝛ §. ſi q̄s
vult. lꝫ ſm Ray. Hoſtiē. Tho. non
reqrat ꝙ hēat ſciaꝫ eminentē. ꝗ ꝙ
hēat conpetētem. id eſt ſufficientē
ad ſuum officiū exequendum. At
tamen pro eorum aliquali conſola
tione dummodo damna preceden
tia lucris ſequentibus deinceps re
compenſant eſt eis aduertendum.
Or hec ignorantia iuris licet dica
tur interdum affectata craſſa et ſu
pina Dicitur tamen affectata id eſt
voluntaria dupliciter. Quia inter
dum cum ſcientia intentionis. In
terdum cum ignorantia tentionis
Prima licet in nullo excuſat ꝗ dā
nat. De qua Pſalm. noluit intelli
gere vt bene ageret. Secunda ta
men diminuit voluntarium. ita et
peccatum. Quia fit quando quis
tenetur aliquid ſcire ſed neſcit qd
teneat. Que etiā fuit in Paulo. j.
Thi. j. Miſcdiaꝫ ꝯſecutꝰ ſum. q̄a
igrans feci i icredulitate. Quia tn̄

dicit affectata indirecte. q̄a ꝓpter alias occupationes negligit addiſcere ea que ſcire tenet. nec vult laborare in ſtudio ad ſciendum illa ꝛ excuſat non a toto. ſed a tanto. Et etiam iuxta Ambroſium ſuper illō Roma. ij. An ignoras ꝙ benignitas dei ad penitentiam te adducit. dicit. Grauiſſime peccas ſi ignoras grauiſſime. i. valde periculoſe. Jō pſertim iam in temporibus ad ſuccurrēdū aiaꝝ piculis om̄ez ignorantiā repellam⁹ ꝛ duriſſimū iudiciū: qō nobis imminet, ſuper diſtrictā ratōez ꝛ talentū nobis creditū ſemꝑ pre oculis habeam⁹ ne ipſa ignorātia etiā in nobis notet craſſa vel ſupina ꝑ methaphorā homiſ craſſi vel ſupini q̄ nō videt etiā ea q̄ corā ipō ſunt. Dicit em̄ cancellarius in florib⁹ regulaꝝ moraliū. et in ſcōa regula. ꝙ culpabilis ignorantia iuris diuini nō cadit in facientez qō in ſe eſt. Rō eſt. Quia ſpiritusſctūs talē hoiez de neceſſarijs ad ſalutē q̄ vires ei⁹ excedūt docere imediate ꝑatus eſt. Ad pmuz argumentuz ſolutō ptz ꝑ ſanū intellectuz canonis. Ad ſcōm dicit Pet. de tharā. perimeret vtiq̄ ex magna ſua inuidia q̄ aduerſus hoiem agitat. ſi a deo ꝑmitteret. ꝙ aūt deus ꝑmittit ſibi aliq̄ ꝛ aliqua nō. hoc cedit in maiorē ipſius dyaboli ꝯtumeliam ꝛ diſplicentiā ꝙ deus in omibus vtit eo ꝯtra ſuā voluntatem ad manifeſtatiouē glorie ſue. Ad terciuz dī ꝙ alteratōnē egritudis aut alteri⁹ effect⁹ maleficial' ſꝑ p̄cedit aliq̄s mot⁹ localis inq̄tuz demon ꝑ maleficā colligit determiata actiua q̄ vicz ledere poſſunt ꝛ apponit determinatis paſſiuis ad inferenduz dolorē vel nocumētuz aut actū aliquez ſpurciſſimuz. Et ſi q̄rit an mot⁹ ille rex a demone localis reducat in motū celeſtē. Dicendum eſt ꝙ nō. Quia nō mouent ex virtute naturali. ſꝫ mouent ex obediētia naturali q̄ ſbijciunt virtuti demouis qui hꝫ hoc ex virtute nature ſue ꝙ pōt ſupra corpora Poteſt dico nō ꝙ poſſit influere reb⁹ materialib⁹ aliquā formā vel ſbſtantialem vel accidentalē abſq̄ āminiculo alteri⁹ rei naturalis. Sꝫ q̄a pōt deo ꝑmittēte res localiter mouere ꝛ ex reb⁹ ꝯiūctis dolorē vel aliquā q̄litatez ꝓducere. Vn̄ effectus maleficialis nō ſubijcit motui celi ſic nec ipe demō lꝫ res ille ꝛ inſtrumēta ſubijciant. Ad quartū dicenduz Opus dei pōt ope dyaboli viciari ꝓut ad pn̄s loq̄mur de effectu maleficiali. Sꝫ qꝛ hoc n̄ pōt niſi diuina ꝑmiſſione. iō nō ſequit ꝙ dyabol⁹ ſit deo fortior. demū qꝛ non viciat opa dei ꝑ violentiā cū ſic etiaz deſtruere poſſet. Ad q̄ntum ſimplr notū eſt ꝙ corꝑa celeſtia nō pn̄t v̄tutē impmēdi i demones cū nihil agat vltra ſuā v̄tutē. ſꝫ ꝙ a magi aduocati ſb certa ꝯſtellatiōe veniunt duplici ex cā h̄ facere vident. Primo qꝛ ſciūt v̄tutē illi⁹ ꝯſtellatōnis iuuare ad effectū quez magi optāt. Scōo faciūt vt hoies īducāt ad venerāduz aliqō numē ſtellis. ex q̄ veneratiōe etiā an̄ tpa rit⁹ ydolatrie ꝓceſſit. Ad vltimū q̄tū ad termioſ argumēti ſup aux alchimicū. dōm ſm ſctm̄ Tho. in. ij. di. vij. in ſolone vni⁹ argumēti. vbi declarat de v̄tute demonū in opando. Qꝛ lꝫ q̄daz forē ſubſtātiales ꝑ artē induci poſſint v̄tute nālis agentis vt qn̄ forā

ignis inducit p artē in lignū ꝫ tñ nō pt fieri vlr eo ꝙ ars ñ pt iuenire ſp ſeu ɔiūg ere ꝓpria actiua ꝓpriis paſſiuis pt tñ facere aliqd ſile ꝛ ſic alchimiſte faciūt aliqd ſile auro ꝙ̄ tū ad accidētia exteriora ʒ tñ ñ faciūt verū aurū. qr forma ſbalis auri nō ē p calorē ignis q vtūtur alchimiſte ʒ p calorē ſolis in loco determinato vbi viget virt⁹ mineralis. ꝛ ideo tale aurū nō hʒ opatōem cō ſeqntē ſpēm ꝛ ſimile ē de aliis eorū opatōibus. Ad ꝓpoſitū. Demōes opant p artē circa effectus maleficiales ꝛ iō abſqʒ ammiculo alteri⁹ agētis nullā formā ſbalem vel accidētalē inducere pñt ꝛ qr non dicimus ꝙ maleficia inferat ptē abſqʒ ammiculo alterius agētis iō ēt cū tali ammiculo pt veras qualitates egritudinis aut alterius paſſiōis iducere. ʒ qualit hec ammicula ſeu amminiſtratōis inſtrorū hñt ad effectū maleficialē cū demonib⁹ cōcurrere vel non patebit p ſeqntia.

Queſtio. II.

Acatholicuz

a ſit aſſerere ꝙ ad effectuz maleficialem ſp hēat demon cū malefico cōcurrere vel ꝙ vnus ſine altero vt demō ſine malefico vel econuerſo talē effectum poſſit pducere. Et arguit pmo ꝙ demō ſine malefico. auguſ. in libro lxxxiii. q. Oīa q viſibilit fiūt etiā p inferiores ptātes aeris fieri poſſe credūtur. Sʒ oīa nocumēta corpalia nō ſunt inuiſibilia ʒ potius ſenſibilia. igit ēt a demōib⁹ fieri pñt. Preterea ex ſcptnris nocumenta iob illata vbi ignis d celis cecidit ꝛ familiā cū gregibus pecorū vno impetu ɔſumpſit ꝛ turbo domū deiiciens liberos occidit demon p ſe abſqʒ maleficis ɔcurrēte tm̄mō diuina pmiſſiōe opatus ē. ergo a ſili in aliis q maleficis aſcribūt. patʒ ꝛ de. vii. viris ſare vgis qs demō occidit. Preterea qcqd pt vtus inferior abſqʒ āminiculo vtutis ſupioris pt ꝛ vtus ſupior abſqʒ āminiculo vtutis inferioris. Sʒ vtus inferior pt ɔcitare gradines ꝛ inducere ifirmitates abſqʒ auxilio vtutis ſupioris. Dic. n. Alb. de ꝓprietatibus rerū ꝙ ſaluia putrefacta certis modis vt ibidē ponit. ſi ꝓiecta fuerit i fontē mirabiles ɔcitabit in aere tēpeſtates. Preterea ſi dicat ꝙ demō vtit maleficio ñ ꝓpt indigentiā ʒ ꝓpt ei⁹ quā qrit pditōem Cōtra Areſto. iii. eth. Malicia eſt volūtariū. qd ꝓbat p ꝫ ꝙ null⁹ opatur iniuſte volūtarie ñ velle iiuſtū eē. ꝛ volūtarie ſtuprātē ñ velle icōtinentē eē. ꝛ p ꝫ ēt legiſlatores puniūt malos qſi volūtarie mala operantes. Demō ergo ſi opat p maleficā opat tāqʒ p inſtrm. ꝛ cū inſtrm depēdet ad volūtatē pncipal agentis ꝛ nō volūtarie agit ſi ɔcurrit ñ erit ei actio iputāda nec p ɔñs puniēda. Sʒ ɔ̄ ꝙ nihil poſſit efficere in inferiorib⁹ abſqʒ maleficis. Primo de gñatōne. Oīs actio ē p ɔtactū. Et qr ñ ē aliqs ɔtact⁹ demōis ad corpa cū nihil hēat cuz eis cōe. ergo vtit aliq inſtrō illi influendo vtutē ledēdi p ɔtactū. Iux ꝫ ēt ꝙ maleficia poſſint fieri abſqʒ opere demonū. ꝓbat p textū ꝛ gl. ad gal. iii. O inſenſati gallate qs vos faſcinauit vitati ñ obedire. gl qdam hñt oculos vrētes q ſolo aſpectu ificiūt alios ꝛ maxime pueros. Et ſi

ad hoc ēt Auicē. vi natura. li. iij. c. vlt. ita dicēs. Multotiēs aūt aīma opat in corpe alieno ſicut in ꝓprio queādmodū ē opꝰ oculi faſcinātis ꝛ eſtimatōis opantis. Et eādē ſententiā ēt pōit Algaſel. li. v. ſuo phiſicoꝝ. ca. ix. Putat ēt Auicē. lꝫ ñ teneat in illo ꝙ vtus imaginatiua ēt abſqꝫ viſu poſſit extranea corpa immutare. vbi nimis extēdit vtutem imaginatiuā. ꝛ capimꝰ hic virtutē imaginatiuā nō inꝗntū diſtiguit ꝯ alias virtutes ſenſitiuas interiores vt eſt ſenſus cōis ꝛ fantaſia et eſtimatio. ſꝫ inꝗtū includit oēs illas vtutes interiores. Sꝫ bñ verū ꝙ talis vtꝰ imaginatia pt trāſmutare corpꝰ cōiūctū. ſ. illud in q̄ ē ſicut hō pt ambulare ſupra trabeꝫ q̄ eſt in medio vie. Si vo poſita fuerit ſup aquā ꝓfundam nō audebit ambulare ſup eā. eo ꝙ imaginabit in eiꝰ aīa foꝛa cadēdi vehemet impſſa cui obedit maᵃia eiꝰ ꝛ vtꝰ mēbroꝝ eiꝰ ꝛ nō obediūt eiꝰ ꝯrio. ſ. ad directe ambulādū. In h ergo ꝯuenit h immutatio cū oculo faſcinantis inꝗntū imutat corpꝰ ꝓpriū primo ſꝫ ñ corpꝰ alienū de q̄ immutatione iā loqmur. Preterea ſi dicat ꝙ talis imutatio cātur a corpe viuo mediāte aīa i aliud corpꝰ viuū. Cōtra. qꝛ ad pñtiam interfectoris manat ſanguis ex vulneribꝰ occiſi ergo ēt abſqꝫ virtute aīe corpa pñt mirabiles effectꝰ ꝓducē. Itē hō viuēs ꝛ ꝓpe cadauer hoīs occiſi trāſiēs ēt ñ ſentiēdo illō adhuc froꝛe ꝯcutit. pterea ſic res naturales habēt q̄ſdā vtutes occultas q̄ꝝ rō ab hoīe aſſignari nō pt. ſic ꝙ adamas trahit ferrū ꝛ multa q̄ Aug. enūerat. xx. de ci. dei. Ita mulieres ad immutatōes faciēdas i corpībꝰ alienis certis rebꝰ vti pñt. abſqꝫ auxilio demonū q̄ ēt nr̄am rōem excedūt. Et qꝛ excedūt nō dēmus ꝓpterea demōibꝰ q̄ſi ex maleficis inſiſt conuerſantes aſcribere. Preterea malefici certis vtūt imaginibus ꝛ rebus inſtrālibus q̄s interdū ponūt ſb limine oſtij domus aut ad certa loca. vbi pecudes cōueniūt. aut ēt hoīes q̄ maleficiant ꝛ interdū moriūt. Sꝫ qꝛ hmōi effectꝰ pñt euenire ex imaginibꝰ illis inꝗtū hñt q̄ſdā influētias a corpībꝰ celeſtibus receptas. ꝓbat. nā ſic corpa nālia ſubdūt corpībꝰ celeſtibꝰ. ita ꝛ artificialia. Sꝫ corpa nālia pñt recipe q̄ſdā vtutes occultas. ergo ꝛc̄. ꝛ artificialia. vñ vr̄ ꝙ eoꝝ opa poſſent ꝑ tales impſſiōes practicari ꝛ non ꝑ demōes. Preterea ſi va miracla pñt fieri ex ptāte nature i eo q̄ opatur. ita ꝛ mirāda ꝛ ſtupēda opa ex vtute nature. ꝓbat. Nā gre. dic. ij. dyal. Scti miracla faciūt aliqñ ex pce. aliqñ ex ptāte. exem datur de vtroqꝫ. Petrꝰ orādo ſuſcitauit thabitā mortuā. Ananiā ꝛ ſaphirā mētientes morti increpādo tradidit abſqꝫ pce. g̃ ꝛ hō ꝑ vtutē aīe ſue poterit māam corpalē in altero ēt trāſmutare ſeu immutare de ſanitate i infirmitatē ꝛ econuerſo. Preterea corpꝰ hūanū ē nobiliꝰ q̄ȝ alia corpa iferioꝛa. ſꝫ ꝓpt apphenſionē aīe hūane imutat corpꝰ hūanū ad caloꝛē ꝛ frigꝰ vtꝫ in iraſcētibꝰ ꝛ timētibus. imo ēt h immutatio ptingit qñqꝫ vſqꝫ ad egritudinē ꝛ mortem ergo mlto magis pt ſua vtute materiā corpalē imutare. Sꝫ ꝯ ē. Subſtantia ſpūal nō pt impmē aliquaꝫ formā niſi āminiclo alteriꝰ agētis vt ſupra tactū ē. vñ ꝛ aug. in pfato li. Nō ē putandū iſtis trāſgreſſoꝛ.

ribus angelis ad nutũ ſeruire hãc viſibiliũ rex materiã.ſʒ ſoli deo ergo multo min⁹ hõ ex poteſtate naturali efficere põt effect⁹ maleficiales. Rñdendo qꝛ nõ deſunt errãtes in hac materia maleficas excuſantes ꝛ demões tm̃mõ aũt inculpãtes aut qbuſdã naturalib⁹ trãſmutatiõnibus eax facta aſcribẽtes. Jõ horum falſitas oñdit primo p deſcriptionẽ maleficox. De q̃ yſid. viij. ethim. c. ix. Malefici dicunt ob facinox magnitudinẽ.ſ.mala p̃ cũctꝭ malefactorib⁹ efficientia. vñ ſbdit. hi elemẽta ꝯcutiunt opere.ſ. demonũ ad grãdines ꝛ tẽpeſtates ꝯcitãdas. Jtẽ dicit. Mẽtes hoĩʒ turbãt intellige ad amẽtiã odiũ ꝛ amorẽʒ inordinatũ. Jtẽ ſubdit. Ac ſine vllo veneni hauſtu violẽtia tm̃ carminis anias interimũt. Ad idẽ. xxvj. q. v. c. nec mir. ꝛ ſunt verba Aug⁹. in de ciui. dei. vbi declarat q̃ dicuntur magi ꝛ malefici. Magi ſunt q̃ vulgo dicunt malefici ꝛ ob facinorum magnitudinẽ ſic nũcupantur. hi ſunt qui pmiſſu dei elemẽta concutiunt. hominũ turbãt mẽtes minus ꝯfidentiũ in deo ac ſine vllo veneni hauſtu violẽtia tantũ carminis iterimũt hoĩes. vñ ꝛ Lucan⁹. Mẽs hauſti nulla ſanie polluta veneni ĩ cãtata perit demõib⁹ em̃ accitis audẽt vẽtilare ꝛ q̃uſqȝ ſuos pimãt malis artib⁹ inimicos. Ex quib⁹ patʒ ꝙ ĩ hmõĩ opib⁹ ſp hñt demões cuʒ maleficis ꝯcurrẽ. Scd̃o qꝛ cũ q̃druplices effect⁹ penales aſſigr̃e poſſum⁹.ſ. miſteriales. noxiales. maleficiales ꝛ nãles Et miſteriales dicũtur q̃ miſterio bonox ãgelox ſic noxiales malox ſpirituũ immittunt. Moyſes em̃ egyptũ ĩ.x. plagis miniſterio bonox pcuſſit vbi magi ĩ.ix. tm̃ p malos ſpũs ꝯcurrũt ꝛ triduaʒ peſtẽ ꝓpter pctm̃ dauid circa numerationẽ ppl'i ꝯmiſſuʒ. ꝛ de. lxxij. milibus hoĩm vna nocte ꝓſtratꝭ de exercitu Sennacherib vtiqȝ hic p angelos dñi.i.p bonos dominũ venerantes ꝛ cognoſcẽtes pacta fuerũt Noxiales vero effectus cũ in ſcripturis nõiant. Jmmiſſiones p angelos malos ſm quas ppl's ille in deſerto ſepe pcuſſus fuit. Et maleficiales effectus dicunt qñ demon p maleficos ꝛ p magos opat. ſicut et naturales q̃ ex influẽtijs corporũʒ celeſtiũ ĩ iſtis inferiorib⁹ circa mortalitates ſterilitates terrax ꝛ grandines ꝛ his ſimilib⁹ cauſant. Et inter hos effectus magna fit dr̃ia. ĩdo cũ iob noxiali plaga fuit a demone pcuſſus ꝛ nõ maleficiali ideo nihil ad ꝓpoſitũ. Si q̃s vero curioſius inſtaret ſicut plerũqȝ hec materia curioſas patit a maleficax defenſoribus inſtãtias. ſp in cortice vbox aerẽ verberãtes ꝛ medullã veritatꝭ nunq̃ȝ penetrãtes. Cur iob non maleficiali effectu p demonẽ ſicut noxiali pcuſſus fuit. His curioſe etiã reſpõderi põt ꝙ iob fuit pcuſſus a dyabolo ſolũ. ꝛ nõ mediãte maleficio vel malefica Quia hoc genus ſuperſtitionis vel nondũ erat inuentum. vel ſi erat inuentũ. diuina tamen ꝓuidentia voluit vt poteſtas demõis mũdo ad pcauẽdũ ei⁹ inſidias ꝓ dei gl'ia ĩnoteſceret cũ nihil niſi a dõ pmiſſus efficẽ põt. Et de tpe q̃dẽ q̃ pmũ gen⁹ ſupſtitõis fuẽtuʒ fuit Et dico pmũ gen⁹ q̃ ad demonũ ĩuocatõeʒ nõ q̃ ad purã ydolatriã. dic Vin. in ſpe. hiſt. allegãs pl'es doc. ꝙ pm⁹ ĩuẽtor artis magi

ce ꝛ mathemace fuit zoraſtres q̄ di
cit̄ fuiſſe Chā fili⁹ Noe. h̄ ſm Au
guſt. de ciui. dei. ſolus riſit naſcen
do ꝛ h̄ nō niſi ope diaboli. Hic etiā
cū eſſet rex ſupat⁹ eſt a Nino filio
beli q̄ edificauit niniuē. vel ampli⁹
ſub q̄ cepit regnū aſſyriorū tempe
Abrae. Hic etiā Ninus ob inordi
natū amorē pr̄is fecit fieri imagiēz
patri mortuo ad quā quicūq̄ cōfu
giebāt malefactores liberi erāt ab
omni punitōe debita. Et ex hoc ce
perūt hoīes imagines adorare vt
deos. ſed hoc p⁹ p̄mā etatē. qꝛ ſub
illo tp̄e nō erat ydolatria. ꝓpter re
centē memoriā creatōnis mūdi. vt
dicit. s. Tho. ſcōa ſcōe. q. xcv. arti.
iiij. vel etiā incepit a Nembroth. q̄
cogebat hoīes ignē adorare ꝛ ſic in
ſcōa etate incepit ydolatria. q̄ eſt p̄
mū gen⁹ ſupſtitionis. ſicut diuīatō
ſcōm. ꝛ obſeruātia tertiū. Malefi
coꝝ aūt rit⁹ reducit̄ ad ſcōm genuſ
ſupſtitionis. ſ. ad diuinationē q̄ fit
p expſſaz demonū inuocationē. cu
ius etiā ſūt tria genera. ſ. nigromā
tia. planetarij ſeu poti⁹ mathemati
ci. ꝛ diuinatō p ſomnia. hec iō po
ſui vt pri⁹ lector intelligat noxias
illas artes nō ſubito ſꝫ ꝓceſſu tp̄is
fuiſſe inuentas nec abſonū eſſe aſ
ſerere maleficas tp̄e iob non fuiſſe
Sicut eīm p incremēta tpoꝝ vt gre.
in moralib⁹ dicit creuit ſcīa ſctōꝝ
ita ꝛ noxie artes demonioꝝ. Et ſic
iam repleta eſt terra ſcīa dn̄i Eſai.
xi. Ita iā mūdi veſpe ad occaſum
declināte ꝛ malicia hoīm excreſcē
te ꝛ charitate refrigeſcēte ſup abū
dat oīs maleficoꝝ iniqtas. Ipſe
tū zoraſtres cū eſſet itent⁹ illis acti
bus ꝛ ſolūmodo ꝯſideratōni aſtro
rum a dyabolo ſucceſſus eſt. Hec

vbi ſupra. De tp̄e aūt quo malefici
legunt̄ cū demonib⁹ ad maleficia i
ferenda ꝯueniſſe tactū eſt ſupra. et
hr̄ Exo. vij. q̄ ad magos Pharaōiſ
qui in plagis ſup egyptū demonū
aſſiſtētia ſicut moyſes miſterio bo
noꝝ āgeloꝝ ſigna pluria ꝑpetrarūt
Vn̄ concludit̄ veritas catholica vi
delicet ꝙ ad effectū maleficialez lꝫ
nō ad effectū noxialē ſemp hꝫ ma
leficus cū demone cōcurrere. Et p
hec ptꝫ rn̄ſio ad argumēta. Naz ad
p̄mū nō negat̄ quin effectus noxia
les que viſibiliter cernunt̄ ſup ho
mines iumenta terre fruges. ꝛ que
etiā ex influentijs corpoꝝ celeſtiū
ſepe ꝓueniūt etiā a demonib⁹ deo
pmittēte inferunt̄. Dicit eīm Aug.
iij. de ciui. Demonib⁹ ſbſunt ignis
ꝛ aer quantū eis a deo pmittit̄. ptꝫ
ꝛ p gloſam ſup illud. Immiſſioneſ
p angelos malos que dicit. Deus
punit p malos angelos. Ex quibuſ
etiā ptꝫ rn̄ſio ad ſcōm de Iob ꝛ ex
his que pri⁹ tacta ſunt de initio ar
tis magice. Et ad terciuz de ſaluia
putrefacta ꝛ in puteū ꝓiecta dicit̄
ꝙ licꝫ ſequat̄ effect⁹ noxialis abſq̄
auxilio demonis lꝫ nō abſq̄ influē
tia corpis celeſtis Loqmur aūt de
effectu maleficiali vn̄ non eſt ſimile
Ad quartū dicit̄ veꝝ eſſe ꝙ demo
nes vtunt̄ maleficis tantūmō ꝓpt̄
coꝝ pditionē. Et cū infert̄ qd̄ non
eſſent puniēdi qꝛ cōcurrūt tanq̄ in
ſtrumēta q̄ mouent̄ ad nutū nō ꝓ
priū ſed p̄ncipalis agētis. Rn̄det̄
ꝙ ſunt inſtrumēta animata ꝛ libere
agentia. ꝛ licet poſt expſſuz pactuz
initū cū demonib⁹ nō iam ſint ſue
libertatis. quia vt ex earum faſſio
nibus accepimus. ꝛ loquor de mu
liercalis cōbuſtis ad plurima ma

leficia coacte ſi verbera demonū ſb
terfugere volūt cooperant̄. ꝑma tñ
ꝓfeſſione q̄ ſponte ſe demonibus
ſubiecerunt manent ligate.

Ad alia vero argumenta in
a quib⁹ probat̄ maleficiales
effectus poſſe abſq3 ope de
monū a vetulis ꝓcurari. Dicendū
ꝙ ex vno pticulari ꝯcludere vniuer
ſale eſt diſſonū rōni. Et cū in tota
vt videt̄ ſcriptura ſacra nō inuenit̄
tale niſi hic vbi agit̄ de faſcinatiōe
ſeu inuultuatione vetulaꝝ. Jdō nō
valet ꝑ hoc ꝯcludere ꝙ ſemꝑ habe
at ita euenire. Inſup eſt etiā dubi
um per gloſam. An abſq3 opere de
monū talis faſcinatō fieri poſſit eo
ꝙ ex gloſis ibi elicit̄ ꝙ faſciatio ca
pit tripliciter. Uno mō dicit̄ ludi
ficatio ſenſuū q̄ fit ꝑ artē magicam
τ ſic pōt fieri miniſterio demonuz
niſi ꝓhibeant̄ a deo īmediate me
diante vel miniſteriō ſanctoꝝ ange
loꝝ. Scdō modo pōt dici inuidia.
vt ibi Apl'us dixit. Quis vos faſci
nauit. i. tanto odio ꝓſecut⁹ eſt. Ter
cio ꝙ ex tali odio fiat imutatio ad
ad malū in corꝑe alicui⁹ ꝑ oculos
altertus aſpicientis in eū. Et de fa
ſcinatione hoc mō dicta ꝯmuniter
loquunt̄ doctores ſm quē modum
etiam Auicēna τ Algazel vt in ar
gumētis deducit̄ locuti ſunt. Naz
τ ſanctus Tho. hanc faſcinatiōnē
declarat prima pte. q. xcvij. ꝑ hunc
modū ex forti inquit imaginatōne
anie imutant̄ ſpiritus corporis cō
iuncti. Que quidē immutatō ſpiri
tuū maxime fit in oculis ad quos
ſubtiliores ſpūs ꝑueniunt. Oculi
eñ inficiunt aerem ꝯtinuū vſq3 ad
determinatū ſpaciū ꝑ quē modum
ſpecula ſi ſint noua τ pura contra
hunt quandam inpuritatē ex aſpe
ctu mulieris menſtruate. vt ariſto
tiles dicit in libro de ſomno τ vigi
liis. Sic igitur cū aliqua anima fue
rit vehementer cōmota ad maliciā
ſicut maxime vetulis contigit ef
ficitur ſm modum predictū. Aſpe
ctus eius venenoſus et noxius et
maxime pueris qui habent corpuſ
tenerum τ de facili receptiuum im
preſſionem. Subdit tamen ꝙ poſſi
bile eſt etiam ꝙ dei ꝑmiſſione vel
ex aliq̄ occulto facto cooperet̄ ad
hoc malignitas demonū cum qui
bus ſortilege vetule pactū aliquod
habent.

Ed ꝓ ampliori intellectu
ſ ſolutionum aliqua dubia
mouentur ex q̄ꝝ ſolutō
ne veritas magis patebit. Uidetur
eñ obſtare primo illud qd̄ ſuperi⁹
dictū eſt. Q2 ſubſtantie ſpirituales
nō poſſunt trāſmutare corpa ad ali
quā naturalē formā niſi āminiculo
alteri⁹ agentis ergo multominus ħ
poterit efficere imaginatō quantū
cunq3 fortis in aia. Preterea eſt ar
ticulus cōdemnat⁹ in pleriſq3 vni
uerſitatibus ꝑcipue tamen pariſi
enſi. ꝙ incantator aliquis ꝓiicit ca
melum in foueam ſolo viſu eo ꝙ ſi
cut intelligentie ſuperiores impri
munt inferiores. ſic anima intelle
ctiua impmit in aliam τ etiā in ani
mā ſenſitiuā. Item ad hoc eſt arti
culus ꝯdemnatus. ꝙ materia exte
rior obedit ſubſtātie ſpūali ſi intel
ligat̄ ſimpliciter τ ſm omnē modū
tranſmutationis. Quia ſic ſoli deo
vt prius patuit obedit. His viſis
faſcinatio de qua loquemur qualit̄
ſit poſſibilis τ q̄liter nō declaratur
Nō eñ eſt poſſibile hoi ꝙ ꝑ natu

talem virtutez anime ſue p oculos
talē virtutē emittat q̄ nō mediante
trāſmutatōe ꝓprij corpis nec me-
dij nocumētuz inferre poſſit corpi
hoīs q̄d aſpicit maxie cū ſm opini
onem ꝯmuniorē videam⁹ intra ſu-
ſcipiētes nihil extra mittētes. Nō
ē etiā poſſibile hoī ꝙ p virtutē na-
turalē anie ſuo ꝓ volūtate ſua trāſ
mutatōez faciat imaginādo in ocu
lis ſuis. q̄ mediāte trāſmutatōe me
dij. ſ. aeris poſſit corpus hoīs quē
aſpicit in aliquā trāſmutare quali-
tatē ſm qd ſibi placuerit. Et qꝛ ſm
hos duos modos p̄dictos nō pōt
vnus homo aliū faſcinare cū nulli
hoīm pōt in eſſe realis v̄tus p natu
ralē virtutē anie ſue. Jdō vel ſo pre
bare quod maleficiales effect⁹ poſ
ſent prodire ex naturali aliq̄ v̄tute
ſup ad infrigendū opa maleficorū
ꝙ virtute demonū fiunt eſt pluri-
mū alienū a veritate. qꝛ etiā ſm hoſ
duos modos faſcinatō reprobat̄ ſi
cut ꝛ p̄fati duo articli. Qualiter tū
ſit poſſibilis licz ſuperi⁹ tactum ſit
tū clarius ſic deducit̄. Pōt em̄ cō-
tingere ꝙ hō vel mulier aſpiciens
corpus alicui⁹ pueri moueat ipm
mediāte viſu ꝛ imaginatiōe vel ali
q̄ paſſiōe ſenſibili. Et qꝛ paſſio ſen
ſibilis eſt cū quadā imutatōne cor-
porali ꝛ oculi ſunt tenerrimi ꝓpter
qd ſunt impſſiōis multū receptiui.
Jdō quandoq ꝯtingit ꝙ p aliquam
paſſionē interiorē trāſmutant̄ ocu-
li in aliquā malā qualitatē maxime
coöperante ad hoc aliq̄ imaginatō
ne cuius impſſio cito redundat in
oculos ꝛ ꝓpter eoꝝ teneritudinem
ꝛ ꝓpter vicinitatē radicis ſenſuum
particulariū ad imaginatiōis orga
num. Cū aūt oculi ſunt trāſmutati
in aliquā qualitatē nociuā cōtinge
re pōt qd trāſmutent aerem ſibi cō
tiguū aliquā qualitatē malā et illa
ps aliq̄ ꝛ ſic vſq ad aerem cōtiguū
oculis pueri q̄ aſpicit̄ ꝛ ille aer cō-
tiguus poterit q̄nq in materiaz di-
ſpoſitā q̄ nō diſpoſitā cui cōſonat
transmutare oculos ipius pueri in
aliā qualitatē malā ꝛ mediantibus
oculis ipius pueri aliquas alias p
tes interiores. Vñ nec cibū digere
re nec in mēbris fortificari aut au-
gmētari poterit. Experimentū hu-
ius rei manuductiuū eſt. Quia vi-
dem⁹ hoīem pacientē in oculis q̄n
q ex aſpectu ſuo ledere oculos eū
aſpiciētis qd ꝯtingit ex hoc ꝙ ocu
li mala qualitate infecti inficiūt ae-
rem mediū ꝛ aer infect⁹ inficit ocu
los directos ad oclos infirmos eo
ꝙ ſm rectā lineā infectio illa deri-
uat̄ in directum ad oculos inſpici-
entiū cooperāte ad hec multū ima
ginatione eius q̄ aſpiciēdo oculos
infirmos imaginat̄ ſe ledi. Plura
poſſent exempla manuductiua ad-
duci que breuitatis cauſa obmittū-
tur. Concordat his quedam gloſa
ſuper illud pſalm̄. Qui timent te vi
debunt me ꝛ le. dicens. Magna vir
tus in oculis eſt quod in naturali-
bus apparet animal enim viſum p
deſt yctericis prior videns lupis
vocem aufert. vel ſic. Baſiliſcus ſi
prior videt occidit ſi prior videtur
occiditur. Et ratio quare baſiliſcus
videndo occidit hominem niſi ꝙ
ex aſpectu ꝛ imaginatione excitat̄
in eius corpore materia venonoſa
per quam oculi primo inficiuntur
ꝛ demum aer contiguus ꝛ ſic alia ꝛ
alia pars aeris vſq ad aerem hoī
ꝯtiguum quem aerem p aſpiratio-

nem cū hō attraxit.intoxicaẜ ꝛ moritur. Prior aūt viſus ab hoīe vbi hō volēs baſiliſcū occidere circūmunit ſe ſpeculis ex q̄bus dū baſiliſcus inſpicit ex reuerberatōe aer inficiẜ ꝛ ſic vſq̄ ad baſiliſcū ptingit ꝛ occidiẜ. Sed dubiuꝫ. Cur hō occiſor beſtie nō moriẜ ꝛ hic occiſam q̄ndā cām opinari neceſſe eſt. Hec ſine p̄iudicio ꝛ temeraria aſſertione dicta ſunt tantūmō dictis ſanctoꝝ inherentes catholicā veritatē cōcludamus qđ ad maleficiales effectus de q̄bus ad p̄ns loquimur malefici cū demonib⁹ ſemper concurrere ꝛ vnū ſine altero nihil poſſe efficere. Ad argumenta patꝫ rūſio de faſcinatione ad p̄mū. Ad ſecūdū dr̄. iux̄ Uin. in ſpec. natu. c. xiij. Qđ vulnus infectū ſpiritibus interficientis ex forti imaginatiōe illud vulnus trahit aerē infectum tranſeūtē iam iterfectore ſanguis ebulliens ex manat. q2 ad p̄ntiā interfectoris aer incluſus in vulnere ſicut ab interfectore itrauit. Ita ad eius p̄ntiam cōmoueẜ ex q̄ cōmotione ſanguis erūpit. Sunt quidā alias cās allegātes q̄ſi illa ebullitō ſanguinis ſit eius clamor de terra ſup homicidaꝫ p̄ntem. ꝛ hoc ꝓpter maledictōem ſ p̄me homicide cayn ad illō de horrore. dr̄ın hoc ꝙ hō tranſiēs ꝓpe cadauer hoīs occiſi horrore ꝯcutiaẜ. lꝫ illud nō ſentiat h̄ fit ex ſpū q̄ntulamcūq̄ infectōeꝫ recipiēte ꝛ eā aīe rep̄ntante. Sꝫ h̄ nihil ꝯcludūt aduerſus opa maleficoꝝ cū oīa illa naturalr̄ vt dictū ē fieri valeāt. Ad terciū ſic dcm̄ ē ſupra maleficoꝝ ritus deducūtur ad ſcōm gen⁹ ſupſtitōnis qđ dr̄ diuinatio. rebus ꝟo ſupſtitioſe vti i obſeruantijs q̄buſdaꝫ reduciẜ ad terciū genus. ideo argumentū nō eſt ſimile. demū etiā q2 reducūtur nō ad quālibet diuinatōnem. ſꝫ ad illa q̄ fit ꝑ exp̄ſſam demonū inuocatione. Et h̄ etiā cū multis modis fieri poſſit. ſ. ꝑ nigromātiā. geomantiā. ydromātiā ꝛc. Inſpiciatur ſe. ſe. q. xcv. ar. v. Jō hec diuinatio maleficoꝝ vbi maleficijs ſunt intenti. ſic ſupmū gradū in flagitijs tenet ita ꝛ aliud iudiciū de eo exiſtit. vñ qn̄ arguiẜ ꝙ q2 occultas rerū ꝟtutes cognoſcere non poſſum⁹ ꝛ malefici ēt occultis reb⁹ intēdūt. Dī ꝙ ſi itenderēt reb⁹ naturalib⁹ ad aliq̄s effect⁹ naturales ex naturali ꝟtute ꝓcedēdos h̄ licitū foret vt de ſe pꝫ Uel ēt ꝯcedēdo ꝙ ſi intēderēt ſupſtitioſe reb⁹ naturalib⁹. vtpote rebus hmōi certas caracteres vl' aliqua noīa ignota inſcribēdo. ꝛ illis ꝓ acq̄renda ſanitate vel amicicia ꝛ ꝓ aliq̄ vtilitate ꝛ n̄ ꝓ nocumēto aliq̄ inferēdo vtereẜ. tūc lꝫ abſq̄ exp̄ſſa demonū inuocatiōe lꝫ n̄ abſq̄ tacita fieri iſta poſſent ꝛ illicita iudicanẜ. Quia tn̄ h̄ ꝛ his ſil'ia reducūẜ ad terciū gen⁹ ſupſtitōis. ſ. ad obſ'uantiā vanitatū vt dcm̄ ē. iō nihil ad ꝓpoſitū. ſup hereſim maleficoꝝ fortificaẜ. Etiā ſol'o ꝙ huic tercio generi q̄tuor aſſignantur ſpēs. Quia vel vtiẜ q̄s obſ'uātijs ad ſciētiā acq̄rēdā vl' ad ꝯiecturas ſumendas fortunioꝝ vl' infortunioꝝ. vel ad ſuſpenſiones ſacroꝝ ꝟborum vel ad corpora immutanda in melius. Unde ꝛ notanter ſanct⁹ Thomas. in ti. illo queſtōis vbi querit An obſeruatōnes ordinate ad corporum immutationem ſint licite. queſtio. xcvj. in ſumma p̄fata. ar. ij. addit. puta ad ſanitatem obſ'uationes ergo maleficoꝝ cū hic locū

hñt ſ3 vt dictū ē ſub ſecūdo genere
ↄtinent ſupſtitōnis idō nihil ad ꝓ-
poſitū. Ex his etiā ad quartum ar
gumentū rñdetur. q̄ꝛ duplices i
his obſeruātijs fieri pñt imagies
nigromantice ꝛ aſtronomice ꝛ int
hec talis ē differētia. Qḋ in nigro
manticis ſemꝑ fiūt expſſe inuoca-
tiones demonū ꝓpter expꝛeſſa pa
cta cum eis inita. Inſpiciat ſolu-
tio ſecūdi argumenti pſate qōnis
In aſtronomicis vō ſunt pacta ta
cita. ꝛ idō nulla inuocatio niſi foꝛ-
taſſis tacita. puta ꝓpter figuraꝝ et
caracterū ſigna q̄ eis inſcribunt. ꝛ
iteꝝ imagines nigromantice vel fi
unt ſb certis ↄſtellatōibus ad reci
piendū certos influxus ꝛ impſſio
nes celeſtiū coꝛpm etiā certis figu
ris ꝛ caracterib⁹ inſigniti vt i anu
lo. lapide vel aliq̄ pcioſa materia.
vel fiunt ſimplr. abſq3 obſeruantia
cōſtellationū. ſ3 indrnter ex q̄cūq3
materia etiā vili ad inferendū ma
leficia vbi ꝛ qñ ad aliq̄ loca repo-
nūtur. Et de his effectib⁹ cu3 ſuis
imaginib⁹ iam ſmo ē ꝛ nō de alijs
Ideo argumentū nō facit ad ꝓpo
ſitū. Qualit deniq3 certe imagies
ſupſtitioſe. de q̄bus tactū ē nulla3
hñt efficaciā inq̄ntū ſunt artificia-
lia ſolū. licet foꝛte materialia i eis
cōſiderata poſſent hr̄e efficaciā ſi
ꝛ inq̄ntū hrent naturalē aliquam
ꝟtutem ex impſſione coꝛpoꝝ cele-
ſtiū. ſi cui placet. doctoꝛē ibidē in-
ſpiciat. Sꝑtñ dicit eē illicitū ima-
ginibus vti. Imagines vō malefi
caꝝ abſq3 naturali aptitudie ad ef-
fectū fiunt. ſolūmō aūt ex iuſſu de
monū reponūt ꝛ applicant vt ma-
nualit ad effectū ↄcurrant in maio
rem cōtumeliā creatoꝛis vt ꝛ pam
plius irritat⁹ malaq3 fieri in flagi-
tioꝝ taliū vindictā āplr⁹ ꝑmittat.
vñ ꝛ ſacratioꝛib⁹ āni tꝑib⁹ hmōi fi
eri ꝓcurant. Ad q̄ntū dōm q̄ Gre.
ibi intellexit ptātē grē nō nature.
vñ ꝛ ibidē ſbdit. Qui filij dī ptāte
ſunt vt Jo. dic. Quid mirū ſi ſigna
ex ptāte faciūt. Ad vltim dōm q̄ ſi
militudo ñ valet. qꝛ alia ē actio aie
circa coꝛp⁹ ꝓpꝛiū. ꝛ alia circa coꝛ-
pus alienū. Nā qꝛ coꝛpi ꝓpꝛio vni
tur aīa vt foꝛma. ꝛ appetit⁹ ſenſiti-
uus ē act⁹ alic⁹ oꝛgani coꝛpal. Idō
ad appꝛehēſionē aie hūane pōt cō
moueri appetit⁹ ſenſitiu⁹ cū aliq̄ i
mutatōe coꝛpali caloꝛē ꝛ frig⁹. vel
ēt vſq3 ad moꝛtē. Ad exterioꝛa vō
coꝛpa imutāda nulla apphēſio aie
hūane ſufficit niſi mediāte imuta-
tōe ꝓpꝛij coꝛpis ſic de faſcinatione
dcm̄ ē. Vñ ꝛ malefici ex nulla ptā-
te nāli ſ3 ſolūmō auxilio demonū.
ꝛ ipi demōes āminiclo alic⁹ alteri
us rei vt ꝑ ſpias oſſa crines ligna
ferrū ꝛ hmōi qñ itromittūt. aut in-
ſtrm aliqḋ reponunt vt ſucceſſiue
patebit maleficiales effect⁹ ꝓcurāt

Etnō magis i ſpūali tenoꝛi
o bulle aplice iherēdo ↄſide
randū ē de oꝛigie malefico-
rū ꝛ eoꝝ opeꝝ mltiplicatōe. ꝛ pꝛio
de ipis maleficis. ſcḋo de eoꝝ opi-
bus. Vbi notādū q̄ qꝛ ad hmōi ef-
fectū tria hñt concurrere. ſ. demon
malefica. ꝛ diuina ꝑmiſio. xxvij.q.
j. ſi ꝑ ſoꝛtiarias. Aug. etia3 dicit q̄
ex peſtifera ſacietate hoim ꝛ dmo-
nū hec ſupſtitioſa vanitas adinuē
ta eſt. Ideo oꝛigo ꝛ multiplicatio
hui⁹ hereſis ex peſtifera hac ſacie
tate ſumit q̄ etiā ex alijs elicit. nā
attento q̄ hec hereſis maleficoꝛu3
non ſolu3 differt ab alijs hereſib⁹
in hoc q̄ ipa per pacta nedum ex-
pſſa. verūetiā placita. ac federata ſ

om̄ez creatoris ac ſue creaturarum cō tumeliā et nocumētū inſanit cuz tn̄ oēs alie ſimplices hereſes p nullū pactū tacitū vel expſſuz cū demōibus initū lz nō abſq; iſtinctu ſatoris ois inuidie erroribus pp difficultatē credēdorum aſſentiūt. Verū etiā differt ab oi noxia et ſupſtitioſa arte in hoc q ſup oia gn̄a diuiationum ipa maleficorum heret ſupmū attinet gradū malicie qd etiā nomē a maleficiendo ſeu male de fide ſentiendo ſibi vſurpat vt pri9 tactū ē. Attēto ēt q inter alios act9 hn̄t pro augmēto illi9 pfidie quatuor exercere vicz. fidē catholicā in toto vel in pte ore ſacrilego abnegare ſeipos in corpe et aīa deuouere. Infantes nōdū renatos ſ ipi maligno offerre ſpurcitiis diabolicis p carnales act9 cū incubis et ſuccubis demonib9 inſiſtere q oia vtinā aliena ab om̄i veritate et figmēta forēt dicēda. Nūmō eccia a tāta labe infectōis exiſteret immunis. cui tn̄ heu obſtat et aplice ſedis p bullā determiatō verum et experiētia rerū magiſtra q nos ex ꝓpriis earum faſſionib9 ac flagiciis ppetratis intm̄ certificauit q abſq; diſpēdio ꝓprie ſalutis iā ab eorum inquiſitiōb9 deſiſtere nequim9. Iō de illorum origine et multiplicatōne peſtifera tractaturi. qa laborioſū exiſtit iō a legētib9 ſic ſūma cū diligētia ſingla ſunt pſcrutāda q et admittēda q rōi conſona et ſcripturarum traditiōib9 nō diſſona inueniūt. Et qz inter oēs act9 ad multiplicationē eorum deſuiētib9 duo eorum plurima coopant. ſ. icubi et ſuccubi demōes et infantiū ſacrilege oblatōes. Iō de ipis ſpealiter tractabim9. ita tn̄ vt p de ipis demōib9. ſcdo de ipis maleficis. et tercio de ipa diua p miſſiōe mētio hēat. Et qz demones p intellectū et volūtatē opant et potius ſb vna cōſtellatōe q̄ ſub altera ad hoc vt ſemē ad pl. pcreationē vigoret. Inquirendū erit de ipis cōſtellationib9 a demonib9 obſuatis. Et ita pncipaliter occurrunt tria. Primo an hec heres p operatione ad demōes incubos et ſuccubos poſſit originaliter multiplicari. Scdo an ne p operatiōes ad corpa celeſtia. q etiā cāe ſunt hūanorum actuū eorum opa poſſint vigorari. Tercio an ne p oblatōnes ſacrilegas infantes demonib9 offerētes poſſit ipa heres augmētari tn̄ infra ſcdam et terciā tractabit ſcda qd pncipalis. ſ. de influētiis corporum celeſtiū. et hoc pp decentē cōtinuationē ſup opa maleficorum. Circa pmū tres erūt difficultates. vna gn̄alis d incubis illis demonib9. Altera ſpealis a quib9 demonib9 hmōi actus exercent. Tercia ſinglaris q ad ipas maleficas demonib9 ſe ſbiiciētib9.

Queſtio. III

Ad primū videatur q non ſit catholicū aſſerere q p incubos et ſuccubos demones poſſint hoies pcreari. pcreatio hoīm inſtituta eſt an̄ pctm̄ a deo in hoc q homini mulierez in adiutoriū de coſta formauit Quibus et dixit. Creſcite et multiplicamini Gen̄. i. Et iter Adam inſpiratus dixit. Erūt duo in carne vna Gen̄. ii. Similiter et poſt peccatuz in lege nature dictū ē ad noe. Creſcite et multiplicamini Gen̄. ix. In tpe etiam noue legis a xpo hec coniunctio cōfirmata Mat. xix. Nō legiſtis q ab initio q fecit hoies maſculū et feminā fecit eos. g. alii mōi

hoīes ꝓcreandi nō dn̄t aſſignari.
Si dicat̄ ꝙ demones cōcurrūt nō
vt ꝑncipia naturalia ſ; vt artificia-
lia qn̄ ſtudioſe coopant̄.ad natura
les ↄceptus hoīm ſemē recipiēdo
ꝛ iterū trāſfundendo.Cōtra.Quia
aut hoc poſſet dyabol⁹ in om̄i ſtatu
vicȝ mr̄imoniali ꝛ extra.aut in vno
tm̄.Nō primo mō.q꞉ tūc opus dia
boli eſſet forti⁹ꝙ̄ opus dei q̄ queli-
bet ſtatū inſtituit aut ↄfirmauit.pu-
ta ↄtinentiū ꝛ ↄiugatoꝝ.Nec ſcḋo
mō.q꞉ de hoc nullabi legitur in ſcri
pturis vt ex vno ſtatu ꝛ nō ex alte-
ro hmōi hoīm fieret ꝓcreatio.Pre-
terea ꝓcreare hoīem eſt actus viui
corꝑis.ſed demones aſſumptis cor
poꝛib⁹ nō dant vitā q꞉ illa tantum-
mō formaliter fluit ab aīa que eſt
actus corporis phiſici organici po
tentia vitā habentis.ij.de aīa.ergo
ꝑ huiuſmōi aſſumpta corꝑa opera
vite exercere nō poſſunt:ſi dicat̄ ꝙ
aſſumūt corpus nō vt vitā tribuant
ſed vt ſemen naturale retineāt ꝛ trā
fundant.Contra.In operibus an-
geloꝝ bonoꝝ ꝛ maloꝝ ſicut nihil
eſt ſuperfluum nec etiam in operi-
bus nature.Sȝ cum demō natura-
li virtute qua etiam omnem virtutē
corpoꝝ excedit poſſit inuiſibiliter
ꝛ ſemen colligere ꝛ iterꝝ applicare.
Igitur aut ratio dabitur.ꝙ nō poſ
ſit inuiſibiliter hoc facere aut ſi po
teſt alterum erit ſuꝑfluum.fortifica
tur ratio.Naȝ in libro de cauſis di
citur ꝙ virtus intelligentie eſt infi-
nita inferius ꝙ̄uis ſit finita ſuperi
us.ſed omnia corporalia ſunt infra
intelligentias ergo ꝛ infinitate ſue
virtutis poteſt ea q̄litercunꝙ̄ vult
immutare.Sed intelligentie ſunt
angeli ſiue boni ſiue mali ergo poſ

ſunt abſꝙ̄ h᷑ ꝙ corꝑa aſſumāt tranſ
mutatiōes in ſeminib⁹ facere.Pre
terea ſemen recipere ab vno ꝛ trā-
fundere in aliū fieret ꝑ motū loca-
lem.ſed demones non poſſunt cor
pora mouere localiter.ꝓbat̄.Aīa
eſt ſubſtātia ſpūalis ſicut ꝛ demon
ſ; aīa nō pōt localiter mouere cor
pus niſi a ſe viuificatū.Vn̄ ſi aliqḋ
membꝝ mortificet̄ reddit̄ imobile
ergo ꝛ demones aliqḋ corpus mo-
uere localiter.niſi ab eis viuificatū
non poſſunt.Dictū eſt aūt ꝛ quaſi
per ſe notū ꝙ demones non viuifi-
cant aliquod corpus ergo nec ſemē
poterunt mouere localiter de loco
ad locū.Preterea.om̄is actio eſt ꝑ
ↄtactuȝ vt dicit̄ ꝑmo de gn̄atione.
Nō videt̄ aūt ꝙ poſſit eē aliq̄s cō-
tact⁹ demonis ad corꝑa cū nihil ha
beat cū eis cōe.Cū ergo ſemē imit
tere ꝛ mouere localiter ſit quoddā
agere videt̄ ꝙ demones illa facere
nō poſſint.Preterea demones nō
pn̄t mouere corꝑa magis ꝓpinqui-
ora eis in ordine nature.vt ſunt ce-
leſtia.ḡ nec alia magis diſtantia.
Anūcedens ꝓbat̄.Quia cū mouens
ꝛ motū ſint ſimul.ij.phiſicoꝝ.Se-
q̄ret̄ ꝙ demones mouentes corꝑa
celeſtia eēnt in celo.ꝙ neꝙ̄ ſm̄ noſ
neꝙ̄ ſm̄ platonicos hȝ veritatē.Sȝ
ↄtra Aug.iij.de trinitate.Demones
colligunt ſemina que abhibent ad
corporales effectus.hoc autem ſi-
ne motu locali fieri non poteſt.er-
go demones poſſunt ſemina rece-
pta ab aliquibus in alios tranſfun-
dere.Item gloſa ſtrabi ſuper iſtud
Exodi.vij.Vocauit pharao ſapiē-
tes ꝛc.Dicit ꝙ demones diſcurrūt
per mundum et colligunt diuerſa
ſemina,et ex eoꝝ adaptione poſ

ſunt ꝓrumpe diuerſe ſpẽs. Uidea
tur etiã glo. ibidem ſup illa verba.
Vocauit pharao. Item Gene. vj.
ſuper illud. Uidẽtes filij dei filias
hominũ ⁊c. glo. duo dicit. Primo
ꝙ ꝑ filios dei filij ſeth intelligũtur
⁊ ꝑ filias hominũ filie cayn. Secũ
do dicit ꝙ nõ ẽ incredibile nõ ab
hominibus ſꝫ a qͥbuſdam demoni-
bus qui mulieribus ſunt improbi
hmõi homines. i. gigantes eſſe ꝓ-
creatos. de quibus in littera dicit.
Gigantes aũt erant ſuper terram.
Quia ⁊ poſt diluuiũ corpa non ſo
lum viroꝝ ſꝫ etiam mulierũ incre-
dibilis pulcritudinis extiterunt.

Reſpõſio. Quia de poteſtate ac
operibus diaboli circa maleficia-
les effectus plura opoꝛꝫ cauſa bre
uitatis obmittere. ideo pio lectori
tanq̃ per ſe nota relinquũtur. vel
ad minus ſi noſcere velit i ſcriptis
docto. ſuper. ij. ſen. diſti. v. ſingula
ad vnguem elucidata inueniet. Cõ
ſpiciet enĩ ꝙ cũcta opa ſua per in-
tellectum ⁊ volũtatẽ demonis exe
quũtur. Item ꝙ hec data natura-
lia nõ ſunt immutata. Sed iux̃ Dy
oniſiũ. iiij. c. de di. no. manſerũt in
tegra ⁊ ſplẽdidiſſima q̃uis eis vti
ad bonũ ꝟtutis non valeãt. Inue
niet etiã q̃ntum ad intellectũ ꝙ tri
plici acumine ſcientie vigẽt ſ. ſbti-
litate nature expientia temporũ ⁊
reuelatõne ſupioꝝ ſpirituũ. inue-
niet etiã in qͥbus ⁊ q̃liter cõditões
⁊ naturales hoĩm impſſiones ex i
fluentijs corpoꝝ celeſtium ꝑdomi
nantes agnoſcũt vñ ⁊ eliciũt aliq̃s
magis eſſe diſpoſitos ad maleficia
exequẽda quã alios q̃s etiã pre ce
teris ad hmõi exeq̃nda magis īfe
ſtant. Quantũ ꝟo ad eius volũta-
te in repleat ipſam immobilit̃ malo i
herere ſꝑ peccare peccatis. ſupbie
inuidie ⁊ ſumme diſplicẽtie qꝺ de
us ꝓ ſui gloria eo vtitur cõtra ſuã
volũtatem. Cognoſcet qualiter ex
his duobus ſ. intellectu ⁊ volũta-
te mira operatur ita ꝙ nõ eſt pote-
ſtas in terra q̃ eis poteſt cõpari.
Job. xlj. Nõ ẽ ſup terrã ptãs q̃ ei
valeat compari. qui factus ẽ vt ne-
minẽ timet. vbi glo. Et licet nemi-
nẽ timet meritis tñ ſctõꝝ ſbiacet i
ueniet etiã qualit̃ cognoſcit cogi-
tatões cordiũ nr̃oꝝ qualit̃ etiam
poſſit trãſmutare corpa adminicu
lo alterius agẽtis ſubſtãtialiter et
accidẽtalit̃. q̃lit̃ etiã poſſit mouere
corpa localiter immutare etiã ſen-
ſus exteriores ⁊ interiores ad ali-
q̃d cogitãdũ q̃lit̃ etiã poſſit immu
tare hoĩs intellectũ ⁊ volũtatẽ licꝫ
indirecte q̃ oĩa licet ad pñtẽ no-
ſtram deſeruirent ſpeculationẽ. vo
lumus tamẽ ex illis ſolũmõ eoꝝ
ꝓprietates cõcludere vt ad q̃ſtõis
diſcuſſionem ꝓcedatur. Sũt au
tẽ ꝓprietates a theologis aſſigna-
te ꝙ ſunt ſpũs impuri licet nõ im-
mũdi ex natura. q2 in eis ſm Dyo
niſium ineſt furor irrõnalis amẽs
concupiſcẽtia fantaſia ꝓterua in-
tellige q̃ ad peccata coꝝ ſpũalia. ſ.
ſupbiã. inuidiã ⁊ iram. vñ ſunt hu-
mani generis inimici mente ratõ-
nales abſq3 tñ diſcurſu intelligen-
tes in nequicia ſubtiles nocẽdi cu
pidi ſemp in fraude noui immutã-
ſenſus. inquinãt affectus. vigilan
tes turbãt. dormiẽtes ꝑ ſomnia in-
q̃etant. morbos inferũt. tẽpeſtates
cõcitãt. in lucis angelos ſe trãſfor
mãt. ſꝑ īfernũ ſecũ portãt. ergo ma
leficos diuĩũ cultũ ſibi vſurpãt ma

gice artes ꝯ cos ſũt ſup bonos do
minari appetũt ⁊ amplius ꝓ poſſe
infeſtā: electis ad exerciciũ dant
ſemꝑ fini hoīs inſidiāt. Et licʒ mil
le nocendi habeāt modos ⁊ artes
xvi.q.ij. vtpote ꝙ conat a pncipio
ruine ſue vnitatē ecclie reſcindere
charitatem vulnerare ſctōꝝ opeꝝ
dulcedinē inuidie felle inficere. ⁊ oi-
bus modis hūanū gen⁹ euertere
⁊ ꝑturbare. ptās tñ eius in lũbis ⁊
vmbilico manet. Job penl. qꝛ vicʒ
ꝑ luxuriā carnis multū dñant hoi
bus. ſedes. n. luxurie i viris ē in lũ
bis. qꝛ inde decidit ſemē ſic mulie
rib⁹ ab vmbilico. His ꝓſuppoſitis
ad itellectũ qōis de incubis ⁊ ſuc-
cubis demonib⁹ dicēdũ ꝙ aſſerere
ꝑ incubos ⁊ ſuccubos demōes ho
mines interdũ ꝓcreari intātũ ē ca
tholicũ ꝙ ei⁹ oppoſitũ ē aſſerē ne
dũ dictis ſctōꝝ ſʒ ⁊ traditōni ſacre
ſcripture ꝯtrũ qd ſic deducit. Naʒ
Augu. hanc qōnem nō quidē quo
ad maleficos ſʒ ꝙtū ad ipas opatō
nes demonũ ⁊ ad fabulas poetaꝝ
in vno loco mouet ⁊ ſub dubio re-
liquit. Licet poſtea ꝙtuʒ ad ꝓceſ-
ſum ſacre ſcripture determiat. Nā
li. iij. de ci. dei. ca. ij. dicit. Utrū po
tuerit ven⁹ ex concubitu anchiſis
eneam parere in medio relinqua-
m⁹. Nā pene talis qſtio in ſcriptu
ris orit qua qritur. Utꝝ preuarica
tores angeli cū filiabus hoīm ꝯcu
buerūt. Uñ natis gigantibus. i. ni
miũ grādibus ⁊ fortibus viris tūc
terra repleta ē. Sʒ li. v. c. xxiij. que
ſtionē determinat in hec vba. Cre
berrima fama ē multiqꝫ ſe expꝗtos
vel ab eis q expꝗti erant de quoꝝ fi
de dubitandũ nō ē ſe audiſſe cōfir
mant ſiluanos ⁊ faunos qs vulg⁹
incubos vocāt improbas extitiſſe
mulierib⁹ ac eaꝝ appetiſſe ac pere
giſſe ꝯcubitū. Et quoſdā demones
quos duſios galli nuncupant aſſi
due hanc immūdiciā ⁊ temptare ⁊
efficere plurics taleſqꝫ aſſeuerāt vt
hoc negare impudentie videatur.
Hec ille. Poſtea ibidem determi-
nat ſcdam queſtōnem videlicet ꝙ
illud Gene. Uidentes filij dei id ē
ſeth filias hoim. id eſt Cayn. nō de
incubis ſolū intelligit. Qd aūt in
cubos eſſe nō ſit credibile. Ad iſtd
ibidem eſt gloſa q ſic dicit vt p̄ri⁹
tactū eſt. Non eſt incredibile non
ab hominibus ſʒ ab angelis vel q-
buſdam demonibus q mulieribus
ſunt improbi eiuſmodi homies id
eſt gigantes eſſe ꝓcreatos de qb⁹
in lra dicit. Gigantes aūt erāt ſup
terram qui ⁊ poſt diluuiū ⁊c. vt ſu
pra. Ad idem eſt gloſa Iſaie. xiij.
vbi ꝓpha deſertōem babilonice ci
uitatis p̄dicit ⁊ mōſtra i ea bitāda
Ibi inqt habitabunt ſtrutiones ⁊
piloſi ibi ſaltabūt. Demones intel
lige ibi loco piloſi. vñ glo. dic. Pi-
loſi ſunt ſilueſtres homines. hiſpi
di. q incubones vel ſatyri certa ge
nera demonū. ⁊ Iſaie. xxxiiij. ſup
illo vbi ꝓphetat deſolationē terre
ydumeoꝝ qui ꝑſeqbantur iudeos.
Erit inquit cubile draconum ⁊ pa-
ſcua ſtrutionū ⁊ occurrēt demōis
Gloſa interlinealis id eſt monſtra
demonū adinuicē. Et glo. bti Gre.
ibidē. qui alio piloſi noīe figuran-
tur nō hij qs greci panos latini vo
incubos vocāt. Ad idē ē btūs Iſi.
lib. viij. ca. vlt. ſic dicens. Piloſi q
grece paniti. latine incubi appellā
tur. Uñ ⁊ incubi dicuntur ab incu
bando hoc ē ſtuprādo. Sepe. n. im

pꝛobi exiſtũt etiã mulieribus ⁊ ea-
rũ peragũt cõcubitum quos demo
nes gallidu ſios nũcupãt q: aſſidue
hãc peragũt immũdiciã. Quẽ aũt
vulgo incubonẽ vocant: hũc roma
ni faunũ ficarium dicũt. Ad quem
Oꝛatius dixit: faune nympharꝫ fu
gientiũ amatoꝛ ꝑ meos fines ⁊ apri
ca rura lenis incedas. Inſuꝑ illud
apoſtoli Pau. ꝑma Choꝛ. xi. Mu
lier debet habere velamẽ ſuper ca-
put ſuum pꝛopter angelos. Multi
catholici exponũt qḋ ſequit̃ ꝓpter
angelos. i. incubos. Ad idẽ eſt Be-
da in hiſtoꝛijs angloꝝ. Itẽ Guil.
in lib. de vniuerſo parte vlt. tracta.
vi. multipliciter. Preterea h̃ deter-
minat ſctũs doctoꝛ ꝑma ꝑte. q. xv.
Et in ſcḋo ſcripto. diſt viij. Et quo
libet. viij. q. x. atq; ſuꝑ Eſaiam capi
tulis. xlij. ⁊. xxxiiij. Vñ talia nega-
re dicit Thomas impꝛudẽtie ẽ. Id
eñ qḋ multis videt̃ nõ poteſt oĩno
falſuꝫ eẽ ſcḋm philoſophũ in de ſom
no ⁊ vigilia in fine. ⁊ in. ij. ethic. Si
leo de hyſtoꝛijs multis ⁊ auctenti-
cis tã catholicoꝝ q̃ʒ ethnicoꝝ q̇ in-
cubos eſſe palã aſſeuerũt. Cauſa au
tẽ q̄re demones ſe incubos faciunt
vel ſuccubos nõ delectatiõis eſt cã
cũ ſpũs carnẽ ⁊ oſſa nõ habeat. Sꝫ
hec eſt potiſſima vt ꝑ luxurie viciũ
vtriuſq; hoĩs naturã ledãt coꝛpoꝛiſ
videlicꝫ ⁊ aĩe vt ſic ad oĩa vicia ho-
mines ꝓniores exiſtãt. Nec dubiũ
q̇n ⁊ ſub certis cõſtellatiõib⁹ ſemia
vigoꝛare ſciũt ſub q̇bus hoĩes etiã
cõcepti ſꝑ malicijs exiſtũt deprauati.
vñ ⁊ enũeratis ꝑ altiſſimũ mult'
luxurie vicijs a q̇bus ſuũ ppl'm mũ
dũ eſſe voluit ⁊ q̇bus infideles irre
titi erãt. ait Leuitici. xviij. Nõ pol
luamini in omibus his q̇bus cõta-
minate ſunt gentes quas ego eijci-
am añ cõſpectũ vr̃m e q̇bus pollu-
ta eſt terra cuius ſcelera ego viſita-
bo. Dicit gloſa ſuꝑ v̓bo gẽtes. De
mones inq̇t qui ꝓpter multitudinẽ
dicunt̃ gẽtes vniuerſi q̇ cũ omi pec
cato gaudẽt: ꝑcipue tñ foꝛnicatiõe
⁊ ydolatria q: in his ⁊ coꝛpus ⁊ aĩa
maculat̃ ⁊ totus hõ q̇ terra di. Om
ne eñ pctm̃ qḋcunq; fecerit hõ ex
coꝛpus eſt: q̇ aũt foꝛnicat̃ in coꝛpuſ
ſuũ peccat. Si cuilibet intueri hy-
ſtoꝛias de incubis ⁊ ſuccubis inſpi-
ciat vt ſupꝛa Bedã in hyſtoꝛijs an-
gloꝝ ⁊ Guilhelmũ Thomã deni-
q; bꝛabantinũ in libꝛo q̇ de apibus
intitulat̃. Ad argumenta. Ad pri-
mũ de naturali ꝓpagatione inſtitu
ta a deo inter marẽ ⁊ feminã di. Qꝫ
ſicut dei ꝑmiſſione ſacr̃m matrimo
niũ põt opere dyaboli viciari ꝑ ma
leficia: vt ſupꝛa patuit. Ita a ſimili
et a foꝛtioꝛi in quolibꝫ alio actu ve
nereo inter marẽ ⁊ feminã. Sꝫ ſi q̄
ritur q̄re potius in actu ⁊ ſuꝑ actũ
venereũ diabolo ꝑmittit̃ maleficia
exercere q̃ʒ ſuꝑ alios hũanos actus
Dicit̃ q multiplex cauſa aſſignat̃ a
doctoꝛibus de q̇bus inferius ſub il
la ꝑte vbi de ꝑmiſſione diuia diſcu-
tit̃. Ad pñs ſufficit cauſa q̇ prius ta
cta eſt ſcꝫ q poteſtas demõis eſt in
lumbis hoĩm. Quia inter oĩa certa
mina duriora ſunt ꝑlia certaminis
vbi cõtinua pugna ⁊ rara victoꝛia
Nec valet vbi di: q tũc opus dya-
boli eẽt foꝛti⁹ ope dei cũ actus mr̃i
moniales a deo inſtitutos poſſꝫ vi-
ciari: q: non viciat ꝑ violentiã: imo
cũ nihil valeat inficere niſi a deo ꝑ
miſſus. Idõ magis ꝑ h̃ eius impotẽ
tia cõcludit̃. Ad ſcḋm: verũ eſt q
ꝓcreare hoĩem eſt act⁹ viui coꝛpis

ſed cū dicit ꝙ demones nō poſſunt
dare vitā:qꝛ illa fluit formaliter ab
aīa. Iterū verū eſt ꝫ qꝛ materiali-
ter diſcindit a ſemine ⁊ demon in-
cubus illud imittere pōt deo ꝑmit-
tente per coitū ⁊ nō tanq̄ ab eo de
ciſum:ſed ꝑ ſemen alicuius hoīs
ad hoc acceptū:vt dicit ſancus do-
ctor in prima pte.q.lj.ar.iij.vtpote
quod idem demon q̄ eſt ſuccubus
ad virū fiat incubus ad mulierez:ſi
cut etiā aliarum rerum ſemina aſſu
munt ad aliquarū rerū generatio-
nē:vt Auguſti.dicit.iij.de trinitate
Unde ſi querit cuius filius ſic na-
tus exiſtit. Patet ꝙ non eſt filius
demonis:ſed illius hominis cuius
eſt ſemen acceptū:ſed cū inſtat qđ
nihil eſt ſuꝑfluū in oꝑibus angelo-
rū ſicut ⁊ nature concedit. Sed cuz
infertur ꝙ demon pōt inuiſibiliter
ſemen ⁊ recipere ⁊ infundere veruz
eſt:hoc aūt potius operat viſibili-
ter vt ſuccubus ⁊ incubus:vt ſic ꝑ
talez ſpurcitiā inficiat corpus ⁊ ani
mā ⁊ in vtroq̄ꝫ homine mulieris ſcz
⁊ viri: vt in corpore.q.tactum eſt.
Preterea plura poſſent demones
inuiſibiliter qui tamē nō permittū
tur etiā ſi vellent exercere.ꝑmittun
tur aūt viſibiliter vel in exercitium
bonorū vel in correctionē maloruz
Poſſet deniq̄ꝫ cōtingere ꝙ loco de
monis ſuccubi alter ſemen reciꝑet
ab eo:⁊ incubū loco alterius demo
nis ſe faceret:⁊ hoc triplici ex cau-
ſa. Puta qꝛ demon deputatus mu
lieri reciperet ſemē ab altero demo
ne deputato viro: vt ſic vnuſquiſq̄ꝫ
circa ſibi a principe demoniorū cō-
miſſum habeat maleficiū exercere
cū vnicuiq̄ꝫ ꝓprius deputet ange-
lus etiā a malis vel ꝓpter feditatez
actus quā demon vnus facere ab-
horreret:cū vt in ſeq̄nti queſtione
patebit certi demones ex nobilita
te nature certos act⁹ et ſpurcicias
facere abhorrerēt:vel ꝙ inuiſibilit
loco viri ſeminis ſuū ſemē id eſt ꝙ
incubus recepit inuiſibiliter ſe int-
ponendo mulieri intromittat:quaſ
interpoſitionē facere nō eſt contra
eius naturā aut virtutē:cum etiam
in corpore aſſumpto inuiſibiliter et
incōtrectabiliter ſe interponere po
teſt ſicut ſupra de illo iuuene q̄ ydo
lū deſponſauerat patuit. Ad ter-
ciū. Hoc qđ dicit ꝙ virtus angeli
eſt infinita reſpectu ſuperiorū:hoc
eſt q̄a eius v̄tus cōprehēdi nō pōt
ab inferioribus q̄n ſemꝑ ſuꝑexce-
dit eā ita ꝙ nō limitat ad vnū effe-
ctū tantū. Et hoc iō.qꝛ ſuꝑma in en
tibus hūt v̄tutes maxime vniuerſa
les. Uñ ꝓpter h̄ ꝙ eſt infinita ſupe-
rius nō pōt dici ꝙ poſſit indifferen
ter in oēm effectū illum ad ꝓducen
dū:qꝛ ſic etiā diceret infinita infer
us ſic̄ ſuꝑius. Deniꝗ qꝛ inter agens
⁊ patiēs dꝫ eſſe ꝓportio:⁊ nulla po
teſt eſſe ꝓportio inter ſubſtantiā pu
re ſpūalem ⁊ corporalē: Iō nec ipſi
demones poſſent in aliquē effectū
niſi mediāte aliq̄ alio ꝑncipio acti-
uo. Inde eſt ꝙ ſeminibus rerū vtunt
ad effectus ꝓducendos. Iux Aug.
iij.de trini. Uñ hoc argumentū re
dundat in ꝑcedens nec ꝑ illud forti
ficat niſi q̄s vellet declarationē ei⁹
hīc:quare intelligentie aſſerunt ha
bere v̄tutes infinitas ſuꝑius ⁊ non
inferius:⁊ daret ſibi ex ordine rez
corꝑaliū ⁊ corporū celeſtiū q̄ ſm ſe
in plures ⁊ infinitos effectus influ
ere poſſent. Hoc aūt non fit ꝓpter
debilitatē inferiorū. Cōcludit ꝙ de

mones licȝ abſq̧ hoc ꝙ corpa aſſumant poſſint tranſmutatiões in ſeminibus facere. hoc nihil arguit cõtra hoc qḋ hic intendit de incubis ⁊ ſuccubis quoꝝ actus exercere nõ poſſunt niſi in aſſumptis corpibus ſm ꝙ ſupra tactũ eſt. Ad quartũ ꝙ demones nõ poſſunt mouere corpora localiter: vñ nec ſemen ⁊c. probaturq̧ ibi de aĩa ꝑ ſimilitudineȝ. Dicendum ꝙ aliud eſt loqui de ſubſtantia ſpũali ipius angeli aut demonis: ⁊ aliud de ipſa anima. Hoc eñ ꝙ aĩa non põt mouere corpus localiter niſi viuificatũ ab ea vel ꝑ cõtactũ corpis ad aliud corpus nõ viuificatũ: hoc eſt qꝛ tenet infimũ gradũ in ordine ſubſtantiarũ ſpũaliũ: ex quo etiã cõtingit ꝙ illud corpus qḋ hȝ mouere etiã ꝑ cõtactum oportȝ ꝙ ſit ꝓporcionatũ: nõ ſic autẽ eſt de demonibꝰ q̃rũ virtus oĩno corporalẽ ꝟtutẽ excedit. Ad quitũ dicendũ ꝙ cõtactus demõis ad corpus ſemĩs vł cuiuſcũq̧ alterius nõ eſt cõtactꝰ corpalis ſꝫ ꝟtualis et fit ſm ꝓportionẽ ꝯuenientẽ tã mouenti q̃ꝫ mobili ita ꝙ illud corpus qḋ mouet nõ excedat ꝓportionem virtutis demonis vt ſunt corpa celeſtia: ⁊ etiã tota terra vel elementa mũdi. Et quare illa excedũt dicere poſſumus: vt dicit ſctũs Thomas in queſtionibus de malo. q. x. de demonibꝰ. Qꝛ hoc eſt vel ꝓpter cõditionẽ nature: vel ꝓpter dãnationeȝ culpe. Eſt eñ ordo rerũ ſic̃ ſm naturã ipſaꝝ: ita ⁊ ſm motum: ⁊ ſic̃ ſuperiora corpa celeſtia mouent a ſuperioribus ſubſtãtijs ſpũalibus vt ſunt angeli boni. Ita inferiora corpora moueri poſſunt a ſubſtantijs ſpũalibus inferioribus: vt ſunt demones. Et ſiquidẽ hoc ꝯtingit eis ſm conditionẽ nature: ſm ꝙ aliqui ponebant demones nõ eſſe ex illis ſupioribus angelis. Sȝ ex illis que perficiunt a deo huic terreſtri ordini vt erat philoſophorũ opinio: vel etiã ſi contingit ex pena peccati vt theologoꝝ ſnĩa eſt: tũc a celeſtibus ſedibus detruſi in hũc aerem tanq̃ꝫ ad penã nõ pñt ipm aut traȝ cõmouere. Hec addita ſũt ꝓpt duo argumẽta q̃ tacite ſoluunt ſcȝ de corpibꝰ celeſtibus ꝙ illa etiã poſſent moue re. Si poſſent corpa localiter mouẽ quia ſunt eis magis propinqua: vt etiã vltimũ argumẽtũ ꝑtendit. Reſpondet eñ ꝙ nõ valet qꝛ illa corpa excedũt ꝓportionẽ virtutis coꝝ: ſi quidẽ prima opinio locũ hȝ. Si ꝟo nõ ſꝫ ſcḋa tũc iterũ nõ poſſunt mouere ꝓpter penã peccati. Eſt etiam ad argumentuȝ vbi q̃s obijceret: ꝙ idẽ eſt motus totius ⁊ ptis ſicut totius terre ⁊ glebe in. iiij. phiſico. Ãn ſi demones poſſent mouere parteȝ terre: poſſent etiã mouere terrã: nõ valet vt patet intuenti diſtictioneȝ Colligere aũt ſemia rerũ ⁊ applicare ad certos effectus nõ excedit eorũ virtutẽ naturalẽ deo eis ꝑmittẽte: vt de ſe patet. Sũmarie cõcludatur ꝙ nõ obſtante qḋ quidã dicunt ꝙ demões in aſſumptl corpibꝰ nullo mõ poſſe generare: ⁊ ꝙ per filios dei ſignificent filij ſeth ⁊ nõ angeli incubi ſic̃ ⁊ ꝑ filias hoĩum. ille q̃ de ſtirpe Cayn deſcẽderãt. Quia tñ ꝯrium a multis vt patuit aſſerit ⁊ ꝙ multis videt nõ põt oĩno eẽ falſuȝ ſm phm in. vij. ethic̃: ⁊ i fine de ſomno ⁊ vigilijs. Iã etiã modernis tpĩbꝰ atteſtãt facta ⁊ dicta maleficarũ talia ꝟe ⁊ realit exeq̃ntiũ. iḋo dicitꝰ

tria. Primo q per tales demones ſpur
ciſſimi actus venerei nō delectatio
nis ſ; infectōis anīe ꝛ corpoꝝ q̄bus
ſuccūbunt aut incubūt cauſa exer
centur. Secūdo q p talē actū com
pleta cōceptio ꝛ generatio a mulie-
ribus fieri poteſt. inquātū ſemē hu
manū apponere pñt in loco cōueni
enti vētris mulieris ad materiā ꝓ-
portōnatā ibidē preexiſtentē. A ſimi
li. ſicut ꝛ ſemina aliarū reꝝ collige-
re pñt ad cōplendū aliq̄s effectus.
Tertio q demonib⁹ attribuit i ta-
liū generatōe illud tm̄ q ē mot⁹ lo
calis nō aūt ipa generatio cui⁹ pri-
cipiū nō ē virtus demonis aut cor
poris ab eo ſumpti: ſ; ṽtus illi⁹ cu-
ius ſemē fuit: vñ ꝛ genit⁹ nō demo-
nis ſ; alicuius hominis filius ē. Et
per hec patet reſpōſio ad argumē-
ta vbi quis arguere vellet. q demo
nes generare nō poſſent ꝓpter duo
Primo qꝛ generatio cōpletur p vir
tutē formatiuā q̄ ē in ſemie copore
viuo reſoluto. Et corpus a demoni
bus aſſumptū. qꝛ nō eſt tale ergo ꝛc̄
Patet rñſio. qꝛ demō ṽtute ſemis
formatiuā reponit ad locū debituꝫ
ꝛc̄. Scdo ſi dicat q ſemē nō habet
virtutem generādi niſi q̄diu calor
anie in eo retinet. quē tñ exalare ne
ceſſe eſt p magnā diſtantiā delatuꝫ
Eſt eni rñſio q demones pñt aliq̄
reponere ad ꝯſeruationeꝫ ſemis ne
calor vitalis euaporet. Uel etiā q̄a
velociſſime mouētur ꝓpter victoriā
mouētis ſup rē motā. Ideo nō po-
terit euaporari tam facil'r.

Quarta queſtio a quib⁹ demoni
bus huiuſmodi exercentur.

Utrum catho-
licū ſit aſſiſtere q actus icu
boꝝ ꝛ ſuccuboꝝ demonū ꝯueniāt
oībus ſpiritib⁹ imundis indifferen
ter ꝛ equaliter. Et videt q ſic. quia
oppoſitū aſſerere eſſet ordinē quē-
dam bonū inter eos affirmare. pro
batur. Sicut ad ratione boni perti
net modus ꝛ ordo. Aug⁹ in lib. de
natura boni. ita ad ratonē mali ꝑti
net inordinatio. Sed in angelis bo
nis nihil eſt inordinatū. ergo ꝛ i ma
lis nihil poteſt eſſe ordinatū. Unde
indifferēter hmōi actibus habēt in
ſiſtere. Inde etiā illud. Ubi nullus
ordo ſ; ſempiternus horror inhabi-
tat in terra videlicet miſerie ꝛ tene
brarū. Job. x. Preterea ſi nō oms
indifferēter his actib⁹ inſiſtūt hoc
eis cōpetit vel ex natura vl' ex cul-
pa vel pena. non ex natura. qꝛ poſt
peccatū oēs indifferēter vt in ꝑce-
denti queſtiōe tactū eſt. ſūt in natu
ra ipoꝝ ſpūs impuri licet nō imun-
di quātum ad diminutionē natura-
lium bonoꝝ. In neq̄cia ſubtiles no
cendi cupidi. p ſupbiā tumidi ꝛc̄. ſ;
cōpetit eis q̄ ad culpam vel penam
Tūc ſic. Ubi ē maior culpa ibi ma
ior pena. ſed ſupiores angeli magis
peccauerūt. ergo i eoꝝ penā magis
his ſpurcitijs hñt inſiſtere. Si hoc
nō ē. dabit rō alia. cur nō illis acti-
bus indifferēter inſiſtant. Preterea
vbi nō ē ſubiectio ꝛ obedientia ibi
omnes indifferenter opant ſ; in de-
monibus nulla ē ſubiectio ꝛ obedi
entia. ꝓbatur. Quia illa ſine ꝯcor-
dia haberi nō pñt. ſ; in demonibus
nulla eſt cōcordia. Prouer. xiij. In
ter ſuperbos ſemp ſūt iurgia. Pre
terea ſicut equaliter oēs ꝓpter cul-
pam poſt diē iudicij in infernuꝫ de
trudent. ita ꝛ ante illud tēpus in ae
re caliginoſo ꝓpter officiū eoꝝ deti

nent nec legit eſſe inequalitas ex p te mancipationis: ergo nec inequa litas ex parte officij ⁊ temptatiois. Sʒ cōtra gloſa.j.ad Chor.xv.Q̄ diu durat mundus angeli angelis homies hoibus:demones demoni bus preſunt. Item Job.xl. dicit de ſquamis leuiathan p quas membra dyaboli ſignificant q̄ vna vni adhe ret:ergo inter eos ē diuerſitas ⁊ or dinis ⁊ actionis. Incidētaliter que rit. An a bonis angelis ipi demo nes ab hmōi eoꝝ ſpurcicijs exequē dis interdū impediant vel non. Et dicēdū q̄ qꝛ ptātes dicunt angeli q̄ rū ditioni ꝟtutes aduerſe ſubiecte ſunt vt Greg. dicit ⁊ Aug. iij. de tri. Spūs vite deſertor atq̧ pctōr regi tur p ſpiritū vite rationalē piū ⁊ iu ſtū. Et ſicut ille creature ſup alias influentiaʒ hn̄t q̄ ſunt pfectiores ⁊ deo ꝓpinquiores eo q̄ tot⁹ ordo p̄ latiōis pmo ⁊ originaliter eſt i deo ⁊ pticipat a creaturis ſm q̄ ei ma gis ꝓpinquāt. Jō etiā boni angeli q̄ maxime appropinquant deo ꝓpt eius fruitionē q̄ demones carēt ſu per ipſos demōes hn̄t p̄lationē ⁊ p eos regunt. Et cū inſtat q̄ demōes pmiſſis medijs multa mala faciūt aut ergo nō impediunt qꝛ non ſub ſunt bonis angelis q̄ eos impedire poſſent. aut ſi ſubſunt tūc cū ad ne gligentiā pſidentis ptinere vident ea que p ſubditos male fiūt. Vide tur q̄ i angelis bonis ſit aliq̄ negli gentia. Reſpōdetur q̄ ſancti ange lo ſunt miniſtri diuie ſapiētie. Vn̄ ſicut diuina ſapientia pmittit aliq̄ mala fieri p malos angelos vel ho mines ꝓpter bona que ex eis elicit. Ita ⁊ boni angeli nō totaliter cohi bent malos a nocendo ſiue hoies ſi ue demōes. Rn̄ſio catholicū eſt aſ ſerere quēdā ordinē actionū interi orū ⁊ exterioꝝ: etiā p q̄ndā p̄latio nē eſſe in demonibus. Un̄ ⁊ quedā ſpurcitie ab aliq̄bus infimis perpe trantur a q̄bus ſupiores ꝓpt nobili tatē nature ſecludunt. Et declarat hoc pmo generaliter ex triplici cō gruētia q̄ talia cōgruunt eoꝝ natu re diuine ſapiētie ⁊ ꝓprie nequicie Demū magis in ſpēali. Ex natura quidē. Nā conſtat q̄ a pncipio cre ationis ſemp q̄dā alijs ſupiores fu erunt ex natura cū inter ſe differāt ſpecie nec duo angeli vnius ſpeciei exiſtant cōmuniorē opinionē ſeq̄n do:q̄ etiaʒ dictis phoꝝ cōcordat et Dyoniſius q̄ ponit.x.ca.celeſtis ie rarchie in eodem ordine eſſe pmos medios ⁊ vltimos:cui etiā neceſſa rio oportʒ aſſentire:tū ex immateri alitate eoꝝ:tū etiā ex incorpalitate Inſpiciat q̄ vult dicta doctoris in ij.diſt.ij. Et qꝛ peccatū naturā non tollit:⁊ demones poſt caſum data naturalia nō amiſerunt vt ſupra ta ctū eſt:⁊ opatiōes rex ſequunt na turales eaꝝ cōditiōes: iō ſicut i na tura ſic ⁊ in opatōnibus ſunt varij ⁊ multiplices. Cōgruit etiā hoc di uine ſapiētie vt ea q̄ ab ipſo ſint or dinata ſint. Roma.xiij. Que a deo ſunt ordinata ſunt. Et q̄a demones ſint a deo deputati ad exercendum hoies et ad puniendū dānatos. Jō in exercitijs eorū ab extra q̄ ad ho mines ſunt varij ⁊ multiplices. Cō gruit etiā ⁊ nequicie ipſorū. Quia em̄ humano generi aduerſant:ideo cū ordinate impugnāt:ideo magis homibus nocere eſtimant ſicut fa ciunt. Unde conſtat ſpurcitijs illis nephandiſſimis nō equaliter inſi

ſtunt qđ etiã magis ſpecificat tali rõne. Nã cũ opatio ſequit naturã rei vt dictũ eſt: quorũcũq ſunt nature ſubordinate: oportet etiam opatiões ſibinuicẽ ſubordinent ſic patz in reb corpalibus. qa em infe riora corpora nãli ordine ſunt infra corpa celeſtia actiões z motus eox ſubdunt actióibus z motibus celeſtiũ corporũ: z qz vt dictũ eſt demo nes nãli ordine inter ſe differũt. Jõ etiã nãlibus actõnibus intrinſecis z extrinſecis: pſertim in hmõi ſpurcitijs pagendis. Ex qbus cõcludit qa hmõi ſpurcitie plurimũ pter nobilitatẽ angelice nature exercent cũ etiã in actibus hũanis infimi et fetidiſſimi actus in ſe qdem cõſiderãdo nõ quantũ ad officiũ nature z pcreatõis reputat. Demũ cũ de qlibet ordine aliqui cecidiſſe credun tur nõ eſt incõueniens aſſerere illi demones q de infimo choro z iterũ illi qui infimi in illo exiſtũt his ſpurcitijs z ab alijs deputant et in ſiſtũt. Hoc etiã plurimũ eſt aduertendum: licet de incubis z ſuccubis mulieribus infeſtos ſcptura tradit: tamẽ nuſq legit in vicijs qbuſcunq cõtra naturã loquẽdo nõ ſolũ de zodomitico ʒ etiã de quocũq alio pctõ extra vas debitũ perpere agẽdo ſe incubos z ſuccubos feciſſe. Jn q maxima illox peccaminuz enormitas oñdit cũ indifferent oẽs demões cuiuſcũq ordinis illa pera gere abhorrẽt z verecũdũ eſtimãt. Et h vr velle gloſa ſup Ezechielez xix. vbi dr. Dabo te i man paleſtinox. i. demonũ: q etiã erubeſcũt de via tua ſcelerata viciũ cõtra naturã intelligẽs: z intuẽti ptz: de demonib optet auctatez intelligẽ. Nullũ em pctm tã ſepe de reproba mor te in multi condẽnauit. Dicũt etiã nõnulli z vacit credit nullus talis vicij poſtq tẽpus mortalis vite xpi qđ ad annos. xxxiij. extendit in h ſcelere pſeuerãs exceſſerit niſi ſpeciali gra redẽptoris poterit liberari ex eo ptz octogenarijs z centogenerijs iſto crimie inueniunt ſepe irretiti qbus tpus xpi qz vite morũ diſciplia fuit: z ſõ illo ſpreto vix vñ q ſine difficultate pmaxia ab h ſcelere continebit: ſed z ordo ſit inter eos etiam ad officia exteriora q ad ipugnatiões demõſtrãt eox nomia. Nã licz vnũ z idẽ nomẽ. ſ. dyabolus multiplr expmat in ſcpturis z h pter diuerſas eox pprietates. Tñ his immũdis opib vn pſiderẽ in ſcpturis tradit: ſic etiã z certis alijs vitijs. Eſt em vſus ſcpture et locutiõis quemlibet immũdũ ſpm noiare dyabolũ a dya qđ eſt duo et bolus qđ eſt morſellus. qz duo occidit. ſ. corp z aiam. z ſm ethimologiã lz grece interptat dyabolus clauſus ergaſculo. z h ſibi pueniit cũ nõ pmittit ſibi nocere qtũ vellet. Uel dyabolus qſi defluẽs. qz defluxit. i. corruit ſpãliter z localiter. Nomiat etiã demon. i. ſapiẽs ſup ſanguines vel ſanguineus. ſ. ſup pctã q ſitit et pcurat triplici ſciã q viget. ſ. ſubtilitate nature expientia tpox z reuelatiõe bonox ſpirituũ. Noiat etiã belial qđ interptat abſq iugo vel abſq dñio qz pro poſſe pugnat cõtra eũ cui deberet eẽ ſbiectus Vocat etiã beelzebub qđ interptat vir muſcax. i. aiax peccãtiũ q relique rũt verũ ſpõſuz xpm. Jtẽ ſathanas. i. aduerſari. Uñ. i. Pe. ij. Aduerſarius vr dyabolus circuit zc. Jtẽ ve

bemoth.i.beſtia. q: facit hoies beſtiales. Ipſe tñ demon fornicatiõis ꝛ pnceps illius ſpurcicij dr aſmodeus. qd interptat factura iudicij. q̄a ꝓpter hmõi viciũ factũ fuit terribile iudiciũ ſup ſodomã ꝛ q̄tuoꝛ alijs ciuitatib⁹. Sic ꝛ demon ſupbie dr leuiathan. qd interptat additamentũ eoꝝ. q: ꝛ lucifer tentans pmos parẽtes de ſupbia: ꝓmiſit eis additamentũ diuinitatis. De quo ꝛ per Eſaiã dñs. Viſitabo ſup leuiathan ſerpentẽ veterẽ ꝛ toꝛtuoſum. et demon auaricie ꝛ diuitiaꝝ dr mãmona. Quẽ ꝛ xp̄s i euãgelio expꝛeſſit. Math. vj. Nõ poteſtis deo ſeruire ꝛc. Ad argumẽta. ad pmũ ꝙ q: bonũ põt inueniri ſine malo. ſ; malũ nunꝙ̄ inuenit ſine bono. q: fundat ſup creaturã q̄ in ſe bona eſt. Et iõ demones inq̄tuz hñt naturã bonã oꝛdinati ſunt i naturalib⁹ ꝛ in eoꝝ actiõibus. Ad illud Job. x. põt dici ꝙ demões ad exercitiũ deputati nõ ſunt i inferno. ſ; iſto aere caliginoſo Vñ h̄ hñt oꝛdinẽ int ſe que; tũc in inferno nõ hẽbunt. Vel etiam dici põt ꝙ etiã iã oĩs oꝛdo in eis ceſſat: q̄ ad ipam btitudinẽ conſeq̄ndã: cũ a tali oꝛdine irrecupabiliter ceciderũt. Et dici pt ꝙ etiã i inferno erit int eos oꝛdo ptãtis ꝛ penaꝝ afflictionis inq̄tũ aliq̄ ad affligendũ aĩas deputabunt ꝛ nõ alij. Sed h̄ oꝛdo magis erit a deo q̄; ab ipis ſic etia; ꝛ eoꝝ toꝛmẽta. Ad terciũ cũ dr ꝙ ſupioꝛes demones. q: magis peccauerũt ꝛ magꝫ puniunt etiã his actibus imundis amplius deberẽt inſiſtere. Rñdetur. q̄a culpa oꝛdinat ꝑ penã ꝛ nõ ꝑ nature actũ ſeu opatiõnẽ. iõ nõ inſiſtunt illis inmũdicijs ꝓpter nobilitatẽ nature non ꝓpter eoꝝ culpã aut penã. Et l; oẽs ſint ſpũs impuri ꝛ ad nocendũ cupidi tñ vnus amplius altero inq̄tuz potioꝛa naturalia ſunt obtenebꝛata. Ad quartũ dicit ꝙ eſt cõcoꝛdia int demones nõ amicicie ſ; nequicie ex qua hoĩes odiũt ꝛ dei iuſticie repugnat q̄tuz pñt. Talis eñ cõcoꝛdia inter impios repit: vt eis ſe adiungãt ꝛ ſubijciãt ad ꝓpꝛiã nequiciam exequendã q̄s potioꝛes viribus vident. Ad quintũ lic; carceralis mãcipatio oĩbus equaliter deputet iã in aere ꝛ poſt in inferno. nõ tñ ex h̄ naturalia in eis ſunt eq̄liter ad eq̄les penas ꝛ officia eq̄lia oꝛdinata. imo q̄to ſunt nobilioꝛes in natura ꝛ potioꝛes i officio. tãto etiã grauioꝛi ſubiecti toꝛmẽto. Vñ Sap. vj. Potẽtes potent toꝛmẽta patient.

Eſt ergo queſtio ſup influẽtias coꝛpoꝝ celeſtium in q̄ tres alij erroꝛes repꝛobant. ꝛ q̄ eſt quinta in oꝛdine.

S; ꝓ amplioꝛi pmiſſoꝝ declaratione etiã obuiãdũ q̄buſcũq; ꝑtenſis obiectiõibus. Querit de maleficoꝝ opibus q̄ ad q̄ntupl:cẽ cãm. q̄ttuoꝛ ex illis repꝛobãdo ex q̄bus influere nõ pñt. quintã vo cõcludẽdo. ſ. virtutẽ intellectiuã ex qua fluere hñt q̄ et lic; bona ſit ſm naturam. eſt tñ mala ſm volũtatẽ. q̄ttuoꝛ aũt cauſe repꝛobant ꝯ illos q̄ aut maleficas aut eoꝝ opa eẽ negãt. ꝛ ſunt coꝛpoꝝ celeſtiũ influentie. illoꝝ coꝛpoꝝ ꝛ oꝛbiũ motoꝛes mouẽtia hoĩm. excreſcens malicia. ꝛ imaginũ ac caracterũ ꝛ verboꝝ efficacia.

An poſſit quo

quo mõ catholice cẽſeri ꝙ oꝛigo ꝛ mltiplicatio maleſi

coꝝ operū ꝓceſſerit ex influentijs
corpoꝝ celeſtiū ſeu ex ſupabūdanti
malicia hoīm ⁊ nō ex ſpurcitijs in-
cuboꝝ ⁊ ſuccuboꝝ demonū. ⁊ vi-
detur ꝙ ex ꝓpria malicia. Nā aug.
in li. lxxxiij. q. dicit ꝙ ad homis vo-
luntatē cā deprauatōnis eius redit
ſiue aliq̄ ſiue nullo ſuadente depra-
uata ſit. Sed maleficꝰ deprauaẜ p
pctm̄. ergo cā illius nō ē diabolus ſʒ
volūtas hūana. Ad idē dicit de lib.
arbi. ꝙ q̄libet eſt cauſa ſue malicie.
qḋ etiā ꝓbaẜ rōne. Pctm̄ hois ex
li. arbi. ꝓcedit. ſʒ diabolꝰ nō poteſt
li. ar. mouere. ꝟ ei libertati repugna
ret. ergo diabolus nō pōt eſſe cau-
ſa. nec illius cuiuſcunqȝ alterīꝰ pec
cati. Preẜea i li. de eccl̄iaſticis do-
gmatibꝰ dr̄. Nō oēs cogitationes
nr̄e male a diabolo excitātur ſʒ ali-
quotiēs ex nr̄i arbitrij motu emer-
gunt. Demū ꝙ ex influētijs corpo-
rū celeſtiū poſſint oriri ⁊ n̄ a demo
nibus ꝓbaẜ. Sicͭ oīs multitudo re
ducitur ad vnū. ita oē multiforme
reduciẜ in aliqḋ vniforme pncipiū.
ſed actus hūani ſūt varij ⁊ multifor
mes tā ad vicia q̄ȝ ad ṽtutes. ḡ vi-
detur ꝙ reducanẜ i aliqua pncipia
vniformiẜ mota ⁊ mouētia. Sʒ ta-
lia nō poſſunt aſſignari niſi ex mo
tibꝰ celeſtiū ꝗ ſūt vniformes ḡ illa
corpa ſt taliū actōnū cauſe Prete-
rea. ſi celeſtia corpa n̄ eēnt hūanoꝝ
actuū ad ṽtutes ⁊ vicia cauſe. aſtro
logi nō adeo frequēter ṽa pdicarēt
ḋ belloꝝ euētibꝰ ⁊ alijs hūanis acti
bus. ſūt ḡ aliq̄ mō cā. Preẜea cor-
pora celeſtia mouētur a ſubſtantijs
ſpūalibꝰ ẜm theologos ⁊ phos oēs
Sʒ illi ſpūs ſūt ſupiores aiabꝰ nr̄is
ſicut ⁊ corpa celeſtia corpibꝰ nr̄is ḡ
ambo ſiſiẜ hn̄t imprimere in aiam
et corpus hois ad cauſandā q̄ſcun-
qȝ actus hūanos. Pretea corpa ce-
leſtia pn̄t imprimere in ipos demo
nes ad cauſandū certa maleficia. er
go a fortiori in ipos hoies. Aſſum-
ptum ꝓbatur ex tribꝰ. Nā certi ho
mines q̄ lunatici infeſtanẜ a demo
nibꝰ plus vno tpe q̄ȝ alio quod nō
facerēt ſʒ potius oī tpe moleſtarēẜ
niſi in certis lunatōibꝰ etiā ipis de
mones inq̄etarēẜ ad iferēdū hmōi
ꝓbatur etiā ex nigromāticis q̄ cer-
tas ꝯſtellatōes obſeruant ad inuo-
candū demones ꝙ nō facerent niſi
ſcirent illos demones corpibꝰ cele-
bus eſſe ſubiectos. Probaẜ etiam
ex illo ꝙ demones ẜm aug. in. x. de
ci. dei. q̄buſdā corpibꝰ inferioribus
arcētur. ſ. herbis. lapidibꝰ. animan
tibꝰ ⁊ ſonis q̄buſdam certis ⁊ voci
bus ⁊ figuratiōibꝰ. ſʒ cū corpa cele-
ſtia ſint ṽtuoſiora q̄ȝ corpa inferio-
ra. Jō mltomagis actōibꝰ corpoꝝ
celeſtiū. Et iteꝝ amplꝰ malefici ſbij
ciunẜ vt coꝝ opa ex influentijs illo
rum corpoꝝ ⁊ nō ex aſſiſtentia ſpi-
rituū maloꝝ ꝓueniāt. Fortificaẜ ar
gumētū. ex. j. Reg. c. xvj. vbi ſaul q̄
vexabaẜ a demōe alleuiabaẜ qn̄ da-
uid cytherā ꝑcutiebat corā eo ⁊ ꝙ
recedebat ſpūs malꝰ. Sʒ ꝯtra. Jm
poſſibile eſt effectū ſine cauſa ſua ꝓ
ducere. ſed opera maleficorum ſunẜ
talia ꝙ nō poſſunt niſi opere demo
num fieri. patet ex deſcriptiōe ope-
rum maleficoꝝ. ex Jſido. libro. viij
ethimo. Malefici dicuntur ob ma-
gnitudinem facinorum. Hi eni ele-
menta concutiunt mētes hominū
turbant ⁊ abſqȝ vllo veneni hauſtu
ſola vi carminū animas interimūẜ
⁊c. Huiuſmodi auteʒ effectus non
poſſunt ex influentijs corporū cele

ſtiū mediāte homine cauſari. Pre- terea phs in ethi. Difficile inquirit quid ſit pnncipiū opationis in aia Et oſtēdit ꝙ oportet eſſe aliquod extriſecū. Omne ei qđ incipit de no uo habet aliquā cām. Incipit eni homo opari qꝛ vult. Incipit autem velle. qꝛ pconciliatur. ſi aūt pconci liatur ꝓpter aliquod cōciliū pcedēſ aut ergo eſt ꝓcedere in infinitum. aut oportet ponere aliquod princi- piū extrinſecū qđ pmo mouet ho- minē ad cōciliandū niſi forte aliqs dicat ꝙ hoc eſt a fortuna ex quo ſe queretur oīs actus humanos eſſe fortuitos. quod eſt abſurdū. Prin- cipiū ergo in bonis ad bona dic ee deū q̄ nō eſt cā pcti. In malis aūt cū homo incipit agere velle ⁊ conci liari ad peccādum oportet ꝙ hui9 etiā ſit aliqua cā extriſeca. ⁊ nō po- teſt eſſe alia niſi diabolus pſertim i maleficis vt ſupra patuit. qꝛ corp9 celeſte nō poteſt ad tales act9 iflue- re. ergo patet veritas. Pretea cui9 poteſtati ſubiacet motiuū. ei9 pote ſtati ſbiacet ⁊ mot9 q̄ a motiuo cau ſatur. Motiuū autē voluntatis eſt aliquid apprehenſum p ſenſuȝ vel intellectuȝ quoꝝ vtrūq; ſbiacet po teſtati diaboli. Dicit ei Auguſtin9 in libro. lxxxviij. q. Serpit hoc ma- lum ſcilicet quod eſt a diabolo per omnes additus ſenſuales. dat ſe eē figuris accōmodat ſe coloribus ad heret ſonis latet in ira ⁊ in fallacia ſermonis. odoribus ſe ſubijcit ſapo ribus. ⁊ quibuſdaȝ nebulis implet omnes meatus intelligentie. ergo videtur ꝙ in poteſtate diaboli ē mo uere voluntatē q̄ eſt directe cauſa pec cati. Preterea omē qđ ſe habet ad vtrumlibet indiget aliquo determi nante ad hoc ꝙ exeat in actū ſed li. arbi. hois ad vtrūlibet ſe habet. ſ. ad bonū ⁊ malū. ergo ad hoc ꝙ exe at in actū pcti indiget ꝙ ab aliquo determinatur ad maluȝ. Maxime aūt hoc videt fieri a diabolo pſertim in operibus maleficoꝝ cū eius volūtas eſt determinata ad malum ergo videt ꝙ mala volūtas diaboli ē cā male volūtatis pcipue in male ficis ⁊ pōt fortificari rō p hoc ꝙ ſic bonus angel9 ſe hȝ ad bonū. ita ma lus angel9 ad malū. Sȝ ille reducit hoies ad bonū. ergo iſte eſt ad ma- lū. eſt eni dic dyoniſius lex diuinita- tis imobiliter ſtabilita vt yma a ſū mis pficiāt. Rñſio. qꝛ q̄ſtio q̄ ad originē maleficoꝝ operū fundatur. ſup influentiā luminariū celeſtiuȝ oſtēditur p reprobationē triū erro- rū q̄ hoc aſſerere conātur. ſ. planeta rioꝝ genetaliacoꝝ ⁊ fatalium ordi- nē ponētiū ħ nō eſſe poſſibile quo ad primū. Nā ſi querit an ex impſ- ſione luminariū celeſtiū cauſetur i hominibus viciū maleficorū tunc ad diuerſitatē moꝝ attendēdo ⁊ ve ritatē fidei ſaluādo oportet ſb diſti ctōe differere videlicet ꝙ mores ho minū a ſideribus cauſari: poteſt in telligi dupl'r. Aut neceſſario ⁊ ſuffi cienter. Aut diſpoſitiue ⁊ ꝯtigenter Si dicat pmo mō tūc nō ſolū ē fal ſum immo hereticū. eo ꝙ criſtiane religioni adeo repugnat ꝙ etiā ve- ritas fidei in tali errore ſaluari non pōt. Ratio. Dum eni ponit omnia a ſiderib9 neceſſario euenire. tā tol lit meritū ⁊ p conſequēs demeritū Tollit ⁊ gratiā ⁊ ꝯſequēs gloriam. Tum quia honeſtas morum p hūc errorem preiudiciū patitur dū cul- pa peccātis in ſydera refundit licē

tia maleficiēdi ſine rephenſione cō
ceditur.⁊ homo ad orandū ⁊ colen
dum ſydera incuruat. Si aūt dicat
mores hominū a diſpoſitōib⁹ ſyde
rū variari diſpoſitiue ⁊ ꝯtingenter
ſic pōt hre ꝟitatem q2 nec rōi nec fi
dei repugnat. Planū em̄ ē ꝙ diſpo
ſitio corpis varia multū facit ad va
riationem affectionū ⁊ moꝝ anie.
vt plurimū em̄ aīa cōplexiones cor
poris imitat. vt dr̄ in ſex pricipijs.
Unde ⁊ colerici ſūt iracūdi.⁊ ſan
guinei ſūt benigni.⁊ melancolici ſt
inuidi. flegmatici pigri. hoc autem
nō eſt neceſſario. anīa eni dominat
ſuo corpi ⁊ maxime qn̄ eſt adiuta ꝑ
grām. Multos eni videm⁹ coleri
cos māſuetos ⁊ melancolicos beni
gnos. Quoniā ergo ꝟtus corporū
celeſtiū opatur admixtionē ⁊ quali
tatē cōplexionū. Hinc ē ꝙ ꝑ conſe
quēs quodāmō opat ad qualitatē
morū valde tn̄ de longinꝗ. Plus eī
facit ad qualitatē ꝯplexionis ꝟtus
nature inferioris ꝙ̄ virtus ſyderis.
Un̄ aug. v. de ci. dei. in ſolutōe cu
iuſdā queſtionis de duob⁹ frīb⁹ ꝗ ſi
mul infirmabātur ⁊ curabant: cum
querebat vn̄ hoc eſſet magis cōmē
dat rōnem ypocratis ꝙ̄ aſtronimi.
Ipocras eni rn̄dit ꝙ h erat ꝓpt ſili
tudinē cōplexionis.⁊ aſtronomus
rn̄dit ꝙ erat ꝓpter idēptitatē cōſtel
lationis. Meli⁹ eni rn̄dit phiſicus
q2 cām reddit magis ꝓpriā ⁊ magꝭ
ꝓpinquā. Sic ergo dicēdū ꝙ impꝛ
ſiones ſyderū aliquo mō diſponūt
ad maliciā maleficoꝝ ſiquidem ali
qua influentia in eoꝝ corporibus ꝑ
dominatur potius ad hmōi nephā
da ꝙ̄ ad alia opera quecunqꝫ vitio
ſa ſeu ꝟtuoſa. ꝗ tamē diſpoſitio nō
debet dici neceſſaria ꝓxima ⁊ ſuffi
ciens. ſed remota et ꝯtingens. Nec
valet ſi quis obijceret phm̄ li. de ꝓ
prietatibus elemētoꝝ. vbi dicit ꝙ
regna vacua facta ſūt ⁊ terre depo
pulate apud cōiunctionē iouis ⁊ ſa
turni arguēdo quaſi: q2 talia ex lib.
arbi. depēdebant hominū ergo eti
am influentie luminariū ſup li. ar.
haberēt efficaciā. Reſpondet eni ꝙ
philoſophus ꝑ hoc dictū non vult
innuere ꝙ homies illi nō poterant
reſiſtere illius influētie conſtellati
onis ad diſſenſionē inclinantis. ſed
quia noluerīt quia ſicut phtolome⁹
in almageſti. Sapiēs homo dn̄abi
tur aſtris. ꝙ̄uis ei ꝯiunctio iouis ⁊
ſaturni eo ꝙ ſaturn⁹ hꝫ influentiā
melencolicā ⁊ malā ⁊ iupiter valde
bonā poſſit ad rixam vel diſcordiā
hoies inclinare. illi tn̄ inclinatōi ho
mines ꝑ libertatē arbitrij pn̄t reſi
ſtere ⁊ valde facil' cū adiutorio gra
tie dei. nec iteꝝ valet ſi ꝗs obijceret
dictū damaſce. li. ij. c. vj. vbi dic̄ con
ſtituunt multoriēs comete ⁊ ſigna
quedā mortis regū. Reſpōdet ei ꝙ
etiā ſequendo opinionē Damaſ. ꝗ
fuit vt patet in pdicto libro ꝯtrarie
opinionis vie philoſophice ſiue nō
nihil ꝑ hoc cōcludit quo ad neceſſi
tatē actuū humanoꝝ. opinatur em̄
Dama. ꝙ cometa nec naturalit ge
neratur nec ē vna de ſtellis in firma
mēto poſitis. vnde nec eius ſignifi
catio eſt naturalis nec influentia
Dicit eni ꝙ comete nō ſunt ex his
que a principio genita ſūt aſtra. ſed
dīna iuſſione ſm ip̄m tp̄s ꝯſtitui
tur ⁊ rurſus diſſoluūt Hec dama.
Prenūciat āt de⁹ ꝑ tale ſignū mor
tē regis magis ꝙ̄ alioꝝ tn̄ q2 ē ꝑſo
na cois tn̄ q2 pōt ex hoc oriri turba
tio regni. de cui⁹ cuſtodia magis ſol

licitant angeli ꝓpter cōe bonū quo
rū etiā miniſterio ⁊ generāt ⁊ diſſol
uūtur. Sꝫ nec phoꝝ opinio obſtat
qui dicūt ꝙ ſtella cometa ſit impꝛeſ-
ſio calida ⁊ ſicca generata in ſupio-
ri pte aeris ꝓpe ignē. ex cuiꝰ vapo-
re calido ⁊ ſicco globus illiꝰ vapo-
ris adunatus apparet corpus ſtelle
partes aūt illius vaporis diſcōtinu
ate circa illū ⁊ longū ꝓtenſe in ſuis
extremitatibus illi globo cōiuncte
ſunt q̄ſi eius come. ⁊ ſm hanc poſi
tionē ſignificat ⁊ cauſat nō ꝑ ſe ſꝫ ꝑ
accidēs mortalitatē ꝓuenientē ex i
firmitatibꝰ calidis ⁊ ſiccis. Et qꝛ vt
plurimū diuites nutriūtur calidis ⁊
ſiccis. Ideo illo tpe multi diuites
moriunt inter quos mors regum ⁊
principū ē magis notabilis: ⁊ h̄ po
ſitio nec diſtat a ꝑpoſitione Dama.
ſi quis bene ꝯſiderat. niſi q̄ ad opa
tionē ⁊ coopationē angeli quā nec
phi excludere poſſunt imo vbi va-
pores nūq̄ in ſua ſiccitate ⁊ calidi-
tate ad generādū cometā ꝯcurrerēt
adhuc opatōe angeli ſepe cōcurre-
re hn̄t cauſis p̄dictis ſicut ⁊ ſtella q̄
ſancti Thome doctoris tranſitum
indicauit que vtiq̄ nō ex ſuperis in
firmamēto poſitis proſiliit ſꝫ opati
one angeli ex materia aliqua p̄ia-
cente formata ⁊ officio pacto iterū
reſoluta fuit. Vnō videmus ꝙ ſm
quācūq̄ iſtaꝝ opionū nullū penitꝰ
hn̄t celi luminaria ſup li. ar. dn̄ium
Unde nec ꝯſequētur ſup maliciam
et mores hoīm. Nota inſuper qua-
re aſtronomi vt ſepius vera predi-
cunt ⁊ ꝙ eorū iudicia vt plurimum
ſup vnam ꝓuinciam aut gentē vni
us terre eueniunt. Huius rō eſt. qꝛ
ei ſua iudicia ſumūt ex aſtris q̄ etiā
hn̄t maiorē influētiā capiēdo ꝓba-

babilio ⁊ē nō neceſſitatē in actibus
tam nature q̄ volūtaris ⁊ in actibꝰ
hominū generalibꝰ ſicut vniꝰ gētis
vel ꝓuincie q̄ in ꝑticularibus vniꝰ
ꝑſone. qꝛ maior effectus ſtellaꝝ im-
primit in totā vnā gentē q̄ in vnū
hoīem. ⁊ qꝛ maior pars gētis vniꝰ
magis ſequit affectꝰ naturales cor
poris q̄ vnꝰ ſingularis homo. iō ⁊c̄
ſꝫ hoc incidentalr̄ ē tactū. Secūda
via ꝑ quā p̄fata nr̄a catholica aſſer
tio declarat eſt ꝑ reprobatōnē erro
rū genitaliacoꝝ ⁊ deā fortune colē
tium mathematicoꝝ. De qbꝰ Iſi.
viij. ethi. c. ix. genetaliaci dicūt ꝓ-
pter nataliū ꝯſiderationē ſiderum
qui vulgo mathematici dicūt. For
tuna vō vt ibidē dicit. c. ij. a fortui-
tis nomē habere dr̄ q̄ſi deā quādā
res hūanas varijs caſibꝰ ⁊ fortui-
tis illudentē. Vn̄ ⁊ cecā appellant
eo ꝙ paſſim i q̄ſlibet incurrēs ſine
vllo examine meritorū ⁊ ad bonos
⁊ ad malos venit. hec Iſid. Sꝫ ta-
lē deā credere aut ꝙ leſiōes in cor-
pibꝰ ⁊ creaturis q̄ ex maleficoꝝ opi
bus inferunt nō ab ipis maleficis ſꝫ
ab ipa dea fortune ꝓuenirēt. ſicut ē
ydolatria. itaꝫ aſſerē maleficas ipas
ad h̄ eē natas vt talia ꝑ eas i mūdo
exerceri poſſint ſilr̄ a fidē alienū exi
ſtit imo ⁊ a cōi phoꝝ traditōe ſicut
placet inſpiciat doctorē ſctm̄. li. iij.
ſūme fidei ꝯ gētiles. q. lxxxvij. ⁊ ſe-
quētibꝰ. ⁊ inueniet pl̄a. licet h̄ vni
cū ꝓpt eos q̄ fortaſſis copiā libroꝝ
nō hn̄t nō videt obmittēdū. ꝙ qꝛ in
hoīe tria ſt̄ vt ibi notat q̄ a tribꝰ ce
leſtibꝰ cauſis dirigūt. volūtatꝫ actꝰ
itellectꝰ actꝰ ⁊ corporis actus q̄rū
principiū a deo tm̄ ⁊ imediate. ſecū
dū ab angelo. ⁊ tciū a celeſti corpe
dirigit. Nā electōes ⁊ volūtates ime

BIBLIOTECA MARES

diãtẽ a deo i bonis opib⁹ dirigunt. dicẽte ſcr̄ptura .pūerb.xxi.Cor regſ ſupple:qḋ maiori potẽtia videt poſſe reſiſtere eo min⁹ alij nõ poſſunt: qꝛ in manu dñi ⁊ quocũqꝫ voluerit inclinabit illud. Et apl's. Deus eſt q̃ opatur i nobis velle ⁊ pficere pro bona volũtate.Cognitio vo humana intellectiua a deo mediãtib⁹ angelis ordinat. Ea vo q̃ ad corpalia ptinẽt ſiue ſint exteriora ſiue interiora i vſum hois veniẽtia a deo mediãtib⁹ angelis ⁊ celeſtib⁹ corpib⁹ diſpẽſant Dicit em̃ btũs Dyoniſi⁹ iiij.de diuinis noi.ꝙ corpa celeſtia ſunt cauſe eoꝝ q̃ in h mundo fiunt nõ tñ neceſſitatẽ inferẽtia. Et cum hõ ſit ordinat⁹ ſm corp⁹ſub corpibus celeſtib⁹.ſm intellectũ vo ſub angelis.ſm voluntatẽ aũt ſub deo põt cõtingere ꝙ hõ ſpreta inſpiratione dei ad bonũ ⁊ illumiatiõe boni angeli ducat affectiõe corpali ad ea ad q̃ influẽtia lumiariũ celi iclinãt: vt ⁊ ſic tã volũtas qꝫ intellect⁹ malicia ⁊ errorib⁹ inuoluant. Nõ ẽ autẽ poſſibile hmõi errorib⁹qbus malefici irretiti ſunt ex influẽtijs luminariũ celi inuolui licet ad fundẽdũ ſanguinẽ vl' furta aut latrocinia vl' etiã incõtinẽtias peſſimas ppetrare poſſit qs ex illis inclinari ſic etiam ad alia q̃dam naturalia Etiã vt Guil'.in de vniuerſo dic.Qꝛ p experientiã hr̄ ſi meretrix nitit plantare oliuã nõ efficit fructifera q̃ tñ p caſtam plantata fructifera efficit.Et aliqs etiã medicus i ſanãdo. ⁊ agricola in plantando.⁊ miles in expugnando aliqua ex impſſione celeſtl corporis efficiũt q̃ alij etiã eaſdem artes habẽtes efficere nõ poſſunt.

Tercia via ſumit ex reprobatiõe fataliũ effectuũ.Ubi notandũ ꝙ fatũ eſſe aliquid vno modo catholice aſſerit. Alio modo aſſerere eſt oĩno hereticũ.Si em̃ fatũ eſtimetur eſſe ſm eſtimationẽ quorundã gentiliũ ⁊ etiam quorundã mathematicorũ qui putabãt ꝙ ex vi poſitionis ſyderũ cauſaret infallibiliter diuerſitas morũ.ita ꝙ talis efficeretur neceſſario maleficus vl' virtuoſus in moribus quia talẽ eũ eſſe cauſaret vis q̃ in diſpoſitiõe ſiderũ ſub qua talis vel conceptus vel natus eſſet cõprehẽderet.Et iſtam vim vocauerũt noie fati. Sꝫ qa iſta opinio nõ tm̃ eſt falſa:immo heretica et oĩno deteſtanda ꝑpter incõtinentia q̃ neceſſario ſequerent.vt ſupra tactum eſt circa reprobationẽ pmi erroris. quia videlicꝫ tolleret ratio meriti ⁊ demeriti:imo gratie ⁊ gl'ie.⁊ ꝙ de⁹ malorũ noſtroꝝ auctor eẽt ⁊ plura alia. Jõ fatũ ſic oĩno refutat.qa nihil eſt.ſm quẽ acceptiõꝫ etiã Gre. dic in omel.epiph. Abſit a fideliũ cordib⁹ vt fatũ eẽ aliqd dicãt:⁊ licꝫ h opinio videat eadẽ eẽ cũ pria q̃ ẽ planetarioꝝ.⁊ h ꝑpter eadẽ incõueniẽtia q̃ vtrobiqꝫ cernunt. tñ ſũt diuerſe q̃ntũ inter ſe diuerſificantur vis ſiderũ ⁊ influxus gnãlis ſeptẽ planetaꝝ Si aũt eſtimet fatũ eſſe ſm q̃ndã diſpoſitionẽ ſiue ordinatiõꝫ cãꝝ ſcdaꝝ ad pducẽdũ effect⁹ diuinit⁹ puiſos.Hoc mõ fatũ vere eſt aliqd eo ꝙ prouidẽtia dei p cauſas medias exequit ſuos effectus. Jn illis vicꝫ q̃ ſcdis cauſ ſbdunt lꝫ in alijs nõ vt ẽ creatio.aiaꝝ gl'ificatio:⁊ grẽ collatio. Licꝫ etiaꝫ angeli ad grẽ infuſionẽ coopari pñt intellectũ ⁊ voluntatis capacitatẽ illuminãdo ⁊ diſponendo.⁊ ſic quedaꝫ

ordinatio effectuū vna ⁊ eadē dicit
ꝓuidentia ⁊ etiā fatū. Si enī ꝯſide
ratur vt eſt ī deo ſic dr̄ ꝓuidētia: ſi
aūt ſm ꝙ ē in cauſis medijs ordina
tis a deo ad effectus aliq̄s ꝓducen
dos ſic hȝ rōȝ fati. Et h̄ mō Boeti⁹
loquēs de fato. iiij. de ꝯſo. dic̄. Fa
tū ē reb⁹ mobilib⁹ inherēs diſpoſi
tio ꝑ quā prouidētia ſuis q̄ꝗ nectit
ordinib⁹. Sȝ tñ ſcti doctores h̄ no
mine vti recuſauerūt ꝓpter eos qui
illud ad vim poſitiōis ſiderꝝ retor
quebāt. vñ aug. v. de ci. dei. Si pro
pterea q̄ſꝗ res humanas fato tribu
it. qr ipam dei volūtatē vł poteſta
tē fatū vocat ſnīam teneat ⁊ linguā
corrigat. Patet etiaȝ ex premiſſis
tacita rñſio ad queſtionē an oīa fa
to ſubdāt. ⁊ an etiā maleficorū opa
illi ſubdant. Quia ſi fatū dr̄ ordi
natio cauſarꝝ ſecūdarꝝ ad effect⁹ di
uinitus prouiſoȝ. i. vbi deus diſpo
ſuit ꝑ cauſas ſecūdas producē effe
ctus tales. ſic ĩnꝗ ſubdūt fato. i. ſb
dunt cauſis ſcdīs. ſic a deo ordina
tis vt ſūt influentie corporꝝ celeſti
um. Ea vo q̄ immediate a deo fiūt
vt eſt creatio rerū. glorificatio ſub
ſtātiarū ſpūaliū ⁊ alia hmōi nō ſb
dunt. Et h̄ eſt qd̄ dicit Boeti⁹ vbi
ſupra ꝙ ea q̄ ſūt ꝑme deitati ꝓpinq̄
fatalis ordinis mobilitatē excedūt
Unde maleficorꝝ opa qr nō ſubſunt
ſcdīs cauſis cū talia ꝑter curſuȝ cō
munē ⁊ ordinē nature eueniūt. Jō
nec fato ꝟ cauſis alijs quo ad eorū
originē neceſſario ſubdunt.

Onſequēt ꝙ nec hmōi ma
c leficorꝝ opa poſſint oriri aut
cauſari a ſbſtātijs ſepatis q̄
ſūt motores orbiū ſeu corporꝝ cele
ſtiū. cui⁹ opinioīs fuit Auicē. ⁊ ſui
ſeq̄ces hac rōe moti. qr cui ſubſtan
tie ille ſepate altioris ſūt vtutiſ aīa
bus nr̄is ⁊ ab ipa aīa interdū cuȝ
fuerit in ſua imaginatione ad ſolaȝ
quandā apprehenſionē interiorem
circa aliqd̄ extrinſecū imutat̄ corp⁹
ꝓpriū. interdū etiā alienū ſeu extri
ſecū. vbi gr̄a. Aliqs ambulās ſupra
trabē ī alto poſitā cadit de facili. qr
imaginat̄ caſum ex timore. nō autē
caderet ſi eſſet trabes illa poſita ſu
per terrā vbi caſum timere nō poſ
ſet. Jta ad ſolā apprehenſionē aīe
incaleſcit corp⁹ vt in cōcupiſcētib⁹
vel iratis. aut etiā infrigidat̄ ſicut ī
timētibus. pōt etiā imutari ad ali
quā egritudinē puta febrē vel leprā
ex forti imaginatōe ⁊ apprehēſione
ad tales egritudines. ⁊ ſic circa cor
pus ꝓpriū ⁊ circa alienū vt illd̄ im
mutet̄ ad ſanitatē vel egritudinem
et h̄ ponit cāȝ etiā faſcinatōis de q̄
ſupius tactū ē. Et qr ſcd̄m iſtā poſi
tionē effectus maleficarū haberēt
reduci ad motores orbiū licet non
ꝑciſe ad ipa corpa celeſtia. Jdeo vl
tra illa q̄ ibi tacta ſūt. Dicamus ad
huc ꝙ talia ſic ꝯtigere ē impoſſibi
le. qr cū motores orbiū ſint ſubſtan
tie intellectuales ⁊ bone nō taȝ ſm
naturā q̄ꝫ ⁊ ſm voluntatē qd̄ patet
ex earꝝ opationib⁹ ad bonū totius
vniuerſi. Jlla aūt creatura cui⁹ ope
magice opationes fiunt. ⁊ ſi ſit bo
na ſm naturā non tñ pōt eſſe bona
ſcd̄m volūtatem. Jdeo nō pōt eſſe
idem iudiciū de ambab⁹ ſubſtātijs
Et ꝙ nō poteſt eſſe bona ſm volun
tatē probatur. Nā ꝑſtare patrocini
um aliqbus in his q̄ ſūt ꝯtraria vir
tuti nō eſt alicui⁹ intellectus bñ di
ſpoſiti. talia aūt fiūt ī hmōi opatōi
bus maleficorꝝ. fiūt ei vt in ſcda pte
opiſ patebit plīma homicidia forni

caſtiones.pueroꝝ ⁊ iumētoꝝ occiſi-
ones ⁊ alia maleficia ꝓcurant vnō
vtentes his artibus malefici a ma-
leficiendo vocant.nō eſt ergo bene
diſpoſita ſcōm ꝟtutē talis intelle-
ctualis natura cuiꝰ auxilio hmōi ar
tes maleficaꝝ innitūtur.licet ſit bo
na ſm naturā.qꝛ hꝫ eſſe ⁊ illud oīa
appetūt vt cuilibet intuēti pꝫ.Itē
nō eſt intellectus bñ diſpoſiti fami
liarē eſſe ſceleratis ⁊ eis patrocini-
um exhibere ⁊ nō quibuſdā virtuo
ſis.Huiꝰ aūt opibus maleficorum
vtunt hoīes ſcelerati qꝛ a fructibus
eoꝝ cognoſcūtur.Auxilio aūt ſub-
ſtantiaꝝ orbes mouētiū.in bonum
quelibet creatura inclinatur a natu
ra.licet corrūpatur ꝑ accidens ſepe
ergo ille ſubſtantie nō pñt eſſe ori-
ginalis cā maleficaꝝ:Preterea itel
lectus bene diſpoſiti ē reducere ho
mines in ea q̄ ſūt homini ꝓpria bo-
na que quidē ſunt bona rōis.abdu
cere ergo ab iſtis ⁊ ꝓtrahere ad alia
minima bona ē intellectus indecen
ter diſpoſiti.Per huiꝰ autem artes
nō adipiſcuntur homines aliquem
profectum in bonis rōis que ſunt
ſcientie ⁊ ꝟtutes ſed in quibuſdam
minimis vt ſūt deprehenſiones et
exercitia latronum ⁊ mille nocumē
torum.ergo origo nō ē a ſubſtantijs
ſeparatis ſed ab aliqua alia virtute
non bene diſpoſita ſcōm virtutem.
Preterea nō eſt bene diſpoſitꝰ ſm
intellectū qui ꝑ aliqua ſcelera com
miſſa ꝓuocatur ad auxiliū alicui fe
rendum.Hoc autē fit in iſtis arti-
bus maleficoꝝ.nā vt patebit ī exe-
cutōe haꝝ fidē abnegant innocen-
tes pueros occidūt.Subſtantie eī
ſeparate que ſūt orbium motores:
ꝓpter ſuam bonitatem non his ma

leficijs auxiliū preſtant.Conclude
do ꝙ hmōi artes ſicut nō pñt a cor
poribus celeſtibꝰ ita nec ab eoꝝ mo
toribus oriri.⁊ cū neceſſe hñt oriri
ex aliq̄ ꝟtute alicui creature collate
et illa etiā nō pōt eſſe bona ſcōꝫ vo
luntatē licet ſit bona ſm naturam.
et hmōi creature ſint ipi demones
relinquit ꝙ eoꝝ virtute hmōi fiant
niſi fortaſſis adhuc obſtat friuola
eſtimatio ꝙ ex hoīm malicia cōcur
rēte ſuꝑ maleficorū verba cōmina-
toria ⁊ imagines repoſitas ad cer-
tum locū ꝟtute quadā ſtellarū ſeq̄-
rent.vt verbi grā.qñ maleficus di-
ceret imaginē aliquā reponēdo.fa-
ciā te cecā aut claudā ⁊ h̄ eueniret.
Tūc ideo eueniret ꝙ talis a ſua na
tiuitate ex ꝟtute ſtellaꝝ ſortiret ꝑ
ceteris hoībus talē ꝟtutē.quātum
cūꝫ alij talia ꝟba proferrēt ⁊ eēnt
inſtructi ꝑ diſciplinā ad ꝓferendū
adhuc tñ efficaces in hmōi operibꝰ
eſſe nō poſſent.Ad que ſingula rñ-
dendo declarabitur.Prīo ꝙ ex ma
licia hoīm hmōi effectꝰ cauſari nō
poſſunt.Secundo ꝙ nec ex vocibꝰ
quorūcunꝫ hominū cōcurrēte q̄-
cunꝫ conſtellatione etiam ad quaſ
cunꝫ imagines.

c Primo ꝙ nō ex malicia q̄n
tūcūꝫ humana poſſint ori-
ri hmōi maleficorū opa ſic
declarat:Nam malicia hominis ſi
ue ſit habitualis inquantum quis
ex frequentatis actibꝰ acquirit ha-
bitum inclinantem ad ꝑpetrandus
peccata nō ex ignorantia nec infir-
mitate.vnde cenſet peccare ex ma-
licia.Uel ſit actualis malicia q̄ dici
tur ipa mali electio que etiam po-
nitur peccatum in ſpiritumſanctus
nunq̄ poteſt circa ipm maleficum

tantū efficere ꝙ talia opa vt ſūt im
mutatiōes elementorum ⁊ leſiões
circa corpora indifferēter hominuȝ
et iumentorum abſqȝ aſſiſtentia ali
cuius altioris virtutis proueniant
quod declaratur prio ex parte cau-
ſe. ſecundo ex parte effectus male-
ficialis. Nam hoc quod non poteſt
homo efficere abſqȝ malicia puta ꝑ
ſua naturalia imminuta. min⁹ po-
teſt per ipſa naturalia iam diminu
ta. Patet cū iā ſit vt⁹ actiua etiā di
minuta. Sȝ hō ꝑ pctā qlitercūqȝ ꝑ
maliciā cōmiſſa diminuit in bonis
naturalib⁹. ꝓbat auctoritate ⁊ rō-
ne. Nam Dyoniſius. iiij. cap. de di
ui. nomi. dicit. Malum eſt effectus
naturalis habitudinis. ⁊ loquit de
malo culpe. Unde ⁊ nemo noſcēs
malū opatur illud. quod ſi operat
ex defectu operatur. Ratio ſic. Si-
cut ſe habet bonū grē ad malū na-
ture ita ſe hȝ malū culpe ad bonum
nature. ſed ꝑ gratiā diminuitur ma
lum nature vt fomes qui ē inclina-
tio ad culpam. ergo per culpā a for
tiori diminuitur bonū nature. Nec
obſtatur ſi dicatur de faſcinatione
que interdum procuratur ex inuul-
tuatione ſeu inſpectione alicui⁹ ve
tule malicioſe puerum aſpicientis
vnde puer immutatur ⁊ faſcinatur
quia ſicut ſupra tactum eſt. hoc tan
tummodo contingere poteſt circa
pueros propter teneram complexi
onem. Hic autē loquimur de cor-
porum quorumcunqȝ hominum et
iumentorum ac etiam elementoruȝ
ad grandines īmutationes. Si qs
velit latius intelligere inſpiciet do-
ctorem ſanctum in queſtionibus de
malo. Utrum peccatū poſſit corrū
pere totū bonuȝ nature ꝛc. Ex par
te deniqȝ effectuū maleficialiū de-
claratur: nā ex effectib⁹ deuenitur
in cognitionē cauſe. Unde ſicut il
li effectus quo ad nos ꝗ fiunt ꝑter
ordinē nature. create nobis note ꝑ
virtutē creature nobis ignote. licet
nō ſint ꝓprie miracula ſicut illa ꝗ fi
unt ꝑter ordinē toti⁹ nature create
qualia ſm poteſtatē opatur ille ꝗ ē
ſupra omnē ordinem totius nature
create qui eſt deus benedict⁹. ſcdm
quā acceptionē dr. Tu es qui facis
mirabilia magna ſolus. ita ⁊ male-
ficiales effectus dicunt miraculoſi
inquantū fiunt ab aliqua cauſa no-
bis ignota ⁊ preter ordineȝ nature
create nobis note. Ex quibus elici
tur ꝙ vtus corporalis hoīs ad hu-
iuſmodi opa cauſanda nō ſe exten-
dere poteſt que ſemꝑ hoc habet vt
cauſa cū ſuo effectu naturali nota
ſit naturaliter abſqȝ admiratione. ⁊
ꝙ effectus maleficiales poſſunt ali
quo modo dici miracula inquātū
noticiā hūanā excedūt. patet ex ſe
ipſis cum naturaliter nō fiunt. ptȝ
et ꝑ oēs doctores. preſerti Auguſti
nū in li. lxxxiij. q. vbi dicit. De ma-
gicis artibus fiunt miracula plerū-
qȝ ſimilia illis miraculis que fiunt ꝑ
ſeruos dei. Et iterū in eodem dicit.
Magi faciūt miracula per priua-
tos contractus boni xpiani per pu
blicam iuſticiam mali xpiani per ſi
gna publice iuſticie que oīa ſic de-
clarantur. Nam iuſticia diuina eſt
in toto vniuerſo ſicut lex publica ī
ciuitate. Uirtus auteȝ creature cu
iuſlibet in vniuerſo ſe habet: vt vir-
tus alicui⁹ ꝑuate ꝑſone ī citate. Jō
bōi xpiani īquātū ꝑ diuiā iuſticiā mi
racl'a faciūt dicūt facē miracl'a ꝑ pu
blicā iuſticiā. Mag⁹ āt ꝗ opatur ex

pacto inito cum demone: dicit ope rari per priuatū contractū q2 operat per demonē q̄ ſua naturali ṽtute poteſt facere aliq̄d preter ordinē nature create nobis note p virtutē creature nobis ignote. & erit miraculū quo ad nos ſed nō ſimpliciter q̄a nō poteſt operari p̄ter ordinem totius nature create & p oēs virtutes creaturarū nobis ignotar. Sic eñ ſolus deus dicit facere miracula. Iuxta illud. Tu es deus q̄ facis mirabilia magna ſolus. Mali autē xp̄iani faciūt p ſigna publice iuſticie. ſicut inuocando nomē xp̄i vel exhibendo aliqua ſacramēta. ſi cui placet inſpiciat ſanctū Thomā in p̄ma parte. q. cxj. arg. iiij. pōt etiam attendere ea que in ſecūda pte operis. c. vj. deducent inferius. Conſequēter ꝙ nec p voces & verba concurrente virtute ſtellarum.

d Emū ꝙ nec ex vocibus quorūcunq3 hominū concurrente quacūq3 conſtellatiōe ſup quaſcunq3 imagines. Nam cum intellectus hois huius diſpoſitionis eſt ꝙ eius cognitio ex rebus cauſat cū intelligentē neceſſe ſit fantaſmata ſpeculari. Non eſt eius conditio ꝙ ex ſua cōceptione ſeu intellectuali opatione intrinſeca vbi illā ſola3 per verba exprimeret res ab extra habeat cauſare. aut ꝙ cōceptio intellectus expreſſa p verba haberēt corpa immutare. Tales eñ hoies q̄ talē haberent virtutē nō eēnt nobiſcū vnius ſpeciei: ſed equoce dicerent hoies. Preterea ſi dicat ꝙ illa efficiūt p verba cōcurrente virtute ſtellarū a natiuitate vnde contingit ꝙ p̄ ceteris hoibus dū proferunt verba ꝙ p illa aliquid efficiūt cū tamē alij etiā proferētes eadem nō poſſent aliquā trāſmutationem efficere. q2 virtus ſtellar a natiuitate eis nō deſeruit. Patet ex p̄cedētibus illa eſſe falſa ex reprobatione triū errorū. planetarior. genetaliacorū. & fatalem ordinē ponentium. Preterea cū verba exp̄munt mentis conceptu3. & corpa celeſtia non poſſunt imp̄mere intellectū nec etiam eorū motores niſi p ſe abſq3 motione corporū celeſtiū intellectum vellent illuminare & hoc ſolūmodo fieret ad opa bona. q2 ad mala pp̄etranda nō illuminat intellectus: s3 obumbrat qd nō eſt officiū bonorū ſpirituū s3 malor. Jō patet ꝙ ſi verba eorū aliq̄d efficiūt hoc nō eſt vigore alicuius corpis celeſtis s3 aſſiſtentia alicuius ṽtutis intellectiue que etiā & ſi ſit bona ſm naturā nō tū pōt eſſe bona ſcdm voluntatem incꝫtum ſemp ad malū machinat. & talis erit demō. vt ſupra oſtenſu3 eſt. Et ꝙ nec p imagines poſſint talia efficere q̄ſi corpa celeſtia ſuper ipſas aliq̄d influerent q2 hmōi imagines quātumcūq3 caracteribus et figuris ſint inſignite ſunt effectus hois operātis per artē. Celeſtia autē corpora effectus cauſant naturales cuiuſmodi nō ſunt effectus maleficorū q̄ dicunt maleficiales. vtpote in malū creaturarū p̄ter conſuetū ordinē nature pſilientes: vnde nihil ad propoſitū. Preterea ſupra oſtenſum eſt etiam ꝙ duplices ſunt imagines. aſtrologice & magice. q̄ etiā ad bonū aliquod priuatū obtinendū & nō ad corruptionē ordinātur. Maleficor aūt imagines ſunt oīno alterius cū ſemp ad nocumentū creaturarum & ex demonū iuſſu

ad aliquē locū occulte reponunt vt deſuꝑ ambulātes aut dormiētes ledant vt ipſe malefice fatent. vnde ⁊ ab ipſis demonibus efficiūt ꝙcꝙd cauſant ⁊ nō ex corporū celeſtiū influentijs. Ad argumēta. Ad pͥmuʒ dictū Auguſtini eſt intelligendū ꝙ cauſa deprauationis hoīs redit ad hoīs voluntatē ſicut ad cauſaʒ effectum ꝑficientē. que ꝓprie dicit eſſe cauſa. nō ſic aūt eſt cauſa effectuʒ ꝑmittentē vel diſponentē vel cōciliantē aut ꝑcipientē quibꝰ modis. ſ. cōciliatiue. diſpoſitiue. et ꝑceptiue diabolus dr̄ cauſa peccati ⁊ deprauatiōis. Deus autē ſolūmō ꝑmiſſiue qui mala ꝑmittit ꝓpter bona. Iuxta Aug. in ench. Dyabolus aūt diſponit interiꝰ ſuggerēdo ꝑſuaſit interius ⁊ exteriꝰ acrius ſtimulando. Precepit aūt his ꝙ ei totalit̄ ſe ſubdiderūt vt ſūt malefici ꝗbus nō eſt opus interiꝰ inſtigari ſʒ tm̄ exteriꝰ ⁊c. Et ꝑ hoc etiā ad ſcd̄m ꝙ quilibʒ eſt cauſa ſue malicie directe intelligēdo. ⁊ ad ꝓbationes patet eadem reſpōſio. qꝛ licet repugnat libero arbitrio moueri ꝑ modū precipiētis. nō aūt ꝑ modū diſponētis. Ad tercium. Motus ad virtutes aut ad vicia diſpoſitiue paſſūt cauſari ab influentijs corpoꝝ celeſtiū. ⁊ capitur motus ꝓ quadā naturali inclinatōne ad virtutes hūanas ⁊ vicia. oꝑa aūt maleficorū qꝛ excedūt cōem ordinē nature: ideo illis influētijs ſb iacere nō poſſunt. Ad quartū idem parʒ. qꝛ ſunt cauſe humanoꝝ actuū corꝑa celeſtia. ſʒ iſta oꝑa nō ſunt humanitꝰ adinuēti. Ad quintū ꝙ motores orbiū poſſint imprimere i aīas ſi intelligat̄ immediate ſic imꝑmūt illūminādo ad bonū ⁊ nō ad maleficia vt ſupra tactū eſt. Si aūt intelligat̄ mediate tūc iuxta influētiā corporū celeſtiū imprimūt indirecte ⁊ diſpoſitiue. Ad ſextuʒ. hoc ꝙ demones ſm̄ certa augmēta lune hoīes vexant contingit ꝓpter duo. Primo ꝗdē ad hoc vt infamēt creaturā dei. ſ. lunā. vt Hiero. ⁊ Criſ. dicūt. Scd̄o qꝛ cum nō poſſint oꝑari niſi mediātibꝰ naturalibꝰ virtutibus. vt ſ. dictū eſt. Ideo cōſiderāt corporū aptitudines ad effectus inducēdos ⁊ qꝛ cerebrū eſt humidiſſimū oīm partiū corꝑis vt Areſto. dicit ⁊ naturales om̄es. ideo maxime ſubijcit̄ oꝑationi lune que ex ſua ꝓprietate habet mouere hūores. In cerebro aūt ꝑficiunt̄ vires aīales. et ideo demōes ſm̄ certa augmēta lune ꝑturbāt hoīs fantaſiā qn̄ cōſiderāt cerebꝝ ad hoc diſpoſitū. Ad aliud ꝙ demones aduocati i certis cōſtellatiōibus aduenīūt. faciūt ꝓpter duo. Primo vt hoīes in hunc errorē inducāt ꝙ credunt aliqđ numē eſſe in ſtellis Scd̄o qꝛ cōſiderēt ſm̄ aliquas cōſtellationes materiā corꝑalem magis eſſe diſpoſitā ad effectus ꝓ quibus aduocant̄. Ad terciū ꝙ ſicut dic̄ Augꝰ. xxvj. de ciui. dei Per varia genera lapidū herbaꝝ lignorū aīaliū carminū ⁊ inſtrumētorū muſicorū demones alliciuntur nō vt aīalia cibis ſed vt ſpūs ſignis inquantū. ſ. hec eis exhibent̄ in ſignū diuini honoris cuius ipi ſūt cupidi. Tamē qꝛ ſepe obijcit̄ ꝙ demones poſſint impediri ꝑ herbas ⁊ armonias a vexatiōe hoīm vt in argumento allegat̄ de ſaul ꝑ armoniā cytharis. Vñ nitunt̄ defendere ꝙ aliqui poſſent effectus maleficiales ꝓducere ꝑ certas herbas et occultas

cauſas abſqꝫ auxilio demonū tātū-
modo ex influētia corporū celeſtiū
que plus poſſūt imprimere i hmōi
res corꝑales ad effectus corporaleſ
quā in ipos demones ad ꝓducēdū
hmōi effect⁹ maleficiales. Ideo la
tius cū ſit reſpondēdū eſt aduertē-
dum ꝙ herbe vł armonie nō poſſūt
ſua naturali virtute totaliter exclu-
dere vexationeȝ qua diabol⁹ poſſit
hominē vexare ſi ſibi permitteretꝛ a
deo vel angelis bonis. poſſūt tamē
illam vexationē mitigare ⁊ ita par-
ua poſſet eſſe vexatio illa ꝙ poſſent
eā penitus excludere. ſꝫ hoc facerēt
nō agendo in ipm demoneȝ cum ſit
ſpūs ſeꝑatus in quē nō pōt natura
liter agere quodcūqꝫ corpus. ſꝫ agē
do in ipſum vexatū a demone. Om
nis eñ cauſa limitate virtutis ꝓdu
cere pōt effectū intenſiorē in mate
riā diſpoſitam qꝫ nō diſpoſitaȝ. cui
⁊ cōſonat illud Phi. ij. de aia. Ac
tus actiuorū ſunt in patiēte ꝑdiſpo
ſito. Demon aūt eſt agens limitate
virtutis. ergo vexationē intenſiorē
facere pōt dyabolus in hoīe diſpo-
ſito ad illā vexationē ſiue ad illō ad
qō dyabolus intendit adducere qꝫ i
hoīe diſpoſitionis cōtrarie. Puta
dyabolus pōt vexare intēſius paſſi
one melancolica hoiem diſpoſitum
ad illā qꝫ hoiem cōtrarie diſpoſitio
nis. Certū eſt aūt ꝙ herbe ⁊ armo-
nie multū poſſunt imutare diſpoſi-
tionē corporis. ⁊ ex ꝯñti motus ſen
ſualitatis. hoc patet de herbis cum
quedā inclināt ad leticiā quedaȝ ad
triſticiā. ⁊ ſic de alijs. Hoc etiā ptȝ
de armonijs per phm. viij. Politi.
vbi vult ꝙ diuerſe armonie habent
ꝓuocare diuerſas paſſiões in hoie
Hoc etiā refert Boetius in muſica
ſua. Et autor de ortu ſcientiarū vbi
loquens de vtilitate muſice dicit ꝙ
valet ad curandū vel alleuiandū di
uerſas infirmitates. Et ita patē pōt
ꝙ ceteris paribus fit vexatio debi-
lior. Nō auteȝ video quō herbe vel
armonie poſſint in hoīe diſpoſiti
onē aliquā cauſare ꝓpter quā homo
nullo mō poſſet a demone vexari ſi
tamen ꝑmitteretꝛ. quia dyabol⁹ mo
uendo ſolū motu locali vapores et
ipſos ſpūs inordinato motu poſſet
hominē multū vexare. Herbe auteȝ
vel armonie nullā diſpoſitionē cau
ſare poſſent in homine ſua naturali
virtute per quā ꝓhibetꝛ demon ꝑdi
ctam cōmotionē facere. Contingit
tamē qñqꝫ ꝙ dyabolo nō ꝑmittitur
hominē vexare niſi vexatione ita ꝑ
ua ꝙ per aliquā fortē diſpoſitioneȝ
ad cōtrariū tolleretꝛ totaliter. ⁊ tūc
aliq̄ herbe vel armonie poſſent cor
pus hoīs ita ad cōtrariū diſpone
re ꝙ illa vexatio totaliter amoueretꝛ
verbi gratia. Dyabolus qñqꝫ poſſꝫ
hominē vexare vexatōe triſticie ita
debiliter ꝙ ꝑ aliquas herbas vel ar
monias que haberēt cauſare dilata
tionē ⁊ diffuſionē ſpirituū qui ſunt
motus ꝯtrarij triſticie totaliter am
moueretꝛ illa triſticia. Qꝫ aūt Aug.
lib. ij. de doctri. chriſti. cōdemnat li
gaturas ⁊ quedā alia de quibus ibi
diffuſius ſcribit hoc attribuēs arti
magice. hoc eſt qꝫtuȝ ad illud ꝙ nō
poſſunt ex ſua naturali virtute. qō
patet ex hoc ꝙ dicit ſic. Ad hoc ge-
nus pertinent omnes ligature atqꝫ
remedia que medicoꝝ ꝯdemnat di
ſciplina. In quo ſatis patȝ ꝙ illa cō
demnat quantuȝ ad vſum reſpectu
cuius nō habent aliquā efficatiā ex
ſua naturali virtute. Quantū auteȝ

ad illud q̄d .j. Regū cap. xvj. habet q̄ ſaul qui vexabat a demone alleuiabat quādo dauid citharā ꝑcutiebat corā eo ⁊ q̄ ſpūs malus recedebat ⁊c. Sciendū q̄ bene veruȝ eſt q̄ ꝑ tactū cythare virtute naturali illius armonie alleuiabat aliquātuluȝ afflictio ſaulis inquātum illa armonia aliq̄liter dulcorabat appetitum eius per auditū per quā dulcoratio nem reddebat minus aptus ad illā vexationē Sed q̄ ſpūs malus recederet quando dauid cytharizabat h̄ erat ꝓpter vim crucis quod ſatis expreſſe dicit in gloſa vbi ſic dicitur. Erat dauid in canticis muſicis eruditus diuerſorū ſonorū rationabilis moderatuſq̄ cōcentus vnitateȝ eſſentie ſignificat que varijs modis quotidie reſonat. Dauid malignuȝ ſpiritū in cythara cōpeſcuit. nō q̄a tanta eſſet vis in cythara. ſed in ſigno crucis qui in ligno crucis ⁊ cordarū extenſione id eſt venarū gerebat que iā tūc demones effugebat.

Sequit quo ad ipſas maleficas demonib⁹ ſe ſubijcientibus. Et eſt ſexta quo ad queſtionē ⁊ ſecundum membrum.

P**Ro tercia et** ānexa difficultate quo ad ipſas maleficas demonib⁹ ſe ſubijciētibus plura ſuper moduȝ aggrediendi huiuſmodi ſpurcitias poſſunt difficultari. Primo ex parte demonis ⁊ corporis ab eo aſſumpti ex quo elemēto ſit illud formatū. Secundo ex parte actus an ſemper cum infuſione ſeminis ab altero recepto. Tercio ex parte temporis ⁊ loci an potius in vno tempore q̄ꝫ in altero exerceat. Quarto an viſibiliter quo ad circūſtātes ſe agitat. Ex parte mulierū an tantūmodo ille que ex huiuſmodi ſpurcitijs procreātur a demonibus frequētantur. Secūdo an ille que ab obſtetricibus tempore partus demonibus offerunt. Tercio an remiſſior ſit in talibus ipſa venerea delectatio. Ad que omī ad preſens cuȝ nō ſit reſpōdendū eo q̄ tantūmodo generalitati ſtudemus. ⁊ in ſecūda parte operis illa ſingula ꝑ eorū opera explanātur vt patebit in quarto capitulo vbi de ſingulis modis fiet mentio. ideo ad ſecundū principale tendamus. Et primo cur in tam fragili ſexu hoc genus perfidie inuenit amplius q̄ꝫ in viris. Et erit queſtio prima generalis quo ad cōditiōes generales mulierū. Secunda ſpecialis cuiuſmodi mulieres amplius inueniūtur ſupſtitioſe ⁊ malefice. Tercia ſingularis q̄ ad ipſas obſtetrices que oēs alias in malicia excedunt.

Q**Uo ad primuȝ.** cur in ſexu tam fragili mulierū maior multitudo maleficaruȝ reperitur q̄ꝫ inter viros ⁊ quidē incontrariū argumēta deducere nō expedit cum ipſa experiētia preter verborū ⁊ fidedignorū teſtimonia talia facit credibilia. Dicamus ſexū non deſpiciēdo in quo deus ſemper magna fecit fortia vt cōfūdet. q̄ diuerſe a diuerſis ſuper hec aſſignant rationes. Semper tamē in principali cōcordātes. vnde ⁊ pro mulierū auiſamēto ipſa materia bene eſt ꝑdicabilis affectanteſq̄ audire vt experientia ſepe docuit dūmodo diſcrete ꝓponat. Nam aliq̄ doctores hāc rōneȝ tradunt. Dicunt em̄ tria eſſe in

reꝝ natura. lingua. eccleſiaſticus et femina q̄ mediū in bonitate aut malicia tenere neſciunt. ſ; vbi limites ſue cōditiōis excedūt. ibi quendã apicem ⁊ ſupremū gradū in bonitate aut malicia vendicant. In bonitate q̄dem qñ a bono regunt ſpiritu vñ ⁊ optima ſunt. In malicia vͦo qñ a malo ſpiritu regūt vnde ⁊ peſſima efficiunt. De lingua em̄ p3 cu3 eius miniſterio plurima regna fidei xp̄iane ſunt ſubiugata vñ ⁊ apoſtolis xp̄i in igneis linguis ſpiritusſanctus viſus eſt. P3 ⁊ in alijs ſapiētibus p̄dicatoribus quotidie lingua canū vulnera ⁊ vlcera languentis lazari lingentes. Iuxta illud. Lingua canū tuoꝝ ex inimicis animas eripientes. Vñ ⁊ dux ⁊ pater p̄dicatoꝝ ordinis in figura cattuli latrantis ⁊ accenſam faculã in ore geſtantis p̄monſtrat⁹ eſt vt ſuo latratu vſq; in p̄ſens habeat lupos hereticos arcere a gregib⁹ ouiū xp̄i. Patet ⁊ ex quotidiana experientia ꝙ vnius viri prudentis lingua interdū infinitoꝝ hominū ſtrages p̄pedit. ꝓpter q̄ nō immerito in eius cōmendationē Salomon ꝓuer. x. plura cecinit. In labijs ſapientis inuenit ſapientia. Et iteꝝ. Argentū electū lingua iuſti: cor impioꝝ ꝓ nihilo. Iterū. Labia iuſti erudiunt plurimos: q̄ aūt indocti ſunt in cordis egeſtate morient. Cui⁹ cauſa ibide3 xvj. ſubdit. q2 hōis eſt p̄parare animū ⁊ deū gubernare linguam. De mala vͦo lingua inuenies Ecci. xxviij. lingua tercia multos cōmouit ⁊ diſperſit illos a gente in gentem ciuitates munitas deſtruxit. ⁊ domos magnatoꝝ effodit Et dicit lingua tercia coꝝ q̄ inter duas ꝑtes cōtrarias incaute vel maculoſe loquit. De ſecundo. ſ. eccleſiaſticis intellige clericos ⁊ religioſos in vtroq; ſexu. Criſo. ſup illud. Eiecit vendentes ⁊ ementes de templo. Sicut oē bonū a ſacerdotio ita omne malu3 ab eo egredit. Hiero. i ep̄la ad Nepocianū Negociatorē clericū ex inope diuitem ex ignobili glorioſum quaſi quandã peſtē fuge. Et beatus Bern. omel. xxiij. ſup Can. loquēs de clericis dicit. Si inſurgeret apertus hereticus mitteret foras ⁊ areſceret. ſi violentus inimicus abſconderent ſe forſitan ab eo boni Nunc vͦo quō abijcient aut quo abſcōdēt ſe. Omnes amici ⁊ tñ oīs inimici oīs domeſtici ⁊ nulli pacifici oīs ꝓximi ⁊ oēs que ſua ſunt q̄runt. Et alibi noſtri prelati facti ſunt pilati. noſtri paſtores facti ſunt tonſores. Et loquit etiã de prelatis religioſorū q̄ onera grauia inferiorib⁹ imponunt digito aūt ſuo minimo nō tangerent. Et Greg. in paſto. dicit. Nemo amplius in eccl'ia nocet q̄; q̄ ꝑuerſe agens nomen vel ordinē ſanctitat̄ habet: delinquētē nanq; hūc redarguere nullus p̄ſumit. ⁊ in exēplum culpa vehemēter extendit qñ ꝓ reuerentia ordinis peccator honorat De religioſis etiã dicit btūs Aug. ad Vincentiū donatiſtã Simpliciter fateor charitati veſtre corã dño deo nr̄o q̄ teſtis eſt ſup animã meã exquo deo ſeruire cepi quoniam difficile ſum expertus peiores ſicut ⁊ non meliores q̄; q̄ in monaſterijs defecerunt aut profecerunt. De mulierū vͦo malicia diſſeritur. Ecci. xxv. Non eſt caput nequi⁹ ſuper caput colubri. ⁊ non eſt ira ſup iram mulieris. Commorari leoni et

draconi pl⁹ placebit ꝙ habitare cū
muliere neq̄. Et inter plura que ſe-
quūtur ꝛ precedūt ibidē de muliere
neq̄ cōcludit. Breuis eſt omis ma-
licia ſuper maliciaꝫ mulieris. Hinc
Chriſoſt. ſup̱ Matheū. xix. Nō ex
pedit nubere. Quid aliud eſt muli-
er niſi amicitie inimica. ineffugabi-
lis pena. neceſſariū malū naturalis
tētatio. deſiderabilis calamitas. do
meſticū periculū. delectabile detri-
mētū. malū nature bono colore de-
picta. ergo ſi dimittere illā peccatū
eſt cum oportet tenere iam vere tor
mentū neceſſariū eſt. vt aut dimit-
tentes adulteria faciamus aut quo
tidianas pugnas habeamus. Tul-
li⁹ deniq̄. ij. rhetorice dicit. Viros
ad vnūquodq̄ maleficiū ſingule id
ē plures cupiditates impellūt. mu-
lieres ad oīa maleficia cupiditas vna
ducit muliebriū em̄ viciorū omniū
fundamētum eſt auaricia. ꝛ Senec.
i ſuis tragedijs. Aut amat aut odit
mulier nihil terciū dediſſe eſt. flere
feminā eſt mēdacium. Duo genera
lachrymaruꝫ habent in oculis femi
narū. veri doloris vnū. inſidiarum
aliud. mulier cum ſola cogitat mala
cogitat. De bonis autē mulieribus
tanta laus eſt vt etiā beatificaſſe vi
ros legātur ꝛ ſaluaſſe gentes terras
ꝛ vrbes. Patet de Judith Delbora
ꝛ Heſter. Hinc ap̄lus. j. Chorinth.
vij. Si qua mulier habet virū ꝛ hic
cōſentit habitare cum illa nō dimit
tat viruꝫ. ſanctificatus eſt em̄ vir in
fidelis p̱ mulierē fidelē. Ideo Eccl.
xxvj. di. Mulieris bone beat⁹ vir
numer⁹ em̄ annoꝝ duplex. Multa
ibi narrat laudabiliſſia p̱ totū pene
capitulū de excellētia bonaꝝ. Et ꝓ
uer. vlti. De muliere forti. q̄ oīa etiā
in nouo teſtamēto in feminis claru
erūt vt i virginib⁹ ꝛ alijs ſanctis fe
minis que pfidas gētes ꝛ regna ab
ydolatrie cultū ad xp̄ianā religiōeꝫ
deduxerūt. Si quis inſpicere velit.
Vinc. in ſpe. hyſto. li. xxvj. ca. ix. de
regno vngarie p̱ gillā xp̄ianiſſimā.
Et de regno francoꝝ p̱ lothildē vir
ginē ꝛ clodoueo deſponſatā inſpici
at ꝛ mira inueniet. vnde quecūq̄ vi
tupationes legunt in cōcupiſcētia
carnis interp̄tari pūt vt ſemp̱ muli
er ꝓ cōcupiſcētia carnis intelligat.
Juxta illud. Inueni amariorē mor
te mulierē. ꝛ bona mulier ſubiecta
carnis cōcupiſcētia. Sunt ꝛ alij ali
as rōnes aſſignantes cur in maiore
multitudine repiant femine ſupſti-
cioſe ꝙ viri ꝛ dicūt eſſe tres cauſas
Prima eſt, q꞉ prone ſunt ad creden
dum. ꝛ q꞉ p̄ncipaliter demō querit
corrūpere fidē. ideo potius eas ag-
greditur. vnde ꝛ Eccl'i. xix. Qui cito
credit leuis eſt corde ꝛ minorabit.
Scd̄a cauſa ē q꞉ a natura ꝓpter flu
xibilitateꝫ cōplexiōis faciliores ſūt
impreſſiōis ad reuelatiōes capien-
das p̱ impreſſionē ſepatoꝝ ſpirituū
qua cōplexiōe etiā cū bene vtuntur
multū bone ſunt cum male peiores
ſunt. Tercia cauſa q꞉ lubricā habēt
linguā. ꝛ ea q̄ mala arte ſciūt eis cō
paribus femininis vix celare pūt. ſeq̄
occulte cū vires nō habeāt p̱ maleſi
cia vindicare querūt faciliter. vnde
Eccl'i. xxv. vt. ſ. Commorari leoni ꝛ
draconi pl⁹ placebit ꝙ habitare cū
muliere neq̄ breuis oīs malicia ſup̱
maliciā mulieris. Itē pōt ꝛ addi il-
la cū fluxibiles ſunt iō citi⁹ pueros
demonib⁹ offerre pūt ſicut ꝛ faciūt
Sūt ꝛ tercij alias rōnes aſſignātes
q̄s p̄dicatores caute dn̄t ꝓponere ꝛ

dicere. ꝙ licʒ in veteri testamēto scri
pture vt plurimū mala loquāt̄ d mu
lierib⁹ ⁊ hoc ꝓpter primā preuaricatri
cē mulierē. s. Euā ⁊ imitatrices eius
tn̄ ex post in nouo testamēto ꝓpter
mutationē nomis vt eua in aue. Et
vt ait Hiero. Totū qd intulit mali
maledictio eue. totuʒ abstulit bene
dictio marie. Unde plurima ⁊ semꝑ
laudabilia sunt de ipsis predicātia.
Sed q̄r adhuc modernis tp̄ib⁹ hec
pfidia āplius in mulieribus q̄ꝫ in vi
ris inuenit̄ vt ipsa experiētia docet
curiosius causam inuestigādo vltra
pmissa dicere possumus ꝙ in omni
bus viribus tā aīe q̄ꝫ corporis cuʒ
sint defectuose nō mirū si plura ma
leficia in eos quos emulant̄ fieri ꝓ
curāt. quātum em̄ ad intellectū seu
ad intelligēduʒ spiritualia alterius
vident̄ esse speciei a viris cui aucto
ritas ⁊ ratio cū varijs scripture exē
plis alludit. Therentius ait. Muli
eres ferme vt pueri leui sentētia sūt
Et lactātius. iij. institutionū. Nūq̄ꝫ
aliquā mulierē philosophiā sciuis
se nisi temestes. Et prouer. xj. quasi
describens mulierē dicit. Est circu
lus aureus in naribus suis. mulier
pulchra ⁊ fatua. Ratio naturalis ē.
q̄r plus carnalis viro existit vt patʒ
in multis carnalibus spurcitijs qui
etiā defectus notātur in formatiōe
primi mulieris cum de costa curua
formata fuit id est de costa pectoris
que est torta ⁊ quasi contraria viro
Ex quo defectu etiā ꝓcedit ꝙ cū sit
animal imperfectū semꝑ decipit. ꝓ
pter qd semꝑ decipit. Catho instru
it insidias lachrymas ⁊c̄. Et illud.
Dum femina plorat. virū decipe la
borat. Patet in vxore Sampsonis
hūc multū infestās cum ad declarā
dum sibi ꝓblema ꝓpositū sodali
bus ab eo expositū eis reuelauit et
sic decepit. Patet ⁊ in prima muli
ere ꝙ ex natura minorē habent fidē
cū dixit serpenti interrogāti. quare
nō ederēt de omi ligno paradisi. re
spondit. de omni ⁊c̄. ne forte mori
mur in quo ostēdit se dubitare ⁊ nō
fidē habere nō verba dei. que omia
etiā ethymologia nois demonstrat
Dicit̄ em̄ femina a fe et min⁹. quia
semꝑ minorē habet ⁊ seruat fideʒ et
hoc ex natura quo ad fidelitatē. licʒ
ex gratia simul ⁊ natura fides in be
atissima virgine nunq̄ꝫ defecerat cū
tamē in omibus viris defecisset tē
pore passiōis xp̄i. Mala ergo muli
er ex natura cū citi⁹ in fide dubitat
etiā citius fidē abnegat qd est fun
damentū in maleficis. Quātum de
niq̄ꝫ ad aliā potentiā anime. s. volū
tatē. ex natura cū odit aliquē quem
prius amauit tūc estuat per iram et
impatientiā. ⁊ sicut maris estus sp
bulit ⁊ currit. sic talis est tota impa
tiens. Alludit huic rationi auctori
tas diuersa Eccli. xxv. Nō est ira su
per irā mulieris. et Sene. trage. viij
Nulla vis flāme tumidiq̄ꝫ venti tā
ta nec teli metuenda torti quāta cū
cōiunx viduata tedis ardet ⁊ odit.
patet in muliere que falso accusauit
ioseph ⁊ incarcerare fecit. q̄r noluit
sibi in scelus ꝯsentire adulterij. Ge
nesis. xxx. Et reuera potissima cau
sa deseruiēs in augmentū malefica
rū est dolorosum duellū inter mari
tatas ⁊ nō maritatas feminas ⁊ vi
ros imo ⁊ inter ipsas feminas etiaʒ
sctās. qd tūc de ceteris. Uides em̄
in Geū. quāta fuit īpatientia ⁊ inui
dia sare ad agar postq̄ꝫ cōcepit. Ge
nes. xxi. Quāta rachel ad lyā ꝓpter

filios quos nõ habebat rachel Ge-
ne.xxx. Quãta anne ad fenẽnam fe
cundã ip̃a ſterili exiſte.j. Regum.j.
Quãta marie ad moyſen. Numeri.
xij. Vñ murmurauit ⁊ detraxit mo
yſi ꝓpter qḋ eſt lepra ꝑcuſſa. Quan
ta marthe ad magdalenã ipſa ſedẽ-
te ⁊ martha miniſtrante Lu.x. Vñ
⁊ Ecci.xxxvij. Tracta cuꝫ muliere
de his que emulat̃. q̃ſi dicat: nõ eſt
tractandũ cũ ea q2 ſp̃ emulatio idẽ
inuidia eſt in ma'a muliere. Et q̃ in
ter ſe ſic agitant quãto mag' aduer
ſus viros. Quare etiã vt narrat Va
leri⁹ Forone⁹ rex grecoꝝ die q̃ mor
tu⁹ eſt dixit Leoncio fratri ſuo. ad
ſummã felicitatẽ nihil mihi deeſſet
ſi mihi ſp̃ vxor defuiſſet. Cui Leon
cius. Et quõ vxor obſtat felicitati.
Et ille. Mariti hoc oẽs ſciunt. Et
Socrates phs interrogat⁹ ſi ducẽ-
da eſſet vxor. Reſpondit. Si nõ ca
pies ſolitudo arbitrans excipiet. h
generis interi⁹ hic heres alien⁹. Sꝫ
ſi cepis illic ꝑpetua ſollicitudo: cõ-
queſtus querularũ: dotis exprobra
tio affiniũ graue ſupciliũ: garrula
ſocrus lingua ſucceſſor alieni matri
monij incertus liberoꝝ euent⁹. hec
dixit vt expert⁹. Naꝫ vt ait Hiero.
ꝯtra Iouinianũ. Hic ſocrates duas
habuit vxores q̃s ingenti patientia
ſuſtinẽs no potuit tñ ab eaꝝ cõtu-
melijs clamorib⁹ ⁊ vituperationibus
liberari. Vñ quadã die ipis q̃rulãti
bus cõtra eũ ⁊ ipſe domũ egreſſus
vt eaꝝ moleſtias euitaret ⁊ añ do-
mũ ſederet. ꝓiecerũt ille mulieres
ſup eũ aquã immundã ſup quo ipſe
nõ ꝑturbatus q2 phs ait. Sciebaꝫ
q̃ poſt tonitrua pluuie ſequerent.
Et de quodã legit cui⁹ vxor ſubmer
ſa erat in fluuio ꝙ cum quereret ca
dauer eius ad educendum de aqua
ibat ꝑ fluuium contra aquã: ⁊ inter
rogatus cauſaꝫ cum res graues de-
ſcendant infra ⁊ nõ ſupra quare q̃-
reret cõtra aquam. Rñdit. Mulier
iſta in vita ſp̃ fuit cõtraria dictis ⁊
factis ſiue mãdatis meis. ideo que
ro cõtrario modo ſi forte etiã mor-
tua contrariam voluntatẽ vltra cõ-
ſuetũ tenuiſſet. Et q̃dem ſicut ex p̃
mo defectu intelligentie abnegati-
onẽ fidei facili⁹ viris incurrũt. Ita
ex ſecundo. ſ. inordinatis affectio-
nibus ⁊ paſſionibus varias vindi-
ctas querunt excogitant ⁊ infligũt
ſiue ꝑ maleficia ſiue alijs q̃buſcun-
ꝙ medijs. Unde non mirũ tantam
multitudinem maleficaꝝ in hoc ge
nere exiſtere. Quantum inſup̃ defe
ctum in memoratiua potentia cum
hoc ſit in eis ex natura vicium nol-
le regi ſed ſuos ſequi impetus ſine
quacunꝙ pietate ad hoc ſtudet et
cuncta memorata diſponit. Unde
Theophraſtus. Si totam domũ ei
cõmiſeris ſeruiendũ: ⁊ ſi aliq̃d tuo
arbitrio reſeruaueris etiã minimuꝫ
vl' magnũ fidem ſibi adhiberi adhi
beri non putabit ⁊ iurgia cõcitet ei
niſi cito ꝯſuleris parat venena aru-
ſpices ⁊ ariolos cõſulit. ecce malefi
cia. Sꝫ quale ſit dominiũ mulierũ
audi Tulliũ in paradoxa. Nũq̃d il
le liber eſt cui mulier imperat leges
imponit p̃ſcribit iubet vetat qḋ ei
videt nec ille imperanti aliquid ne
gare poteſt vel audet. Ego iſtũ non
modo tuum ꝫ nequiſſimũ ſeruorũ
appellandũ puto lꝫ ampliſſima fa-
milia natus ſit. Unde ⁊ Seneca in
perſona furioſe medee. quid animo
do ceſſas ſequere felicem impetum
pars iſta vltiõis qua gaudes quo-

ſa eſt ꝛc. vbi multa ponit oſtendẽs ꝙ mulier nõ vult regi ſed ſuo impetu ꝓcedere etiã in damnũ ſuũ ſicut de multis legit mulierib⁹ q̃ vel ob amorẽ vel dolorẽ. qꝛ vindictas facere nõ potuerunt: ſeipas occiderunt ſicut ꝛ de laodice narrat Hiero. ſup Danielẽ. q̃ exiſtens vxoꝛ regis Antiochi regis ſyrie. zelanſ ne pl⁹ amaret beronicẽ quã etiã habebat vxorẽ beronicẽ ꝛ filiũ ei⁹ ex dicto antiocho prius fecit occidi ꝛ poſt ſeipſam veneno occidit. Vñ qꝛ nõ vult regi ꝛ ſuo impetu ꝓcedere. Jõ Criſo. nõ immerito dicit. O malũ omi malo pei⁹ mulier mala ſiue illa pauper ſit ſiue diues. Si em̃ vxoꝛ diuitis ſit nõ ceſſat nocte ꝛ die virũ callidũ ſtimulare ſmonib⁹ blanda nequiter ꝛ importuna violenter. Si vo paupem viruȝ hȝ ipm quoqȝ ad iracundiã ꝛ rixas incitare nõ deſinit. Et ſi vidua ſit ipa p ſemetipſaȝ om̃es deſpicit paſſim ꝛ ad omnem audaciã ſpiritu ſupbie inflãmatur. Queram⁹ inuenim⁹ fere omnia mũdi regna ꝓpter mulieres fuiſſe euerſa. Primũ em̃ qd fuit regnũ felix. ſcȝ Troye ꝓpter raptũ vni⁹ feme ſcȝ helene deſtructũ eſt multis milib⁹ grecoꝝ occiſis. Regnũ iudeoꝝ multa mala ꝛ exterminia habuit ꝓpter peſſimã reginã iezabel ꝛ filiam ei⁹ Athaliaȝ reginã in regno iude q̃ occidi fecerat filios filij vt eo moꝛtuo ipa regnaret ſed vtraqȝ occiſa. Regnũ romanoꝝ multa mala ſuſtinuit ꝓpt Cleopatrã reginã egypti peſſimã mulierẽ. ꝛ ſic de alijs. Vñ ꝛ nõ mirũ ſi mũd⁹ iã patit ob maliciam mulieꝝ. Demũ inſpiciendo coꝛpoꝛis ipi⁹ car nalia deſideria. Vnõ ſunt inumera nocumẽta vite hũane cõtingunt vt merito cũ cathone vticeñ. dicere poſſum⁹. Si abſqȝ femina poſſit eẽ mund⁹ cõuerſatio nr̃a nõ eſſet abſqȝ dijs cũ reuera ſi mulierũ nõ eſſent neqcie etiã tacẽdo de maleficis adhuc ab innumeris periculis mund⁹ remaneret exoꝛnatus Valeri⁹ ad Rufinũ. Chimerã mulierẽ eſſe neſcis ſȝ ſcire debes ꝙ monſtrũ illud triforme inſigni venuſtet facie leonis olentis maculet ventre capꝛe virulẽte cauda vipere armet. vult dicere. Qȝ eſt aſpectus ei⁹ pulcer. tactus fetid⁹. cõuerſatio moꝛtifera. Audiam⁹ ꝛ aliã ꝓprietatem p vocem. Nam ſicut eſt mendax i natura. ſic ꝛ in loquela. Nam pungit: ꝛ tñ delectat. vñ et eaꝝ vox cantus ſyrenaꝝ aſſimilatur q̃ dulci melodia tranſeuntes attrahunt ꝛ tandẽ occidunt. Occidunt q̃dem qꝛ ꝛ marſupia euacuant. vires auferunt. ꝛ deũ pdere cogunt. Iteꝝ Valeri⁹ ad rufinum. Hec loquens placet delectatio: ꝛ pungit delictuȝ. flos veneris roſa eſt. qꝛ ſub eius purpura multi latitant aculei. Prouer. v. Nitidi⁹ oleo guttur ei⁹ id eſt locutio: nouiſſima eius amara q̃ſi abſinthiũ. Audiamus ꝛ aliã in eius inceſſu ſtatu ꝛ habitu ibi eſt vanitas vanitatuȝ. Nõ eſt hõ in mũdo q̃ tm̃ ſtude: placere deo benigno q̃tũ mulier etiaȝ mediocris ſuis vanitatib⁹ ſtudet hominib⁹ placere. De quo exemplum in vita pelagie qñ dedita mũdo diſcurrebat p antiochiã oꝛnata nimis quã ſanct⁹ pater nomi⁹ noie vidẽs flere cepit ꝛ dixit ſocijs ꝙ toto tpe vite ſue tantã diligentiaȝ nunqȝ adhibuerat deo placere ꝛc. q̃ demũ oꝛationib⁹ ei⁹ cõuerſa eſt. Hec eſt de q Eccle. vij. ꝛ de qua iam eccl'ia loquit

tat ꝓpter ingentē multitudinē maleficaꝝ Inueni amariorē morte mulierē q̄ laqueꝰ ē venatoꝝ ſagena cor eiꝰ. vincula ſunt manus eiꝰ: q̄ placet deo fugiet illā. q̄ aūt peccator ē capiet ab ea. Amarior ē morte id ē dyabolo. Apoc. vj. Nomē illi mors Nam lȝ dyabolus induxit euā ad peccandū: eua tū ſeduxit adam. Et ſicut peccatū eue nō induxiſſet nobis mortē anime ꝛ corporis niſi ſb ſecuta fuiſſet culpa in adam ad quā induxit eua ꝛ nō dyabolꝰ. iō amarior morte. Iterū amarior morte. q̄a hec naturalis ꝛ interemit tm̄ corpꝰ ſꝫ peccatū a muliere inchoatū occidit aīam priuando gratia ꝛ corpus ſīr in penā peccati. Iterū amarior morte. q2 mors corpalis eſt inimicꝰ manifeſtꝰ ꝛ terribil'. ſꝫ mulier inimicus blandus ꝛ occultus. Et iō amarior ꝛ periculoſior laqueus iam non dicit venatoꝝ ſꝫ demonū. q2 iam capiunt hoīes nō ſolū p carnalia deſideria eas videndo audiendo cū earū facies ſit ventꝰ vrens ꝛ vox ſerpentis ſibulus. Iuxta Bernardū3. Verū etiā inumeros maleficiendo hoīes ꝛ iumenta. Sagena dicit cor eiꝰ. i. inſcrutabilis malicia q̄ in cordibus eaꝝ regnat. Et manꝰ ſūt vincula ad detinēdū vbi manū ad maleficiendū creaturā apponunt tunc dyabolo coopante ħ efficiūt qđ p̄tendūt. Cōcludamꝰ. Oīa p carnalē cōcupiſcentiā. q̄ q2 in eis eſt inſatiabilis. Prouer. penult. Tria ſunt inſatiabilia ꝛc. ꝛ qrtū qđ nunq̄ dicit ſufficit. ſ. os vulue. Vn̄ ꝛ cū demonibꝰ cauſa explende libidinis ſe agitant. Plura hic deduci poſſent: ſꝫ intelligentibus ſatis apparet. nō mirū q2 plures reperiunt infecti hereſi maleficoꝝ mulieres q̄ viri. Vn̄ et ꝯn̄r hereſis dicenda eſt. nō maleficoꝝ ſꝫ maleficarū vt a potiori fiat denominatio. Et benedictꝰ altiſſimus q̄ virilem ſpēm a tanto flagitio vſq̄ in pn̄s ſic pſeruat in q̄ vtiq̄ cū ꝓ nobis naſci ꝛ pati voluit: iđo ꝛ ipm priuilegiauit.

Cuiuſmodi mulieres ampliꝰ inueniunt ſupſtitioſe ꝛ malefice.

q Uo ad ſecundū cuiuſmodi mulieres p̄ ceteris inueniunt ſupſtitioſe ꝛ maleficijs īfecte. Dicendū vt ex p̄cedenti queſtione patuit. ꝙ q2 tria generalia vicia. ſ. infidelitas. ambitio ꝛ luxuria. p̄cipue in malis mulieribus regnare vident. Ideo ille p̄ ceteris maleficijs intendunt q̄ p̄ ceteris illis vicijs dedite ſunt. Iterū q2 inter illa tria vltimū amplius p̄dominat. iō q2 inſatiabile ꝛc. ideo ꝛ ille inter ambitioſas amplius infecte ſunt: q̄ ꝓ explendis ſuis prauis cōcupiſcentijs amplius inardeſcunt vt ſūt adultere fornicarie ꝛ magnatoꝝ cōcubine ꝛ hoc ex ſeptemplici maleficio vt in bulla tangit: venereū actum ꝛ cōceptus in vtero varijs inficiēdo maleficijs. Primo mentes hominū ad inordinatū amorē ꝛc. immutando. Secundo vim generatiuā impediēdo. Tercio membra illi actui accōmoda auferendo. Quarto homines pſtigioſa arte ī beſtiales formas mutando. Quinto vim generatiuā quo ad femellas deſtruendo. Sexto aborſum ꝓcurando. Septimo infantes demonibus offerendo abſq̄ alijs animalibꝰ ꝛ terre frugibus quibus varia nocumenta inferunt. de q̄bus in ſequentibus tractabitur. ſꝫ ad pn̄s de nocumentis

hoīm demus rōnes. Et primo con-
cluſio ſup eos quos maleficiunt ad
amorē vel odiū inordinatuz ꝛ poſt
eadem materia ꝓ maiori intelligen
tia ſub difficultate eſt diſcutienda.
Cōcluſio aūt hec eſt. Nā ſctūs Tho.
in .iiij. diſt. xxxiiij. de impedimento
maleficiali ꝯtractans ſicut oſtendit
quare ꝑmittit dyabolo a deo maior
ꝑtās maleficij ſup actus venereos
hominis ꝙ ſup alios: rationes aſſi
gnādo. Ita dicere a ſil'i oportet ꝙ he
mulieres ampli9 infeſtant q̄ hic acti
bus ampli9 deſeruiunt. Dicit enī ꝙ
qr corruptio pcti prima p quam hō
factus ē ſu9 dyaboli in nos p actū
generātē deuenit. Idō maleficij po-
teſtas ꝑmittit diabolo a deo in hoc
actu magis ꝙ in alijs: ſicut etiaz in
ſerpentib9 magis oſtendit virt9 ma
leficiorum vt dr ꝙ in alijs animalibus
qr p ſerpentē dyabol9 tanꝙ p ſuuz
inſtrumentū mulierē tēptauit. Vn̄
etiā vt poſtea ſubdit. lz matrimoni
um ſit opus dei tanꝙ ab eo inſtitu-
tum. adhuc p opa dyaboli interduz
deſtruit. Nō qdē p violentiā qr cen
ſeret ſic fortior deo Sz ex diuina p
miſſione ꝓcurando impedimentū
actus cōiugalis vel tpale vel ppetu
um. ex qb9 hoc qd experientia do-
cet: dicam9 ꝙ ꝓpt hmōi ſpurcicias
explendas tā erga ſe ꝙ ꝛ ſeculi po-
tentes cuiuſcunqꝫ etiā ſtatus ꝛ cō-
ditiōis inumera maleficia ꝯtractāt
eorum animos ad amorē hereſi vl' phi
locaptionē adeo immutādo vt nul
la cōfuſione aut pſuaſiōe ab eis de
ſiſtere valeant. Ex qbus etiam ꝛ ex
terminiū fidei ſeu periculū intolera
bile q̄tidie imminet ꝙ eorum aīos im-
mutare taliter ſciunt ꝙ eis nullum
nocumentum ſiue p ſe ſiue ab alijs
fieri ꝑmittāt ſicqꝫ quotidie creſcit
Et vtinaz experientia nos minime
edocuiſſet: imo ꝛ odia talia etiaz in
ſacramento matrimonij cōiunctis
ſuſcitata p maleficia ꝛ ſiīr infridati
ones generatiue potētie. vt nec red
ditionē nec exactionē debiti mri-
monial' locū ꝓ ꝓle habere valeant.
Sed qr amor ꝛ odiū in aīa exiſtunt
quā etiā demon intrare nequit: ne
alicui hec quaſi incredibilia videan
tur ſub queſtione ſunt diſcutienda
cū etiā oppoſita iuxta ſe poſita ma
gis eluceſcunt.

Queſtio: an malefice mentes ho
minū ad amorē vel odiū valeāt im-
mutare. ꝛ eſt ſeptima in ordine.

Veritur an de

mones p ipſas maleficas mē
tes hominū ad amorem vel odium
inordinatū immutare ꝛ incitare va
leant. Et arguit ꝙ nō ſm premiſſa.
Tria ſunt in homine: voluntas. in-
tellectus ꝛ corpus. Primū deus ſi
cut habet per ſe regere: quia cor re-
gis in manu dn̄i. ita ſecundū p an-
gelum illuſtrare ꝛ ipm corp9 p influ
xus celeſtiū corporum dirigere. Pre-
terea intra corpora demones n̄ poſ
ſunt eſſe illa immutando. ergo mi-
nus infra animā ei9 potentijs odiū
vel amorem immitendo. Patet cō
ſequentia. qr ex natura maiorez ha-
bent poteſtatē ſupra corporalia ꝙ
ſupra ſpūalia. ꝛ qdem ꝙ nō poſſūt
immutare ſupra patuit in plerisqꝫ
locis. qr nullā formam ſubſtantialē
vel accidentalem inducere poſſunt
niſi adminiculo alicui9 alteri9 agen
tis. ſicut etiam quilibet alius arti-
fex. eſt etiam ad idē. c. xxvj. q. v. epi
ſcopi. in fine. Qui credit aliquam

creaturā poſſe trāſmutari in meli⁹. vel in deterius niſi ab ipo oīm creatore infideli ꝛ pagano deterior eſt. Preterea oīe agēs ex ꝓpoſito cognoſcit ſuū effectū. Si igit̄ dyabolus poſſet mētes hominū imutare ad odiū vel amorē. poſſet internas cogitatiōes anime videre qđ eſt cōtra illud qđ i li. de eccleſiaſticis dogmatibus dicit̄. Dyabol⁹ internas cogitatiōes nō pōt videre. Et iterū ibidē. Nō oēs cogitatiōes nr̄e male a dyabolo excitātur. ſed aliquotiens ex nr̄i arbitrij motu emergunt. Preterea amor ꝛ odiū ſūt circa voluntatez que radicat̄ in aīa. ergo nō pūt cauſari a dyabolo q̄cunq̄ arte. tenet cōſequētia. qꝛ illabi aīe. vt dicit Aug⁹. Illi ſoli eſt poſſibile qui eaz creauit. Preterea ſi dicat̄ ꝙ pōt mouere ſenſitiuas interiores ꝛ ſic cōſequēter volūtatē nō valet. qꝛ vis ſenſitiua ē dignior ꝗ̄ vis nutritiua Sꝫ dyabolus nō pōt formare actū virtutis nutritiue vt formet carnē aut os. ergo etiā nō pōt cauſare aliquē actū interiorū viriū aīe. Sꝫ cōtra Dyabolus nō ſolū viſibiliter ſꝫ etiā inuiſibiliter hoīes temptare dicit̄. hoc āt falſum eſſet niſi interi⁹ circa animā ꝛ eius potētias aliqđ cauſare poſſet. Preterea Damaſc. in ſuis ſentētijs. Dīs malicia ꝛ oīs imūdicia a dyablo excogitata ſūt. ꝛ dyo. iiij. c. de di. no. multitudo demonuz cā omniū malorū ꝛ ſibi ꝛ alijs eſt. Reſpōſio. Hic primo danda eſt diſtinctio de cā. ꝛ ſecūdo qualiter pōt interiores potentias anime imutare que dicunt̄ ſenſitiue interiores. ꝛ ſic tercio concludet̄ ꝓpoſituz. Quo ad primuz cōſiderādum eſt ꝙ cauſa alicuius poteſt aliquid dici dupliciter. Uno modo directe. Alio modo indirecte. Indirecte quidē ſicut cū aliquod agēs cauſat aliquā diſpoſitionē ad aliquē effectū dicit̄ eſſe occaſionaliter ꝛ indirecte cauſa illius effectus. ſicut ſi dicat̄ ꝙ ille q̄ ſecat ligna eſt occaſio cōbuſtionis ipſoꝝ ꝛ hoc modo dicere poſſumus ꝙ dyabolus eſt cauſa omniū peccatoruz noſtroꝝ qꝛ ipe inſtigauit primū hominē ad peccādum ex cui⁹ peccato ꝯſecuta eſt in toto genere humano quedā pronitas ad oīa peccata. et ſic intelligēda ſunt verba Damaſc. ꝛ dyo. Directe autē dicit̄ aliqđ eſſe cauſa alicuius inquātum operat̄ directe ad illud. ꝛ hoc modo dyabol⁹ nō eſt cauſa oīs peccati. Non eñ omia peccata ꝯmittunt̄ dyabolo inſtigāte ſed quedā ex libertate arbitrij ꝛ carnis corruptione. qꝛ vt Orige. dicit. Etiā ſi dyabolus non eſſet hoīes haberēt appetitū cibi ꝛ venereorū ꝛ hmōi circa que inordinationes multe cōtingūt niſi ꝑ rationes talis appetitus refrenet̄. ꝛ maxime ꝑſuppoſita corruptiōe nature. Refrenare autē ꝛ ordinare huiuſmodi appetitū ſubiacet li. ar. ſuper quem etiam dyabolus minus habet poteſtatē. Sed quia per hanc diſtinctionem nō poſſumus diſcernere qualiter iterdū amor hereos ſeu philocaptio ꝓcurari poteſt. Eſt vlteri⁹ aduertēdū ꝙ dyabolus licet nō poſſit eſſe cauſa illi⁹ inordinati amoris directe cogendo hoīs voluntatem. poteſt tamē eſſe per modū perſuadētis. Et hoc iterū dupliciter. ſcꝫ viſibiliter ꝛ inuiſibiliter. Viſibiliter ſicut cum in aliqua ſpecie hoīs ſenſibiliter apparet etiā ipis maleficis ꝛ eis ſenſibiliter loquit̄ ꝛ perſuadet

pctm̄.ſicut tēptauit ṗmos parētes
in ꝑadiſo in ſpē ſerpētis. xp̄m in de
ſerto in aliqua ſpē viſibilr̄ ei appa-
rēs. Et qꝛ nō eſt putandū ꝙ ſolū ſic
ꝑſuadeat hoiem. qꝛ ſequeret̄ ꝙ nul
la alia pctā fierēt ex inſtructiōe dya
boli niſi que dyabolꝰ viſibiliter ap
parēs ꝑſuaderet. Jdeo dicendū eſt
ꝙ etiā inuiſibilr̄ inſtigat hoiem ad
peccāduꝫ. qꝺ quī fit dupliciter. per
modū ꝑſuaſiōis ⁊ ꝑ modū diſpoſi-
tōis. Per modū ꝑſuaſiōis ſicut cū
ꝓponit̄ aliquid virtuti cognitiue vt
bonū. ⁊ h̄ pōt fieri tripliciter. qꝛ vel
ꝓponit̄ ꝗ̄tuꝫ ad intellectū vel ꝗ̄tū
ad ſenſum interiorē vel ꝗ̄tū ad ſen
ſum exteriorē. Q̄tuꝫ ad intellectū
quidē qꝛ intellectꝰ humanꝰ pōt ad-
iuuari ab angelico intellectu bono
vel aliq̄d cognoſcēdū ꝑ moduꝫ illu
minatiōis cuiuſdā. vt Dyoni. dicit
Ratio qꝛ ſicut intelligē ſm̄ ph̄m eſt
quoddā pati. Jdeo pōt imprimere
in intellectū. aliquā ſpēm. vn̄ actus
intelligēdi elicit̄. Et ſi dicat̄ ꝙ etiaꝫ
dyabolꝰ hoc facere poſſet ſua v̄tute
naturali q̄ nō eſt diminuta. vt patꝫ
ex p̄cedētibꝰ. Dicēdum ꝙ nō pōt ꝑ
modū illumiatiōis ſed ꝑ modū per
ſuaſiōis. Rō. qꝛ itellectꝰ hoīs eſt il
lius ꝯditiōis. ꝙ ꝗ̄to magis illumia
tur tāto magis cognoſcit verū. ⁊ ꝗ̄
to magis cognoſcit veꝝ tātomagis
pōt ſibi cauere a deceptione. Et qꝛ
hāc deceptionē dyabolꝰ finaliter in
tēdit. ideo q̄cunq̄ eiꝰ ꝑſuaſio nō p̄t
dici illumiatio licꝫ poſſit dici reue-
latio inq̄̄tum ꝑ impſſionē quandā
in vires ſenſitiuas iteriores aut ex-
teriores vbi viſibiliter ꝑſuaderet a-
liq̄d imp̄meret. vn̄ intellectualis co
gnitio ꝑſuaderet̄ ad aliquē actū ex-
ercēdum ꝙ q̄liter fieri pōt vicꝫ vt i

vires īteriores aliq̄d imp̄mere poſ-
ſit. Aduertendū eſt ꝙ qꝛ corꝑal̄ na-
tura nata ē nālīter moueri localit̄ a
ſpūali. Patꝫ hoc in corꝑibus nr̄is q̄
ab aīabꝰ mouent̄ ſilr̄ in corꝑibꝰ ce
leſtibꝰ. Nō eſt aūt apta nata forma
ri ab ea imediate ⁊ loq̄mur ṗcipue
de formis a foris manēdo nō ab in
formādo vn̄ optet ꝙ cōcurrat aliq̄
corꝑale agēs. vt ꝓbat̄ in. vij. meth.
Materia corꝑalis nālr̄ obedit bo-
no vel malo angelo ad motū localē
q̄ ſtāte qꝛ demones ſic ꝑ motū loca
lem ſemina colligere pn̄t ⁊ ꝯiūgere
ſeu adhibere aliq̄bus effectibꝰ mira
bilit̄ faciēdis vt de magis pharao-
nis cōtigit vbi ꝓduxerūt ſerpētes
⁊ vera aīalia vbi debita actiua debi
tis paſſiuis cōiungebāt. Jdeo que
cūq̄ ex motu locali materie corꝑa-
li accidē pn̄t nihil ꝓhibet ꝑ demo-
nes fieri niſi diuinitꝰ impediantur
Quo iteꝝ ſtāte ſi volumꝰ intelligere
quō pōt fantaſiā hoīs ⁊ interiores
potētias ſenſitiuas icitare ad appa
ritiōes ⁊ ipetuoſos actꝰ ꝑ motuꝫ lo
calē. Notandū ꝙ ſicut ph̄s in li. de
ſom. ⁊ vigil. aſſignat cām apparitō
nis ſomnioꝝ ꝑ motū localē ex eo ꝙ
cū aīal dormit deſcēdente plurimo
ſanguine ad p̄ncipiū ſenſitiuū ſimul
deſcēdunt motus ſiue impſſiōes re
licte ex ſenſibiliuꝫ motionibꝰ prete
ritis ⁊ que cōſeruate fuerūt in ſpiri
tibus ſiue virtutibꝰ ſenſibilibꝰ inte
rioribꝰ que ſunt fantaſia ſeu imagi-
natio que idē ſūt ſm̄ ſctm̄ Tho. vt
patebit. Eſt eīm̄ fantaſia ſeu imagi-
natio quaſi theſaurꝰ quidā formaꝝ
ꝑ ſenſum acceptaꝝ. Vn̄ cōtingit ꝙ
ita mouent p̄ncipiū appꝫhenſiuū. i.
potentiā cōſeruatoriā ſpecierum ꝙ
apparēt in fantaſiis ita recēter ac ſi

tunc principiū ſenſitiuū a reb⁹ ipis exterioꝛib⁹ recenꝭ immutaret. Vñ eſt ꝙ nō oēs hͣ intelligūt. ſꝫ ſi qͥs ſe occupare vellet cōſiderare haberet numerū ⁊ officiū ſenſuū interioꝝ qꝫ ſm Auiceñ. in li. de aīa. lꝫ dicat eē quinqꝫ. ſ. ſenſum cōem. fantaſiā. imaginatiuā. extimatiuā. memoꝛiā. Tñ ſm btm̄ Tho. in pma pte. q. lxxix. dicit eſſe quatuoꝛ tm̄ eo ꝙ potentiam imaginatiuā ⁊ fantaſiam ponit vnā: timet ꝓlixitas idō obmittit declaratio eo ꝙ etiā qꝛ in plerisqꝫ locꝭ de his ꝑtractat: tm̄mō hoc qd̄ dcm̄ eſt fantaſiā eſſe theſaurū foꝛmarū ⁊ alicui videret memoꝛatiuā eſſe huiuſmodi. diſtigue. qꝛ fantaſia ē theſaurus ſeu cōſeruatoꝛiū foꝛmarū ꝑ ſenſum acceptaꝝ. memoꝛia aūt theſaurus intētionū q̄ ꝑ ſenſum nō accipiunt. Quis ei videns lupū fugit nō ꝓpter indecentiā coloꝛis aut figure q̄ ſunt foꝛme recepte a ſenſib⁹ exterioꝛib⁹ ⁊ repoſite in fantaſia. ſꝫ fugit qꝛ inimicus nature ⁊ hoc hꝫ ꝑ quandā intentionē ⁊ apphenſionē extimatiua q̄ apphendit vt nociuū ⁊ canē vt amicū. ſꝫ cōſeruatoꝛiū illarū intentionū eſt memoꝛia. qꝛ recipe ⁊ retinere in coꝛpalib⁹ reducūt ad diuerſa pͥncipia. nā humida bene recipiūt ⁊ male retinent. Ecōtrario aūt eſt de ſiccis. Ad ꝓpoſitū hͦ qd̄ cōtingit in doꝛmientib⁹ de apparitionib⁹ ſomnioꝝ ex ſpirituū. i. ſpēꝝ in cōſeruatoꝛijs repoſitaꝝ ⁊ hͦ ex naturali motu locali ꝓꝑ cōmotionē ſanguinis ⁊ humoꝝ ad pͥncipia illa. i. ad ꝟtutes ſenſitiuas interioꝛes. ⁊ dicim⁹ motu locali intriſeco in capite ⁊ in cellulis capitis. Hoc etiā pt accidere ex ꝯſili motu locali ꝑ demōes ꝓcurato. ⁊ nō tm̄ i doꝛmientib⁹ ſꝫ ⁊ in vigilantib⁹ in q̄bus demōes pñt admouere ⁊ cōmouere interioꝛes ſpūs ⁊ humoꝛes vt ſpēs ꝯſeruate in cōſeruatoꝛijs educant de theſauris ad pͥncipia ſenſitiua. i. ad ꝟtutes illas imaginatiuā ⁊ fantaſticā vt res aliq̄s habeat tal imaginare: ⁊ talis dicet interioꝛ tēptatio ⁊ nō mirū ꝙ demon hͦ poſſit ſua naturali ꝟtute cū qlibꝫ hō ꝑ ſe vigilans ⁊ vſum rōnis hñs ꝑ voluntariā cōmotionē ſpēꝝ ꝯſeruatarum educere pōt de ſuis theſauris. ſ. cōſeruatoꝛijs hmōi ſpēs vt res aliq̄s ad ſuū placitū imaginet q̄ ſtante vt iam clare intelligit materia de amore hereos. Nā qꝛ demones vt dictū eſt cōmouere pñt hmōi ſpēs ⁊c. faciunt iſta dupłr. Aliqñ abſqꝫ ligamie vſus rōnis. vt de temptatiōe dictū eſt ⁊ ꝑ exemplū de volūtaria adheſiōe q̄ interdū fit. Aliqñ aūt ꝙ totaliter vſus rōis liget. ⁊ hͦ etiā poſſumus exemplificare ꝑ naturales q̄ſdam defect⁹ vt in freneticꝭ ⁊ ebrijs Ergo nō mirū ꝙ demōes ſic ligare pñt deo ꝑmittente vſum rōis. ⁊ tales dicunt arrepticij ⁊ inde arrepticius ab arripio arripis. qꝛ arreptuꝫ a demone. ⁊ hoc dupłr vel abſqꝫ malefica ⁊ maleficio: vel cum ea abſqꝫ maleficio. qꝛ vt phs in pͥfato lib. dicit ꝙ aliquis in paſſiōe exiſtens a modica ſilr̄itudie mouet. ſic amās ex modica ſilr̄itudie amati ⁊ ſic etiā odiū habenti. Ideo demones q̄ ꝑ actus hoim̄ experiunt: qbus paſſionib⁹ magis ſubdunt illos ad huiuſmodi amoꝛem vel odiū inoꝛdinatum inſtigāt: eo foꝛti⁹ in eoꝝ imaginationem ⁊ efficatius imprimendo hoc qd̄ intendunt quanto etiam id facilius pñt. Facilius aūt poſſunt

quanto etiā amans facilius speciez reſeruatā ad pncipiū ſenſitiuū.id ē imaginatione educit.⁊ in ei⁹cogitatiōe delectabili⁹ morat.Cū malefi-cio vo qñ talia p maleficas ⁊ ad maleficarū inſtantiā ꝓpter pactū initū cū eis ꝓcurat.de qb⁹ enumerare p multitudine tam in ſpūalib⁹ ꝙ ſecularib⁹ nō eſt poſſibile. Quot eñ ad ulteri pulcerrimas vxores dimittētes in fetidiſſimas alias inardeſcūt Nouim⁹ vetulā tres ſucceſſiue abbates vt publica oīm fratrū fama i illo monaſterio etiā in hodiernū diem refert nō ſolum in his malefici-aſſe ſz ⁊ interemiſſe:⁊ quartū iaz ſimili mō dementaſſe qđ ⁊ ipſa publica voce fatet nec feretur dicere feci ⁊ facio:nec deſiſtere a meo amore poterunt:qꝛ tantū de meis ſtercorib⁹ comederūt ꝙtitatē p extenſum brachiū demōſtrando. Fateor aūt qꝛ nobis nō aderat vlciſcendi ⁊ inqrendi ſup eaz facultas:iō adhuc ſupeſt.Et qꝛ dictū fuit in principio diſtinctiōis ꝙ inuiſibiliter inſtigat dyabol⁹ hoiem ad peccandū nō ſolū p modū ꝑſuaſiōis vt dictū ē: immo etiā p modū diſpoſitōis.lꝫ non deſeruit ad ꝓpoſitū tñ ſic declarat. Per ꝯſilem ei admonitionē ſpirituū ⁊ humoꝝ facit aliquos magis diſpoſitos ad iraſcēdū vl' ꝯcupiſcēdū:vl' ad aliqd hmōi. Manifeſtuz ē eñ ꝙ corpe aliqlit diſpoſito ē hō magis ꝓnus ad cōcupiſcētiā ⁊ iraz ⁊ hmōi paſſiōes: qb⁹ inſurgentib⁹ hō diſponit ad cōſenſum. Sꝫ qꝛ p̄cedentia difficile eſt p̄dicare: iō faciliori mō ꝓ ppl'i auiſamento ſunt declaranda.⁊ qb⁹ remedijs poſſint tales maleficiati liberari tractat in tercia parte.

Mod⁹ ꝓponēdi p̄miſſa de amore hereos in ſermonib⁹ad ppl'm.

P Redicator de ſupradictis ſic mouet queſtiōz. An catholicū ſit aſſerere ꝙ malefice valeāt ad amorē alienarū feminarū inordinatū mentes hoim immutare ⁊ eoꝝ corda ſic ſuccendere vt nulla cōfuſiōe plagis verbis aut factis ad deſiſtendū valeant cogi:⁊ ſil'r ad odiū inter matrimonialit cōiunctos incitare:vt nec redditōnis nec exactiōis debiti matrimonial' locū ꝓ ꝓle hr̄e valeāt.qnimo interdū eoſ optet currere ad amaſias in tempeſte noctis ſilentio per multa terraꝝ ſpacia. Sup q̄ ſi voluerit argumenta aliqua ex precedenti q̄ſtione ſumat.ſi nō.dicat tm̄mō ꝙ q̄ſtiones iſte patiunt difficultates ꝓpter amorē ⁊ odiū:q̄ cū fundant in voluntate q̄ in ſuo actu ſp libera ē: nec cogi pōt p aliquā creaturā niſi a deo q̄ eam regere pōt.vñ nec demon vel malefica ei⁹ v̄tute ad amorē vel odiū voluntatē cogere videt Item qꝛ volūtas ſicut ⁊ intellect⁹ ſubiectiue exiſtūt i aīa ⁊ illabi aīe ſoli ſoli ē poſſibile q̄ eā creauit. iō difficultatē patit q̄ſtio q̄ ad veritates enucliādas in ſuis ꝑtib⁹.his tñ nō obſtātib⁹ dicendū eſt p̄mo ſup philocaptionē ⁊ odiū.ſcđo ſup maleficiū generatiue potētie. De p̄mo ꝙ lꝫ in intellectū ⁊ voluntatē hois immediate demon neqat opari.tñ ſm oēs doctores theologos in.ij.ſen. de v̄tute demōis i opando i corp⁹ ⁊ i potētias corpis ſiue coꝛpi alligatas ſiue ſint ſenſus iteriores ſiue exteriores ꝑmittēte dō agēvalēt.Hoc ꝓbat aucte ⁊ rōe ex p̄cedenti q̄ſtione ſi placet inueniet.ſi nō.dicat au

ctoꝛitatē ⁊ rōnē. Job.ij. Demoni di-
xit deꝰ. Ecce in manu tua.i.in ptā-
te eſt. Job. ⁊ h erat ꝙ ad coꝛpus. qꝺ
ptʒ.qꝛ in aiam noluit dare. vñ dixit
Uerūtñ aiam eiꝰ ſerua.i.illeſam ſer
ua. Ratio qꝛ eñ dedit in coꝛpꝰ de-
dit etiā ſup oñs potentias coꝛpi al
ligatas. vt ſūt qnqꝫ exterioꝛes ⁊ qt
tuoꝛ interioꝛes.ſ.ſenſus cōis. fan-
taſia ſiue imaginatiua. eſtimatiua ⁊
memoꝛatiua ſi nō pōt aliter decla-
rari deꝫ de poꝛcis ⁊ ouibꝰ exemplū
vbi poꝛci ꝑ memoꝛatiuā redire ſci-
unt: ⁊ oues lupū ⁊ canē diſcernunt
ex naturali imaginatione. vnū tan-
qꝫ inimicū: alteꝝ tāqꝫ amicū ſue na
ture. Cōſeqnꝫ cū ois noſtra cogni-
tio intellectiua oꝛtū hʒ a ſenſu. cum
intelligentē iuxͣ phm in.iij. de aīa.
neceſſe ſit fantaſmata ſpeculari Jō
ſicut demon pōt interioꝛē fantaſiā
immutare: ſic etiā intellectū obte-
nebꝛare. Et h quidē nō erit imedia-
te agere in aiam: ſʒ mediantibꝰ fan-
taſmatibꝰ Itē qꝛ nihil amaꝫ niſi co
gnitū. deñt exēpla ad placitū ꝺ au
ro qꝺ amat auarꝰ: qꝛ intelligit eius
virtutē ⁊c. Jō obtenebꝛato intelle-
ctu obtenebꝛaꝫ ⁊ voluntas in ſuis
affectiōibꝰ. Hec aūt pōt facere de-
mon ⁊ abſqꝫ malefica ⁊ cū malefica
immo ⁊ accidere pñt ex ſola incau-
tela oculoꝝ ⁊ de ſingulis trademꝰ
exempla. Nā vt Jac.j. dꝛ. Unuſqſqꝫ
temptaꝫ a cōcupiſcētia ſua abſtra-
ctꝰ ⁊ illectꝰ. Deinde cōcupiſcentia
cū cōcepit parit pctm̄. pctm̄ vo cū
ꝯſūmatū fuerit generat moꝛtē. Sic
ſichem cū vidiſſet dinam exeuntem
ad videndū mulieris regionis ada
mauit eā ⁊ rapuit ⁊ doꝛmiuit cū ea
⁊ cōglutinata eſt anima eiꝰ cum ea
Gen̄.xxxiiij. ⁊ ſm glo. Infirme aie

ſic accidit qñ poſtpoſitis ꝓpꝛijs vꝫ
Dina aliena negocia curaꝫ ſeducitꝫ
cōſuetudine ⁊ fit vna vnitate ſenſus
cū illicitis. De ſecūdo ꝙ etiā abſqꝫ
maleficis oꝛiaꝫ interdū ex tēptatio
ne demonū pꝛincipaliter ſic decla-
raꝫ. Nam amon ſoꝛoꝛē ſuā thamar
ſpecioſiſſimā adamauit ⁊ deperat i
ea valde ita vt ꝓpter eiꝰ amoꝛē egro
taret.ij. Reg.xiij. Nō eñ intantum
facinꝰ ſtupꝛi qs ꝓſiliret niſi in toto
coꝛruptꝰ ⁊ a dyabolo grauiꝫ tēpta-
tus. Uñ glo. ibidē. Hoc monet nos
⁊ iō deꝰ ꝑmiſit vt ſꝑ caute agamus
ne vicia in nobis dñenꝫ ⁊ pꝛinceps
pcti ꝙ falſam pacē ꝑiclitantibꝰ ſpō-
det: nos ꝑatos inueniens impꝛouiſ-
ſe trucidet. De hoc ſecundo genere
amoꝛis refertꝰ eſt liber ſctōꝝ patrū
ꝙ refert ꝙ lʒ oēm tēptationē carna-
lis cōcupiſcentie ſibi ſubtraxiſſent
tñ vltra qꝫ credi pōt temptabanꝫ ali
quotiēs amoꝛe mulierum. Uñ ⁊.ij.
Coꝝ.xij. apl's dicit. Datꝰ eſt mihi
ſtimulꝰ carnis mee angelꝰ ſathane
ꝙ me colaphizet. vbi glo. Temptan
do ꝑ libidinē datꝰ eſt mihi. Tēpta
tio aūt cui nō conſentiꝫ nō eſt pec
catū ſʒ materia exercende virtutis.
⁊ h intelligiꝫ de tēptatiōe ꝙ ab ho-
ſte nō a carne ꝙ ſꝑ eſt ad minꝰ pctm̄
veniale etiā ſi ei nō cōſentiaꝫ. Po-
terit ꝑdicatoꝛ aliqua exēpla dedu-
cere ſi placuerit. De tercio ꝙ amoꝛ
hereos ꝓueniat ex maleficijs demo
nū diſcuſſū eſt ſupꝛa ⁊ de hac loquꝫ
mur tēptatiōe. Et ſi qs diceret quō
poſſet diſcerni ꝙ ñ ex dyabolo ſʒ ſo
lum ex maleficio talis amoꝛ inoꝛdi-
natꝰ ꝓcedit. Dicendū ꝙ ex multis
Pꝛimo ſi taliter temptatꝰ pulcrā ⁊
honeſtā habeat vxoꝛē ⁊ oppoſitum
cōſtat de altera ⁊c. Scdo ſi iudiciū

rationis oīno ligat ꝙ nullis plagis ſeu verbis aut factis aut etiā confuſionibus ad deſiſtendū ab ea iduci valeat. Et tercio potiſſime qñ ſe cōtinere nō poteſt qn interdū inopinate ſe etiā ꝑ longū ſpaciū non obſtante aſperitate itineris ꝓut ex taliū confeſſione quiſqȝ ſentire pōt ſe trāſferre habeāt ſiue de die ſiue de nocte. Naȝ ſicut dicit Chriſ. ſuper Math. xx. de aſina quā xp̄s equitauit. ꝙ cū demō volūtatē hoīs pc̄tō poſſidȝ quaſi ad libitū trahit q̄ placet. exemplū dans de naui in mari ꝑdito gubernaculo que ad libitū vēti ꝓijcit. ⁊ ſicut q̄ equo potēter inſidet ⁊ rex tyrāni habēs poſſeſſioneȝ Quarto diſcernit in eo ꝙ inopinate ⁊ ſubito vehunt ⁊ imutant interdū vt nihil eis obſtare poſſit. Elicit etiā ex ipſius ꝑſone infamia. ⁊ añq̄ ad vlteriorē qōnē de maleficijs circa potētiā generatiuā ꝓcedamus q̄ etiā annexa eſt. ꝑmo ſoluēda ſūt argumenta.

Sequunt ſolutiōes argumētoꝝ.

D argumēta autē rn̄dendo.

a Ad primū ꝙ voluntas hoīs regat a deo ſicut intellectus ab angelo bono. pȝ ſolutio. Intellectus em̄ ſicut tm̄modo illuſtratur ab angelo bono ad cognitionē veri vñ ſequit amor boni. q2 verū ⁊ ens conuertunt. ita etiā intellectꝰ pōt a malo obtenebrari in cognitōȝ veri apparētis. ⁊ hoc ꝑ ꝯfuſionē ſpēruȝ principijs ſenſitiuis. i. virtutibus ⁊ potētijs ſenſitiuis interioribꝰ repreſentatis. vñ ſequit amor inordinatꝰ apparētis boni puta corpalis delectatiōis quā etiā tales q̄rūt. Ad ſecundū argumētuȝ ꝙ intra corpa nō pn̄t eſſe illa imutādo. partim eſt verum ꝑtim nō. ⁊ hoc q̄ ad triplicē immutationē. Nō em̄ poſſunt illa immutare q̄ntum ad eductionē alicuiꝰ forme ſiue ſubſtātialis ſiue accidentalis que etiā potiꝰ dicenda eſt productio q̄ȝ imutatio ſine adminiculo alteriꝰ agentis aut etiā ſine diuina ꝑmiſſiōe. Si aūt loquamur de immutatiōe qualificatiua vt de ſanitate ⁊ infirmitate. ſic vt ex p̄cedentibꝰ pȝ pn̄t varias infirmitates etiā vſqȝ ad ligamē rōnis immittere. ⁊ ſic odiuȝ ⁊ amorē inordinatū procurare. Pōt etiā addi tercia imutatio que fit qñ angelꝰ bonꝰ vel malus illabit corpi ſicut dicimꝰ ꝙ deꝰ tm̄modo illabit aīe. i. eſſentie aīe. Sed vbi dicimꝰ ꝙ angelꝰ illabit corpi p̄cipue malꝰ vt in obſeſſis ibi nō illabit infra terminos eſſentie corpis. q2 ſic ille ſolummodo q̄ dat eſſe. ſ. deus creator illabi pōt ⁊ cōtinet tanq̄ȝ q̄ habet itrinſecā operationē aīe. Dicit tamē illabi corpori qñ aliq̄d opatur circa corpus q2 ibi eſt vbi operatur. vt dicit Dam̄. ⁊ tūc opatur infra terminos corpalis q̄ȝtitatis ⁊ infra terminos eſſentie corporis. vñ elicit ꝙ corpꝰ habet termios duplicis rōnis q̄ȝtitatis ⁊ eſſentie. Et ē diſtinctio ſicut inter ſuppoſitū ⁊ naturā. Vñ ſicut corpori illabi pn̄t ita ⁊ potētijs affixis organis coporalibꝰ ⁊ ꝑ ꝯn̄s pn̄t impreſſiōes facere i potētias vñ ꝑ accidēs talis opatio ⁊ impſſio reſultat in intellectū cū eiꝰ obiectum ſit fantaſma ſic color viſus vt dr̄ in. iij. de aīa. ⁊ ꝯñr ꝑ accidēs vſqȝ ad volūtatē q2 volūtas ſuū obiectū recipit ab itellectu ſub rōe boni ſm ꝙ itellectꝰ apphendit aliq̄d in rōne boni veri ⁊ apparētis. Ad terciū argumētū cogſcere cogitationes cordis eſt

duplr. vel in ſuo effectu. vł vt ſunt
in intellectu. Pŕio mõ nõ ſolũ an-
gel⁹ ſ; etiã hõ ꝯgnoſcẽ pt. lȝ angel⁹
ſubtili⁹ vt patebit. Nã interdũ co-
gitatio cognoſcit nõ ſolum ꝑ actũ
exteriorẽ. ſed etiã per imutationeȝ
vultus. ⁊ etiã medici aliq̃s affecti-
ones animi ꝑ pulſum cognoſcere
pñt. Vñ Aug⁹. in lib. de diuinatio
ne demonũ dicit. ꝙ aliqñ hoim di-
ſpoſitiones nõ ſoluȝ voce ꝓlatas.
ſed etiã cogitatõe cõceptas. cum ſi
gna quedã ex animo exprimitur i
corpe tota facilitate ꝑdiſcũt. Q̃uis
in libro retractationũ ꝟ dicat non
eſſe aſſerendũ. quõ hoc fiat eſtimo
ꝙ retractat. Si q̃s diceret euȝ ſen-
ſiſſe. ꝙ cogitationes demon ꝯgno
ſceret in intellectu. Alio modo pñt
cognoſci cogitationes ꝓut ſunt in
intellectu. ⁊ affectiones ꝓut ſunt i
volũtate. ⁊ ſic ſol⁹ deus cogitatio-
nes cordiũ. ⁊ affectiones volũtatũ
cognoſcẽ poteſt. Cui⁹ rõ eſt. q: vo
lũtas creature rõnalis ſoli deo ſb-
iacet. ⁊ ipe in eam ſol⁹ opari põt.
qui ẽ principale ei⁹ obiectum. ⁊ vl
tim⁹ finis. Et ideo ea q̃ in volunta
te ſunt. vel ex volũtate ſola depen-
dẽt. ſoli deo ſunt nota. Manifeſtũ
eſt aũt. ꝙ ex ſola volũtate depẽdet
ꝙ actu aliq̃s aliq̃ ꝯſideret. q: cum
aliq̃s habet habitũ ſciẽtie. vel ſpe
cies intelligibiles in eo exiſtentes
vtit eis cum vult. Probat etiaȝ ex
his q̃ dicta ſunt. q: angel⁹ nõ põt
illabi aĩe. ergo nõ pt ꝑ naturã vide
re ea q̃ ſunt in aĩa. ⁊ q̃diu ſunt i in
timo aĩe. Vñ qñ arguit. Demõ nõ
pt vidẽ cogitationes cordiũ. ergo
nõ põt corda ſeu mentes hoim ad
amorẽ vel odiuȝ incitare. Dĩ ꝙ ſic
ꝯgnoſcit ſcȝ ꝑ effect⁹ ⁊ ſbtiliori mõ
q̃ hõ. ita etiã ſbtiliori mõ põt imu
tare ad odiũ vel amorẽ. ꝯmouẽdo
fantaſmata ⁊ intellectũ obtenebrã
do. Eſt etiã aliq̃d timoroſis ꝯſcien
tijs ⁊ ꝟtuoſis ꝓ eoꝝ ꝯſolatiõe ad-
uertẽdũ. ꝙ imutatio ſenſibilis exte
rior ⁊ corpalis q̃ cõcomitat cogi-
tatões hois qñq; eſt ita ꝯtilis ⁊ in
determinata. ꝙ diabol⁹ ꝑ eam i cer
tam cognitõem cogitatõis venire
non poteſt. pſertim qñ ſtudijs aut
bonis operib⁹ vacant interpellati
⁊ tales tunc in ſomnis plus vexat.
expientia hec docet. Qñq; ẽ ita for
tis ⁊ determiata. ꝙ ꝑ illã põt ꝯgno
ſcere cogitatõeȝ q̃tũ ad ſpẽm. vt ꝙ
cogitat de inuidia vel de luxuria. ſ;
an ꝑ eaȝ poſſit certitudinalit ꝯgno
ſcere q̃tum ad oẽs circũſtãtias. vt
vicȝ ſup talem vel talem. ſub dubio
dimittamus. ſicut ⁊ reperim⁹. niſi
ꝙ veꝝ eſt ꝙ tales circũſtantias ex
actib⁹ poſtmodũ cognoſcere põt.
Ad quartũ ptȝ ꝙ licet illabi anime
tm̃ cõueniat deo. tñ illabi corpi ⁊ ꝑ
ꝯſequẽs potẽtijs affixis corpi mo-
do ſupra tacto. ꝟ põt ꝯuenire ange
lo ſiue bono ſiue malo. Vñ amor ⁊
odium in tali hoie cauſari poſſunt
Ad illud ꝙ virtus ſenſitiua ſit di-
gnior q̃ nutritiua q̃ tñ nõ põt imu
tari ab eo. Dicẽdũ ꝙ imo ſuꝑ vim
nutritiuã etiam poſſet. ita vt aliq̃d
citius vel tardi⁹ dirigetur in os vł
in carnẽ. ſed ad illud nõ coopatur
ſicut ad impediẽdũ vel agitãdũ vi
res ſenſitiuas interiores vel exte-
riores. ⁊ hoc ꝓpter ſuũ lucrũ qđ ex
ſenſuũ deceptõe et intellect⁹ illuſi
one plurimũ ꝓcurat.

Queſtio octaua. An generatiuã
potẽtiã ſeu actũ venereũ malefice
impedire pñt. quo d maleficium in

bulla continet.

Secūdo eadez

ſ veritas.ſ.ꝙ adultē fornica
rie ꝛc̄.ampli⁹ exiſtūt ma-
lefice.oſ̄ndit ꝑ impedimētū malefi-
ciale ſuꝑ actū generatiue potētie.ꝛ
vt v̓itas mag̃ eluceſcat.arguit pri
mo.ꝙ nō ſit poſſibile.q2 ſi tale ma
leficiū eſſꝫ poſſibile.poſſet etiā ma
ritatis ꝯtingē.qd̓ ſi ꝯcedit tūc cum
mr̄imoniū ſit op⁹ dei.ꝛ maleficiuꝫ
op⁹ diaboli.forti⁹ erit op⁹ diaboli
ope dei.Si v̓o ꝯcedit.ꝙ tm̄ nō for
nicarijs ꝛ nō maritat̃.tūc redibit
opinio ꝙ maleficiū nihil ſit in re.ſꝫ
tm̄ in opiniōe hoīm cui⁹ oppoſitū
in ꝑma.q.tactuꝫ ē.aut dabit rō cur
iſtis ꝛ nō illis ꝯtingē pn̄t.ꝛ cū non
videt̓ ſbeſſe alia rō.niſi q2 op⁹ dei
mr̄imoniū exiſtit.Et illa rō ſm̄ the
ologos nō ꝯcludit.vtꝫ in.iiij.diſt.
xxxiiij.de impedimēto maleficiali.
manet adhuc argumētū.ꝙ op⁹ dia
boli erit forti⁹ ope dei.ꝛ cū hoc ſit
ꝯueniēs aſſerē.ḡ etiā incōueniens
eſt aſſerē ꝑ maleficiū poſſe ipediri
actū venereū.Jteꝫ diabol⁹ non p̄t
īpedire act⁹ aliaꝝ viriū naturaliūꝫ
vt comedēdi.ābulandi.erigēdi.qd̓
videt̓ eē veꝝ ex eo q2 interimē poſ
ſent totū mūm.Preterea.cū actus
venere⁹ eq̄lit̓ ſe hꝫ ad oēm mulierē
ſi īpedit̓.īpedit̓ etiā ad oēm mulie
rē.ſꝫ h̓ eſt falſuꝫ.ḡ ꝛ ꝑmū.Q2 falſuꝫ
ſit docet expꝛientia.cū tales qui di
cūt ſe maleficiatos ſunt potētes ad
alias.lꝫ nō ad illas q̄s ꝯgnoſcē nō
p̄t.q2 vicꝫ nō vult.vn̄ nihil p̄t in re
Jn ꝯriū ꝛ ꝓ v̓itate ē.c.Si ꝑ ſortia
rias.xxxiij.q.viij.Jteꝫ oīm theolo
goꝝ ꝛ canoniſtaꝝ ſn̄ia vbi tractāt
de maleficiali īpedimēto mr̄imonij

Jteꝫ ratio alludit cū maior ſit ptās
demōis q̄ꝫ hois.ꝛ homo impedire
poteſt potentiam generatiuā ſiue
ꝑ herbas frigidiſſimas.ſiue ꝑ alia
impedimēta ꝛc̄.vt q̄ſqꝫ imagiari p̄t
ergo ꝛ demon q̄ acutioris ſcie exi-
ſtit h̓ facē ꝑampli⁹ p̄t.Rn̄ſio ex du
obus q̄ ſupra tacta ſunt v̓itas ſatis
patē p̄t.lꝫ mod⁹ impediēdi non ſit
ſpeculatiue declarat⁹.Nā tactuꝫ ē.
ꝙ maleficiū nō eſt ſolū in opiniōe
hoīm q̄ſi nihil in re.imo effect⁹ in
nūeri maleficiales accidē pn̄t vere
ꝛ realit̓ deo ꝑmittēte.Oſtēſuꝫ ē eti
am ꝙ deus ampli⁹ ꝑmittit ſuꝑ vim
generatiuā ꝓpter maiorē ei⁹ corru
ptionē q̄ꝫ ſuꝑ alios actus hūanos.
Sed de mō q̄ tale impedimētū ꝓ-
curat eſt aduertēdū.ꝙ non ꝓcurat
ſolū circa vim generatiuā.ſꝫ etiam
circa vim imaginatiuā ſeu fantaſiā
Et ſuꝑ h̓ notat Pe.de palu.in ſuo
iiij.di.xxxiiij.q̄nqꝫ modoſ.Dic̄ em̄
ꝙ q2 demon ex h̓ ꝙ eſt ſp̄ūs hꝫ ptā
tem ſuꝑ creaturā corꝑaleꝫ ad motū
localē ꝓhibendū vel faciēdū.Jd̓o
p̄t corꝑa impedire ne ſibi appropi
quant directe vl̓ indirecte interpo
nēdo ſe q̄nqꝫ in corꝑe aſſumpto.ſic
accidit ſponſo q̄ deſpōſauerat ido-
lum.ꝛ nihilomin⁹ ꝯtraxerat cuꝫ iu
uencula.nec ꝓpter h̓ poterat eā co
gnoſcē.Scd̓o mō hoieꝫ inflāmare
ad actū illū vel etiā refrigerare ab
actu illo adhibēdo occulte v̓tutes
reꝝ q̄s optime nouit ad h̓ validas.
Tertio mō turbādo eſtimationē ꝛ
imaginationē qua reddit mulieres
exoſaꝫ.q2 p̄t vt dictū eſt ī imagina
tionē impꝛimē.Quarto reꝑmēdo di
recte rigorē mēbri fructificatōi cō-
gruēti.ſicut etiā motū localē reꝑ-
mere p̄t.Quito ꝓhibēdo miſſionē

ſpirituū ad mēbra in qbus ē ꝟtus motiua q̄ſi intercludēdo vias ſeminis ne ad vaſa generatiōis deſcendat vel ne ab eis recedat. vel ne excidat vł emittat̄ ⁊ mł'ris alijs mōis Et ſbdit h̄ qđ ſupra actuȝ ē ab alijs doctorib⁹ ꝯcordando dicēs. Plus eni̅ ꝑmittit de⁹ ſup hūc actū ꝑ queȝ primū pctm̄ diffundit̄ q̄ȝ ſup alios actus hūanos. ſic̄ ⁊ ſup ſerpētes q̄ magis incātationib⁹ deſeruiūt q̄ȝ alia aīalia. ⁊ poſt pauca dicit. Idē etiā de muliere eſt. q2 pōt imaginationē ei⁹ ſic demētare vt exoſuȝ habeat virū. ꝙ ꝓ toto mūdo nō ꝑmittit ſe cognoſci. Poſt vult dare rōnem q̄re plus maleficiunt̄ viri circa taleȝ actū q̄ȝ mulieres. ⁊ dicit ꝙ quia tale impedimētuȝ ſit interduȝ ꝑ obſtruſionē vaſis. vel etiā ꝑ motū localē reprimēdo rigorē mēbri. que potius ⁊ facilius in viris ꝯtingere pñt. ideo plures viri maleficiātur q̄ȝ mulieres. Poſſet etiā q̄s dicere ꝙ ideo q2 plures mł'ieres ſupſtitioſe ſunt q̄ȝ viri. ⁊ poti⁹ allicere cupiūt viros q̄ȝ mulieres. vel etiaȝ in deſpectū h̄ faciūt mulieres ꝯiūcte vt vtrobiq̄ȝ faciāt occaſionē adulterādi dū vir alias cognoſcē pōt ⁊ n̄ ꝯpriāt ſil'r vxor etiā alios hēat q̄rere amatores. Addit etiā ꝙ deuſ ꝑmittit ampli⁹ ſeuire in pctōres q̄ȝ in iuſtos. Vn̄ angel⁹ dixit Thobie In illos q̄ libidini vacāt accipit demoniū ptātem. licet etiā aliqñ i iuſtos ſic̄ i Iob. ſ3 nō circa vim generatiuā ꝓpter q̄ debēt facere ꝯfeſſiones ⁊ alia bona ne ferro manēte in vulnere fruſtra ſit medicinā apponere. hec Pe. ſ3 de āmotione talis effectus patebit in tertia pte opis.

Incidentaliter aliqua dubia declarantur.

Incidētaliter vo. ſi querit̄ Quare actus ille aliqñ impedit̄ reſpectu vni⁹ mulieris ⁊ non reſpectu alterius. Rñſio ſm Bonaueñ. hec eſt vel q2 ſortilegus ſeu malefica ad hoc reſpectuȝ pſone determinate diabolū immutauit. vel q2 deus reſpectu perſone cuiuſlibet ipedire non ꝑmittit. Occultum eni̅ dei iudiciū hic latet. vt patet in vxore Thobie. Et addit. ſi querit̄ quō dyabolus hoc facit. Dicendū ꝙ impedit generatiuā non impedimento extrinſeco ledendo organuȝ ſ3 extrinſeco impediendo vſum. Vn̄ quia eſt impedimētū artificiale non naturale. ideo pōt impedire ad vnaȝ qđ nō ad alias. vel tollendo excitationē ꝯcupiſcentie ad illam ⁊ nō aduerſus aliāȝ ⁊ hoc ꝑ virtutē ꝓpriā vel herbā vel lapidem vel ꝑ aliquā naturā occultam. Et hec ꝯueniūt cum dictis Pe. de palude. Preterea cuȝ in potētia talis actus beneq̄ȝ ex frigiditate nature ſeu naturali defectu cōtingit. Si queritur quō pōt diſcerni ꝙ ex maleficio vel nō maleficio ꝯtigerit. Rñdit Hoſtieñ. in ſūma. licet hoc non ſit ꝑdicāduȝ publice qñ virga nullaten⁹ mouet̄ ⁊ nūq̄ȝ potuit cognoſcere hoc eſt ſignū frigiditatis. ſ3 qñ mouet̄ ⁊ erigit̄ pficere aūt nō poteſt eſt ſignū maleficij. Notandum inſup ꝙ non ſolum ſit maleficiū ne quis actum illū exercere valeat. ſ3 etiam aliquādo ſit ne mulier ꝯcipiat vel vt aborſum faciat. Sed nota ſ3 canonū ſanctiōes. ꝙ q̄cūq̄ȝ ꝓpter vindicte libidinē explēdā. vel ꝓpt odiū aliq̄d fecerit viro vel mulieri ꝓpt qđ nō poſſet gñare vel

cõcipe reputatꝛ homicida. ex̄ de ho
mic̄. ſi aliq̄s. Et nota ꝙ cõiꝛ loquitꝛ
.c. de amatorib⁹ ſeculi q̄ ſuis ama-
ſijs ꝑ pocula ne ꝯfuſionē incurrāt
talia ꝓcurāt. vel etiā ꝑ certas her-
bas naturā nimiū īfrigidātes abſ-
ꝗ auxilio demonū. vñ penitētes ſi
cut homicide ſunt puniēdi. Male
fice aūt ꝑ maleficia talia ꝓcurātes
ſunt ſm leges vltimo ſupplicio pu
niēde vt ſupra in ꝑma q̄ſtiōe tactū
eſt. Et ꝓ ſolutione argumētoꝝ vbi
difficultatꝛ an m̄rimonialiter ꝯiun-
ctis talia ꝯtingere poſſint. Eſt vlte
rius aduertēduꝫ ꝙ licet ex his que
tacta ſunt nō pateat ſuꝑ h̄ veritas
tñ vere ꝛ realiter illis in m̄rimonio
ſicut ꝛ ex̄ ꝯtingere pñt. Et prudēs
lector qui copiā libroꝝ habet inue
niet tā apud theologos ꝗ canoni-
ſtas ꝑcipue. ex̄. ꝛ in materia de fri-
gid̄. ꝛ maleficiatis ꝛ in. iiij. diſtinc.
.xxxiiij. mutuo ꝯcordātes. ꝛ duos
errores reprobātes. ꝑſertim circa
m̄rimonialiter ꝯiūctos q̄ ſentire vi
debantꝛ ꝙ tale maleficiū non poſſet
ꝯtingere inter m̄rimonialiter ꝯiū-
ctos motis illis rõnib⁹ ꝙ dyabol⁹
nō poſſet opa dei deſtruere. Et pri
mus error q̄ ab eis reprobatꝛ ē ꝯtra
illos q̄ dicebāt maleficiū nihil eſſe
in mūdo. ſꝫ tantū eſſet in opinione
hominū qui ex ignorātia cauſaruꝫ
occultaꝝ et quas etiā nullus hoim
ſcire poteſt aliquos effectus natu-
rales maleficijs imputabant. quaſi
illos efficerēt nō occulte cauſe ſed
demones per ſev el malificos. Et h̄
error licet ab oībus alijs doctorib⁹
ſub ſimplici falſitate reprobatꝛ tñ a
ſctō Tho. acrius ipugnatꝛ vbi ipm
tanꝗ hereſim ꝯdēnat dicēs. ꝙ hic
error ex radice infidelitatꝭ ꝓcedit

Et qꝛ īfidelitas in xp̄iano hereſis
dicitꝛ. iō tales vt heretici merito ſūt
ſuſpecti. De qua tamē materia etiā
in prima q̄ſtione tactū eſt. licet ibi
nō taliꝛ ſit declaratū. Nā ſi q̄s alia
dicta doctoris ſancti in alijs locis
ꝯſiderat. rõnes inuenit q̄re aſſerit
talem errorē ex radice infidelitatis
ꝓcedere. Nam in q̄ſtionib⁹ de ma
lo vbi tractat de demonib⁹ ꝛ in. q.
.i. an demones habeāt corpa natu
raliter ſibi vnita. Inter alia q̄ ibi
recitantꝛ mētio de illis q̄ ſingulos
effectus ad v̄tutes celeſtiū corpoꝝ
quibus ꝛ ſubeſſe dicebāt occultas
cauſas effectuum inferioꝝ dicens.
Conſideranduꝫ eſt ꝙ paripatetici
areſtotilis ſectatores nō poſuerūt
demones eſſe. ſꝫ ea q̄ attribuuntꝛ de
monibus dicebāt ꝓuenire ex virtu
te celeſtiū corpoꝝ ꝛ aliaꝝ naturali
um rerū. Vñ Aug. dicit. x. de ciui.
dei. porphirio viſum fuiſſe ꝙ her-
bis ꝛ lapidibus ꝛ aiantibus ac ſo-
nis certis ꝛ vocibus ac figurationi
bus atꝗ figmētis q̄buſdaꝫ etiā ob-
ſeruatis in celi ꝯuerſione motibus
ſyderū fabricari in terra ab hoībus
poteſtates ſyderuꝫ idoneas varijs
effectibus exequēdas. Ex q̄bus ap
paret error ꝙ oīa reducebant in
cauſas occultas ſyderū ꝛ demones
tm̄modo fabricarentꝛ ex opinione
hominū. Sed ꝙ hec poſitio ſit fal-
ſa manifeſte ꝓbat ſctūs Thomas.
ex hoc ibidē. ꝙ reꝑiuntꝛ aliq̄ opatō
nes demonū q̄ nullo modo pñt ex
aliq̄ naturali cauſa procedere. pu-
ta ꝙ aliq̄s obſeſſus a demone loq̄
tur linguaꝫ ignotam. et multa alia
inueniuntꝛ opera demonuꝫ tam in
arreptitijs ꝗ nigromāticis artib⁹
q̄ nullo mō pñt niſi ex aliq̄ intelle-

etiā pcedere.ad minꝰ bona ſm na-
turā.licet mala ſm volūtatē. Et iō
coacti fuerūt ꝓpter incōueniētia
tacta alij phī ponere demones eē
licet poſt in varios errores incide
rūt aliijs putātibꝰ aīas hoīm a cor-
poribꝰ exeūtibꝰ demōes fieri. Vñ
et multi auriſpices pueros occide-
rūt.vt anīas eoꝝ ſuos coopatores
hērent.et plures alij ibi errores reci
tant.Vñ pꝫ ꝙ nō immerito doctor
ſctūs dicit talē opinionē ex radice
infidelitatis pcedē.Si cui placet
legat Auguſ.in.viij.et.ix.de ci.dei.
ſup varios errores infideliuꝫ circa
naturā demonū.qre etiam cōis rō
oīm doctoꝝ q̄ in pſata diſtinctiōe
allegat ꝯtra hmōi errātes.ſ.q̄ male
ficiū aliq̄d eſſe negātes magne eſt
efficatie i ſnīa.licet breuis ſit i ver-
bis.vbi dicunt ꝙ q̄ maleficiū nihil
eſſe in mōo aſſerūt.ꝯtrātur oīm do
croꝝ ſentētijs et ſacre ſcꝑture decla
rātes demones eē.et demones hr̄e
ptātem ſupra corpa et ſupra imagi-
natōes hoīm deo pmittēte.vnde et
per eos malefice mira opari pñt cir
ca creaturas.Vñ et merito ipoꝝ de
monū inſtrumēta.et ad q̄ꝝ inſtātiā
demones interdū ad creaturaꝝ no
cumēta opant malefici dicūtur.Et
q̄dem ꝙ p reprobatōeꝫ huiꝰ.primi
erroris a doctoribꝰ nō ſit mētio de
mr̄imonialiꝰ ꝯiūctis.tñ p reproba-
tionē ſcōi erroris h̄ pꝫ Dicūt enī ꝙ
alioꝝ error erat ꝙ lꝫ maleficiū eſſꝫ
et abūdaret i mōo etiā ꝯtra carnalē
copulā.tñ q2 nullū tale maleficiuꝫ
pt cēſeri ppetuū.iōo nūq̄ꝫ dirimēt
mr̄imoniū iā ꝯtractum.Ecce ꝙ mē
tio ſit de mr̄imonialiꝰ ꝯiūctis. Im
probādo aūt hūc errorē.lꝫ h̄ decla
rare nō deſeruiat ad ꝓpoſitū.tñ p-
pter eos q̄ copiā libroꝝ non habēt
Notādū ꝙ improbāt p h̄ ꝙ talia aſ
ſerē dicūt eſſe ꝯtra expimētū.et con
tra iura antiq̄ et noua. Vñ dant ta
lem catholici doctores diſtinctōeꝫ
ꝙ impotētia ex maleficio pcurata
aut eſt tpalis.aut ppetua.Si tēpo-
ralis.tūc nō impedit.Tūc aūt pre
ſumiē eſſe tēporaꝰ.qñ infra ſpaciuꝫ
triū ānoꝝ cohabitātes et q̄tuꝫ pñt
operā dātes ſiue p eccl̄iaſtica ſacra
mēta ſiue p alia remedia ſanari pñt
Si vo nō ſanenē aliq̄ remedio.ex-
tūc pſumiē eſſe perpetua.et tūc aut
pcedit mr̄imonij ꝯtractionē et con-
ſūmationē.et ſic ipedit mr̄imoniuꝫ
ꝯhendū et dirimit iā ꝯtractū.aut ſe
quiē mr̄imonij ꝯtractionē ꝫ nō con
ſūmationē.et ſic etiā vt dicūt aliqui
dirimit mr̄imoniū iā ꝯtractū.dicit
enī.xxxiij.q.j.c.j.ꝙ ꝯiugiū ꝯfirma
tur officio.ſ.carnis.vt dꝫ glo.aut ſe
quiē mr̄imoniū ꝯſūmatū.et tūc vin
culū mr̄imoniale nō dirimit. Plu-
ra ibi notātur ex de frigiꝰ.et c.p ho
ſtieñ.et Goffre.et doctores etiā the-
ologos vbi ſupra. Ad argumēta.ad
primum ſatis patet ex his q̄ dicta
ſunt. Nā primo.ꝙ dei opa pñt de-
ſtrui p opera diaboli.ſi maleficium
poſſet inter ꝯiugatos ꝯtingē.non
valet inſtātia.imo oppoſitū pꝫ cū
nihil poſſit diabolꝰ niſi deo pmit-
tente. Itē q2 nō p violētiā deſtruit
vti tyrānus.ꝫ per q̄ndā artē extri-
ſecam vt ſupra patuit. Ad ſcōm pa
tuit ſupra q̄re deus potius pmittit
ſuper hūc actum venereū.q̄ꝫ ſuper
alios actus.pt etiā ſuper alios quā
do deus pmittit. Unde nō valet ꝙ
perimat mundū. Ad terciuꝫ ſimili
ter patet ex dictis.

Queſtio nona. An malefice pñt

gloſa illuſione operātur circa mē-
bra virilia.q̄ſi illa oīno ſint a cor-
poribus euulſa.

Ertio eadē ve-

t ritas declaratur ꝑ diaboli-
cas oꝑationes circa mēbrum viri-
le.cuius rei veritas vt magis elu-
ceſcat querit̄.An malefice valeant
membra virilia virtute demonū ve
re ⁊ realiter vel ſolūmodo ꝑſtigio-
ſa apparitiōe auferre.Et arguit̄.ꝙ
vere ⁊ realiter ꝑ argumentū a for-
tiori.Maiora pn̄t demones vt ho
mines occidē vel localiter trāſfer-
re.vt ſupra patuit de Job ⁊ thobie
ſeptē viris occiſis.ergo etiam pn̄t
mēbra hoīs vere ⁊ realiter aufer
re.Preterea glo.ſuꝑ illud ps̄.Im-
miſſiones ꝑ angelos malos.Deus
punit ꝑ malos angelos ſicut popu
lum iſraeliticū ſepe puniuit varijs
languoribꝰ vere ⁊ realiter corꝑibꝰ
immiſſis.ergo ⁊ hmōi infirmitates
circa membꝛ talia imittere poteſt.
Si dicatur ꝙ p̄t diuina ꝑmiſſione
tūc ſic in p̄cedentibꝰ dictum eſt.ꝙ
deus amplꝰ ꝑmittit vim generati
uam maleficiari ꝓpter primā corru
ptionē peccati q̄ per actum generā
tem in nos deuenit.ergo etiaꝫ am-
plius ꝑmittit ſuper mēbrum illius
potētie generatiue vt ipm totaliter
auferat.Preterea maior fuit ꝯuer-
ſio vxoris Loth in ſtatuā ſalis Ge
neſis.xix.Q̄ auferre mēbrū virile
ꝫ illa fuit vera ⁊ realis.⁊ nō appa-
rens ꝯuerſio.qꝛ adhuc viſibiliter
vt dicit̄ ſuꝑeſt illa ſtatua.Et facta
fuit ꝑ malū angelum vt coacti a bo
nis q̄ prius cecitate eos ꝑcuſſerāt.
vt hoſtiū domꝰ īuenire nō poſſent
ſicut etiā alie punitiōes ʒodomita
rū.qꝛ ⁊ gloſa ibidē aſſerit ipaꝫ etiā
illo vicio infectā.ergo ⁊ iſta facere
pn̄t.Preterea.q̄cūq; p̄t inducē for
mā nālem.p̄t ⁊ illā auferre.Sed de
mones formas nāles pluries indu
xerūt.vt pꝫ de magis pharaonis.
q̄ virtute demonū ranas ⁊ ſerpētes
fecerūt.Itē Aug.in.li.lxxxiij.q.di
cit.ꝙ oīa q̄ viſibiliter fiūt etiā ꝑ in
feriores ptātes aeris.hec nō abſur
de fieri poſſe credūtur.ꝫ hoc pn̄t fa
cere hoīes vt aliq̄ arte vel inciſiōe
mēbꝛ auferat̄.ergo ⁊ demones iſta
facē inuiſibilit̄ qd̄ alij viſibilit̄ pn̄t.
Sꝫ ꝯtra Augꝰ.xviij.de ci.dei.Nō
eſt credēdū etiā hoīes corpꝰ demo
nuꝫ arte vel ptāte in beſtiali linea-
mēta poſſe ꝯuerti.ergo etiā a ſimi-
li nō p̄t auferre h̄ qd̄ ad veritatem
corꝑis hūani deſeruit.Item.iij.de
trini.dicit.Nō eſt putādū iſtis trā-
greſſoribus angelis ad nutum ſer-
uire hāc viſibiliū rerum materiam
ſed ſoli deo.Reſponſio.Nulli du-
bium.q̄n malefice quedā mira oꝑe-
rātur circa membra virilia.vt ex vi
ſis ⁊ auditꝭ plurimoꝝ imo ⁊ ex ipa
publica fama conſtat.de hoc ꝙ per
ſenſum viſus aut tactus veritas il-
lius mēbri cognoſcebat̄.qd̄ qualit
fieri poteſt.Dicendū ꝙ licet dupli
citer fieri poſſit.ſcꝫ vere ⁊ realiter.
vt argumēta prima tetigerūt.⁊ ꝑe
ſtigioſa operatōe.ea tn̄ que a male
ficis fiunt.circa hmōi non fiūt niſi
preſtigioſa illuſione.que tamē illu
ſio nō habet locum in imaginatōe
patiētis.qꝛ imaginatio eius poteſt
vere ⁊ realiter eſtimare aliquā rem
nō eſſe preſentē.licet per nullā oꝑe
rationem ſenſus exterioris.ſcꝫ vi-
ſum aut tactū percipit eſſe p̄ſentes

Vñ poteſt dici vera ablatio mēbri ex pte imaginatōnis patiētis licet nō ex pte rei qđ q̄liter fit ſunt plura notāda. Primo duo modi q̄bus iſti fieri pñt. Nō mirꝫ ꝙ dyabolus ſenſus hūanos exteriores decipere pōt. q̄ interiores de q̄bus ſupra tactū eſt illudere pōt formas reſeruatas educēdo ad p̄ncipia ſua ſenſitiua. decipit autē eos in ſua nāli opatiōe. vt qđ viſibile eſt fit illi inuiſibile. tāgibile intāgibile audibile inaudibile. ⁊ ſic de alijs. Hec autē vitas ita nihil ponit ex pte rei ꝙ oīa fiūt ex īmutatione organoꝝ deſtruētiū ad viſum auditū ⁊c. vt ſunt oculi ⁊ man⁹ q̄bus īmutatis iā fallitur ſenſus iudiciū. Poſſum⁹ iſta ex nālibus q̄buſdā demōſtrare. nā ſic vinū dulce ꝓpter infectiōē lingue in febricitāte videt amarꝫ. vñ guſt⁹ decipit nō ex pte rei ȝ ex parte humoꝝ. Ita ⁊ ibi nulla deceptio ex pte rei. q̄n ibi ſit virga adherēs. ſed deceptio ex pte organi ſenſus. Iterū ſic ſupra dictū eſt de vi generatiua illā impediēdo p impoſitionē alicui⁹ alteri⁹ corpis eiuſdē coloris ⁊ apparētie. ita ⁊ aliqđ corpus planū figuratū colore carneo īterponere pñt īt viſum ⁊ tactū oculorū ⁊ manuū ⁊ īt ipm verū corpus patiētis ita ꝙ ſuo iudicio nihil valeat videre ⁊ ſentire niſi corp⁹ planū ⁊ nllo mēbro interruptū. Videātur dicta ſcti Thome in. ij. diſt. viij arti. v. de p̄ſtigioſis illuſionib⁹. et ſitr. ij. ij. q. xcj. ⁊ in q̄ſtionib⁹ đ malo. freq̄nter allegās illud Aug. i li. lxxxiij. q. ſerpit ħ maluȝ demonis p oēs aditus ſenſuales dat ſe figuris. accomodat ſe colorib⁹. adheret ſonis. odorib⁹ ſe ſubijcit. infundit ſe ſaporib⁹. Preterea alludit rō ꝙ nō ſolū p interpoſitōē alicui⁹ corporis plani ñ mēbrato. tīis illuſiō p̄ſtigioſa in vidēte ⁊ tangente fiat. imo ⁊ p modū q̄ certi ſpūs ſeu ſpēs reſeruati educūtur ad ſua p̄ncipia ſenſitiua interiora. ſ. ad imaginatōnē ⁊ fantaſiā. vñ ɔtingit aliq̄d imaginari ac ſi p̄mo eliciatur ex ſenſu exteriori. Nam vt in p̄cedēti q̄ſtione tactū eſt. Demones vtute ꝓpria pñt localit corpa mutare. ex tranſmutatōe aūt ſpirituū ⁊ humoꝝ etiā ſm nature opatiōnē cōtingūt. aliq̄ ſm imaginationē vel ſenſum videri nāliter dico. qꝛ ⁊ phs in de ſom. ⁊ vigil. aſſignās cauſaȝ apparitōis ſomnioꝝ dicit. ꝙ cum aīal dormierit deſcēdente plurimo ſanguīe ad principiū ſenſitiuuȝ ſimt deſcēdūt motus ſiue impreſſiōes relicte ex ſenſibiliū motionib⁹ q̄ in ſpiritib⁹ ſenſibilib⁹ ɔſeruant. Termini fuerunt ſup⁹ declarati ita ꝙ tunc aliq̄ appareāt ac ſi tūc p̄mo a rebus exterioribus ſenſus īmutarent. Et qꝛ hoc nā facere pōt a fortiori diabolus formas ſeu ſpēs corpis plani ⁊ nō mēbro virili organiſato educere pōt ad vim fantaſticā ⁊ imaginatiuā vt inde ſenſus iudicēt ac ſi i rerū vitate ita eſſet. p hūc etiā modū vt patebit inferius homies vident aīalia cū tñ nō ſint in rerū vitate.

s Ecūdo notādi ſunt alij modi faciliores ad intelligendum ⁊ p̄dicādū. Nam quia preſtigiū nihil aliud eſt ſm Iſid. viij. ethimol. c. ix. q̄ȝ ſenſuū q̄dam deluſio ⁊ p̄ſertim oculoꝝ. Vñ ⁊ dr a p̄ſtringo qꝛ aciem oculoꝝ p̄ſtringit ita vt res videāt aliter eē q̄ȝ ſint Et vt alexāder de ales dicit pte. ij.

Preſtigiū ꝓprie ſumptū eſt illuſio
demonis q̄ non hȝ cauſam ex parte
mutationis rei. ſ ſolūmodo ex pte
cognoſcētꝭ q̄ deludit. ſiue q̄ntū ad
interiores ſenſus. ſiue q̄ntū ad ex
teriores. Vn̄ in gn̄e loq̄ndo etiā d̄
hūana pſtigioſa arte dicamꝰ. Tri-
bus modis p̄t fieri. Vna abſq̧ de-
monibꝰ. ꝛ illa potiꝰ dr̄ deluſio. q̄a
artificialr̄ fit agitatōe hoīm oñdē-
tiū vel occultantiū aliq̄s res. ſic fit
in traiectōibꝰ ꝑ ioculatores vl̄ ꝑ mi
mos. Aliꝰ modus fit etiā ſine virtu
te demonū vtpote nālr̄ ꝟtute cor
poꝝ nāliū vel etiā mineraliū q̄ qui
hn̄t pn̄t ſm̄ q̄ndaȝ virtutē hm̄ōi re-
bus inditā rem oñdere vel facē ap-
parere nō ſic eſt. Vn̄ Tho. i. pte. q.
.cxiiij. artic̄. iiij. ꝛ ſm̄ alios plures
q̄dā herba ſuccēſa ſeu accēſa fumi-
gās facit trabes apparere ſerpētes
Tertiꝰ modus deluſionis eſt q̄ fit
ꝑ demones deo tn̄ ꝑmittente. Hn̄t
eñ demones ex nā vt patuit q̄ndā
ꝑtātem ſuꝑ q̄ſdā res inferiores q̄s
pn̄t exercere circa illas qn̄ deꝰ ſinit
vt tunc etiaȝ res appareāt aliter q̄ꝫ
ſint. Pro q̄ notāduȝ tertio q̄ demō
pōt q̄nq̧ modis illudere aliquē q̄
iudicat rem aliter q̄ꝫ eſt. Primo ar
tificiali traiectione vt dictū eſt. q̄a
quicq̄d hō ſcit ꝑ artē meliꝰ ipſe ſci
re poteſt. Scd̄o modo naturali ap
plicatione alicuiꝰ rei vt dictū eſt ꝑ
interpoſitionē alicuiꝰ corꝑis vt al
terū occultet̄ vel etiaȝ ex fantaſijs
hoīm illas ꝑturbādo. Tertio mo-
do vt qn̄ in aſſumpto corꝑe oſten-
dit ſe eſſe aliquā rem q̄ nō eſt. ſicut
Greg. in p̄mo dyalogoꝝ. narrat d̄
moniali q̄ comedit lactucā q̄ tamē
vt ipſe demon faſſus fuerat lactuca
non ſ demon in lactuce ſpecie aut
in ipſa lactuca erat. vel etiaȝ ꝓ̄t ſc̄o
Anthonio in maſſa auri quā in de
ſerto repperit. vel etiā qn̄ hominē
veruȝ tegit ꝛ facit vt brutū animal
videat̄ ꝓut iam dicet̄. Quarto mo-
do vt qn̄ turbat organū viſus vt vi
deat̄ res nubiloſa q̄ eſt clara vl̄ ecō
uerſo vt vetula appareat iuuēcula.
Nam ꝛ poſt fletū apparet aliter lu
mē q̄ꝫ ante. Quinto modo vt i ima-
ginatiuā potētiā oꝑando ꝛ trāſmu
tationē ſpērum ſenſibiliū ꝑ cōmo-
tionē humorū vt ſupra tactū eſt fa-
ciendo vt tūc quaſi recētes ꝛ noue
apparitiones in ipſis potētijs ſen
ſitiuis cauſent̄. Et ſic tribus vlti-
mis modis demō illudere pōt pſti
gioſa arte ſenſus hoīs. ꝛ etiā ſecun
do modo. Vn̄ nulla difficultas q̄n
membrū virile occultare pſtigioſa
arte velit. Euidens indiciū ſiue ex
perimentū qd̄ nobis in officio in-
quiſitionis exn̄tibus reuelatū fuit
infra ponet̄ vbi de his ꝛ alijs factis
plura recitant̄ in ſcd̄a pte tractatꝰ.

Quomodo maleficiuȝ a defectu
naturali poteſt diſcerni.

Incidētalis queſtio cuȝ cer
i tis alijs difficultatibꝰ. Et
ſi q̄rit̄ Petro ablatū eſt mē
brum ignorat aūt an ꝑ maleficium
ſeu alias diuina ꝑmiſſione ꝑ demo
nis potentiā ſit ablatū ſunt ne mo
di cognoſcendi ꝛ diſcernēdi inter
iſta. Rn̄deri pōt q̄ ſic. Primo q̄ ta
les quibꝰ accidūt vt plurimū ſunt
adulteri ſeu alias fornicarij. Vnde
dū amaſijs nō ad nutū ſeruiūt ſeu
eas relinq̄rere volūt alijs adherē-
do tūc in vindictaȝ talia ꝓcurant.
aut alias potentiā illius mēbri am
putāt. Scd̄o cognoſcit̄ per hoc q̄
nō eſt durabile. Nam ſi non ſit ex

maleficio tũc nõ ē durabile. ſ; quã
doq; redibit. Sed hic iterũ ſuborit
dubitatio an hoc ſit ex natura ma
leficij ꝙ nõ ſit durabile. Rñdetur
ꝙ poteſt eſſe ꝑpetuũ ⁊ durare vſq;
ad mortē. ſicut etiã de impedimen
to maleficiali in matrimonio. Iu
dicant canoniſte ⁊ theologi. ꝙ re
perit temporale ⁊ ꝑpetuũ. Naʒ di
cit Goffre. in ſũma. Maleficiũ nõ
poteſt ſolui ſemꝑ ꝑ illum qui fecit.
vel quia eſt mortuus. vel q̃a neſcit
delere ipſum. vł quia maleficiũ eſt
perditũ. Vñ a ſimili dicē poſſumꝰ
ꝙ maleficiũ petro illatũ erit perpe
tuũ. vel qꝛ illa malefica q̃ fecit nõ
poteſt euʒ ſanare. Sunt em̃ malefi
ce in triplici genere. Nã q̃dam ſa
nant ⁊ ledũt. Quedã ledũt. ſ; ſana
re nequeũt. Quedã tm̃modo ſana
re vident. i. leſiones amouere vt
inferius patebit. ſic em̃ nobis con
tingit. Naʒ due malefice mutuo ri
xantes dum vna alteri impropera
ret. vna dixit. Nõ ſum tam peſſima
ſicut tu quia quos ledo ſanare ſcio
Vel etiaʒ durabit vbi ante eius ſa
nationē malefica diſcederet vel lo
cum mutãdo vel ab hac vita diſce
dēdo. Nã ⁊ ſctũs Tho. dicit. Ma
leficiũ q̃libet ita põt eſſe ꝑpetuuʒ
ꝙ nõ põt hr̃e humanũ remediũ. qꝛ
⁊ ſi habʒ remediũ nõ eſt tñ hoc ho
mini notũ vel licitũ. licet deꝰ poſſit
ꝓſtare remediũ ꝑ ſctm̃ angelũ de
monē licet non maleficã cogendo
Verũtamē ſummũ remediũ ꝯ ma
leficiũ eſt penitẽtie ſacramentũ. ex
de frigid. Nam ⁊ infirmitas corꝑa
lis ſepe ꝓuenit ex pctõ. extra de pe
ni. cũ infirmitas. q̃liter etiã malefi
cia ſint auferenda. patebit in tertia
ꝑte tractatꝰ. ⁊ in ſcd̃a ꝑte. caplo. vj.

tres alie differẽtie tangunt.

Solutiones argumentorum.

p Atet ad primũ. ꝙ nulli du
bium q̃n ſicut deo ꝑmittē
te occidere pñt hoīes. ita
⁊ mēbrum illud ſeu alia offerre poſ
ſunt vere ⁊ realiter. Sed tũc demo
nes nõ opant ꝑ maleficas de q̃bus
iam mẽtio habet. Et ꝑ hec etiaʒ ad
ſcd̃m ptʒ ſolutio. Sʒ ad illud ꝙ qꝛ
deus amplius ꝑmittit vim genera
tiuã maleficiari ꝓpter ⁊c. ꝗ etiã per
mittit vt illud mēbꝝ vere ⁊ realiter
auferat. non valet vt ſemꝑ hoc fiat
quia nõ eſſet ꝑ modũ maleficij hoc
fieri. nec etiã malefice hoc affectãt
dum talia opant ꝙ nõ habeãt pote
ſtatē reſtituēdi mēbrũ q̃n volunt ⁊
ſciunt. Ex quo patet ꝙ nõ vere. ſed
ꝓſtioſa arte aufert. Ad tertiũ de cõ
uerſione vxoris loth dicimus vera
fuit ⁊ nõ ꝓſtigioſa arte. nũc aũt lo
quimur de arte ꝓſtigioſa. Ad quar
tum ꝙ demones poſſunt inducere
aliquas formas ſubſtãtiales. ꝗ etiã
auferre. Dr̃ q̃ntuʒ ad magos pha
raõis ꝙ fecerũt veros ſpẽtes. ⁊ pñt
demones circa aliquas imꝑfectas
creaturas adminiculo alicuius al
terius agentis aliquos effectus ꝓ
ducere que nõ poſſunt circa hoīes
de q̃bus deo magis ē cura. Iuxta
illud. Nunq̃d deo cura eſt de bobꝰ
Poſſunt tamē ſemꝑ vt dictũ ē deo
ꝑmittente hoībus etiã nocere vere
⁊ realiter. aut etiã ꝓſtigioſa arte. et
ꝑ hec etiaʒ patet ſolutio ad vltimũ
argumentum.

Queſtio decima an malefice ope
rantur circa homines in beſtiales
formas preſtigioſa arte illos tranſ
mutando.

Quarto ipa veritas declarat᷑ vbi etiā homines trāſformāt in beſtias. qd̄ qualiter fiat arguit᷑ ꝙ nō ſit poſſibile hoc fieri viceſimoſexto queſtione .v. Epiſcopi. ex ꝯſilio acquirenſi. Quiſqs credit poſſe fieri aliquam creaturā aut melius aut deterius immutari aut trāſformari in aliam ſpeciē. vel aliā in ſimilitudinem niſi ab ipo creatore q̄ oīa fecit ⁊ ꝑ quē oīa facta ſunt. ꝓculdubio infidelis eſt ⁊ pagano deterior ⁊ vtamur argumentis ſcti Tho. in .ij. ſnia. di. viij. An demões poſſint imprimere in ſenſus corꝑales ꝑſtigijs deludendo. Ubi ꝑmo argit ꝙ nō. Nā illa forma beſtie q̄ videtur oportet ꝙ ſit alicui. ſꝫ nō pōt eē tñ in ſenſu. qꝛ ſenſus nō hꝫ aliquā ſpeciē niſi a rebus acceptā. ⁊ ibi nō ē vera beſtia ꝑ auctoritatē Cañ. allegatā. nec iterū pōt eſſe in re q̄ videt᷑ ſicut ꝙ mulier videat᷑ beſtia. quia due forme ſubſtātiales nō pñt. eſſe in eodē ſil' ⁊ ſemel. ḡ cū illa forā beſtie q̄ videt᷑ nullibi poſſit eſſe ideo nulla ꝑſtigioſa illuſio i oculo vidētis fieri pt. cū viſio ꝑ aliquā formā neceſſario hēat termiari. Preterea ſi dicat᷑ ꝙ forā illa ſit in aere circūſtāte. hoc nō pt eē. tū qꝛ aer nō ē ſuſceptiuus alicui⁹ forme ſeu figure. tū etiā qꝛ nō ſꝑ vn⁹ ⁊ idē aer circa illā ꝑſonā ꝓpt᷑ fluxibilitatē manere pt ꝑcipue qñ mouet᷑ tū etiam qꝛ ſic videret᷑ ab oib⁹ talis trāſformatio qd̄ tñ nō fit qꝛ demones nō vident᷑ ad min⁹ ſctōꝝ viroꝝ viſiones decipe. Preterea ſenſus viſiu⁹ ſeu potētia viſiua ē potētia paſſiua. ſꝫ oē paſſiuū mouet᷑ ab actiuo ſibi ꝓportionato. actiuū aūt ꝓportionatū ſenſui ē duplex. Unū q̄ſi originās actū. ſ. obiectū. Aliud aūt q̄ſi deferēs ſic mediū. ſꝫ forma illa q̄ videt᷑ nō pōt eſſe obiectū ſenſus. nec etiā mediū q̄ſi deferēs. De ꝑmo. ſ. ꝙ nō pōt eē obiectū qꝛ a nulla re ſumi ꝑt vt in ꝑcedenti argumēto tactū eſt cuꝫ nō ſit in ſenſu a re accepta. nec in ipſa re nec etiā in ipſo aere q̄ſi i medio deferēte vt ꝑus tactū eſt in tercio argumēto. Preterea ſi demō mouet vim cognitiuā interiorē aut hoc facit ſe obijciēdo virtuti cognitiue. aut hoc facit imutādo ipſam. nō aūt hoc facit ſe ei obijciendo. qꝛ oporteret ꝙ vel aſſumeret corpus. ⁊ ſic nō poſſet interi⁹ ingredi ad organū imaginationis. cum duo corꝑa nō ſint ſimul in eodem loco. nec in aſſumendo fantaſma. qd̄ etiam eſſe nō poteſt. qꝛ fantaſma nō eſt ſine q̄ntitate. Demō aūt oī q̄ntitate caret. ſil'r etiā nō pōt hoc facere imutando. qꝛ aut imutaret alterādo qd̄ videt᷑ nō poſſe facē. qꝛ oīs alteratō fit ꝑ q̄litates actiuas q̄bus demones carēt. Aut imutaret trāſmutādo ſiue localiter mouēdo qd̄ videt᷑ eē inꝯueniēs duabus rōnib⁹. Primo q̄dē qꝛ trāſmutatio organi nō poſſet fieri ſine ſenſu doloris. Scđo q̄a ſm hoc demō nō oñderet hoi niſi nota cū tñ Aug⁹. dic. ꝙ oñdit hoi formas ⁊ notas ⁊ ignotas. ḡ videt᷑ ꝙ demones nullo mō pñt imaginatōnē vel ſenſum hoīs decipe. Sed ꝯ Aug. xviij. de ciui. dei. dicit ꝙ trāſmutationes hoīm in aīalia bruta q̄ dicunt᷑ arte demonū facte non fuerūt ſm veritatē ſꝫ ſolū ſm apparentiā. Hoc aūt fieri ñ poſſꝫ ſi demōes hūanos ſenſus trāſmutare nō poſ-

ſent. Preterea alludit ꝛ auctoritas
Aug. in li. lxxxiij. q. q̄. etiā p̄ri⁹ alle
gata fuit. ſerpit hoc malū demōis
p oēs addit⁹ ſenſuales ꝛc. Rn̄ſio ſi
lector voluerit ſup modū trāſmutā
di inſpicē inueniet i ſcd̄a pte opis.
cap. vj. varios modos. Ad p̄ns tm̄
mō ſcolaſtice ꝓcedēdo. dicam⁹ tri
um doctoꝝ ſn̄ias ꝯcordantes. in eo
ꝙ diabol⁹ p̄t fantaſiā hoīs decipe.
vt hō ver⁹ aīal videat. inter q̄s eti
am vltima ſubtilior ceteris. q̄ ꝛ ſcti
Tho. eſt. Et p̄ma eſt dn̄i Anthoni
ni in prima pte ſūme. ti. v. c. v. §. v.
declarātis. ꝙ diabol⁹ fantaſiā hoīs
ad decipiēdū q̄nq̄ opat. ꝛ p̄cipue
circa illuſionem ſenſuū. ꝛ declarat
naturali rōne. canonis auctoritate
ꝛ expimētoꝝ mltiplicitate Primū
ſic. Corpa naturalit ſbdūtur ꝛ obe
diūt nature angelice q̄tū ad motū
localē. Angeli etiā mali ſi amiſerit
grām. nō tn̄ vtutem naturalē. vt ſe
pius ſupra tactū eſt. Cū aūt poten
tia fantaſtica ſiue imaginatiua ſit
corpalis. i. affixa organo corporeo
naturalit ſbditur etiā malis. vt poſ
ſint eā trāſmutare cauſando varias
fantaſias ex deſcenſione humoꝝ ꝛ
ſpirituū ad p̄ncipiū ſenſitiuū ꝓcu
rata ab eis. Hec ille. ꝛ ſbdit. Ptꝫ ꝛ
ex h̄ canōe. xxvj. q. v. ep̄l. Illō nō
eſt obmittēdū ꝙ q̄dā ſcelerate mu
lieres poſt ſathan retro ꝯuerſe de
monū illuſionib⁹ ꝛ fantaſmatibus
ſeducte. credūt ſe ꝛ ꝓfitent cū dya
na horis nocturnis dea paganoꝝ.
vl cū herodiade. ꝛ cū innūera mul
titudine mulieꝝ eq̄tare ſup q̄ſdam
beſtias. ꝛ multa terraꝝ ſpacia in tē
peſte noctis ſilētio ptrāſire. ꝛ infra
Quapropt ſacerdotes p̄dicare de
bēt pplo dei. vt nouerint oīno hec
falſa eſſe. ꝛ nō a diuio ſꝫ a maligno
ſpū talia fantaſmata mētib⁹ fideliū
irrogari. ſiq̄dem ip̄e ſathanas trāſ
format ſe i diuerſaꝝ pſonaꝝ ſpēs at
q̄ ſilitudines. ꝛ mētez quā captiuā
tenet. i ſōnis deludēdo p deuia q̄q̄
deducit. Et q̄dez intellect⁹ hui⁹ ca
nonis i prima q̄ſtiōe tact⁹ eſt q̄ ad
q̄tuor q̄ p̄dicāda ſunt. Sꝫ ꝙ nō va
leāt etiā vehi vbi h̄ affectāt ꝛ nō im
pediūtur diuīa vtute. ſic nō eſſꝫ ve
rus intellect⁹. qꝛ ſepiſſime hoīes i
uiti ꝛ nō malefici per multa terraꝝ
ſpacia corpalit trāſferātur. Sed qꝛ
vtroq̄ mō p̄t fieri ſeq̄tur i p̄fata ſū
ma ꝛ in. c. nec mir. ea. q. Aug⁹ nar
rat. ꝙ i libris gētiliū legit de q̄daꝫ
maga dicta circes. q̄ ſocios vlixis
mutauerat i beſtias. qd̄ magic̄ pre
ſtigijs poti⁹ fingebat. q̄ꝫ in reꝝ ve
ritate ꝯpleret alterando fantaſias
hoīm. Ptꝫ hoc etiā per plura exē
pla. Legit eñ in vitaſpatꝝ. ꝙ q̄daꝫ
iuuēcula qꝛ aſſentire noluit cuidaꝫ
iuueni de turpitudīe eā ſollicitāti.
ip̄e iuuenis turbat⁹ ex hoc. a q̄daꝫ
iudeo ꝓcurauit maleficiū fieri con
tra illā. quo pacto. mulier ꝯuerſa ē
in equā. que ꝯuerſio nō fuit ſm rei
veritatez. ſꝫ ſm ludificationē demo
nis immutātis fantaſiam ꝛ ſenſum
ipſi⁹ mulieris. ꝛ aſpicientū eam. vt
videret equa q̄ erat vа mulier. Vn̄
ducta ad btm̄ macharіū. nō potuit
diabol⁹ ita operari ꝙ illuderet ſen
ſus eius ſicut alioꝝ propter ſuam
ſctitatē. nā ſibi videbat muler vera
nō equa. cui⁹ tandē orōne liberata
eſt ab illa illuſione. dicens hoc ſibi
accidiſſe quia nō vacabat diuinis.
nec freq̄ētabat ſacramēta vt dece
bat. Ideo diabol⁹ poteſtatē habue
rat ſuper eā, ꝛ ſi alias eſſet honeſta

Pōt igit̄ diabol⁹ ꝑ ꝯmotionē inte rioꝝ ſpirituū ⁊ humoꝝ opari ad i‑ mutādū actuꝫ ⁊ potentiā nutritiue ſenſitiue. ⁊ appetitiue. ⁊ cuiuſcūq; potētie corꝑalis organo vtētis. ſm btm̄ Tho. j. p. q. cxj. Sic credi pōt fuiſſe geſtū ſuꝑ ſymonē magum in incātationib⁹ ſuis q̄ de eo narrant Sed nihil hoꝝ pt̄ diabol⁹ ſecē niſi deo ꝑmittēte. q̄ cum angel̄ ſuis bo‑ nos freq̄nt̄ repmit maliciā ei⁹ deci pere nos ⁊ nocē q̄rētis. Vn̄ dic̄ au guſtin⁹ loq̄ns de maleficis. Hi ſūt q̄ ꝑmiſſu de' elemēta ꝯcutiūt hoim mētes ꝑturbāt min⁹ ꝯfidētiū in deo xxvj. q. v. nec mirꝝ. Hoꝝ etiā opati one ꝑ maleficā artē fit. q̄nq; vt vir nō poſſit vidē vxorē. ⁊ ecōuerſo. ⁊ hoc ꝑ imutationē fantaſie repn̄tan do ei talē. vt rem odibilē ⁊ horribi lem. Ipe etiā diabol⁹ vigilātib⁹ ⁊ dormientib⁹ ſuggerit repn̄tatiōes turpiū fantaſie ad decipiendū ⁊ in ducēdū ad malū. Veꝝ q2 pctm̄ nō ꝯſiſtit in imaginatōe ſ; in volūtate Ido ex hmōi fantaſijs ꝑ diabolū ſuggeſtis ⁊ alterationib⁹ varijs hō nō peccat. niſi volūtate ꝓpria pctō aſſentiat. Scd̄a ſnīa ad idē moder noꝝ doctoꝝ declarātes. primo q̄d ſit p̄ſtigiū. ⁊ quot modis demō pt̄ hmōi illuſiones cauſare. Hic nota ꝙ Anthoni⁹ allegat ea q̄ in p̄cedē ti. q. ix. tacta ſunt. vn̄ nō eſt opus il la reuocare. Tercia ſnīa ē ſcti tho. ⁊ eſt rn̄ſiua ſuꝑ argumētū quo q̄ri tur. vbi ſit illa forma beſtie q̄ videt̄ Aut in ſenſu. aut i re. aut i aere cir‑ cūſtāte. ⁊ ē talis. ꝙ illa forma beſtie q̄ videt̄ nō eſt niſi i ſenſu p̄mo inte riori. ⁊ ꝑ fortē imaginationē reſul‑ tat in ſenſuꝫ exteriorē q̄dāmō. ⁊ ꝙ ibi ſit pt̄ ꝑ demonis opationē ꝯtin gere dupl̄r. Uno mō vt ſpēs aīali‑ um dicam⁹ q̄ ſunt i theſauro imagi nationis reſeruate. fluāt opatione demonū ad organa ſenſuū interio rum. ſic etiā in ſōno ꝯtingit. ꝓut ſu pra declaratum eſt. Et ideo qn̄ ille ſpēs ꝯtingūt organa ſenſus exteri‑ oris puta viſus. videt̄ acſi eēnt res pn̄tes extra ⁊ actu ſentiret̄ Ali⁹ mo dus pt̄ eē ex imutatōe organoꝝ in terioꝝ. q̄bus mutatis fallit̄ ſenſus iudiciū. ſicut ptꝫ in eo q̄ hꝫ guſtum corruptū. cui oīa dulcia videt̄ ama ra ⁊ paꝝ differt a p̄mo. Hoc āt facē pn̄t etiā hoīes v̄tute q̄rūdā reꝝ na turaliū. ſicut ad vaporationē cuiuſ dam fumi trabes dom⁹ vident̄ ſer‑ pētes. ⁊ multa expimēta hui⁹ inue niūtur. vt etiā ſupra tactū eſt.

Solutiones argumentoꝝ.

Ad argumēta ptꝫ ad primū ꝙ textus ille ſepe allegat̄. ⁊ male intelligit̄. Nā quo ad hoc ꝙ loquit̄ de trāſformatione in aliā ſpeciē vel ſimilitudinē. decla‑ ratū eſt q̄liter hoc fieri pt̄ p̄ſtigioſa arte. Sed quo ad hoc ꝙ dicit nō poſſit fieri aliq̄ creatura virtute de monis. ſi capitur fieri ꝓ creari. ma nifeſtū eſt ꝙ nō. ſi vero capit̄ fieri pro naturali ꝓductione. ſic certū eſt ꝙ pn̄t facere aliq̄s creaturas im ꝑfectas. Mō q̄liter fit declarat ſan ctus Tho. vbi ſupra. Naꝫ dicit. ꝙ oēs trāſmutatōes corꝑalium reꝝ q̄ pn̄t fieri ꝑ aliq̄s v̄tutes naturales. ad q̄s ptinent ſemina q̄ in elemētis hui⁹ mūdi inueniūtur. puta i terra vel aq̄s. ſicut relinquūt ſua ſemina ſerpētes ⁊ rane. ⁊ his ſilia. pn̄t fie‑ ri ꝑ opationes demonū hmōi ſemi nib⁹ adhibit̄. ſicut cū aliq̄ res trāſ mutat̄ i ſerpētes vl̄ ranas q̄ ꝑ putre

factionē generari pñt. Jlle v̄o traſ
mutationes corporaliū rerum que
nō poſſunt. virtute nature fieri nul
lo mō ꝑatione demonū ſm rei ve
ritatē ꝑfici poſſunt. ſicut ꝙ corpus
humanū mutaret in corpus beſtie.
aut ꝙ corpꝰ mortui reuiuiſcat. qḋ
ſi fieri videat apparentia eſt preſti
gioſa. aut diabolus ī aſſumpto cor
pore ſe agitat corā hoībꝰ. fortificāt
iſta. Nā albertꝰ in li. de aīalibꝰ vbi
querit. An demones ſeu etiā dica
mus malefici poſſint facē vera aīa
lia. Rñdit ꝙ ſic deo ꝑmittēte. ⁊ hoc
quo ad imꝑfecta animalia. ſed non
poſſunt in inſtāti ſicut deus facere
ſ₃ motu quodā licet ſubito ſicut ptꝫ
de maleficꝭ. Exoḋ. vij. ſuꝑ iſto. Vo
cauit pharao ſapiētes dicit. Demo
nes diſcurrūt ꝑ mundū ⁊ colligūt
diuerſa ſemia ⁊ eoꝝ adaptatiōe pñt
ꝓrūpe diuerſe ſpēs. Et glo. ibideꝫ
ſic dicit. Dū ꝑ incātatōnē demonū
malefici aliq̄d efficē conant diſcur
rūt ꝑ mūdū ⁊ ſemina ſubito eoꝝ ḋ
q̄bꝰ hoc agitāt afferūt. ⁊ ſic ex illis
ꝑmittēte deo nouas ſpēs reꝝ ꝓdu
cūt. Hec etiā ſuꝑiꝰ tacta ſūt. At vbi
ſi difficultas ſuboriret. An talia fa
cta demonū cēnt oꝑa miracl'oſa di
cēda. Rñſio patuit ex ꝑcedētibꝰ. ꝙ
etiā demones aliq̄ v̄a miracula fa
cere pñt ad q̄ virtꝰ nature ꝑticularꝭ
ſe extēdere ꝑt. Et licet talia ſint ve
ra nō tñ ad veri ꝯgnitōꝫ ab eo fiūt.
ſm quē ſenſuꝫ oꝑa antixp̄i pñt dici
ſigna mēdacia. q₂ ad ſeductōeꝫ ho
minū fiūt. Ptꝫ ⁊ ſolutio ad aliḋ ar
gumētū de ſubiecto forme dicamꝰ
Beſtie foꝛa q̄ videt nō ē ī aere nec
in ipa re. vt patuit. ſ₃ ī ipo ſenſu. ꝓ
ut ex ſnia ſcti tho. vt ſuꝑiꝰ declara
tū ē. Ad illud qḋ oē paſſiuū mouet
ab actiuo ſibi ꝓportionato ꝓcedit.
Et qñ ſubinfert ꝙ forma illa que vi
det nō pōt eſſe obiectū originans
actū ſeu eliciens eo ꝙ a nulla re ſu
mat. Dr̄ ꝙ imo a re q₂ a ſpecie ſen
ſibili in imaginatōe reſeruata quā
educere pōt ⁊ imaginatiōi ſeu etiā
ſenſitiue potentie offerre poteſt vt
ſupradictū eſt. Ad vltimū dōm. ꝙ
demon nō imutat potentiam ſenſi
tiuā et imaginatiuā ſe ei obijciēdo
vt oſtenſuꝫ eſt. ſ₃ eā trāſmutādo. nō
quidē alterādo niſi q̄tuꝫ ad motuꝫ
localē. q₂ nō pōt de ſe imꝑmere no
uas ſpēs vt dictū eſt. immutat aūt
trāſmutādo. i. localiter mouēdo. et
hoc iterū facit nō ſubſtātiā organi
diuidēdo vt ſic cōſequat ſenſus do
loris. ſ₃ mouēdo ſpūs ⁊ humores.
Qꝫ autē vlteriꝰ obijcit. ꝙ ſequeret
ꝙ ſm hoc demō nō poſſit aliq̄d no
ui hoi demōſtrare ſm imaginatiuā
viſionē. Dicēdū eſt ꝙ nouū aliq̄d
poteſt intelligi dupliciť. Uno mo
do totaliter nouū ⁊ ſm ſe ⁊ ſm ſua
ꝑncipia. ⁊ ſm hoc demō nō pōt ali
quid nouū hoi ſꝫ viſionē imagina
riā demonſtrare. nō eñ pōt facere
ꝙ cecus natꝰ imaginet colores vl'
ꝙ ſurdus natus imaginet ſonos.
Alio modo dr̄ aliq̄d nouū ſm ſpēꝫ
totius. puta ſi dicamꝰ eſſe nouū in
imaginatiōe ꝙ aliq̄s imaginet mō
tes aureos quos nunq̄ꝫ vidit q₂ tñ
vidit ⁊ auꝝ ⁊ montē ꝑt naturali mo
tu imaginari fantaſmata aurei mō
tis. ⁊ hoc modo poteſt demō aliq̄d
noui imaginationi offerre.

Quid de lupis interdum homi
nes ⁊ pueros ex cunabulis rapien
tes et comedentes ſentiendum ſit.
an etiam preſtioſa arte per malefi
cas.

Incidetalis questio d̄ lupis interdū homīes ꝛ pueros e domib⁹ rapiētes ꝛ comedētes ꝛ cum magna astucia discurrētes ita vt neqꝫ aliq̄ arte aut potētia ledi aut capi valeant. Dicendū est q̄ hoc interdū habet naturalē causam. interdū vo prestigiosam arteꝫ dū p maleficas ꝯtingūt. De primo Albertus in de aīalibus dicit q̄ ex qnqꝫ causis ꝓuenire pōt. Aliqñ ꝓpter famis augmentū sicut ꝛ cerui aliqñ ꝛ alie bestie hoīb⁹ appropinquāt. Aliqñ ꝓpter ferocitatē viriū ꝛ hoc in regionib⁹ frigidis. ꝛ etiaꝫ qñ hñt catulos. Sed qr̄ d̄ his nihil ad ꝓpositū dicim⁹ q̄ demonū illusione fiūt. qñ de⁹ ꝓpt̄ pctā punit aliquē pplm. Iuxta illud Leuit. xxvi. Si nō feceritis mādata mea mittā in vos bestias agri q̄ ꝯsumāt vos ꝛ pecora vr̄a. ꝛ Deut. xxxij. Dentes bestiaꝝ immittā i eos cū furore ꝛc. Per quē aūt modū An sint veri lupi vl̄ demones in formis sic apparentib⁹. dicit̄ q̄ sunt veri lupi ſꝫ obsident̄ a demonib⁹ vel agitant̄ duplici modo. Uno mō absqꝫ maleficoꝝ opatione sicut q̄draginta duobus pueris cōtigit a duobus vrsis de silua exeūtibus quos iugulauerūt ꝓpter irrisionē factā heliseo ꝓphete dicēdo. ascēde calue ꝛc. Et d̄ leone q̄ ꝓphaꝫ dei iussuꝫ nō implētē occidit. iij. reg. xiij. Et historia d̄ epo viēnēsi. q̄ letanias miores instituerat añ ascensionē dn̄i eo q̄ lupi ciuitates intrātes hoīes vorauerīt publice. Alio mō etiā maleficoꝝ illusione. sicut Guil. vbi ē narrat d̄ q̄dā viro q̄ se ꝯuerti putabat in lupū certis tpib⁹ q̄b⁹ i antris latitabat Illuc eñ certo tpe iuit ꝛ sibi interi cū fix⁹ manet videbat̄ q̄ lup⁹ ipe factus circūiret pueros deuorādo. ꝛ cū illō realit̄ solū demō q̄ndā lupū possidēs facēt putabat falso se somniās circūire. ꝛ sic tādiu demētat⁹ fuit q̄usqꝫ iuēt⁹ ē iacē i silua rapt⁹. Delectat̄ in his demō vt paganoꝝ errorē q̄ hoīes ꝛ vetulas in bestias mutari credebāt. iducat. Uñ discernit̄ q̄ ex singl'ari dei pmissiōe ꝛ demonū ope t'lia eueniūt ꝛ nō ex nāli aliq̄ defectu. qñ nll'a arte aut potētia ledi aut capi pñt. sic vicē. i spe. hist. li. vj. xl. narrat. In gallia inq̄t ante xp̄i incarnatōnē ꝛ añ bellū punicū lup⁹ vigil euagina gladiū abstulit.

Questio. xj. q̄ obstetrices malefice ꝯceptus in vtero diuersis modis interimūt aborsum ꝓcurant. ꝛ vbi hoc non faciunt demonib⁹ natos infantes offerunt.

Dito sexto et

septio insil' vitas supradicta ꝓbat̄ p q̄tuor horrēdos act⁹ q̄s circa ifātes i vtero ꝛ ex vtero mr̄is exercēt q̄ cū p mlieres demones exercere habēt ꝛ non p viros. iō poti⁹ mulieres q̄ȝ viros sibi associare ille insatiabilis homicida satagit ꝛ sunt hmōi opera. Nam canoniste plusq̄ȝ theologi de maleficiali impedimento tractātes vbi supra. Dicūt q̄ maleficiū fit nō soluꝫ ne q̄s actū carnalē exercere valeat de quo supra tactū est. Sed etiā fit ne mulier ꝯcipiat vl' si concipit. q̄ tūc aborsum faciat. Et addit̄ tertius modus cum quarto q̄ vbi aborsum non ꝓcurāt q̄ tūc infantē ꝯsumūt vel demoni offerūt. De pmis duob⁹ mōis nō ē dubiū cuꝫ p nālia bō absqꝫ demonū auxilio vt p herbas vl' alia ipedimēta ꝓcurare posset q̄ mulier nō possꝫ generare vl' ꝯcipe-

vt ſupꝛa tactū eſt. Sʒ de alijs duobus ꝙ etiā a maleficis ꝓcurant diſſerēduʒ ē, nec opus ē argumēta deducē vbi euidētiſſima indicia ⁊ experimēta hec reddūt credibilꝫ. Et de pmo ꝙ certe malefice ꝯtra hūane nature inclinatōeʒ, imo aduerſus oim beſtiaꝝ ꝯditiones, lupina dūtaxat ſpē excepta infantes deuorare ⁊ comedē ſolēt. Eſt inqſitoꝛ cumanꝰ de q̄ ſupꝛa mētio habita ē. q̄ hec nob retulit. ꝙ ea de cā ab incol comitatꝰ burbie vocatꝰ ad inqſitionē faciēdā. eo ꝙ qdā cū pueruʒ ex cunis amiſiſſet. ⁊ exploꝛādo ꝯuētionē mulieꝝ nocturno tpe vidiſſet ⁊ ꝑpēdiſſet infantē occidi. ⁊ liq̄re ebibito deuoꝛare. Jō vt pꝛiꝰ tactū eſt vnico āno q̄ ⁊ fuit ānus ꝓxime elapſus. xl. ⁊ vnam maleficas igni tradidit. certe alijs ad dominium archiducis auſtrie Sigiſmūdi fugā captētibꝰ. aſſunt ꝓ ꝯfirmatōe huiꝰ ſcripta qdaʒ Joānis nider in ſuo foꝛmicario. cuiꝰ vtiq ⁊ eoꝛuʒ q̄ ſcripſit recēs memoꝛia ſupeſt. Vn̄ nō incredibilia ſic apparēt exiſtūt ſʒ ⁊ ſʒ ꝙ maioꝛa dāna in his oibus obſtetrices malefice ꝓcurāt pꝛout malefice penitētes nob ⁊ alijs ſepius retulerūt dicētes. Nemo fidei catholice ampliꝰ nocet ꝙ̄ obſtetrices vbi eni pueros nō interimūt tūc q̄ſi aliqd acturi foꝛis ex camerā infātē deferūt ⁊ ſurſuʒ in aere eleuātes demonibꝰ offerūt. Modus aūt in hmōi flagicijs q̄ obſeruat. in ſcda ſa pte patebit. ⁊. c. vij. quā ⁊ aggredi neceſſe ē pꝛiꝰ vnica dūtaxat deciſione qſtionis de pmiſſione diuina pmiſſa. Dictū eſt eni a pncipio tria neccario ad maleficialē effectuʒ ꝯcurrē. demonē cū malefica ⁊ diuinā pmiſſionē.

Queſtio. xij.

d Einde cōſiderādū eſt de ipa pmiſſione diuina. circa quā qtuoꝛ qrūtur. Pꝛio an neceſſariū ſit ipam pmiſſionē ad maleficialē effectū ꝯcurrē Scdo ꝙ deꝰ iuſte pmittit creaturā ex nā peccabilē etiā actū maleficialē ⁊ alia hoꝛrēda flagitia ꝑpetrare. alijs duabꝰ pmiſſionibꝰ pſuppoſitis. Tertio ꝙ maleficioꝛuʒ flagitia cūcta mala q̄ deꝰ fieri pmittit excedūt. Quarto qualiter hec materia ſit populo publicāda.

c Irca terciū pꝛicipale huiꝰ pme ptis tāgens diuinā pmiſſionē querit. An diuinā pmiſſionem in his opibus maleficoꝝ ꝯmēdare ita ſit catholicū ꝙ eius oppoſituʒ. ſ. redarguere illaʒ omino ſit hereticū. Et arguit ꝙ nō ſit hereticū aſſerē. ꝙ deꝰ tātā ꝑtātē nō pmittat diabolo in hmōi maleficijs. refutare. n. illa q̄ in ꝯtumeliā creatoꝛis pūt cedē ē catholicum ⁊ nō hereticū. Sʒ aſſerē ꝙ diabolo nō pmittat. talis pꝛās nocēdi hoibꝰ ē catholicū. pbat. qꝛ oppoſitum aſſerē videt cedē incōtumeliā creatoꝛi. Nā ſeqt ꝙ nō oia ſint ſbiecta diuie ꝓuidētie. eo ꝙ ois ſapiens ꝓuiſoꝛ excludit defectū ⁊ malū ꝙ̄tū pt ab his q̄ꝝ curā gerit. Cū aūt ea q̄ p maleficia fiūt ſi a deo pmittūtur ab eo nō excludūt. ⁊ ſi ab eo nō excludūt nō erit ſapiēs ꝓuiſoꝛ ipe deꝰ. ⁊ ſic nō ſbſūt oia ſue ꝓuidētie. qd qꝛ falſuʒ ē idō ⁊ falſum ꝙ deꝰ pmittat. Preterea ille aliqd pmittit fieri qd poſſʒ ipedire ſi vellet aut ꝙ nō pt impedire etiā ſi vel

let.ſed neutꝝ illoꝝ deo ꝑt ꝯuenire
Nõ primũ q2 talis iudicat inuid⁹
nõ ſcðm q2 talis iudicat impotẽs.
Tũc queritur incidẽtaliter.hoc ma-
leficiũ petro accidit.⁊ de⁹ potuit i
pedire ⁊ nõ fecit.ergo de⁹ eſt inui
dus ſeu nõ hʒ curã de oib⁹.Si vo
nõ potuit impedire etiam ſi vellet
tũc nõ eſt omps.q̃ oia ſicut incon-
uenientes eſt aſſerere.ſ.deũ nõ hr̃e cu
rã oim ⁊c̃.ergo ⁊ ħ ꝙ maleficia ex
dei ꝑmiſſione ꝯtingũt Preterea.q̃
cuncꝫ dimittit ſibi ⁊ eſt dñs actuũ
ſuoꝝ nõ ſubeſt ꝓmiſſioni aut ꝓui-
dẽtie alicui⁹ gubernãtis.ſʒ hoies
ſibiipſis dimittũtur a deo.ſm illud
Eccl.xv.De⁹ ab initio ꝯſtituit ho-
minẽ ⁊ reliqt eum in manu conſilij
ſui.ſpẽaliter etiã mali in ſuis operi
bus relinquũtur.ſm illud.Dimiſit
eos ſm deſideria cordis eoꝝ.igit
nõ oia mala diuine ꝑmiſſiõi ſbdũt
Preterea Aug⁹ dicit in Ench.ſi-
cut etiam phs in.ix.metaph.Me-
lius eſt q̃dam neſcire q̃ ſcire vt vi-
lia.ſʒ omne qð eſt meli⁹ eſt deo attri
buẽduʒ.ergo de⁹ nõ impedit ſe de
illis viliſſimis maleficoꝝ operib⁹.
vt illa ꝑmittat vel nõ.Ad idẽ apl's
ij.Coꝝ.ix.Non eſt deo cura de bo
bus.⁊ eadẽ rõne de alijs irrõnali-
bus creaturiſ.vñ qñ maleficiat vel
nõ.nõ eſt deo cura.nec etiã eius ꝑ
miſſione q̃ ex ei⁹ prouidentia ꝓce
dũt ſbdũtur.Preterea q̃ ex neceſſi
tate ꝯtingũt ꝓuidã ꝑmiſſionẽ non
reqrũt ſicut nec prudẽtiã.Ptʒ hoc
ꝑ phm in.vj.Ethi.Prudẽtia eſt re
cta rõ ꝯtingẽtiũ de qb⁹ eſt ꝯſilium
⁊ electio.ſʒ plures effect⁹ malefici-
ales ex neceſſitate ꝯtingũt.puta qñ
ex aliq cã ⁊ influẽtia corpoꝝ cele-
ſtiũ accidũt infirmitates.vel aliq

alia q̃ nos iudicam⁹ maleficia.Vñ
non ſp ſubdũtur diuine ꝑmiſſioni.
Preterea.ſi ꝑmiſſione diuina ho-
mies maleficiãtur.tũc qr̃itur.Cur
poti⁹ ſup vnũ q̃ ſup aliũ:Si dicat
ꝙ ꝓpter pctã q̃ magis abũdant in
vno q̃ in altero.hoc videt eſſe fal-
ſuʒ.q2 tũc maiores pctõres ampli⁹
maleficiarent.cui⁹ ꝯriũ duʒ appet
eo ꝙ min⁹ in mõo ſic puniũtur ꝯu
xta illud.Bñ eſt oib⁹ qui p̄uaricãt
ita etiã maleficiãtur Ptʒ deniqꝫ ex
eo ꝙ inocẽtes pueri ⁊ alij iuſti am-
pli⁹ maleficiunt.Sʒ ꝯtra de⁹ ꝑmit
tit licet nõ velit malũ fieri.⁊ hoc ꝓ
pter ꝑfectõem vniuerſi. Dyoniſi⁹
iiij.c.de di.no.Erit malũ ad oẽs.ſ.
ꝑfectõeʒ vniuerſi ꝯferẽs.⁊ Aug.in
Enche.Ex oib⁹ bonis ⁊ malis ꝯſi-
ſtit vniuerſitatis admirabilis pul-
critudo.Inq̃tũ etiaʒ illud qð ma-
lũ dicit bñ ordinatuʒ.⁊ in loco ſuo
poſitũ eminẽti⁹ ꝯmẽdat bona.⁊ il
la magiſ placeãt.⁊ laudabiliora ſint
dũ ꝯpant malis.Itẽ ſctũs Tho.i-
probat opinionẽ illoꝝ.ꝙ licet de⁹
nõ velit mala q2 neqꝫ creatura aliq̃
appetit malũ ſiue appetitu natura
li.ſiue aiali.ſiue intellectuali.q̃ eſt
volũtas cui⁹obiectũ eſt bonũ.vult
tñ mala eſſe vl' fieri.hoc dicit eẽ fal
ſum.q2 de⁹ neqꝫ vult mala fieri.ne-
q̃ vult mala nõ fieri.ſʒ vult ꝑmitte
malũ fieri.⁊ hoc ẽ bonũ ꝓpter ꝑfe-
ctionẽ vniuerſi.Quare aũt ſit er-
roneũ dicẽ.De⁹ vult mala eſſe vel
fieri ꝓpter bonũ vniuerſi.dicit.q2
nihil ẽ iudicãduʒ bonũ niſi ſm id
qð ꝯpetit ei ꝑ ſe.⁊ nõ ꝑ accidẽs.ſic
virtuoſus iudicat bon⁹ in intelle-
ctuali creatura.⁊ nõ in aiali. Ma-
lum aũt nõ ordinat ad bonũ ꝑ ſe.ſʒ
ꝑ accidẽs.q2 ꝑter intẽtionẽ eoꝝ q̃

malū opant̄ reſultat bonuz. ſic̄ ꝑter
intentōez maleficoꝝ. aut ꝑter intē-
tionē tyrānoꝝ fuit ꝙ ex eoꝝ ꝓſecu-
tione clareſceret patiētia martyrum
Reſpōſio. Queſtio q̄ꝫta vtilioꝛ ad ꝑdi-
candū. tāto etiā difficilioꝛ ad intelli
gendū exiſtit. Eſt eñ int̄ argumen-
ta hoc ꝑcipuum non tā laycoꝝ q̄ꝫ ꝛ
quoꝛundā ſapientū. Maleficia tam
hoꝛrēda vt ſupius tacta ſunt nō ꝑ-
mitti a deo cauſas diuie ꝑmiſſionis
huius ignoꝛātes. ex q̄ etiā ignoꝛan
tia qꝛ malefice nō ſuppꝛimunt̄ ꝑ vl-
tionē debitā iā totā xp̄ianitatem de
populare vident̄. Ut ergo ad vtrāqꝫ
viā iuxta theologoꝝ ſnīam docto ꝛ
indocto ſatiſfiat ꝑ diſcuſſiōes duaꝝ
difficultatuz eſt rn̄dendum. ꝛ pmo.
Qꝛ mūdus diuine ꝓuidētie ita ſub
iacet ꝙ ipē imediate oībus ꝓuidet.
Scdō ꝙ vniuerſitatē maloꝝ q̄ fiūt
ſiue in mal̄ culpe. ſiue pene. ſiue dā
ni ex duabus pmis ꝑmiſſionibꝰ cir-
ca caſum angeloꝝ ꝛ pmoꝝ parentū
iuſte ꝑmittit. vñ ꝛ patebit ꝙ in his
diffidere ꝑtinacit̄ hereſim ſapit cuz
erroꝛibus infideliuz tal̄ ſe implicat.
Quo ad pmū notandū ꝙ ꝑſuppoſi
to illo ꝙ ꝓuidentia deo conueniat.
Iuxta illud Sap. xiiij. Tu aūt pr̄
gubernas oia ꝓuidētia. opoꝛtet eti
am aſſerere ꝙ omia ſint ita ſubiecta
ſue ꝓuidētie ꝙ etiā omibus imme-
diate ꝓuideat. qꝺ̄ vt pateat oſtēda-
mus pmo ꝑ repꝛobatiōez cuiuſdam
cōtrarij erroꝛis. Nā ſuꝑ illud Iob
xxij. Nubes latibulum eius. ꝛ circa
cardines celi ꝑambulat. nec noſtra
cōſiderat. Quidam opinati fuerunt
iuxta doctrinā ſcti Tho. j. ꝑ. q. xxij.
Ponere tm̄mō icoꝛruptibilia ſubia
cere diuie ꝓuidētie. ꝓut ſunt ſubſtā
tie ſepate ꝛ coꝛpa celeſtia cū ſpēbus
reꝝ inferioꝝ q̄ etiā ſunt icoꝛruptibi-
lia. Indiuidua vͦo ſpēꝝ qꝛ ſunt coꝛ-
ruptibilia dicebāt nō ſubiacere. Un̄
ſic diuie ꝓuidētie dicebāt ſubiacere
omia inferioꝛa q̄ in mūdo agunt̄. in
vniuerſali tm̄ ꝛ non in ꝑticulari ſeu
ſingl̄ari. Sꝫ qꝛ hoc alijs videbat̄ in
cōueniēs. vt de hoie nō eſſet āplioꝛ
deo cura q̄ꝫ de alijs aīalibus. Ideo
rabi Moyſes volēs mediuz tenere
dixit ꝯcoꝛdādo cū pmis. Coꝛrupti-
bilia oīa ſic̄ ſunt īdiuidua reꝝ oīno
nō ſubiacere diuie gubernatōi. ſꝫ tā
tūmō vniuerſalia ꝛ alia q̄ tacta ſunt
Hoiez vͦo ab illa generalitate coꝛru
ptibiliū excepit. ꝛ hoc ꝓpt̄ ſplēdoꝛē
intellectus q̄ ꝑticipāt cū ſubſtātijs
ſepat̄. ꝛ ſic ſm̄ iſtā opinionē q̄cq̄d
hoibus accideret in maleficijs eſſet
ex ꝑmiſſione dei. nō aūt q̄cq̄d aīali-
bus aut alijs terre frugibus eueni-
ret. Et hec opinio lꝫ ſit vͥtati ꝓpin
quioꝛ q̄ꝫ illa q̄ oīno ꝓuidētiā dei de
rebus mūdi negabat aſſerēs mūdū
caſu eſſe factū ſic̄ fuerūt Democri-
tus ꝛ Epicuri. tm̄ etiā nō caret ma-
gna falſitate. eo ꝙ neceſſe eēt dice-
re oīa diuie ꝓuidētie ſubiacere. nō
in vniuerſali tm̄. ſꝫ etiā in ꝑticulari.
vt nō ſolū maleficia hoiuz. ſꝫ ꝛ iumē
toꝝ ꝛ terre frugū ex diuina ꝛ ꝓuida
ꝑmiſſiōe eueniūt. qꝺ̄ ſic pꝫ. Ad tm̄
ſe extēdit ꝓuidentia ꝛ oꝛdinātia re-
rum in finem q̄ꝫtuz ipā cauſalitas ſe
extendit. ſic̄ a ſimili in rebus alicu-
ius dominio ſubiect̄ que intm̄ ſub-
iacent eius ꝓuidentie inq̄ꝫtum ſibi
exiſtunt ſubiecte. Cum autem cau-
ſalitas dei que eſt pmum agens ex-
tendit ſe ad omnia entia non ſolum
q̄ꝫtum ad ꝑncipia ſpeciei ſed etiam
q̄ꝫtuz ad ꝑncipia indiuidualia ꝛ nō
ſolum incoꝛruptibilium. ſed etiam

corruptibilium. Ideo ſicut oīa habent eſſe a deo. ita omnia ſunt ꝓuiſa ab eo. i. ad aliquem finem ordinata. Et hoc tāgit apoſtolus ad Rom. xiij. Que a deo ſūt ordiata ſūt. q. d. Sicut omnia a deo ſunt. ita etiā omnia ab ipo ordiata ſunt. ꝛ ꝑ ꝯſequēs ꝓuidētie eius ſubiecte. qꝛ ꝓuidentia dei nihil aliud eſſe noſcit ꝙ rō. i. cauſa ordinis rex in finem. Oia ergo inqꝫtū ꝑticipāt de eſſe intm̄ etiā ſubdunt diuine ꝓuidentie. Itez d̄s omīa cognoſcit nō ſolum in vniuerſali ſeu vniuerſalia. imo ꝛ in ꝑticulari ſeu ꝑticularia. Et cum dei cognitio compat ad res creatas ſicut cognitio artis ad artificiata. Ideo ſic̄ omia artificiata ſubdunt ordini ꝛ ꝓuidētie artis. ita omnia ſubdunt ordini ꝛ ꝓuidētie dei. Sꝫ qꝛ ꝑ hec nō ſatis ſit vt intelligat ꝙ deus iuſte ꝑmittat mala fieri. ꝛ maleficia in mūdo. lꝫ intelligamus hoc ꝙ ipe ſit ꝓuiſor omnia gubernās. quod qꝛ cōcedit. ideo etiā deberet omne malū ab his quox curaz gerit excludere. Int hoīes em̄ videmus ita fieri ꝙ ſapiens ꝓuiſor excludit defectum ꝛ malum ꝙtum pōt ab his quox curā gerit. ideo ad intelligendum iſta. cur nō oīa mala deus excludit. Notādum ꝙ aliud eſt loq̄ de ꝓuiſore ꝑticulari. ꝛ aliud de ꝓuiſore vniuerſali. Prouiſor em̄ ꝑticularis neceſſe habet malum excludere ꝙtum pōt. qꝛ non poteſt ex malo elicere bonū. Deus autem cum ſit vniuerſalis ꝓuiſor totius mundi. ꝛ poteſt ex ꝑticularibus malis plurima bona elicere. ſicut ex ꝑſecutione tyrānox patientiā martyrum. ꝛ ex opibus maleficox purgationem ſeu ꝓbationē fidei ꝛ iuſtox vt patebit. Ideo non hꝫ deus oīa mala impedire ne multa bōa deeſſe ꝯtingat vniuerſa. Unde Aug⁹. in Enche. Adeo miſicors eſt omps deus ꝙ non ſineret aliqᷦ maluz eſſe in opibus ſuis niſi adeo eſſet omps ꝛ bonus vt benefaceret etiā d̄ malo. Et huius exemplū etiā habemus in actōnibus rex naturalium. Nam corruptiōes ꝛ defectus q̄ accidūt in rebus naturalibus licꝫ ſint ꝯ intentionem nature ꝑticularis illius videlꝫ cui talis corruptio contingit vt ꝙ fur ſuſpendat vel ꝙ aīalia in cibuz hominis occidant. ſunt tn̄ de intentione nature vniuerſalis vt videlꝫ conſeruant homines in vita ꝛ in bonis vt ꝛ ſic bonum vniuerſi ꝯſeruet. vt em̄ ſpecies rerum conſeruant oportet vt corruptio vnius ſit cōſeruatio alterius. Occiſiones em̄ animalium conſeruat vitam leonum.

Declarant ſup ꝑmiſſionem diuinam ꝙ deus non potuit conferre creature vt ex natura eſſet inpeccabilis.

q Uo ad ſecunduz ꝙ vniuerſitatem malox ſiue in culpis ſiue in penis iuſte d̄s ꝑmittat ꝛ preſertim iam refrigeſcente ꝛ mundo ad occaſum declinante declarat ex duabus ꝓpoſitionibus neceſſario preſupponendum quarum pͥma ꝙ deus non poteſt facere ſiue melius vt cuz timore dei loquamur. non eſt poſſibile vt natura creata vt eſt homo vel angelus haberet hoc ꝙ ex conditione ſue nature peccare non poſſet. Secunda ꝙ d̄s iuſte permiſit hominem peccare vel temptari. quibus ſtantibus cum ad diuinaz ꝓuidentiam ꝑtinet vt vnaqueqꝫ creatura in ſua natura relin

quar dicere oportet. ꝙ ex premiſſis
impoſſibile eſt ꝙ deus nō ꝑmittat
maleficia fieri virtute demonum. Et
ꝑmū quidem ꝙ nō fuit poſſibile cre-
ature communicare ꝙ peccare non
poſſet ex conditōe nature. oſtendit
a doctore ſancto in .ij. di. xxiij. ar. j.
q: ſi hoc fuiſſet cōmunicabile alicui
creature deus vtiqȝ cōmunicaſſet eo
ꝙ omnes alie cōmunicabiles boni-
tates ꝛ ꝑfectiōes creaturaꝝ ſunt cō
municate ſaltem in genere vt vnio
ꝑſonalis duaꝝ naturaꝝ in xp̄o. ma-
ternitatis ꝛ virginitatis in Maria.
vnio gratuita in viatorib⁹. vnio bea
tifica in electis. ꝛ ſic de alijs. Cū er-
go non legimus hoc alicui creature
cōmunicatū. q: nec homini nec an-
gelo. Juxta illud. Et in āgelis ſuis
repperit prauitatem. certū eſt ꝙ ho
mini a deo nō pōt cōmunicare hoc
ꝙ ex natura ſit impeccabilis lȝ hoc
ꝑ gratiā inueniāt. Secūdo ad idē
q: ſi eſſet cōmunicabile ꝛ nō cōmu
nicaret vniuerſum nō eſſet ꝑfectū.
cuius ꝑfectio in hoc cōſiſtit vt om-
nes bonitates creaturaꝝ cōmunica
biles in genere ſint cōicate. Nec va
let argumētum ꝙ deus cum ſit ſum
me potēs ꝛ alias ad ſuam ſimilitu-
dinem homīes ꝛ angelos creauit ꝙ
etiam hoc ꝯferre potuerit ꝙ creatu-
ra ex ꝯditione ſue nature haberet ꝙ
peccare nō poſſet. Vel etiam ꝙ fa-
ceret vt habitus ille gratie qui ꝯfir-
mationem in bono cauſat eſſet pars
eſſentialis nature angeli vel homīs
vt ſic ꝑm naturale ſuum ꝑncipium
ꝛ naturalem ꝯditionem haberet cō-
firmationem in bono. vt peccare nō
poſſet. Nam ꝑmum argumentum
nō ꝯcludit. q: lȝ deus ſit ſumme po
tens ſicut ꝛ ſumme bonus. nō tamē
hoc ꝯferre poteſt nō ex imperfecti-
one ſue potentie. ſed ex imperfectio
ne creature. que impfectio ꝯſiderat
ꝑmo ꝙ hoc recipere nō poteſt nec
potuit homo vel āgelus. Ratio. q:
cum ſit creatura eſſe ſuum depēdet
a creatore. ſicut cauſatū a cauſa ſui
eſſe ꝛ creare eſt aliquid ex nihilo fa-
cere. ideo ſi ſibi relinquit deficit. cō
ſeruat autem q̄diu cauſe influentiā
recipit. Exemplum ſi vis de cādela
que tādiu lucet q̄diu hȝ cerā. Quo
ſtante notum eſt ꝙ deus creauit ho
minem ꝛ reliquit eum in manu cōſi
lij ſui. Eccleſiaſtici. xvij. Et ſimilit
angelū a ꝑncipio creatōnis. Et hoc
factum eſt ꝑ liberꝝ arbitrium cuius
ſicut ꝓprium eſt facere vel obmitte-
re. ita ꝓprium eſt a ſua cauſa recede
re ꝛ nō recedere. Et q: hoc eſt poſſe
peccare. poſſe ex libertate arbitrij a
deo recedere. ideo nō potuit hoc ho
mo vel angelus recipe. nec ei potuit
a deo cōmunicari vt ex natura ha-
beret libertatem arbitrij. ꝛ etiam ex
natura hēt nō poſſe peccare. alia i-
ꝑfectio ex qua hoc nō potuit homi-
ni vel angelo cōmunicari eſt. q: im
plicat ꝯdictionem que q: in ſe non
ſunt factibilia dicimus deus nō po-
teſt illa facere. Sȝ potius dicēdum
ꝙ creature nō poſſunt iſta recipere
vt videlȝ aliqd ſit viuum ꝛ mortuū
ſimul ꝛ ſemel. Ita etiaȝ implicat vt
aliquis habeat liberum arbitriuȝ ex
quo poſſit cauſe ſue inherere vel nō
inherere. ꝛ ꝙ poſſit non peccare. q:
ſi non poteſt peccare nō poteſt cau
ſe ſue non inherere. cum peccatum
ſit ſpreto incommutabili bono re-
bus mutabilibus inherere. Sperne
re autem vel non ſpernere eſt ex li-
bertate arbitrij. Secundum eti-

am argumentũ non valet. q2 ſi grã ↄfirmationis verteret̃ creature ĩ naturã ita ꝙ ex ꝑncipijs eſſentialib⁹ haberet nõ poſſe peccare. tunc non haberet ex aliquo dono accidẽtali ⁊ grã nõ poſſe deficere ⁊ peccare ſed haberet hoc ꝑ naturã ⁊ tũc eſſet deus qd̃ eſt abſurdũ. Hanc ſolutionẽ tãgit ſctũs Tho. vbi ſupra in ſolutione vltimi argumẽti. cũ dicit ꝙ qñcunq̃ alicui nature ↄuenit aliqd̃ accidens quod ex influentia ſuꝑioris tantũmodo ineſt. non põt inferior natura illud accidẽs ꝑ ſe habere niſi efficeret̃ nature ſuꝑioris. ſicut ſi aer illuminat̃ in actu ꝑ ignẽ nõ põt eẽ ꝙ ſit d̃ natura ſua lucidus ĩ actu niſi fiat ignis. Dico g̃ ꝙ cũ ↄfirmatio inſit creature rõnali ſolũ ꝑ grã3 q̃ eſt quoddã ſpũale lumen ⁊ ſilitudo increati luminis non põt eſſe ꝙ aliq̃ creatura ex natura ſua ↄfirmationẽ habeat vel grãm niſi efficeretur diuine nature per eſſe dicamus eiuſdẽ nature. qd̃ eſt oĩno impoſſibile. Cõcludamus ꝙ nõ poſſe peccare per naturã deo tm̃mõ cõuenit eo ꝙ ſicut abeſſe deficere nõ põt cũ dat oĩbus eſſe ita nec a rectitudine bonitatis deficere cũ hoc ei conueniat per cõditionẽ ſue nature. Omnibus aũt alijs q̃ hoc habẽt vt peccare nõ poſſint cõfert̃ ex hoc ꝙ confirmant̃ per grãm in bono. ex qua filij dei efficiunt̃ ⁊ quodammodo diuine nature conſortes.

Declarat̃ queſtio ſuꝑ duas ꝑmiſſiones diuinas quas deus iuſte ꝑmiſit videlic3 diabolũ actorẽ omĩs mali peccare ſimul ⁊ primos parentes cadere ex q̃bus maleficoꝝ opera iuſte permittunt̃. ⁊ eſt tredecima in ordine prime partis.

Secunda queſtio ſimul ⁊ ꝓpoſitio ꝙ deus iuſte permiſit quaſdam creturaas angelicas quas aliter cõdere non potuit niſi ꝙ peccare poſſent etiã actu peccare. Et quaſdã ſimili mõ creatas ꝑ grãm ꝓſeruare et hoc abſq̃ preuia tentatione. hoĩem vero iuſte permiſit ⁊ tentari ⁊ peccare. q̃ oĩa ſic declarant̃. Nã ad ꝓuidentiã diuinã ꝑtinet vt vnũqdq̃ in ſua natura relinquat̃ ⁊ in ſuis naturalibus operibus nõ oĩno impediatur. q2 vt Dionyſius dicit. iiij. c. de di. no. Prouidẽtia non eſt corruptiua nature ſed ſaluatiua. quo ſtante cũ manifeſtum ſit ꝙ ſicut bonum gentis diuinius q̃ bonum vnius. i. Ethi. Ita ⁊ bonũ vniuerſi excedit bonũ particulare cuiuſcũq̃ nature creati in particulari. Ideo etiã attẽdere oportet ꝙ ſi pctm̃ oĩno impedirec̃ per hoc multi gradus tollerentur ꝑfectionis. tolleret̃ em̃ natura illa q̃ põt peccare ⁊ non peccare. Quod ſi dicat̃. tñ habuiſſet hõ ex ↄditione nature vt prius tactũ eſt. Rñdetur. Si nullũ pctm̃ fuiſſet ſubſecutũ in actu ſed ſtatim cõfirmatio tũc ſemꝑ lateret quid grẽ deberet̃ in bonis erga deũ ⁊ quid poteſtas peccãdi potuiſſet ⁊ plura alia q̃bus ablatis vtiq̃ vniuerſi multum detraheret̃. Decuit etiã vt nullo ſuggerẽte ab extra peccaret. ſed occaſionẽ peccandi ex ſeipſo ſuſciperet qd̃ ⁊ fecit vbi dõ eq̃lis eſſe voluit. qd̃ eſt intelligendum non ſimpliciter ⁊ directe nec indirecte. ſed ſolũ ſm quid. ⁊ hoc declaratur ꝓpter auctoritatem Eſa. xiiij. In celum aſcẽdam ⁊ ſimilis ero altiſſimo. non enim ſimpliciter ⁊ dire

cte. quia ſic habuiſſet intellectum ligatum ⁊ erroneum appetēdo aliq̄d quod ſibi erat impoſſibile. Cognouit em̄ ſe eſſe creaturā ⁊ deo creatū. ⁊ ideo eq̄lem fieri creatori cognouit hoc ſibi eſſe impoſſibile. Nec etiaȝ indirecte. quia cum totum bonū angeli ⁊ creature eſt in hoc quod deo ſubeſt. ſicut tota claritas aerꝭ eſt in hoc ꝙ ſubijcit radijs ſolis. ideo hoc ab āgelo nō potuit appeti. qꝛ appetiſſet ꝯ bonum nature. ſed appetijt dei eq̄litatem nō abſolute. ſed ſcd̄m quid. hoc ſic eſt. cum deus hȝ ꝑ naturā ſuā duo. beatitudinem ⁊ bonitatem ⁊ aliud ⁊ ꝙ ab ipo omnis creature beatitudo ⁊ bonitas transfundit. videns angelus dignitatē nature ſue qua creaturis cūctis ꝓeminebat voluit ⁊ appetijt a ſe in om̄ia inferiora beatitudinē ⁊ bonitatē deriuari. ⁊ hoc ꝑ ſua naturalia. ita ꝙ ipe ꝑmo illa ex natura haberet. ⁊ ſic alie creature ex nobilitate ſue nature acciꝑent. Et quia etiā illa appetijt a deo ⁊ ſub deo volēs eſſe dūmō iſta haberet. ideo nec etiā q̄ntum ad modum habēdi deo equiparari voluit. ſ; tm̄modo ſm qd. Nota inſuꝑ ꝙ qꝛ ſuū deſiderium attētauit vt ad actū ꝑduceret. ideo ſubito ſuū deſideriū alijs expoſuit. Et quia ſubito etiam fuit aliorꝫ angelorꝫ viſio deſiderij ⁊ ꝯſenſus ꝯuerſus ſui deſiderij. Ideo peccatum ꝑmi angeli aliorꝫ peccata exceſſit ⁊ ꝓceſſit q̄ntitate culpe ⁊ cauſalitate. non tamen duratiōe. ita ꝙ illud Apocal. xij. Draco de celo cadens traxit terciam ꝑtem ſtellarꝫ. Et in figura Leuiathan habet. Ipe eſt rex ſuꝑ omnes filios ſuperbie. ⁊ rex ſm Philoſophum. v. Metha. dicit ꝑncipium inq̄ntum mouet per ſuā voluntatem ⁊ imperium ſibi ſubiectos. Ideo ⁊ ſuum peccatum aliorum occaſio peccandi fuit. ita ꝙ ipe ꝑmus a nullo extrinſeco tētatus alios extrinſece tētauit. Et quideȝ qđ dictum eſt ꝙ inſtantanea operatio in omnibus illis fuit. exemplificat hoc ex ſenſibilibus. Nam ſimul tēpore ſunt illuminatio aeris viſio coloris ⁊ diſcretio rei viſe. Hec ad lōgum poſui vt ꝯſiderādo tam ſtupēdam ꝑmiſſionem diuinam ſuꝑ nobiliſſimas creaturas ꝓpter vnum dūtaxat peccatum ambitionis quomō nō ꝑticulares ꝑmiſſiones ſuꝑ maleficorꝫ opa ꝓpter maiora peccata q̄ntum ad aliquas circūſtātias admittet. Nam maleficorꝫ peccata in varijs circūſtantijs peccatuȝ angeli ⁊ ꝑmorꝫ parentum excedunt vt iā in ſecunda queſtione patebit. Sed ⁊ hoc ꝙ ꝓuidentia dei iuſte ꝑmiſit ꝑmum hominem tētari ⁊ peccare ex his que dicta ſunt de tranſgreſſoribus angelis ſatis patere poteſt. Sicut em̄ ad eūdem finem homo ⁊ angelus creati fuerūt ⁊ in libertate arbitrij relicti. Ideo vt beatitudinis ꝑmium non abſq; merito ꝑciperēt. ideo ſicut angelus a caſu nō fuit ꝑſuatus vt poteſtas peccādi ex vno. ⁊ poteſtas gratie ꝯfirmatiōis ex altero ad decorem vniuerſi pateſceret. ita ⁊ circa hominem ſuari oportuit. Vn̄ ⁊ ſctūs Tho. in. ij. di. xxiij arti. ij. Illud ex quo deus apparet laudabilis nō debet penitus impediri. ſ; in peccatis etiā deus apparet laudabilis cū ꝑ miſericordiā ꝑcit ⁊ ꝑ iuſticiā punit. vn̄ nō debuit peccatū impedire. tm̄modo breuiter ⁊ recapitulādo ad ꝓpoſituȝ redeamus dicamus. Qꝛ iuſta dei ꝓuidentia ho-

mo in his ꝑmiſſus eſt multis rationibus. Prima vt oſtendat̄ dei potētia qui ſolus inuertibilis eſt. omnis aūt creatura mutabilis. Secūda autem ratio vt declaret̄ dei ſapientia. que ex malo ſcit elicere bonum. qđ nō potuit fieri niſi deus creaturam peccare ꝑmiſiſſet. Tercia vt manifeſtet̄ dei clementia. in qua chriſtus ꝑ mortem ſuam hominem ꝑditum liberauit. Quarta vt oſtendat̄ dei iuſticia que non ſolum reddit bonis ꝓmia. ſed ꝛ malis ſupplicia. Quinta vt homo non ſit peioris ꝯditionis q̄ʒ alie creature q̄s omnes ſic deus adminiſtrat vt eas agere ꝓpriis motibus ſinat. Unde ꝛ hominē ꝓprio arbitrio relinquere debuit. Sexta eſt laus humana. Laus em̄ viri iuſti ꝙ potuit ꝛ non eſt tranſgreſſus. Septima eſt decor vniuerſi. quia ſicut triplex malum culpe pene ꝛ dāni inuenit̄. ita ex oppoſito triplex bonum. ſ. honeſtum bonum delectabile ꝛ vtile. decoratur. Nam culpa decoratur honeſtas. per penam delectabilitas. Per damnum ſumma vtilitas. Et ꝑ hec patet reſpōſio ad argumēta.

Solutōes argumētoꝝ.

n Am ad ꝑmum vbi dicit̄ aſſerere ꝙ dyabolo ꝑmittat̄ ptās nocendi hominibus ſit hereticum. Oppoſitū potius pʒ. quia ſicut aſſerere ꝙ deus nō ꝑmittat hominem ex libertate arbitrii peccare quādo vult eſt hereticum. ita aſſerere ꝙ deus peccatum dimittat inultum. Hoc aūt fit ꝑ ptātem nocendi hoibus in vindictā maloꝝ ꝛ ad decorē vniuerſi. Iuxta illud Aug⁹. in li. Soliloqoꝝ. Iuſſiſti dn̄e ꝛ ita eſt vt nūq̄ʒ dedec⁹ culpe ſit ſine dedecore vindicte. Probatio deniq̄ʒ argumēti nō valet de ſapiēte ꝓuiſore q̄ excludit defectū ꝛ malū q̄ʒtum pōt. qꝛ aliud eſt de eo qui hʒ curā ꝑticularem. ꝛ de ꝓuiſore vniuerſali. Nā ꝑmus ex malo nō pōt elicere bonū ſicut vniuerſalis ꝓuiſor fac̄. vt ꝑ ꝓcedētia patuit. Ad ſcđm patuit ꝙ tā potētia q̄ʒ bonitas ꝛ iuſticia diuina pateſcūt in hoc ꝙ mala ꝑmittit. Ūn qn̄ dr̄. Aut deus pōt mala impedire. aut nō. Dicit̄ ꝙ pōt impedire ſʒ nō debuit rōnibus ꝑtactis. Nec valet inſtātia ſi dicat̄. ergo vult mala fieri cum pōt impedire ꝛ nō vult qꝛ vt in argumētis ꝓ veritate tactū eſt. Deus nō poteſt velle mala neq̄ʒ vult mala fieri neq̄ʒ vult mala nō fieri. ſʒ vult ꝑmittere malū fieri. ꝛ hoc ꝓpter ꝑfectionē vniuerſi. Ad terciū Aug⁹. ꝛ Phs loquunt̄ de cognitōe hūana cui melius eſt nō cognoſcere mala ꝛ vilia duplici de cauſa. Primo. qꝛ ꝑ ea impedimur interdum a ꝯſideratōe maloꝝ. ꝛ hoc ꝯtingit. qꝛ nō poſſumus ſimul multa intelligere. Etiā ꝛ ea ð cauſa ꝙ cogitatio maloꝝ ꝑuertit interdum voluntatem in malum. Hec aūt in deo locuʒ nō habēt qui intelligūt omnia oga hominum ꝛ maleficoꝝ abſq̄ʒ aliquo defectu. Ad quartum apoſtolus curā dei a bobus remouit. vt oſtendat ꝙ quia creatura rationalis hʒ ꝑ liberū arbitrium dominiuʒ ſui actus vt dictum eſt. Ideo vt ei imputetur aliquid ad culpam vel ad meritum ꝛ reddat̄ ei iuxta hoc pena vel ꝑmiū. habet deus ſpālem de eo ꝓuidentiā am ſm que irrationabilia nō ꝓuidētur. Uelle aūt aſſerere ꝙ indiuidua irrōnabiliū creaturaꝝ ex illa auctoritate nō ꝯtinerēt ad diuinā ꝓuidē

tiā eſſet hereticū. qꝛ eſſet aſſerere ꝙ
nō omnia ſubiecta eſſent diuine ꝓui
dētie ꝯ ſcripture ſacre cōmēdatōes
ſupꝫ diuinā ſapientiā q̄ attingit a fi-
ne vſqꝫ ad finem fortiter ꝛ diſponit
oīa ſuauiter. ꝛ eēt error rabi Moy
ſes vt in argumētis ꝓ veritate pa-
tuit. Ad quintū. quia homo nō eſt
inſtitutor nature. ſꝫ vtitur naturali-
bus opibus artis ꝛ virtutis ad ſuū
vſum. Jdeo ꝓuidentia humana nō
ſe extendit ad neceſſaria que ex na-
tura ꝓueniūt. vt ꝙ cras ſol oriatur.
ad que tamen ſe extendit ꝓuidētia
dei eo ꝙ ipſe eſt actor nature. Vñ ꝛ
defectus naturales. etiaꝫ ſi ex curſu
rerꝫ naturalium ꝓuenirent adhuc
diuine ꝓuidētie ſubiacerent. q̄re ꝛ
Democritus ꝛ alij phi naturales er
rauerūt attribuētes ſoli neceſſitatē
materie quicq̄d inferioribus accide
ret. Ad vltimum lꝫ omnis pena in-
fligit a deo ꝓpter peccata. non tamē
ſemꝑ maioribus peccatoribus ma-
leficia infligunt. vel quia dyabolus
nō vult vt illos affligat ꝛ tētat q̄s
iuſto titulo poſſidere ſe cernit. Vel
ideo vt nō ad deū accelerāt. Juxta
illud. Multiplicate ſunt infirmita-
tes. poſtea accelerauerunt ꝛc̄. Et ꝙ
oīs pena infligit a deo ꝓpter pctā
pꝫ ex ſequētibus. qꝛ iuxta Hierony
mum. Quicq̄d patimur peccatiſ no-
ſtris meremur.

Declarat ꝙ peccata maleficorū
grauiora ſunt pctis maloꝝ angeloꝝ
ꝛ ꝑmoꝝ parentū. Vñ ſic innocētes
puniunt ex culpis parentum. ita ꝛ
iam plures innoxij damnificantur
ꝛ maleficiunt ꝓpter peccata malefi-
corum.

Queſtio decimaquarta. ꝛ eſt to-
ta materia ꝑdicabilis.

Ed ſup enor-
ſ mitatē criminum q̄rit. An
maleficoꝝ flagitia cuncta
mala q̄ deus fieri ſinit ꝛ vſqꝫ in pñs
a ꝑncipio mūdi fieri ꝑmiſit tam in
culpis q̄ꝫ in penis ꝛ dānis excedūt.
Et videt ꝙ nō ꝑcipue q̄ ad culpaꝫ.
Nā pctm̄ qd̄ qs cōmittit qd̄ facilit
vitare potuiſſet excedit pctm̄ qd̄ al
ter cōmittit qd̄ ita facilit vitare nō
potuit. Pꝫ p Aug⁹. in de ciui. dei.
Magna eſt in peccādo iniq̄tas vbi
eſt tāta in nō peccādo facilitas. Sꝫ
Adā ꝛ plures q̄ ex aliquo ſtatu ꝑfe-
ctionis ſeu etiā grē peccauerūt. Fa
cilius ꝓpter aſſiſtentiā grē pctā vi-
tare potuiſſent. ꝑſertim Adā qui in
grā creatus fuerat q̄ꝫ plures malefi-
ce q̄ hmōi dona nō ꝑceperūt. ergo
illoꝝ pctā oīa maleficoꝝ flagitia ex
cedūt. Preterea quo ad penā. malo
ri culpe maior pena debet. ſꝫ pecca-
tū Ade grauiſſime punitū fuit in ꝑ
qd̄ vt pꝫ in oēs poſteros eius pena
cū culpa oñdit in trāſfuſione origi-
nalis pcti. ergo eius pctm̄ grauius
eſt oibus alijs pctis. Preterea quo
ad dānum. Nā iuxta Aug⁹. Ex hoc
aliq̄d eſt malū qꝛ adimit bonū. ergo
vbi plus de bono amittit ibi maior
culpa ꝑceſſit. ſꝫ pctm̄ ꝑmi parentis
maius dānum tā in naturalibus q̄ꝫ
in gratuitis intulit. vbi nos innocē
tia ꝛ imortalitate ꝑuauit quod nul-
lum alioꝝ ſequentium peccata intu
lit. ergo ꝛc̄. Sed ꝯ id quod plures
ratiōes mali includit magis eſt ma-
lum. ſed peccata maleficarum ſunt
hmōi. Nā omnia mala in bonis na-
ture ꝛ fortūne ꝓcurare pñt deo ꝑ-
mittente. vt ex bulla pape deducit.
Preterea Adā peccauit ſolummō

faciendo illud qđ eſt vtroq; mō ma
lū qꝛ ꝓhibitū: ꝛ qđ nō erat maluȝ
ſm ſe. Sed malefici et alij peccato/
res peccant faciendo illud quod eſt
vtroq; mō malū ꝛ ſm ſe ꝛ ꝓhibitū.
vt homicidia ꝛ alia multa inhibita.
Vñ peccata eoꝝ grauiora ſūt alijs
peccatis. Preterea pctm̄ qđ eſt ex
certa malicia eſt grauiꝰ pctō quod
eſt ꝑ ignorantiā. ſed malefice ex ma
gna malicia ꝯtemnūt fidem ꝛ ſacra/
menta fidei ꝓut plures ꝯfeſſe ſunt.
Rñſio. ꝙ mala q̄ a modernis male
ficis perpetrant̄ cuncta alia mala q̄
deus vnq; fieri ꝑmiſit ſm qđ in titu
lo q̄ſtionis tangit̄ excedūt. ꝛ hoc q̄
ad peccata q̄ cōtingunt in peruerſi
tate moꝝ. licet ſecus ſit de peccatis
q̄ opponunt̄ alijs v̄tutibus theolo
gicis. poteſt oſtēdi triplici via. Pri
mō in generali cōparādo eoꝝ ope/
ra indifferenter ad quecunq; flagi/
cia mūdi. Scđo in ſpeciali cōparā
do ad ſpecies ſupſtitionis ex q̄cūq;
pacto cū demonibus inito. Tercio
cōparādo illa ad peccata maloꝝ an
geloꝝ: aut etiā primoꝝ parentum.
Primū ſic. Nam cū triplex ſit ma/
lum. videlicȝ. culpe pene damni. eo
ꝙ triplex ſit bonū cui illa opponū/
tur. ſ. honeſtū. delectabile. ꝛ vtile.
Et culpe opponit̄ honeſtuȝ. Pene
delectabile. Dāno vtile. Q2 culpa
maleficarū excedit cūcta alia pecca
ta ſic appareet. Nam iuxta doctri/
nā ſancti Tho. in. ij. di. xxij. arti. ij.
Licet in peccato multa poſſint con
ſiderari ex q̄bus peccati grauitas
vel etiam leuitas trahi poteſt. Vñ
ꝛ cōtingit ꝙ idem peccatū qđ ſcđm
vnū eoꝝ eſt grauius ſm aliud leui/
us inueniat̄ ꝓut dicere poſſumus.
In fornicatione iuuenis peccat. ſe
nex inſanit. Tamen illa ſimpliciter
grauiora ſunt q̄ plures ꝛ potentio/
res habēt non dico circūſtātias ſo/
lū ſed in ſpecie ꝛ quantitate peccati
eſſentiali peccati grauitatem. Et ſic
dicere poſſumus ꝙ licet peccatum
Ade q̄tum ad aliquas circūſtātias
grauius ſit oibus alijs pctis q̄tuȝ
ad hoc ꝙ minori tēptatione pulſa/
tus cecidit qꝛ vicȝ tantū ab extrin/
ſeco. Et etiā qꝛ facilius reſiſtere po
tuiſſet ꝓpter originalē iuſticiam in
qua creatus erat. Tamē q̄tum ad
ſpeciem ꝛ quantitatē peccati ꝛ etiā
q̄tum ad alias circūſtātias q̄ pec/
catū magis aggrauant ſicut multa
grauiora pctā ſūt ſecuta. ita ꝛ inter
illa oīa maleficoꝝ excedūt qđ etiaȝ
clarius ex duobꝰ deducit̄. Nam ſi/
cut vnū peccatū dicit̄ maius altero
vel cauſalitate vt pctm̄ luciferi. vel
generalitate vt pctm̄ Ade. vel defo:
mitate vt pctm̄ Jude. Vel difficul
tate remittēdi vt pctm̄ in ſpm̄ ſctm̄.
Vel periculo vt peccatū ignorātie.
Vel inſeꝑabilitate vt pctm̄ cupidi/
tatis. Vel pronitate vt pctm̄ carnis
Vel diuine maieſtatis offenſione:
vt peccatū ydolatrie ꝛ infidelitatis
Vel expugnādi difficultate vt ſup/
bia. Vel mentis cecitate vt ira. Ita
ꝛ poſt pctm̄ luciferi omia alia pctā
maleficorū oꝑa excedūt: tam in de/
formitate crucifixum abnegātes q̄
ꝛ pronitate ſpurcitias carnis cū de
monibus exercētes. Ac mentis ce/
citate in omne nocumentū tam ani
marū q̄ȝ corporū hominū ꝛ iumen
torū toto malignitatis ſpū debach/
antes. prout ex ſupradictis patuit.
Quod etiā iuxta Iſid. nomen oſtē
dit. Dicunt̄ eñ malefici ob facino/
rū magnitudinē ꝛc̄. vt ſupra patuit

Deducit ⁊ ex iſto. Nã cũ duo ſũt in pctõ auerſio ⁊ ↄuerſio. Juxta illud Auguſtini. Peccatum eſt ſpreto incõmutabili bono rebus mutabilibꝰ inherere. Et ipſa etiã auerſio a deo ſit tanq̃ formale ſicut ipſa conuerſio tanq̃ materiale. Ideo tanto aliquod pctm̃ eſt grauiꝰ. quãtomagis hõ ꝑ ipm̃ a deo ſeparatur. Et qꝛ ꝑ infidelitatẽ homo maxime a deo elõgatur. ideo ⁊ maius oĩbus peccatis maleficiũ infidelitatis exiſtit. Et hꝫ declarat̃ ꝑ nomẽ hereſis qđ eſt etiã apoſtaſia a fide ſimul ⁊ ꝙ tota earũ vita pctm̃ eſt. De p̃mo. Nã cũ peccatum infidelitatis ↄſiſtat in renitẽdo fidei. Et hoc põt dupliciter fieri vel qꝛ renitit̃ fidei nonduꝫ ſuſcepte aut ſuſcepte. Si primo mõ tunc eſt infidelitas paganoꝝ aut gẽtilium. Si ſecundo mõ tũc iterũ duplicit̃. quia aut renitit̃ xp̃iane fidei ſuſcepte. in figura aut in ip̃a manifeſtatione veritatis. Primo mõ eſt infidelitas iudeoꝝ. Scđo mõ infidelitas hereticoꝝ. Vñ patet ꝙ hereſis maleficarum inter tres ſpecies infidelitatis grauiſſima exiſtit. qđ etiã ratione ⁊ auctoritate comprobatur. Nã. ij. Petri. ij. dicit̃. Melius erat illis viam veritatis non cognoſcere q̃ poſt cognitã retrorſum conuerti. Ratione. Nã ſicut grauius peccat q̃ nõ implet quod ꝓmiſit q̃ ille qui nõ implet hoc quod nunq̃ ꝓmiſit. Ideo infidelitas hereticoꝝ qui ꝓfitent̃ fidẽ euãgelij ⁊ tamen ei renitũtur corrũpentes ipam grauius peccant q̃ iudei ⁊ pagani. Et iterũ. Judei grauius peccãt q̃ pagani. quia ſuſceperunt fidei chriſtiane figuraꝫ in veteri lege quã male interp̃tãtes corrumpũt quod pagani nõ faciũt. ideo etiã ipſoꝝ infidelitas eſt grauius peccatũ q̃ infidelitas gentiliuꝫ qui nunq̃ fidẽ euãgelij ſuſceperũt. De ſcđo qđ ⁊ apoſtate nuncupant̃. Nam ſm Thomã ſcđa ſcđa. q. xij. Apoſtaſia importat quandã retroceſſionẽ a deo ⁊ religione que fit ꝑ diuerſos modos q̃bus hõ coniũgitur deo. vel ꝑ fideꝫ. vel per ſubiectã ad obediendũ voluntatẽ. Vel ꝑ religionẽ. ⁊ clericatum. Scđm qđ etiam dicit Raymũdus ⁊ Hoſtieñ. ꝙ apoſtaſia eſt temerarius a fidei ſtatu vel obedientie vel religionis exceſſus. Et cũ remoto priori remouetur poſterius: ſed nõ econuerſo. Jđ ⁊ prima alias duas excedit. ſcꝫ apoſtaſia a fide precedit a religione. de qua. xlviij. diſtin. quãtũlibet. ⁊. xvj. q. j. legi nõ debet. Tamẽ ſm Ray. non iudicat̃ apoſtata ſeu fugitiuus etiam ſi ad longinqua diu euaget̃. niſi poſtq̃ ſic viuit ꝙ animũ redeũdi ſe depoſuiſſe oñdit. ff. de re mili. l. deſertorẽ. Et hoc fieret ſi vxorem duceret vel ſimile tale. Similiter ⁊ apoſtaſiam inobediẽtie vbi q̃s ſp̃õte cõtemnit precepta eccleſie ⁊ p̃latoruꝫ. de qua. iij. q. iiij. alieni. Quia etiã infamis efficitur repellit̃ a teſtimonio ⁊ debet excõmunicari. xj. q. iij. Si aũt. Unde ⁊ apoſtaſia đ qua loquimur ſup apoſtaſiam maleficaruꝫ dicit̃ apoſtaſia ꝑfidie q̃ ⁊ tanto grauior. quãto ⁊ cũ inimico fidei rationis ſalutis per pactũ expreſſum peragit̃. Hoc em̃ habent facere malefice ⁊ hoc inimicus ille exigit vel in toto vel in parte. Reperte ſũt em̃ per nos inquiſitores que oẽs fidei articulos abnegauerant. quaſdam vero certas in numero ſemꝑ tamen confeſſionem verã ⁊ ſacramẽtalem

habeāt abnegare. Unde et Juliani apoſtate perfidia nō videt tanta fuiſſe licet in aliïs aduerſus eccleſiam maiora exercuiſſet. De qua ꝛ .ij.q. vij. nō poteſt. Si quis vero incidentaliter quereret. Quid ſi mente ꝛ corde fidē tenerent quoꝝ ſcrutator ſolum deus eſt. ꝛ nō quecunqꝫ angelica creatura vt ſupra patuit. facerēt tamē reuerentiā et obedientiā dyabolo per actus exteriores. Dicēdū videt ꝙ cū apoſtaſia perfidie dupliciter poteſt fieri. per actus infidelitatis exteriores abſqꝫ exp̄ſſo pacto cum demone inito. ſicut qui in terris infidelium mahumeticā vitā aſſumeret aut in terris chriſtianoꝝ cum expreſſo pacto ꝛc̄. Primi vbi mente retinent fidē. actu tamē exteriori negant. licet non ſint apoſtate nec heretici tamē mortaliter peccāt Sic eñ ſalomon diïs ſuarū vxoꝝ reuerentiam exhibuit. Nec eñ aliquis excuſat ſi ex metu hoc faceret qꝛ ſm Aug. Sanctus eſt mori fame ꝙ veſci ydolaticis. aliq habent Sacius. xxxij.q.iiij. Sacius. Maleſici autem quantūcunqꝫ fidē retinēt corde ꝛ abnegant ore apoſtate tamen iudicant eo ꝙ fedus cū morte ꝛ pactū cū iferno pepigerūt. Vñ ſanctus Thomas in .ij. diſt. iiij. ar. vltimo. Loquēs de ſimilibꝰ operibus magicis. Et qui quocunqꝫ mō auxiliū petūt a demonibus dicit. In oībus eſt apoſtaſia a fide ꝓpter pactū initū cū demone vel verbotenus ſi inuocatio interſit vel facto aliquo etiā ſi ſacrificia deſint. non eñ pōt homo duobus dominis ſeruire. Ad idem Albertus vbi ſupra diſt. viij. vbi queritur. Utrum magicis et mathematicis intēdere ſit peccatum ꝛ apoſtaſia a fide. Ita reſpondit. In talibus eſt ſemper apoſtaſia verbi vel operis. Si eñ inuocationes fiant tunc apertum pactū initur cū demone ꝛ tunc eſt aperta apoſtaſia verboꝝ. Si aūt nō fit niſi opere ſimplici tunc eſt apoſtaſia operis. Et qꝛ in his omnibus ſemp eſt fidei ꝯtumelia qꝛ expectat a demone qd̄ expectandū eſt a deo. ido ſemp apoſtaſia iudicat. Ecce ꝙ clare duplicem apoſtaſiam ponūt terciam ſubintelligētes ſcilicet cordis que ſi deſit tamen malefice verbis ꝛ operibus apoſtatrices iudicant. Penis ergo vt patebit ꝛ hereticorum ꝛ apoſtatarū ſubiacere debēt. Eſt et tercia criminis enormitas ꝑ cunctis aliïs hereſibus in eis. Nā ſi iuxta Auguſtinū omnis infidelium vita peccatum eſt. xxviij.q.j.§. ij. ꝛ eſt gloſa ſup illud Romanoꝝ xiiij. Omne qd̄ nō eſt ex fide peccatum eſt. Quid iudicandū eſt de tota vita. id eſt de omibus aliïs operibus maleficarū que tamē nō ad cōplacentiā demonū fiant ſicut ieiunare. eccleſias frequētare. cōmunicare ꝛ ſic de aliïs. In omibus enim peccant mortaliter qd̄ ſic declarat. Tanta eſt eñ labes huius peccati ꝙ facultatem reſurgendi. licet non ex toto amputat. eo ꝙ pctm̄ nō corrumpit totum bonū nature ꝛ lumē naturale in eis remaneat. Tamen ꝓpter p̄ſtitum homagiū niſi ab illo abſoluant. omnia eoꝝ opera etiā de genere bonorum ſunt potius de genere malorum quod in aliïs infidelibus nō cernitur. Nā ſm Tho. ſcda ſcde. q.x. An omnis actio infidelis ſit peccatuꝫ dicit ꝙ quis opera infideliū que ſunt de genere bo

norū vt ieiunia elemoſyne et hmōi
non ſint eis meritoria ꝓpter infide
litatem que eſt grauiſſimū peccato
rum. tamen quia peccatum non cor
rumpit totum bonum nature. ſʒ re
manet in eis lumen naturale. Ideo
non omnis actus eorum eſt morta
le peccatum. ſed actus procedēs ex
ipſa infidelitate vel relatus ad ipaʒ
etiam ſi ſit de genere bonorū. puta
Saracenus ieiunat vt ſeruat legem
Mahumeti de ieiunio mandantē.
Iudeus celebrat ſuas feſtiuitates
⁊ huiuſmodi in his eſt mortale. Et
ſic intelligitur illud Auguſtini ſu
pra allegatum. Omnis infideliū vi
ta peccatum eſt.

Qꝫ malefice grauiſſimas meren
tur penas vltra omnes flagitioſos
mundi.

d

Eniqꝫ ꝙ eo
rum flagicia cuncta aliorū
peccata excedunt quantuʒ
ad demeritum pene declarat. Pri
mo quo ad penam hereticis infligē
dam. Secundo quo ad penam apo
ſtatis inferendam. Nam heretici
quadruplici pena puniuntur ſcđm
Raymundum ſcilicet excōmunica
tione depoſitione. rerum ablatione
⁊ corporali morte. De quibus om
nibus lector inueniet ſuper primū.
de ſen. excom. Nouerit. et ſuper ſe
cundum. xxiiij. q. j. Qui contra pa
cem. ⁊ tercium. diſt. vlij. quo iure. et
xxiij. q. vij. capl. j. ⁊ ſequenti. ſuper
quartum. eodeʒ titulo. ſcilicet de he
reticis. Excōmunicamus primo et
ſecūdo. immo ⁊ grauiſſimas incur
runt penas. Credentes. receptato
res. fautores ⁊ defenſores. Nam vl
tra penam excōmunicationis illis
inflictam heretici cum fautoribus
et defenſoribus ſuis et receptatori
bus ⁊ ipſorum filij vſqꝫ ad ſcđaʒ ge
nerationem per lineam paternam.
per lineam vero maternam vſqꝫ ad
primū gradum ad nullum benefici
um vel officium eccleſiaſtū admit
tunt vt eo. ti. quicunqꝫ. ⁊ ca. ſtatutū
libro. vj. Sed ſuper terciam penaʒ
ſi heretici habent filios catholicos
priuant paterna hereditate in dete
ſtationē criminis. Et ſuper quartā
penā ſi poſt deprehenſionē erroris
cōtinuo nō velit reuerti et hereſim
abiurare ſubito debet comburi ſi la
icus eſt. Falſarij eñ pecunie ſtatiʒ
morti tradunt quātomagis falſarij
fidei. Si vero clericus poſt ſolennē
degradationē relinquit curie ſecu
lari occidēdus. Si aūt reuertantur
ad fidē detrudi debēt in perpetuuʒ
carcerē. de hereticis. Excōmunica
mus. primo ⁊ ſecūdo. ⁊ hoc de rigo
re iuris. Mitius tamen agitur cuʒ
eis poſt abiurationē quā ad arbitri
um epiſcopi ⁊ inqſitoris facere de
bent ꝓut in tercia parte opis pate
bit vbi de varijs modis ſententiādi
tales tractat. quis etiā dicat depre
henſus ⁊ ↄuictus ſeu etiā relapſus.
His āt modis mulctare maleficas
nō videt ſufficere cū nō ſint ſimpli
ces heretice. ſʒ ⁊ apoſtate et vltra h
ꝙ in ipſa apoſtaſia nō hoib⁹ ꝓpter
metū aut carnis oblectamēta fidem
abnegant. vt ſupra tactum eſt. Sed
ipſis demonibus vltra abnegatio
nem etiam homagiū corpora ⁊ ani
mas offerendo preſtāt. Ex quibus
ſatis probabile videtur ꝙ quantū
cunqꝫ peniteant ⁊ ad fidem reuertā
tur nō debent ſicut alij heretici car
ceribus perpetuis mancipari. ſed

vltimo ſupplicio puniri. ⁊ hoc etiã ꝓpter dãna temporalia hominibus ⁊ iumẽtis varijs modis illata leges ſinperãt. vt patet. C. de maleficis. l. nullus. l. nemo. ⁊. l. culpa. Et eſt ſimilis culpa prohibita. diſcere ⁊ docere. Et loquunt̃ leges ſuper ſortilegos q̃ꝫtomagis ſuꝑ maleficos. vbi dicunt ꝙ pena illorum eſt bonorum publicatio ⁊ decapitatio. Et ſi quis tali arte mulierem ad luxuriam ꝓuocauerit. vel econuerſo beſtijs exponitur. vt dicitur ibidem. l. multi. Et de his in prima queſtione tactum eſt.

Queſtione decimaqnta Declaratur ꝙ ꝓpter peccata maleficarum innoxij ſepe maleficiantur licet etiam interdum propter peccata propria.

ſ

Ed ⁊ hoc qđ diuina ꝑmiſſiõe ꝑſões innoxij dãnificant̃ ⁊ puniũtur in premiſſis nocumentis propter aliena peccata maleficarum ⁊ nõ ꝓpter culpas ꝓprias. Nec alicui hoc videatur inconueniens oſtẽdit ſanctus Thomas ſecunda ſecunde. q. cviij. Hoc fieri iuſte a deo. loquendo đ penis preſentis vite triplici ratione. Primo quidem ꝙ vnus homo eſt res alterius. ⁊ ſicut quis punitur in rebus. ita ⁊ in penam alterius aliquis puniri poteſt. Nam filij ſcḋm corpus ſunt quedam res patris. ⁊ ſerui ⁊ animalia res dominorum. ⁊ ſic filij puniunt̃ quandoqꝫ ꝓ parentibus. ſicut filius natus ex adulterio Dauid mortuus fuit q̃ꝫ citius. ⁊ animalia Amalechitaruꝫ iuſſa ſunt interfici. q̃uis ⁊ in huiuſmodi ſit ratio myſtica. vt habetur. j. q. iiij. § paruulos. Secundo. quia peccatum vnius deriuatur in alterꝝ. Et hoc dupliciter. Per imitationem. ſicut filij imitãtur peccata parentum. ⁊ ſerui ⁊ ſubditi peccata dominoꝝ. vt audacius peccent. vt fit in rebus male acq̃ſitis in q̃bus filij ſuccedũt ſui in latrocinijs ⁊ guerris iniuſtꝭ. Vñ ſepius interficiunt̃. ⁊ ſubditi p̃latoruꝫ audacius peccant dum eos peccare cernũt etiam ſi eadem peccata nõ committũt vñ ⁊ iuſte puniunt̃. Deriuat̃ etiam peccatũ vnius in alterum ꝑ moduꝫ meriti. vt ſubditorum in malum prelatum. id eſt. ꝙ peccata ſubditoꝝ merentur peccatorem p̃latum ſcḋm illud Job. Regnare facit hypocritã ꝓpter pctã populi. Deriuat̃ etiam peccatum ⁊ cõſequenter pena ꝑ aliquẽ conſenſum vel diſſimulationẽ. Hoc eſt qñ ſuperiores peccata nõ redarguunt. tũc ſepiſſime boni cũ malis puniunt̃. vt dicit Auguſtinus in. j. de ciuita. dei. Exemplũ vbi inter nos inq̃ſitores vnus repperit quoddã oppidũ mortalitate hominũ q̃ſi deſtitutũ. ⁊ vbi fama volabat ꝙ quedã mulier ſepulta lintheamen in q̃ ſepulta erat ſucceſſiue deglutiret. ⁊ ꝙ peſtis ceſſare nõ poſſet. niſi ex ĩtegro lintheamen deglutiẽdo ad vẽtrẽ ꝯſũpſiſſet. Habito cõſilio deſuꝑ ſcultetus cum p̃fecto ciuitatis ſepulcruꝫ effodiẽtes inuenerũt q̃ſi dimidietatẽ lintheaminis ꝑ os ⁊ collum vſqꝫ in ventrẽ immiſſam ⁊ ꝯſumptã. Quo viſo motus ſcultetus gladium extraxit ⁊ caput amputãdo extra foueam ꝓiecit ſicqꝫ ſubito peſtꝭ ceſſauit. Ex q̃bus vtiqꝫ diuina ꝑmiſſiõe pctã illius vetule ſuꝑ innoxios ꝓpter diſſimulationem p̃ſidentiũ punita fuerũt. Nã

pꝛehabita inquiſitione repertū fuit
ipam lōgo tpe vite ſue ſoꝛtilegam et
magam fuiſſe. Exemplū de punitio
ne dauid in enumeratione ppl'i per
peſtem. Tercio fit diuina permiſſi-
one vt humane ſocietatis vnio cō-
mendet ex qua vnus homo debet ꝓ
alio ſollicitus eſſe vt nō peccet ⁊ ad
deteſtationem peccati duz ſcꝫ pena
vnius redundat in oēs. quaſi omēs
ſint vnū coꝛpus. Exemplū de pctō
Achoꝛ Joſue. vij. Poſſum⁹ adhuc
addere duos modos pꝛout puniun
tur mali interdū per bonos interdū
etiā ꝑ alios malos. Nam vt Gratia
nus dicit. xxiij. q. v. §. vltimo. Ali-
quādo deus punit malos per legiti
mā poteſtatē gerentes ex mandato
ſuo. ⁊ hoc dupliciter. Interdū cum
merito puniētiuꝫ ſicut puniuit pec
cato chananeoꝝ per ppl'm ſuū. In
terdū abſqꝫ merito punientiū: ſꝫ eti-
am in ipſoꝝ penā ſicut tribū benia-
min puniuit. et deleuit vſqꝫ ad pau-
cos. Aliquādo punit etiā per popu
los ſuos iuſſu ſeu permiſſione exci-
tatos nō tamē intēdentes deo obſe
qui: ſed ſue ſatiſfacere cupiditati. et
ideo cum ſui damnatione ſicut iam
punit ppl'm ſuū per thurcos. ⁊ ſepi
us ante per alienigenas etiam in ve
teri lege. Sed nota. ꝙ quacunqꝫ de
cauſa quis puniat̄ ſi nō ſuſtinet pa-
tienter penas tūc ſunt flagella non
ad ſatiſfactionē: ſed ad vindictā tm̄
id eſt punitionē. Juxta illud Deu-
tro. xxxij: Ignis ſcꝫ pene tpalis ſuc
cenſus eſt in furoꝛe meo. id eſt in pu
nitione. q2 alias nō eſt in deo furoꝛ.
⁊ ardebit vſqꝫ ad inferni nouiſſima
id eſt vindicta hic incipiet ⁊ ardebit
vſqꝫ ad extremā damnationē. vt ex-
ponit Aug⁹. Et habet̄ de pe. di. iiij.
§. auctoꝛitas. Sed ſi patienter ſerā
tur ipſa flagella ⁊ ſit patiens in ſta-
tu gratie habent locū ſatiſfactionis
vt dicit Tho. in. iiij. Etiā ſi quis pu
niret̄ a iudice ꝓpter maleficiū com-
miſſum vel etiaꝫ malefica ⁊ hoc ſm
plus ⁊ minus ſm deuotionē patien
tis ⁊ qualitatē criminis. Moꝛs aūt
naturalis cum ſit vltimū terribiliū.
nō tamē eſt ſatiſfactoꝛia. q2 ꝑ natu-
ram inoleuit in penā oꝛiginalis pec
cati. Licet ſm Scotum etiā volun-
tarie ⁊ cū deuotione expectata ⁊ t'o
oblata in ſua amaritudine poſſit fie
ri aliquo mō ſatiſfactoꝛia. Moꝛs tn̄
violenta ſiue quis eam meruit ſiue
nō ſemꝑ eſt ſatiſfactoꝛia ſi patiēter
ſuſtineat̄ ⁊ in gratia. Et hec quideꝫ
quo ad penas ꝓpter alioꝝ peccata
inflictas. Propter ꝓpꝛia aūt etiā de
us flagellat in vita pſenti ⁊ ſpāliter
circa maleficia inferēda. Nā thob.
vij. Super illos qui libidini deſer-
uiunt dyabolus accipit poteſtatem
qđ etiā ex pꝛecedētibus patuit de-
clarando maleficia circa membꝛa et
potētias generatiue potētie q̄ deus
amplius permittit maleficari. Atta
men ad pdicādum ppl'o notandum
ꝙ pmiſſis punitionibus nō obſtāti
bus ſm quas deus pꝛo culpis alie-
nis ſiue ꝓpꝛijs punit hāc regulā iu
ris pꝛo fundamēto teneat ⁊ populo
ꝓponat q̄ dicit. Sine culpa niſi ſub
ſit cā nō eſt aliquis puniēdus extra
de reg. iu. ⁊ hec regula locū habꝫ in
iudicio poli. i. dei. ⁊ i iudicio foꝛi. i.
in foꝛo humano ſiue ſeculari ſiue ec
cleſiaſtico. Declara de iudicio poli.
Nā cū deus duplici pena ſpūali et
tpali punit. In pma inuenit̄ ꝙ nun
qꝫ ſine culpa. In ſcđa inuenit̄ ꝙ in-
terdū bene ſine culpa. ſꝫ nō ſine cā.

De pꝛima ſpũali pena q̃ cum eſt trí
plex ſcilicet. ſubtractio gr̃e. vñ ſeq-
tur obduratio in pſcitis. nõ fit ſine
culpa ꝓpꝛia. Scđa pena dãni. id eſt
puationis glorie. hoc etiã nunq̃ in
fligit ſine culpa ꝓpꝛia vt in adultis
vel cõtracta vt in paruulis in origi-
nali decedẽtibus. Tercia pena ſen-
ſus. id eſt cruciatio ignis infernalis
etiam patet. Unde quod dicit Exo
di. xx. Ego dñs zelotes viſitãs pec
cata parentũ in filios vſq; in terciã
⁊ quartã generationez. intelligit de
imitatoꝛibus paternoꝝ ſcelerum vt
exponit Gratianus. j. q. iiij. §. q̃bus
vbi etiã dat alias expoſitiones. De
ſcđa aũt pena tpali punit de⁹. Pꝛi-
mo ꝓpter culpam alterius vt ſupra
tactũ eſt. triplici ratione. vel etiã ſi-
ne culpa aliena ⁊ ꝓpꝛia: ſed nõ ſine
cauſa. vel etiã ex culpa ꝓpꝛia ⁊ nõ
aliena. qđ ſi vis ſcire cauſas ꝓpter
quas deus punit ⁊ tamen abſq; cul
pa aliena ⁊ ꝓpꝛia videas quinq; mo
dos quos ponit mgr̃ in. iiij. diſt. xv
ca. ij. Et recipe tres pꝛimas cauſas.
Reliquas duas accipe pꝛo culpis
ꝓpꝛijs. Nam dicit quinq; de cauſis
deus hoiem flagellat in vita pſenti
ſiue penas infert. Pꝛimo vt de⁹ glo
rificet. Et hoc fit qñ miraculoſe re-
moueat pena ſiue flagellũ. Exẽpluz
de ceco nato. Joh. ix. De lazaro re
ſuſcitato Joh. xj. Scđo ſi pꝛimum
deſit immittit tamẽ vt meritum cu-
muleat per exercitium patientie. Ac
etiam vt virtus latẽs intus alijs ma
nifeſtet. Exemplũ in Job. j. ⁊ Tho
bie. ij. Tercio vt virtus cõſeruet p
humiliationẽ flagelloꝝ. Exemplũ
in paulo qui de ſe dicit. ij. ad Coꝛ.
xij. Ne magnitudo reuelationũ ex
tollat me datus eſt mihi ſtimul⁹ car
nis mee angelus ſathane ⁊c. qui ſti
mulus ſm remigiũ fuit quedam in-
firmitas coꝛpalis. Ne ſunt cauſe ſi
ne culpa. Quarto vt eterna damna
tio hic inchoet. vt ſcilicet aliqualit
oſtendat quid in inferno patietur.
Exemplũ in Herode Actu. xij. ⁊ in
Antiocho. ij. Macha. ix. Quito vt
homo purificetur. vel per expulſio-
nem culpe cum ſcz ex flagellis cõte
ritur. Exemplum de Maria ſoroꝛe
aarõ Nume. xiij. a lepꝛa infecta. et
iſraelitis pꝛoſtratis in deſerto ſcđm
Hiero. xxiij. q. iiij. quid ergo. Vel
ad ſatiſfactionem pene. Exemplum
in dauid qui poſt remiſſionẽ adul-
terij commiſſi quo ad culpam in pe
nam fuit expulſus de regno. vt pz
in. ij. Reg. quod notat Gre. de pe.
diſt. j. ſi peccatũ dauid. Poſſet etiã
dici omnẽ penã quã patimur pꝛoce
dere ex culpa noſtra ſaltim origina
li cum qua naſcimur quia ipſum eſt
cauſa omniũ cauſalitatũ, arti. diſt.
v. ad eius. Sed ⁊ tercia pena que eſt
damni loquẽdo de illa quo ad eter-
nam damnationẽ quã in futuro ſu-
ſtinebunt. nemo ambigat quin ſup
omnes damnatos in penis ſenſibi-
libus cruciabunt. Sicut eñ gratie
viſio in patria. ita moꝛtali culpe pe
na in inferno ſuccedit. Et ſicut gra
dus beatitudinis in patria cõmen-
ſurantur iuxta gradus charitatis ⁊
gratie in via ita ⁊ menſura ſupplici
oꝛum in inferno iuxta menſurã cri-
minum in via. Hoc eſt qđ Deutro.
xxv. dicit. Pꝛo mẽſura peccati erit
⁊ plagarũ modus. Et ſi hoc in alijs
peccatis omnibus tamen in ſpecia-
li maleficis hoc conuenit qđ ad He
bꝛe. x. tangit. Quantomagis puta-
tis deterioꝛa mereri ſupplicia qui ſi

lium dei cõculcauit ⁊ ſanguinem teſtamenti pollutum duxerit. in quo ſanctificatus eſt. Hec ſunt ꝓpria maleficarũ fidem abnegantium et per diuiniſſimum ſacramentum plurima maleficia vt iam in ſecunda parte patebit exercentium.

Sextadecima. Declarat in ſpeciali veritas premiſſa cõparãdo opera maleficarum ad alias ſuperſtitionis ſpecies.

Remiſſa de-

p

niq̃ꝫ q̃ vitas ad enormitatẽ criminũ in maleficis ꝓbat. per cõparationẽ ad alia opera magoꝝ ⁊ diuinatoꝝ. Nã cũ quatuordecim ſint ſpecies circa opera ſuperſtitioſa ex triplici genere diuinationũ. Quoꝝ primũ fit per manifeſtam demonũ inuocationẽ. Scđm per tacitam ſolã conſiderationẽ diſpoſitionis vel motus alicuius rei. vt ſiderũ dierum. aurarum ⁊ hmõi. Terciũ per cõſiderationẽ alicuius actus humani ad inquirendũ aliq̃d occultũ q̃ ſortium nomen habẽt. Et ſpecies primi generis diuinationis q̃ fit per expreſſam demonũ inuocationẽ. ſint preſtigiũ. diuinatio ſomnioꝝ. Nigromãtia. Diuinatio phitonica. Geomantia. Idromantia. Aeromantia. Pyromantia ⁊ alioꝛũ cultꝰ Tho. ſcđa ſcđe. q. xcv. ⁊. xxvj. q. iiij. igitur. ⁊. q. v. nec mirũ. Species deniq̃ꝫ ſecũdi generis genealitici. auruſpices. augures omen ſeruantibus chyromãtia ⁊ ſpatulamãtia. Species etiã tercij generis variant̃ ſm oĩa illa que ſortiũ nomen habent ad inquirendũ aliq̃d occultum. ſcꝫ per ꝯſiderationẽ punctoꝝ. feſtucarũ, figuraꝝ in plũbo liquefactarũm. Et de his Thomas. vbi ſupra. ⁊ xxvj. q. ij. ⁊. q. iiij. ꝑ totũ. Tñ hec oĩa crimina maleficarũ flagicia excedũt. qđ de ꝯſtãtioꝛibus ſpeciebus deducit̃. Vñ ⁊ de minoꝛibꝰ nõ difficultat̃. Nã in prima ſpecie vbi aliqui preſtigioſis quibuſdã apparitionibus ſenſus humanos decipiunt vt res coꝛpalis aliter ſentiat̃ ꝑ ſenſum viſus aut tactus vt in ꝑcedẽtibus tactum eſt de mõ ꝯſtringẽdi. Malefice his nõ contente circa mẽbra generatiue potẽtie illa interdum ꝑſtigioſa apparitione auferendo licet nõ in rerum veritate. etiam ipſam generatiuã potentiã pluries auferunt. ne mulier ꝯcipere aut vir actũ exercere valeat etiã remanente mẽbro abſq̃ꝫ preſtigioſa illuſione poſt cõceptum etiam aboꝛſum procurant ſepe procurãt cum innumeris alijs malis in diuerſis etiam foꝛmis beſtiarũ apparent vt in ſuperioꝛibus patuit. In ſecũda deniq̃ꝫ ſpecie q̃ ⁊ nigromantia dicit̃. ⁊ fit ꝑ moꝛtuoꝝ apparitionẽ vel locutionẽ cũ vt dicit̃ tercio lib. ethymol. Nigros grece moꝛs dicit̃ latine. mancia vero diuinatio. faciũt autẽ talia per ſanguinẽ hominis aut alicuius animalis. ſuꝑ quibuſdam caracteribus. ſcientes demones ſanguinem amare. id eſt eius effuſionẽ ⁊ peccata. Vñ fit vt vbi moꝛtuos ab inferis ſevocare putant ad reſpõdendũ ad interrogata. demones in coꝝ ſimilitudinibus apparẽtes talia exercẽt. Et hmõi artis erat illa maga et phitoniſſa de q̃. j. Reg. xxviij. q̃ ad inſtãtiã ſaulis Samuelẽ ſuſcitauit. Nec ex ħ putat q̃s talia eẽ licita q̃ ſcptura cõmemoꝛat aĩam iuſti ꝓphe ab iferis vocatã ſauli euentũ futuri

belli etiã ꝑ mulierẽ phitoniſſaꝫ ape
ruiſſe. Quia vt Aug. dicit ad ſimpli
cianum. Non eſt abſurdum credere
aliqua diſpenſatiõe ꝑmiſſum fuiſſe.
vt nõ dñante arte magica vel poten
tia. ſ; diſpẽſatõe occulta. q̃ phitoniſ
ſaꝫ ⁊ Saulẽ latebat ſe iuſti ſpũs oñ
deret regis aſpectibus diuia eũ ſnĩa
ꝑcuſſurus. Vel nõ vere ſpũs ſamue
lis a ſua reqe ẽ excitatus. ſ; aliqđ fã
taſma ⁊ illuſio demonũ imaginaria
diaboli machinatõibus ẽ facta quã
appellat Samuelẽ ſcp̃tura. ſic̃ ima
gines ſolẽt ſuaꝝ reꝝ noibus appel
lari. Hec ex rñſiõe cuiuſdã argumẽ
ti ſuꝑ q̃ſtionẽ. An diuinatio q̃ fit in
uocatiõe demonũ ſit illicita. ij. ij. q.
xcv. ar. iij. Ad ſcðm. Sed ſi lectori
placet videat rñſionẽ ſuꝑ vltimũ ar
gumentũ q̃ſtionis. An gradꝰ ꝓphie
ſint in btis in eadẽ ſũma. q. clxxiiij.
Inſpiciat etiã dictũ Augꝰ. xxvj. q.
v. nec mirꝫ. Sꝫ hec paꝝ ad malefica
rũ oꝑa q̃ nullã in ſe retinẽt ſpẽꝫ pie
tatis vt intuẽti eoꝝ oꝑa ptꝫ ſangui
nẽ innocentẽ fundere nõ ceſſantes.
occulta q̃cꝫ dyabolicis inſtructõibꝰ
manifeſtantes. nec viuis aut mortu
is parcũt vbi aĩas cũ corꝑibus in
terimũt. In tercia deniqꝫ ſpecie q̃ ⁊
ſomnioꝝ diuiatio dĩ dupl'r obſuaẽ.
Primo qñ q̃s vtiẽ ſomnijs vt valeat
aliqđ occultũ inueſtigare ex reue
latõe maloꝝ ſpirituũ cũ q̃bus habẽ
tur pacta exp̃ſſa qñ. ſ. ad hoc inuo
cantẽ. Scðo vͦo qñ q̃s vtiẽ ſomnijs
ad ꝯgnoſcẽdũ futura ſcꝫ ꝙ ſomnia
ꝓcedũt ex reuelatõe diuia vel ex cã
naturali intrĩſeca vel extrĩſeca q̃tũ
põt ſe extẽdere talis vͦtus nõ erit il
licita diuinatio. Hec Tho. vbi. s̃.
Pro cuius intelligentia vt p̃dicato
res nucleũ ad minus habeãt. Notã
dũ ad ꝑmũ de angelis ꝙ cũ ãgelus
ſit limitate vͦtutis efficacius reuela
re põt aliqđ futuroꝝ anie diſpoſite
q̃ꝫ idiſpoſite. Diſpoſitio aũt fit poſt
ſedatõeꝫ motuũ exterioꝝ ⁊ interio
rum vt qñ ſilẽtes ſunt noctes. ⁊ ſe
dati ſunt motus fumoſitatuꝫ. ⁊ hoc
fit circa aurorã qñ digeſtio ẽ cõple
ta. Et hoc dico de nob pctõribus ſi
milibus q̃bus angeli ex diuia pieta
te ad ꝓſecutõeꝫ officij aliq̃ reuelãt.
aut tꝑe ſtudij in aurora intellectum
de occultis ſcripturaꝝ informante.
Preſidet em̃ ãgelus bonus intelle
ctui ſic̃ deus volũtati. ⁊ corꝑa cele
ſtia nr̃is corꝑibus. alijs aũt ꝑfectio
ribus q̃buſcũqꝫ põt ⁊ q̃cũqꝫ hora re
uelare. vigilãdo ⁊ dormiẽdo. Quis
⁊ iuxta Phm in de ſom. ⁊ vigi. ſunt
magis apte reciꝑe reuelatões vt di
ctuꝫ eſt vno temꝑe q̃ꝫ altero ꝓut ce
teri magi facere ꝯſueuerunt. Ad ſe
cundũ nota ꝙ ex naturali ſollicitu
dine nature de regimine corꝑis cõ
tingit ꝙ quedã futura hñt cãꝫ natu
ralẽ in homie ſomniãte. Et tunc illa
ſomnia ſeu viſiones ſunt tãtũmõ ſi
gna ⁊ nõ cauſe. ſic̃ ex ꝑte angeli di
ctum eſt. ⁊ hoc accidentiũ futuroꝝ
in homie vt ſanitatis vel egritudis
vel periculi ⁊c̃. Et hec eſt ſnĩa Are
ſtoẽ. vbi. s̃. Quia natura rep̃ñtat in
ſomnis anime aliq̃s diſpoſitões q̃
ſunt in corꝑe ex q̃bus poſtea cõtin
git ĩfirmitas vel aliud. vt ſi q̃s ſom
net de occupatõibus igneis. ſignuꝫ
eſt ꝙ p̃dominaẽ in eo colera. Si de
aeris vt de volatu ⁊ hmõi. ſignũ eſt
ſanguinis. Si aq̃ vel alterius liquo
ris aquei ſignuꝫ eſt flegmatis. ſi de
terreis ſignũ eſt melãcolie. Et ideo
ꝑ ſomnia qñqꝫ iuuanẽ medici ad co
gnoſcendum diſpoſitões corꝑis. vt

etiam dicit phs in eodē li. Sꝫ hec
iteꝝ leuia ſunt ꝑ cōpatōem ad ſom
nia a maleficis ſupſtitioſe obſerua
ta. Naꝫ ſi corꝑaliter vt ſupra tactū
eſt nolūt transferri. ſꝫ tantū imagi
narie cernere q̄ a conſodalib⁹ ma-
leficis ꝑpetrantur reponere ſe hn̄t
ad ſiniſtrū latus in noīe ſui diabo
li ⁊ oīm demonioꝝ. Vn̄ fit, vt ei ſin
gula imaginaria viſione repn̄tant
a ſibi. Si aliq̄ occulta ſcire ꝓ ſe vel
alijs hoībus volunt a demonib⁹ ꝑ
ſomnia inſtruūtur nō ꝑ tacita ſꝫ ꝑ
expſſa cū eis pacta inita. Nec ite-
rū ꝑ q̄cūqꝫ pactū q̄cūqꝫ mō ꝑ ali-
quod ſacrificiū alicuius animalis
ſeu ſacrilege deꝑcationis aut cul-
tus etiā latrie exhibitionis ſed ſe-
ipſas in anima ⁊ corꝑe demonibus
offerētes. fidem penitus ſacrilego
ore abnegādo. Nec his cōtente ēt
ꝓprios aut alienos īfantes demo-
nibus offerūt aut interimūt. de q̄-
bus ſupra hitū ē. In quarta deni-
qꝫ ſpē q̄ per phitones a phiton ap
polline. iux̄ Iſidoꝝ. q̄ auctor diui
nandi dr̄ fuiſſe exercet. non ꝑ ſom
nia aut ꝑmortuoꝝ allocutōem ſꝫ ꝑ
viuos. vt in arreptitijs. qui ſic ar-
repti a demonibus vel voluntarie
aut inuolūtarie ad p̄dicandū tātū
mō futura. ⁊ non ad alia flagitia ꝑ-
petrando agitantur qualis fuit il-
la puella de qua Actu xvj. Clamā
do poſt apoſtolos ꝙ eſſent veri ſer
ui dei. Vn̄ indignatus paulus im
perauit ſpiritui exire ab ea. Patet
ꝙ modica ſit compario per reſpe-
ctum ad maleficas ⁊ eorū opa que
vtiqꝫ ſic ob magnitudinē facinorū
⁊ enormitatem criminū. iux̄ Iſid.
vt ſupra habitū eſt nūcupātur. Vn̄
cauſa breuitatis de alijs minorib⁹
ſpeciebus diuinationū hec ꝓbare
nō expedit vbi maiores excedere
noſcūtur. nam vbi p̄dicatori placꝫ
applicare alias. ſpecies vt geomā-
tiā que fit circa corpus t̄reſtre. vt
in vngue vel in ferro vl̄ lapide po
lito. Idromantiam que fit in aqua
vel criſtallo. Aeremātiam q̄ fit ī ae
re. Pyromātiam q̄ fit in igne. Ari
olorū q̄ in viſceribus animaliū im
molatoꝝ in aris demonū. Licꝫ he
oēs ꝑ expreſſam demonū inuoca-
tionē fiant. nulla tamē eſt compa-
tio ad maleficia maleficarū cuꝫ ad
nullū nocumentū hoīm iumētoꝝ
⁊ terre frugū tendunt directe. Sꝫ
ad futurorū p̄cognitionē. De alijs
etiā ſpeciebus diuinatōnū que cū
tacita inuocatōne ⁊ etiam ꝑ tacitū
vt ſic pactū erga demones practi-
cantur vt ſūt genealitici ſeu aſtro
logi ſic dicti ꝓpter natalīū conſide
rationes. Auruſpices q̄ dies ⁊ ho-
ras obſeruant. Augures q̄ geſtus
⁊ garritus auiū ⁊ omen q̄ v̄ba ho-
minū obſeruāt. Et cyromantici q̄
ex lineamētis manuū aut ſpatulis
animaliū diuināt. Si cui placet in
ſpiciat p̄ceptoriuꝫ Nider circa ſe-
cunduꝫ p̄ceptum ⁊ plura inueniet
quō ſint licita ⁊ quomō non. Ma
leficarū v̄o opa nūqꝫ ſunt licita.

Decimaſeptima eſt declaratiua quartedecime grauitatē criminis ad pctā q̄cūqꝫ demonū compando

Ed ⁊ tanta ē
ſ
earum ſacinorū magnitu
do ꝙ etiaꝫ malorū ange
lorū pctā ⁊ ruinā excedūt. Et ſi in
culpis quō nō etiaꝫ in infernalib⁹
ſupplicijs. Et hoc q̄dem q̄ ad cul
pas demōſtrare non ē difficile vꝛ

rijs rōnibus. Primo nam licet eiꝰ pctm̄ ſit irremiſſibile. hoc tn̄ nō ē ꝓpter magnitudinē criminis habendo reſpectū ad eoꝝ naturalia. ⁊ pcipue ſm opinionem illoꝝ qui dicunt eos tantū in naturalibus ⁊ nunq̄ꝫ in gratuitis fuiſſe creatos. Et qꝛ bonū gratie excedit bonum nature. ideo illoꝝ pctā qui a ſtatu gratie cadūt ꝓut malefice fideꝫ ſuſceptā in baptiſmo abnegātes exiſtūt. eoꝝ vtiq̄ꝫ pctā excedūt. Si vo dicamꝰ eos in grā fuiſſe creatos lꝫ nō ꝯfirmatos. ſic etiā malefice licꝫ nō creati in grā tamē a grā ſponte ceciderūt ſicut ⁊ ille volens peccauit. Secūdo demonſtrat. Nam licet eius pctm̄ ſit irremiſſibile varijs de cauſis alijs. puta ſm Aug. qꝛ nullo ſuggerēte peccauit. ideo etiā nullo reparante redire debet. Vel qꝛ ſm Dam̄. cōtra dei formaꝫ intellectu peccauit. ⁊ cognitio q̄nto ē nobilioꝛ tanto peioꝛ eſt erroꝛ. Seruus eni̇̄ sciēs volūtatē domini ſui ⁊c̄. Vel iterū ſm eūdem Dam̄. qꝛ nō eſt ſuſceptibilis pnīe. iō nec venie. ⁊ hoc ex natura ſua. q̄ quia ſpūalis tantūmō ē ſemel vtibilis. eo ꝙ ſe totā cōuertit ꝙ in hoīe nō fit vbi caro ſꝑ repugnat ſpūi. Vel iterū qꝛ excelſo loco peccauit vt in celo hō aūt in terra. His tn̄ nō obſtantibus eius culpa ī multis alijs minoꝛat̄ compatiue ad maleficiaꝝ flagitia. Primo in hoc ꝙ ille iux̄ Anſelmū in q̄dam ōrone nulla ꝑcedente delicti vindicta ſupbiens peccauit. Malefice vo poſt tātas penas ſepe multis alijs maleficis inflictas immo ⁊ poſt penas quas ꝑcipiūt in eccleſia diabolo occaſione ſue ruine inflictas oīa hec cōtemnūt ⁊ nō ad minima pctā mortalia vt ceteri pctōꝛes q̄ ex infirmitate aut malicia abſq̄ꝫ habitu malicie peccant. Sed ex pꝛofunda cordis malicia ad hoꝛrēda flagitia ꝓperant. Secūdo qꝛ licet triplex ſit ſtatus mali āgeli. Innocētie Culpe ⁊ Miſerie ſeu pene. Ipſe tamē ſic ab innocētia ſel̄ tantū cecidit ⁊ ꝙ ad illā nūq̄ꝫ reſtitutus fuit. Peccatoꝛ aūt ad innocētiam per baptiſmū reſtitutus iterꝫ ab illo cadens multū ꝓfundat̄. Et ſuꝑ oēs ipe malefice vt earū flagitia demōſtrant. Tercio ille ꝯ creatoꝛē. nos autē ⁊ ſuꝑ oēs ipſe malefice ꝯ creatoꝛeꝫ ⁊ redemptoꝛē ⁊c̄. Quarto ille dereliquit deū ꝑmittentē vicꝫ eū peccare ⁊ nō ex pietate eum ꝓſeq̄ntem. nos aūt ſuꝑ oēs ipſe malefice peccatis elongamur a deo ꝑmitente ⁊ ex pietate nos cōtinuo ꝓſequente ⁊ bn̄ficijs plurimis nos ꝑuenientem. Quinto ille preſtat in malicia deo reꝓbante ⁊ ſuā grān non apponēte nos miſeri currimꝰ in illaꝫ maliciā deo cōtinuo reuocāte. Sexto ille manet obduratꝰ ad puniētem nos obdurati ad blandientem Et ſi ambo ꝯ deū tn̄ ille ꝯ ſe requirentem nos cōtra ꝓ nobis moꝛientem. quē vt ꝑmiſimus ſuꝑ omnes malefice dehoneſtantes offendūt.

Solutōnes argumentoꝛum etiā declarant veritatem ꝑ compatōēꝫ.

Ad argumēta. Ad pꝛimū patet reſponſio per ea que in pꝛincipio coꝛpis q̄ſtōis tacta ſunt. Vn̄ videlꝫ aliq̄d peccatuꝫ debeat cenſeri grauius altero Et q̄mō peccata maleficarum grauioꝛa cūctis quo ad culpam exiſtunt. Et aliud quo ad penam. Dicenduꝫ ꝙ

ſicut culpa ade ita ⁊ eius pena dupliciter ↄſideratꝛ. vel q̄ ad pſonā vl' quo ad naturā totā vicȝ poſteritatē ex eo ſecutā. Primo mō. Sicut maiora pctā fuerūt poſt euȝ ꝑpetrata. q2 vicȝ ipe ſolūmō peccauit faciendo illud qđ erat malū nō ſm ſe ſed q2 ꝓhibitū. Fornicatōes vo adulteria ⁊ homicidia. vtroqȝ mō mala ſunt ſcȝ ſm ſe. ⁊ q2 ꝓhibita iō etiaȝ grauior pena eis debetꝛ. Scđo vo mō lȝ maxia pena ꝑmū pctm̄ ſecuta eſt. hoc tn̄ eſt ꝑ indirect ū tn̄qȝ tuȝ vicȝ ꝑ eū tota poſteritas originali pctō fuit infecta. eo q ipe ꝑmus parens oim̄ ꝓ qb9 omib9 ſolus filius dei ſatiſfacere potuit potētia ordiata. Pro ſuo aūt pſonali medietate diuina gratia penituit ⁊ ſaluat9 p9 ſolutōȝ factā ꝑ xp̄m. incōꝑabiliter aūt pctā maleficaꝝ excedūt i grauitate. nō cōtente de ſuis pſonalibus pctis ⁊ pditiōib9 cū etiā innūeras alias poſt ſe ↄtinue trahūt. Ad tertium dicendū ex ꝑhabitis q ħ fuit ꝑ accidēs in pctō ade q maiorē leſionē intulit. Et hoc vicȝ q naturā integrā inuenit. Et q corruptā neceſſario nō volūtarie tranſfundere habuit vn̄ nō ſeqtur q ſuum pctm̄ ſimpliciter g̃uius ceteris fuit. Tuȝ etiā q2 hec idē etiā ſequētia peccata feciſſēt ſi talē naturā iueniſſent. ſicut ⁊ ſm mortale pctm̄ nō priuat grāȝ eo q illā nō iuenit. ꝓuaret āt ſi illā inueniret. Hec eſt ſolutō ſcti Tho. in. ij. diſ. xxj. ar. ij. in ſolutōe ſcđi ar. quā ſolutōeȝ ſi q̄s ad plenū vult intelligere hȝ ↄſiderare q adā originalē iuſticiā ſi pſtitiſſet n̄ trāſfudiſſȝ in poſteros ꝓut Anſel. opinabatꝛ q2 etiā aliq̄s poſt eū peccare potuiſſet vt videbātꝛ dicta docto. diſt. xx. An pueri mox nati fuiſſent in grā ↄfirmati. Item q̄lſbet. cj. An idem q̄ nūc ſaluātꝛ hoīes ſaluati fuiſſent ſi Adam non peccaſſet.

Sequitꝛ modus predicādi cōtra quinqȝ argumēta laicoꝝ quibus ꝓbare videntur ſparſim q de9 nō ꝑmittat tantā poteſtatē dyabolo et maleficis circa huiuſmodi maleficia inferenda Q̄ō. xviij.

It deniqȝ ꝑdicator ꝓuidus ſup certa argumēta laicoꝝ vl' etiā ꝑitoꝝ quorūdā q̄ intantū maleficas eſſe negāt q lȝ maliciā ⁊ potētiam demonis ad inferendū ex ſuo deſiderio hmōi mala ↄcedāt diuinā tn̄ ꝑmiſſionē ſibi ↄdeſcedētē negant. Nec volūt q deus talia fieri ꝑmittat. ⁊ licȝ modū arguēdi nō habeāt ⁊ in tenebris ſicut ceci palpitāt iaȝ vnū iam alteꝝ mediū tāgendo op9 tn̄ eſt coꝝ aſſertiones ad quinqȝ argumēta reducē. Ex q̄bus vtiqȝ omnes coꝝ cauillatiōes ꝓcedere pn̄t Et ꝑmo q deus nō ꝑmittat diabolo ſub tāta ꝑtāte ſeuire in homies.

Trū ad maleficialē effectuȝ a demone ꝑ maleficam procurandum ſemꝑ habet concurrere diuina ꝑmiſſio. Et arguitꝛ. quinqȝ argumentis q deus non ꝑmittit. vnde etiam maleficium nihil eſt in mundo. Et primum ſumitur ex parte dei. Secūdum ex parte dyaboli. Tercium ex parte malefice. Quartū ex parte morbi. Quintum ex ꝑte ꝑdicatoꝝ ⁊ iudicū q̄ talia ↄtra eas ꝑdicāt ⁊ iudicāt q̄ vtiqȝ nunqȝ ſecuri eēnt. Pmo ſic. De9 punire pōt hoiem ꝓpter pctā. ⁊ punit gladio fame ⁊ [m]ortalitate. Iteȝ

diuerſis alijs infirmitatibus varijſ
⁊ innumeris quibꝰ hũana cõditio
ſubiacet. vñ qꝛ opus ei nõ eſt adiũ
gere alias punitões. ideo nõ ꝑmit-
tit. Scdo ſic. Ex parte dyaboli ſiue
ra eſſent q̃ p̄dicant ꝙ vicꝫ vim ge-
neratiuã impedire poſſunt. vt vicꝫ
mulier nõ ꝯcipiat. vl' ſi cõcipiat ꝙ
aboꝛſum faciat vel ſi nõ aboꝛſuꝫ ꝙ
etiã poſt partũ natos interficiunt.
vtiq3 ſic ꝑimere poſſent totũ mun-
dum. Et iterꝫ poſſet dici ꝙ opa dya
boli eſſent foꝛtioꝛa opibꝰ dei. ſcꝫ ſa
cramẽto matrimonij qđ eſt opus
dei. Tercio ex parte hoĩs. Nã vi-
demus ſi maleficiũ debꝫ eſſe aliq̇d
in mũdo. tunc aliqui hoĩes pluſ
alijs maleficiunt. De q̃ ſi queritur
vtiq3 dicit hoc eſſe ꝓpter punitõeꝫ
pctõꝝ. ſꝫ hoc eſt falſum ergo ⁊ illud
ꝙ maleficia ſint in mũdo. Falſitas
aũt ꝓbat ex eo qꝛ tũc maioꝛes pec
catoꝛes ampliꝰ punirent. hoc ẽ fal
ſum cũ minꝰ puniant q̃ alij inter-
dum iuſti ꝙ etiã cernit i pueris in
innocẽtibus q̃ aſſerunt maleficia-
ri. Quarto põt addi ⁊ aliud argu-
mentũ ex parte dei hoc ꝙ q̇s impe
dire poſſet ⁊ nõ impedit ſꝫ fieri per
mittit. vtiq3 iudicat ex ſua volũta-
te ꝓceſſiſſe. Sed deus cũ ſit ſũme
bonus nõ poteſt velle malũ. g͂ non
põt ꝑmittere vt fiat malũ qđ ipe i-
pedire poteſt. Itẽ ex pte moꝛbi de
fectus ⁊ infirmitates q̃ dicunt ma-
leficiales ſil'es etiã ſunt defectibuſ
⁊ infirmitatibꝰ naturalibus. i. q̃ ex
defectu nature ꝓcedũt. ꝙ eñ aliq̇ſ
claudicat. excecat vl' rõnem ꝑdit vl'
etiã moꝛit ex defectu nature cõtin
gere pñt. vñ nõ poſſunt ſecure ma
leficijs aſcribi vltimo ex parte iudi
cũ ⁊ p̄dicatoꝝ q̃ cũ talia aduerſus
maleficans p̄dicant ⁊ practicant vtꝫ
ꝙ ꝓpter ingẽs odiũ a maleficiis cõ
tra eos ꝯceptũ nunq̃ eſſent ſecuri
Sꝫ ꝯ argumẽta ſumant ex qõne. i.
ſup terciũ ꝑncipale ꝑme ꝑtis tra-
ctatus. ⁊ ꝓponãt illa que ſunt ma-
gis ad ppl'm quõ vicꝫ ꝑmittit mala
fieri licet nõ velit malũ fieri. ꝑmit-
tit aũt ꝓpter admirabilẽ ꝑfectionẽ
vniuerſi q̃ ꝯſiderant in hoc ꝙ bõa
cõmẽdant eminẽtius ⁊ magis pla
cent ⁊ ſunt laudabilioꝛa dum ꝯpan
tur malis habent ibi auctes. Item
ꝓfunda dei diuine ſapie iuſticie ⁊
bonitatis relucẽt q̃ alias eſſent oc
culta. Et breuit' ꝓ deciſione qõnis
poſſunt colligi ex his que ſibi tan
gunt varia documẽta ꝓ infoꝛma-
tione ppl'i. vicꝫ ꝙ deus iuſte duos
caſus ꝑmiſit. ſ. angeloꝝ ⁊ ꝑmoꝝ pa
rentũ q̃ cum ſint maioꝛes alijs om
nibus caſibꝰ. Nõ mirꝫ ſi alij mino-
res ꝑmittant. Qualiter aũt ſũt ma
ioꝛes q̃ ad cauſalitatẽ nõ q̃ ad aliaſ
circũſtãtias ſꝫm quas pctã malefi-
caꝝ. vt in. iij. q. tangit ⁊ maloꝝ an-
geloꝝ ⁊ ꝑmoꝝ ꝑentũ pctã excedũt
⁊ q̃re deus iuſte ꝑmiſit illos ꝑmoſ
caſus tangit in. ij. q. ex q̃bꝰ pl'ima
colligere ⁊ dilatare põt ad ſuũ pla
citũ. Sed ad reſpondenduꝫ ſup ar-
gumẽta. Nã ad primũ cũ di'. Deuſ
ſufficienter punit ꝑ naturales infir
mitates. moꝛtalitates gladio ⁊ fa-
me. Rñdet ex tribꝰ. Primo qꝛ de
nõ limitauit ſuã virtutẽ ad natura-
lem ꝓceſſum aut etiã ad influenti-
as coꝛpoꝝ celeſtiũ vt vicꝫ ꝑter illa
agere nõ poſſit ideo ⁊ preter illa ſe
piſſime egit in punitionẽ peccanti
um moꝛtalitates ⁊ alia inferendo
preter omnem influentiam coꝛpo-
rum. ſicut in punitione peccati ſup

bie i dō sup mortalitatē inflictā po pulo ꝓpꝫ populi numeratione ꝛc. Secūdo hoc vtiqꝫ cōgruit diuine sapiētie q̄ cū rebus oibus sic admi nistrat vt eas ꝓpriis motibus age re sinat. Ideo sicut nō cōuenit ma liciā demōis oino impedire ſ3 po tius decet ipſam ꝑmittere vt agat q̄tū ad bonū vniuersi spectare po test. ls3 continuo etiā refrenaṫ p bo nos angelos vt nō tantum noceat quātū nocere vellet. Ita etiā non ꝯuenit maliciā hūanā refrenare su per ea ad q̄ ex libertate arbitrij ꝑt. vt est fidē abnegare ꝛ seipm̄ demo ni deuouere q̄ vtiqꝫ facere in ptāte sunt volūtatis hūane. Ex q̄b⁹ etiaꝫ duobus cū deus maxime offenditˀ iuste permittit ea q̄ a malefica desi deranṫ ꝛ ꝓpter q̄ fidem abnegauit ꝛ ad q̄ diaboli potentia se extendit vt est hoibus. iumentis ꝛ terre fru gibus posse nocere. Tercio de⁹ iu ste ꝑmittit illa mala fieri p q̄. diabo lus etiā p indirectū maxime torq̄ tur ꝛ summā recipit displicentiā ſ3 p illa mala q̄ a maleficis ṽtute de monū fiūt p indirectum diabolus maxime torq̄ṫ dū ꝯ suā volūtatem deus oibus malis ad gl'iam sui no minis ad fidei cōmēdationem. ad electorū purgatōem ꝛ cumulū me ritorū vtiṫ. Certū ē em̄ q̄ inter oēs displicētias q̄s diabolus ex super bia q̄ sp ꝯ deū erigit. iuxͣ illud. Su pbia eorū q̄ te oderunt ascendit sp hec pcipua ē q̄ sibi displicet q̄ de us omnia sua machinamenta in sui gloriā ꝛc. ꝯuertit. Iuste ḡ deus cū cta ꝑmittit. Ad secūdū superi⁹ rñ sum ē ꝛ oportet rñdere ad duo q̄ i cludūtur in argumēto. s. q̄ nō dici tur diabolus fortior deo nec ei⁹ fa ctura immo cernitˀ q̄ minime ṽtu tis existit cū nihil possit nisi ꝑmis sione diuina. vñ eius ṽtus pōt di ci minima cōparando ad diuinā per missionē. licet sit maxima compan do ad ṽtutes corpales q̄s natura liter excedit. iuxͣ illud sepe allega tū. Non ē ptās sup terrā q̄ ei vale at compari. Job. xlj. Alterū ad qd̄ rñdendū. Cur vic3 deus potius su per vim generatiuā ꝑmittit malefi cia fieri quā sup alios actus hūa nos. De q̄bus etiā supra tactū ē in materia de ꝑmissione diuina sb ti tulo. quō malefice vim generatiuā ꝛ actū venereū impedire pñt. Est em̄ hoc ꝓpter feditatē illius actus Et q̄ originale pctm̄ inflictum ex culpa primorū pentū p illū actum trāsfūditˀ ꝛ exēplificaṫ etiā de ser pente q̄ primū instrm̄ diaboli fuit. ꝛc. Ad terciū dōm q̄ sic intentō ꝛ appetit⁹ diaboli maior ē ad tem ptandū bonos q̄3 malos. ls3 ex pte tēptati magis tēptat malos q̄3 bo nos. i. q̄ amplior abilitas ē in ma lis ad recipiendū tēptatōnē demo nis q̄3 sit in bonis. Ita etiā pl⁹ af fectat ledere bonos q̄3 malos. licet maiorē abilitatē ledēdi inueniret in malis q̄3 in bonis. Et huius est rō. q̄ ſm Greg. quāto crebrius q̄s diabolo se sbijcit. tāto intolerabili orē sibi facit vt ei reluctari nō pos sit. Sed cū mali crebrius se subijci ant diabolo eis fit tēptatio magis intolerabilis ꝛ freq̄ntior cū nō ha beāt scutū fidei formate quo se tue antur. De quo scuto apl's Ephesi. vj. In omnibus sumentes scutū fi dei in q̄ possitis omnia tela neq̄ssi mi ignea extinguere. S3 ex alia p te magis ꝛ acrius īpugnat bonos

q̄z malos. Et rō quia cū iam poſſideat malos nō autem bonos. ideo magis conaẗ p tribulatōem trahere ad ſui dominiū iuſtos quos nō habet q̄z peccatores poſſeſſos. ſic aliq̄s princeps terrenus magis inſurgit ↄtra illū q̄ plus aufert de iure ſuo vel q̄ plus nocet regno q̄z ↄ illos q̄ n̄ ſibi ↄriaẗ. Ad q̄rtū ꝙ deꝰ pmittit mala fieri n̄ vult tn̄ mala fieri vltra pmiſſa q̄ tacta ſūt p̄dicator declarare p̄t p. v. ſigna voluntatis diuīe q̄ ſunt. p̄ceptū ꝓhibitio. ↄſiliū. opatio. ⁊ pmiſſio. vide ſanctuꝫ Tho. p̄cipue in. j. pte. q: ibi planius declarat. q. xix. ar. xij. Nam licꝫ vna ſit volūtas in deo q̄ eſt ipe deus ſicut ⁊ vna eius eſſentia. tamen p reſpectū ad eius opa indicaẗ ⁊ ſignificatur nobis eiꝰ volūtas multipliciter ſm qd̄ pſalmiſta dic̄. Magna opa dn̄i exq̄ſita in omnes volūtates eius. Vn̄ voluntas in deo diſtinguiẗ non ex pte rei. ſ; ex pte ſuoꝝ effectuū ita vt volūtas ꝓprie dicta dicatur volūtas beneplaciti. Voluntas methaphorice dicta dicatur voluntas ſigni inquantū videlicet per ſigna ⁊ methaphora indicatur nobis deum hoc velle. A ſimili. Sicut paterfamilias vnam habēs in ſe volūtatē demonſtrat illam q̄ncꝫ modis. ſ. per ſe ⁊ p alium Per ſe dupliciter. directe ⁊ indirecte. Directe cū aliquid opaẗ. ⁊ tūc eſt opatio. Indirecte auteꝫ quādo nō impedit opanteꝫ ſicut ⁊ in. iiij. phiſico. dicitur. Remouens ⁊ prohibens eſt mouens per accidens ⁊ quantum ad hoc dicitur ſignum permiſſio. Per aliū autē declarat ſe paterfamilias aliquid velle tripliciter. Vel inquantū ordinat aliquē ad aliquid faciendum neceſſario ⁊ ꝓhibendo ↄtrariū. ⁊ ſic ſunt p̄ceptio in p̄ceptis. ⁊ prohibitio in affirmatiuis ⁊ negatiuis p̄ceptis. Vel inq̄ntum ordinat aliquē pſuaſiue ad aliqua cōſiliatiue. ⁊ hoc ptinet ad conſiliū ⁊ ſicut voluntas humana manifeſtaẗ per hec quinq̄z ſic ⁊ ipius dei. Qd̄ em̄ p̄ceptum perhibitio ⁊ conſiliū dicaẗ volūtas dei patet per illud Math. vj. Fiat volūtas tua ſicut in celo ⁊ in terra id ē vt in terra impleamus eius p̄cepta vitemus ꝓhibita ei impleamus pro poſſe cōſilia. Et ſimiliter ꝙ pmiſſio ⁊ opatio dicaẗ dei volūtas patet per Auguſti. qui dicit in encheẗ. Nihil fit niſi omnipotens deus fieri velit. vel ſinendo vt fiat vel faciendo. Ad ↄpoſitū cū dicit illud ꝙ q̄s impedire poſſet ⁊ non impedit iudicaẗ ex ſua volūtate pceſſiſſe verū eſt. Sed cum infertur Deus eſt ſumme bonus. ergo non pōt velle mala fieri. verꝫ ē. voluntate beneplaciti ⁊ p q̄tuor ſigna huius volūtatis q: nō pōt opari mala nec p̄cipere mala nec vt nō ꝓhibeat mala ⁊ pſuadeat bona ſuperogationis. pōt aūt velle permittere mala fieri. Ad aliud quō cernūtur īfirmitates ab inuicē vt vna ſit maleficialis. ⁊ altera naturalis. puta ex defectu nature. Reſpōdetur ꝙ varijs modis. Primo medicorum iudicio. xxvj. q. v. Non licet. ⁊. q. ij. cap. Illud. vbi verba Auguſtini ex ſecūdo de doctrina xp̄iana. Ad hoc genus ſuperſtitionis pertinēt omnes ligature ⁊ remedia que medicorum diſciplina condemnat in quibuſcūq̄z rebus ſuſpendēdis atq̄z ligandis. A ſimili vbi medici ex

circũſtantijs videlicet etate com-
plexione ſana. ꝛ ſubito q̄ſi in ictu
oculi immutata ꝛ ꝙ nõ ex defectu
ſanguinis ſtomachi aut labe infir-
mitas acciderit. Judicant illaꝫ nõ
ex defectu nature. ſed ab extrinſi-
co accidiſſe. Et ab extrinſeco vbi
non ex venenoſa infectione. quia
ſic ſanguis ꝛ ſtomachus malis hu
moribus eſſet repletus tunc ex ſuf
ficienti diuiſione iudicant effectuꝫ
eſſe maleficialem. Jtem ſecundo
cum eis exiſtit incurabilis vt nul-
lis medicaminibus eger põt reue
lari. immo potius cernunt ipuꝫ ag
grauari. Tercio q꞉ ſic ſubito inter
dum accidit ꝙ iudicium infirmi ſu
per hoc cõtingit. Res geſta vni ex
nobis innotuit. Nam quidam de
optimatibus ciuitatis Spirenſis
nimis ceruicoſe voluntatis vxorẽ
habuit intantum vt cum ipe libenſ
in om̄ibus ei complacere ſtuderet
tamen in cũctis fere ſuis affectio-
nibus ei recalcitrabat ꝛ verbis cõ-
tumelioſis ſemꝑ ipſum moleſtare
ſatagebat: Accidit inde vt domum
ingreſſus quadam die cum mulier
ſolito more contra ſe briganti ver-
bis obprobrioſis ꝛ ire locum dare
ꝛ domũ exire volebat ipſa hoſtiuꝫ
per quod exire habebat curſu velo
ci anticipando obſeruauit ꝛ vocife
rando conteſtabatur ꝙ niſi eã ver-
beraret nulla probitas aut hone-
ſtas ſibi ineſſet. Ad que verba gra
uia ille manuꝫ non animo ledendi
extendit ꝛ ipſum expanſis digitis
ſuper ſpatulaꝫ leuiter tangendo ſu
bito ad terram colliſus omnẽ ſen-
ſum perdidit ꝛ per plures ſeptima
nas in lecto decũbens grauiſſima
infirmitate detẽtus fuit. qua in re-

penſari poteſt illã infirmitatẽ non
ex naturali defectu. ſꝫ ꝑ maleficiuꝫ
mulieris ſibi accidiſſe. Plura im-
mo quaſi in numera cõſimilia acta
ſunt ꝛ multis innotuerũt. Sunt q̄-
dam qui ꝑ certam practicã expien
tiam rei capiunt ꝑ hũc moduꝫ. Nã
plumbum liquefactũ ſuꝑ infirmuꝫ
tenent ꝛ in ſcutellam plenam aqua
infundunt ꝛ ſi imago aliqua con-
denſata cernit᷑. tũc infirmitateꝫ ex
maleficio accidiſſe iudicant. ꝛ qui-
dam an talis imago oꝑe demonuꝫ
aut naturali virtute erũpat vbi in-
terrogantur talia practicantes re-
ſpondere ſolent. ꝙ virtute ſaturni
ſuper plumbum qui alias malꝰ exi
ſtit ſicut ſol ſuper aurum maleficiũ
ſua virtute oſtẽdere ſolet. Sed q̄d
de his ſentiendum ſit. an videlicet
practica licita ſit an non. Circa ter
cium principale huius tractatus
tractabit᷑ canoniſtis em̄ videtur li-
citum vt vana vanis cõtundãt᷑. licꝫ
theologis omnino ꝯtrarium videa
tur cum non ſint facienda mala vt
eueniant bona. Ad vltimum vbi di
uerſa querunt᷑. Primo cum malifi-
ce non ditantur. Secundo cur ꝓn
cipibus eis fauẽtibus ad ꝑniciem
omniũ inimicoꝝ ipoꝝ non coope-
rant᷑. Tercio cur ꝑdicatoribus et
alijs eos ꝑſeq̄ntibꝰ nõ nocere vale
ant. Ad ꝓmuꝫ dicẽdũ. ꝙ iõ vt pluri
mum malefice non ditant᷑ vt iux̄ cõ
placẽtiaꝫ demonis in ꝯtumeliã cre
atoris quãtuꝫ poſſibile eſt ꝓ viliſ-
ſimo ꝓcio emãt᷑. Et ſcdo ne in diui
tijs notent᷑. Ad tercm̄ cur ꝓncipibꝰ
nõ nocẽt cã eſt manifeſta. q꞉ quan-
tum in ipſis eſt hoc fit vt ipſos in
amicitia retineãt. et ſi q̄rit᷑ cur eoꝝ
inimicꝪ nõ noceãt. Rñdet᷑ q꞉ bonꝰ

angelus ex altera parte hoc malefi
ciū impedit iuxta illud Danielis.
Princeps pſarꝝ reſtitit mihi vigin
vna diebus. Vide docto. in. ij. ſen.
ten. an inter bonos angelos ſit pu
gna ⁊ qualiter. Ad terciū dicit ꝙ
ideo nec inqſitorib⁹ aut alijs offi
cialibus nocere poſſunt. qꝛ publi
ca iuſticia vtunt. Exēpla varia ad
hoc poſſent adduci. ſed temporis
prolixitas non patitur.

Explicit pars prima.

Incipit ſecunda pars huius
operis.

ECūda pars
ſ pncipalis huius opꝭ
Quia eſt de mō ꝑcedē
di q̄ a maleficis ꝑ ma
lefic s inferēdis obſeruat. Et per
decē ⁊ octa capitula diſtinguit cuꝫ
duab⁹ dūtaxat difficultatib⁹ quaꝝ
vna in pncipio ſup remedia pſer
uatiua vt vicꝫ quis maleficiari nō
poſſit. altera in fine ſup remedia a
mouētia maleficia. ⁊ p que malefi
ciati curari poſſunt cū ſm phm in.
iiij. phicoꝝ remouēs ⁊ ꝓhibēs co
incidūt. ⁊ ſunt cauſe p accidēs. Idō
vt p hec totale fundamentū huius
horrēde heref habeat. Circa duo
pncipaliter inſiſtēdū erit. Primo
circa introitū eaꝝ ⁊ ꝓfeſſionē ſacri
legā. Scdo circa ꝓgreſſum in mō
opandi ⁊ horrēdaꝫ obſeruātiam.
Tercō impedimēta ſalubria cōtra
eaꝝ maleficia ⁊ remedia pſeruati
ua. ⁊ qa in morali iam laboramus
materia. Nā argumētis varijs ⁊ de
clarationib⁹ vbiqꝫ inſiſtere op⁹ nō
eſt. cū ea que p capitula ſequentur
ſiut p preceeētes queſtiones ſuffi
cienter diſcuſſa. Ideo pcamur in
deo lectorē ne de mōſtratōnē in oī
bus querat vbi accōmodata ſufficit
ꝓbabilitas ea deducēdo que ꝯſtāt
aut viſus vel auditus ꝓpria exper
entia aut fide dignior relatib⁹ eſſe
vera. Circa primū aūt duo pncipa
liter tāgent. Primo diuerſi modi
ipſius demonis innoxios alliciēdi
Scdo diuerſi modi ipam hereſim
ꝓfitēdi. Circa ſecūdum vero ſex p
ordinem tangent quo ad modū ꝓ
cedēdi ⁊ curādi. Quia prīo de his
que a maleficis pro ſe ⁊ ſuis cor
poribus practicātur. Secundo de
his que erga alios homines ope
rant. Tercio de his que erga beſti
as Et quarto de his qbus terre fru
gibus nocēt. Quinto de maleficio
tantumō viroꝝ quibus videlicꝫ ma
leficijs tantummō viri ⁊ nō mulie
res inſiſtūt. Sexto de queſtiōe ſu
per maleficia amouenda. ⁊ quibus
modis curantur maleficiati.

Eſt ergo prima queſtio p de
cem ⁊ octo capitula diſtincta cum
totidem modis in ſuis ritibus va
riantur ⁊ multiplicantur.

Queſtio prima.

Trū qs poſſit p bonos an
v gelos ita būficiari. ꝙ a male
ficis p quoſcunqꝫ infra ſcri
ptos modos nō valeat maleficiari
Et videt ꝙ nō. Eo ꝙ p precedētia
declaratū eſt etiā innoxios ⁊ inno
cētes ⁊ iuſtos pluries a demonib⁹
affligi vt Iob ⁊ plures pueri ino
centes qui cernūtur maleficiati cū
multis alijs iuſtis licet nō equalit
vt peccatores. eo ꝙ nō in ꝑditiōeꝫ
ſuaꝝ animaruꝫ quamuis bonis for
tune ⁊ corporū affligātur. In con
trariū eſt maleficarum faſſio ꝙ vi

delicet nõ omnes ledere valeãt ſed tãtummodo illos quos cernũt ex informatiõe demonũ diuino auxilio deſtitutos. Rñſio. Tria ſunt genera hominum bñficiati a deo quib⁹ illud peſſimum genus ſuis maleficijs nocere nõ põt. Et primi ſunt q̃ publicã ↄtra eos iuſticiã exercent aut officio aliquo publico aduerſus eos inſiſtũt. Secũdi qui de ritibus eccleſie ſeruatis ꝛ veneratis vt ꝑ aque bñdicte aſꝑſionẽ ꝑ ſalis ↄſecrati ſumptionẽ ꝑ candelarũ in die purificationis ꝛ frõdium i die palmarꝫ ↄſecratoꝝ vſum licitũ. cuz ad hoc talia eccleſia exorciſat vt vires demonis imminuãt ſeu muniunt õ quibus modis parebit. Tercij ſunt qui ꝑ ſctõs angelos varijs ꝛ infinitis modis bñficiant. De p̃mis ratõ dat ꝛ ꝑ varia acta ꝛ geſta cõprobat qꝛ eñ ois ptãs a deo eſt ꝛ gladiũ portat. iuxta aplm. In vindictã maloꝝ ꝛ retributiõez bonoꝝ nõ mirꝫ q̄ tũc angelica ptãte demones arcẽtur. qñ iuſticia in vindictã illius horrẽdi criminis exercetur. Notãt ad idẽ doctores. q̄ q̃a ptãs demonis q̃ncꝫ modis impedit in toto vel in ꝑte. Primo ꝑ terminuz ſue ptãti a deo impoſituz. ſicut de Iob p̃mo ꝛ ſcdõ tãgit. Et õ illo de quo in formicario nider legit. q̃ iudici faſſus fuerat q̄ dũ quidã ipm inuocaſſet vt inimicũ ſuũ vita priuaret aut in corꝑe lederet. vel ictu fulminis interimeret. cũ vocaſſem demonem ait vt eius auxilio talia ꝑpetrarez. Reſpondit mihi q̄ neutrum facere poſſet. habet inq̃t fidẽ bonam ꝛ diligenter ſe ſigno crucis munit iccirco nõ in corpore. ſed in vndecima parte fructuum ſuorum in cãpo ſi libet ei nocere poſſum. Scdõ impedit ꝑ impedimentũ exterius adhibitum vt in aſina balaam. Nume. xxij. Tercio per miraculum impoſſibilitatis exterius factum. Et ſunt qui ex ſingulari priuilegio beneficiantur. De quo tercium genus hominum qui maleficiari non poſſunt iam inferius patebit. Quarto ꝑ di iudiciũ ſingulariter diſponentis per obſtaculum boni angeli. vt de aſmodeo interficiente ſponſos ſare virginis. non aũt thobiam. Quinto interduz per cautelã ſuipius. qꝛ nõ vult interdũ dyabolus ledere vt peius inde ſeq̃tur. vt cum excõmunicatos vexare poſſet. ſicut ꝛ corinthum quẽ vexauit excõmunicatuz. Chori. v. tamẽ nõ facit vt fidem eccleſie in clauiũ poteſtate eneruat. Iõ a ſimili etiaz dicere poſſumus q̄ etiam ſi diuina virtute nõ arcerẽtur quãdo publica iuſticia exercetur. adhuc tamen ſepe manum ſeu protectionez a maleficis voluntarie retrahunt. quia vel timent earum conuerſionez. vel qꝛ deſiderant ꝛ accelerãt earum dãnationez. Actis deniq꜄ ꝛ geſtis hec comprobãtur. Nam ꝛ prefatus doctor refert q̄ malefici verbo ꝛ experiẽtia teſtimoniũ dederũt q̄ eo ipo quo ꝑ rei publice iuſticie officiales capiũtur. ſtatim omis maleficoruz eneruat ptãs. Unde ꝛ quidẽ iudex petrus nomine de quo ꝛ ſupra mẽtio facta eſt. cũ quẽdam maleficũ ſtadlin nomine ꝑ ſuos famulos capere voluiſſet. tantus tremor eoꝝ manibus incuſſus fuit. ꝛ naribus tam malus fetor illapſus. vt ſe fere deſperarẽt an maleficum inuadere auderẽt. Quibus dum iudex

imperaſſet. Secure miſerū inuadi
te. q: publica tactus iuſticia om̄es
vires ꝑdet ſue nequitie. Et ita rei
ꝓbauit effectus. Nā captꝰ ⁊ in ci-
neratus fuit ꝓpter plurima ab eo
ꝑpetrata maleficia que ſparſim hic
inde poſita ſunt ⁊ accōmodata di-
uerſis materijs. Sed ⁊ plura q̄ no
bis inquiſitoribꝰ in offitio inq̄ſitō
nis laborātibus cōtigerūt ſi recita
re expediret vtiqꜫ animū lectoris
in āmirationē verterēt. Sed quia
laus in ore ꝓprio ſordeſcit potius
expedit ſilētio preterire qꜫ notam
inanis glorie incurrere. illis dum
taxat exceptis que a deo in lucem
prodierūt quod celari nō poſſunt.
In oppido nempe rauēſpurg. dū
a cōſulibus malefice incinerāde in
terrogarētur. cur nobis inquiſito-
ribus aliqua maleficia ſicˉ alijs ho-
minibus nō intuliſſent. Rn̄derunt
Licꝫ pluries hoc facere attentaſſēt
nō tamē potuerūt. Et de cauſa inq̄
rentibus reſpōdebāt ſe neſcire ni-
ſi ꝙ ſic a demonibꝰ informate fuiſ-
ſent. quotiēs em̄ nocturnis ⁊ diur
nis tēporibꝰ nobis infeſti fuerunt
enarrare nō ſufficimus. iam vt ſy-
mee cū iam vt canes aut capre ſuiſ
clamoribꝰ ⁊ inſultibꝰ nos inquie-
tarent de nocte ad orōes licet inde
uotas ſurgētibus extra feneſtram
loci que tn̄ in tāta altitudie erat ꝙ
niſi ꝑ longiſſimas ſcalas quis adi-
re potuiſſet. ictu validiſſimo quaſi
ad caput de directo ꝑcutiebat acuſ
lintheo quo caput tegebat inſeren
tes. ſic etiā a nobis ſurgētibus re-
periebātur quaſi illos capiti nr̄o
immittere arte magica voluiſſent.
Sed laus altiſſimo qui ſua pietate
abſqꜫ meritis nr̄is nos tanqꜫ pub-

licos iuſticie fidei indignos famu
los ꝯſeruauit. De ſecūdis vero rō
in ſe patet. Nā ad hoc exorcizātur
ab eccleſia ⁊ omnino ſunt efficaciſ-
ſima remedia ad ꝯſeruādum ſe ab
inſultibus maleficarum. Quod ſi
queritur per quem moduꝫ quis ſe
munire debet. Dicenduꝫ primo de
his que abſqꜫ alligationibus ſacro
rum verborum fuerit et demum de
ipſis ſacris carminibus. Nam de
primis licitum eſt aqua benedicta
etiam quecunqꜫ honeſta loca ho-
minum ⁊ iumentorum cum inuo-
catione ſanctiſſime trinitatis ⁊ ora-
tione dominica in ſaluationem ho
minum ⁊ iumentoruꝫ aſpergere. ſic
enim in exorciſmo dicitur vt vbicū
qꜫ aſperſa fuerit careat omi imun-
dicia liberetur a noxia non illic re
ſideat ſpiritus peſtilens ⁊c. Homi
nes enim ⁊ iumenta ſaluat dominꝰ
iuxta prophetam vnumquodqꜫ ꝓ
modulo ſuo. Secūdo ſicut primus
de neceſſitate ita hoc ſecundum lꝫ
cereum benedictum accendere eſt
de congruitate aſpergere videlicet
cum tali cereo loca inhabitantia.
Tercio herbas conſecratas adiun
gere vel fumigare cum illis habita
bilis in aliquo loco occulto contin
gere plurimum expedit. Sic enim
in ciuitatem Spirenſi anno eodeꝫ
quo hic liber eſt inchoatus conti-
git. ꝙ dum quedam deuota mulier
cum quadam ſuſpecta malefica ver
ba habuiſſet iuxta moreꝫ muliercu
larum mutuo brigantium rixoſa.
de nocte tamen cum paruulum la-
ctentem cunis imponere voluiſſet
⁊ mente reuoluēs ea que de die cū
ſuſpecta malefica peregiſſꝫ timens
de periculo pueri herbas benedi-

etas puero ſuppoſuit aqua ſimili aſperſit. ſal exorciſatum ori paruz immiſit. ſigno crucis muniuit ⁊ cunabulo diligenter alligauit. Et ecce circa mediū noctis vagientem puerum audiuit. ⁊ dum iuxta morem puerum contrectare ⁊ cunabulum in alto ꝓpe lectum poſitū mouere voluiſſet cunabulum quidem mouit. ſed puerum contrectare q̄a aberat nō potuit. tremens paupercula ⁊ de pueri amiſſione vehemēter dolens lumine accenſo paruulum vagiantem ſub lectica ⁊ in angulo ſine tamen leſione repperit. Qua in re perpendi poteſt quanta ſit exorciſmis eccleſie aduerſus inſidias diaboli virtus. Liquet inſuper omnipotentis dei clementia ⁊ ſapiētia que attingit a fine vſq; ad finem fortiter. diſponit etiam iſtorum peſſimoꝝ hominū ⁊ demonū maleficia ſuauiter. vt vbi querūt fidem imminuere ⁊ infirmare. eādē in multorum cordibus firmāt ⁊ radicent validius. Utilitates eñ plurime fidelib⁹ ex huiuſmodi malis ꝓueniūt. vbi ſic fides roboraẗ. demonis malicia inſpicitur. dei miſericordia ⁊ poteſtas manifeſtaẗ. homines ad ſui cuſtodiam actuantur ⁊ ad reuerendum xpi paſſionem ⁊ cerimonias eccleſie accēdūtur. Illis etiam diebus ſcultetus cuiuſdam ville vuiſental. dum gratiſſimis doloribus ⁊ torſionibus corporis eſſet maleficiatus. ⁊ ꝙ ꝑ maleficia ſibi contigiſſet non tam ab alijs maleficis quantū ⁊ per experientiam edoctus fuit. dixit enim ꝙ ſingulis dominicis diebus ſe munire cum ſumptione ſalis ⁊ aq̄ benedicte ſolebat. ⁊ quia vna die xpi cuiuſdam celebrandas obmiſerat nuptias eodem etiam die maleficiat⁹ fuit. Quid deniq; de illo i Haueuſpurg cum a diabolo in forma vnius mulieris ad carnalem actuz ſollicitaretur. ille plurimū anxius dum deſiſtere nollet diabolus. illi pauperi in mētem venit vt ſumptione ſalis ꝓut in predicatōne audierat ſe munire deberet. Unde cum ad introitum ſtube ſal benedictuz ſumpſiſſet mulier toruo vultu euz inſpexit. ⁊ quis diabolorum ipſuz de hoc docuiſſet improperādo ſubito diſparuit. vbi diabolus per ſe in effigie malefice. aut cum preſentia corporali malefice affuerat cuz vtrūq; facere deo permittente poteſt. Sed ⁊ illi tres ſocij per viam ambulātes. duo eorum ictu fulminis percuſſi fuerant. ⁊ tercius territus cum voces in aere clamātes audiſſet percutiamus ⁊ illum. altera vox cum reſpondiſſet nō poſſumus. quia hodie verbū caro factū ē audiuit. intellexerat ꝙ ea de cauſa quia miſſam audierat. et in fine miſſe euangelium Johannis. In principio erat verbum ⁊c̄. audiuiſſet. ideo preſeruatus fuiſſet. Sz et per ſacra verba corpori alligata ꝙ miro modo ſunt preſeruatiua dūmodo ſeptem conditiones in ipis ſeruentur. De quibus ⁊ in vltima queſtione hui⁹ ſecunde partis mētio fiet. Eo ꝙ ibi de remedijs ſanatiuis ſicut hic de remedijs preſeruatiuis tractabiẗ. Et illa ſacra verba non ſolum ad preſeruandum. ſꝫ etiam ad curandum maleficiatos tendunt. Plurimum autem ſunt ꝓſeruatiua locorum hominum ⁊ iumentorū vba tituli triūphalis nri

ſaluatoris. dum. ſcȝ per q̄tuor partes loci in modū crucis inſcribūt. Jeſus + Nazarenus + Rex + Judeoꝝ + vel etiā iūgēdo nomē virginis maire. aut euāgeliſtaruȝ. aut etiam verba Johānis. Verbū caro factū ē. Terciū vo genus qd̄ a maleficis ledi nō pōt ē ſingulariſſimū vt pote p̄cipua angelica cuſtodia munituȝ. interius ꝛ exteriꝰ Interius ꝑ grē infuſionē. Exteriꝰ ꝑ celeſtiū virtutū. i. ꝑ motores orbiū celeſtiū ꝓtectionē. Et hoc quidem genus in duabus ſpēbus electorū diuerſificat. q2 vel munit cōtra oīa genera maleficioꝝ ita ꝙ i nullo ledi pnt. vel ꝙ p̄cipue circa generatiuā potentiā ita caſtificentur ab ipis bonis āgelis. ſicut mali ſpūs quoſdā malos hoies. vl' inflāmāt circa vnā vl' infrigidāt circa aliā ꝑ ſua maleficia. Primū de iteriori ꝛ exꝰiori ꝓtectōe q̄ ad gratiā ꝛ q̄ ad influentias corpoꝝ celeſtiū ſic declarat. Nā lȝ deꝰ ꝑ ſe gratiam infundat mēti nr̄e. ita ꝙ nulli creature poteſtas ad taleȝ infuſionem ſe extēdere p̄t. iux̄ illud. Gratiam ꝛ gloriā dabit dn̄s. tn̄ diſpoſitiue vt tradit. s. Tho. in quodā loco ſuper terciū ſenten. qn̄ deus aliquā notabilē grām vult infundere angelus bonus coopatur. Et h̄ eſt qd̄ Dyoni. p̄tendit. iiij. ca. de diuinis noibus. Hec ē lex diuinitatis immobiliter ſtabilita vt yma a ſummis ꝑ media perficiātur. ita ꝙ q̄cquid boni a fonte totius bonitatis in nos emanat totuȝ ꝑ miniſteriū bonoꝝ angeloꝝ habemus. Demus exempla cū rōnibus. Nam licet ad verbi dei ꝯceptionē in vgine beatiſſima ꝑ quā deus homo factus eſt ſola diuina virtus efficiēter affuerit tamē angelico miniſterio mens virginis per ſalutatōnē ꝛ ꝑ intellectꝰ ꝯfortationē ꝛ iformatōem multū excitata vl' ad bonū ꝓ diſpoſita fuit. Ratione nā ꝛ p̄fati doctoris ſententia eſt ꝙ in homine tria ſunt vt videmus. ſcilicȝ voluntas intellectus ꝛ potentie alie interiores ꝛ exteriores affixe mēbris ꝛ organis corpalibus. In primū ſolus deꝰ agere valet quia cor regis in manu domini. diſpoſitiue angelus bonus inquantum intellectum ad veri ꝛ boni agnitionem amplius illuminat ita ꝙ in ſecūdū ꝛ deus ꝛ angelus bonꝰ agere poſſunt illuminādo. Et in terciū ſimiliter bonus āgelus ad bonū. ꝛ malus angelus licet deo permittente immiſſiones malas imprimere poteſt. Tamen in poteſtate humane voluntatis eſt tales immiſſiōes factas acceptare vel refutare. q̄s etiam ſemper homo cum dei inuocata gratia poteſt ꝓpulſare. De exteriori etiam cuſtodia que per motores orbiū a deo cōmunicatur ē cōmunis traditio ꝛ magis cōſona tā ſacre pagine q̄ꝫ philoſophie naturali ꝙ omnia corpora celeſtia mouentur virtute angelica ꝛ dicūtur motores orbiū. ꝛ a chriſto ꝛ ab eccleſia virtutes celoꝝ vocātur. ꝛ cōſequenter a celeſtibus influentijs omnia huius mūdi corporalia regūtur teſte philoſopho primo metheorꝰ. Quare ꝛ dicere poſſumꝰ cuȝ deus ſingularem habet prouidentiā de ſuis electis. licet q̄ſdam malis huiꝰ vite. ſ. penalitatibꝰ ſubijcit. quoſdaȝ tamē ita p̄ſeruat ꝙ in nullo ledi pn̄t. Et hoc donuȝ reci-

piuntvel ab angelis bonis ſpis ad
cuſtodiã a deo deputatꝫ. Uel ex in
fluentijs celeſtiũ corpoꝝ ſeu a mo-
toribus ipoꝝ orbiũ. Inſup notan-
dũ ꝙ licet aliqui cõtra oĩa maleſi
cia muniunt aliq̃ vero contra aliq̃
ꝛ nõ cõtra omnia. ſunt tñ aliq̃ qui
ſingulariter a bonis angelis ſuper
vim generatiuam ita caſtificant ꝙ
nlſo mõ a malꝰ maleficiari circa illã
potentiã poſſunt. ſed de his ſcribe
re videtur in pte ſupfluũ. licet in p
te foret neceſſariũ ꝓpter hoc ꝙ iſti
qui circa potentiã generatiuã ma-
leficiũtur ideo deſtituũtur angeli-
ca cuſtodia ꝙ vel ſp ſũt in mortali
peccato vel nimis libidioſa affectu
illis ſpurcitijs inſiſtunt. vñ etiam
vt in prima parte operis tactuꝫ eſt
deus amplius pmittit potentiã il-
lam maleficari ne dum ꝓpter eius
turpitudinem quantũ ꝛ ꝓpter hoc
ꝙ corruptio primi pentis ſub ori-
ginali cõtagione in totũ genus hu
manũ traducit. Dicamꝰ tamẽ pau-
ca qualiter bonus angelns inter-
dum viros iuſtos ꝛ ſanctos benefi
ciet ꝛ precipue circa vim generati-
uam. Nam ita factum eſt de ſancto
Sereno abbate. de quo refert caſſi
anus in colla. patrũ colla. abbatis
Sereni prima. Hinc inq̇t p iterna
cordis atq̧ aïe caſtitate nocturnis
diurniſq̧ pcibus. ieiunijs q̊q̧ atq̧
vigilijs infatigabilit inſiſtẽtes cũ
ctos eſtꝰ carnalis ꝯcupiſcẽtie tãdẽ
per diuinã gratiam in ſe extinxiſſe
pcepit. Deinde maiori zelo caſtita
tis ſuccẽſus pfatis vſus remedijs
a deo petijt vt interioris hoĩs caſti
tas in corpus redũdaret dei dono
Poſtremo aũt veniens ad eũ ange
lus in viſione nocturna eiuſq̧ ve-
lut aperiens ventrem quandã igni
tam carnis ſtrumã de eius viſceri-
bus euellens ſuiſq̧ oĩa vt fuerãt
locis inteſtina reſtituens. Ecce in
quit incentiua carnis tue abſciſſa
ſunt ꝛ obtinuiſſe te noueris hodi-
erna die ppetuã corpis puritatem
iuxta votũ q̃ popoſci vt ne ipe qui
dem nãli motu q̃ etiã in puulis at
q̧ lactentibꝰ excitatꝫ vlterius pulſe
ris. Sic etiã de beato equitio ab-
bate dicit btũs Grego. primo libro
dyalogoꝝ. Hunc inquit cũ iuuen-
tutis ſue tempe acri certamen car-
nis incentiua fatigarẽt. ipſe ſue tẽ-
tationis anguſtie ad orõnis ſtudi-
um ſollertiorẽ fecerũt. Cunq̧ hac
in re ab omnipotẽti deo remediuꝫ
ꝯtinuis pcibus quereret. nocte q̃-
dam aſſiſtente angelo enuchari ſe
vidit. eiuſq̧ viſiõe apparuit ꝙ om
nem motũ ex genitalibus mẽbris
abſcideret. atq̧ ex eo tpe ita fuit ali
nus a tentatiõe. ac ſi ſexuꝫ nõ hrẽt
in corpe. ecce quale beneficiũ caſti
ficationis. Quia virtute fretꝰ ex dĩ
oĩpotẽtis auxilio vt viris ante p
erat ita cepit poſtmodũ feminis p
eſſe. Ita in vitaſpatrũ illoꝝ q̃s ſan
ctus Heraclides vir religioſiſſimꝰ
collegit in libro ſuo quẽ paradiſuꝫ
nomiat. meminit cuiuſdã ſcti pris
ꝛ monachi quã heliã vocat. Hic mi
ſericordia motꝰ trecẽtas femias in
moneſteriũ collegit ꝛ regere cepit
Tranſacto aũt biennno iam trigin
ta quinq̧ annos hñs vite tẽtatus a
carne in heremũ fugit vbi biduo ie
iunus orãs ait. Dñe deus aut occi
de me aut libera me ab hac tentatõ
ne Veſpere igit ſomnus ei irrepſit
ꝛ tres angelos ad ſevenire vidit q̃
bus querentibus. Cur a monaſte-

rio virginū fugiſſet. nec ille ꝑ vere
cundia rñdere auderet. dixerūt an
geli. Si liberaberis nō redibis cū
ram feminarū gerendo. Rñdit ille
ꝙ libēs. Tūc illi iuramentū ab eo
excipiētes qđ exegerant eū eunu-
charunt. Nā vnꝰ manꝰ. alter pedeſ
tercius nouacula teſticulos eiꝰ vi-
us eſt abſcindere nō ꝙ ita vere eēt
ſ; qꝛ ita eē videbať querētibuſqꝫ an
ne remediuz ſentiret. Rñdit ille ſe
plurimū exoneratū. Vñ quita die
ad lugētes femias rediit ⁊ ꝑ q̄dra-
ginta annos q̄bus ſupuixit nec pri
ſtine tētatiōis deinceps ſcintillam
ſenſit. Nō minꝰ bñficiū collatū eē
legimꝰ beato thoma doctore noſtri
ordinis qꝛ cōſanguineis ꝓpter in-
greſſum dicti ordinis incarceratꝰ.
vt ꝑ meretricem ſeduceref ad ſecu
lum tētatus eſt. q̄ ꝑ cōſanguineos
immiſſa veſte ⁊ ornatu cōptiſſimo
cū doctor eā intuitꝰ fuiſſet ad ma
terialē ignē cucurrit titiōe; ignitū
arripuit ⁊ ſugeſtricē ignite libidis
e carcere fugauit. ⁊ orōni ſtatim ꝓ
caſtitatis dono ꝓſtratus obdormi
mit. Ubi duo angeli ei apparuerūt
dicētes. Ecce dei ex ꝑte te cingimꝰ
cinglo caſtitatis qđ nulla poſſit de
cetero impugnatiōe diſſolui. Et ꝙ
hūana virtute meritis nō acquirit
ex ꝑte dei ꝯferť ex dono. Sēſit igř
cincturā .ſ. tactū cincture ⁊ exclamā
do euigilauit. Deinceps tāto mūe
re caſtitatis ſe dotatū ſenſit. vtꝫ ab
eodē tpe omnē abhorreret luxuriā
vt nec ſine neceſſitate feminis col-
loquť poſſ; ſed ꝑfecta caſtitate pol
leret hec ex formicario Nider. Nis
igiť tribus generibꝰ hoīm demptiſ
nemo ſecurus a maleficis. quin ex
decē ⁊ octo modis infra ſcriptꝭ aut
maleficiať aut ad maleficiendū tem
tať ⁊ incitať: De quibꝰ ꝑ ordinē ꝑ
mo ē differendū vt poſt eo clariuſ
quibꝰ remediis maleficiati poſſint
reuelari diſcutiať ⁊ vt eoclariꝰ pa-
teāt ipi decē ⁊ octo modi per toti-
dē capitula deducenť. vt primo cir
ca maleficaꝝ introitū pateāt diuer
ſi modi ꝑ quos ipſe malefice inno-
xias iuuēculas in augmētū illiꝰ ꝑ-
fidie attrahūt. Scđo de mō ſacrile
ge ꝓfeſſionis eaꝝ vbi ⁊ quedā de-
claratio omagii p̄ſtandi ipi dyabo
lo inducit. Tercio de mō quo loca
liter transferūtur in corꝑe vel i ſpū
Et quarto quo ſe incubis demoni-
bus ſubiiciūt. Quinto de mō gene
rali ꝓut ꝑ ſacramenta eccleſie ſua
maleficia exercēt. Et in ſpeciali de
modo quo demptis corporibus ce-
leſtibus quaſcunqꝫ creaturas deo
ꝑmittente inficere ſolent Sexto de
modo quo vim generatiuā impedi
re ſolent. Septimo ſuper modū q̄
mēbra virilia auferre p̄ſtigioſa ar-
te ſolent. Octauo ſuper modū quo
homines in beſtiales formas tranſ
mutare ſolent. Nono ſuper modū
quo demones intra capita ſine leſi
one exiſtunt quando p̄ſtigioſas ap
paritiones opanť. Decimo ſuꝑ mo
dum quo demones opatione male
ficaꝝ homines interdū ſubſtantia-
liter ihabitāt. Undecimo quo om-
ne genus infirmitatis inferre ſolēt
⁊ hoc in generali. Duodecimo de
quibuſdam infirmitatibus in ſpe-
ciali. Terciodecimo ſuper modu;
quo obſtetrices malefice maiora
damna inferunt dum infantes aut
interimunt. aut demonibꝰ execrā-
do offerunt. Quartodecimo ſuper
modum quo iumentis varia no-

cumenta inferũt. Quintodecimo
ſuper modũ quo grãdines ⁊ tẽpe-
ſtates cõcitare. ⁊ fulgura fulmina-
re ſup hoĩes ⁊ iumẽta ſolẽt. Sede-
cimo decimoſeptimo ⁊ decioocta-
uo ſup tres modos quo tm̃ viri ⁊
nõ mulieres maleficijs ſunt inten-
ti. Poſt hec ſequetur q̃ſtio ſup mo
dos tollendi hmõi maleficia. Nec
eſtimat q̇s funditus hoꝛ noticiaꝫ
cape ꝓ eo ꝙ hi varij modi ſup va-
ria maleficia inferẽda recitantur.
Hoc em̃ ⁊ modicũ vtile immo foꝛ
taſſis ⁊ nocere poſſet neqꝫ em̃ ꝓhi
biti libꝛi nigromãtie hic inſerũtur
cũ hoc genus ſupſtitiõis nõ libꝛis
aut a doctis ſꝫ omnino ab imperi-
tis practicat̃. vnũ hñs fundamen-
tũ. dũ illud nõ exꝓimit̃ aut practi
cat̃ impoſſibile ſit aliquem malefi
cijs vt maleficũ inſiſtere. Recitan
tur aũt hic modi in ſupficie vt coꝛ
opa nõ incredibilia videãtur ſicut
hucuſqꝫ in magnã fidei contume-
liam ⁊ ipoꝛ maleficoꝛ augmẽtum
tũ ẽ. Qd̕ ſi aliq̇s ex p̃habitis cũ
dictũ ẽ aliq̇s p̃ſeruari ꝑ ſinfluẽtias
coꝛpoꝛ celeſtiũ vt maleficiari nul-
lo mõ poſſint. velit hoc etiaꝫ attri-
buere illis influẽtijs dũ aliq̇ male
ficiãtur q̃ſi q̃dam neceſſitas ibi ſit
ſiue ad p̃ſeruãdũ a maleficijs. ſiue
ad inficiendũ ab illis. talis non re
cte mentem doctoꝛ ſapet varijs re
ſpectibus. Primo qꝛ em̃ tria ſunt
q̄ a tribus celeſtibus cauſis dirigi
pñt. ſ. volũtatis actus. intellectus
actus. ⁊ coꝛꝑalia. Et pꝛimuꝫ vt ſu-
pꝛa tactũ ẽ a ſolo deo ⁊ immediate
dirigit̃. Secundũ ab angelo. Ter
ciũ a celeſti coꝛꝑe. lꝫ dirigit̃ nõ tñ
neceſſitat̃. Secũdo qꝛ em̃ ex dictis
manifeſtũ ẽ ꝙ electões ⁊ volunta

tes immediate a deo dirigũt̃. Iux̃
apl̕um. Deus eſt qui opatur in no
bis velle ⁊ ꝑficere ꝓ bona volũta-
te. ⁊ cognitio hũana intellectiua a
deo mediãtibus angelis oꝛdinat̃.
Ideo etiã coꝛꝑalia q̃cũqꝫ ſiue ſint
interioꝛa vt v̓tutes ⁊ ſcie acq̇ſite ꝑ
coꝛꝑales potẽtias interioꝛes. ſiue
ſint exterioꝛa vt ſanitates ⁊ egritu
dines a celeſtibꝰ coꝛꝑibꝰ median-
tibus angelis diſpẽſant̃. qđ ⁊ Dy-
oniſiꝰ tangit. iiij. c. de di. no. ꝙ coꝛ
poꝛa celeſtia ſunt cauſe eoꝛ q̃ in h̓
mũdo fiũt. tñ hec ſunt intelligẽda
quo ad ſanitates ⁊ egritudines na
turales. He autẽ egritudines cum
ſint ſupnaturales ꝑꝑt̃ demonis ꝑo
tẽtiaꝫ q̃ illas deo ꝑmittẽte ifert. idõ
nõ poſſumꝰ dicere ꝙ ex influẽtijs
coꝛpoꝛ celeſtiũ ꝯtingat ꝙ aliquis
maleficiat̃. ſicut bñ dici põt ꝙ ex i-
fluentijs coꝛpoꝛ celeſtium ẽ ꝙ ali
q̇s maleficiari non põt. Et ſi dr̃ ꝙ
oppoſita hñt fieri circa idẽ. ⁊ ſicut
ꝓpoſitũ in ꝓpoſito ita oppoſitũ in
oppoſito. Rñdetur ꝙ vbi aliq̇s p̃-
ſeruat̃ v̓tute coꝛpoꝛ celeſtiũ ab in
firmitatibꝰ his ſupnaturalibꝰ h̓ nõ
fit v̓tute coꝛpoꝛ celeſtiũ immedia
te. ſꝫ v̓tute angelica que illam infu
entiam cõfoꝛtare põt. vt inimicus
ſuis maleficijs non poſſit ſup eã p̃
ualere ⁊ virtus illa angelica poteſt
deriuari vel a motoꝛe oꝛb̕ celeſtis
vt ſi iã in pũcto q̇s moꝛi dẽret ſup
periodo naturali deus ſua potẽtia
q̇ ſꝑ ꝑ medias cauſas hmõi opat̃ h̓
immutare põt virtutẽ conſeruati-
uam ꝓ defectiua nature immitten
do ⁊ eiꝰ influentie ita ⁊ dicere poſ-
ſumus de eo qui maleficiari poſſet
ꝙ etiam tali mõ a maleficijs pꝛeſer
uat̃. vel fit talis p̃ſeruatio ab ange

lo ad cuſtodiā deputato q̄ etiam p̄cipuū eſt inter om̄es cuſtodias. Et quod dr̄ Here. xxij. Scribe viruʒ iſtū ſterilem q̄ in diebus ſuis non pſperatur. Hoc intelligit̄ q̄tū ad electōnes volūtatis in quibus hō vnus pſperat. alius nō. qđ etiam cōtingē pōt ex influentijs corpoꝝ celeſtiuʒ. verbigr̄a. aliqs inclinat̄ ex ipſſiōe corpm̄ celeſtiū ad aliqs electiones vtiles vt de ingreſſu religionis. vel hmōi. Et cū ex lumie angeli illuminat̄ eius intellectus ad eadē agenda. ⁊ ex diuina opatione inclinat̄ eius volūtas ad hoc pſeqndū talis dr̄ bene pſperari. vel etiā q̄n qs inclinat̄ ad aliquam artem vel ad aliqđ vtile practicandū. Econtra dicetur male fortunatus. q̄n ex ſuperioribus cauſis ad ↄtraria eius electio inclinat̄. De q̄bus ſentētijs ⁊ multis alijs loqtur ſanct⁹ Tho. in ſumma ↄtra gentī. lib. iij. ⁊ in pleriſq₃ alijs locis quō differt dicere aliquem eſſe bene vel male natū bene vel male fortunatū bene vel male gubernatū ⁊ cuſtoditū. Quia ex diſpoſitiōe relicta a corpe celeſti dicitur aliqs bene vl̄ male natus. ⁊ ſic etiā fortunat⁹ ſm̄ ꝙ ab angelo illuminat̄ dr̄ bene cuſtoditus ⁊ non male vbi ſeqtur illuminationes. Sed ſm̄ ꝙ a deo ſ bonū ⁊ illud pſeqtur dicitur bene gubernatus. Que tamē electōnes hic nō hn̄t locum quia de ipſis nō intendimus ſicut de pſeruatōne a maleficis inferendis. De qua ad p̄ſens ſufficiat. aggrediēdo earū ceremonialia que ab eis practicātur Et primo quib⁹ modis innoxios ad earum perfidiam alliciunt.

De diuerſis medijs quibus demones attrahūt ⁊ alliciūt innoxios p maleficas ad augmentum illius perfidie. Capitulum .I.

Unt aūt tres modi p̄ ceteris q̄bus demones per maleficas innoxios ſubuertūt. Et ex q̄bus cōtinue illa perfidia augmentat̄. Et primus ē per tediū ex importuna tempaliū damnificatione. Nam ſicut ſanctus Grego dicit. Diabol⁹ frequēter temptat vt ſaltim tedio vincat. Intelligas tamē hoc infra vires tēptati. ⁊ ſup diuinā pmiſſionem declara ꝙ deus pmittit ne homines ignauia torpeāt. In cui⁹ figura dr̄ Iudic. ij. Has gētes nō deleuit deus vt erudiret iſrael in eis ⁊ loqtur de finitimis nationib⁹ cananeoꝝ iebuſeis ⁊ alijs. Etiā huſſite ⁊ alij heretici pmittūtur vt dele ri nō valeāt. Ita ⁊ demones p maleficas tantis afficiunt damnis in tpalibus vicinos ⁊ innoxios vt q̄ſi coacti maleficarum ſuffragia primo habeāt implorare ⁊ demū earū ↄſilijs ſe ſubmittere. Expientia ſepe nos edocuit. Nouimus in oppcſi auguſtiēſi hoſpitē cui ifra annū. xliiij. eq̄ ſucceſiue duʒ fuiſſent maleficiati vxor tedio affecta maleficas ↄſuluit ⁊ iux̄ earū ↄſilia vtiq₃ non ſalubria alios q̄s ex poſt emerat ꝙ vector erat a maleficis pſeruauit. quāte deniq₃ mulieres i officio inquiſitionis nobis exiſtentibus conqueſte fuerunt ꝙ dum p̄pter damna vaccis ex priuatione lactis ⁊ alijs iuuentis illatis ſuſpectas maleficas ↄſuluiſſent. etiā remedia oblata pcepiſſent dūmodo

aliquid vni ſpiritui ꝓmittere volu
iſſent. ⁊ illis inquirentibus q̄d nā ꝑ
mittendū foret reſpondebāt paruȝ
hoc eſſe dūmō informationibus il
lius magiſtri aſſentirent ſuꝑ certas
obſeruantias tpe diuinorū in eccle
ſia aut in ꝯfeſſionibus ſacerdotibꝰ
faciendū aliqua ſubticendo aſſenti
rent. Ubi notandum ꝙ vt ſupra ta
ctū eſt mille ille artifex a minimis
⁊ paucis inchoat. vt ꝙ tpe eleuatio
nis corpis xpi in terrā ſpumāt aut
oculos claudāt aut ꝙ aliqua v̄ba in
utilia ꝓferant ſicut ⁊ nouimus eaȝ
q̄ adhuc ſupeſt ſeculari brachio de
fenſa: qn̄ infra miſſaꝝ ſolēnia ſacer
dos ppl̄m ſalutat dicēdo. Dn̄s vo
biſcum. Ipſa ſemꝑ ſubiūgit vulga
ri ſermōe. ker mir die zung jm ars
vmb. Aut ꝙ in cōfeſſione poſt ab
ſolutionē factā etiā ſimilia ꝓferāt.
aut ꝙ nunq̄ʒ ex integro cōfiteant̄ p̄
cipue mortalia peccata. ſicq̄ʒ ad om
nimodā fidei abnegationē ⁊ ſacrile
gā ꝓfeſſionē paulatim ꝑducunt̄. Et
h̄ modus ſeu etiā q̄cunq̄ʒ cōſimilis
obſeruat̄ a maleficis erga honeſtas
matronas vicijs carnalibus minus
deditas magis autē terrenis commo
dis inhiantibus. Sed erga iuuēcu
las ambitioni ⁊ voluptatibus cor
poris magis deditas aliū modum
obſeruāt. ſ. per carnalia deſideria ⁊
voluptates corpis. Ubi notanduȝ
ꝙ ſicut intētio ⁊ appetitus dyabo
li maior eſt tentandū bonos q̄ʒ ma
los. licȝ ex parte tentatoruȝ magis
tentat malos q̄ʒ bonos. id eſt ꝙ am
plior abilitas repitur i malis ad re
cipiendū tentationē demōis q̄ʒ ſit
in bonis. Ita ⁊ dyabolus ſanctio
res q̄ſq̄ʒ virgines ⁊ puellas magis
ſeducere conatur. cui experiētia ſu

pereſt ⁊ etiam ratio. Nam cum ma
los iam poſſideat nō aūt bonos. iō
magis conat̄ ſeducere ad ſui domi
niū iuſtos quos nō hȝ q̄ʒ poſſeſſos
malos. Sicut etiaȝ aliquis p̄nceps
terrenus magis inſurgit contra il
lum q̄ plus aufert de iure ſuo q̄ʒ cō
tra alios qui nō ſibi cōtrariant̄. Ex
perientia. Nam in oppido Rauenſ
purg e duabus incineratis ꝓut eti
am inferius patebit: vbi de modo
quē obſeruant concitando tempe
ſtates tanget̄ vna illa balneatrix in
ter alia que faſſa fuerat etiā hoc re
citauit ſe multas a dyabolo fuiſſe ꝑ
peſſas iniurias ea de cauſa ꝙ virgi
nē quandā deuotā ⁊ filiaȝ cuiuſdā
prediuitis quem nomiare opus nō
eſt cum ⁊ ipſa iā defuncta ſit diſpo
nente diuina clementia ne maliciis
deprauaret cor eius ſeducere debe
ret taliter vt ipaȝ feſtiuo aliquo die
inuitaret vt ⁊ ipe demon in ſpecie
iuuenis cum ea ſua colloquia habe
re poſſet. Addiderat etiam ꝙ licȝ ſe
piſſime hoc facere attentaſſet ſemꝑ
tamen vbi iuuenculam fuiſſet allo
cuta: illa ſigno ſancte crucis ſe mu
niuit. Et hoc vtiq̄ʒ ex inſtinctu ſan
cti angeli ad effugandū opera dya
boli ꝓceſſiſſe nemo dubitabat. Eſt
⁊ alia virgo in dyoceſi argentinēſi
conſtituta que ⁊ vni ex noſtris con
feſſa aſſeruit: ꝙ die quadā domini
ca dū ſolitaria in domo paterna in
cederet vetula quedam illius oppi
di ipam viſitandi gratia acceſſit. et
inter alia ſcurrilia verba que protu
lerat: hec vltimatim ſubintulit vt
eā ſi placeret ad locuȝ vbi iuuenes
omibus hominibus oppidi incogni
ti morarent̄ deduceret. Et dum ait
v̄go aſſenſum p̄buiſſem: ⁊ ipaȝ ſub

ſecuta ad domū veniſſem. vetula ſb
intulit. Ecce ꝑ gradꝰ ad camerā ſu-
perioꝛē aſcēdemꝰ vbi iuuenes mo-
rant: ſʒ caueas ne ſigno cruc꜋ te mu
nias ꝙ dū me facturā aſſeruiſſem il
la ꝓcedente ego ꝑ gradus ſequēdo
occulte me ſigno cruc꜋ muniui. Vñ
contigit ꝙ in ſummitate graduū ⁊
ante camerā pariter conſtitute: illa
vetula hoꝛribili vultu ⁊ ſtomacha-
to animo ſe vertēdo ⁊ me aſpicien-
do dixit. En maledicaris ſigno cru-
cis cur te ſignaſti: abhinc in nomie
diaboli recedas ſicqꝫ ad ꝓpꝛia rediȷ̈
illeſa. Qua ex re colligit̄ q̄ntis ver-
ſutijs antiquus ille hoſtis in ſedu-
ctionē animarū debachat̄. Prefata
deniqꝫ balneatrix incinerata ꝑ hūc
modū aſſeruit ab alia quadā vetu-
la ſe seductā: cum tñ eius cōſodalis
differenti mō. qꝛ videlicet demonē
in via in ſpecie humana inueniſſet
cū ⁊ ipſa intentiōis fuiſſet amaſiū
ſuum foꝛnicatiōis cauſa viſitare: ⁊
vbi a demōe incubo cognita fuiſſet
et interrogata an eū agnoſceret: et
ipſa ſe eū minime agnoſcere aſſere-
ret. Ille rñdit. Demon ſum: ⁊ ſi vo
lueris ad tuū beneplacituʒ ſemper
ero paratus: nec in q̄buſcūqꝫ neceſ-
ſitatibꝰ te deſeram. Ad que illa duʒ
annuiſſet decē ⁊ octo annis vſqꝫ vi
delicet ad vltimū vite ſpurcitijs il-
lis dyabolicis inſeruiuit cū fidei ta
mē omnimoda abnegatione: Et eſt
tercius modus alliciendi ꝑ viā me-
ſticie ⁊ pauptatis. Nam coꝛruptis
iuuēculis ⁊ ſpꝛetis ab amatoꝛibus
q̄bus ſe nubēdi gratia ad coꝛꝑ pro-
miſſa impudice copulauerāt vbi iā
omni fruſtrant̄ confidentia ⁊ ſe vn
diqꝫ infamatas: conſiderant eciā ad
quecunqꝫ dyabolica preſidia ſe con
uertunt aut ratione vindicte illum
maleficiando amatoꝛē ſeu illam cui
ſe coniunxit aut alias omibus ſpur
citijs ſe ſubmittendo machināt̄ur.
Et ſicut talium iuuencularū nō eſt
numerus vt heu experientia docet
ita nec numerus maleficarū ex eis
inſurgentium pauca ex multis refe
ramus. Eſt locus i dyoceſi Bꝛixiñ.
vbi iuuenis ſuꝑ vxoꝛem ſibi male
ficatā talē caſum depoſuit. Me eni
tempoꝛe iuuētutis quandā ait ada
mando dum ipa iugiter inſtaret vt
eā matrimonio copularē ⁊ ego eaʒ
ſpernendo aliā ex alio dominio du
xiſſem in vxoꝛem volens tamē ami
cicie gr̄a ei complacere ipam ad nu
ptias inuitabam. Qua veniēte du
alie mulieres honeſte ſuas xp̄inas
ſeu oblationes preſentarent: illa q̄
inuitata fuerat manū eleuans cete
ris mulieribus que circūſtabant au
dientibus dixit: paucos dies ſanos
poſt hāc diē habebis. Et ſponſa ter
rita cū eā non agnoſceret eo vt pre
miſſum eſt ex alio dominio copula
ta fuerat dū interrogaret circūſtan
tes que nā eēt q̄ ei hmōi minas in-
tuliſſet. Alie ipam vagā ⁊ diſſolutā
mulierē exiſtere affirmabāt: nō mi-
nus tamē ea q̄ predixit ⁊ eo oꝛdine
ſubſecuta fuerūt. Nā poſt paucos
dies adeo maleficiata fuit ⁊ oibus
mēbꝛis deſtituta ꝙ etiā vſqꝫ in pre
ſens vltra annos decē in ſuo coꝛpo
re maleficia cernunt̄: ſi ea q̄ in vno
dūtaxat opido illius dioceſis reper
ta ſunt inſerēda eſſent liber integer
foꝛet conficiendus: cōſcripta autē
ſunt ⁊ repoſita ſunt apud eundem
epiſcopū Bꝛixiñ. et vtiqꝫ ſtupenda
⁊ inaudita vt teſtis idē exiſtit. Nec
ſilentio ꝑtereundū putamus rē ſtu

pendā ⁊ inauditā. Nā comes q̄dam
ꝑclarus genere ⁊ vueſtrañ. territo-
rij in cōfinibus argētinenſis dyoce
ſis iuuenculā ſibi genere ꝑclarā du-
xit vxorē quā tamē poſt celebratas
nuptias vſq ad terciū annū carna
liter cognoſcere non poterat maleſi
ciali impedimēto vt rei ꝓbauit euē
tus ꝑpeditus. Anxius et q̄d agere
ignorās ⁊ ſctōs dei iugiter interpel
lās. Accidit vt ad ciuitatē metēſem
ob negocioꝝ q̄rundā expeditionez
applicaret: in q̄ dū ꝑ vicos ⁊ plate-
teas ſeruis ⁊ familia vallat⁹ ince-
deret q̄ndā mulierē q̄ ante illos an
nos cōcubina ſua fuerat obuiā ha-
beret. qua viſa dū ſuꝑ maleficia ſi-
bi illata minime cogitaret improui
ſe eā blande ex antiqua amicicia cō
tracta alloquit. ⁊ qualiter ſe hr̄et et
valeret inueſtigat At illa cernēs co
mitis pietatē viceuerſa comitē de
valitudine ſui corpis ⁊ ſtatus dili-
genter inueſtigauit. Quo reſpondē
te ꝙ bn̄ proſpere cūcta ſibi ſuccede
rēt. Illa attonita paululuz ſiluit. et
comes cernens eā attonitā ampli⁹
verbis blandis eā aggredit ad col-
latiōnē inuitando. At illa de ſtatu
vxoris inueſtigando ſimile reſpon
ſum accepit: ꝙ bene in oībus ſe ha
beret. Tunc illa an ne pueros gene
raſſet inquiſiuit. ⁊ comes. tres mi-
bi ait ſunt pueri maſculi. quolibet
anno vnū genuit. Tūc amplius il-
la ſtupefacta paululum ſiluit. ⁊ co-
mes. Rogo te chariſſima cur tā di-
ligenter inq̄ris: indica. nec em̄ dubi
to qn̄ mee felicitati congratularis.
Tunc illa vere cōgratulor: ſed male
dicat illa vetula que obtulit ſe cor-
pus vr̄m velle maleficiare vt carna
le actū cū vxore veſtra exercere mi-
nime haberetis. In cui⁹ ſignuz pu
teus q̄ eſt in medio curie veſtre con
tinet in fundo ollā certas res male
ficiales cōtinentē. q̄ ea de cauſa ibi
dem poſita fuit. vt q̄diu ibidē cōti
neret tādiu coeundi impotētia vo-
bis adeſſet. ſꝫ ecce oīa vana ſunt de
quibus gaudeo ⁊c. Nec comes diu
diſtulit ad domū regreſſus puteuz
exhauriri fecit. ollā repperit. ⁊ cun-
cta cōcremando potentiā illā perdi
tam ſubito recuꝑauit. Unde comi
tiſſa denuo nobiles quaſq ad nup-
tias nouas inuitauit affirmans ſe
tā dominā illius caſtri ⁊ dominij. q̄
tanto tpe virgo ꝑmanſiſſet Caſtrū ⁊
dominiū ꝓpter honorē comitis nō
expedit noīatim exꝓmere. hoc em̄
ipm recta ratio pſuadet. ⁊ vt ſubſtā
tia facti in deteſtationē tanti crimi
nis detegat. Ex q̄bus patent varij
modi a maleficis vſitati in augmē-
tū ſue pfidie. Prefata em̄ mulier q̄
ab vxore comitis expulſa. hoc ma-
leficiū comiti ex alterius malefice
informatione intulerat. Qua de cā
innūeri effect⁹ maleficiales ſequūt.

Sequitur de modo ſacrilege pro
feſſionis. Capitulum. ij.

Modus aūt ſacri
lege ꝓfeſſionis ſuꝑ expreſ-
ſum pactū fidelitatis cuz de
monibus varius exiſtit. vtpote cuz
⁊ ipſe malefice varijs exercitijs cir
ca maleficia inferēda inſiſtūt. Pro
cuius intellectu eſt ꝑmo aduerten-
dū ꝙ ſicut in genere triplices appa
rēt malefice vt in ꝑma pte tractat⁹
tactū eſt. ſ. ledētes ſꝫ curare nō valē
tes. Curātes ⁊ ex aliq̄ ſingulari pa
cto cum demone inito non ledētes.
ledentes et curantes. ita et inter

ſedētes vnū genus exiſtit ſupremū in quo genere exiſtētes omnia alia maleficia que alie ſparſim exercent ꝑpetrare valent. Unde profitendi vbi deſcribit ſatis declarat de alijs ſpeciebus inferioribus. Sunt autē he que ꝯtra humane nature īclinatione imo oim ferarū lupīna tantū modo excepta ꝓprie ſpēi infantes vorāt ꝛ comedere ſolēt. Et hec ē ſuprema ſpēs in maleficijs exercēdis ſunt eni q̄ ad innumera nocumēta alia tendūt. He em̄ grandinesꝛ aures leſiuas cū fulminibus exagitāt ſterilitatē in hoib⁹ ꝛ iumētis ꝓcurant. Infātes quos nō deuorāt demonib⁹ vt ſupra patuit offerūt aut alias occidūt. Sꝫ hoc circa infātes nō renatos fōte baptiſmatis. quos aūt deuorāt renati ſūt vt patebit ꝗ nō niſi deo ꝑmittēte. Sciūt ꝛ infātes ꝓpe aquas ambulantes in ipas nullo vidēte in aſpectu parentum ꝓijcere equos ſub inſeſſoribus freneticos facere de loco ad locū per aera vel corpal'r vl' imaginarie trāſmeare iudicū ꝛ ꝑſidentiū animos ne eis nocere valeant immutare taciturnitatem ſibi ꝛ alijs in tormentis procurare. in ſe capientium manus ꝛ animos tremorē magnū incutere: occulta alijs maniſeſtare. et quedam futura ex demonum informatione que videlicet aliquā cauſam poſſunt habere naturalē predicere. vide queſtionē an demōes valeant futura ꝑcognoſcere in. ij. ſnīarū. di. xij. abſentia velut ꝑñtia ꝯſpicere ad amorē vel odium inordinatū mentes hominū immutare ictu fulminis non nunq̄ quē volunt vl' etiam aliquos homies ꝛ iumēta interimere. viru generatiuā aut etiam potentiā coeundi auferre. aborſum procurare. infantes in vtero matris ſolo exteriori tactu interimere. ſolo etiā viſu abſq̄ tactu interdū homines ꝛ iumēta maleficiare ꝛ mortem inferre ꝓprios infantes demonib⁹ dedicare ꝛ breuiter omnia vt ꝑmiſſuꝫ eſt peſtifera q̄ alie malefice ſparſim ꝓcurare ſciunt quādo dei iuſticia talia fieri ꝑmittit. He in illo genere ſupremo exiſtentes ꝑpetrare ſciunt. nō autem econuerſo. hoc tamen eſt cōmune omniū ſpurcicias carnales cum demonib uſexercere. ideo ꝛ ex illorum mō profitendi q̄ in ſupremo genere exiſtunt aliarū maleficarū modū faciliter quis capere poteſt. Fuerūt autē tales dudum ante triginta annos in cōfinibus ſabaudie verſus dominiū bernenſium vt recitet Nider i ſuo formicario. nūc autem in cōfinib⁹ lombardie v[illegible]rſus dñium ducis auſtrie vbi ꝛ in[illegible]uiſitor cumanus vt in ꝑcedenti [illegible]arte tactū ē vno anno quadraginta ꝛ vnā maleficas incinerari fecit. ꝛ fuit annus dñi. lxxxv. qui etiā adhuc cōtinue inquirēdo laborat. Modus autē ꝓfitendi duplex eſt. Vnus ſolennis ꝑ ſimile ad votum ſolenne. Alius modus ꝓfitendi priuatus qui ſeorſum demoni q̄cunq̄ hora fieri poteſt. Solēnis inter eos fit vbi malefice i certam cōtionē ſtatuto die veniūt ꝛ demonē in aſſumpta effigie vidēt hominis. q̄ duꝫ ſup ſeruāda ſibi fidelitate cū tēporaliū proſpitate ꝛ longitudine vite hortat. ille que aſſunt nouiciā ſuſcipiēdā ſibi cōmēdant. Et demōi ſi de abneganda fide ꝛ cultu xpianiſſimo. ꝛ de extenſa muliere. ſic eñ et beatiſſimā ꝟginā mariam nunc

pāt. ⁊ de ſacramētis nunq̄ȝ venerā-
dis inuenerit nouiciā ſeu diſcipulū
voluntariū. ¶Tunc demon manū ex
tēdit: ⁊ viceuerſa diſcipulus ſeu no
uicia ſtipulata manu illa ſeruare ꝓ
mittit. Et demon habitis illis pre-
miſſis ſtatim ſubiūgit hec non ſuffi
cere. Et vbi diſcipulus q̄ nā vlteriꝰ
ſint faciēda inq̄rit. Demon omagi-
um petit qđ cōtinet vt in aīa ⁊ cor
pore ſibi eternaliter ꝑtineat et pro-
poſſe alios quoſcūq̄ȝ vtriuſq̄ȝ ſexus
ſibi aſſociare velit. Adiūgit deniq̄ȝ
vt certa vnguēta ex oſſibus ⁊ mem
bris puerorū: ⁊ p̄cipue renatorū fon
te baptiſmatis ſibi cōficiāt. ꝑ q̄ cun
ctas ſuas volūtates explere cū ſua
aſſiſtentia poterit. Hūc modū nos
inq̄ſitores experientia teſte ꝑcepimꝰ
in oppido briſiaco baſilienſis dyo-
ceſis plenā informationē capiendo
ab vna iuuēcula malefica: ſed con-
uerſa. cuius ⁊ matertera in dyocēſi
argentinenſi incinerata fuerat: que
etiā addiderat ꝙ per modū quo eiꝰ
matertera ipam primitus ſeducere
tentaſſet talis erat. Quadā em̄ die
ſecū per gradus aſcēdere habebat:
⁊ eius iuſſu camerā intrare vbi cuȝ
vidiſſet q̄ndecim iuuenes in veſti-
mētis viridi coloris ad modū quo
rutheri incedere ſolēt: matertera ſi
bi dixit. Elige ex his iuuenibus et
eū quē volueris tibi tradā. ⁊ ipſe te
ſibi in ſpōſam aſſumet: ⁊ cū illa nul
lū ſe velit habere aſſeruiſſet graui-
ter vulnerata tandē acquieuit mo-
dū exprimēs p̄miſſum. aſſeruit etiā
ꝙ ſepius ꝑ longa terrarū ſpacia de
nocte ſecū trāſlata fuerat etiā ab ar
gētina vſq̄ȝ coloniā. Hec eſt illa cu
ius occaſione in p̄ma queſtione ꝓ-
miſſum eſt nos velle declarare. an
malefice vere ⁊ corꝑaliter a demoni
bus transferant de loco ad locū. Et
hoc ꝓpter v̄ba canonis. xxvj. q. v.
ep̄i. vbi textus ſentit ꝙ ſolūmō ima
ginarie. cum tn̄ interdū etiā vere et
corꝑaliter trāſferant. Interrogata
em̄ an ſolū imaginarie ⁊ fantaſtice
ſic incederēt ꝑ demones illuſe. Re-
ſpondit ꝙ vtroq̄ȝ mō prout etiā ve
ritas ſe hȝ vt inferius de mō tranſ-
ferendi localiter declarabit. Aſſeru
it etiā ꝙ maiora dāna ab obſtetrici-
bus inferunt. q̄r vt plurimū infan-
tes aut hn̄t interimere aut demoni
bus offerre. ab ipa etiam matertera
aſſeruit ſe grauiter fuiſſe ſemel v̄be
ratā: eo ꝙ ollam quandā occultatā
diſcooperiendo plurimorū infantiū
capita reppertiſſet. Et plura alia re-
tulit prius p̄ſtito pro dicēda verita
te iuramento vt decuit. eius deniq̄ȝ
verbis ſuꝑ modū profitēdi fides in
dubia accomodat: etiaȝ ꝑ ea que in
ſuo fornicario p̄fatus Johānes ni
der doctor p̄cipuus. q̄ etiaȝ nr̄is tē-
poribus miris claruit ſcripturis reci-
tat. ⁊ hoc ex relatu inq̄ſitoris eduē
ſi dioceſis q̄ etiā in ipa dioceſi mul
tos de maleficijs reos inq̄ſierat et
incinerari fecerat. Dicit em̄ p̄fato
inq̄ſitore mihi referente ꝑcepi ꝙ in
lauſanēſe ducatu quidā malefici ꝓ
prios natos infantes coxerāt et co-
mederāt. Modus aūt diſcēdi taleȝ
artē fuit vt dixit ꝙ malefici in cer-
tā cōtionē venerūt ⁊ ope eorū veri
ſimiliter demonē in aſſumpta ima-
gine viderēt hoīs cui diſcipulus ha
bebat neceſſario dare fidē de abne-
gando chriſtianiſſimo de euchari-
ſtia nunq̄ȝ adorāda ⁊ de calcādo ſu
per crucē vbi latent valeret. Sequi
tur aliud exemplū ab eodem. Fuit

inſuꝑ fama cõmunis petro iudice
in bolthingen referente ꝙ in terra
bernenſium.xiij.infantes deuorati
eſſent a maleficis ꝗ̃ ob rem etiã pu
blica iuſticia ſatis dure exarſerat in
tales paricidas. Cum aũt petrus q̄
ſiuiſſet a quadam capta malefica ꝑ
quem modũ infantes comederent.
Illa reſpõdit. Modus iſte eſt. Nã
infantibus nondũ baptiſatis preci
pue inſidiamur. vel etiam baptiſa-
tis preſertim quando ſigno crucis
non muniunt̃ ⁊ oratiõibus. Lector
aduerte ꝙ ideo non baptiſatis pre-
cipue inſidiant̃ inſtinctu dyaboli:
vt nõ baptiſetur ſequitur hos in cu
nabulis vel ad latera iacentes pa-
rentũ ceremonijs nr̄is occidimus
quos poſtq̃ putantur oppreſſi eſſe
vel aliunde mortui de tumulo clam
furto recipimus: ⁊ in caldari deco
quimus quouſq̃ euulſis oſſibus to
ta caro efficit̃ pene potabilis. de ſo
lidiore materia vnguentũ facimus
noſtris voluntatibus et artibus. ac
tranſuectionibus accomodis. de li
quidiori vero humore flaſcone vt
vtrem replemus. de quo is q̄ pota-
tus fuerit additis paucis ceremo-
nijs ſtatim conſcius efficitur ⁊ ma-
giſter noſtre ſecte. Sequit̃ ad idem
modus alius magis diſtinctus et
clarus. Nam iuuenis quidam cum
vxore malefica captus in bernenſi-
um iudicio ſeorſum ab eadẽ ⁊ in di-
ſtinctã turrim repoſitus dixit. Si
meorũ facinoꝝ veniã conſequi poſ
ſem: omnia que de maleficijs ſcio li
bens patefacerẽ: mori enim video
me oportebit. Cumq̃ per litteratos
circũſtantes audiſſet omnimodam
poſſe cõſequi veniã ſi vere penite-
ret. tunc lete ſe morti obtulit: ⁊ mo
dos primeue infectionis diſſeruit.
Ordo inqͥt talis eſt quo etiã ſedu-
ctus ſum. Oportet p̄mo vt dñico die
anteq̃ aqua bñdicta cõſecrat̃ diſci-
pulũ futurũ cum mgr̄is eccl'iam in
troire ⁊ ibidem abnegare corã eis
xp̄m eiꝰ fidẽ: baptiſma ⁊ vniuerſa-
lẽ eccl'iam. Deinde omagiũ p̄ſtare
magiſterulo .i. paruo mgr̄o. ita em̄
demonẽ ⁊ nõ aliter vocãt. Ubi no
tandũ ꝙ iſte modus cũ alijs recita-
tis concordat. Nec obeſt ꝙ demon
interdũ p̄ñs eſt vbi omagiũ ſibi p̄-
ſtat̃. interdũ vͦ nõ. Doloſe em̄ tũc
oꝑat̃ cernẽs diſpoſitionẽ futuri di-
ſcipuli. q̄ fortaſſis ab eius p̄ñtia tã-
q̃ nouitiꝰ retraheret̃ timoris cã. cũ
tñ alias per ſibi notos ⁊ familiares
faciliꝰ eſtiat eũ aſſentire. Ideoq̃ cũ ⁊
tũc magiſterulũ vocant cũ abſens
eſt vt minore terrore ex ꝑua eſtima
tiõe mgr̄i concutiat̃. Sequit̃ poſtre
mo. De vtre bibit ſupradicto. q̄ fa-
cto ſtatim ſe interioribꝰ ſentit ima-
gines nr̄e artis cõcipe ⁊ retinere ſu
per p̄ncipales ritus huiꝰ ſecte. In
hũc modũ ait ſeductꝰ ſum. Et vxor
mea quã tãte ꝑtinacie credo vt po
tius incẽdiũ ſuſtineat: q̃ minimã fa
teri velit veritatẽ: ſꝫ heu ambo rei ſu
mus: ſic dixit iuuenis ita vͥtas per
oĩa repta eſt Nã p̄ cõfeſſus iuuenis
in magna cõtritiõe mori viſus eſt.
Uxor vͦ teſtibꝰ cõuicta nihil veri
tatis. nec i ipſa tortura fateri volu-
it. nec in morte: ſꝫ incẽdio p̄parato
ꝑ lictorẽ eidẽ verbis peſſimis male
dixit: ⁊ ſic incinerata fuit. Ex qͥbꝰ li
quet modus ꝓfitendi cartũ ſolẽnis
Alius vͦ modus p̄uatꝰ fit diuerſis
medijs. Interdũ em̄ viris aut mu
lieribꝰ. aut aliq̄ alia corꝑali ſeu tp̄a
li afflictiõe inuolutis demon aſtat.

interdū viſibiliṫ; interdū ꝑ medias alloquiṫ ꝑſonas. ⁊ ſi ſcḋm eius conſilia agere velint oīa ꝓfutura pollicebitur ad nutū a paruis tñ vt in primo capitulo tactū eſt inchoando vt ad maiora paulatī ꝑducat. Varia poſſent adhuc deduci acta ⁊ geſta per nos in inqſitione reꝑta ſed qꝛ difficultatē hec materia nō patitur breuitati ſtudendū eſt cum vlteriori declaratione.

Pro declaratione omagij pſtandi aliqua ſint aduertenda.

Verū ſuꝑ h̄ ꝙ dyabolus omagiū recipit aliq̄ ſunt aduertēda. quā videlicȝ de cauſa ⁊ q̄ differēter hoc faciat. ⁊ pmo. Nā licet hoc faciat pncipaliter ad maiorē offenſionē diuine maieſtatis creaturā ei dicatam ſibi vſurpando. et ob maiorē certitudinē future illius dānatiōis quā ſumme affectat. Tamen ſepe repertum eſt a nobis tale omagiū ad certos accepiſſe annos ſimul cū ꝓfeſſione Interdū ꝓfeſſione tñ ⁊ omagiū ad certos annos diſtuliſſe: Et dicamus ꝓfeſſionē cōſiſtere in fidei totali aut partiali abnegatione. Totali vt ſupra tactum eſt cū fides ex integro abnegatur. Partiali cū ex pacto inito habȝ cerimonialia quedā cōtra ſtatuta eccleſie obſeruare. vt dñicis dieb⁹ ieiunare. aut ſextis ferijs carnib⁹ veſci. aut certa crimia in cōfeſſione celare. vel aliquod ſimile perpetrare. Omagiū vo dicamus cōſiſtere in corpis ⁊ anie traditione. q̄ de cauſa aūt talia practicanṫ poſſumus aſſignare q̄ttuoꝛ cauſas ex pte demōis Cū em̄ vt ſupra in pma pte tractatus declaraṫ circa ſcōm principale. An demones ad odiū vel amorem mētes hoim poſſinṫ immutare patuit. ꝙ intima cordis non poſſit penetrare cum hoc ſoli deo couenīaṫ. Ex cōiecturis tñ illoꝛū cognitionē deueniṫ. vt etiā iā inferius patebit. Ideo vſutus ille hoſtis ſi cōſiderabit nouiciā in aggreſſu difficilē ad cōſenſum tūc blande eā aggrediṫ. pauca exigēs vt paulatī ad maioꝛa perducat. Secūda cauſa. Nam cū inter abnegātes fidē diuerſitas credenda eſt cū quedam oꝛe ſed nō coꝛde. quedā oꝛe ⁊ coꝛde dyabolus experiri volēs an coꝛde ſic̄ oꝛe ſibi ꝓfiteatur. certos annos deputat: vt eo in tēpoꝛe ex operibus ⁊ conuerſatione mentē eius inueſtiget. Tercia cauſa. Naȝ ſi ꝑ tantū tempoꝛis ſpaciū cognoſcet ipam ad quecūq̧ exequenda minus voluntariā: et ꝙ iam oꝛe ⁊ non coꝛde ſibi adhereat. preſumitq̧ diuinā miſericoꝛdiam et propter angeli boni cuſtodiā quaȝ demon in multis experiri pōt profuturū: tunc ipaȝ abijcere ⁊ temporalibus afflictionibus exponere conaṫ: vt vel ſic ex deſperatione eius lucrum habere valeat. Huius veritas patet. Nā ſi cauſa queriṫ vnde ſit ꝙ certe malefice ſub q̄buſcunq̧ toꝛmētis etiam maximis nec minimā veritatē fateri volūt. vbi tamē alie faciliter ad quecūq̧ interrogata ſua crimina fatentur. Iteȝ vnde hoc ꝙ ſibipſis poſtq̧ faſſe ſunt vitā auferre ſuſpēdio conanṫ. Reuera em̄ dici pōt ꝙ vbi diuina coactio ꝑ ſanctū angelū ad hoc nō cōcurriṫ vt malefica cogaṫ fateri veritatē et maleficiū taciturnitatis abſcedere ꝙ tunc ope demonū fit quodcunq̧ euenit ſiue taciturnitas ſiue criminū confeſſio. Primū fit ſuper illas

quas ore ⁊ corde nouit fidem abne
gaſſe ⁊ ſimili modo homagiū preſti
tiſſe. De quarū etiā ꝑſeuerantia cer
tus eſt vbi per oppoſitū alias relin
quet nō tuendo eo ꝙ nouit illas ſi
bi minime proficuas. Experientia
nos ſepe docuit cū omnes quas in
cinerari fecimus ex earū cōfeſſioni
bꝰ patuit ipas fuiſſe inuoluntarias
circa maleficia inferēda Nec hoc ſub
ſpe euadēdi dicebant cuꝫ ex plagis
et verberibꝰ eis a demōibus illatis
vbi ad eoꝝ nutū nō ſeruiebant veri
tas cōſtabat. ſepiſſime viſe cū facie
bus tumidis ⁊ liuidis. Et ſimiliter
ꝙ poſt confeſſionē criminū ſub tor
tura ſemper ſeiꝑas vita priuare la
queo ſatagunt. Ueritas ex nr̄a pra
ctica habetur: cū ſemper poſt crimi
nū confeſſionē cuſtodes deputant
ſingulis horis ſuper talia attenden
tes. vbi etiam ex negligentia inter
dū cuſtodū ad corrigias vel peplas
reperiebātur ſuſpenſe. Inimico vti
ꝙ vt dictū eſt hoc procurante ne ꝑ
contritionē aut ſacramentalē con
feſſionē veniam conſequerētur. Et
quas corde nunꝙ allicere poterat
quo etiā facilime gratiam apud de
um inueniſſent. Jam vltimo ꝑ tem
poralē confuſionē ⁊ horribilē mor
tem in deſperationem deducere co
natur. ꝙuis ⁊ per dei gratiam ma
ior vt pie eſt credendū veniam per
veram contritionē et purā confeſſi
onem conſecuta ſit vbi non volun
tarie illis ſpurcicijs inheſerūt. Pa
tent ex his que per dioceſes argēti
nēſem cōſtantienſem ⁊ oppidū ha
genouie et rauenſpurg acta ſūt vix
annis tribus euolutis. In p̄mo nā
ꝙ oppido vna vili peplo ⁊ fragili ſe
ſuſpendit. Altera noie walpurgis
de maleficio taciturnitatꝭ miro mo
do fuit notata alias mulierculas in
formando qualiter talem taciturni
tatē per puerū maſculū ⁊ primoge
nitū in fornace decoctū ꝓcurare de
berēt. Acta ⁊ geſta adhuc ꝑ m ani
bus habētur. et ſimiliter de alijs in
ſecūdo oppido incineratꝭ: ſparſim
hincinde deducentur. Eſt ⁊ quarta
cauſa cur demōes homagiū recipe
re ſuper certas differūt. ſuper alias
vero minime eo videlicet ꝙ cū pe
riodū hominis cognoſcere ſubtili
us ꝙ aſtronomi pn̄t facilꝰ eis ter
minū vite vel ꝑfigere vel terminus
naturalē. ꝑ caſualē mō quo dictum
eſt ꝑuenire poteſt Hec breuiter pa
cta ⁊ geſta maleficarū declarantur.
Primo demonis aſtutiaꝫ in talibꝰ
deducētur. Nā qꝛ ſm aug. in li. de
natura demonū aſſignātur. vij. cau
ſe. vnde etiā ꝓbabiliter cōiecturāt
futura cōtingētia. Non ꝙ illa ſcire
certitudinaliť valeāt. Prima eſt. qꝛ
vigēt ſubtilitate naturali q̄ ad opa
tiōeꝫ intellectꝰ ipoꝝ. Vn̄ ⁊ ſine di
ſcurſu q̄ neceſſariꝰ eſt ī nobis rōnis
intelligūt Scd̄a qꝛ ꝓpter expientiā
tpm ⁊ reuelatione ſupnoꝝ ſpirituū
plura ſciūt ꝙ nos. Vn̄ ex yſid. alle
gať ſepiꝰ a doctoribus: triplice acu
mie ſcire vigēt demōes. Subtilita
te nature. Ex periētia tpm. Et reue
latiōe ſupnoꝝ ſpirituū. Quarta eſt
ꝓpter celeritatē motꝰ vn̄ q̄ in oriē
te fieri hn̄t ꝑdicere pōt mira ſceleri
tate in occidēte. Quinta qꝛ ſic ſua
potentia cū deꝰ ꝑmittit pn̄t induce
re morbos. aurā inficere. ⁊ famem
inducere: ita pn̄t ⁊ illa ꝑdicere. Se
xta qꝛ ꝑ ſigna pn̄t ſubtilꝰ ꝑdicere
mortē ꝙ medicus videndo vrinā ⁊
pulſum. Nam ſic ille ꝑ ſigna videt

aliq̄ in inferno q̄ ſimplex nō cōſide
rat. Ita ⁊ demō ea q̄ null⁹ hō videt
naturaliter. Septia qꝛ ex ſignis q̄
ꝓcedūt ab animo hoīs cōiecturāt
ea q̄ ſūt vł erūt in aīa aſtuti⁹ prudē
ti viro. Sciūt em̄ q̄ inſtinctus ſunt
veriſſiſr ſecuturi ⁊ cōſequēter cuiuſ
modi opa. Octaua qꝛ acta ꝓpheta-
rū ⁊ ſcripta noſcūt meli⁹ q̄ꝫ hoīes:
⁊ ex illis multa futura dependent.
Ideo ex illis multa futura p̄dicere
pn̄t. Hec etiā tangūtur. xxvj. q. iiij.
ſciendū. Vnde nō mirū ſi periodū
hominis ſcire pōt naturalē licet ſe-
cus ſit đ termino caſuali qui fieret
ꝑ incineratione quā demon finalit̄
ꝓcurat: quādo vt dictū eſt ipas in
uoluntarias repperit timēs de ea-
rū reditu ⁊ cōuerſione cū tamē ali-
as quas nouit voluntarias etiā ad
naturalē vt ſic vſq̄ꝫ mortē defendit
Demus ex vtraq̄ꝫ pte exempla que
a nobis reperta ſunt ⁊ acta. Nā in
baſilienſi dyoceſi villa ſupra renuꝫ
ſituata nomie oberwiler plebanuꝫ
cōuerſatione honeſtū habuit illius
tn̄ opinionis ſeu potius erroris q̄
maleficiū nihil eſſet in mūdo: ſꝫ tm̄
in opinione hoīm q̄ hmōi effectus
mulierculis attribuebant. quē tali
ter a ſuo errore de⁹ purgare voluit
qō etiā et alia demonū ſup ꝑfigen
dū terminis vite maleficis cōmer-
cia patefierent. Nam dū feſtine pō
tem ob cuiuſdā negocij ex peditio
ne ꝑtranſire vellet obuiā ſimili im-
portunitate quandā vetulā habuit
cui dū in pontis acceſſu locū vt ꝑ-
tret dare noluiſſet: ſed importune
incederet caſu vetulā luto intruſit
Vnde indignata in verba cōtumeli
oſa prupit eiq̄ꝫ dixit. pfaff. impune
nō trāſibis. Sed ille licet verba pa
rū aduerteret de nocte ſe infra cin-
gulū vbi ſurgere e lecto volebat ſe
maleficiatū ſenſit: ita vt brachijs
alioꝝ ſuſtētari ſemꝑ habuit vbi ec-
cleſiā viſitare volebat. ſicq̄ꝫ ꝑ trien
niuꝫ manſit: ſub cura tn̄ domeſtica
matr̄ carnal̄. Quibus expletis dū
vetula illa egrotaret quā etiā ꝑ ver
ba cōtumelioſa quibus minata fue
rat ſꝑ ſuſpectā de maleficio ſibi illa
to habuerat. accidit tamē vt ꝓ cō-
feſſionis audiētia infirmata ad euꝫ
mitteret. Et ſacerdos licet importu
ne diceret confiteatur dyabolo ſuo
mgr̄o. Ad inſtantiā tamē matris ꝑ
duos villanos ſuſtētatus inter bra
chia domū acceſſit ⁊ ad caput lecti
in q̄ malefica iacebat ſedēdo. Duo
illi villani ab extra auſcultare vole
bāt ꝓpe feneſtrā: ſic em̄ ſtuba in pla
no erat ſituata an maleficiū illatuꝫ
plebano cōfiteret. vn̄ cōtingit vt il
infra cōfeſſionē mentionē nullā de
maleficio illato feciſſet. Ipa tn̄ cō-
feſſiōe pacta dixit Scis ne tu pfaff
q̄s te maleficauit. Et dū blande ille
rn̄deret ſe neſcire. illa ſbintulit. Tu
habes me ſuſpectā ⁊ bn̄. Scias me
tibi intuliſſe tali de cā vt ſupra ta-
ctū ē. Et dū ille ꝓ ſui liberatiōe in
ſtaret ⁊ dixit. Ecce tp̄us ſtatutū ad
uenit ⁊ mori habeo: ſed ita diſponā
vt pauc̄ dieb⁹ euolut̄ p⁹ mortē me
am ſanaber̄: ⁊ ita euenit. Naꝫ illa
iuxta ſtatutū a demōe terminū obi
it. ⁊ infra trigita dies quadā nocte
ſacerdos ex integro ſe ſanū reppe-
rit. Nomē ſacerdotis dicitur pfaff
heflin. iam in dyoceſi agentinenſi.
ſimile in dyoceſis baſilieſi villa bu
bel prope oppidū geiwyler contin-
git. Mulier quedā capta ⁊ tādē in-
cinerata: ſex annis incubū demonē

habuerat etiā in latere viri dormiē
tis in lecto. Et h̄ ter in ſeptimana.
Sabbatis q̄ntis ꝛ tercijs ferijs aut
alijs noctibus ſacratioribus. Tale
autē homagiū p̄ſtiterat dyabolo vt
poſt ſeptimū annū in corpore ꝛ aīa
ꝑpetue ſibi dicata eſſet. Pie tamē
diſpenſauit de⁹. Nā in ſexta capta
ꝛ igni adiudicata vere ꝛ integre cō
feſſa veniā creditur a deo pcepiſſe.
Plurimū eīn voluntaria ad mortē
extitit aſſerēs q̄ ꝛ ſi liberari poſſet
mortē tamē amplius peligeret dū-
modo poteſtatē demonis euaderet

De modo quo localiter trauſfe-
runtur de loco ad locum.

Capitulum tercium.

Iam autē ag-
grediendū eſt de earū ce-
remonijs ꝛ quib⁹ in ſuis
operibus pcedunt modis. Et pri-
mo de his que erga ſe ꝛ pprias per
ſonas operātur. Et quia tranſferri
de loco ad locuꝫ corporaliter eſt de
pcipuis earū actionib⁹ carnalibus
etiam ſpurcicijs cū incubis demo-
nibus inſiſtere. De ſingulis aliqua
deducemus. ꝛ primo de earū corpo
rali tranſuectiōe Vbi notandū eſt
q̄ hec tranſuectio patit difficultatē
vt ſepius tactū eſt ex vno dūtaxat
pceſſu ſcripture puta. xxvj. que. v.
Epi. Vbi dicit ex cōſilio acquirēſi
Illud nō eſt obmittendū q̄ quedā
ſcelerate mulieres p⁹ ſathā retro cō
uerſe demonū illuſiōib⁹ ꝛ fantaſma
tibus ſeducte credēt ſe ꝛ pfitent cū
dyana hor̄ nocturnis dea pagano
rū vel cū herodiade ꝛ innūera mul
titudine mulierū equitare ſup quaſ
dam beſtias ꝛ multa terrarū ſpacia

in tempeſte noctꝭ ſilentio ptranſi
re eiq̄ tāq̄ dn̄e in omibus obedire
ꝛc. Quapropter ſacerdotes dei pdi
care debēt populo vt nouerint om
nino hec falſa ꝛ non a diuino: ſed a
maligno ſpū talia fantaſmata mē
tibus fideliū irrogari. ſi quidē ipſe
ſathanas tranſformat ſe in diuerſa
rū pſonar̄ ſpecies atq̄ ſimilitudines
Et mentē quā captiuā tenet in ſom
nis deludendo p deuia queq̄ dedu
cit. ꝛc. Et ad hoc pdicātur interdū
a quibuſdā exempla publice de ſan
cto Germano. ꝛ de quodā alio qui
filiā ſuā ſup hoc obſeruauit q̄ſi om
nino hec ſint impoſſibilia fieri. Et i
diſcrete applicant ad maleficas ꝛ eo
rū opa tāq̄ vt ꝛ ſingula eor̄ facta i
leſiōibus hoim. Jumētor̄: terreſtri
gū: non ſint eis applicāda eo q̄ ſic
fantaſtice in trāſuectiōib⁹ ita ꝛ cir
ca creaturarū leſiones illudūtur. q̄
quidē opinio cū in pma queſtiōe
tanq̄ heretica ſit reprobata vt pote
ꝯtra diuinā pmiſſionē ſup dyaboli
potentiā q̄ ad maiora vt ſic ſe exte
dere poteſt: militās ſimiliter ꝛ ꝯtra
ſacre ſcripture intentiōeꝫ ꝛ ad eccle
ſie ſcte intolerabile dānū vbi iā mul
tis annis impune ex hac peſtifera
opiniōe pmanſerūt ſeclari brachio
puniendi facultatē amputādo. Vñ
ꝛ in immēſum ſic creuerūt vt iā nō
ſit poſſibile eas eradicare. Ideo di
ligēs lector ea q̄ ibi poſita ſunt in
deſtructiōeꝫ illi⁹ opiniōibus ꝯſide-
rabit ꝛ ad pn̄s qualiter trāſferātur
et quib⁹ modis hoc ſit poſſibile ad
uertet cū rn̄ſionibus ſup exempla
q̄ ab eis in mediū deducūt. Et igr
corporaliter poſſint trāſferri varijs
modis oſtēditur. Et primo ex alijs
magorū operationibus. Nā ſi non

poſſent transferri hoc eſſet. vel q̃a
deus nō permitteret aut quia dya-
bolus hoc facere non poſſet eo ꝙ
creature repugnarent. Non primū
quia vbi maiora vtiq̧ ⁊ minora dei
permiſſione fieri poſſunt. Sed ma
iora tam in puerꝭ ꝙ̃ in hominibus
ſepiſſime facta ſunt vtpote iuſtis ⁊
in gratia conſtitutis. patet. Nā vbi
querunt. an campſiones puerorū
opere demonū fieri poſſunt. Et an
demon localiter poſſit trāſferre ali
quem hominē de loco ad locū etiā
inuitum. Ad primum respondent
ꝙ ſic. Nam ⁊ Guilhelmus pariſiē
ſis in vltima parte de vniuerſo dicꝭ
Campſiones puerorū fieri poſſunt
ita ꝙ deo permittente demon vicez
infantis gerere poteſt vel etiā trāſ-
lationem facere. Tales etiam pue-
ri ſemper ſunt miſeri eiulantes. Et
licet quatuor aut quinq̧ matres vix
ſufficerent ad lactandum nunq̄ ta
men impinguantur ſed vltra modū
ponderoſi exiſtunt Mulieribus ta
men propter nimiū terrorem quē
concipere poſſent nec affirmanda
ſunt nec neganda: inſtruende ſunt
vt literatorū iudicia querant. Per-
mittit enim deus ꝓpter peccata pa
rentuꝫ cum interdū viri impregna
tis vxoribus maledicunt. Vellem
inquiunt vt dyabolum portares vł
ſimilia Et ſimiliter impatiētes mu
lieres ſepe ſimilia proferunt De ali
is etiam hominibus interdum iu-
ſtis exempla plurima reperiuntur.
Nam Vincētius iu ſpeculo hiſto-
riali libro. xxvj. capitu. xliij. ex recitati
one Petri damiani refert de pue-
ro quinquennij cuiuſdam nobiliſſi
mi viri. qui puer protunc monach⁹
factus a monaſterio nocte illatus

eſt piſtrino clauſo vbi mane reper-
tus ⁊ interrogatus dixit ſe ꝑ quoſ-
dā ad magnū cōuiuiū delatum ⁊ vt
comederet iuſſuꝫ. Et poſt per ſupe-
riora piſtrino immiſſum. Quid de
niq̧ de his magis qui vſitato vo-
cabulo a nobis nigromantici vocā
tur nuncupantꝰ et per aera ſepe a de
monibus ad longinqua terrarū ſpa
cia vehuntꝰ. Qui etiā alijs interduꝫ
hoc idē ſuadentes eos ſecū ſuꝑ ca-
ballū qui vtiq̧ nō verus equus: ſed
demon in tali forma exiſtit vehūt.
⁊ vt nō loquantꝰ nec vt ſig̃ crucis ſe
muniant hortantꝰ. Et licꝫ duo ſim⁹
hunc tractatū ſcribentes: vn⁹ tamē
ex noſtris ſepiſſime tales vidit ⁊ re
perit. Naꝫ ſcholaris quidā protūc:
nunc vero ſacerdos friſingeñ. dyoce-
ſis adhuc ſupereſſe creditꝰ qui et re
ferre ſolitus eſt ſemel ſe corporalitꝰ
a demone fuiſſe per aera ſubuectuꝫ
et ad remotas partes illatū. Super
eſt ſacerdos alius in oberdorff op-
pido. prope Lantzhutam qui pro-
tunc conſodalis illius exiſtens ocu
lis ꝓprijs illam ſubuectionē vidit.
Et qualiter extenſis brachijs in al
tū clamando ⁊ nō eiulando tanſla-
tus fuit. Cauſa autē vt idem retu-
lit hec erat. Nā ↄuenientibus qua
dam die multis ſcholaribus in po-
tagijs ceruiſie om̄es in hoc conſen
ſerant: vt ille qui ceruiſiam afferret
nil exponere haberet: ⁊ ſic vnus ex
ſocijs dū pro ceruiſia apportanda
exire volebat hoſtiū aperiendo ne
bulam deniſam ante hoſtiū intuit⁹
fuit. vnde territus redijt ⁊ ꝙ potuꝫ
afferre nollet. cauſam aperiēdo eis
inſinuauit. Tunc idem qui illatus
fuerat indignatus dixit. Et ſi dya
bolus adeſſet potum apportabo.

Et ſic exiens alijs omibus videnti
bus per aera ſubuectus fuit. Ve-
rum quidē ꝙ nō ſolum vigilātibus
ſed ⁊ dormientibus talia accidere
poſſint fateri neceſſe eſt: vt videlicz
dormiendo per aera localiter ⁊ cor-
poraliter transferantur. Patet et
de quibuſdā qui ſuper tegulas do-
moꝝ et edificia altiſſima ſomnian-
do incedūt. Nec quicꝗ eis obſtare
poteſt ad eorum tranſitū tā in altū
ꝗ̄ in profundum. Et ſi proprijs no
minibus ab alijs circumſtantibus
vocantur ſtatim ad terrā quaſi col-
liſi ruunt. Hec vtiqꝫ opere demo
nū fieri plures arbitrantur et non
abſqꝫ ratione. Nam cuz demones
ſint in multiplici differētia. Aliqui
de inferiori choro angeloꝝ qui eti
am exiguis penis vltra penā dam-
ni quā eternaliter patientur tanqꝫ
pro paruis delictis cruciātur. qui
etiā neminē poſſunt ledere ſaltim
grauiter: ſed ſolum principaliter io
culationes exercere. Vbi etiaz alij
incubi ſunt vel ſuccubi punientes
nocturno tempore homies vel pec
cato luxurie coinquinātes eos Nō
mirū ſi etiam his truffis inſiſtunt.
Poteſt deduci veritas ex dictꝫ caſ
ſiani colla. j. vbi dicit tot eſſe immū
dos ſpiritus quot in hominibus ſtu-
dia non dubie comprobat. Naz nō
nullos eorum quos etiaz paganos
vulgus appellat: nos ṽo trollen. et
abundāt i regno noriuye. aut ſchre
tel. Ita ſeductores ⁊ ioculatores eē
manifeſtum eſt vt certa queqꝫ loca
vias iugiter obſidentes. Nequaqꝫ
tormentis pretereūtes ledere poſ-
ſunt de riſu tantūmodo ⁊ illuſione
contenti fatigare eos potius ſtude
ant ꝗ̄ nocere. Quoſdam ve ſolum
modo in nociuis incubationibus
hominū pernoctare. Alios ita eſſe
furori ac truculentie deditos vt nō
ſint contenti illorum tantummodo
corpora quos ſuppleuerint attroci
dilatione vexare. ſed etiam irruere
ſupereminus tranſeuntes atqꝫ affli
gere illos ſeuiſſima cede feſtinent.
vult dicere ꝙ non tantū obſident:
immo horribiliter cruciant quales
illi in euangelio Math. viij. deſcri-
buntur. Ex quibus concludere poſ
ſumus primū ꝙ non eſt dicendum
maleficas non transferri localiter.
eo ꝙ deus non permittat. Si enim
ſuper iuſtos et innocentes aut etiā
ſuper magos permittit quomodo
non ſuper illas ex toto ſe dyabolo
deuouentes. Et vt cum timore lo-
quamur. Nonne dyabolus ſaluato-
rem noſtrū ſuſtulit ⁊ duxit ⁊ ſtatu-
it hincinde vt euangelium teſtatur
Nec etiaz ſecundū ſuffragatur ad-
uerſarijs quaſi dyabolus hoc face-
re non poſſit: cui vt in ſupradictis
patuit. tanta ineſt virtus naturalis
omnia corporalia excedens ꝙ nul-
la ei virtus terrena comparari po-
teſt. Iuxta illud. Non eſt ptās ſup
terram ⁊c. immo ipi lucifero tanta
naturalis ineſt poteſtas ſeu virtus
qua maior etiam inter angelos bo
nos in celo non exiſtit. Sicut enim
omnes angelos in naturalibus ex-
ceſſit et naturalia ꝑ caſum nō ſunt
imminuta: ſed tantūmodo gratui-
ta. Ideo adhuc in eo remanēt: licet
obfuſcata et ligata. Unde gloſa ibi
dem ſuper illud. Non eſt poteſtas
ſuper terram ⁊c. Et ſi omnia ſupe-
rat meritis tamen ſanctorum ſub-
iacet. Nec valet ſi quis duo ob-
ijceret. Primo ꝙ anima hominis

poſſet reſiſtere. ꝛ ꝙ text⁹ videt̃ ſen
tire de vno in ſingulari ſcilicet luci
fero cū in ſingulari loquat̃. Et quia
h fuit ꝙ xp̄m in deſerto tētauit. Et
primum hominē ſeduxit iam autē
religatus ſit ꝛ alij angeli nō ſint tā
te virtutis cum ipe omnes excedat
Ideo alij mali homies trāſferre lo-
caliter per aera nō poſſunt. Nō va-
lent inſtātie: Primo dicam⁹ de an
gelis. Nam minim⁹ angelus omnē
humanā virtutez incomparabiliter
excedit. Rationes ſumūtur ex plu
ribus. Primo q2 virt⁹ ſpūalis for-
tior virtute corporali ſicut virt⁹ an
geli aut etiaz anime ſuperior ꝙ vir
tus corporalis. Secundo ꝙ ad ani-
mam. Quia cuz oīs forma corpo
ralis eſt forma indiuiduata per ma
teriam ꝛ determianta ꝑ hec ꝛ nūc
prout iā anima noſtra exiſtit. For-
me autē immateriales ſūt abſolute
et itelligibiles. Unde etiā poteſta-
tem habent abſolutam ꝛ vniuerſa-
liorem. Ideo anima coniucta non
poteſt ita ſubito tranſferre corpus
ſuum localiter. nec in altum eleuare
Bene autem faceret cum eſſet ſepa
rata deo permittente. que omnia a
fortiori poteſt ſpiritus oino imma
terialis prout eſt angelus taz bon⁹
ꝙ malus. ſicut etiam angelus bon⁹
tranſtulit abacuc in momento a iu
dea in chaldeam. ꝛ ex hac ratōe eti
am concluditur ꝙ illi qui de nocte
in ſomnis per alta edificia trahunt
non feruntur a proprijs animabus
nec ex influentijs corporū celeſtiuz
ſed ab aliqua excellentiori virtute
vt ſupra patuit. Tertio quia ſicut
natura corporalis nata eſt moueri
immediate a natura ſpirituali ſm
locum. tum quia motus localis eſt
primus motuum. viij. phi. tum etiā
quia perfectior inter oēs motus
corporeos vt ibidem ꝓbat philoſo
phus ea ratione quia mobile ſm lo
cum nō eſt in potentia ad aliquid i
trinſecum inꝙtū hmōi ſe ſolum ad
aliquid extrinſecum. vnde etiā non
tam a doctoribus ſanctis ꝙ ꝛ phi-
loſophis concluditur ꝙ ſuprema cor-
pora ſupple celeſtia mouent a ſub-
ſtantijs ſpiritualib⁹ ꝛ ſeparatis bo
nis ꝛ ſm naturā ꝛ volūtatē. tū etiā
quia videm⁹ ꝙ anima primo ꝛ pri
cipalr mouet corp⁹ motu locali Nō
dicere oportet ꝙ ratio corporis hu
mani nec ꝙtum ad ipſum corpus
nec ꝙtum ad ipſam anīmā obſta-
re poteſt quin vtrunqȝ moueri poſ
ſit ſubito deo ꝑmittente de loco ad
locum a ſpirituali ſubſtantia bona
ſm voluntatez ꝛ naturā quādo bo-
ni ꝛ in gratia cōſtituti tranſferūtur
aut bona ſm naturā nō autem ſm
voluntatē quando mali tranſferun
tur. Si cui placet videre ſctm̄ Tho
mā in p̄ma pte. q. cx. ꝑ tres ibidem
articulos aut etiā queſtionibus de
malo. ſeu etiam in. ij. ſen. diſtin. vij.
de poteſtate demonū ſup effectus
corporales. Modus autē trāſferen
di talis eſt. Nam vt ex precedenti-
bus patuit vnguentuz ex membris
puerorum precipue interemptoruz
ab eis an̄ baptiſmū cōficere habēt
et ad demones inſtructionem ſedi
le aliquod aut lignū inungere quo
facto ſtatim in aera feruntur ꝛ hoc
ſiue de die ſiue de nocte viſibiliter
ſeu etiam ſi id volunt inuiſibiliter
ſm ꝙ demon et obſtaculum alicu-
ius corporis alterum corpus occul
tare poteſt vt in prima parte tracta
tus de preſtigioſa apparitione ope

rū demonum patuit. Verū licet de
mon p tale vnguentū vt plurimum
hmōi practicat in finē vt baptiſmi
gratia infantes priuat ⁊ ſaluatione
tamē ⁊ abſq3 his pluries efficere vi
ſus eſt vbi p animalia que vtiq3 non
animalia vera ſed demones ſub for
mis illis exiſtētes ipas tranſuexerit
aut etiā ſine aliquo exteriori admi-
niculo ſolummodo demonis virtu
te inuiſibiliter operāte interdū trāſ
feruntur. Res geſta de viſibili ⁊ de
diurna trāſuectōe. in oppido zvalcz
hut ſup flumē rheni Conſtātienſis
dyoceſis. Maleſica quedā oppida
nis cū eſſet plurimū odioſa ⁊ ad q̄ſ
dam celebrādas nuptias nō fuiſſet
inuitata cū tamē pene oēs oppida-
ni illis intereſſent ipa indignata vi
dicare ſe eſtimās demonē aduocat
et ſue triſticie cauſam aperuit et vt
grandinē excitare vellet ⁊ cunctos
de chorea diſpergere petijt. q̄ annu
ente ipam ſubleuauit ⁊ per aera ad
montē prope oppidū videtibus cer
tis paſtorib9 trāſuexit. ⁊ vt poſtmo
dū faſſa fuerat cū aqua ſibi deeſſet
ad fundendā in foueā quē modū vt
patebit: vbi grādines excitāt obſer
uāt. ipſa in foueā quā paruā fecerat
vrinā loco aque immiſit ⁊ cū digito
more ſuo aſtante demone mouit. et
demon ſubito illū humorē ſurſum
eleuās grandinē vehementē in lapi
dibus ſup choriʒātes tantūmodo
⁊ oppidanos imiſit. Vñ ipis diſper
ſis ⁊ de cauſa illius mutuo cōferen
tibus maleſica oppidū ingredit vñ
ſuſpicio magis aggrauat. At vͦ cū
paſtores ea q̄ viderāt recitaſſent ſu
ſpitio vehemens inuiolentā crea-
uit. Vñ capta ⁊ faſſa qd de ea cau-
ſa qꝛ inuitata nō fuerat talia perpe
traſſet ob multis etiā3 alijs malefi-
cijs ab ea ppetratis incinerata fuit
Et qꝛ publica fama de hmōi tranſ-
uectiōibus etiā3 apud vulgares cō
tinue volat non expedit plura ad p
probandū de his hic inſerere. Tan
tūmodo hec ſufficiant aduerſos il-
los qui huiuſmodi corpales tranſ-
uectiones aut omnino negant aut
ꝙ ſolūmodo imaginarie ⁊ fantaſti
ce fiant ꝯfirmare conant qui vtiq3
in ſuo errore ſi relinquerētur paru3
eſſet: immo nec aduertendū dūmo
do in fidei contumeliā ipſorū error
nō vergeret. Attento autē ꝙ illo er
rore non contenti etiam alios inſe-
rere ⁊ publicare in maleficarū aug-
mentationē ⁊ fidei detrimentū non
verent. Dum aſſerūt ꝙ omia male
ficia que eis iuſte tanq3 inſtrumen-
tis demonū vere ⁊ realiter imputā-
tur. eis tantūmodo imaginarie ⁊ il
luſorie tanq3 innoxijs eſſe imputan
da ſicuti ⁊ ipſa tranſuectio fantaſti
ca. Unde ⁊ pluries impune in ma-
gnā creatoris cōtumeliā ⁊ grauiſſi-
mū tam ipſorū augmentū remāſe-
runt. Nec augmenta etiam a prin-
cipio eis adducta ſuffragari poſ-
ſunt. Nam pmum cum allegant ca-
pitulum epi. xxvj. q. v. vbi aſſerit ꝙ
tantum fantaſtice ⁊ imaginarie trā
ferantur. quis tam inſipiens qui ve
lit concludere ꝙ non poſſint etiam
corporaliter transferri. Sicut eñ ex
fine illius capituli vbi ponit. ꝙ qui
credit poſſe hominem in melius vel
in deterius trāſmutari aut in aliam
ſpeciem transformari. Infideli ⁊ pa
gano deterior ſit cēſendus quis poſ
ſet concludere ꝙ non poſſent homi
nes in beſtias preſtigioſa illuſione
transformari. aut etiam de ſanita-

ke i infirmitates tāq̄ʒ meliori in de
teri⁹ trāſmutari. Jā talis q̄ ſic i cor
tice verboꝝ canonis laboraret. vti-
q̄ȝ ꝯ mentē e īm doctoꝝ ſctōꝝ. imo
ꝛ cōtra ſcripture ſacre ꝓceſſum ſen
tiret. Ex q̄bus multiplíciter oppo-
ſitum apparet vt ex ſupradictis in
pleriſq̄ȝ locis circa primā ptē tracta
tus deductum ē. Oportet ḡ ad nu-
cleū verboꝝ attēdere. Juxta qḋ in
pma queſtiōe pme ptis tractat⁹ ta
ctum eſt. ꝛ hoc circa ſolutionē ſecū
di erroris inter tres q̄ ibi reprobā
tur ꝙ quatuor inſūgunt pdicatori-
bus populo ad pdicādum. trāſferū
tur em̄ ꝛ corpaliter ꝛ fantaſtice. Ju
xta qḋ ex eaꝝ ꝓpriis confeſſiōibus
ptȝ nō tam illaꝝ que incinerate fue
runt q̄ȝ etiā aliarū que ad fidē ꝛ pe-
nitentiā redierūt. Inter quas ꝛ illa
i oppido Briſiaco interrogata a no
bis. an ne fantaſtice ꝛ illuſorie. aut
corporaliter poſſent transferri. Re-
ſpōdit ꝙ vtroq̄ȝ mō. Si em̄ caſu ali
quo nollent corporalit̄ transferri ſci
re tū vellent omnia que in contōne
illa ab eaꝝ cōſodalib⁹ agerent tunc
talis ab eis ſeruaret mod⁹: vt illa i
nōie omniū dyaboloꝝ ad latus ſi-
niſtrū ſe reponeret ad cubitū extūc
quaſi vapor quidā glaucus ex eius
ore ꝓcederet. Vn̄ ſingula que ibi
agerētur plucide ꝯſideraret. ſi vero
corporaliter transferri vellet modū
ſupradictū ſeruare neceſſe eſſȝ. Pre
terea i caſu q̄ canon ille nude abſq̄ȝ
oī declaratiōe intelligēdus eſſet q̄s
tam ſtolidus: vt ꝓpterea omia eoꝝ
maleficia ꝛ nocumēta eſſe fantaſti-
ca ꝛ imaginaria affirmaret cum ad
ſenſum oībus appareat cōtrarium
eo pcipue ꝙ plᷓres ſint ſupſtitionū
ſpecies: vtpote q̄tuordecim. Inter

quas maleficarū ſpecies ſupremū
in maleficijs ꝛ nocumentis conti-
net gradum et ſpecies phitonum
ad quam reduci poſſunt qui fan-
taſtice vehūtur minimū gradū De
mū nec exempla ex legēda ſcti ger
mani aut alioꝝ quorūcunq̄ȝ eis ſuf
fragātur. Vtiq̄ȝ q̄r poſſibile erat de
monib⁹ vt ſeipos ad latera viri dor
miētis tempore intermedio q̄ ſcru-
tiniū de vxoribus fiebāt applicarēt
quaſi viris condormirent. quod tn̄
factuȝ fuiſſe propter honorē ſancti
nō aſſeritur. caſus tamē ponitur vt
nō credat eſſe impoſſibile oppoſitū
illius qḋ in legenda ponit. Aſimili
reſpōderi poteſt ad quaſcūq̄ȝ alias
obiectiōes quia ſicut inueniunt ꝙ
quedā tātūmodo imaginarie. Ita
etiā reperiūtur in ſcriptis doctorū
plures fuiſſe corporaliter trāſlatas
Si cui placet Thomā brabantinū
in libro ſuo de apibus inſpicere mi
ra inueniet tā de imaginaria q̄ȝ etiā
corporali hominū tranſuectione.

Sequitur de modo quo ſe incu-
bis demonibus ſubijciunt.

Capitulum quartum.

Ed quantum ad moduȝ quo malefice demonib⁹ incubis ſe ſub-
ijciūt ſex vidēda ſūt. Aliqua ex pte
demōis ꝛ corpis ab eo aſſumpti ex
quo elemēto ſit illud formatū. Se-
cūdo ex pte actus an ſemp cū infu
ſione ſemis ab altero recepto. Ter-
cio ex parte tempis ꝛ loci an poti⁹
vno q̄ȝ altero tpe ſe exerceat. Quar
tō an viſibiliter ſe agitat ex pte mu
lieris. ꝛ an tantūmō ille que ex hu-
iuſmodi ſpurcieijs ꝓcreantur a de-
monib⁹ frequētantur Quinto an il

ſe que ab obſtetricibus tpe partus
demonibus inferunt. Sexto an re
miſſio: vl' intenſio: ſit ī talibus ipa
venerea delectatio: ⁊ p̄mo ſuper aſ
ſumpti corporis materia ⁊ qualita
te. Dicendū ꝙ aereum corpus aſſu
mit: ⁊ ꝙ aliquo modo eſt terreſtre
inquantū habet terre proprietatē
per conſiderationē: quod ſic decla-
rat. Nam quia aer in ſe nō eſt ſigu-
rabilis niſi ſm figurationem corpo
ris alterius in quo includit: Unde
etiam minime ſuis terminis termi
nat: ſed tantūmodo alienis: vt vna
pars aeris alteri cōtinuatur. Ideo
ſimpliciter vt ſic nō poteſt corpus
aereum aſſumere. Attento autē ꝙ
aer eſt maxie tranſmutabilis ⁊ ver-
tibilis in quodcūq: cuius ſignum
eſt ꝙ quidā nitētes corpus a demo
ne aſſumptum ſcindere gladio vel
perfodere id efficere non valuerūt.
quia partes aeris diuiſi ſtatim con
tinuant de nouo. Ideo patꝫ ꝙ in ſe
aer eſt bn̄ cōpetens materia. Sꝫ q̄a
non poteſt figurari niſi aliq̄d aliud
terreſtre ſibi adiungat. Ideo opor-
tet ꝙ aer ille ſit aliquo modo inſpiſ
ſatus et ad proprietatem terre acce
dens: ſeruata tamen aeris veritate
Et hanc condenſationē facere poſ-
ſunt demones ⁊ anime ſeparate ꝑ
vapores groſſos ex terra eleuatos.
et per eorū motum localem eos cō
gregando ⁊ figurando in q̄bus ma
nent tanq̄ motores tantū: ⁊ nō vt
informatores vitam illi corpori for-
maliter influentes. quia ſic fluit ab
anima in corpus cōiunctum. Sunt
autē in ſuis ſic aſſumptis ⁊ figura-
tis corꝑibus ſicut nauta ī naui quē
mouit. Unde quādo querit quale
ſit corpus q̄ꝫtum ad materiaꝫ a de-
mone aſſumptuꝫ. Dicendū ꝙ de eo
aliud eſt loqui q̄ꝫtum ad ꝑncipium
aſſumptionis ⁊ aliud q̄ꝫtum ad ter-
minū. Quia quo ad ꝑncipiū ſic eſt
aer. Q̄ꝫtum ad terminum eſt aer in
ſpiſſatus ad ꝓprietatem terre acce-
dens. Hec aūt om̄ia poſſunt demo
nes deo ꝑmittente ex natura cū na
tura ſpiritualis ſit ſuperior nature
corporali. Vn̄ ⁊ neceſſe hꝫ ſibi obe
dire intelligēdo quo ad motū loca-
lem: nō autē quo ad formarū natu-
raliū tam accidentaliū q̄ꝫ ⁊ ſubſtan
tialiū ſuſceptionē niſi in aliquibus
ꝑuis creaturis ⁊ hoc ām̄iniculo ali
cuius alterius agentis: vt ſupra ta-
ctū eſt. Per motū aūt localē nulla
forma ponit in remota. vn̄ ſic ad na
tū mouere poſſunt cū alijs circum-
ſtantijs. Ex q̄bus tamē ſi quis inci
dentaliter q̄reret quid ſentiendum
vbi angelus bonus vel malus aliq̄
oꝑa vite exerceret ꝑ corꝑa vera na-
turalia ⁊ nō aerea: ſicut in aſina ba
laam ꝑ quam angelus loquebat et
vbi demones in obſeſſis corꝑibus
agitant. Dicendū ꝙ illa corꝑa non
dicunt eſſe aſſumpta: licꝫ tantū oc-
cupata Inſpiciant dicta doctorꝫ in
ij. diſt. viij. An angeli corpora aſſu-
māt. Sed maneamus in propoſito
Demones in aſſumptis corꝑibus
cū maleficis loquunt: vident: audi-
unt: comedūt ⁊ generāt. Quomō
hec ſunt intelligēda. ⁊ hec eſt ſcd̄a
ꝑs huius p̄me difficultatis. Dicen
dū ad p̄mū ꝙ ad verā locutionem
tria requirunt. ſ. pulmo cū rettracti
one aeris: que nō ſolū ꝓpter voces:
ſed ꝓpter refrigeriū eſt cordis vn-
de ⁊ muti habēt attractionē neceſ-
ſariā. Secundo requirit ꝙ formet
ex percuſſiōe corporis in aere ſicut

cum quis ligno pcutit in aere vel cā pana sonū facit magnū vel paruū. q2 materia in se sonorabilis ⁊ pcuti tur cū sonabili instrumento reddit sonus ſm quātitatē corpis ⁊ recipi tur in aere ⁊ multiplicat vſq3 ad au res audiētis. q̄ ſi eſt remote p⁹ ſpa ciū vt videt ꝑuenire habet. Tercio requirit vox ⁊ dici pōt q̄ ſon⁹ i cor porib⁹ inaiatis dicit vox. in aiatis corporibus ⁊ ibi eſt lingua que ae rem reſpiratū ⁊ iterū emiſſum pcu tit in inſtrumēto ⁊ vaſe fuſo a deo ⁊ viuo naturaliter qđ nō eſt in cāpa na. Ideo qđ ibi ſonus hic vox dicit Et hoc terciū poteſt exēplificari p ſecundū vt patet. ⁊ hec ideo poſui vt pdicatores habeāt modū traden di populo. Quarto requirit vt ille q̄ vocem format conceptū mētis vult alteri per vocem exprimere ⁊ vt ipſe intelligat. Ideo illā vocē organizat id eſt diſtinguit ſucceſſiue in ore p linguā dentes pcutiēdo ⁊ per labia claudendo ⁊ aperiēdo pcuſſum ae rem in ore ad aerē extrinſecū emit tendo vt ſic multiplicando ſucceſſi ue vſq3 ad aures audiētis qui tūc in telligit conceptū mentis. Ad ꝓpoſi tum. Demōes carēt pulmone ⁊ lin gua quā tamen artificiatā oſtēdere poſſunt iuxta corporis conditionē ſicut ⁊ dentes ⁊ labia vnde nō vere ⁊ ꝓprie loqui poſſunt. Sed quia in telligūt ⁊ intellectū mentis vbi ex primere volūt tunc nō p voces ſed per ſonos qui habent quandā ſimi litudinē vocū aerem nō reſpiratū ⁊ attractū vt in hominibus. ſed in clusum in corpore aſſumpto percu tiunt ⁊ ad aerē extrinſecum articu tim emittūt vſq3 ad aures audiētis ⁊ q̄ abſq3 aere attracto ⁊ nō reſpira to poſſit fieri vocis ſimilitudo pat3 p certa animalia nō reſpirantia que di cunt vocare ⁊ certa alia inſtrumen ta vt dicit phs. ij. de anima. Allec eñ dum capit extra aquā ſubito vocē emittit ⁊ morit poſſunt hec applica ri ⁊ ea que ſequunt vſq3 ad vim ge neratiuā excluſiue tamē ad bonos angelos. Si quis velit vlterius ſpe culari de locutiōe demonū in obſeſ ſis corporib⁹. Ibi eñ vtunt corpali bus inſtrumētis veri corpis obſeſſi q2 illis illabunt ſic intelligendo in fra terminos corporalis quātitatis ⁊ non infra terminos eſſentie neq3 corporis neq3 anīe. Da differentiā inter ſubſtantiā ⁊ quātitatē ſeu ac cidens. ſed de his nihil ad ꝓpoſitū Si cui autē placet inſpiciat ſanctū Tho. in. ij. ſententiarū. diſt. viij. ar ti. v. Cōſequēter aūt qualiter videt ⁊ audiūt dicendū q̄ q2 duplex ē vi ſi. Spiritualis ⁊ corporalis. Et pri ma in infinitū excedit alterū. tū q2 penetrat tum quia per diſtantiā nō īpedit iuxta lumis facultatē qđ ſi bi deſeruit. Ideo dicendū q̄ nullo modo videt angelus ſiue bon⁹ ſiue malus p oculos corporis aſſumpti nec aliquid corporale ſibi deſeruit. ſicut tamē in locutiōe deſeruit ſibi aer ⁊ pcuſſio aeris ad ſonū procurā dum ⁊ vlterius ad multiplicandū vſq3 ad aures audiētis. Unde oculi eorū ſunt oculi depicti. Libēter au tē ſub his ſimilitudinib⁹ homibus ſe offerūt vt eis eorū ꝓprietates q̄s naturaliter habēt ⁊ loqui ſpūaliter p hmōi opera manifeſtēt. Ideo eñ ⁊ patribus ſancti angeli ſepe appa ruerūt ex dei ordinatiōe ⁊ eius per miſſione. Malis hominibus ſeſe ma nifeſtant vt hoies eorū ꝓprietates

cognoſcētes illis ſe aſſocient hic in
culpis ⁊ alibi in penis. Unde dyoni
ſius celeſtis hierarchie in fine dicit
Ex omibus ptibus humani corpis
docet angelus ſuas ꝓprietates cōſi
derare. Cōcludendo ꝙ corpalis vi-
ſio cū ſit opatio corpis viuētis per
organū corpale quibus demones i
ſe carēt. Ideo in aſſumptis corpori
bus ſicut ſimilitudines mēbrorum
habēt ita ⁊ ſimilitudines opationū
Et ſimiliter dicere poſſumꝰ de eius
auditu qui multū nobilior corpali
eo ꝙ cōceptum mētis ⁊ anime locu
tionē ſubtiliꝰ cognoſcere poteſt ꝙ̄
homo audiendo cōceptum mentis
per verba corpalia expreſſū. Uide
ſanctū Thomā in .ij. ſententiarū di.
viij. Si em̄ in vultu hominis legit
ſecreta eius volūtas ⁊ ex motu cor
dis ⁊ q̄litate pulſus a medicis paſſi
ones anime cognoſcūtur a fortiori
p demones. ſed quo ad comeſtionē
Dicamus ꝙ cōpleta ratio comeſti-
onis quatuor dicit. Diuiſionē cibi
in ore ⁊ traiectionē in corpus virtꝰ
corpis potētis digerere ⁊ quartum
cōuertere neceſſariū nutrimentū et
ſuperfluū eiicere. Angeli quicunꝙ
prima duo in aſſumptis corpibꝰ co
medēdo faciūt terciū ⁊ quartū non
poſſunt. ſed loco virtutis digeſtiue
⁊ etectiue adeſt ei virtus alia qua ci
bus diſſoluit ſubito in iacentē ma
teriā. In chriſto etiā fuit vera come
ſtio in omibus. quia habuit virtutē
nutriuā ⁊ cōuerſiuā nō autē cōuer-
tendo in ſuū corpus q2 ille virtutes
fuerūt glorificate ſicut ⁊ corpus vn̄
etiā reſoluebat cibus in corpe ſubi-
to ſicut qui aquā in ignē piiceret.
Quō modernis tpibus malefice
actꝰ carnales cū incubis demonibꝰ
exercēt ⁊ q̄liter ex his multiplicāt.
ſEd quo ad actus carnales
de quibus principaliter in
tendit quos etiā cū malefi
cis tanꝙ incubi in aſſumptis corpi
bus exercēt nulla ſubeſt difficultas
ex pmiſſis niſi fortaſſis quis dubi-
taret. An preſentes malefice hmōi
ſpurcitiis intenderēt ⁊ an origines
malefice ex his ſpurcitiis ſumpſerit
Ad has duas dubitatiōes reſpōde
do. Dicamus ad primā. Quicq̄d de
precedētibus maleficis ante annos
incarnationis dn̄ice. Mille ⁊ qua-
dringētos vel circiter actū ſit anvi
delicet his ſpurcitiis inſeruiebāt ſi
cut ab illo tēpore moderne malefi-
ce hoc ignorat eo ꝙ nuſꝙ hoc ꝙ ex
periētia iam edocuit hiſtoria deſer-
uit. Maleficos em̄ ſemp fuiſſe ⁊ ex
eorū prauis opibus plurima nocu-
menta hominibus iumētis ⁊ terre fru
gibꝰ eueniſſe ſicut ⁊ incubos ⁊ ſuc-
cubos demōes nemo qui hiſtorias
pagrat dubitare poteſt cū traditio-
nes canonū ⁊ ſacrorū doctorū plu-
rima a multis centenis annorū de
ipſis in poſterū reliquerūt ⁊ tradi-
derūt. licet in hoc ſit differentia ꝙ
incubi demones in retroactis tēpo
ribus infeſti fuerūt mulierculis cō-
tra ipſarū voluntatem prout in ſuo
fornicario nider. ⁊ i libro de vniuer
ſali bono ſiue de apibus. Tho. bra
bantinꝰ plurima recitāt. Huic autē
poſitioni qua aſſerit preſentes ma-
leficas huiuſmodi ſpurciciis dyabo
licis eſſe infectas nō noſtra ſenten-
tia intantū adheret quantū ipſarū
maleficarū experta teſtimonia que
cuncta illa reddiderūt credibilia nō
iā vt hactenꝰ inuitis aīs ſed ſponte
ꝓ voluptate re fetidiſſima miſerabi

li ſeruituti ſe ſubijcientes. Quotq̄t
em̄ a nobis ſeculari brachio ad pu-
niendum relicte fuerunt in varijs
dyoceſibus p̄cipue in conſtañ. ⁊ in
oppido Rauenſpurg multis annis
his inheſerunt ſpurcicijs certis ſb
xx. alijs ſb. xij. aut ſub. xxx. annis ⁊
ſp cum fidei abnegatione in toto vl'
in parte teſtes ſī ibidē om̄s incole.
Demptis em̄ ſecrete penitentibus
⁊ ad fidem reuerſis nō min⁹ q̄z. xl. ⁊
octo in quinqz ānis igni tradite fu-
erūt. nec tm̄ illis accōmodata fides
q̄tum ſponte reuerſis ad peniten-
tiā credulitas adhibita fuit. oib⁹ in
hoc cōcordātib⁹ q̄ hm̄ōi ſpurcicijs
in augmentū hui⁹ ꝑfidie habent in
ſiſtere De q̄bus etiā ſigillatim in ſe
cunda parte operis vbi eoꝝ ꝑticula
ria opera deſcribent tractabit. ob-
mittendo ea que ⁊ ſocius noſter in
quiſitor cuman⁹ i comitatu burbie
peregit. q̄ ⁊ in ſpacio vnius anni q̄
fuit Mileſimus quadringēteſim⁹
octuageſimuſquintus. xl. ⁊ vnā ma
leficas comburi fecit. Et omnibus
publice aſſerētibus illis ſpurcicijs
dyabolicis inheſiſſe. Cōſtant ergo
om̄ia aut viſus vel audit⁹ ꝓpria; ex
perientia aut fide dignoꝝ relatib⁹.
Quo ad ſecundū vbi difficultat an
ipſi malefici ex his ſpurcicijs origi
nē ſumpſerint. Dicam⁹ ſm Augu.
hoc vtiqz verū eſſe om̄es ſupſtitio-
ſas artes ex peſtifera ſocietate ho-
minū ⁊ demonū originem ſumpſiſ-
ſe. Sic em̄ dicit libro. j. de doctrina
xp̄iana. ⁊ habet. xxvj. q. ij. illud qđ
eſt. Omnes artes hm̄ōi vel nugato
rie vel noxie ſupſtitiōis ex quadā
peſtifera ſocietate hominū ⁊ demo
num quaſi pacta infidelis ⁊ doloſe
amicicie conſtituta penitus ſunt re

pudiande. Illo attento manifeſtū
eſt q̄ ſicut diuerſe ſunt ſpēs ſupſti-
tionis ſeu magice artis ita et diuer
ſe ſunt eoꝝ ſocietates. ⁊ ſicut ſpeci-
es maleficoꝝ inter quatuordecim il
lius artis ſpēs peſſima exiſtit. quia
nō p pactū tacitū ſed expreſſum vl
tra hōc q̄ cultū latrie p fidei abne-
gationē ipis demonib⁹ habent ex-
hibere. Idō ⁊ peſſimā cū ipis cōuer
ſando retinent ſocietatē. Iuxta mu
lierū q̄ ſemꝑ vanis delectant cōdi-
tiōes. Attento inſuꝑ q̄ iuxta doct.
ſcti Tho. in. ij. ſniaꝝ. di. iiij. art. iiij.
In ſolutione vnius argumenti vbi
querit. An geniti ex huiuſmodi de-
monibus modis pretactis ſint ma
ioris virtutis q̄z alij homines. Re-
ſpondit hoc verū eſſe non ſolum ex
textu ſcripture Geneſ. vj. Iſti ſunt
potentes a ſeculo ⁊c̄. Sed etiam ea
ratione q̄ demōes poſſunt ſcire vir
tutem ſeminis deciſi. Primo ex di
ſpoſitione eius a quo deciſum eſt.
Secundo mulierem proportiona-
tam ad ſeminis illius ſuſceptionē
Tercio conſtellationem iuuantem
ad effectum corporalem. Et quar-
tum addere poſſumus etiam ex ſu-
is verbis ſcilicet ipſius geniti com
plexionem optimam ad effectos il-
li proportionatos. ex quibus omni
bus ſic concurrentibus concludi-
tur q̄ tales ſic geniti ſunt fortes et
magni corpore. Ideo ad propoſi-
tum cum queritur. An malefici ex
his ſpurcicijs originem ſumpſerūt
dicamus. Originē ſumpſerunt vti
qz ex peſtifera mutua ſocietate vt ex
primo notabili patuit. Multiplica
tionem vero non ſumpſiſſe ex illis
ſpurcicijs nemo negare poteſt: ex
ſecundo notabili cum non dele-

cationis:ſed corruptionis cauſa il lis demones intendunt. Erit ḡ tal' ordo ꝙ ſuccub⁹ demon ab homine ſcelerato ſemen decidat q̄ ſi eſt ꝓpri⁄ us illi homini deputat⁹ ⁊ noluerit ſe incubū facere ad maleficā tradet illud ſemen demoni mulieri ſeu ma lefice deputatus. ⁊ ille ſub certa cō ſtellatione ſibi deſeruiente vt talis genit⁹ vl' genita fortis virib⁹ ad per agenda maleficia ꝯſiſtit ſe incubū malefice faciet. Nec obſtat ꝙ illi de q̄bus textus loquit̄ nō fuerint ma⁄ lefici:ſed tm̄mō gigantes ⁊ viri fa⁄ moſi ⁊ potentes q̄ vt ſuperi⁹ dictū eſt:maleficia non fuerunt ꝑpetrata tp̄e legis nature ⁊ hoc ꝓpter recen tē memoriā creationis mundi. Vn̄ idolatria locum habere nō potuit. Jam aūt malicia hoim excreſcente dyabol⁹ maiorē ad ſeminandū hoc gen⁹ ꝑfidie repperit oportunitatē. Sed neq̄ illi termini in bonū virtu tis intelligi poſſunt vbi illi aſſerun tur fuiſſe viri famoſi dicebant̄.

An ſemp cū deciſiōe ſeminis in⁄ cub⁹ demon maleficam aggredit̄.

a O illud etiā vbi querit̄. An ſp cū infuſione ſeminis ⁊c.

Rn̄det̄ cū mille nocēdi ha beat modos ⁊ artes vtpote q̄ a prin cipio ruine ſue conat̄ eccl'ie vnitatē reſcindere ⁊ humanū genus om̄ib⁹ modis auertere. xvj q. ij. Ideo de iſtis regula infallibil' nō poteſt da⁄ ri:ſed ꝓbabilis diſtinctio videlicet ꝙ aut malefica annoſa eſt ⁊ ſterilis aut nō. Si ſic tunc vtiq̄ abſq̄ ſemi nis deciſione cū ad nihilū valeret ⁊ demon in ſuis operib⁹ etiā q̄tū po teſt ſupfluitatem ſubterfugit ſicut ⁊ natura maleficā aggredit̄. Vl' eti am ſterilis non ſit tū delectationis cauſa ex pte malefice cauſande ipſā aggredit̄. Si vō ad impregnationē diſpoſita tunc ſi cōmode ſemen ab vi ro deciſum habere poteſt cū illo ip ſam aggredere ob infectōē ꝓlis nō differt. Verū ſi quis quereret an ſe men emiſſum ꝑ nocturnā pollutio⁄ nem ita colligere poſſet ſicut deci⁄ ſum ꝑ actum carnalē. Ad hoc ꝓba bilis poſſet dari ratio ꝙ nō lʒ alijs videri poteſt oppoſitū. Nam atte⁄ to ꝙ demones vt ꝑmiſſum eſt virtu tem ſeminis generatiuā attendunt ⁊ talis vis in ſemine ꝑ actū carnalē ampli⁹ effundit̄ ⁊ cōſeruat̄ ſcindit̄ ſemen ꝑ pollutionē nocturnā emiſ⁄ ſam tm̄mō ex ſupfluo humore ⁊ nō cum tanta vi generatiua deſcindit̄. Jō cū eo ſe min⁹ exercere ad gene rationem ꝓlis credit̄ niſi fortaſſis vim illā adeſſe ſemini intelligeret. Sed ⁊ hoc omnino negare nō poſ⁄ ſumus ꝙ malefica maritata ⁊ ꝑ ma ritū impgnata etiā ꝑ cōmixtionem alterius ſeminis incub⁹ demon cō ceptum inficere poteſt.

An potius vno tp̄e q̄ȝ altero ⁊ ſi militer de loco.

a O illud an obſeruat tp̄a et loca. Dicendū ꝙ vltra ob ſeruantiā tempoꝝ quo ad ꝯſtellationes quas obſeruat qn̄ ad ꝓlis infectionē operat̄. Obſeruat etiā certa tempora qn̄ nō infectōis ſed veneree voluptatis cauſa ex ꝑ te malefice exercende agitat̄. ⁊ ſunt ſacratiora totius anni tp̄a vt natal xp̄i paſcalis ⁊ penthecoſten ſolen⁄ nitatibus ⁊ alijs feſtiuis dieb⁹. Et hoc faciūt triplici ex cauſa. Primo vt ſic malefici non ſolum ꝑfidi per apoſtaſiam a fide verum etiā ſacri⁄ legij vicium incurrunt in quib⁹ ipſi

demones delectant vt ipſe creator amplius offendatur ⁊ grauius in ꝓprijs animabus malefice condemnātur. Secūda cauſa q cū de⁹ ſic grauius offendit eis maiorē poteſtatē ſeuiēdi in homies et puniēdo illos ſiue in rebus ſiue in corporib⁹ etiā innoxios relinquāt. Q: eni dicit filius nō portabit iniquitatē pr̄is ⁊c intelligit quo ad eternā punitionē. tēporali aūt ſepiſſime innoxij ꝓpter aliorū facinora afflictiōe puniunt. Unde ⁊ alibi de⁹ clamat. Ego deus fortis ⁊ zelotes viſitās pctā parentū in terciā ⁊ quartā generationē. Talis ⁊ punitio patuit in filijs ſodomitarū ſubmerſis ꝓpter parentū ſcelera. Tercia cauſa vt maiori oportunitate plures ruere faciāt preſertim iuuenculas que feſtiuis diebus ocio ⁊ curioſitatibus dū āplius inſiſtūt eo facili⁹ a maleficis vetulis ſeducātur. ꝓut in terra natiuitatis vni⁹ ex bis inquiſitoribus cū duo ſimus hoc opus colligētes cōtigit. Nam iuuencula quedā ⁊ virgo deuota ſollicitata feſtiuo die ab vna vetula vt ſecū per gradus ad camerā aſcēderet eo q certi iuuenes pulcherrimi ibidē eſſent incluſi ⁊ dū illa ānueret aſcēdentibus ſimul vetula pcedente iniunxit iuuencule ne ſe ſigno crucis muniret. Et licet illa ānuiſſet occulte tamen ſigno illo muniuit qua ex re cōtigit vt dum aſcēdiſſent ⁊ virgo neminē cōſpexiſſet eo q demones ibidē exiſtentes ſuā preſentiā in aſſumptis corpib⁹ illi virgini nequibāt oſtendere. Uetula maledicēdo virgini dixit. Uadas in nomie omniū dyabolorum cur te ſignaſti. Hec ex cōfeſſione pura illius virginis collegi. Poteſt et addi quarta cauſa vt ſic facilius hoīes ſeducāt. qui dum cōſiderāt q talia eis a deo ſacratiorib⁹ tēporibus fieri ꝑmittūtur nō eſtiment illa tam grauia eſſe ſicut ſi illis tēporibus nequirent facere. De loco vero an plus in locis certis ſe exercēt. Dicēdum q ex verbis factiſq maleficarū ꝯſtat q ſpurcicias illas omino in locis ſacris exercere nō poſſunt. Qua in re ꝑpendit efficacia angelice cuſtodie ob reuerētiā illius loci. ⁊ qḋ amplius eſt aſſerūt ſe nunq̄ habere pacē niſi tēpore diuinorū cū preſentes fuerint in eccleſia. ⁊ ideo citius ⁊ tardi⁹ ingrediunt ⁊ egrediūtur. licz alia peſſima certa cerimonialia habēt ad diſtructionē demonū obſeruare vt videlicet tpe eleuatiōis in terrā ſpuere. ſeu cogitatōes nephandiſſimas ꝑ verba aut ſine verbis ꝓponere vt vtinā eſſes in tali vel tali loco ꝓut iam in ſecūda parte tāgetur.

An viſibiliter ſicut ex parte malefice ita etiā quo ad circūſtantes ſe mutuo agitant.

a D illud an viſibiliter vl' inuiſibilit hmōi ſpurcicias agāt mutuo dicēdum quātum experiētia nos edocuit q licet ſemꝑ viſibiliter ex ꝑte malefice demō incubus opetur. ita q nō eſt neceſſariū inuiſibiliter ꝓpter federatū pactum ⁊ expreſſū ei appropinquare. Tamē quo ad circumſtātes ſepius ipſe malefice ſupine iacentes in agris ſeu ſiluis viſe ſunt ⁊ denudate ſupra vmbilicū. Et iuxta diſpoſitionē illius ſpurcicie coaptatis mēbris tibijs ⁊ cruribus ſe agitantes demonib⁹ incubis inuiſibiliter ibidem quo ad circumſtātes cooperātibus. licet in fine act⁹ vapor niger

BIBLIOTECA MARES

rimus in lõgitudine homis ſurſum
a malefica in aerẽ eleuabaẗ. ſed hoc
rariſſime Et qua de cauſa nouit ille
mille artifex vt iuuẽcularũ circũſtã
tiã vel aliorũ hominũ mẽtes valeat
aut allicere aut imutare de quib⁹ ge
ſtis ⁊ qualiter in pleriſq; locis tã in
oppido rauenſpurg ꝙ̃ etiã in domi
nio nobiliũ de Roppelſtein ⁊ certis
alijs terris talia ſunt pacta in ſecũ-
da parte patebit. Sed ⁊ hoc conti-
giſſe certũ eſt ꝙ maritis viſibiliter
interdum cernentibus incubos de
mones. quos tamen non demones
ſed viros putabãt cum eorũ vxori-
bus talia ꝑagere dũ arma arriperẽt
⁊ transfodere volebãt ſubito demõ
diſparuit ſe inuiſibilẽ faciẽdo. vñ ⁊
mulieribus manus ⁊ brachia obijci
entib⁹. licet interdũ leſi fuiſſent. ip-
ſos tamẽ viros obiurgantes. an ne
oculos haberẽt aut ſi a demonibus
obſeſſi forent deridebãt.

Q: nõ ſolũ demones incubi mu
lieres ex eorum ſpurcicijs ꝓcreatis
aut eis obſtetricib⁹ oblatas infeſtãt
ſed quaſcũq; indifferẽter cũ maiori
vel minori venerea delectatiõe.

Jnaliter vero cõcludẽdo
f dici poteſt ipſos demones
incubos nõ tantũ mulieri
bus ex eoꝝ ſpurcicijs ꝓgenitis aut
eis ab obſtetricib⁹ oblatis fore inſe-
ſtos. ſed toto conatu in quaſcunq;
ſanctiores virgines illius terre aut
oppidi ꝑ ipſas maleficas ſeductri-
ces aut copulatrices anhelare. hoc
eñ experiẽtia rerũ magiſtra edocu
it vbi in oppido rauenſpurg certe
cõbuſte ante finalẽ ſententiã. Huic
ſimile aſſeruerũt quod eis ab earuꝫ
magiſtris iniunctũ fuiſſet omi co-
natu debere in ſubuerſionẽ ſancta-
rum virginũ ⁊ viduaꝝ laborare. Et
de venerea delectatiõe an maior ſit
vel minor cũ incubis demonib⁹ in
corpore aſſumpto quã ceteris pari-
bus cũ viris in corpore vero dicen-
dum. Videẗ ꝙ licet naturalis ordo
hoc minus excuſat quin maior ſit
vbi ſimile ſuo ſimili alludit. tamen
mille ille artifex vbi debita actia de
bitis paſſiuis. licet nõ in natura ta-
mẽ ſub qualitatib⁹ i calore. vel tẽpe
ramẽto aliquo cõiungit vtiq; nõ mi
norem excitare videẗ cõcupiſcẽtias
ſed de his in ſequẽtibus latius quo
ad ꝯditiõꝫ ſex⁹ feminei declarabit.

De modo generali quo per ſacra
mẽta eccleſie ſua maleficia malefice
exercẽt. Et de modo quo vim gene-
ratiuã impedire ſolẽt. ſeu etiã alios
defectus ſuper quaſcũq; creaturas
demptis corporibus celeſtibus.

Capitulum quintũ.

Am aũt qua-
i liter alias creaturas in v-
troq; ſexu ⁊ terre fruges i
ficiũt plura ſunt ſuꝑ modos agẽdi
aduertẽda. Et primo q̃liter homies
demũ qualiter beſtias. tercio quali
ter terre fruges Ex ꝑte hois. primo
q̃liter vim generatiuã ſeu etiaꝫ actũ
venereũ ne mulier cõcipere. aut vir
actũ exercere valeat maleficis impe
diũt. Scđo qualiter act⁹ ille impe
ditur reſpectu vnius mulieris inter
dũ ⁊ nõ alteri⁹. Tercio q̃liter mem
bra virilia auferunẗ quaſi oĩno ſint
a corꝑib⁹ euulſa. Quarto quõ ſi ali
q̃d ꝑmiſſorum cõtingeret potentia
demonis inferente per ſe nõ ꝑ ma
leficaꝫ poſſet diſcerni. Quinto quo
modo malefice homines vtriuſq; ſe
xus in beſtias preſtigioſa arte trã-

mutāt. Sexto quō obſtetrices ma-
lefice cōceptib⁹ in vtero matris di
uerſis modis interimūt. ⁊ vbi h̄ nō
faciunt demonib⁹ infantes offerūt
Et ne hec quaſi incredibilia puta-
rent. Ideo in prima parte operis p̄
queſtiones ⁊ argumentoꝝ ſolutio-
nes ſunt deciſa. Ad quas ſi op⁹ ſit
dubi⁹ lector ꝓ inueſtiganda verita
te recurrere poteſt. Ad pn̄s tantū-
mō acta ⁊ geſta p̄ nos reperta. ſiue
etiā ab alijs cōſcripta in deteſtatio
nē tanti criminis ſunt deducenda.
vt priores q̄ſtiones ſi fortaſſis ali-
cui difficiles ad intelligendū forēt
Ex his q̄ in hac ſecunda p̄te tradūt
fidē capiat: ⁊ ab errore reſiliat. quo
nullā maleficam eſſe. aut nullū ma-
leficiū poſſe fieri in mundo eſtima
uit. Unde primo notandū q̄ cū ſex
modis homines ledere poſſunt abſ
q̄ modis q̄bus alias creaturas le-
dūt. Et vnus ſit quo amore malū in
ferunt viro alicui ad mulierē vl' mu
lieri ad virū. Alius quo odiū vel in
uidiam in aliquo ſeminare ꝓcurāt.
Terci⁹ in his qui maleficiati dicū-
tur. Ne vi generatiua vti valeāt ad
feminam vel viceuerſa femelle ad vi
rum vel etiā alijs modis aborſuꝫ ꝓ
curando vt ſupra tactum eſt. Quar
tus cū in membro aliquo hominēꝫ
egrotare faciunt. Quint⁹ cum vita
priuant. Sextus cū vſum rationis
auferunt. Et fateri cum hoc oporꝫ
q̄ in omni genere reꝝ: demptis cor
poribus celeſtib⁹ veros defectus ⁊
veras infirmitates: lꝫ nō veras ſani
tates ex v̄tute naturali inferre poſ
ſunt: ⁊ hoc ex potenti virtute natu-
rali ⁊ ſpirituali qua corporali qua-
cūq̄ eminent virtute. Nulla etiam
infirmitas cū altera concordat; ſeu
etiam defectus naturalis vbi infir-
mitas deſit. Ideo diuerſis medijs
vtiq̄ ad diuerſas infirmitates ⁊ de
fectus procedunt. De quib⁹ aliqua
quantum neceſſitas poſtulat in me
dium producamus prius tamen ne
animus lectoris maneat ſuſpenſus
cur ſupra corpora celeſtia aliquam
immutationem facere non poſſunt
Dicemus triplicem eſſe cauſam.
Prima quia ſuper eas etiā quo ad
locum penalem exiſtunt qui locus
eſt aer caliginoſus ⁊ hoc propter ip
ſorum officium eis deputatus: vi-
de ſupra in prima parte tractat⁹ in
q̄one ſecūda de incubis ⁊ ſuccubis
demonib⁹. Secūda cauſa. quia cor
pora celeſtia mouentur a bonis an-
gelis. vide in pleriſq̄ locis de mo-
toribus orbium. precipue ſanctum
Thomam in prima parte. q. cx. in
quo concordant philoſophi cū the
ologis. Tercia cauſa propter vni-
uerſale regimen: ⁊ commune bonū
vniuerſi cui detraheretur in gene-
rali. ſi malis permitteretur ſpiriti-
bus in illa corpora celeſtia aliquas
immutationes cauſare. Unde ⁊ il-
le immutationes miraculoſe facte:
in vete. aut no. teſtam̄. a deo per eo
ruꝫ motores. ſeu angelos bonos fa
cte ſunt vt in ſtatione ſolis ioſue.
Retrogradatione ſub ezechia ob-
ſcuratione innaturali in paſſione
chriſti. In omnibus autem ex poſt
elementis ⁊ elementatis ſua malefi
cia deo permittente: ⁊ p̄ſe abſq̄ ma
leficis ⁊ cum maleficis exercere poſ
ſunt. Et de facto exercere non ceſ-
ſant vt patebit. Secundo notan
dum q̄ in omnib⁹ modis malefici-
andi vt plurimū ſp̄ maleficas info
māt, vt inſtrumēta ſue malicie p̄ ſa-

cramenta ſeu ſacramentalia eccl'ie.
vel p quecunq̧ diuina:ſeu deo cōſe
crata efficiant vt quando imaginē
ceream ſub palla altaris ad tempus
ponūt:vel p criſma ſacrū filum tra-
hunt:vel ex q̄buſcunq̧ reb⁹ cōſecra
tis. Et hoc q̄dem triplici ratione. ſi
cut etiā q̄ ſanctiorib⁹ anni tempori
bus:ꝛ p̄cipue circa aduentū domi-
ni:ꝛ feſta natalia ſua maleficia exer
cere ſolent. Primo vt nō ſolū ho
mines p talia ꝑfidi fiant. ſed etiā ſa
crilegi diuina quātū in eis eſt cōta
minanda. Et ſic plus deū creatorē
ſuū offendant intimi⁹ animas ꝓpri
as condemnent:ꝛ plures in pecca-
ta ruere faciant. Secundo vt de-
us ſic grauiter p hoīes offenſus de
moni maiorē poteſtatē in hoīes ſe
uiendi relinquat. Sic etiā Greg. di
cit q̄ malis interdū iuxta eoꝝ deſi-
deria:ꝛ petitiōes cōcedit. iratuſq̧
alijs denegat ꝓpicius. Tercio vt
ſic ſub ſpecie boni apparentis plu-
res ſimplicis facilius decipiat q̄ ſi p
tacta diuinis reb⁹ putant aliq̄d nu
minis a deo obtinuiſſe vbi ſolū ma
iora peccata ſunt cōmiſſa. Poteſt
addi quarta ratio ſup ſacratiora tē-
pora ꝛ p̄ncipiū anni. Nam q̄ feſta
plus frangunt peccatis mortalib⁹
q̄ȝ mechanicis opib⁹. Iuxta Aug.
in li. de decē cordis. Supſtitio au-
tem ꝛ maleficia de maximis ſeruili
bus operib⁹ demonis eſt cōtra di-
uinā reuerentiā. Ideo vt dictū ē ho
mines ꝓfundius cadere facit ꝛ cre
atoꝛ amplius offendit. Et ſup prin
cipiū anni dicere poſſum⁹. Iuxta
yſid. li. viij. Ethi. ca. ij. q̄ ſicut Ian⁹
a quo ianuari⁹ menſis dict⁹ eſt. qui
ꝛ in die circūciſionis incipit idolū
fuit diuerſis faciebus confictum.
vna tanq̄ȝ eſſet finis anni p̄cedenti
ꝛ alia tanq̄ȝ eſſet principiū futuri:ꝛ
vt imminentis anni eſſet ꝓtectoꝛ
fortunatus auctoꝛ in eius reueren-
tiam ſȝ potius demonis in idolo fa
ciebant pagani varias cōmotiones
luxurioſas:ꝛ ſtrennuas ꝛ iocalia ſi
bi mutuo tradiderūt. choreas vari-
as duxerunt:menſes preparauerūt
de quib⁹ mentio fit p beatū Augu
ſtinū. in multis locis ꝛ fere p totū
recitant. xxvj. q. varijs. Et ſicut iaȝ
mali xp̄iani has corruptelas imitā
tur. lȝ quo ad laſciuiaȝ ſint tranſla-
ta ab eis ad tempa carniſpriuij q̄ī
cū laruis ꝛ ludis ꝛ alijs ſupſtitioni
bus diſcurrunt. Ita ꝛ nunc malefi
ce his ꝑſuaſionibus a demonib⁹ in
ipſoꝝ complacentiā circa p̄ncipiū
anni quo ad diuinū officiū ꝛ cultū
vt feſtū Andree ꝛ feſta natalia xp̄i
exiſtunt ſua maleficia exercent. Et
quidē iam in ſpeciali qualiter p ſa-
cramenta primo. Demū qualiter p
ſacramentalia talia exercent aliqua
nouiter facta. ꝛ a nobis p inquiſiti
onem reperta referam⁹. Et oppidū
quod nomiare nō expedit: q̄ ordo
charitatis ꝛ rationis imperat ꝛ ſuſ
pet:vbi malefica corpus dominicū
ſumpſit ꝛ declinans ſubito vt dete
ſtabilis modus eſt mulierū peplū
ori adhibuit ꝛ in panniculū domi-
nicū corpus extrahendo inuoluit.
ꝛ in ollā in qua buſo erat ſic a dya-
bolo informata ꝓiecit ꝛ ſub terra-
ſtabulū prope horreū dom⁹ ſue oc
cultauit cū alijs plurimis reb⁹ ad-
iunctis ex q̄bus ſua maleficia exer-
cere habuiſſet. Sed aſſiſtente diui-
na pietate tantū facin⁹ detectū ad
lucem peruenit. Nam ſequenti die
mercennario quodā cauſa ſui labo

ris prope ſtabulū iter faciente vocē
quaſi cuiuſdam infantis eiulantis
audiuit. ⁊ quanto ꝓpius acceſſit vſ
qꝫ dū ad pauimentum ſub quo olla
abſcōdita erat peruiſſet tanto clari
us audiuit. ⁊ eſtimans infantē ali-
quem a muliere ſubtumulatuꝫ ſcul-
tetū ſeu ꝑſidentē acceſſit. ⁊ rem ge-
ſtam ſua eſtimatione a paricida per
petratā narrauit: q̄ cito miſſis ſerui
toribus ita eſſe vt ille narrauerat re
pertum eſt exhumare aūt puerū no
lebant: ſꝫ poti⁹ vt cuſtodes a remo
tis poſitis ſi qua mulier accederet
ſano vſi conſilio attendere haberēt
Nec enim dominicū corpus ibi ab
ſconditū eſſe nouerant. vñ ⁊ conti-
git vt eadem malefica locū accede-
ret ⁊ ſub pallio aliis occulte cernen
tibus ollam abſcondit Unde capta
⁊ queſtionib⁹ expoſita facin⁹ dete-
xit aſſerens dominicū corpus cum
bufone in olla fuiſſe abſconditū ex
his puluerib⁹ ſua ad libitū nocumē
ta hominibus ſeu aliis creaturis in
ferre poſſet. Inſup aduertenduꝫ ꝙ
hanc obſeruant malefice cōmunicā
tes cōſuetudinē vt ſi abſqꝫ nota ef-
ficere valeant dominicū corp⁹ ſub
lingua ⁊ nō ſupra recipiant rationi
bus his vt eſtimari poteſt vt ab ne
gationis fidei remediū nunqꝫ ꝑci-
pere velint nec ꝑ cōfeſſionē neqꝫ ꝑ
ſacramenti eucariſtie ꝑceptionem
Secundo vt eo facilius ex ore do-
minicū corpus accipiat ꝑ earuꝫ vt
dictum eſt vſib⁹ applicandū in ma
iorem creatoris offenſam. Quare ⁊
omniū eccleſie rectoribus ⁊ popu-
lum cōmunicantibus ſemꝑ iniungi
tur ſummā adhibere diligentiaꝫ vt
plurimū aperto ore ⁊ lingua bñ ex
tenſa cum amotōne pepli mulieres
communicent. Et quanto maior ad
hibetur diligentia tanto plures ma
lefice per hunc modum notant. De
aliis rebus ſacramentalibus innu-
meras exercent ſuperſtitiones. In
terdum imagines cereas quandoqꝫ
res aromaticas ſub palla altaris vt
ſupra tactum eſt ponentes ⁊ ſub li-
mine dom⁹ domus occultantibus
vt per tranſitum ille pro quo poſi-
tum eſt maleficiat. Innumera poſ-
ſent deduci: ſꝫ hec minima per ma-
iora maleficia approbant.

De modo quo vim generatiuam impedire ſolent.

Capitulū. vj.

D E modo autē
quo vim generatiuā impe
dire ſolent tam in homi-
nibus qꝫ in iumentis etiam in vtro
qꝫ ſexu. Poteſt lector ex his que ſu
pra tacta ſunt in queſtione An de-
mones per ipſas maleficas mentes
hominū ad amorem vl' odiū inmu
tare valeant. Ubi poſt ſolutiones
argumentoꝝ ſpecialis fit declara-
tio de modo quo vim generatiuam
impedire valeant deo permittente
Ubi tñ notandum ꝙ tale impedi-
mentum ab intrinſeco ⁊ ab extrin-
ſeco practicat. Intrinſece autēꝫ fit
ab eis dupliciter. Primo vbi rigo-
rem membri ꝑ fructificatione acco
modata directe reprimunt. Nec hꝫ
videatur impoſſibile cum ⁊ motuꝫ
alias naturalem in aliquo membꝛo
impedire poſſunt. Secūdo vbi miſ
ſionem ſpirituum ad membra in qꝫ
bus eſt virtus motiua prohibent q̄
ſi intercludēdo vias ſeminis ne ad
vaſa generationis deſcendat vl' ne
excidatur vel emittatur. Extrinſece

ꝓcurant interdum ꝑ imagines vel
ex herbarū cōmeſtionib⁹. Interdū
ꝑ alias res exteriores puta ex gal-
lorū teſticulis vel ex herbarū cōme
ſtionibus. Non tamen credendum
eſt ꝙ ꝟtute illarū rerū vir impotēs
reddat̃ ſ; occulta virtute demonum
illudentē hmōi maleficas ꝑ huiuſ-
modi vim generatiuā; ne videlicet
vir coire aut mulier cōcipere vale-
at maleficiare poſſunt. Et hui⁹ ratō
eſt ꝙ plus ꝑmittit deus ſuꝑ hunc
actum per quē primū pctm̄ diffun-
dit ꝙ̄ ſuꝑ alios actus humanos: ſi-
cut ⁊ ſuꝑ ſerpentes q̄ magis incan-
tationibus deſeruiunt ꝙ̄ alia ani-
malia. Vnd̄ ⁊ plures a nobis ⁊ ab
alijs inquiſitorib⁹ repertū eſt ꝙ per
ſerpentes aut ꝑ cutē ſerpentis hu-
iuſmodi impedimenta intulerunt.
Nā qdam captus maleficus faſſus
fuerat ꝙ multis annis ſterilitatem
tam in hominib⁹ ꝙ̄ in iumentis q̄n
dam domū inhabitantib⁹ ꝑ malefi
cum intuliſſet. Nider inſuper vbi
ſupra refert quendā maleficū nomi
ne Stadlin in dioceſi Lauſanenſi
captum q̄ ⁊ faſſus fuerat ꝙ in cer-
ta domo vbi vir ⁊ vxor ſimul ꝑmane
bāt ꝑ ſua maleficia ſucceſſiue in vte
ro vxoris viri ſeptem infantes occi
diſſe. Ita vt ſemꝑ aborſum fecerat
femina annis multis. Sil'r fecerat
in eadem domo omībus pecoribus
⁊ iumentis fetoſis quorū nullū vi-
uū partū edidit in eiſdē annis. Et
cum maleficus queſtionaret̃ qualit̃
talia ꝓcuraſſet: aut quō re⁹ eē poſ-
ſet: facinus aperuit dicēs. Subter
limen hoſtij dom⁹ ſerpentem poſui
q̄ ſi amoueb͛it fecunditas inhabitā
tib⁹ reſtituet̃. ⁊ ſicut ꝑdixit ita eue
nit. Nam lʒ ſerpens nō fuiſſet inuē
tus quia in pulueres redactus fer-
ram tñ omnino aſportabāt. Et eo-
dem anno vxori ⁊ omnibus iumen-
tis fecunditas reſtituta fuit. Aliud
deniq; factū in Richshofen pauc
⁊ vix quatuor annis elapſis cont-
git: famoſiſſima quedam malefica
erat vtpote q̄ ſolo tactu ⁊ omī hora
maleficiare ⁊ aborſum ꝓcurare ſci-
ebat. In quo dū vxor cuiuſdā po-
tentis impregnata eſſet ⁊ ob ſui cu
ſtodiam quandā obſtetricē ad ſe re
cepiſſet: auiſataq; ab eadē obſtetri
ce fuiſſet ne caſtrū exiret: ⁊ ꝙ preci
pue a colloquio ⁊ cōuerſatione illi-
us malefice ſupradicte ſe caueret.
Poſt aliq̄s ſeptimanas immemor
illius auiſamenti caſtrū exiēs quaſ
dā mulieres cōgregatas in quodā
cōuiuio viſitandi gr̄a acceſſit: vbi
cū paululū reſediſſet malefica ſuꝑ-
uenit ⁊ ipſam dn̄am q̄ſi ſalutatiōis
gratia ſuꝑ ventrē ambab⁹ manibus
tetigit: ⁊ ſubito puerū ſe doloroſe
mouentem ꝑſenſit. Vn̄ territa vbi
ad ꝓpria rediit ⁊ rem geſtam obſte-
trici narraſſet. Heu inquiens iam
puerū ꝑdidiſtis exclamauit. ⁊ vt ꝑ-
dixit in partu cōtigit. Nā nec abor
ſum integrū ſ; paulatim fruſta iam
capitis iamq; pedum ⁊ manuū pe-
perit. Magna vtiq; ex diuina ꝑmiſ
ſione caſtigatio in penam eius vbi
mariti q̄ tales maleficas punire et
iniurias creatoris vlciſci deberet.
Fuit ⁊ in oppido merſpurg ꝯſtanti
enſis dioceſis quidā iuuenis intan
tū maleficiat⁹ ꝙ nullū actū carnalē
cū aliqua dempta vna exercere po
terat. Multis etiā audientib⁹ retu
lit ꝙ ſepiſſime dū eā declinare ⁊ ali
as terras inhabitare ⁊ fugā capere vo
lebat Adhuc interdū nocturno tpe

aſſurgere ⁊ feſtine curſu velociſſimo
iam ꝑ terrā iam ꝑ aerem quaſi volā
do redire ſolebat.

De modo quo membra virilia auferre ſolent. Capitulum.vij.

ſ Ed et hoc ꝙ
membra virilia auferre ſo
lent. nō quidē in rerū ve
ritate corpora humana illis ſpoliā
do. ſed pſtigioſa arte occultando vt
ſupra in queſtiōe deſup tacta decla
ratū eſt aliqua geſta in mediū ꝓdu
cam⁹. In oppido nanq̄ rauēſpurg
iuuenis quidam iuuencule adheſit
quā relinquere volēs membrū viri
le ꝑdidit preſtigioſa vtiq̄ arte vt ni
hil videre aut tāgere preter planuʒ
corpus poſſet. Anxius inde cellare
quoddā adijt vt vinū emeret ⁊ pau
lulū reſidens mulieri cui alteri ſup
uenie̅te cauſā triſticie ſue aperiēdo
ſingula enarrauit. ⁊ ita eſſe corpore
demonſtrabat. Aſtuta illa an ne ali
quā ſuſpectē haberet inquiſiuit. Et
ille vtiq̄ talē ipſam denoīando ⁊ rē
geſtam narrādo manifeſtauit. Et il
la. Expedit vt per violentiā aliquā
vbi beniuolētia tibi nō ſuffragatur
pro acquirēda ſanitate iſtam indu
cas. At iuuenis ī crepuſculo noctis
viaʒ quā ꝑtranſire malefica ſolebat
obſeruauit ⁊ ipſam reperiēs duʒ ꝓ
ſanitate corporis ſibi reddēda ſup
plicaret ⁊ illa ſe innoxiā nec quicq̄
ſcire aſſereret ipſam inuadendo ma
nutergiū quoddā ad colluʒ fortiter
cōprimādo ſtrinxit dicēs. Niſi mi
hi ſanitatē reſtitues de manib⁹ me
is peribis. Unde illa quia clamare
nō poterat ⁊ iam facies tumefacta
nigreſcebat. Sine inquit me liberā
⁊ te ſanabo. Et iuuenis dum nodū
ſeu ſtricturam laxaſſet malefica ma
nu ipm inter femora ſeu coxas teti
git dicēs. iā habes quod deſideras
Et iuuenis vt poſtmodū referebat
notabiliter perſenſerat anteq̄ viſu
aut tactu ſeipſum certificaſſet mem
bruʒ ſibi ex tactu dūtaxat maleficee
fuiſſe reſtitutū. Simile. Venerād⁹
quidā pater honeſtate vite ⁊ ſcien
tia ꝑclar⁹ in ordine ⁊ cōuentu Spi
renſi referre ſolet. Quadaʒ inq̄t die
dum confeſſionū audiētie inſtarem
Iuuenis quidā acceſſit ⁊ inter ver
ba cōfeſſionis membrū virile lamē
tabiliter ſe ꝑdidiſſe aſſeruit. Admi
rans ego pater ⁊ verbis ſuis facilit
credere nolēs eo ꝙ leuis corde q̇ fa
cile credit a ſapiēte iudicat. Experi
entia didici per viſum nihil cernen
do dū iuuenis locū veſtes detegen
do demōſtraſſet. vnde in me ſanoq̄
cōſilio vſus. An ne aliquā haberet
ſuſpectā que ei tale maleficiū intu
liſſet inquiſiui. ⁊ iuuenis vnā ſe ha
bere ſuſpectā ʒ abſentē ⁊ ī vuorma
cia reſidentē aſſeruit. Tūc ego hec
tibi iniūgo ꝙtotius ipam accedas
et ꝓmiſſiōibus ac blādis verbis ꝓ
poſſe ipaʒ emollire ſtudeas. qḋ ⁊ fe
cit. Nā poſt paucos dies reuerſus
eſt gratias mihi referēs ſe ſanum ⁊
cuncta recuperaſſe aſſeruit. ⁊ ſic ver
bis credidi experiētia tamen viſus
certificat⁹ denuo. Sunt tn̄ ⁊ hic ali
qua notanda ad intelligendū clari⁹
que ſupra de eadē materia tacta ſūt
Primo ꝙ nullo modo credendū eſt
talia membra euelli aut ſegregari a
corpibus. ſed arte pſtigioſa ꝑ demo
nē vt nec videri aut tāgi valeant oc
cultari. Et hoc auctoritate ⁊ rōne li
cet ſupra tactū ſit vbi Alexander de
ales parte ſecunda dicit Preſtigiū

ꝓprie ſumptū eſt illa illuſio demo-
nis que non habet cauſam ex parte
mutatiōis rei.ſed ſolūmodo ex par
te cognoſcētis qui deludit ſiue q̄n-
tum ad interiores ſenſus ſiue quan
tuȝ ad exteriores.Super hec tamē
verba notādum ꝙ hic illudūtur ſen
ſus duo exteriores ſcilicet viſus et
tactus ⁊ non interiores vt ſunt ſen
ſus cōmunis fantaſia imaginatiua
extimatiua ⁊ memoria. Licet ſctūs
Thomas tantūmodo ponat quatu
or vt ſupra tactū eſt. Eo ꝙ fantaſiā
⁊ imaginatiuā ponit vnā ⁊ bñ.pau-
ca em̄ differētia eſt inter imaginari
⁊ fantaſiari.Thomas in prima par
te.q.lxxix.Et hij ſenſus imutātur ⁊
nō exteriores ſolū quādo nihil oc-
cultat vel manifeſtat vel vigilando
vel dormiēdo. Vigilādo vt duȝ res
aliter videt q̄ in ſe ſit.vt cū quis vi
det aliquē equū cum aſſeſſore deuo
rantē.aut in beſtiā eſſe hominē trāſ
formatū aut ſeipſum beſtiā eſſe ⁊ cū
beſtijs debere incedere eſtimantem
tūc em̄ ſenſus exteriores deludunt
⁊ occupātur ꝑ interiores. quia vir-
tute demonū ſpecies ſenſibiles du
dum reſeruare in theſauro ſpecierū
ſenſibiliū vt eſt memoria nō illa in-
tellectiua in qua ſpēs intelligibiles
cōſeruātur.ſed memoria que eſt cō-
ſeruatrix ſpecierū ſenſibiliū q̄ etiaȝ
eſt in poſteriori parte capitis educū
tur virtute demonū deo interdū ꝑ-
mittēte ad ſenſum cōem imaginati
uā. Et tā fortiter imprimūtur ꝙ ſic
neceſſe hȝ imaginare equū vel beſti
am ꝑ impetuſum actuȝ quo demon
educit de memoria ſpēm equi vł be
ſtie.ita neceſſe hȝ eſtimare ſe videre
ꝑ oculos exteriores tm̄ taleȝ beſtiā
que i re ab extra nō eſt beſtia ſed ꝑ
impetuoſam demonis opationem
mediātibus illis ſpecieb⁹ ſic videt.
Nec mirū videat ꝙ demones poſ-
ſunt cuȝ ⁊ natura hoc facere poteſt
etiaȝ defectuoſa vt patet in freneti-
cis.melancolicis.maniacis ⁊ ebrijs
aliquibus qui nō poſſūt diſcernere
Et frenetici putāt ſe mira vidiſſe et
videre beſtias ⁊ alia horrēda cuȝ ta
mē nihil ſit in rex veritate.Vide ſu
pra in queſtiōe An malefice mentes
hominū ad amorē vel odiuȝ poſſūt
imutare vbi plura notātur. Eſt de-
mū ⁊ ratio in ſe clara.Nam cum de
mon habeat quādam poteſtatē ſup
quaſdam res inferiores excipiendo
tantūmodo animā. Ideo poteſt et
circa iſtas res aliquas immutatio-
nes facere quādo deus ſinit vt res
appareāt aliter q̄ ſint. Et hoc vt ol
xi aut turbando aut illudendo orga
num viſus vt res clara videatur nu
biloſa.ſicut etiam poſt fletuȝ ꝓpter
humores collectos lumen aliter ap
paret q̄ ante.Vel operando in ima
ginatiuam potentiā per tranſmuta
tionē ſpecierum ſenſibiliū vt dictū
eſt.vel humores varios mouēdo vt
appareāt ignea vel aquea que ſunt
terreſtria vel ſicca vt quidā faciunt
ꝙ omnes in habitatione aliqua ha
bent ſe veſtimentis exuere ⁊ denu-
dare putantes ſe in aquis natare.
Vlterius autem ſuper modum pre-
fatum ſi queritur. An huiuſmodi il
luſiones indifferenter bonis ⁊ ma-
lis accidere poſſunt ſicut vt inferi-
us patebit corporales alie infirmi-
tates etiā in gratia exiſtentib⁹ infer
ri a maleficis poſſunt. Super quo
inherendo verbis caſſiani collat.ij.
Abbatis ſireni. Dicēdum eſt ꝙ nō
Vñ omēs iſti qui ſic illudūtur ꝑiu-

munt in peccatis moꝛtalibꝰ eſſe:di
cit eſſ. Ex verbis anthonij patz de
monẽ nullatenꝰ poſſe mentẽ cuiuſ-
ꝙ vel coꝛpus inuadere nec habere
facultatẽ in cuiuſlibet animã peni-
tus irruendi niſi eam pꝛimo deſti-
tuerit oĩbus cogitationibus ſanctꝭ
ac ſpirituali contemplatiõe vacuaꝫ
nudãꝗꝫ reddiderit. Cõcoꝛdat cũ eo
qḋ philoſophia pꝛimo de cõſolati-
one ad Boetiũ tãgit. Talia tibi cõ
tuleramus arma q̃ niſi pꝛioꝛ abieciſ
ſes inuicta te firmitate tuerent. Vñ
Caſſianꝰ ibidẽ refert de duobꝰ ma-
leficis paganis q̃ differentes in ma
licia ſucceſſiue per ſua maleficia de
mones miſerunt ad cellã beati An
thonij vt eũ tentationibꝰ exinde fu
garent odio viri ſancti infecti:eo ꝙ
multitudo ppl'i ad eũ quotidie cõ-
fluebat. Qui demones lꝫ amariſſi-
mis cogitationũ ſtimulis Antho-
niũ pulſarũt. Jllos tñ ſp̱ repulit ſi
gno crucis fronti ⁊ pectoꝛi impſſo
⁊ oꝛatione incubationibꝰ inſiſten-
do. Jta dicere poſſumꝰ ꝙ oĩs qui
ſic a demonibꝰ ludificant abſqꝫ ali-
is infirmitatibꝰ coꝛpoꝛalibꝰ: vtiqꝫ
diuina gratia inhabitante carent.
Vñ ⁊ illud Thobie.vj. Qui libidi
ni deſeruiunt in eo dyabolꝰ accipit
poteſtatẽ. Cõcoꝛdat ⁊ illḋ qḋ ſupꝛa
circa p̄inã partem tractatꝰ in q̃ſtio
ne. An malefice operant circa ho-
mines i beſtiales foꝛmas illos trãſ-
mutando tactũ eſt. vbi iuuẽcula cõ
uerſa fuit in equã ſua eſtimatiõe et
omniũ eã aſpicientiũ dempto ſan-
cto Machario cuiꝰ ſenſus dyabolꝰ
illudere nõ poterat:ad quẽ ducta p̱
ſanitate cũ iam verã mulierẽ ⁊ non
equã aſpiceret: ⁊ ecõuerſo oĩs alij
acclamarẽt ꝙ equa eis videret. Jp̄e
ſanctꝰ ſuis oꝛationibus eã ⁊ alios a
tali illuſione liberauit aſſerens hoc
ei accidiſſe. qꝛ diuinis nõ vacaſſet:
nec ſacramenta vt decebat ſcꝫ con-
feſſiõis ⁊ euchariſtie vt decebat fre
quentaſſet. Vñ iuuenis qui eaꝫ de
turpitudine ſollicitauerat lꝫ renuiſ
ſet ex honeſtate tñ iudeꝰ maleficus
quẽ iuuenis ea de cauſa vt iuuencu
lam maleficiaret acceſſerat virtute
demonis eã in equã ꝯuerterat. Sũ
marie cõcludamꝰ ꝙ in bonis foꝛtu
ne ſicut ſunt res exterioꝛes vt bo-
na tempoꝛalia: fama ⁊ ſanitas coꝛ-
poꝛis. lꝫ boni p̱ demones ⁊ ſua mẽ-
bꝛa ledi poſſint in eoꝝ meritũ ⁊ ꝓ-
bationẽ: ſicut de beato Job patuit
q̃ in talibus p̱ demonem leſus fuit.
Tamen eis inuitis ſicut nullũ pec-
catũ p̱ maleficia trahi poſſunt: aut
violentari: lꝫ ab intra ⁊ in carne ab
extra valeant tentari. Jta etiaꝫ nec
hmõi illuſiões fantaſticas actiue ⁊
paſſiue inferre poſſũt. Actiue vt eo
rũ ſenſus haberent demões illude-
re ſicut alioꝝ in charitate nõ exiſtẽ
tium. Paſſiue vt eis eoꝝ membꝛa
p̄ſtigioſa illuſiõe haberent auferre.
Nec eñ duo beato Job nunqꝫ dia
bolus inferre potuiſſet p̄ſertim paſ
ſiuũ nocumentũ ſup̱ actũ venereũ
q̃ tante continentie erat vt dicere
poſſet. Pepigi fedus cũ ocul' me-
is ne q̃dem cogitarem de virgine.
A foꝛtioꝛi de muliere aliena. cuꝫ ta
men ſup̱ peccatoꝛes demon magnã
noſcit ex verbis euangelij Luce.xj
Cum foꝛtis armatus cuſtodit atriũ
ſuuꝫ in pace ſunt omnia q̃ poſſidet
habere potentiam. Verũ ex his ſi
quis quereret circa illuſiões mem-
bꝛi vtrilis ꝙ lꝫ illam illuſionem nõ
poſſet demon exiſtenti in gratia in

ferre paſſiue an ne poſſet, actiue vt
ſcꝫ exñs in gratia illuderet in ſuo vi
ſu q꞉ videret membrũ annexũ: cũ tñ
ille ꝙ ſibi eſtimaret ablatũ nõ vide
ret annexũ nec etiã alij circũſtãtes
qꝺ ſi cõcedit videt eſſe ꝯtra ꝑdicta
Poteſt dici ꝙ q꞉ non tanta vis exi
ſtit in damno actiuo ſicut paſſiuo:
capiendo actiuũ nõ ꝙ actiue intu-
lit ꝫ ꝙ damnũ ab extra videt vt de
ſe ptꝫ. Ideo exñs in gratia lꝫ poſſꝫ
videre damnũ alterius: ⁊ in illo de
mon ſenſus eius illuderet. Nõ ta-
men poſſet ſibipſi talę damnum in
ferre paſſiue vt.ſ. ſuo membro ꝑua-
ret cũ libidini nõ deſeruit ſicut per
oppoſitũ vt angel⁹ dixit Thobie.
Qui libidini vacant demoniũ acci
pit poteſtatẽ. Quid deniqꝫ ſentien-
dũ ſuꝑ eas maleficas qui hmõi mẽ
bra in copioſo interduꝫ numero vt
viginti vł triginta membra ſimł ad
nidũ auiũ vł ad aliqꝺ ſcriniũ inclu
dunt vbi ⁊ qͣſi ad viuentia membra
ſe mouent vł auenã vel pabulũ con
ſumenda ꝓut a multis viſa ſunt. et
cõmunis fama refert. Dicendũ ꝙ
dyabolica opatiõe ⁊ illuſiõe cũcta
exercent: ſic em̃ ſenſus videntiũ il-
ludunt modis ſupra tactis. Retulit
em̃ ꝗdam ꝙ dũ membrũ ꝑdidiſſet ⁊
quandã maleficã cauſe recuperãde
ſanitatis acceſſiſſet. Illa vt quãdã
arborẽ aſcẽdẽt infirmo iniunxit ⁊ vt
de nido in quo plurima erant mem
bra ſi qꝺ vellet accipere poſſet idul
ſit. Et cum ille magnũ quoddã acci
pere attentaſſet nõ ait malefica illꝺ
accipias ⁊ q꞉ vni ex plebanis atti-
neret ſubiunxit. hec omnia vtiqꝫ ꝑ-
ſtigioſa illuſione fieri a demonibus
modis ſupra tactis organum viſus
per traſmutationem ſpecierum ſen
ſibilium in imaginatiuã potentiam
turbando. Nec em̃ oportet aſſerere
ꝙ demõẽs ſint in aſſumptis ſic mẽ
bris oſtendentes quemadmodũ ſo
lent in aſſumptis corporibus et ap
re maleficis ⁊ interduꝫ hominibus
apparere ⁊ cum eis conuerſari. Ra
tio eſt: q꞉ faciliori modo videlicet ꝑ
motũ interiorem localem ſpecierũ
ſenſibiliũ ex conſeruatoria ſeu me-
moratiua potentia ad imaginatiuã
iſta facere poſſunt. Et ſi quis dice-
re vellet ꝙ etiam ſimili modo face-
re poſſent vbi in aſſumptis corpo-
ribus aſſerunt maleficis: aut alijs
hominib⁹ conuerſari vt videlicꝫ ta
les apparitiones facerent ꝑ tranſ-
mutationeꝫ ſpecieꝝ ſenſibilium in
imaginatiuam potentiã vt homies
dum putarent demones in aſſum-
ptis corporibus eſſe preſentes: tũc
nõ eſſent niſi tales ſpecieꝝ ſenſibi-
lium in interioribus potentijs imu
tationes. Dicendũ ꝙ ſi nil alti⁹ de-
mon oſtendere vellet: niſi tantũmo
do humane effigie ꝑſentatõnẽ: tũc
vtiqꝫ opus non eſſꝫ ei in aſſumpto
corpore apparere cum ſufficienter
per prefatam tranſmutationeꝫ hoc
efficere poſſet. Nunc aũt q꞉ altiora
habet exercere puta loqui cõueſci ⁊
alijs ſpurcitijs intẽdere. Ideo ⁊ ip
ſum ꝑſentem eſſe oportet ab extra
viſui realiter in aſſumpto corpore
ſe obijciendo quia virtus angeli ibi
eſt vbi operat ſm doctores. In que
ſtione ⁊o ꝗ querit. Quid ſi demon
per ſe abſqꝫ malefica membrum vi-
rile alicui auferret. An aliꝗ ſit dif-
ferentia inter vnam ablationem et
alteram. Dici poteſt vltra illa que
tanguntur in prima parte tracta-
tus in queſtione An malefice mem

bꝛa virilia poſſint auferre ꝙ vbi de-
mon ꝑ ſe mēbꝛū auferret. tunc vere
ꝛ realiter auferret. ꝛ vere ꝛ realiter
reſtitueret quādocūqꝫ reſtituere ha
beret. In ſecundo ſicut nō abſqꝫ le-
ſione ita non abſqꝫ doloꝛe auferret.
Tercio ꝙ nunqꝫ niſi coactus ꝑ bo-
num angelū hoc faceret eo ꝙ mate
riā ſui lucri āputare haberet. nouit
eñ plura maleficia ſuper illū actuz
exercere qꝫ ſuꝑ alios humanos actꝰ
ſicut etiā deus plus ꝑmittit illū ac
tum maleficiare qꝫ alios humanos
actus. vt ſupꝛa tactū eſt. que ſingu-
la locū nō habēt vbi per maleficas
deo ꝑmittente opatur. Et ſi dubita
tur an demō plus affectat homies
ꝛ creaturas ꝑ ſeipm ledere qꝫ ꝑ ma-
leficas. Dici poteſt ꝙ nulla eſt com
patio. In infinitū eñ plus affectat
ꝑ maleficas ledere. Tum qꝛ maioꝛē
infert deo cōtumeliā creaturaꝫ ſibi
dicatā vſurpando. Secūdo qꝛ cum
deus amplius offendit. amplꝰ ſibi
nocendi homibus poteſtas ꝑmitti
tur. Tercio ꝓpter ſui lucrū quod in
perditionē ſtatuit animarū.

De modo quo malefice homines in beſtiales formas transfoꝛmāt. Capitulum .viij.

r Ed et hoc qꝰ
malefice homies in beſtia
les formas virtute demo
num qꝛ talia pꝛicipaliter opaꝫ trāſ
foꝛmāt. Licet in pꝛima parte opis
queſtione. An talia malefice valeāt
efficere ſatis ſit declaratuꝫ. qꝛ tamē
aliquibus illa queſtio ſub ſuis argu
mentis ꝛ ſolutiōibus nimis poſſet
eſſe obſcura ꝑſertim cum acta ꝛ ge-
ſta ſuper hec nō ſant deducta. Mo
dus etiā quo ſeipſas ſic trāſfoꝛmāt
non eſt expꝛeſſus. Ideo pꝛeſens ad
denda eſt declaratio per ſolutiones
plurimoꝝ dubioꝝ. Et pꝛimo ꝙ ca
non ille. xxvj. q. v. epiſcopi. non eſt
ſic nude intelligēdus circa hāc ma
teriā pꝛout plures etiā docti ſed vti
nam bene docti decipiunt. ꝛ ꝗ pu-
blice in eoꝝ ſermonibꝰ aſſerere nō
verent huiuſmodi trāſmutatiōes ꝓ
ſtigioſas. nullo modo etiam virtute
demonū poſſe fieri. Et hoc vtiqꝫ in
magnū fidei detrimentū vt ſepe ta-
ctum eſt ꝛ maleficaꝝ cōfoꝛtationē
que ꝛ multū de talibus cōgaudent
ſermonibus. Cōtingit autē hoc hu
iuſmodi ꝑdicatoꝛibus eo ꝙ in corti
ce ꝛ nō in medulla verboꝝ cononis
laboꝛant vt ſupꝛa tactū eſt. Cuꝫ eñ
dicit. Quiſqꝫ credit poſſe fieri ali-
quam creaturā aut in melius aut in
deterius trāmutari aut trāſfoꝛmari
in aliā ſpeciē vel in aliā ſimilitudi-
nem niſi ab ipſo creatoꝛe qui omīa
fecit proculdubio infidelis eſt. Hic
pius lectoꝛ attendat ad duo pꝛinci-
palia. Pꝛimo ſuꝑ verbum fieri. Se
cundo ſuper verba in aliā ſimilitu-
dinem cōuerti. Super pꝛimū ſit re-
ſolutus ꝙ fieri capit dupliciter. vi-
delicet pꝛo creari ꝛ pꝛo naturali ꝓ-
ductiōe alicuius rei. Pꝛimo modo
ſoli deo cōuenit vt notum eſt ꝗ ſua
infinita potentia aliquid ex nihilo
creare poteſt. Secūdo modo diſtin
guenduꝫ eſt de creaturis. Quia aut
ſunt creature perfecte vt homo aſi-
nus ꝛc. Aut ſunt imperfecte vt ſer-
pentes. rane. mures ꝛc. que ideo di-
cūtur imperfecta. quia ex putrefa-
ctione generari etiam poſſunt. licet
enim ſemper de pꝛimis loquitur ca
non. non de ſecundis. quod poteſt
patere. eo ꝙ Albertus in libro d.

animalibus vbi querit. An demōes
poſſint facē vera aīalia. Et reſpōdit
ꝙ ſic. ſed hͦ q̄ ad imꝑfecta animalia
Etiā cuꝫ ea differētia ꝙ nō inſtanti
ſicut deus opatur ſed motu quodā
licet ſubito. ſicut patet de maleficis
Exo. vij. Si placet vide aliqua que
in notata queſtiōe tangunt circa ꝑ
mā partē operis. ⁊ in ſolutione pri
mi argumēti. Sup ſecūdum vbi tā
gitur ꝙ nō poſſunt aliquā creaturā
trāſmutare. Dicas ꝙ eſt duplex trā
ſmutatio. Subſtātialis ⁊ accidenta
lis. Et hec accidētalis iterū duplex.
quia vel per formā naturalē ⁊ inhe
rentē rei que videt vel per formam
non inherentē rei que videt. ſed in-
herentē organis ⁊ potētijs ipius vi
dentis. De primis loquit canon et
precipue de formali ſeu quididati-
ua trāſmutatione ꝓut vna ſubſtan-
tia in aliā trāſmutat cuiuſmodi ſo-
lus deus qui taliū quidditatū crea-
tor exiſtit facere poteſt. loquit etiā
⁊ de ſecunda licet illā demon effice
re poſſit inquātū p infirmitates di-
uina ꝑmiſſione immiſſas aliqua for
ma accidentalis corpori inducit. vt
ibi leproſa facies apparēt vel hui⁹
ſimile. ſed quia ꝓprie de his non lo
quimur. ſed de ꝑſtigioſa apparitōe
ſm quā vident res trāſmutari in ali
as ſimilitudines. Dicimus ꝙ has
trāſmutationes allegat ca. excludе
re nō poteſt. qđ auctoritate. ratōne
⁊ experiētia inſimul ex his que ſup
certa experimēta que Auguſtinus
lib. xviij. cap. xvij. de ciuita. dei re-
fert deducūtur. ⁊ p varias queſtio-
nes illa etiā declarādo. naꝫ inter ali
as preſtigioſas trāſformationes re
fert ꝙ famoſiſſima maga circes mu
tauerit ſocios vlixis in beſtias. Et
ꝙ quedā ſtabularie mulieres cōuer
tiſſent hoſpites ſuos i iumēta one-
ra portātia. Refert etiā ſocios dio-
medis in aues cōuerſos. ⁊ ꝙ poſteā
longo tēpore circa templuꝫ diome-
dis volaſſent. Et qđ preſtātius nar
raſſet de patre ſuo veraciter. ꝙ ipſe
pater dixiſſet ſe caballū fuiſſe ⁊ an-
nonā cum alijs aīalibus baiulaſſe
De prio nāqꝫ ꝙ ſocij vlixis fuiſſent
i beſtias mutati. ibi vtiqꝫ ſola appa
rētia fuit ⁊ oculoꝝ deceptio ita ꝙ
forma illa beſtialis educta fuit dͤ cō
ſeruatorio ſeu memoria ſpecierū ad
ipſam vīm imaginatiuā. vnde et vi-
ſio imaginaria cauſabat ⁊ conſequē
ter ex forti impreſſione in potētias
alias ⁊ organa videns eſtimabat ſe
beſtiā videre. modo quo ſupra in ꝑ
cedenti capitulo tactū eſt. ſed quo-
modo iſta fieri poſſūt virtute demo
nis ſine leſione infra patebit. De ſe
cūdo vero vbi hoſpites in iumenta
onera portātia a ſtabularijs cōuer-
tebātur ⁊ ſimiliter hoc ꝙ preſtantij
pater ſe equū fuiſſe ⁊ bladū portaſ-
ſe narrat. Notādum ꝙ ibi tres fue-
rūt deceptiōes. Prima ꝙ illi homi
nes ꝑſtigioſa arte videbātur cōuer-
ſi in iumēta que cōuerſio facta fuit
modo ſupra tacto. Secundo ꝙ illa
onera vbi excedebāt vires portātiū
demones inuiſibiliter illa attulerūt.
Tercia ꝙ illi q̄ alijs videbātur trā-
ſmutati in ſpēs. ſibiipſis etiā vide-
bātur ſe in beſtias cōuerſos. ſicꝫ Na
buchodonoſor cōtigit. vbi ſeptē tē-
pora ſup eum fuerūt imutata. vt fe-
num quaſi bos comederet. De illo
aūt ꝙ ſocij diomedis fuiſſent i aues
cōuerſi. ⁊ circa templū volaſſe. Di-
cendū ꝙ ille diomedis qui in exerci-
tu grecoꝝ circa obſidionē ciuitatis

troye fuerat. vbi ad ꝓpꝛia redire vo
lebat i mari. cū ſoci⁹ ſbmerſus fuit.
Ideo cū ex ſuggeſtione cuiuſdam
idoli tēplū ſibi q̄ſi inter deos ānu-
merat⁹ eſſȝ ꝯſtructū fuerat. demōes
in ꝯfirmatōez erroꝛis longo tp̄e tā
q̄ aues loco eoꝝ volabāt. q̄re ⁊ aliq̄
gen⁹ ſupſtitōnis a p̄dictis p̄ſtigijs
ibi fuit. qꝛ vicȝ nō ꝑ reductōez ſpēꝝ
ſenſibiliuȝ ad vim imaginatiuā. ſȝ i
aſſumptis coꝛpib⁹ tāq̄ aues volan
tes ſe oculis aſpiciētiū ingerebāt.
Et ſi q̄rit. An etiā p̄dicto mō ꝑ re
ductionē ſpēꝝ ſenſibiliū aſpicien-
tes illudē potuiſſent vt demones
nō in aſſumptis coꝛpib⁹ ex aere tā
q̄ volātes aues ſe ingeſiſſent Dicē
dū ꝙ ſic. Naȝ ⁊ opinio q̄rūdā fuit.
vt recitat ſctūs Tho. in .ij. ſniaruȝ.
di. viij. ar. ij. ꝙ angeli q̄cūq̄ ſiue bo
ni ſiue mali nūq̄ aſſumerēt coꝛpa.
ſȝ ꝙ oia q̄ de coꝝ appꝛitionib⁹ legū
tur i ſcꝛpturis fctā fuerūt i p̄ſtigijs
vel ſm viſionē imaginariā. In qui
bus v̄bis notat a doctoꝛe ſctō diffe
rētiā inter p̄ſtigiū ⁊ imaginariā vi
ſionē. Quia p̄ſtigiuȝ p̄t hr̄e rem ab
extra coꝛpali viſui ſe obijcientē. Li
cet aliter videat q̄ ſit. Imaginaria
aūt viſio nō hoc nc̄cario req̄rit. vt
vicȝ res ab extra obijciat. ſȝ p̄t fieri
abſq̄ illa exterioꝛi obiectōe tm̄mō
per illas interioꝛes ſpēs ſenſibiles
vbi ad vim imaginatiuā reducunt
Vn̄ illoꝝ opinionem ſequēdo ſocij
dyomedis nō fuerūt repn̄tati ꝑ de
mones i aſſumptis coꝛpib⁹ ⁊ ſil'itu
dinib⁹ auiuȝ. ſȝ tm̄modo fantaſtica
⁊ imagiaria viſiōe. ꝑ illaꝝ vicȝ ſpe
cieꝝ ſenſibiliū reductionē ⁊c. vtſ.
Sed qꝛ doctoꝛ ſctūs opinionez illā
vt erroꝛez ⁊ nō vt opinionē ſimpli
cem repꝛobat. licet non vt hereſim
forte vt pie credit. cuȝ etiā tales ap
paritōes imaginarie interdum ⁊ a
bonis ⁊ a malis angelis fuerit abſ-
q̄ coꝛpib⁹ aſſumptis vſitate. Ideo
vt ibidē dicit. cū ſcti cōiter dicūt an
gelos etiā coꝛpali viſiōe appꝛuiſſe.
⁊ talis apparitio fit in aſſūptis coꝛ
poꝛibus. Textus etiā ſcripture ſa-
cre ſup tales coꝛpales appꝛitiones
plus cōcoꝛdat q̄ ſup imaginarias.
aut p̄ſtigioſas. Ideo ex his ad p̄ns
dicē poſſumus. etiā; ſuper quaſcū-
q̄ viſiones ꝯſimiles illis de ſocijs
diomedis. ꝙ licet illi ſocij imagina
ria viſione vidētiū potuiſſent ope-
re demonū videri mō quo dictū ē.
tn̄ potius p̄ſumitur ꝙ per demōes
in aſſumptis coꝛpibus ex elemēto
aeris tāq̄ aues volātes fuerint viſi
aut ꝙ alie aues naturales a demo-
nibus agitate illos repn̄tauerit.

Qualiter demones intra coꝛpa
⁊ capita exiſtūt ſine leſione. quan-
do p̄ſtigioſas opant trāſmutatōes
Capitulum nonū.

q Vod ſi vlteri⁹
ſup modū preſtigioſe trāſ-
mutationis querit. An in-
tra coꝛpa ⁊ capita tūc exiſtāt. Et an
tales ſint tāq̄ obſeſſi a demonibus
eſtimādi. Et qualiter fieri poſſit vt
abſq̄ leſione potentiaꝝ ⁊ virtū in-
terioꝝ poſſint ſpecies ab vna potē
tia interioꝛi ad aliā deducē. Et vtꝝ
tale opus debeat cenſeri miraculo
ſum factuȝ. aut nō: Ad primū opoꝛ
tet diſtinguere de p̄ſtigioſa illuſio
ne. eo ꝙ vt dictum eſt. Illa illuſio
fit interdum ſup ſenſus exterioꝛes
interduȝ ſup interioꝛes vſq̄ ad ſen
ſuȝ exterioꝛē. Pꝛima ergo lȝ poſſit
fieri abſq̄ hoc ꝙ demones intrent

pot entias exteriores illas occupā
do. ſed tm̄ exterius deludendo. vt
vbi corpus aliquod occultare vel-
let per interpoſitionē alicuius al-
teri⁹ corporis vel alio quocūq̧ mo
do. Aut vbi per ſe corpus aſſume-
re ꝛ ſe viſui obijceret. Secūda ta-
men nō poteſt fieri niſi ipm caput
ꝛ potētias principaliter occuper.
Et hoc oſtēditur auctoritate ꝛ rati
one. Nec obſtare poteſt ꝙ duo ſpi-
ritus creati nō poſſint eſſe in vno ꝛ
eodē loco. ꝛ aīa ſit in qualibet p-
te corporis. Eſt aūt auctoritas ſup
hoc Damaſceni. Angel⁹ ibi ē. vbi
operaꝛ. Ratio ſcti Thome. ij. ſentē
tia. diſt. vij. ar. v. Oēs angeli bo-
ni ꝛ mali ex virtute naturali q̄ pre
ſtantior vtiq̧ eſt quacūq̧ corpora-
li habēt poteſtatē trāſmutandi cor
pora noſtra. Pꝫ hoc ne dum pro-
pter preſtantiā ꝛ nobilitatē nature
ſed ꝛ ideo ꝙ tota machina mūdi et
creatura corpalis amminiſtraꝛ per
angelos Grego. iiij. dialo. In hūc
mūdum viſibilem nihil niſi p crea
turam inuiſibilē diſponi poteſt. vn
de oīa corpalia regūtur per ange
los ſicut ꝛ motores orbium aſſerū-
tur nō ſolum a doctoribus ſanctis.
ſed etiā a phis omnib⁹. Patꝫ ꝛ ex
eo ꝙ oīa corpora humana mouē-
tur ab animab⁹. ſicut oīa alia per
corpa celeſtia ꝛ per ipoꝝ moto-
res Si cui placet videat ſctm̄ Tho
mā in prima pte. q. cx. ar. j. Ex quo
cōcluditur. ꝙ q2 demones vbi ope-
rātur ibi ſunt. Ideo quādo fanta-
ſias ꝛ interiores potētias pturbāt.
tūc etiā ibi exiſtūt. Item licet illa-
bi aīe illi ſit tātum poſſibile q̄ eaꝫ
creauit. tamen demones etiā illabi
pūt deo pmittente corpibus noſtrꝭ
Et q2 protūc poſſunt impreſſiones
facere in potētias interiores affi-
xas organis corpalibus. Ideo ꝛ p
illas impreſſiones. ſicut immutant
organa. ita imutātur opationes po
tentiaꝝ. modo quo dictū eſt ꝙ edu
cere pūt ſpecies reſeruatas in vna
potentia affixa organo. ſicut ex me
moria que eſt in vltima pte capitis
educit ſpeciē equi localiter mouen
do illud fantaſma vſq̧ ad mediaꝫ p
tem capitis vbi eſt cellula virtutis
imaginatiue. ꝛ demū conſequēter
vſq̧ ad ſenſum cōem. cuius reſidē-
tia eſt in anteriori parte capitis. Et
oīa tamē ſubito ſic imutare ꝛ per
turbare poſſunt. vt forme tales ne-
ceſſario eſtimentur. Ac ſi exteriori
vicio obijcirētur. Exemplūꝫ patuit
ex naturali defectu in freneticis et
alijs maniacis. Quod ſi queritur q̄
modo hoc abſq̧ dolore capitis effi
cere poſſit. facilis ē reſpōſio. Pˀo
q2 eīm organa nō diuidit nec imu-
tat quo ad ipoꝝ ſubiectū. ſꝫ tm̄mo-
do ſpecies mouet. Item ſecūdo q2
nō alterat immittēdo aliquaꝫ qua-
litatem actiuaꝫ. vn̄ neceſſario paſ-
ſio ſequaꝛ. cum ꝛ ipſe in ſe demon
oīm qualitate corpali careat. Ideo
ſine dolore talia opari poteſt. Ites
tertio. q2 vt dictum eſt tm̄modo fa-
cit trāſmutationes p motum loca-
lem ab vno organo ad aliud. ꝛ non
per alios motus. ex quibus altera-
tiones leſiue interdum cauſantur.
Illud ergo quod difficultatem fa-
cit. ꝙ quia duo ſpiritus nō poſſunt
eſſe in eodem loco. puta diffinitiue
ꝛ anima etiā exiſtit in capite. q̄mo-
do tūc demones ibidē exiſtere poſ
ſunt. Dicēduꝫ ꝙ reſidentia anime
aſſigneꝛ centrū cordis. in quo vitā

influēdo om̄ibus mēbꝛis cōmuni-
cat. Et exēplū datur d̓ aranea ī me-
dio tele que ſentit tactū ex om̄i ꝑte
Tamē quia dictū Auguſtini in li-
bꝛo de ſpiritu ⁊ aīa. ꝙ eſt tota ī to
to et tota in qualibet ꝑte corpoꝛis
Ideo dato ꝙ ſit ī capite. adhuc de-
mon ibi opari pōt. quia alia ē eius
operatio ab opatione aīe cū opera
tio aīe in corpe eſt vt informat ⁊ vi
tā influat. vn̄ eſt ibi ſic̄ forma in ma
teria nō ſicut in loco. Demon autē
ſicut in tali parte corpis ⁊ tali loco
immutādo ⁊ opando circa ſpēs ſen
ſibiles. Unde qꝛ nulla cōfuſio ope
rationū eſt inter eos. Ideo vtrūqꝫ
ſimul in eadeꝫ ꝑte corpis eſſe pn̄t.
Ad illud. An tales ſint tāqꝫ obſeſſi
et arrepticij .i. a demonibꝰ arrepti
eſtimādi. qꝛ ſpecialē hoc vult habe
re declaratōnē. An videlicet ſꝫ poſ
ſibile ſit vt ope maleficoꝝ aliquis
vt obſeſſus a demone .i. ꝙ demō eū
poſſideat vere ⁊ corpaliter. Idō de
tali materia ſpecialis tractabit̄ mo
dus in capitulo ſequenti. habet em̄
⁊ hoc ſpecialē difficultatē. An ope
ribus maleficoꝝ id fieri valeat. Ad
illud tātūmodo. An talia opa male
ficoꝝ ⁊ demonū ſint ad modū mi-
raculoꝝ operū cenſenda. ita ꝙ de-
beant opera miraculoſa eſtimari.
Dicendum ꝙ ſic inquantum fiunt
preter oꝛdinē nature create nobis
note per virtutem creature nobis
ignote. licet non ſint pꝛopꝛie mira-
cula ſicut illa que fiunt preter oꝛdi
nē totius nature create qualia ſunt
miracula dei ⁊ ſanctoꝝ. Vide que
in pꝛima ꝑte opis ſub quinta q̄ſtio
ne ⁊ repꝛobatōe tertij erroꝛis tacta
ſunt vltra que addēda ſunt hec pꝛo
pter eos qui hm̄oi opera impugna

re poſſent quaſi nō debeāt cenſeri
opera miraculoſa ſed ſimplicit̄ ope
ra dyabolica eo ꝙ cū miracula ſint
data in cōfirmationē fidei non de-
bent ꝯcedi fidei aduerſario. Tum
etiā quia ſigna antichꝛiſti dicūtur
ab apoſtolo ſigna mendacia. Sed
dicēdū ad pmū. Qꝛ miracula face-
re eſt donū gratie gratis date. Vn̄
ſicut ꝑ malos pn̄t fieri hoīes. ita ꝑ
malos ſpūs in his videlicet ad q̄
eoꝝ virtus extēdere ſe pōt. Unde
etiā diſcernūtur miracula ꝑ bonos
facta ab illis q̄ per malos fiunt ad
minus tripliciter. Pꝛimo ex effica
cacia virtutis opantis qꝛ ſigna fa-
cta per bonos diuina virtute fiunt
in illis etiā ad que virtꝰ actiue na-
ture ſe nullo mō extēdit. ſicut ſuſci
tare moꝛtuos et hm̄oi q̄ demones
ſm̄ vitatē facere nō pn̄t. ſꝫ in preſti
gijs tātum vt ſymō magus de moꝛ
tuo cuius caput agitabat q̄ diu du-
rare non pn̄t. Scdo ex vtilitate ſi-
gnoꝝ. qꝛ ſigna ꝑ bonos facta ſunt
de rebus vtilibꝰ. vt in curatōibꝰ
infirmitatū ⁊ hm̄oi. Signa aūt per
maleficas facta ſūt de rebꝰ nociuis
vel vanis ſicut ꝙ volāt in aere vel
reddāt mēbꝛa hoīꝫ ſtupida ⁊ hm̄oi
Et hāc differentiā aſſignat beatus
Petrꝰ in itinerario Clemētis. Ter
tia differētia eſt ꝗtuꝫ ad finē. quia
ſigna bonoꝝ oꝛdinant̄ ad edifica-
tionē fidei ⁊ bonoꝝ moꝝ. Sed ſi-
gna maloꝝ ſunt in manifeſtū nocu
mentū fidei ⁊ honeſtatis. Etiā ꝗtū
ad modū operādi differūt. quia bo
ni operantur mirabilia per inuo-
cationem diuini nominis pie ⁊ re-
uerēter. Sed malefici ⁊ mali q̄buſ-
dam deliramentis ⁊ demonū inuo
cationibus. Aliud etiam nō obſtat

ꝙ videlicet apoſtolus oꝑa dyabo/
li ⁊ antichriſti nominat ſigna men
dacia. quia tunc illa mirabilia que
fient ab eo diuia ꝑmiſſione ſunt ve
ra ⁊ etiã falſa diuerſis reſpectibus
Uera in illis que fiunt virtute de/
monis ad que eius virtus ſe exten
dere poteſt. Falſa quãdo faciet ea
ad que ſua virtus ſe nõ poteſt extẽ
dere vt ſuſcitare mortuos. illumi/
nare cecos. quia in primo vbi face
re attẽtabit aut intrabit corpus de
functi aut illud amouebit ⁊ loco il
lius ip̄e in aſſumpto corꝑe ex aere
ſe ꝑſentabit. ⁊ ſic in ſecũdo ꝑſtigio
ſa arte viſuꝫ aufert. aut infirmitates
alias ⁊ ſubito ſanabit a leſione ceſ/
ſando. nõ qualitates interiores re/
ctificando ſicut in legẽda Bartho
lomei ponitur. Poſſunt etiam oĩa
mirabilia opera antichriſti ⁊ male
ficarũ dici ſigna mendacia inq̄n/
tum ſolũmodo ad decipiendũ fiũt
iam ⁊ tunc operabit antichriſtus.
Hec Thomas diſtin. vij. de virtu/
te demonũ in operãdo. Poſſꝫ etiã
hic adduci differẽtia miraculorũ
que ponitur in compendio theolo
gice veritatis. ⁊ inter mirũ ⁊ mira/
culum. quia cum miraculũ proprie
quattuor req̄rat ſcilicet ꝙ ſit a deo.
⁊ ꝙ ſit preter exiſtentiã nature. cõ
tra cuius ordinem fit ⁊ tertio ꝙ ſit
euidens. ⁊ quarto ꝙ ad fidei corro.
borationẽ. quia ergo in operibus
maleficiarum primũ et vltimuꝫ ad
minus deficiunt. ideo mira opera
non autẽ miracula dici poſſunt. Ea
etiam ratione. quia ⁊ ſi aliquo mo/
do miracula dici poſſunt. quia ta/
men quedã ſunt ſupra naturã. que/
dam cõtra naturaꝫ. quedam preter
naturam. Et ſupra naturã ſunt illa

in quibus non eſt ſimile in natura
nec in eius potentia. vt virginẽ pa
rere. Contra naturã vt que fiũt vſu
cõtrario nature terminãtur autem
ad cõforme nature. vt ceci illumi/
natio. Et preter naturã. vt que fiũt
ordini ſimile nature nõ tamen per
principiũ nature. vt in mutatione
virgarum in ſerpẽtes quod natura
facere potuiſſet per longam putre
factionẽ propter rationes ſemina/
les. ſic etiam opera magorũ dicen
tur mirabilia. Rem geſtam narra/
re expedit ⁊ paululum eius decla/
rationi inſiſtere. Eſt oppidum in
dioceſi Argentinẽſi cuius nomen
occultare ordo charitatis ⁊ hone/
ſtatis poſtulat. In quo laborator
quadam die dum ligna ad combu/
rendum duntaxat in domo ſecaret
Cattus quidaꝫ non parue quãtita/
tis ipſuꝫ moleſtare et importune ſe
obijciendo niſus eſt. queꝫ abigendo
ecce alius maioris quãtitatis ſimul
cum priori acrius ipſum aggrediũ
tur quos iteruꝫ vbi repellere vole
bat. ecce tres pariter ⁊ iam verſus
vultum ſaliẽdo iamq̄ȝ inter tibias
morſibus lacerando ipſum aggre/
diuntur. Perterritus inde ⁊ vt re/
tulit maiori anxietate nũq̄ȝ perple
xus ſigno crucis ſe muniẽdo ⁊ op⁹
pretermittẽdo per inciſa ligna cat/
tos infeſtos et modo ad faciẽ mo/
do ad guttur denuo ſaltantes iam
vnam ad caput iam alteram ad pe
des aut ſuper dorſum percutiendo
vix abegit. Et ecce poſt hore ſpaci/
um dum iteruꝫ ſuo operi inſiſteret
duo famuli oppidi conſulũ tanq̄ȝ
malefactorem ipſum capientes ad
preſentiam baliui ſeu iudicis duce
re volebãt qui iudex a longe ipſus

aſpiciēs. Nec audiētiā ſibi pꝛeſta-
re volens. imperat vt ad ꝓfundum
cuiuſdā turris ſeu carceris vbi ple
ctendi includebātur ad moꝛtē ꝓij
ceretur. Eiulās ille ꝛ cur talia pate
retur. cuꝫ in nullo crimīe ſe cōſciuꝫ
agnoſceret. per triduū cuſtodibus
carceris queruloſe lamētabat. Et
hi quideꝫ quāto pꝛo audientia ſibi
pꝛeſentāda amplius inſtarēt. Tāto
acrius iudex ira ſeuiebat. verbis cō-
tumelioſis aſſerēs. quomō tantus
malefactoꝛ adhuc reatum ſuū non
agnoſceret. aut quomō ſe innocen-
tem ꝓclamaret cuꝫ euidentia facti
eius flagitia hoꝛrēda demōſtrarēt.
Et cuꝫ hi nihil ꝓficerēt tamē ſuaſu
alioꝝ cōſuluꝫ iudex inductus audi
entiā ſibi pꝛeſtare habuit. Eductus
itaqꝫ de carcē cuꝫ añ iudiceꝫ ſtaret
ꝛ iudex ipm intueri renueret. pau-
per genibus alioꝝ circūſedētiū ꝓ
uolutus peciit vt cauſa ſue calami-
tatis ſibi aperiret. ſicqꝫ iudex i hec
verba ꝓrupit. Tu ſceleſtiſſim⁹ ho
minū qmō tua flagitia nō recogno
ſcis. Ecce tali die ꝛ tali hoꝛa tres
matronas pꝛecipue huius ciuitat
vulneraſti. vt in lectis decūbētes
nec ſurgere aut mouere ſe valent.
Reſocillatus paup ꝛ de die ꝛ hoꝛa
ac d euētu rei apō ſe ruminās dixit
En diebus vite mee mulierem nū-
qꝫ percuſſi aut verberaui. ꝛ qꝫ tali
die ꝛ hoꝛa ſectioni lignoꝝ inſteti.
teſtium legitima ꝓductōe ꝓbabo.
Sed ꝛ vrī familiares ſequēti hoꝛa
huic operi me inſiſtētē cōparuerīt.
Tūc iteꝝ furibūd⁹ iudex. Ecce ait
qmō ſcelera ſua palliare nitit. Mu
lieres vbera deplāgūt demōſtrāt.
ꝛ qꝫ eas ꝑcuſſerit publice teſtātur.
Tūc pauper amplius ſup euētum
rei ruminās. Illa inquit hoꝛa crea
turas me ꝑcuſſiſſe recoloꝛ nō auteꝫ
mulieres. Attoniti circūſedētes et
vt cuiuſmodi creaturas percuſſerit
reſerari cupiūt. Tūc ille rem geſtā
ꝛ ꝓut ſupꝛa tactuꝫ eſt omīb⁹ ſtupē
tibus recitauit. Et intelligētes op⁹
demonis fuiſſe. pauperē ſolutum ꝛ
illeſum abire. ꝛ qꝫ negocium nulli
reuelaret pcipiūt. Sed nec a fidei
zelatoꝛib⁹ qui ꝛ interfuerāt euētus
occultari potuit. ſuper quē moduꝫ
aliqua diſſerendo. An ne demones
in aſſumptis ſic effigijs abſqꝫ pſen
tia maleficaꝝ appuerūt. aut earum
coꝛpalis pſentia pꝛeſtigioſo artifi-
cio in beſtiales illas foꝛmas tranſ-
mutata fuerit. Reſpōdēdo cōclude
re opoꝛtet. Qꝫ licet vtrūqꝫ virtute
demonū fieri poſſet. ipm tn ſm fa-
ctum fuiſſe ampli⁹ pꝛeſumit. Nam
motum localeꝫ vbi demones in ef-
figijs cattoꝝ laboratoꝛē inuaſerūt.
etiā laboratoꝛis ictus ꝛ vbera cat-
tis illatas mulierib⁹ in domo reſi-
dētibus ſbito. ꝛ ꝑ aerem inferre po
tuiſſe. ꝛ hoc ꝓpter pactū mutuo du
dum initū nemo dubitat. Sic eīm ꝛ
leſionē vl puncturā quā inferre vo
lūt ſciūt alicui imagini depicto vl
fuſo vbi aliquē maleficiare voluut.
qꝫ nō illi imagini ſꝫ illum quē pſen
tare habet iuxta pūcturas ſup ima
gines factas ledūt. Varia ſup hūc
modum geſta deduci poſſent. Nec
valet inſtātia ſi quis obijcēt illas
mulieres ſic leſas foꝛtaſſis fuiſſe i-
nocētes. eo qꝫ ꝑ exēpla tacta leſio-
nes etiā innocētibus poſſe ꝯtinge
re ptꝫ. Dum aliqs ignoꝛāter ꝑ ima
ginem artificialeꝫ a malefica ledit
inſtantia nō valet. quia aliud eſt a
demone ꝑ maleficā ledi. ꝛ aliud ꝑ

ſpm demonē abſq3 malefica.q2 de-
mon pſe in effigie aĩalis tũc ver-
bera ſuſcipit.quãdo alteri ſibi per
pactum ꝯiũcto infert.Et quãdo cũ
ei⁹ conſenſu ad talem apparitõem
ſub tali forma ⁊ modo ſe ingeſſit.
Unde ſic tantũmodo noxios ⁊ ſibi
per pactum ꝯiũctos nocere poteſt.
⁊ nullo modo innocētes.Per ma-
leficas autē vbi demones ledere ꝙ
runt.tũc etiam innocētes permiſſi
one diuina in vltionem tanti crimi
nis ſepe affligunt.verum ꝙ etiam
demones per ſe interdum deo per-
mittente ⁊ innocētes ledũt.⁊ dudũ
Job ſanctiſſimũ leſerũt.ſed ibi nõ
fuerũt nec vſus fuit dyabol⁹ hmõi
preſtigioſis apparitiõibus.prout
in tali facto ⁊ per tale fantaſma cat
ti quod animal perfidoꝝ eſt appro
priatum ſignũ.ſicut canis predica
torũ in ſcripturis.Vñ ſemper mu-
tuo ſibi inſidiãtur.Et ordo predica
torũ ſub figura cattuli latrantis in
primo fundatore aduerſus hereſes
premõſtratus fuit.Preſumitꝛ autē
ꝙ per ſecũdũ modum malefice ille
tres laboratorē inuaſerũt.tũ ꝙ pri
mus modus nõ tãtũ eis placuiſſet
tum q2 ſecũd⁹ earũ curioſitati ma-
gis cõgruit.In quo etiam talis or
do circa tria ſeruatus fuit.Primo
ꝙ ad demonũ inſtantiã ſollicitare
ſup hoc fuerũt ⁊ nõ demones ad in
ſtantiã maleficarũ.Sic em̃ ſepiſſi-
me ex earum faſſionib⁹ repertũ eſt
a nobis.ꝙ ad inſtantiam demonũ
eas cõtinue ad mala perpetrãdũ in
feſtãtes plura habent facere.Et ve
riſimile ꝙ de ſe nõ cogitaſſent pau
perē moleſtare.Cauſa aũt quare de
mones ad hoc ſollicitabãt ſine du-
bio extitit.ꝙ q2 bene noſcũt vbi cri
mina manifeſta impunita remanēt
ampli⁹ de⁹ offenditur.fides catho
lica dehoneſtatꝛ.⁊ ipſarum numer⁹
amplius augmentatꝛ.Secũdo.habi
to earum cõſenſu demones earum
corpa localiter tranſtulerũt ea faci
litate qua ⁊ ſpiritualis virtus pre-
ſtãtioꝛ corpali exiſtit.Tertio ꝙ pre
ſtigioſa appitiõe modo quo ſupra
tactum eſt in formas illas beſtiales
cõuerſe ipm laboratorem inuadere
habuerũt.nec defenſe a verberib⁹.
ſicut vtiq3 ea facilitate qua trãſlate
fuerant eas defendere potuiſſent.
ſed verberari ⁊ verberatorē mani-
feſtare pmiſerũt.ſcientes illa flagi-
tia p effeminatos viros nullum ze-
lum fidei habētes remanere ob cau
ſas pretactas impunita.Alludit q̄d
legitur de quodã ſancto viro.ꝙ dux
ſemel predicãtem diabolum in for-
ma ſacerdotis deuoti ĩ eccleſia re-
periſſet.⁊ p ſpiritũ ipm demonem
agnouiſſet eſſe.verba ſua obſerua-
uit.⁊ an bñ vel male populũ infor-
maret attendebat.Et dux ipm irre-
prehēſibilem ⁊ potius criminũ ob
iurgatorem ppendiſſet.finito ſmo
ne eo accerſito dum cãm ſup his q̄
reret.reſpõdit.Ecce veritatem dico
ſciēs ꝙ dux auditores ſint verbi et
nõ factores.ampli⁹ deus offendit
⁊ lucrum meũ augmētatur.

De modo quo demones p male-
ficarũ operatiões hoies] interdum
ſubſtãtialiter inhabitãt.

Capitulũ decimũ.

q **Uia in pceden**
ti capitulo tactum eſt qua-
liter demones etiam capita
hoim aut alias ptes corpis occupa
re ⁊ itrare ⁊ ſpēs iteriores de loco

ad locū mouere poſſunt. Dubitare
quis poſſet. An ne ex toto homies
ad inſtantias maleficarū obſidere
poſſent. ⁊ de diuerſis modis obſi-
dendi abſq₃ maliſicarum inſtantia.
Unde ꝓ harum declaratione tria
ſunt declaranda. Primo de diuer-
ſis modis poſſidēdi. Scdo ꝙ ad in
ſtantiā maleficarū diuina ꝑmiſſio-
ne demōes interdū oīb⁹ illis mo-
dis poſſidēt. Tertio acta ⁊ geſta ſu
per h̄ ſūt deducēda. Quo ad ꝑmū.
ſecluſo illo generali modo quo dia
bolus hominē cū quolib₃ peccato
mortali inhabitat. De quo mō ſan-
ctus Tho. qōlibet. iij. q. xij. ſub du-
bio. An dyabolus ſemꝑ ſubſtātiali
ter inhabitat hoīem qñcūq₃ peccat
mortaliter. Cauſa dubitatiōis eius
ſit ꝙ cū ſpūs ſctūs ſemꝑ inhabitat
hominē cū gratia. Iuxta illō. j. ad
Cor. iij. Tēplū dei eſtis ⁊ ſpiritus
dei habitat in vobis ⁊ grē opponi
tur culpa ⁊ oppoſita hn̄t fieri circa
idē. Ubi etiā declarat ꝙ q̄r inhabi
tare hoīem pōt intelligi dupliciter
Uel q̄ntum ad aīam vel q̄ntū ad
corpus. Et primo modo cū non eſt
dyabolo poſſibile inhabitare aīam
eo ꝙ ſolus deus mēti illabit. Nec
iterū dyabolus ita eſt cauſa culpe
ſicut ſpiritusſctūs efficit in anima
per ſe operando. Ideo ſimilitudo
nō valet. Q̄ntum vō ad corpus di-
cere poſſumus ꝙ dupliciter diabo
lus poteſt inhabitare hominem. ſi-
cut etiā dupliciter homines repe-
riuntur vel in peccato vl' in gratia
exiſtentes. Primo dicere oportet
ꝙ quia ex quolibet peccato morta-
li homo ſeruituti dyaboli addicit
inquantum dyabolus interdu₃ ex-
terius ſuggeſſit peccatū. vel q̄ntum
ad ſenſu₃. vel q̄ntum ad imaginatio
nem. Ideo dicitur inhabitare effe
ctū hoīs. cū ad quēlibet motū ten
tatōnis mouet ſicut nauis in mari
ſine gubernatore. Poteſt etiā dya
bolus hoīem ſubſtātialiter inhabi
tare ſicut pat₃ in arreptitijs. Et q̄a
hoc magis ꝑtinet ad rōnē pene q̄₃
culpe vt patebit. Et pene corꝑales
nō ſemꝑ conſequūtur culpam ſed
quādoq₃ peccātib⁹ ⁊ nō peccātib⁹
inferunt. Ideo ⁊ i grā ⁊ extra gra-
tiam exiſtētes ſm altitudinē incō-
prehenſibiliū iudicioꝝ dei inhabi
tare ſubſtātialiter pn̄t. Et hic mo-
dus poſſidendi. licet nō ſit noſtre
ſpeculatōnis. ponit tñ ne alicui im
poſſibile videatur ꝙ etiam dei per
miſſione hoīes a demonib⁹ ad in-
ſtantiā maleficaꝝ ſubſtantialiter in
terdum inhabitāt. Poſſum⁹ ergo
dicere ꝙ ſicut quiq₃ modis demo-
nes ꝑ ſe abſq₃ maleficiis hoīes lede
re ⁊ poſſidere poſſunt. ita ⁊ oīb⁹
illis modis ad inſtantiā maleficaꝝ
cū extunc ſicut ampli⁹ deus offen
dit. ita ⁊ maior ſeuiendi in hoīes
ꝑ maleficas demoni ꝑmittit facul-
tas. Et modi ꝑfunctorie recitando
hi ſunt dempto eo ꝙ vexāt aliquā-
do in bonis fortune exteriorib⁹ ꝙ
aliquando etiam aliquos in ꝓprijs
ledunt tantū modo corporib⁹. Ali-
quādo in corꝑibus ſit ⁊ in potētijs
interioribus. Aliqñ ſolū temtāt in-
tus ⁊ extra. Alios vſu rōnis ad tē-
pus priuāt. Alios velut beſtias ir-
rationales reddūt. De ſingulis di
cam⁹. Sed ꝑus q̄nq₃ cauſas ꝓpter
q̄s deus ꝑmittit hoīes poſſideri ꝑ
mittamus. quia hunc ordinē ſerua
re materia poſtulat. Nam aliquan
do q̄s poſſidet ꝓ maiori ſuo meri-

to. Aliqñ ꝓ alieno leui delicto. ali-
quãdo ꝓ ſuo veniali peccato. aliqñ
pro graui peccato alieno. aliquãdo
pro magno facinore ꝓprio. Et his
oĩbus de cauſis nulli dubiũ qñ ⁊
deus ad inſtantiã maleficaruꝫ ꝑ de
mones etiã ſimilia fieri interdum
ꝑmittat. et ſingula ex ſcripturis et
nõ per noua geſta tantũ ꝓbare ex-
pedit. cũ ſemꝑ noua ꝑ antiqua ro-
borantur. Nam de primo patet in
dyalogo ſeueri beati Martini cha
riſſimi diſcipuli. vbi fertur quendã
patrẽ ſanctiſſime vite tanto dotatũ
in gratia expellẽdi demones vt hi
ne dum verbis ꝓprijs fugarẽtur. ſꝫ
etiã eiuſdẽ pr̃is epl̃is ⁊ cilitio. ⁊ cũ
corã mũdo pater eſſet celeberrimꝰ
ſe tentari ſenſit vana gl̃ia. cui vicio
licet viriliter reſiſteret. tñ vt humi
liaret ampliꝰ totis p̄cordijs deum
p̄cabat. quatenꝰ quinqꝫ mẽſibus a
demone poſſideret. quod ⁊ factum
eſt. Nã eũ ſtatim poſſeſſum vincu-
lari oportebat ⁊ oĩa applicare ſibi
demoniacis cõtra. Finito aũt quin
to menſe ꝓſus ⁊ ab oĩ vana gl̃ia
⁊ a demone liberatꝰ eſt. Sꝫ q̄ hac d̄
cauſa q̄s ꝑ maleficiũ alterꝰ poſſet
a demone poſſideri ſicut factũ fuiſ
ſe nõ legit. Ita nec ad pñs affirma
tur. licet vt p̄miſſuꝫ eſt incõprehẽ-
ſibilia ſint dei iudicia. De ſcdo aũt
q̄ ex alieno leui delicto aliq̄s poſſi
detur ponit exemplũ beatus Gre-
gorius de beato Eleutherio abba-
te viro ſimpliciſſimo q̄ cũ ꝓpe mo-
naſteriũ virginũ ꝑnoctaret. ⁊ igno
ranti ordinauerũt ad ſuã cellã po-
ni paruulũ puerũ q̄ oĩ nocte ve-
xabatur a demõe. Sed eadẽ nocte
a demone liberatus eſt per patris
p̄ſentiã. Hic cũ rem didiciſſet ge

ſtam et puer iam poſitus eſſet i mo
naſterio ſancti viri. ⁊ trãſactis mul
tis diebus paulo immoderate letꝰ
de liberatione pueri ait ad confra-
tres ſuos. Diabolus ſibi cũ illis ſo
roribus iocabat. Sed vbi ad ſuos
dei venit puerũ hunc accedere nõ
p̄ſumpſit. Et ecce ſtatim dyabolus
puerũ vexare cepit. Et ꝑ lacrimas
⁊ ieiunia ſancti viri ⁊ confratrũ dif
ficulter ſed eodem die liberatꝰ fuit
Et quidẽ vbi ex alieno ⁊ leui deli-
cto quis innocẽs poſſidet. Nõ mi
rum ſi ꝓpter veniale ꝓpriũ. aut
propter graue alienũ peccatũ. aut
etiam propter propriũ facinus ali
qui etiam ad maleficarũ inſtantias
per demones poſſident. Nam ⁊ de
proprio veniali peccato patet per
caſſianũ coll. abba. ſereni prima. di
centem de Moyſe. Moyſes inqt
in heremo cum ſingularis ⁊ incõ-
parabilis vir eſſet ob reprehenſio
nem vnius ſermonis quem contra
abbatem machariũ diſputans. pau
lo durius protulit quadam ſcilicet
opinione preuẽtus diro confeſtim
traditꝰ ẽ demoni vt humanas ege-
ſtiones ori ſuo ab eo ſuppletus in-
gereret. Quod flagelluꝫ purgatio-
nis gratia dominus intuliſſe vide
tur. ne. ſ. in eo vel momentanei de-
licti macula reſideret patuit ex mi
raculoſa curatione. Nam cõtinuo
abbate Machario in oratione ſub
miſſa citius nequaꝫ ſpiritus ab eo
fugatus abſceſſit. Simile videtur
huic qđ Gregorius p̄mo dyalogo.
refert d̄ moniali que lactucã come-
dit nõ priꝰ ſigno crucis ſe muniẽs
⁊ per beatũ Equitiũ patrẽ liberata
De quarto etiaꝫ videlicet pro alie-
no graui peccato aliquẽ poſſideri

Ibidem refert beatus Gregorius d
beato Fortunato epiſcopo. q dum
dyabolum ab obſeſſo homine pro-
puliſſet . ſero idem demō in ſpecie
peregrini per plateas ciuitatis cla
mare cepit. O virum ſanctum For
tunatū epiſcopum. Ecce de hoſpi-
cio me peregrinū proiecit nec vbi
quieſcam inuenio. Tunc quidā cū
vxore ſua ⁊ filio ſedens peregrinū
inuitauit ſuum ad hoſpitiū et que-
rendo cauſam expulſionis eſt ga-
uiſus ſuper derogatione ſancti vi-
ri quam a peregrino ficte audiuit.
Exinde aūt dyabolus puerū inua-
ſit et prunis iniecit ac animā eius
excuſſit. Sicq́ pater miſer primuz
quem recepiſſet hoſpitio intellexit
Et de quinta cauſa proprij facino-
ris et magni cōmuniter tam in ſa-
cra ſcriptura ꝙ̄ in ſanctorū paſſio-
nalibus legimus . Nam ⁊ ſic legi-
mus primi Reg. xv. de Saul rege
iſrael ꝙ inobediens deo poſſeſſus
eſt a dyabolo. Que omnia vt dixi-
mus tacta ſunt ne impoſſibile cui-
quam videatur ſi ob facinorū male
ficarum vt aliqui etiam ad earū in-
ſtantiam poſſideantur. Super quo
vt diuerſos modos poſſidendi in-
telligere valeamus. quo ad ſcdm rē
geſtam in medium producamus.
Tempore ſiquidem Pij pape ſe-
cundi ante iniunctū inquiſitionis
officium vni e duobus inquiſitori-
bus hunc tractatum conficiētibus
talis accidit caſus. Bohemus qui
dam de dachouo oppido filiuz vni
cum ⁊ ſacerdotē ſecularem ob libe
rationis gratiaz quia obſeſſus erat
romam vſq́ perduxit. A caſu autē
dum ego vnus ex inquiſitoribus
hoſpicium refectiōis gratia intraſ-
ſem contigit vt tanq́ cōmenſalis
idem ſacerdos cū patre ad tabulaz
pariter mecum conſederēt. Conue
ſcentes autē ⁊ mutuo vt moris fo-
renſium eſt conferētes. Idem pa-
ter pluries ſuſpirans. Et ꝙ proſpe
rum iter compleuiſſet a deo omni-
potenti optabat. cui ex intimis cō
patiendo. que nā ſui itineris ⁊ cau
ſa triſticie eēt inquirere cepi. Tūc
ille filio audiēte qui ⁊ mihi collate
ralis in menſa erat reſpondit. Heu
filiū habeo a demone obſeſſuz quē
ob liberatiōis gratiam magnis la-
boribus ⁊ impenſis hucuſq́ pdu-
xi. Et ego. Ubi nam filius eſſet dū
inquirerē ꝙ mihi collateralis eſſet
indicauit. Atterritus ego paululū
⁊ diligenter ipſum intuens ꝙ cum
tanta modeſtia cibuz ſumeret ⁊ ad
quecq́ interrogata pie rńderet. He
ſitare aſo cepi ⁊ ꝙ obſeſſus ń eēt ſ̄
infirmitatis cā ſibi aliq̄d accidiſſe
obiect. tūc fili⁹ rē geſtā p ſe narrās
et q̄liter q̄ntocq́ tpe obſeſſus fuiſſet
indicauit. Mulier inquit quedam
malefica hanc mihi infirmitatē cō-
tulit. brigāti em̄ cōtra eam rōne cu
iuſdam diſplicētie circa regimē cu
rie cū eā durius increpaſſem quia
ceruicoſe voluntatis erat dixit. ꝙ
poſt paucos dies haberē intēdere
his q̄ mihi ꝯtingerēt. Sed ⁊ demō
in me habitās hoc idē refert ꝙ ma
leficiū ſub quadā arbore poſitū ſit
a malefica. qd niſi amoueat ń pote
ro liberari. ſ̄ nec arborē vult indi-
care. At ego nec minimā ſuis dict̄
fidē adhibuiſſem niſi expiētia me
ꝑtin⁹ edocuiſſet. Nā interrogatuſ
a me de interuallo tpis vt ꝑter cō-
ſuetū modū obſeſſoꝝ tāte ſue rōis
eſſet capacitatis. Reſpōdit vſu rō-

nis tantūmodo priuoꝛ qñ diuinis
aut vacare aut ſacra loca viſitare vo
luero. Precipue aūt demō ex ſuis
verbis ꝑ me prolatis dixit. Qꝛ ſi-
cut maioꝛē diſplicentiā hactenꝰ in
ſermonibus ad populuꝫ ſibi feciſ-
ſem. ita vt nūc nullo modo me pre
dicare ſineret. gratioſus em̄ ex re-
latu patris predicatoꝛ extitit ⁊ om̄i
bus amabilis. At ego inq̇ſitoꝛ cuꝫ
de ſingulis certificari volebā. per
quindenā ⁊ vltra ad varia ſanctoꝝ
limina ipm deducere decreui. Pre
cipue aūt ad eccleſiā ſancte Praxe
dis virginis vbi pars ſtatue mar-
moree. cui in ſua flagellatione ſal-
uatoꝛ noſter alligatus fuerat et ad
locū in quo Petrus apoſtolus cru
cifixus fuerat. in q̇bus locis horri-
biles eiulatus dum exoꝛcizabatur
emittebat. iam aſſerens ſe velle exi
re. poſt paululuꝫ vero minime. Et
vt p̄miſſum eſt in om̄ibus moꝛibuſ
manſit ſacerdos compoſitus ⁊ ſine
om̄i nota niſi dū exoꝛciſmi incipie
bant. ⁊ illis finitis duꝫ ſtola de col-
lo amouebatur extunc iterum nec
minimū irrationabilem aut inho-
neſtum motum demōſtrabat. Hoc
dempto dum eccleſiam aliquā per
tranſeundo genua pro ſalutatione
virginis gloꝛioſe flectebat. Tunc
dyabolus eius linguam in longuꝫ
extra os ſuum emittebat. Et inter-
rogatus. An nō ab illo ſe poſſet cō
tinere. Reſpondit. Hoc facere mi-
nime valeo ſic em̄ vtit̄ om̄ibus mē
bris ⁊ oꝛganis collo lingua pulmo
mone ad loq̄ndū vel eiulandū duꝫ
ei placet. Qꝛ audio q̇dem verba q̄
ſic ꝑ me ⁊ ex mēbris meis loquit̄. ſ3
reſiſtere om̄ino nō valeo ⁊ q̄nto de
uotius oꝛoni aliq̄ inſiſtere affecta-

rē tāto acriꝰ me impugnat linguaꝫ
emittēdo. Et q̄m columna in eccle
ſia ſcti Petri ex tēplo Salomonis
circūferrata exiſtit. ꝑ cuius virtutē
plures licet a demonibꝰ obſeſſi li-
berant̄. eo ꝙ ⁊ xp̄s p̄dicando in tē
plo illi ſe appodiaſſet. hic tm̄ occul
to dei iudicio liberari non potuit.
Alium moduꝫ pro ſua liberatione
ſibi diſponendo. licet em̄ per inte-
grum diem ⁊ noctē circa colūnam
incluſus māſiſſet tamē ſequēti die
poſt varios exoꝛciſmos ſuper eum
perlectos dū circūſtaret populus
⁊ magnus fieret cōcurſus. Et inter
rogatus in q̄ ꝑte colūne ſe xp̄s ap-
podiaſſet. tunc dentibus moꝛden-
do colūnam locū demōſtrabat. eiu
lans. Hic ſtetit. hic ſtetit. Vltima-
tim tamē dixit. nolo exire. Et cum
interrogaret̄. qua de cauſa. Reſpō
dit ꝓpter lābardos. Et interrogatꝰ
denuo. Cur ꝓpter lambardos egre
di nollet. Tūc reſpondit in italica
lingua cū tamē infirmus ſacerdos
illud ideoma ignoꝛaret di. Oēs fa-
ciunt ſic ⁊ ſic nominando peſſimū
viciuꝫ luxurie. At ſacerdos poſt h̄
me īterrogādo dixit. pater. quid ſi
bi volunt hec verba italica q̄ ex oꝛe
meo protulit. Cui cum indicaſſem
reſpōdit. Verba q̇dem audiui ſ3 in
telligere nō potui. Et qꝛ vt rei ꝓba
uit euētus h̄ demoniū erat de gn̄e
illo de quo ſaluatoꝛ in euangelio.
hoc genus demonioꝝ nō eijcit̄ ni
ſi in oꝛone ⁊ ieiunio. Jdeo quidaꝫ
venerabilis epiſcopus ꝑ turcos vt
fertur a ſede expulſus pie illi ſ3 com-
patiens per totum quadrageſima-
le tempus in pane ⁊ aqua ieiunijs
⁊ oꝛationibus ⁊ exoꝛciſmis quoti-
die inſiſtens, ipſum per dei gra-

tiam tandem liberauit ꝛ ad propria cū gaudio remiſit Sup quo licet ſi ne miraculo nullus in hac vita poſ ſit ſufficiēter diſſerere quibus ꝛ q̄t modis demō homīes poſſideat vel etiā ledat. Poſſum⁹ tn̄ dicē ꝙ q̄n ꝗ modis. dempto eo ꝙ in reb⁹ for tune exteriorib⁹ aliq̄n do tm̄ ledūt. Nam aliqui i proprijs tm̄mō vexā tur corpibus. aliqui i corpe ſimul ꝛ in potētijs interiorib⁹. aliqui i po tentijs tm̄modo interiorib⁹. aliqui caſtigatōe cor ad temp⁹ tm̄modo vſu rōnis priuātur. Aliqui vo ve lut beſtie irrōnales reddūtur. Pre fatum ſacerdotē quarto mō poſſeſ ſum fuiſſe declaratur. Nā nec in re bus fortune nec in ꝓprio vexatus corpore fuit. prout cōtigit btō iob. vbi deus demonē licētiaſſe manife ſte ſcripturā ſuper hoc tradit dicēs ad ſathan. Ecce vniuerſa q̄ habet i manu tua ſunt. tm̄ in eum ne exten das manū tuam. ꝛ hoc i res exteri ores. In corpus vero poſtmodum ait Ecce in manu tua eſt. verūtamē aīam eius ſerua. i. vitam eius ne au feras. Poteſt etiā dici. ꝙ tertio mo do ſcꝫ in potentijs anīe interiorib⁹ ſimul ꝛ corpe vexatus fuit. cū dice bat vt Job. vij. habetur. Ad dn̄m ſi dixero cōſolabit me lectul⁹ me⁹ ꝛ releuabor loquēs mecū in ſtratu meo. terrebis me p ſomnia ꝛ per vi ſiones horrore ꝯcuties demone ſcꝫ ꝓcurāte ſm̄ Nycolaū de lyra. ꝛ ſm̄ Tho. Terrebis me p ſomnia. q̄ ſcꝫ dormiēti apparēt. ꝛ p viſiōes q̄ ſcꝫ apparēt vigilāti ab vſu exteriorum ſenſuū alienato. ſolēt eīn fantaſma ta informata diurnis cogitatiōib⁹ eſſe interrorem dormientiū. Et hec operabātur i eo ex infirmitate cor poris. Vn̄ ſic ꝯſolatōe vndiꝗ ſeclu ſa nihil remedij videbat Job eua dēdi tot anguſtas. niſi p morte hor rore inquit cōcuties. Quibus mo dis ꝛ malefice hoies ledere p demo nes nemo dubitat. put ꝛ in ſeq̄nti bus patebit. qualiter p grandines in rebus fortune ꝛ in corpa anima liuꝫ ꝛ hoim leſiones inferūt. Et ter cius etiā modus ledendi eſt in cor pore ꝛ in interiorib⁹ potentijs abſ ꝗ priuatiōe vſus rōnis. Ptꝫ ex ea rum opationib⁹ vbi vt ſupra tactū eſt adeo mentes hominū ad illici tas affectiōes incendūt ꝙ neceſſa rio etiam nocturno tēpore ad ama ſias per longa terrarum ſpacia cur rere habent. a ſco carnalis amoris nimis illaqueati. Poteſt adduci et illud quod in haſſia oppido marg burck cōtigiſſe dicitur de quodam obſeſſo etiā ſacerdote dum in exor ciſmis demon interrogaret. quan to tēpore ſacerdotem inhabitaſſet. Reſpondiſſe fertur ſeptem annis. Et cum exorciſta obijceret. Cū vix per tres menſes eum vexaſti. reli quo tēpore vbi eras. Reſpōdit. In corpore ſuo me occultabam. Et ille In qua parte corporis vbi inquire bat. Reſpondit. vt plurimū in capi te. Et denuo. vbi nam fuiſſet quādo diuina celebraſſet ꝛ ſacramētū ſum pſiſſet inquiſitus. Dixit. Sub lin gua eius me occultaui. Et ille. Mi ſer. qua temeritate ad p̄ſentiaꝫ crea toris tui nō aufugiſti. Tūc demon Nūquid ſub ponte ſe neꝗ occulta re pt. donec deſup vir ſctūs ptranſi bit. dūmodo greſſus non fixerit. di uina tamen cooperāte gratia libe ratus fuit. ſiue verū ſiue ficticiū ꝓ tulerit. cum mēdax ſit ꝛ pater eius

Quart⁹ modus applicat̄ ad p̄fatū
poſſeſſum rhome liberatū ſub hac
declaratōe. ꝙ demon poſſit illabi
corpi licet nō animi. cū hoc ſoli d̄o
ſit poſſibile. Illabi etiā corpi nō ta
men infra termīos eſſentie corpis.
Hoc inq̄ꝫ declarādo habet̄ modus
quo demones ſubſtātialiter inter-
dum hoīes inhabitāt. ⁊ ad tempus
tātūmodo vſu rōnis priuāt. Et qui
dem hoc ſic declaratur. Nā dicere
poſſum⁹ ꝙ corpus habet termīos
duplicis rōnis. ſcꝫ quātitatis. ⁊ eſ-
ſentie. Uñ qñ angel⁹ q̄cūqꝫ bonus
vl' mal⁹ opat̄ infra termīos corpis
opat̄ ifra termīos corpal' q̄ꝫtitat͡. ⁊
ſic etiā illabit̄ corpi operādo circa
potētias q̄ꝫtitatiuas. ſic etiā boni an
geli etiā imagiarias ī hoīs viſiōes
operātur. Nūqꝫ aūt dicūtur illabi
eſſentie corpis. qꝛ nō poſſunt illa-
bi vt pars. necꝫ ſicut virtus. Nō ſi
cut pars. qꝛ alia ⁊ alia eſt eſſentia
vtrobiqꝫ. Nō ſicut virtus q̄ſi dans
eſſe. qꝛ ſuū eſſe habet ꝑ creatōem a
deo. Uñ ⁊ ipſe ſolus habet intriſe-
cam eēntie opatiōem ⁊ cōſeruatio
nem q̄ꝫdiu placitū fuerit ſue pieta-
ti ꝯſeruando. Uñ ꝯcluditur ꝙ alie
oīes ꝑfectōes ſeu defectus loquē
do de bonis q̄ ad ꝑfectōes. de ma-
lis q̄ ad defectus quādo operātur
ſi operātur circa corpus ⁊ ꝑtes ei⁹
vt circa caput illabūtur tali corpi
ſuper termīos videlicet quātitatis
⁊ quātitatiuas potentias. Si vero
circa aīam tūc iterum vtercꝫ extri-
ſece operatur. ſed modis diuerſis.
Et dicūtur opari circa aīam fantaſ
mata illa ſeu ſpecies intellectui re-
preſentādo. ⁊ nō ſolum ad iudiciū
ſenſus cōmunis ⁊ ſenſuū exterioꝝ
Ex quibus opationibus ſequūtur

tentatōes a malis angelis. ⁊ affecti
ones ⁊ cogitatōes male ꝑ indire-
ctum operādo verſus intellectum.
A bonis aūt angelis ſequūtur illu
ſtratōes fantaſmatū ad cognoſcē-
dum reuelāda ab eis. Uñ ⁊ talis di
uerſitas eſt. ꝙ boni angeli etiaꝫ di-
recte pñt imprimere in intellectum
fantaſmata illuſtrādo. Mali autem
necꝫ illuſtrare dicūtur fantaſmata
ſed potius obfuſcare. Item nec di-
recte imprimere pñt. ſed tātūmodo
indirecte inquātum intelligētem
neceſſe eſt fantaſmata ſpeculari.
Per hec tñ etiam angelus bonus
nō dicitur illabi anime. licet eaꝫ il-
lumiet. Sicut nec dicitur ſupior an
gelus illabi in inferiorem. licet euꝫ
illumiet. ſed tantūmodo extrinſece
opatur ⁊ coopatur modo q̄ dictum
eſt. vñ multomin⁹ malus illabi pōt
Et per hūc modum demō ſacerdo
ti corpus in tribus occupauit. Pri
mo ꝙ ſicut illabi ſuo corpi potuit.
infra videlicet termīos corporalis
quātitatis. Ita caput ſuū occupa-
uit ſubſtantialiter illud inhabitan-
do. Secūdo ꝙ ſicut circa animam
eius extrinſece operari potuit. ob-
fuſcando intellectum. vt rationis
vſum perderet Ita etiam potuit vt
ſine intermiſſiōe vl' etiā interpellā
ti eum quo ad amiſſionem rationis
vexaret. Licet etiam dici poteſt ꝙ
ex dono dei hoc habuerit ſacerdos
vt nō ſine intermiſſione a demone
vexaretur. Tertio ꝙ licet oībus
membris ⁊ organis ad loquendū.
⁊ voces ad formanduꝫ priuaretur.
ſemꝑ tamen ad verba. licet non ad
ſententiā verborum aduertentiam
habuit. q̄ modus obſidēdi plurimū
ab alijs obſidēdi mōis differt cū cō

muniter obſeſſi leguntˀ ſine intermiſſiõe a demonibꝰ affligi. vt patꝫ in euãgelio tã de lunatico cuiꝰ pater dixerat ad ieſum. Dñe miſerere filio meo qꝛ lunaticus eſt ꝛ male patitˀ Matth. xvij. ꝙ etiã de muliere illa quã ſathanas alligauerat. xviij annis ꝛ erat inclinata nec omnino poterat ſurſum aſpicere. Luc. xiij. Quibus etiã modis ĩdubie demones diuina pmiſſione ad inſtantiã maleficarũ vexare poſſunt.

De modo quo om̄e genus infirmitatis inferre poſſunt. Et h̄ in generali de grauioꝛibus.

Capitulũ. xi.

Ed et hoc ꝙ nõ ſit aliq̃ infirmitas coꝛpoꝛalis q̃ a maleficis deo pmittẽte inferri non poſſit. Etiã ſi ad lepꝛam vel epilenſiã ſe extẽdere habeat. Pꝛobari põt ꝑ hoc ꝙ ꝑ doctoꝛes nullũ genus infirmitatꝭ excipit. Nam ſi diligẽter ea q̃ ſupius tacta ſunt tam de virtute demonuꝫ ꝙ ad maliciã maleficaꝝ ꝯſiderantˀ nullam patitur hic difficultatem. Nam ꝛ nider tam in ſuo pꝛeceptorio ꝙ etiaꝫ foꝛnicario vbi q̃rit. An malefici poſſint veraciter ſuis maleficijs homines ledere. Et eſt queſtio abſq; exceptione alicuiꝰ infirmitatis etiam ꝗtumcũq; incurabilis. Et vbi reſpõdit ꝙ ſic. querit cõſequenter quibus modis ꝛ quibus rebus. Et quo ad pꝛimũ reſpondit vt ſupꝛa ex pꝛima queſtione pꝛime partis tractatus patuit. Pꝛobatur etiam per Iſidoꝝ deſcribentis maleficarũ operationes. viij. ethi. ca. ix. Malefici dicuntˀ ob facinoꝛum magnitudinẽ. hi eñ elemẽta cõcutiunt ſcꝫ opere demonũ ad tempeſtates concitãdas. mẽtes hominuꝫ turbant modis videlicet ſupꝛa tactis vſum rationis vel omnino impediendo. autˀ grauiter obfuſcãdo ſubdit. et abſq; vllo veneni hauſtũ violentia tantuꝫ carminis animas interimũt vitam videlicet auferendo. Pꝛobatur etiam ꝑ ſanctũ Thomam in. ij. ſenten. circa diſti. vij. et. viij. Et in. iiij. diſti. xxxiiij. Et communiter per omnes theologos ibidem ſcribentes ꝙ malefici om̄ibus modis poſſunt ꝓcurare leſiões in hominibus ꝛ eoꝝ rebus cooperante demone in quibus demõ poteſt ſolum ledere vel decipere videlicꝫ in rebus fama coꝛpoꝛe vſus rationis ꝛ in vita. vult dicere ꝙ in illis in q̃bus demon per ſe abſq; malefica poſſit ledere. poſſit etiã cũ malefica. imo amplioꝛi facilitate ꝓpt maioꝛem diuine maieſtatꝭ offenſionẽ vt ſupꝛa tactũ eſt. De rebus nanq; ptꝫ Iob. i. ꝛ. ij. vt ſupꝛa patuit. De fama patet in legenda beati Hieronimi vt refert Io. an. i hieroniminiano ꝙ diabolus ſe tranſfoꝛmauit in foꝛmam ſancti Siluani epiſcopi in nazareth amatoꝛꝭ Hieronimi. Qui demon pꝛimo feminã nobilem nocte in lecto pꝛocare vel pꝛouocare cepit ad luxuriam verbis. ꝛ deinde factis ſollicitauit ad malum. que cũ clamaret demon ſub ſpecie ſancti epiſcopi ſub lecto ſemine ſe abſcondit vbi requiſitus et inuentus per luxurioſa verba ſe mẽtitus eſt eſſe epiſcopum ſiluanũ. In craſtinum igitur ſanctus vir diſparente dyabolo diffamatus eſt grauiſſime. Que infamia tandem circa ſepulcrum ſancti Hieronymi faten-

te dyabolo in obſeſſo corpore pur-
gata eſt. De corpore patet i beato
Job qui percuſſus fuit a demone
vlcere peſſimo quod exponitur de
lepra. Refert etiam Sigſbertus et
Vincen. in ſpe. hyſto. li. xxv. c. xxx
vij. ꝙ tempore Ludouici ſecundi
imperatoris in parrochia magun-
tina quidam demon primo ſepe la
pides iecit et quaſi mallio ad do-
mos percuſſit. Et deinde publice
loquendo furta prodendo ⁊ diſcor-
dias ſeminādo plures inquietauit
Deinde oēs contra vnum irrita
uit cuius hoſpitium vbicunqꝫ ma-
nebat incēdit. Et ob illius peccata
omnes pati affirmauit. Unde tan-
dem tm̄ agros pro hoſpitio habe-
re potuit propter quod cuꝫ preſby
teri letanias celebrarent multos ia
ctibus lapidum demon vſqꝫ ad cru
entationem leſit. aliquādo quieuit
aliquādo ſeuit. ⁊ per triēnium iſta
continuauit quouſqꝫ oīa edificia
ibi incendio cōſumpta ſunt. Item
de nocumento vſu rationis ⁊ vexa
tione interiorum ſenſuum probat
ex poſſeſſis ⁊ arreptitijs per euan-
gelicas etiam hiſtorias. Item de
morte et ꝙ de vita etiam quoſdam
priuat. Patet Thobie. vj. de ſeptē
viris ſare virginis occiſis qui pro
pter luxurioſum affectum ⁊ effrenē
appetituꝫ in virginem ſaram eiuſ-
dem non erant digni matrimonio.
Quare ↄcluditur ꝙ ſicut per ſe ita
⁊ amplius per maleficas in oībꝰ
nihil dempto hoibus nocere poſ-
ſunt. Uerum vbi queritur. An hu-
iuſmodi leſiōes ſint potius demo-
nibus aut maleficis imputāde. Re
ſpondetur ꝙ ſicut propria ⁊ imme
diata actione demones operātur

infirmitates immittēbo. ita ⁊ ipſis
principaliter ſunt imputande ſed
quia in cōtemptum ⁊ offenſam cre
atoris ſimul et in perditionem ani
marum querūt huiuſmodi per ma-
leficas exercere ſcientes ꝙ per ta-
lem modum ſicut deus amplius ir
ritatur ita ⁊ amplius permittit eis
poteſtatē ſeuiendi. quia ⁊ defacto
innumera maleficia perpetrantur
que non permitterētur dyabolo in
ferre hominibus ſi per ſe ſolum af-
fectaret homines ledere que tamē
permittuntur iuſto ⁊ occulto dei iu
dicio per maleficas propter earuꝫ
perfidiam ⁊ catholice fidei abnega
tionem. Unde et eis iuſto iudicio
talia maleficia imputātur ſecunda
rio quātumcunqꝫ dyabolus ſit actor
principalis. Scopa ergo quaꝫ mu
lier intingeret aque vt pluat ⁊ ſur-
ſum in aerem aquam ſpargendo li-
cet in ſe nō cauſat pluuiaꝫ nec poſ-
ſet mulier inde reprehendi. quia ta
men ex pacto cum demone inito.
vbi iam vt malefica talia facit licet
demon ſit qui pluuiā cauſat. ipſa ta
men merito inculpatur. eo ꝙ mala
fide ⁊ ope dyabolo ſeruit eius obſe
quijs ſe tradendo. Sic etiam quā-
do imaginē cereā vel ſilr̄ ad male-
ficiandū aliquē maleficus facit vel
qn̄ maleficio alicuiꝰ in aqua vł plū
bo imago apparet qcq̄d moleſtie
infert tali imagini cū tale experit
fieri i imaginato. i. hoi maleficiato
puta pūctura vł alia leſura qcunqꝫ
Licet leſio realr̄ inferat imagini ꝑ
maleficā vł aliū hoīeꝫ ⁊ iuiſibiliter
demon maleficiatū hoīeꝫ eodē mō
ledit. merito tm̄ malefice imputat.
qꝛ ſine ea deꝰ nūqꝫ leſionē inferre
diabolo ꝑmitteret. nec diabolꝰ ꝑ ſe

ledere ipm̄ attentaſſet. Sʒ q² dictū
eſt de fama in q̄ demones per ſe ho
mines ledere poſſunt abſq₃ malefi
carum cooꝑatione. poſſet in dubiū
verti. An etiā demones per ſe poſ
ſent honeſtas mulieres infamare.
vt tanq₃ malefice reputarent. cū in
earum effigie ad maleficiādum ali
quem appererent. Vn̄ cōtingeret ta
lem innocenter infamari. Reſpon
ſio. Aliqua ſunt p̄mittēda. Primo
q² dictum eſt demonez nihil poſſe
efficere abſq₃ diuina ꝑmiſſione. vt
in prima pte operis circa vltimam
queſtionē patuit. Etiā tactum eſt ꝙ
nō eſt tanta permiſſio ſuꝑ iuſtos ⁊
in charitate exiſtentes. ſicut ſuper
pctōres. in quos vtiq₃ ſicut maiorē
habet poteſtatē. Iuxta illud. Cum
fortis armatus cuſtodit ⁊c. Ita vti
q₃ plura permittūtur a deo in eorū
afflictionē q̄₃ ſuper iuſtos. Demuʒ
licet iuſtos in rebus exteriorib⁹ vt
fama ⁊ ſanitate corporis ledere poſ
ſunt deo ꝑmittente. q² tamen ſciūt
hoc eis cedere in augmentū meri
torū. Ideo minus eos ledere affe
ctant. Ex quib⁹ dici poteſt. ꝙ i hac
difficultate reſpect⁹ poteſt haberi
ad diuerſa. Primo ad diuinā ꝑmiſ
ſionem Secūdo ad hoiem qui cen
ſetur honeſt⁹. cuʒ tales nō ſemꝑ ſūt
in charitate exiſtētes. ſicut ſūt ſub
honeſtate reputati. Tertio ad faci
nus in quo innocens deberet infa
mari. q² illud ex ſua radice cuncta
flagitia mūdi excedit. Ideo dicen
dū. Licet ex diuina permiſſiōe qui
ꝗ̄ innocēs ſiue integra cōſtitutus ſi
ue non. ledi poſſit in rebus fortu
ne ⁊ fama. habēdo tn̄ reſpectum ad
ipm̄ facinus ⁊ grauitatē criminis.
cū malefici ſic nūcupātur ob faci-
norū magnitudinē. Iuxta Iſidoꝝ
ſepe allegatū Dici pōt ꝙ hoc vt ali
quis innocēs predicto modo a de
mone infamet fieri nō eſt bn̄ poſſi
bile. iterū multis reſpectib⁹. Pri
mo q² cuʒ infamare in vicijs q̄ abſ
q₃ peccato expreſſo vel tacito inito
cuʒ demone ꝑpetrātur. vt ſunt fur
ta. latrocinia. ⁊ act⁹ carnales. Aliō
ſit ab infamia ſuꝑ vicia que nullo
modo pn̄t homini iputari. aut ab
eo perpetrari niſi ſuꝑ pactū expreſ
ſo cuʒ demone inituʒ. q̄lia ſunt ope
ra maleficaꝝ. que niſi virtute demo
nū a maleficis ꝑpetrātur. vt vbi ho
mines iumēta aut terre fruges ma
leficiāt. vn̄ ⁊ eis aliter imputari nō
poſſunt. Ideo licet demon poſſit
hominez de alijs vicijs infamare.
de tali tamen vicio infamare ꝙ ſi
ne eo non poteſt ꝑpetrari. nō vide
tur bene poſſibile. Preterea hucuſ
q₃ nunq₃ actum eſt nec repertuʒ vt
aliquis innocens ſit per demonez
taliter infamatus. Et ſic propter ta
lem infamiā morti fuiſſet adiudica
tus. imo vbi tātūmodo infamia la
borat. talis nulla pena punitur. ni
ſi ꝙ canonica purgatio ſibi indica
tur. vt in tercia parte operis circa
ſecūduʒ modū ſententiādi malefi
cas patebit. Et licet ibi contineat
quod in caſu dum in purgatiōe de
ficeret et pro reo eſſet habendus. Ad
huc tamen abiuratio ſibi indicere
tur anteq₃ vlterius ſuper penam re
lapſis debitam procederetur. Sed
quia circa contingentia laboram⁹
que actu nunq₃ fuerunt perpetrata
nulli dubium quin ⁊ in poſterū di
uina permiſſio fieri non permittat
Preterea ⁊ a fortiori propter ange
licā cuſtodiā que nō ꝑmittit inſon-

tes in alijs criminibus minoribus
infamari. vt i latrocinijs ꝛ hmõi mi
nus permittet. imo fortius ſue cu-
ſtodie deputatū ab infamia talium
flagitiorum preſeruabit. Nec valet ſi
q̄s acta ꝑ ſanctū Germanū obijcēt
q̄n demones in aſſumptis corpib⁹
ꝛ ad mēſam ꝯſedentib⁹ alias mulie
res viris ſuis ꝯdormiētib⁹ p̄ſenta
bant hoſpitē illudentes q̄ ſi ille mu
lieres in ꝓprijs corpibus ſemꝑ edē
tes ꝛ bibentes aduētarēt. de q̄ etiā
ſupra mentio habita eſt. Quia nec
ibi ille mulieres excuſant quaſi in
nocētes oīno. ſʒ ꝙ talia mulierib⁹
ſepe accidūt qḋ iuxta. c. xxvj. q. v.
epi. notat̄. Ubi rep̄hendūtur tales
ꝙ dum in imaginaria ſolūmodo il
luſione trāſferātur. putāt ſe veraci
ter ꝛ corpaliter trāſferri. licet vt ſu
pra tactū eſt interdum corpaliter a
demonib⁹ vehūtur. Sed ꝙ corpa-
les infirmitates alias oēs nulla
dempta diuina ꝑmiſſione inferre
pn̄t. De illo eſt p̄ſens ſpeculatio.
Cōcludendo ex p̄notatis ꝙ ſic. cuʒ
nulla fiat a doctorib⁹ exceptio. cui
ꝛ rōnem aſſentire oportet. eum aīs
demones ſua naturali ỽtute cūcta
corpalia excedūt. vt ſepe tactuʒ eſt.
Acta deniqʒ ꝛ geſta ꝑ nos reperta
hec affirmāt. Nam licet maior diffi
cultas fortaſſis circa leprā aut epi-
lentiā oriri poſſit. An vicʒ talia in-
ferre poſſent. eo ꝙ hmōi tm̄modo
ex diuturnis ꝑuijs interiorum diſpo-
ſitionib⁹ ꝛ defectibus ſolent oriri.
nihilomin⁹ ꝑ maleficia interduʒ eē
illata reptum eſt. Nā vt in dyoceſi
Baſilieſi in ꝯfinib⁹ ꝑtiū lotharin-
gie. ꝛ Alſatie. cū q̄dā honeſt⁹ labo
rator q̄dā verba dura ꝯtra rixoſam
quādā mulierem ꝓtuliſſet. illa in

dignata. minas adiecit. quod i bre
ui ſe de eo vindicare vellet. Et ille
licet minas ꝑuipendiſſet. eadē ta-
men nocte ſibi puſtulā collo accre
uiſſe ſenſit. fricādo tamē paululuʒ
ꝛ tangens totā faciem inflatā ꝛ tu-
mefactā. cum collo ꝑſenſit intātum
vt horribilis ſpecies lepre etiā per
totum apperet corpus. qui non di-
ſtulit ſed q̄ntotius amicis ꝛ conſu
libus accerſitis rem geſtā ſuꝑ com
minatoria verba mulieres narra-
uit. ꝛ ꝙ ſic mori ea fide ꝛ ſuſpitiōe
vellet. ꝙ illa ſibi arte magica eadeʒ
malefica intuliſſet. Quid plura. mu
lier capitur queſtionibus exponi-
tur. ꝛ crimen fatetur. At iudex de
modo ꝛ cauſa diligētius inquirēs.
Reſpondit. Cum me verbis oppro
brioſis homo ille aggreſſus fuiſſet
ego ira ſuccenſa. cum ad domū ve
niſſem. malignus ſpiritus cauſam
triſticie mee inq̄rere cepit. cui cuʒ
ſingula enarraſſem. ꝛ vt me vindi-
care poſſem. eidem inſinuando in-
ſtarē. Ille inquiſiuit dicēs. Quid
ergo vis vt ei faciā: At ego reſpon
di. Uellem vt inflatam faciem ſem-
per retineret. Et ſic ille abſceſſit. ꝛ
illam infirmitatem vltra quā petij
homini intulit. ego eīm ꝙ tali lepra
eum ꝑcuteret minime ſperaſſem.
vnde ꝛ incinerata fuit. In dyoceſi
deniqʒ Conſtantienſi inter Briſia
cum ꝛ Friburg. leproſa quedā mu-
lier multis referre ſolet. niſi debi-
tum vniuerſe carnis iam ab annis
duobus ꝑſoluerit. quod ſimili de
cauſa contrauerſie q̄ int̄ ipaʒ ꝛ quā
dam aliā mulierem mota fuiſſet. dū
de nocte domū egreſſa ante oſtiuʒ
q̄d operis agere tentaſſet. vētus q̄
dā calid⁹ a domo alteri⁹ mulieris

que ex oppoſito domus ſue fuerat eius faciem repẽte inſufflauit. vnde ⁊ ſubito in leprã quã geſtabat ſe incidiſſe aſſeruit. In dyoceſi deniꝙ eadem ⁊ territorio nigre ſilue malefica dũ p lictorem ſup ſtruem lignorum ꝓ incendio ſibi parato a terra eleuaret dixit. Dabo tibi mercedẽ. Et ſic inſufflando in eius vultũ ſtatim lepra horribili p totũ corpus pcuſſus paucis expoſt ſupuixit diebus. horrẽda eius flagitia breuitatis cauſa obmittunt. ſicut ⁊ alia q̃ſi innumera ſup hec recitari poſſent. Epileſiã nãꝙ ſeu caducum morbũ certis infligiſſe p oua cũ mortuorũ corpibus ſubtumlata. pcipue ex earũ ſecta inhumatis cũ alijs eax cerimonijs q̃ recitãda nõ ſunt vbi in potu vel cibo alicui pbuerũt ſepius a nob reptũ eſt.

Sup modum quo alias ꝯſimiles infirmitates in ſpãli hominibus inferre ſolẽt.

Capitulũ. xij.

Alias deniꝙ infirmitates iflixiſſe vt cecitatẽ vel acutiſſimos dolores ⁊ torſiões in corpibus hominum quis enumerare põt. Tamen ex his que oculis noſtris pſpexim⁹ ⁊ que vni ex inquiſitoribus innotuerunt aliqua in medium pducam⁹. Eo in tẽpe quo in oppido Jſbruck inquiſitio ſup maleficas fieret hic inter alios deductus fuit caſus. Nã honeſta quedam pſona ⁊ vni ex familiaribus archiducis matrimonio copulata in pñtia notarij ⁊c. ſm formã iuris depoſuit q cũ tpe ſue virginitatis cuidã ex ciuibus famularet. Accidit vt vxor illius graui dolore capitis lãgueret. Pro cuius curatõe cum quedã mulier acceſſiſſet ⁊ ſuis carminibus ⁊ cert praxis mitigare dolorẽ haberet. Ego ei⁹ practicã vbi diligenter obſeruabam pſpexiꝙ q ꝯ naturã aq fuſe in ſcutellam q̃dam ipa aqua in ollã aliã aſcendiſſet cum alijs cerimonijs que recitare opus nõ eſt. ꝯſideranſꝙ q ex illis dolor capitis in dña nõ mitigaret aliq̃liter indignata hec verba ad maleficam ꝓtuli. Neſcio q̃d agitis vos nõ facitis niſi ſupſticioſa. ⁊ hoc ꝓpter cõmodũ veſtx. Tũc malefica ſtatim ſubiunxit. An ſint ſupſticioſa vel nõ. tercia die tu ſenties quod rei ꝓbauit euẽtus. Nã tercia die mane me ſedente ⁊ fuſum apprehendẽte. tãtus dolor ſubito corpus meum inuaſit. Primo in interioribus vt nõ eſſet ps corpis in qua nõ punctiones horribiles ſentirẽ. Secundo non aliter mihi videbat niſi q ꝯtinue igniti carbões capiti meo ſupfunderent. Tercio in cute corporis a vertice vſꝙ ad plantas pedis nõ fuiſſet ſpacium ad punctum acus vbi nõ fuiſſet puſtula alba ſanie repleta. Sicꝙ in his doloribus eiulando ⁊ tantummodo mortẽ optando vſꝙ ad diem quartum ꝑſtiti. Tandem maritus domine mee vt ſtabulum quoddam intrarem mihi iniunxit. At ego paulatim incedendo eo precedente dum ante oſtium ſtabuli eramus. Ecce inquit ad me pecia panni albi ſup oſtium ſtabuli. At ego. Video bene. Tũc ille. Q̃tum potes remoue. quia forte melius habebis. Tuuc ego q̃tum potui vno brachio me ad oſtium tenente cum altero petiam apprehẽdi. Aperias inquit dominus ⁊ ꝯſidera dili-

genter ibi repoſita. Tũc vbi petiaꝫ
ſolui plura ibidem incluſa reppert.
ꝓcipue autem grana quedã alba ad
modum quo puſtule inerãt corpori
meo. ſemina quoqꝫ ⁊ legumina quo
rum ſimilia nec edere poterã aut in
tueri cum oſſibus ſerpẽtum ⁊ alioꝝ
animalium intuita ſum. Et ſic ſtupe
facta duꝫ inqrerem a domino quid
nã agendum foret vt in ignem cun-
cta ꝓijcerem iniunxit. Proieci. Et
ecce ſubito nõ poſt hore ſpaciũ aut
quartale. ſꝫ in momento vt in igneꝫ
res ille fuerant ꝓiecte omnẽ ſanita
tem p̄ſtinã recuꝑaui. Et quia plura
ꝫ vxorem illius cui famulabat fu-
erunt depoſita ꝑ que ſuſpecta nõ tã
leuiter ꝙꝫ ⁊ vehementer fuit habita
⁊ ꝓcipue ꝓpter magnã familiarita-
tem cum maleficis habitã. Unde ꝓ
ſumit ꝙ conſcia de maleficio repoſi
to hoc viro idicauit. ⁊ deinceps mo
do p̄miſſo publicatum ſanitatem an
cilla recuꝑauit. Inſuꝑ aliud maleſi
cium cuidam ꝑſone etiam muliebri
illatum in eodem oppido referre in
deteſtationem tanti criminis expe-
dit. Mulier quedam maritata ⁊ ho
neſta acceſſit ⁊ iuxta iuris formam
vt ſupra depoſuit. Retro domũ in-
quit habeo viridarium eſt ⁊ illi or-
tus contiguus vicine mee. Unde q̄-
dam die cum tranſitum fieri ex orto
vicine ad viridariũ meum nõ abſqꝫ
damno perſpexiſſem ſtans in oſtio
viridarij. ⁊ apud meipſam conquerẽ
do ⁊ querulando tam de tranſitu ꝙꝫ
⁊ de damno. vicina ſubito ſuperue-
nit. ⁊ an eam ſuſpectam haberem in
quiſiuit. At ego territa ꝓpter ma-
lam eius famam nihil aliud niſi hec
verba protuli. Greſſus in gramini-
bus damna demonſtrant. Tunc il-
la indignata quia ad eius fortaſſis
beneplacitũ me litigioſis verbis cũ
ea implicate nolebam. Abſceſſit cũ
murmure. Et verba que ꝓtulit licet
audirem. tamen intelligere non po-
tui. Poſt paucos v̓o dies ingẽs in-
firmitas mihi accidit cuꝫ doloribus
ventris ⁊ acutiſſimis torſionibus a
latere ſiniſtro verſus dextrum ⁊ vi-
ceuerſa quaſi duo gladij aut cultri
eſſent pectori infixi. Et ſic die no-
ctuqꝫ clamoribus omnes vicinos a-
lios inquietaui. Et ꝯfluẽtibus hinc
inde ꝓ ꝯſolatione accidit vt lutifi-
gulus p̄fatam vicinam ⁊ maleficam
adulterino flagitio habens in ama-
ſiam ſimili modo viſitationis gra-
tia accedens. ⁊ infirmitate mee com
patiẽs poſt verba ꝯſolatoria abſceſ-
ſit. Sequenti tamen die feſtine re-
dijt. ⁊ inter alia conſolatoria ſubiũ-
xit. Expimentum capiam an ex ma
leficio hec vobis infirmitas accide-
rit. quod ſi ſic reptum fuerit ſanita-
tem vobis recuꝑabo. Accepto ergo
plumbo liquefacto ⁊ me in lecto de-
cumbente plumbum in ſcutellam
aqua plenam ſupra corpus meũ ap-
podiando infudit. ⁊ vbi quedã ima
go ⁊ figure diuerſarum rerũ ex plũ-
bo congelato apparuiſſent. Ecce in-
quit ex maleficio hec vobis conti-
git infirmitas. Et ſuꝑ limen oſtij do-
mus vna ꝑs inſtrumentoꝝ malefi-
cij continetur. Accedamus ergo ⁊
illis amotis melius ſentietis. Sicqꝫ
maritus meus cũ eo pariter ad tol-
lendum maleficiũ accedunt. Et lu-
tifigulus limẽ eleuans marito iniũ-
xit vt manum in foueam que appa-
ruerat mitteret. ⁊ quecũqꝫ inueni-
ret extraheret. Quod ⁊ fecit. Nam
p̄mo imagineꝫ ꝗdam cereã in lon-

gitudine vnius palme vndiq̄ ꝑforatā habentis duos acus ex aduerſo ꝑ latera ad modum quo ipa punctiones a ſiniſtro latere vſq̄ ad dextrū. ⁊ econuerſo ꝑſenſerat extraxit. Demū pecias pāniculoꝝ diuerſas. plurimas res tam in granis q̄ȝ in ſeminibus ⁊ oſſibus ꝯtinētes ſicq̄ illis in ignē ꝓiectis ego q̄dē ꝯualui. ſʒ nō ex toto. Nā lʒ torture ⁊ pūctiones ceſſaſſent appetituſq̄ comedēdi rediſſet. ex integro tn̄ ꝑſtine ſanitati vſq̄ in pn̄s minime ſum reſtituta. Et cum apud lutifigulū ſportune inſtarem. Vn̄ hoc ꝙ ꝑſtina ſanitas nō rediret. Rn̄dit. Sūt ⁊ alia inſtrumēta alibi abſcondita q̄ inuenire nō valeo. Et q̄liter tn̄c ꝑma inſtrumenta repoſita agnouiſſet dum inquirerē. Rn̄dit. Ex amore q̄ amicus amico reuelare ſolet hec cognoui. Vn̄ dum adulterā ꝓcabar ⁊ mihi vicinā agnoui. Ideo argumētuȝ ſuꝑ eā cepi ſuſpicatōnis hec egrota recitabat. Sed quid ſi ſingula que in illo dumtaxat oppido repta ſunt dum recitare velleȝ liber vtiq̄ foret ꝑficiendis. q̄rti em̄ ceci claudi aridi ⁊ diuerſ irretiti infirmitatib⁹ iuxta formā iuris ex vehementi ſuſpitione ſuꝑ maleficas eis huiuſmodi infirmitates in genere vel in ſpecie ꝑdicentes. ⁊ ꝙ talia in breui ſentire haberēt. vel ad dies vite vel ad mortem ſtatim ꝑcipiendam. Et qd̄ ꝼm eoꝝ auiſamenta cūcta acciderunt. vel ad ſpecificatā infirmitatē. vl' ad mortem alioꝝ. quia em̄ terra illa valliſ ⁊ armigeris abundat. ⁊ ꝓciabāt vicia vbi interdum mulieres ꝓcabāt dum illas ꝓcatas abijcere ⁊ alias honeſtas matrimonio ſibi copulare diſpoſuerūt. Raro ſine vindicta ſuꝑ maleficiū inferendū aut viro aut vxori dū ſe ſpretas cernebāt. thorus cōiugalis ꝑſeuerabat. Non autem viris tm̄ q̄tuȝ mulieribus eo vt pie eſtimari poteſt illis interēpt' aut arefactis priores amaſias ꝓcare haberent. Nam ⁊ cocus quidam archiducis dum iuuenculam honeſtam ⁊ alienigenam duxiſſet malefica eius amaſia in publica via alijs honeſtis ꝑſonis audiētibus iuuencule maleficiū ⁊ mortē ꝑdixit extēſa manu, dicēs. Nō diu de tuo marito gaudeb. Statiq̄ſ ſequenti die lecto decubuit. ⁊ poſt paucos dies debituȝ vniuerſe carnis ꝑſoluit in extremis ꝓteſtādo. En ſic morior qd̄ illa ſuis maleficijs do ꝑmittēte me interimit. ⁊ vtiq̄ ꝓ meliori deo ſibi alias nuptias in cel' diſponēte. Sic deniq̄ ꝑ maleficia. miles q̄dam vt publica fama teſtat' interemptus fuit ſic ⁊ alij plures q̄s recitare omitto. Inter quos ⁊ domicellus q̄dam dū ad nutū amaſie ſecum ꝑnoctare nolebat. ⁊ ꝑ famulū ſuū qd̄ ea nocte ſecū cert' negocijs ꝓpeditus ꝑnoctare nō poſſet ei indicaſſȝ. Illa indignata famulo iniūxit. dicas domicello. Nō diu me vexabit. ſicq̄ ⁊ ſequēti die infirmatus. poſt paucos dies ſepultus. Sunt ⁊ tales malefice que iudices ſolo aſpectu ⁊ oculorum intuitu maleficiare ſciūt. quod etiam nullam moleſtiam eis inferre publice ſe iactātes. ſʒ ⁊ q̄buſcūq̄ ꝓ criminalibus cauſis detentis ⁊ grauiſſimis tormētis ꝓ dicenda veritate expoſitis taciturnitatē inferre ſciunt ꝙ nunq̄ eorum facinora detegere poterunt. Sunt ⁊ que imaginem crucifixi flagellis ⁊ cultris impingēdo ob maleficia perpetranda cum

turpiſſimis verbis ꝯtra glorioſiſſi-
me virginis Marie puritatē ⁊ no
ſtri ſaluatoris ex eiꝰ intemerato vte
ro natiuitatē dehoneſtauerūt ꝟba
illa ⁊ ſingulos actus recitare nō ex
pedit cū nimis ſint pioꝝ auriū of-
fenſiua. in ſcriptis tamē redacta et
repoſita ſunt ꝑut baptiſata quedā
iudea ⁊ alias iuuēculas induxerat
quarum vna vualpurgis nomie eo
dem anno in extremis poſita duꝫ a
circūſtantibus ad confeſſionē pec-
caminū hortaret̄ exclamauit. Cor-
pus ⁊ animam tradidi dyabolo nec
ſpes mihi adeſt venie. ⁊ ſic defun-
cta. Singula hec nō ad ignominiā
ſed ad laudē ⁊ gloriam illuſtriſſimi
archiducis conſcripta ſunt cū reue
ra vti catholicus princeps ⁊ precl-
puus fidei zelator in exterminiū ea
rum cū aſſiſtentia reuerēdiſſimi or-
dinarij brixieñ. non mediocriter la
borauit. Recitata aūt potius in de-
teſtationē ⁊ odiū tanti criminis vt
q̄ iniurias hominū vlciſci non deſi
ſtunt. quō iniurias creatoris ⁊ fidei
cōtumelias etiā nō habendo ad tē-
poralia dāna reſpectū ſufferre poſ-
ſunt. omniū eī eorum hoc precipu
um fundamentum fidei videlicꝫ ab
negatio exiſtit.

Super modum quo obſtetrices
malefice maiora dāna inferunt duꝫ
infantes aut interimunt aut demo-
nibus execrando offerunt.

Capitulum xiij.

n Ec preterēū-
dum eſt de nocumentis a
maleficis obſtetricibꝰ pue
ris illatis. Et primō quō interimūt
Scđo quō demonibus offerendo
execrāt. In dioceſi nāq̄ꝫ argētineñ
⁊ oppido zabernio mulier quedā am
honeſta. ac beatiſſime virgini Ma
rie plurimū deuota hunc caſum re-
ferre ſibi accidiſſe ſingulis eius ho
ſpitiū quod publice tenet: nigrā ha
bens aquilā pro interſigno frequē-
tantibus cōmemorat. A viro inquit
legitimo ſed iam defuncto imp̄gna
ta. Ubi dies pariendi appropinqua
rent. Mulier quedam obſtetrix vt
ipſam ad obſtetricandū puerū acce
ptaret importune inſtabat. At ego
cōſcia de eius infamia licet aliā mi
hi aſſumere decreuiſſem. Verbis tū
pacificis quaſi ſuis annuere vellem
petitionibus me ſimulabā. Adueni
ente aūt tp̄e partus cum aliā obſte-
tricē conduxiſſem. Illa prior indi-
gnata quadā nocte cameram meam
euolutis vix octo diebus cū duabꝰ
alijs mulieribus ingredit̄. Et lecto
appropinquātes in quo iacebā. Cū
maritū meum qui in altera dormie-
bat camera vocare voluiſſem ſingu-
lis membris ⁊ lingua ita remāſi vi-
ribus deſtituta qđ dempto viſu cuꝫ
auditu nec pedicam mouere potuiſ
ſem. In medio ego illaruꝫ duarum
ſtans malefica: hec verba protulit.
Ecce hec peſſima mulieruꝫ quia in
obſtetricē me recipere noluit impu
ne nō trāſibit. Et cū alie due a late-
re ſtantes pro ea ſupplicarēt dicen-
tes tamē nunq̄ꝫ alicui ex noſtris no
cuit. Malefica ſubiūxit: Hāc mihi
quia diſplicentiā fecit ſuis inteſti-
nis aliqua immittere volo. Sic ta-
men ꝙ infra dimidiū annuꝫ nullos
ꝓteruos dolores ſentiet ſ; illo euo
luto ſatis cruciabit̄. Acceſſit ergo ⁊
ventrem cuꝫ manu tetigit. Mihiq̄ꝫ
videbat̄ quaſi inteſtinis extractis
certas res quas tamen videre non

potui intromitteret. Illis ergo abe
untibus cum vires ad clamandū re
cuperaſſem maritum ꝙ̄totius voca-
ui ⁊ rem geſtam denudaui. Cū au-
tem illam cauſaꝫ puerperio aſſigna-
re vellet dicens. Vos puerpere plu
rimis illuſionibus ⁊ fantaſijs labo-
ratis. nec quoqꝫ modo dictis meis
fidem adhibere volebat. adiūxi. Ec-
ce ſpacium ꝓ āno dimidio mihi do-
nauit. quo elapſo ſi nulli cruciatus
ſupuenient dictis tuis fidem adhi-
bebo. Conſimilia deniqꝫ verba filio
clerico qui ⁊ ꝓtunc archidyaconus
ruralis erat protulit cum ⁊ ipe viſi-
tationis gratia illo die eam frequen
taſſet. Quid plura ſex menſibus ad
punctum euolutis internoꝝ viſceꝝ
tortura ſubito ipaꝫ tam dire inuaſit
vt nec diebus nec noctibus a clamo
ribus omnes inquietādo abſtinere
potuiſſet. Et quia vt pmiſſuꝫ eſt de-
uotiſſima virgini ⁊ regine miſicoꝛ
die extitit in pane ⁊ aqua ſingulis
ſabbatinis diebus ieiunando. Ideo
⁊ ꝑ ipſius ſuffragia credidit ſe libe-
rari. Unde ⁊ quadam die vbi opus
nature ꝑficere volebat. tūc omnis il
la immundicia e corpore ꝓrupit. Et
aduocans maritum cum filio dixit.
Sunt ne res iſte fantaſtice. Nonne
dixi poſt dimidij anni ſpacium ve-
ritas cognoſcet̄. Aut quis vidit vn-
ꝙ̄ ſpinas oſſa ſimul etiam ligna me
comediſſe. Erant eñ ſpine roſaꝝ in
lōgitudine vnius palmi cū alijs va
rijs innūero rebus immiſſe. Inſuꝑ
vt in pͥna parte operis ex illius fa-
mule reducte ad penitentiā in Bri-
ſiaco confeſſione patuit maioꝛa dā-
na fidei circa hāc hereſim malefica-
ruꝫ ab obſtetricibꝰ inferunt̄ qđ etiā
q̄rūdā ꝯfeſſio q̄ ⁊ poſtmodū icinera

te fuerit luce clariꝰ demōſtrauit. Nā
in dyoceſi Baſilieñ ⁊ oppido Dan
q̄daꝫ icinerata faſſa fuerat vltra. xl.
pueros necaſſe ꝑ modum talem vt
quando ex vtero egrediebant̄ acum
capitibus eoꝝ ꝑ verticem vſqꝫ in ce
rebꝛum infixit. Altera deniqꝫ in dy-
oceſi Argentineñ pueros abſqꝫ nu
mero puta quia de numero non cō-
ſtabat ſe iteremiſſe faſſa fuerat. Ta-
liter autem depꝛehēſa. Nam vbi ex
vno oppido in aliud cauſa obſtetri-
canda mulierem ꝙ̄dam vocata fuiſ-
ſet. officio ſuo completo dum ad ꝓ-
pꝛia redire volebat vbi portam op-
pidi exiuit caſu bꝛachium pueri re-
cēter nati ex lintheo quo pꝛecincta
erat cui ⁊ inuolutum bꝛachium fue-
rat ad terraꝫ cecidit. q̄ viſo ab his q̄
infra portam ſedebant dum illa pꝛe
teriſſet leuatam e terra vt putabant
peciam carnis cautius intuebant̄. ⁊
cum non peciam carnis ſed bꝛachi-
um pueri ꝑ articulos mēbꝛoꝝ agno
uiſſent conſilio cum pꝛeſidentibus
habito ⁊ inuento ꝙ infans ante ba-
ptiſmum deceſſerat bꝛachioqꝫ care-
ret. malefica capitur. queſtionibus
exponitur. ⁊ crimen detegitur. ſicqꝫ
vt pꝛedictum eſt abſqꝫ eius numero
ſe infantes interemiſſe cognouit.
Qua autem de cauſa vtiqꝫ pꝛeſumē
dum ꝙ ad inſtantiam malignoꝛum
ſpirituum etiam eis interdum inui-
tis talia facere cogūtur. Nouit eñ
dyabolus ꝙ ab introitu regni cele-
ſtis propter penam damni aut oꝛigi
nale peccatuꝫ tales pueri ſequeſtrā
tur. Unde etiam diutius finale iudi
cium protrahitur ſub quo eternis
cruciatibus deputabuntur. cum eo
tardius numerus electoꝛū comple-
tur. quo completo mundus conſum

mabit. Et vt in premiſſis tactuꝫ eſt
ſuaſu demonioꝝ ex huiuſmodi mē-
bris vnguenta earum vſibus acco-
mada conficere habent. ſꝫ ꝛ hoc hor-
rendū facinus ſilentio ꝑtereundū
in deteſtationem tanti criminis nō
eſt. Nam vbi infantes non interi-
munt. tamen illos demonibus exe-
crando ꝑ hūc modum offerūt. Na-
to eñ infante obſtetrix vbi puerpe-
ra malefica ꝑ ſe nō exiſtit. tunc qua-
ſi quid operis pro infantis refocil-
latione actura ipſam extra cameraꝫ
deportat. ꝛ ſurſum eleuans princi-
pi demoniorum ſcilicet Lucifero et
omnibus demonibus immolant. et
hoc in loco coquine ſupra ignē. Et
vt quidam retulit cum perpendiſſet
vxorem ſuaꝫ tempore partus ꝙ pre-
ter conſuetum modum puerperarū
nullam ad ſe ingredi mulierem per-
mittebat. niſi duntaxat filiam pro-
priam que obſtetricandi officiuꝫ ge-
rebat cauſam huiuſcemodi experiri
volens latenter ſe illo in tempore in
domo occultabat. Unde ꝛ ordinem
ſacrilegij ꝛ dyabolice immolatiōis
modo predicto perpēdit. cum eo ꝙ
vt ſibi videbat per appendiculi in-
ſtrumentum in quo olle ſuſpendun-
tur infans non fultus humāo auxi-
lio. ſed demonis ſurſum vehebatur.
vnde mente conſternatus cū ꝛ hor-
renda verba pro demonum inuoca-
tione ꝛ alios ritus nephandiſſimos
perſenſiſſet ſubito vt infans bapti-
zaretur acrius inſtetit. ꝛ cum ad ali-
am villam in qua parrochialis erat
eccleſia deferendus eſſet. ꝛ per pon-
tem ſuꝑ flumen quoddam ꝑtranſire
haberent. ille euaginato gladio ſuꝑ
filiam que infantem gerebat irruit
dicens alijs duobus ſibi adiunctis
audientibus. Nolo vt infantē ꝑ pon-
tem deferas. quia aut ꝑ ſe pōteꝫ gra-
dietur. aut tu in flumine ſubmergeris
Qua ꝑterrita cum alijs que aderāt
mulieribus. ꝛ an ne compos eſſet ra-
tionis inquirentes. Res eñ geſta cū-
ctas alias latebat demptis duobus
viris ſibi cōiunctis. Tunc ille. Peſ-
ſima mulierum. arte tua magica ſcā-
dere pēdiculum infantē feciſti. Fac
ꝛ iam vt nullo deferente pontem ꝑ-
tranſeat aut in flumine te ſubmergā
Sicqꝫ coacta puerum ſuꝑ pontem
poſuit. ꝛ arte ſua demonuꝫ inuocās
ſubito ex altera parte pōtis infans
cernit. Baptizato ergo puero ꝛ ad
ꝓpria rediens cum iam ꝑ teſtes fi-
liam de maleficio conuincere pote-
rat. ꝓut primum facinus oblationis
minime ꝓbare potuiſſꝫ. eo ꝙ ipſe v-
nicus ille ſacrilego ritui interfuiſſet
apud iudicem poſt tempus purga-
tionis filiā cum matre accuſat ꝛ pa-
riter incinerant. ꝛ facinus de ſacri-
lega oblatione quod ꝑ obſtetrices
fieri ſolet detegitur. Sed hic dubiū
oritur. Quid ne operis aut efficacie
talis ſacrilega oblatio in huiuſmo-
di pueris efficere valeat. Ad quod
dici poteſt ꝙ ſicut triplici ex cauſa
hoc demones efficiunt. ita ꝛ ad tria
nephandiſſima hec eis deſeruiunt.
Nam p̄mo ex ſuꝑbia eoꝝ que quia
ſemꝑ aſcendit Juxta illud. Suꝑbia
eoꝝ qui te oderunt aſcendit ſemper
querunt ꝙtum poſſunt diuinis re-
bus ꝛ ceremonijs ſe conformare vt
ſic ſub ſpecie boni apparentis faci-
lius decipiant. Sic eñ ꝛ virgines
pueros mares vel feminas expetūt
a magis vbi in ſpeculis vel vngui-
bus maleficoꝝ furta ſublata vel alia
occulta habent manifeſtare. licet ꝑ

corruptos idem oſtendere valerent ſꝫ tamen vt fingat ſe falſe caſtitatem amare quã tamen odit cum caſtiſſimam virginem ſumme odit. eo ꝙ caput eius cõtriuit. Geneſis. iij. Unde ſic animas maleficoꝝ ꝛ eis credẽtium ꝑ infidelitatis vicium ſub ſpecie virtutis decipiunt. Tercio vt ipſa ꝑfidia maleficarum amplius in ſui augmentum creſcat dum a cunabulis ſibi dicatas maleficas ſeruãt. Ex his efficit hec ſacrilega oblatio tria in puero. Primo ꝙ ſicut exterior oblatio fit in rebus ſenſibilibus deo puta in vino. pane. terre frugibus. Et hoc in ſignum debite ſubiectionis ꝛ honoris. Iuxta illud Eccleſiaſtici xxv. Non apparebis in conſpectu domini dei tui vacuus. que etiã res alijs poſtmodum ꝓphanis vſibus nullo mõ applicari debent nec poſſunt. Unde ꝛ. x. q. j. Damaſcenus papa dicit. Oblatiões que intra eccleſiam offeruntur ſacerdotibus tantummodo ꝑtinere. ſic tamen vt non ſolum eas in ſuos vſus ꝯuertant. ſꝫ vt fideliter diſpenſent ꝑtim ad ea q̃ ad cultum diuinum ꝑtinent. ꝛ ꝑtim etiam in vſus paupeꝝ ꝯuertãt. Ita ꝛ talem pueꝝ dyabolo in ſignũ ſubiectionis ꝛ honoris oblatum diuinis vſibus applicari digne ꝛ fructuoſe ſubiectionis tam ꝓ ſe q̃ ꝓ alijs quomodo eſt poſſibile hoc a catholicis fieri. Quis enĩ dicere põt materna ſcelera ſeu aliena peccata quo ad punitionem non redundare in filios fortaſſis ille qui dictum ꝓpheticũ attendit. Filius nõ portabit iniquitatẽ patris. Sed quid de illo paſſu. Exod. xx. Ego dominus zelotes viſitãs peccata patrũ in filios vſq; in terciam ꝛ quartam generationẽ.

Eſt enĩ hec vtriuſq; ſentẽtia vt prima intelligatur de pena ſpirituali in iudicio poli ſiue dei ꝛ non in iudicio fori. Et eſt pena que p̃ncipaliter tangit animam ſiue ſit pena damni vt ꝑuatio glorie. ſiue pena ſenſus. i. cruciationis ignis infernalis. His enĩ penis nunq̃ punitur aliquis ſine culpa ꝓpria vel contracta q̃tum ad originale vel cõmiſſo q̃tũ ad actuale peccatum. Secunda vero auctoritas quia intelligitur de imitatoribus paternoꝝ ſcelerũ. vt Gratianus exponit. j. q. iiij. §. quibus. Ubi etiam dat alias expoſitiões. ideo alijs penis quibuſcũq; in iudicio dei punitur quis non ſolum ꝓ culpa ſua cõmiſſa vel committenda vt ſcilicet cuſtetur. ſꝫ etiam ꝓ culpa alterius. Nec valet ſi dicatur ꝙ tunc punitur ſine cauſa ꝛ ſine culpa que debet eſſe cauſa pene. quia iuxta regulam iuris ſine culpa niſi ſubſit cauſa non eſt aliq̃s puniẽdus. vnde ꝛ dicere poſſumus ꝙ ſemꝑ ſupeſt cauſa etiam iuſtiſſima. licet nobis ignota. xxiiij. q. iiij. Augꝰ. ꝛ ſi ſuꝑ actionem facti ꝓfunditatem iudicioꝝ dei penetrare nõ poſſumus. verũtamen veꝝ ſcimus eſſe quod dixit ꝛ iuſtum eẽ qđ fecit. Eſt tñ diſtinctio in pueris oblatis. eo ꝙ loquendo de innocẽtibus qui non ꝑ matres maleficas. ſꝫ ꝑ obſtetrices demonibus offeruntur ꝛ rapiũtur occulte vt dictũ eſt ſupra ab amplexibus ꝛ vtero honeſte mrĩs ꝙ tales innocentes nõ adeo deſeruntur vt imitatores efficiantur tãtoꝝ ſceleꝝ. ſꝫ imitatores paternaꝝ virtutum. hoc pie credendum eſt. Secundum qđ efficit hec ſacrilega oblatio ẽ. Quia ſicut in oblatõe qua homo ſeipm deo offert in ſacrificiũ recognoſcit deum

ſuū principiū ⁊ finē: qđ quidē ſacri
ficiuʒ dignius eſt oībus ſacrificijs
alijs exterioribus ab eo impenſis.
Juxta illud. Sacrificiū deo ſpirit9
ꝯtribulatus cor contritū ⁊ humilia
tum deus nō deſpicias. Et hoc quo
ad principiū creationis ⁊ finē glori
ficationis. Ita ⁊ ipſa malefica pue-
rum offerens diabolo: eius animaʒ
⁊ corpus tanq̄ ſuo principio et fini
damnationis eterne commendat.
Vn̄ ⁊ nō niſi miraculoſe a ſolutio-
ne tanti debiti liberari poterit. So-
let quedaʒ hyſtoria immo ⁊ plures
recitari de pueris ex materno vtero
demonibus improuiſe et ex aliqua
paſſione ⁊ cōmotione mentis a ma
tribus oblatis ⁊ qualiter cum maxi
ma difficultate in adulta etate a de-
monum iuriſdictione quā diuina ꝑ
miſſione ſibi vſurpabāt liberari po
tuerūt. de quibus liber exemplorū
beatiſſime virginis Marie refert9
noſcit̄ ſpecialiter et de illo q̄ ꝑ ſum-
mū pontificē dū liberari a vexatio-
nibus demonū nō poterat. miſſus
tandem ad quendā virum ſanctū in
orientalibus partibus degentē cuʒ
magna adhuc difficultate per inter
ceſſionē ipſius glorioſiſſime virgi-
nis ab illa iuriſdictione ereptus fu-
it. Vn̄ ſi in vltionē vnius improui-
ſe nō dico oblationis ſed exhibitio-
nis vbi mater ex indignatione duʒ
taxat ſuꝑ copulā carnalē viro exhi-
bendaʒ cum dixiſſet maritus ſpero
inde fructū ꝓuenturū. Et illa repli
cans. Sit fructus ille diabolo dat9.
tanta ſeueritas diuine punitōis pa
tuit quāta credit̄ ſeuire vbi tanta di
uine maieſtatis cernit̄ offenſa. Ter
ciuʒ qđ hec ſacrilega oblatio efficit
eſt habitualis inclinatio ad huiuſ-
modi maleficia hoībus iumentis ⁊
terre frugibus inferēda. Huius ra-
tio aſſignari pōt ex his q̄ ſm̄ Tho.
ſcđa ſcđe. q. cviij. ſuꝑ punitionē tē-
poralē qua aliqui ꝓpter alienas cul
pas puniunt̄ deducunt̄. Dicit em̄
ꝙ qꝛ filij ſunt ſm̄ corpus res q̄dam
patris ⁊ ſerui ⁊ animalia res dn̄oꝝ.
Et cū aliquis ſit puniēdus in reb9
ſuis oīb9. ideo ⁊ filij puniunt̄ pluri
es ꝓ parētibus. Et differt hec ratio
ab illa q̄ ſupra tacta fuit de pctīs pa
truʒ qꝛ deus viſitat in filios vſq3 in
terciā ⁊ quartā generationē. Quia
vt ibi tactū eſt hoc intelligit̄ de imi
tatoribus paternoꝝ ſcelerū. Hec āt
ratio ꝯcludit de punitione filioꝝ ꝓ
parētib9 vbi nō imitāt̄ paterna ſce-
lera in actu ꝑ mala oꝑa ſʒ tm̄ in ha-
bitu. ſic em̄ ⁊ filius natus ex adulte
rio dauid mortuus fuit q̄ꝫcitius. Et
aīalia amelechitarum iuſſa ſunt inter
fici q̄ꝫuis et in hmōi ſit rō myſtica.
vt hr̄. j. q. iiij. § paruulos. Ex q̄bus
oībus nō incōuenienter dr̄ ꝙ hmōi
pueri ſemꝑ ad maleficia perpetran-
da vſq3 in finē vite inclinant̄. Sicut
em̄ deus ſuaʒ oblationē ſctificat vt
ſanctoꝝ geſta demonſtrāt vbi parē
tes ſobolem ex eis procreandā deo
dicaſſent. vtiq3 ⁊ diabolus ſuā obla
tionē inficere nō ceſſat ex veteri et
nouo teſtamēto q̄ſi innumera poſ-
ſent geſta deduci. ſic em̄ plures pa-
triarche et ꝓphete vt Iſaac ſamuel
ſampſon. Sic etiā alexius nicola9.
⁊ alij innumeri gratijs plurimis ad
ſanctitatē vite fuerunt prouēti. Ex-
periētia denīq3 demōſtrat ſemꝑ fili
as maleficarū in cōſimilibus tanq̄
imitatrices maternoꝝ ſcelerum eſſe
diffamatas. immo ⁊ totam quaſi ꝓ
geniem eſſe infectā. Et hui9 q̄dem

⁊ omniū precedentiū ratio quia ſuperſtitem ſemꝑ habēt relinquere et in augmentū illius pfidie ſummis conatibus ex pacto cū demone inito tendere. Vñ em̄ contingere poſſet ꝙ ſepiſſime repertuȝ eſt puellas impuberas vt octo vel decē annoꝝ tempeſtates ⁊ grandines cōcitaſſe niſi ex tali pacto ſub tali oblatione ſacrilega diabolo per matrē maleficam infantē execraſſe. nec em̄ per ſe pueri talia ex fidei abnegatione ꝑut adulte malefice a principio facere habēt efficere poſſent cū nec alicuius fid. ei articuli fortaſſis noticiā habēt. E quibꝰ geſtis aliqua in mediū ꝓducamus. In partibꝰ em̄ ſueuie dū quidā villanus ſegetes in cāpis cū filia paruula vix octo annorū cōſpicere decreuiſſet ⁊ ꝓpter ſiccitatem terre pluuiā apud ſe ruminans ⁊ ꝯferēs optaſſet dicēs. Heu qn̄ veniet pluuia. Puella audiens verba pr̄is ex ſimplicitate animi dixit. Pater ſi pluuiā deſideras faciā ꝙ cito veniet. At pr̄. Vñ hec tibi. noſcis ne pluuiā ꝓcurare. Reſpondit puella vtiqȝ ⁊ ne dum pluuiā. ſed et grandines ⁊ tempeſtates concitare ſcio. Et pr̄. Quiſnam te docuit. Reſpondit mr̄ mea. verū qd̄ mihi inhibuit ne alicui hoc indicareȝ. Tunc iterum pater. Et quō te docuit. Reſpōdit. Me cōmiſit vni mgr̄o: quē omni hora ad quecūqȝ petita habere poſſum. at pater. Vidiſti ne illū Reſpōdit. Vidi interdum viros introeuntes ⁊ exeuntes ad matrē. Et cum interrogaſſem qui nam eſſent. Reſpondit. Sunt noſtrij magiſtri quibus etiam te tradidi et commiſi magni fautores et diuites. Territꝰ pater. An ne illa hora grādinē citare poſſet inqſiuit. Et puella. Vtiqȝ ſi modicum aque habuero ħ faciā. Tūc pater puellam per manuȝ ad torrentē deduxit. Fac inquit. ħ tm̄modo ſuper agrū noſtrū. Tunc puella manū in aquam miſit ⁊ in noīe ſui mgr̄i iuxta doctrinā matris mouit. ⁊ ecce tm̄modo pluuia agrū illum perfudit. Quod cernēs pater. Fac inquit ⁊ grandinē. ſed tm̄modo ſuper vnū ex agris noſtris. Qd̄ cū iterū puella feciſſet pater de experiētia certificatus vxorem apud iudicē accuſauit. Que capta ⁊ cōuicta incinerata fuit ⁊ filia denuo baptiſata ⁊ deo dicata amplius illa efficere non potuit.

Sequit̄ ſuper modū quo iumentis malefice varia nocumēta inferūt Capitulum. xiiij.

Vtiqȝ a fortiori cū apl's dicat. Nūqd deo cura eſt de bobus volens per hoc innuere. Qꝛ lȝ omnia ſubſint diuine prouidentie tam homines ꝙ̄ iumenta vtroſqȝ iuxta modulum ſuum ſeruās vt pſalmiſta ait filij tamen hominū ſub tegmine et protectione alarum amplius gubernantur. Si inquā hoīes diuina permiſſione per maleficos affliguntur innocentes. iuſti ⁊ peccatores. parentes deniqȝ in filijs qui res ſunt ꝑtinentes ad eos. Cum etiā iumenta terre fruges ſimiliter de rebus hominū exiſtunt vtiqȝ ⁊ ſuper illos varia nocumenta poſſe a maleficis inferri nemo dubitare diuina permiſſione cōcurrente preſumat. Sic em̄ Job a dyabolo percuſſus cuncta iumenta perdidit. ſic deniqȝ nec minima reperitur villula vbi mulieres

mutuo vaccas inficere lac eas p̄ua-
re ⁊ ſepiſſime interimere nō ceſſant
A minimo aūt nocumēto inchoan
do qđ de priuatione lactis eſtimari
poteſt. Si de modo quod id effice-
re valeant querit̄. Reſponderi pōt
ꝙ q̄r ſm̄ Albertum .iij. de aīalibus.
Lac de natura ſit menſtrui in quoli
bet animali. ſicut etiā fluxus ali⁹ in
femina vbi nō reſtringit̄ talis flux⁹
aliqua infirmitate vel ex cōditione
nature vel ex accidētali infirmitate
tūc reſtringit̄ aut aufertur interdū
maleficiali opere. Ex cōditione aūt
naturali lac reſtringit̄ poſt ꝯceptū
fetū. Ex infirmitate vero accidētali
ſicut pluries ex cōmeſtione alicui⁹
herbe que ex natura lac reſtringere
habet ⁊ vaccam alterare. Ex malefi
cio aūt talia procurāt varijs modis
Quedā em̄ nocturnis tempori b⁹ et
ſacratiorib⁹ vtiꝗ̄ ex inductione dia
boli ob maiorē offenſam diuine ma
ieſtatis in quocunꝗ̄ angulo dom⁹
ſue ſe collocant vrceum inter cruras
habentes. Et dū cultrū vel aliquod
inſtrumentū in parietem aut colū-
nam infigunt. ⁊ manus ad mulgen
dum apponūt tunc ſuū dyabolum
qui ſemꝑ eis ad oīa cooperat̄ inuo-
cāt. ⁊ ꝙ de tali vacca ex tali domo ꝗ̄
ſanior ⁊ que magis in lacte abūdat
mulgere affectat proponit tūc ſubi
to dyabolus ex mammillis illi⁹ vac
ce lac recipit. ⁊ ad locū vbi malefica
reſidet et quaſi de illo inſtrumento
fluat reponit. Hec quidem populo
predicando nemo propterea ex eis
informatur. quia quātūcunꝗ̄ quis
demonem inuocaret ⁊ per nudā in-
uocationeʒ hec ſe poſſe efficere eſti
maret. ſeipſum deciperet. quia caret
fundamēto illius perfidie. quia ſcʒ

omagium non preſtitit ⁊ fidem non
abnegauit. Hec ideo poſui cū plu-
res hec et alia que poſita ſunt eſti-
mant populo non eſſe proponenda
propter periculum informationis.
cum ſit impoſſibile aliquē per pre-
dicationem poſſe informari ratio-
ne tacta. Potius autem ſunt in de-
teſtationem tanti criminis. et vt iu-
dices in vltionem tanti ſceleris ſci-
licet fidei abnegatiōis amplius in-
ardeſcant ſunt predicanda. licet nō
ſemper. plus etiam ponderant ſecu
lares huiuſmodi temporalia dam-
na. cum magis terrenis implican-
tur affectionibus ꝗ̄ ſpiritualibus.
Unde et cum eis talia poſſe fieri af-
firmantur in punitionem ipſorum
amplius ſeuiunt. ſed tamen aſtuti-
am dyaboli quis explicare poteſt.
Noui illos in quadam ſocietate cō
ſtitutos qui duʒ tempore May bu
tyrum maycum comedere affecta-
rent eis in itinere exiſtentibus ⁊ in
prato circa torrentem conſedenti-
bus. vnus ex eis quo pacto cum de
mone per antea ſiue tacito ſiue ex-
preſſo inito dixit. Ego optimum bu
tyrum maycum procurabo. Et ſta-
tim depoſitis veſtimentis ⁊ torren-
tem intrans non ſtando ſed ſeden-
do contra aque fluxum dorſum ver
tebat. Et ceteris conſpicientibus
ipſe dum certa verba protuliſſet et
aquam manibus poſt tergum mo-
uiſſet. poſt paululum butyrum for-
matum ad modum quo villane tem
pore May vendere in foro ſolēt in
magna quantitate apportauit. Et
alijs guſtantibus optimū fuiſſe bu
tyrum affirmarunt. Qua ex re colli
gitur p̄mo hunc de ſua practica fu-
iſſe certuʒ. vel quia mere maleficus

per expreſſum pactum cum demo ne initum. Uel quia per tacitum pa ctum nouit ſibi dyabolum ad vota affuturum. Si quidem primũ tunc nõ indiget diſcuſſione quin verus maleficus fuerit. Si autem ſecun dum tunc vſus ſuffragio dyaboli fu it eo q ſibi oblatus et execratus a matre vel obſtetrice fuerit. Quod ſi quis obijceret dyabolum fortaſſis apportaſſe butyrum ſine aliquo pa cto tacito vel expreſſo. ac etiam abſ q oblatione aliqua vt premittitur. facta. Reſpondetur q nunq aliqs vtitur ſuffragio dyaboli in conſimi libus operibus ſine eius inuocatio ne. quia ipſo facto cum quis demo nis auxilium petit contra fidem vt apoſtata agit. Iuxta determiatio nem doctoris in. ij. ſen diſt. viij. ſup difficultatem. Utrū auxilio demo num vti ſit apoſtaſia a fide. Nã cũ alijs doctoribus Albertus magn9 licet cõcordat tamen magis expreſ ſe dicit q ſemper in talibus eſt apo ſtaſia verbi vel operis. Si enim in uocationes coniurationes. fumiga tiones. et adorationes fiãt. tũc aper tum pactum initur cũ demone abſ q hoc vic3 q aliquis corpus et ani mam cu3 fidei abnegatione in toto vel in parte tradat. quia per hoc q ipſum inuocat iam committit apo ſtaſiam verborum apertam. ſi au tem non fit inuocatio verboru3 ſed ſolummodo fit opere ſimplici. quia ſc3 tale opus facit quod non niſi de monum auxilio effectum ſortiri po teſt. Tunc ſiue faciat illud inchoã do in nomine dyaboli. ſiue per alia verba ignota. ſiue abſq omni ver bo. Illa tamen intentione vt dictũ eſt. tunc vt ſubdit Albertus eſt apo ſtaſia operis quia illud opus expe ctatur a demone. Cum autem expe ctare aliquid a demone vel aliquid percipere per ipſum. ſemper eſt fi dei contumelia et ideo apoſtaſia. Unde et hic concluditur q quocũ q modo prefatus magus hoc pro curauit vtiq per pactum tacitũ vel expreſſum procurauit. Et veriſimi liter ſi abſq pacto expreſſo qd tunc vt malefici facere ſolent per tacitu3 occultum pactum vel ex ſe vel a ma tre aut obſtetrice initum talia effe cit. Et dico ex ſe quia tantummodo opus exercuit effectum a dyabolo expectans. Secundum quod colli gitur ex illa vel conſimili practica eſt q quia dyabolus nouas rerum ſpecies condere non poteſt. Ideo vbi tam ſubito naturale butyru3 ex aqua prorupit. hoc virtute demonũ non aquam in lac mutando. ſed vel butyrum alibi ex loco repoſito ac cepit et illi ad manus tradidit vel ex lacte naturali hoc ex naturali vac ca recipiendo et ſubito vt ſic coagu lando in natura3 butyri. quia q ars mulierum per ſpacium temporis ef ficit butyrum formando. hoc ipſe in breuiſſimo tempore efficere nouit et tunc illud ſibi obtulit. Ad idem re ducitur modus quo aliqui ſuperſti tioſi vinum aut alia neceſſaria non habentes. nocturnis tẽporib9 tan tũmodo flaſconẽ aut aliud vaſculũ recipiũt. et dũ p vicum aliquẽ ince dũt ſubito vas vino impletũ repor tant. Tũc enĩ dyabolus vinũ natu rale ex aliq vaſe recipiẽdo illi flaſco nẽ impleuit. Sup modũ aũt quo aĩalia et iumẽta malefici interimũt.

Dicere oportet ꝙ ſicut homies ita ꝛ iumenta tactu ꝛ viſu. vel viſu tm̄. vel vbi ſubterlimen oſtij ipſius ſtabuli aut vbi ſolent adaquari maleficium aliquod ſeu inſtrumentū maleficij reponūt. Sic em̄ ꝛ iſte in Rauenſpurg incinerate. De quibus ꝛ infra patebit ſemꝑ ad inſtantiā demonum vbi melliores equi aut pinguiora iumenta erāt maleficiare habebāt. Et dum interrogate fuiſſent ꝑ quē modū talia efficerēt. Reſpōdit vna nomine Agnes ꝙ ſubter limē oſtij ipſius ſtabuli certas res occultarēt. Et interrogata cuiuſmodi res. Reſpōdit. Diuerſaꝝ ſpecieruꝫ animaliū oſſa. Et vlterius. In cuiꝰ nomine hoc facerēt interrogata reſpōdit. In nomie dyaboli ꝛ omniū alioꝝ demonioꝝ. Sꝫ ꝛ altera nomine Anna que dū vni ex ciuibus ſucceſſiue vigititres equos maleficiaſſet. quia vector erat. Ultimatim duꝫ viceſimūquartum emiſſet ꝛ iā ad extremā paupertatem deueniſſet. vector ſtās in oſtio ſtabuli dixit ad maleficā que ꝛ in oſtio domus ſue ſtabat. Ecce iam emi equum promitto deo ꝛ ſue matri ſi equus ille morieꝛ ꝙ manibus meis proprijs te interficiā. Sicqꝫ territa malefica equū ſibi intactū reliquit. Dum autē capta ꝛ interrogata fuiſſet ꝑ quem moduꝫ talia effeciſſet. Reſpondit ſe nil aliud niſi foueā feciſſe. Qua facta dyabolꝰ certas res īpoſuiſſet ſibi ignotas. Qua ex re colligitur ꝙ tantummodo aut manum. aut viſum apponere habent. Et hoc vt quoquo modo malefica coopereꝛ. alias em̄ dyabolo ſeuiendi in creaturas facultas non ꝑmitteretur vbi malefica non concurreret vt prius tactum eſt. Et hoc ꝯtingit ꝓpter maiorem offenſaꝫ diuine maieſtatis. Sepiſſime etiam a paſtoribus viſa ſunt. ꝙ certa animalia in campis dum tres aut quatuor ſaltus in aerem feciſſent ſubito in terraꝫ collapſa interierūt. Et hoc vtiqꝫ demonum ad inſtantiā maleficarum virtutē in dyoceſi Auguſtēſi inter oppidum Fyeſſen ꝛ mōtem ferrerium. quidaꝫ prediues aſſeruit ſibi ꝛ alijs vltra quadraginta iumēta in bobus ꝛ vaccis in alpibus fuiſſe maleficiata. Et hoc infra anni ſpacium nō peſte aut aliqua infirmitate ꝓcedēte. Et ꝓ interſigno dixit ꝙ vbi peſte aut alia caſuali infirmitate moriunꝛ nō ſubito ſꝫ paulatiꝫ ꝛ ſucceſſiue deficiūt. Illud aūt maleficiū ſubito abſtulit oēm vigorē ita ꝙ ab omnibus iudicabaꝛ illa maleficijs fuiſſe interempta. Peꝝ talē annotaui numeꝝ. eſtimo tamen ꝙ ampliorem exꝑſſit. hoc tm̄ veriſſimū ꝙ in ꝑtibus ꝛ precipue in alpibus plurimum iumenta aſſeruntur maleficiari. Quod genus etiam maleficij vndiqꝫ diffuſum noſcitur. Aliq̄ ſimilia infra in capitulo de remedijs adhibēdis contra maleficia iumentoꝝ diſcutienꝛ.

Sup moduꝫ quo grandines ꝛ tēpeſtates concitare ac etiam fulgura ſuper homines ꝛ iumenta fulminare ſolent.

Capl'm. xv.

Eniqꝫ qd demones ꝛ ſui diſcipuli talia maleficia in fulminibus grandinibus ꝛ tempeſtatibus cōcitare poſſint. Et hoc accepta poteſtate a deo quo ad demones. ſeu eius permiſſione. quo ad ipſius

diſcipulos ſacra ſcriptura Job.j. et
ij. teſtaꝛ. vbi accepta ꝑtāte a deo ſta
tim demon ꝓcurauit vt ſabei quin-
gēta iuga boum ⁊ quingēta aſinas
auferrent. ⁊ deinde ignis de celo de
ſcendēs. ſeptē milia cameloꝝ cōſu-
meret. tandē etiā ſeptē filij ⁊ tres fi
lie per vehementē ventū ⁊ ꝑ lapſuz
domus occumberent ⁊ ſemꝑ pueri.
id eſt famuli multi. vno q̄ nūciaret
dempto interierūt. vtiqꝫ vlcere peſ-
ſimo ſancti viri corpus ꝑcuteret. et
vxor ⁊ tres amici eius. vt ipm̄ vexa
rent grauiter ꝓcurauit. Ubi ⁊ ſctūs
Tho. in poſtilla ſua ſuꝑ Job ita lo
quitur. Neceſſe eſt confiteri ꝙ deo ꝑ-
mittente demones pn̄t ꝑturbatōem
aeris inducere. ventos concitare ⁊
facere vt ignis de celo cadat. Quis
eñ natura corporalis non obediat
ad nutum angelis neqꝫ bonis neqꝫ
malis ad ſuſceptionē formarū ſꝫ ſo-
li deo creatori. tñ ad motū localem
natura corporalis nata eſt ſpiritua-
li nature obedire. cuius iudiciū in
homine apparet. nā ad ſolū imperi
um voluntatis que ſubiectiue eſt in
anima mouentur mēbra vt opus a vo
luntate diſpoſitū ꝓſequantur. quecūqꝫ
igitur ſolo motu locali fieri poſſunt
hec per naturalē virtutē non ſolum
boni ſed etiā mali facere poſſunt niſi
ſi diuinitus ꝓhibeantur. Venti autē
⁊ pluuie ⁊ alia hmōi aeris ꝑturbati
ones. ſolo motu vapoꝝ reſolutoruz
ex terra ⁊ aqua fieri poſſunt. vñ ad
hmōi ꝓcuranda naturalis virtꝰ de
monis ſufficit. hec Thomas. Ma-
la eñ que noſtris exigētibus in mū
do fiunt. deus velut per ſuos torto-
res iuſte per domones ſolet infligere.
re. Vñ ⁊ glo. ſuꝑ illo pſal. ciiij. Vo
cauit famem ſuper terram et omne
firmamentū panis ꝯtriuit. dicit ſic.
hec mala permittit deus per ange-
los malos qui talibus ꝑpoſiti ſunt.
Vocat ergo famē. i. angelū fame ꝑ
poſitū. Poſſent ⁊ illa q̄ ſupra nota-
ta ſunt circa q̄ſtionē an ſemꝑ male-
fici. circa maleficia inferenda habēt
ꝯcurrere cū demonibus. vbi de tri-
plici nocumēto. ⁊ quō interdum de
mones ſine maleficis varia nocu-
menta inferunt. cū maleficis autem
demones plus affectant hoībus no
cere eo ꝙ cū deus amplius per hoc
irritatur inde eis maior facultas pu-
niendi ⁊ affligēdi cōceditur. Deſeruit
unt ⁊ illa q̄ doctores ſuꝑ ſcdo ſentē
tiarū. diſt. vj. An locus ſit cōueniē-
ter deputatus malis angelis in ae-
re caliginoſo mouent. q2 cuz tria cō
ſiderantur in demonibus natura offi
ciū ⁊ culpa. Sicut nature correſpō-
deret celū empireū. culpe vero infer
nus. ita eoꝝ officio cū tortores ſint
et miniſtri. vt ſupra tactum eſt. in
punitōem maloꝝ ⁊ exercitiū bono
rum cōpetit aer caliginoſus. ne vi-
delicet nimis nos infeſtarent. ſi in
mundo inferiori circa nos habita-
rēt. vñ ⁊ in aere ⁊ circa ſperā ignis.
actiua paſſiuis cōiungere ſciūt. vbi
a deo permittuntur. ⁊ ignē de celo ca-
dere ſeu fulgura fulminare ꝓcurāt.
Narratur in formicario de quodā ca-
pto ꝑ iudicē. dum interrogaretur quō
ad grandines ⁊ tempeſtates conci
tandas procederēt. ⁊ an facile hoc
eis foret ꝓcurare. Rñdit. Faciliter
grandines ꝓcuramus ſed ad libi-
tum ledere non valemus. Nota cu
ſtodiā bonoꝝ angeloꝝ. vñ addidit.
Eos tm̄mō ledere poſſumus q̄ dei
deſtituti ſunt auxilio. ⁊ q̄ ſigno cru
cis ſe muniūt illos ledere nō poſſu-

mus. eſt autem hic noſter modus. Primo verbis certis in campis prī
cipē omniū demonioꝝ imploram⁹. vt de ſuis mittat aliquē q̄ a nobis
deſignatū percutiat. Deinde veni-ente certo demone eidē ī binio pul
lum nigrū immolamus eundē in al tum ꝓijciendo in aera. quo a demo
mone ſumpto obedit. ꝛ ſtatim aura concitat. attamē nō ſemper in loca
deſtinata a nobis ſed iuxta dei viuē tis ꝑmiſſionem grandines ꝛ fulmi-na ꝓijcit. Narratur etiam ibidē de quodā auctore ſeu hereſiarcha ma
leficoꝝ ſtafus dictus. qui in bernē-ſium territorio ꝛ locis adiacentib⁹ conſtitutus. publice de hoc gloriari audebat. ꝙ quandocunqꝫ vellet ipſe ſe in omnium emuloꝝ oculis velut murē facere vellet ꝛ dilabi manib⁹ inimicorum ſuorum letalium. et ita etiam capitalium ſuorum inimico rum manibus ſepius euaſiſſe. Diui na tamē iuſticia cū terminū ſue ma licie facere voluit. per hoſtes ſuos in ſtuba quadā ꝓpe feneſtram quē dam ſedere diū caute explorabat a ſibi inſidiantibus. gladijs ꝛ haſtis inopinate tranſfixus ob ſua facino ra miſerabiliter obijt. ſuꝑſtitem tū diſcipulū qui hoppo vocabat reliqt qui ꝛ ſupradictū ſtadelin de q̄ in ca pitulo ſexto mentio fit magiſtrū fe cit. Sciuerunt hi duo qū eis placu-it terciam partē fimi feni vel frumē ti aut cuiuſcunqꝫ rei de vicini agro neminē videte ad ꝓpriū agrū defer re. grandines viuaciſſimas ꝛ auras leſiuas cū fulminibus ꝓcurare. in aſpectu parentū infantes ꝓpe aquā ambulātes in ipſam nullo vidente ꝓijcere. ſterilitatem in hoibus ꝛ iu mētis efficere occulta alijs manife ſtare. in rebus ꝛ corporibus modis quibuſcūqꝫ ledere. ictu fulminis nō nunqꝫ quē vellēt interimere ꝛ mul ta alia peſtifera ꝓcurare. vbi et qū dei iuſticia hec fieri ꝑmiſit. Ad ea tamē q̄ ꝑ nos reperta ſunt expedit ꝯuertere. In dioceſi nāqꝫ cōſtanē. ab oppido Rauenſpurg ob viginti octo miliaria teuthonicalia verſus ſaltzburgam grādo ſeuiſſimus exci tatus. cūctas fruges ſegetes ꝛ vine tas adeo in latitudine vnius milia ris cōtriuerat ꝙ tercius annus vix iudicabat frugiferus ī vinetis. Cū res geſta cū per notariū inquiſitio nis innotuiſſet. et qȯ ꝓpter clamo rē ppl'i inquiſitione opus eſſet du certi per maleficia immo oēs pene oppidani talia ꝯtigiſſe iudicarent. Quare cōſulibus an id cōſentienti bus per quindenam iuxta iuris for mā ſuꝑ hereſim dumtaxat malefica rū a nob inquirit. ꝛ ad duas diffa matas perſonas pre alijs q̄ tamē ī par uo numero nō erāt diffamatas per uenit. nomen vnius agneta balne atricis alteri⁹ anna de mindelhein quibus captis ꝛ ſeorſum ad diſtin ctos carceres poſitis ignorante pe nitus vna de altera. ſequenti mane balneatrix. q̄ſtionibus leuiſſimis a rectore ſeu ciuiū magiſtro magno fidei zelatore Gelre cognominato ꝛ ab alijs ex ꝯſulibus ſibi adiūctis in ꝑſentia notarij exponitur. ꝛ licet maleficiū taciturnitatis indubie pe nes ſe babuiſſet. de q̄ ꝛ ſemper iudi cibus timendum eſt. eo ꝙ in primo aggreſſu nō iam muliebri ſed virili aīo ſe innoxiā affirmabat diuina tū fauēte clemētia ne tm̄ facin⁹ impune

trāſiret. ſubito libere ꝛ auiculis ab
ſoluta lꝫ ī loco torture ꝛ cūcta flagi
cia ab ea ꝑpetrata detexit. Nā a no
tario inq̄ſitiōis interrogata ſup̄ arti-
culos ex depoſitiōe teſtiū circa no-
cumēta hoib⁹ ꝛ iumētis illata. ex q̄-
bus iā violent̄ reddebat̄ tā̄q̄ malefi
ca ſuſpecta. cū nemo teſt ꝰ ꝺ fidei ab
negatōe ac carnali ſpurcicia cū de-
mone incubo aduerſus eā depoſu-
iſſet. eo ꝙ illa ſecretiſſima ſint illi⁹
ſecte ceremonialia. attamē vbi poſt
nocumenta aīalibus ꝛ hoibus illa-
ta vti rea reſpondiſſet. cetera oīa de
fide abnegatione et ſpurcitiis dya-
bolicis cum incubo demone pera-
ctis interrogata publice fatebatur
aſſerēs ſe vltra decem ꝛ octo annos
illi incubo cū oīmoda fidei abnega
tione ſuccubuiſſe. quibus expletis
vbi ſuper grādinē p̄fatam. an ne ali
quid de illis ſciret inquireret̄. Re-
ſpōdit ꝙ ſic. Et interrogata quō et
qualiter reſpōdit. In domo eram ꝛ
hora meridiei demon me acceſiuit
ꝛ vt ſuper campū ſeu planiciē kup
pel ſic em̄ noīatur. paululū aq̄ me-
cū deferēdo me transferrē iniunxit.
ꝛ dū interrogaſſem quid nā operis
in aqua explere vellet pluuiā ſe vel
le cauſare reſpōdit. portā ergo ciui
tatis exiens ipm̄ demonē ſub arbo
re ſtantē repperi. Interrogata aūt
a iudice ſub qua arbore. reſpondit.
ſub illa que ex oppoſito illius tur-
ris ipm̄ denotando. et interrogata
quid ſub arbore egiſſet. reſpōdit de
mon. vt foueā paruā foderē. et illi
aquā infunderē iniunxit. Et inter-
rogata an ne pariter conſediſſent.
rn̄dit. me ſedente ipe demō ſtabat.
Interrogata demū q̄bus ne verbis
aut modis aquam mouiſſet. Rn̄dit
digito quidē moui ſed in noīe illi⁹
dyaboli ꝛ omnium alioꝝ demonio-
rum. Et rurſum iudex. Quid actum
fuit de aqua. Reſpondit. Diſparuit
ꝛ ſurſum in aerem dyabolus duxit.
ꝛ demum an ne aliquam ſociam ha
buiſſet interrogata rn̄dit. ex oppoſi
to ſub tali arbore aliā captā malefi-
cam Annā videlꝫ Mindelheym no
minādo ꝯſodalem habui. q̄d autem
egerit ignoro. ꝛ finaliter interroga-
ta balneatrix de interuallo temꝑis
ab aque aſſumptiōe vſq̄ ad grandi-
nē. Rn̄dit. Tāta dilatio fuit quouſ-
q̄ ad domū ꝑueniſſent. Sed ꝛ hoc
mirabile cū ſequenti die altera que-
ſtionibus etiā leuiſſimis expoſita ꝑ
mo fuiſſet vtpote digito vix a terra
eleuata poſt libere ſoluta. p̄fata om-
nia nō diſcrepādo in minimo. nec q̄
ad locū ꝓut altera faſſa fuerat. quia
videlꝫ ſub tali arbore. ꝛ alteram ſub
alia. nec quo ad tempus. qꝛ hora me
ridiei. nec quo ad modū. qꝛ ꝑ motio
nem aque in foueā immiſſe in noīe
dyaboli ꝛ omniū demonioꝝ. nec q̄
ad interuallū tp̄is. qꝛ dū eius dya-
bolus aquam accepiſſet in ſublime
eleuando. regreſſa ad domū ſuꝑue-
niſſe grandineꝫ affirmabat ſingula
detexit. Sicq̄ tercia die incinerant
tur. ꝛ balneatrix contrita et cōfeſſa
plurimū ſe deo cōmēdauit aſſerēs
ſe liberi aīo mori vt demonis iniuri
as poſſet euadere. crucē in manib⁹
tenendo ꝛ amplexando. quā tn̄ al-
tera ſpernebat. q̄ etiā vltra viginti
annos incubū demonē cū oīmoda
fidei abnegatione habuerat. primā
in multis maleficiis hoib⁹. iumētis
ꝛ terre frugib⁹ illatis excedēs vti ꝓ
ceſſus ad ꝯſulatū repoſitus demon
ſtrat. Sufficiāt iſti cū reuera quaſi

innūera circa hmōi maleficia illata
recitari poſſent. Sȝ ⁊ de ictu fulmi-
nis quod ſepiſſime aut hoīes ſo-
lum aut cum beſtijs. aut cum domi
bus ⁊ horreis ↄſumpſerint. lȝ occul-
tiorem ⁊ magis ambiguā videat ha
bere cauſam. eo ꝙ aľs diuina ꝑmiſ-
ſione ſepe ↄtingāt abſꝗ maleficaꝝ
videlȝ cooꝑatione. tñ vbi ſponte ex
eaꝝ faſſionibus talia feciſſe ſeu ꝓ-
curaſſe reptum eſt ſuꝑ que etiam va
ria acta ⁊ geſta ꝑter ea q̄ ſupra tacta
ſunt deduci poſſent. Nō etiā ſuffra-
gat cū ea facilitate q̄ grādines ſic ⁊
fulmina ꝓcurare pn̄t in mari etiā tē
peſtates Jō oīs ābiguitas ď medio
tollit.

Suꝑ tres modos quo viri ⁊ non
mulieres repiunt maleficijs infecti
ꝑ tria capľa. ⁊ ꝑmo ď ſagittarijs ma
leficis.

Capľm. xvj.

Ltimum ad

v pn̄s genus maleficij q̄ vi
ri inficiunt in tribus ſpē-
bus. Notādū eſt ergo ꝑmo de gra-
uitate criminis q̄ ad maleficos ſagit-
tarios in ſeptem horrēdis flagitijs.
Nā ꝑmo ſacratiori die dn̄ice paſſio
nis ſexta videlȝ feria Paraſceuen.
vt fert infra miſſarum ſolennia ha-
bent ſacratiſſimam crucifixi imagi-
nem. telo quaſi ad metam ſagittan-
do. O q̄ta crudelitas ⁊ iniuria ſal-
uatoris. Scdo lȝ ſub dubio vertitur
an aliā apoſtaſiam verbo vltra illaȝ
apoſtaſiam oꝑis hn̄t cum demoni-
bus inire. tñ quocūꝗ mō fiat maior
ↄtumelia nō pōt a xp̄iano irrogari
fidei. cū certū ſit ꝙ ſi īfidelis ↄſiľia
ꝑpetraret nullius forēt efficacie in
nullo etiā tāto cōplacere aduerſario
ſalutꝫ oꝑe pōt. Unde miſeri talis fi-
dei catholice veritatē ⁊ efficaciā po
tius ꝓpēdere deberēt. q̄ etiā de cau-
ſa deus hmōi flagitia iuſte ꝑmittit.
Tercio ꝙ tres aut quatuor iactus ꝑ
totidē tela hȝ infigere. ⁊ ex ↄſequē-
ti tot ſm eundem numerum homi-
nes qualibet die poterit interimere.
Quarto ꝙ ſic de premiſſis certificā
tur a demonibus. quod tamen cor-
porali viſu illum occidendum ꝓpo
hn̄t ↄſpicere ⁊ cordis volūtatē. vbi
ex integro illū ad interimendū fle-
ctūt talis q̄cūꝗ loco incluſus ſe tue
ri nō poterit q̄n tela emiſſa ferat ⁊
ꝑ dyabolū ei infigat. Quinto ꝙ ſub
tali certitudie ſagittā emittere valet
vt in caſum q̄ denariū a capite ꝑ ſa-
gittā deponere abſꝗ capitꝫ leſione
voluerint hocipm efficere valeāt ſi-
mili mō ⁊ ꝑ bōbardā q̄tūcūꝗ ma-
gnā. Sexto ꝙ ſuꝑ hec efficiēda ho-
magiū tale cum corꝑis ⁊ aīe ꝑditōe
dyabolo ꝑſtare hn̄t. ſuꝑ q̄bus aliq̄
geſta in mediū ꝓducamus. Nā pn̄-
ceps quidā rheni barbatus cogno-
minatus. eo q barbā nutriebat. cuꝫ
ante annos ſexaginta adiunctis ſi-
bi terris impꝑialibus quoddā caſtruꝫ
Lendenbrunen̄. ꝓpter rapinas q̄s
caſtrenſes inde faciebāt obſidendo
circūuallaſſet. habuit in ſuo comita
tu quendā hmōi maleficū Puncher
noīe. qui intm̄ caſtrēſes moleſtabat
ꝙ vno dempto oēs ſucceſſiue ſagit-
tis interemit. Talemꝗ modū ſer-
uit vt eū quem intuitus fuiſſet quo
cūꝗ ſe diuertiſſet ꝑ emiſſam ſagit-
tam letaliter vulneraret ⁊ occideret.
Taleſꝗ tractus q̄libet die tres dū-
taxat in ſua ꝑtāte habebat. eo videlȝ
ꝙ tres ſagittas imagini ſaluatoris
infixerat. Cur āt dyabolus ternariū

nec℞ ꝓ alijs eligit. eſtimari pōt ꝙ i
abnegationē ſctiſſime trinitatis ꝓ
ficiat. Illis autē tribus emiſſis tra
ctibus nō niſi in ſortē vt ceteri ſagit
tas emittebat. accidit demū vt duz
quidā ex caſtrenſibus deridēdo ad
ipm clamaſſet pŭcker. nonne circu
lū in porta pendentē illeſum ꝑmit-
tes. ꝛ rñdente illo ab extra noctur-
no tpe nō ſed ipm diē captionis ca
ſtri auferā. hocidē qd ꝓdixit adim
plcuit. nā oībus vt ꝓmiſſuz eſt dem
pto vno interemptis: caſtrū capit
ꝛ ipē circulū domui ſue in rorbach
bormacēſis dyoceſis appēdit. et ſic
appenſum in hodiernū diē cernit.
qui etiā poſt a ruſticis q̄bus pluri-
mū moleſtus erat quodā ſero cum
foſſorijs eorū inſtrumētis occidit:
ꝛ in pctis ſuis morit. Fert deniq̄
de ipſo ꝙ quidā de optimatibꝰ duz
artis ſue experientiā certā cape volu
iſſet. eidē ꝓpriū filiū paruulū ad me
tā poſuit ꝛ pro ſigno ſup biretū pu
eri denariū. ſibiq̄ mādauit vt dena
riū ſine bireto ꝑ ſagittā āmoueret.
cū aūt maleficus id ſe facturū: ſꝫ cū
difficultate aſſereret libētius abſti
nē ne ꝑ dyabolū ſeduceret in ſui in
teritū. verbis tñ principis inductus
ſagittam vnā colari ſuo circa collū
immiſit. et alterā baliſte ſupponēs
denarium a bireto pueri ſine omni
nocumento excuſſit. quo viſo dum
ille maleficum interrogaſſet cur ſa
gittā colari impoſuiſſet. rñdit. ſi de
ceptus ꝑ dyabolū puerū occidiſſez
cū me mori neceſſe fuiſſet ſubito cū
ſagitta altera vos tranſfixiſſem: vt
vel ſic mortez meam vindicaſſem.
Et quidē licz diuina permiſſio ma
la hmōi in probationē ꝛ caſtigatio
nē fideliū fieri ſinit. ex aduerſo tñ in

cōfortationē ꝛ gloriā fidei potiora
miracula: clementia ſaluatoris ope
rat. Nam in dyoceſi cōſtantienſi ꝓ
pe caſtrū hohenzorn. ac monaſteri-
um monialiū eccl'ia quedā iam de
nouo cernit cōſtructa. In qua huiuſ
modi imago ſaluatoris cuz ſagitta
infixa ac cruore effuſo cernitur. cu-
ius miraculi veritas tali ordini pa
tuit. Miſer em̄ quidam dum iuxta
ordinē prenotatum ſuper tres aut
quattuor tractus baliſte ad interi-
tum aliorū a dyabolo certificari cu
peret in biuio quodam imaginem
crucifixi ſagitta petit ꝛ modo quo
uſq̄ in ꝓſens cernit tranſfixit. ꝛ dū
cruor miraculoſus erūperet: miſer
immobiliter diuina virtute greſſu
ꝑcuſſus figitur. ꝛ vbi a pretereunte
quodā cur ibi fixus maneret inter-
rogaret. miſer caput agitabat bra-
chijſq̄ ac manibus quibus baliſtā
tenebat ac toto corpore tremēs nil
reſpondere poterat. ꝛ alter hincin-
de circumſpiciens dum imaginem
crucifixi intuetur. ꝛ ſagittam infixā
cruore effuſo ſpeculat. peſſime inq̄t
neq̄ imaginē domini noſtri tranſfi
xiſti: et alios conuocans. attendite
inquit ne fugam capiat. dū tamen
vt premiſſum eſt ſe de loco mouere
non poterat. ad caſtrum cucurrit ꝛ
rem geſtam narrauit qui concite de
ſcendunt ꝛ miſerū in eodem loco ꝑ
ſiſtentē reperiunt. ꝛ inquirentibus
de caſu. dum crimen faſſus fuiſſet
ex tontactu publice iuſticie de loco
mouetur ꝛ dignā pro cōmiſſis viti
onem per miſerabilē mortē recepit
Sed heu ꝙ cogitatu horribile exi-
ſtit. nec his hūana peruerſitas ter-
retur vt a ſimilibus flagitijs ſe con
tineat. Nam in curijs optimatum

vndiq̄ʒ vt fertur tales ſuſtentant de
ſuis flagitijs publice in cōtemptū
fidei ⁊ grauem offenſionem diuine
maieſtatis. et contumeliā noſtri re
dēptoris gloriari ⁊ ſe iactari de ta-
lib⁹ ꝑmittunt. Unde ⁊ tales vtiq̄ʒ
⁊ receptatores defenſores ⁊ fauto-
res nedum hereticorū ſed ⁊ apoſta
tarū a fide iudicandi ſunt ⁊ penis
plectēdi ſubſcriptis. ⁊ hoc eſt ſepti
mū. Nā primo ipo iure excōmuni-
cati ſunt. et fauentes clerici ab om-
ni officio ⁊ beneficio deponunt ⁊ ꝑ
uantur. nec ad illa reſtituunt abſq̄ʒ
ſpēali apoſtolice ſedis indulto. Itē
prefati receptatores poſtq̄ʒ fuerint
publicati ſi in excōmunicatione ſte
terint per annū animo pertinaci ve
lut heretici ſunt cōdemnandi. que
ſingula ſic probant. Nam in ca. vt
inquiſitōnis. §. prohibemus. li. vj.
tangit de non impediendo directe
vel indirecte proceſſuʒ iudiciū dyo
ceſanorū ⁊ inquiſitorū in cauſis fi
dei vbi tangit ꝑdicta pena infligen
da poſt annū. nā dicit primo. Pro-
hibemus diſtrictius. poteſtatibus
dominis tēporalibus ⁊ rectoribus
eorundē officialibus ⁊c̄. ſi cui placʒ
capitulū perlegat. Deniq̄ʒ q̄ ⁊ ipſi
malefici cum eoruʒ rectoribus ſint
ipo iure excōmunicati. patʒ de ipis
hereticis maleficis. in ca. ad abolen
dam. in princi. ⁊ in ca. excōmunica
uimus. primo ⁊ preſertim ⁊ breui-
us in ca. excōmunicamus. ſecundo.
de here. vbi ſic dicit. Excōmunica-
mus et anathematizamus vniuer-
ſos hereticos catharos paterinos.
et infra. ⁊ alios quibuſcūq̄ʒ nomini
bus cenſeant ⁊c̄. Et nota ſuper qui
buſcunq̄ʒ nominibus. de credentibus
autē ⁊ receptatoribus ⁊ ceteris ſu-

pradictis habet in ca. excōmunica-
mus. j. §. credentes. vbi ſic dicitur.
Credētes preterea receptatores de
fenſores ⁊ fautores taliū excōmu-
nicationi decernim⁹ ſubiacere ⁊c̄. ⁊
in ca. excōmunicam⁹. ij. tanguntur
plures pene q̄s incurrunt infra an-
nū cū ipis clericis vbi ſic dicit. Re
ceptatores fautores et defenſores
excōicationi decernimus ſubiace-
re. vt poſtq̄ʒ quilibet taliū fuerit ex
cōicatione notatus ſi ſatiſfacere cō
tempſerit infra annū. extunc ipo iu
re ſit infamis. nec ad publica offi-
cia ſeu conſilia. nec ad eligēdos ali-
quos ad huiuſmodi nec ad teſtimo
niū admittant. ſint etiam inteſtabi
les. vt nec teſtandi liberam habeāt
facultatē. nec ad hereditatis ſucceſ
ſionē accedat. nullus preterea ipſi
ſuper quocunq̄ʒ negocio responde-
re cogat. q̄ ſi forte iudex extiterit
eius ſententia nullā obtineat firmi
tatē. nec cauſe alique ad eius audi-
entiam proferant. ſi fuerit aduoca-
tus nullatenus eius patrociniū ad
mittatur. Si tabellio inſtrumenta
confecta nullius ſint momenti ſed
cum auctore damnato damnent et
in ſimilibus idē precipimus obſer-
uari. Si vero clericus fuerit ab om-
ni officio ⁊ beneficio deponat. vt in
quo grauior eſt culpa maior exerce
atur vindicta. Si qui tales autem
poſtq̄ʒ ab eccleſia fuerint denotati
euitare cōtempſerint excōmunica-
tionis ſentētia vſq̄ʒ ad ſatiſfactiōē
idoneā percellant. Sane clerici nō
exhibeant huiuſmodi peſtilētibus
eccl'iaſtica ſacramēta. nec eos xp̄ia
ne ꝑſumant tradere ſepulture. nec
elemoſynas aut oblatiōes eorū reci
piant. alioqn ſuo ꝑuent officio. ad

qꝺ nequaq̄ reſtituant abſq̄ indul-
to ſedis apl'ice ſpēali. Sūt deniq̄ ⁊
alie pene q̄plures ſup p̄dictos etiā
ſi nō pſiſtāt p annū aīo ptinaci ſup
eorū vic; filios ⁊ nepotes q̄ ab ep̄o
⁊ inq̄ſitori pñt p̄uari ſeu p̄uatos de
nūciari. dignitatibus pſonatib⁹ et
oībus honoꝛib⁹ ac bñficijs eccleſia
ſticis ⁊ officijs publicis q̄buſcunq̄
Iuxta ca. vt cōmiſſi. §. p̄uandi. de
here. li. vj. Intelligit tñ ſi impenitē
tes extiterint. vt in ca. ſtatutū feli-
cis. e. li. ⁊ ti. Itē q̄ etiam ipſoꝝ filij
vſq̄ ad ſecūdā generationē ſunt p̄-
uati oī beneficicio eccl'iaſtico ⁊ offi
cijs publicis. vt in. c. quecunq̄. §.
heretici. eo. li. Intelligendū tñ qui
p paternā ⁊ nō p maternā lineā de-
ſcenderūt. ⁊ etiā de impenitētibus
vt in alle. c. ſtatutū. Itē q̄ illis ſup-
ple credētibus. receptatoꝛibus. de-
fenſoꝛibus ⁊ fautoꝛibus eoꝝ ſit ap
pellatiōis ⁊ pclamatiōis bñficiu;
interdictū. pt;. in. c. vt inq̄ſitiōis. e.
li. vbi tñ archidiacon⁹ ſup. c. e. intel-
ligit vt poſtq̄ p ſn̄iam eē tales ſunt
declarati tūc nō pñt. aū q̄t ſn̄iam
ſi in aliq̄bus aggrauant ſeu indebi
te fatigāt appellare pñt. plura alia
poſſent deduci ſ; iſta ſufficiāt. Pro
ampliori tñ p̄miſſoꝝ intelligētia alī
qua ſunt diſcutiēda. Pmō q̄d ſi pn
ceps vel ſecularis ptās iuxta p̄no-
tata geſta ad deuaſtationē alicuius
caſtri iuſto bello aliquē hmōi male
ficū ſecū recipiat. ⁊ ei⁹ aſſiſtētia ty-
rānidē maloꝝ cōpeſcat. nūq̄d totuſ
exercit⁹ vt fautoꝛes ⁊ receptatoꝛes
taliū ſunt iudicādi. ⁊ p̄dictis penis
mulctādi. Rñdendū videt q̄ q2 p-
pter multitudinē rigoꝛ iuſticie eſt tē
perandus. di. xl. cōſtitueret. Iō lic;
pncipalis ⁊ eius aſſeſſoꝛes ⁊ cōſili-

arij. talia fouētes oīno ſint ipo iure
penis p̄fatis inodati. vbi moniti ab
coꝝ oꝛdinarijs nō deſtiterint cū iā
vti receptatoꝛes fautoꝛes iudicant
Vñ ⁊ ipis penis ſbijciunt. reliquus
tñ exercitus cū abſq̄ eoꝝ cōſilio ⁊
cōſilio ⁊ fauoꝛe talia fiant. imo pro
defenſione reipublice ſua coꝛpa ex-
ponere ſunt pati. l; foꝛtaſſis ī fact᷑
maleficis cōplacētiā habeāt tñ cen
ſurā illā excōicatiōis euadūt. l; rea
tū illū i eoꝝ cōfeſſiōe agnoſcere ha
beant debita cautione accepta ſup
oīmoda hmōi deteſtatiōe impꝑetu
um a ꝯfeſſoꝛe abſolui. ⁊ q̄ntu; i ipis
eſt ab eoꝝ finib⁹ hmōi maleficos ex
pellere. Sꝫ ſ v̄o querit a q̄b⁹ poſſint
p̄ſidentes vbi reſipiſcāt abſolui. an
ab eoꝝ oꝛdinarijs aut inq̄ſitoꝛibus
Rñdet vtiq̄ abſolui pñt ⁊ ab oꝛdi-
narijs ac alijs inq̄ſitoꝛib⁹ ſi reſipi-
ſcāt. hr̄ in. c. vt officiū. in pn. de he-
re. li. vj. vbi ſic dr̄. vt officiū. ⁊ infra
cōtra hereticos credētes receptato
res fautoꝛes ⁊ defenſoꝛes eoꝝ. nec
nō contra infamatos de hereſi. vel
ſuſpectos ſ'm ſanctōnes canonicas
hoīm metu diuino tīoꝛe poſtpoſito
pcedatis. ſi v̄o aliquis ex p̄dictis
heretica labe primitus abiurata re
dire voluerit ad eccleſie vnitatē iu-
xta formaz eccleſie abſolutionis be
neficium impendatis. Sꝫ deniq̄ in
ſtat quādo dicetur pꝛinceps vel ali
us reſipiſcere. Rñdetur q̄n malefi-
cū pꝛter iniuriā creatoꝛi illatā p̄ue
niendū tradit. Vñ ⁊ vt ipm a dñio
tm̄mō expellat non eſt malefici ſeu
heretici manifeſte dep̄henſi i here-
tica p̄rauitate. vt infra patebit pe-
na debita. ⁊ vt de p̄teritis doleat. ⁊
tales nunq̄ decetero fouere vti ca-
tholicū decet p̄ncipē firmiter i ant

mo ſuo ſtatuat ꝙ ſi queritur cui tra
dendus eſt ⁊ quo ordine puniendꝰ
⁊ an vt manifeſte dep̄henſus in he
reſi ſit iudicandus. Ad primũ ſpiri
talis tangetur difficultas in princi
pio tercie partis. an vtꝫ eorũ puni
tio tantũmodo ad iudicē ſecularē ⁊
nõ eccleſiaſticũ ꝑtineat. manifeſtũ
eſt.n.ꝑ ca. vt inquiſitiõis. §. ꝓhibe
mus. li. vj. ꝙ poteſtatibꝰ ⁊ dñis tem
poralibus interdicitur ne de crimi
ne hereſis quoquo mõ iudicēt abſ
ꝗ epoꝝ ſeu inquiſitorꝫ aut ſal
tim alterius eorundē lnia ſed quia
ratio que ibi aſſignatur circa male
ficos nõ videtur habere locũ. quia
dicit ibi ꝙ ideo nõ debent iudicare
eo ꝙ crimen hereſis eſt mere eccle
ſiaſticũ. maleficoꝝ aũt crimen non
videtur mere eccleſiaſticũ ſed etiaꝫ
ciuile ꝓpter damna tp̄alia. quicq̄d
tñ ſit vt infra patebit. licet iudicis
eccleſiaſtice ſit cognoſcere ⁊ iudica
re. tñ iudicis ſecularis eſt exequi et
punire. vt patet extra de hereſi. ca.
ad abolendã. ⁊ ca. vergẽtis. ⁊ ca. ex
cõicamus. vtriqꝫ. Vñ ⁊ iudex ſecła
ris ſi tradet talem ordinario ad iudi
candũ habet tñ ꝑ ſe eundeꝫ punire
poſtqꝫ ab epo ſibi tradit aut relinq̄
tur. vel etiã ex ꝯſenſu epi ſecularis
iudex vtrũqꝫ facere põt. ſcꝫ iudica
re ⁊ punire. Nec valet ſi dicat ꝙ ta
les malefici nõ ſunt heretici ſꝫ poti
us apoſtate. qꝛ cũ vtrũqꝫ cõtingat
circa fidē. tñ ſic hereticꝰ circa illam
tantũmõ dubitat. ⁊ hoc in toto vel
in ꝑte. ita ⁊ apoſtate malefici ratio
etiã ꝑ ſe dictat. cũ eñ grauiꝰ eſt cor
rũpere fidē ꝑ quã eſt anime vita ꝗ
falſare pecuniã ꝑ quã vite tp̄alis ſub
uenit. Unde ſi falſariũ pecunie vel
alij malefactores ſtatim ꝑ ſecula

res poteſtates iuſte morti tradunt
mł'tomagis tales heretici ⁊ apoſta
te ſtatim ꝙ cõuincũtur pñt iuſte oc
cidi. vnde ⁊ ꝑ hec eſt reſpõſio ad ſe
cundũ quo ſcꝫ ordine ⁊ a quo iudi
ce ſit puniendus. ſed clarius de illo
tractabit in tercia parte opis circa
modos ſentẽtiãdi qualiter dep̄hen
ſus manifeſte in hereſi ſit ſententiã
dus circa octauũ ⁊ duodecimũ mo
dũ. ⁊ ſuper dubiũ quid ſi peniteret
an adhuc eẽt occidēdꝰ. Reuera eñ
ſi hereticus ſimplex relapſus quan
tũcunqꝫ peniteat eſt occidēdus. in
ca. ad abolendã allegato ⁊ hoc rati
onabiliter ſm Thomã cũ ꝑ hoc ꝓ
uidetur bono cõmuni. quia ſi here
tici reuerſi ſepe reciperētur vt in vi
ta cõſeruarentur, ⁊ alijs temporali
bus bonis poſſet hoc eſſe in ꝓiudi
ciũ ſalutꝭ alioꝝ. tum quia ſi relabe
rentur alios inficerent. tum etiã q2
ſi ſine pena euaderēt. alij ſecurius
in hereſim relaberentur. ex relapſu
etiã ipoꝝ ꝓſumitur de incõſtantia
eoꝝ circa fidem. ⁊ ideo iuſte occidē
dus quare ⁊ hic dicere oportet qȝ ſi
ꝓpter ſuſpitionē ſolam incõſtantie
eccleſiaſticus iudex relapſuꝫ habet
tradere curie ſeculari ad occidēdus
a fortiori ſi nõ velit tradere apoſta
tam aut maleficam quãcunqꝫ curie
ſeculari propter penitentiã et ciuis
ꝯuerſionē tamen relinquere habet
talem ⁊ non impedire cum iudex ſe
cularis propter damna temporalia
ipoꝝ maleficũ vult occidere ſm le
ges. licet eccleſiaſticus iudex prius
habeat penitentem maleficũ abſol
uere ab excõmunicatiõe quã ꝓpter
hereſim maleficarũ incurrit cũ ⁊ he
reticus ſit excõmunicatꝰ. iuxta ca.
excõmunicamꝰ. j. q. ij. ⁊ ad gremiũ

eccleſie recipere vt ſpũs ſaluus fiat vt dicit. xj. q. iij. audi. Alie rationes aſſignant inferius circa queſtionez primã tercie partis. ſufficiãt iſta ad pñs. tantũmodo aduertant anima rũ rectores ꝙ̄ dura ⁊ diſtricta exiget ab eis ratio a tremendo iudice. cuȝ reuera iudiciũ duriſſimũ his q̇ pre ſunt. vbi tales in iniuriaȝ creatoris viuere permittunt. Sequit de duo bus alijs maleficorum generibus. Nam ad idē genus maleficij redu cunt et illi qui per incantationes ⁊ carmina ſacrilega arma quecunq̄ incantare ſciunt. vt eis nullo modo nocere valeant. vnde nec etiã vulne rari poſſunt hi em̄ diuerſificantur. Nam aliqui ſunt q̇ cum p̄dictis ſa gittarijs maleficis cõcordant in eo ꝙ etiã circa imaginem crucifixi et cõtumelia ei illata talia addiſcunt. gratia exempli: q̇ vult vt nõ valeat ledi in capite aliq̇ ferro aut ictu: hȝ caput imaginis auferre q̇ circa col lũ auferat collũ. q̇ circa brachiũ au ferat ſeu cõminat brachiũ. ⁊ ſic cõ ſequēter. Interdũ ſupra cingulum aut infra. interdũ ex toto cõminu unt. et in huius ſignũ vix inter de cē imagines in ꝓbiuio aut i campis repoſitas vna integra reperit. Aliq̇ vo ſunt qui certa breuia ſecũ defe runt. aliqui verbis interdum ſacris aut etiã ignotis talia procurãt. In ter que hec eſtimat diuerſitas. Nã p̄mi licȝ in cõtumeliã fidei circa de honeſtationez imaginis ſaluatoris cũ prefatis maleficis ſagittarijs cõ cordãt. vñ ⁊ veri apoſtate reputãdi ⁊ iudicandi vbi fuerint deprehenſi alio tñ reſpectu ſagittarioꝝ. nec eti am i malũ ꝓximi manifeſtũ prout intuitiões ꝓprij corpis ſupra cingu lũ vel infra. aut etiaȝ totius corpis ſeruire videt. iõ tanq̄ heretici peni tētes ⁊ nõ relapſi vbi ſunt malefici cõuicti ⁊ penitẽãt ſunt iudicandi ⁊ iuxta octauũ modũ penitẽtiãdi. cũ abiuratiõe ⁊ incluſione. vt in tercia pte opis tanget. Pro ſecũdis vo q̇ p carmina arma incantare nitunt. ⁊ ſup illa nudis plantis incedere ⁊ ſi milia exercere. Incãtatores em̄ di cunt iux Iſiõ. viij. ethimol. q̇ arteȝ aliquã v̄bis pagunt diſtinguendũ. q2 interdũ incãtationes fiũt p v̄ba ſacra aut p carmina ſcp̄ta ſup infir mos: ⁊ he q̇dē incãtatiões licite fie ri pñt ſeptē cõditiõib9 ſeruat' vt in feri9 patebit circa modos curandi maleficiatos infirmos. Incãtatio nes aũt q̇ fiũt ſup arma p aliq̇ v̄ba aut vbi talia carmĩa ſcripta deferũ tur h iudicib9 attendendũ ꝙ ſi ibi ſunt noĩa incognita Itē caracteres ⁊ ſignature alie p̄ter ſignaculũ cru cis: tũc talia ſunt oĩno refutanda et auertēdi ſunt hoies pie a taliũ cre dulitate. qꝺ ſi deſiſtere nollēt: tunc tanq̄ leuit ſuſpecti ſunt iudicandi. de q̇bus i ſecũdo mõ ſententiãdi in ferius patebit. nõ em̄ caret tũc ſcru pulo hẽtice prauitatis imo q2 talia oĩno ope ⁊ auxilio demonũ hñt fie ri: cui9 vt ſupra patuit q̇ auxilio vti tur apoſtata a fide iudicat. lȝ etiam ꝓpt ignorãtiã ⁊ emẽdatiõis gr̃am miti9 q̄ cũ ſagittarijs maleficis ſit agendũ. Et q2 plurimum cõe cernit apud cliẽtes ⁊ mercatores ſecũ de ferre. hmõi carmina ⁊ bñdictiões q̇ incantationis ſpeciē hr̄e vident. ex pedit oĩno ſiue in foro penitẽtie p cõfeſſorē ſiue i foro cõtentioſo per eccl'iaſticũ iudicē hmõi eliminare. cum tacitũ pactũ ꝓpter verba igno

ta ⁊ caracteres ſignati cuꝫ demone
initur. ⁊ demon occulte ſe ingerit ⁊
optata ꝓcurat. vt tandē ad peiora
alliciat. vñ vbi in foro contentioſo
talis debet adiurare iuxta ſecūdū
modū ſententiandi. vbi in foro con
ſcientie cōfeſſor debet carmia inſpi
cere. ⁊ ſi nolit oīno proijcere dꝫ ta-
mē noīa ignota ⁊ caracteres delere
reliqua ꝟo vt euāgelica verba et ſi
gnacula cruc꞉ ꝑmittere. Sup̱ q̄bus
oībus ⁊ ꝑcipue ſup̱ maleficos ſagit
tarios notādū q꞉ ſupra tactū eſt an
vt manifeſte deprehenſi i heretica
prauitate iudicandi ſint. de q̄ mate
ria etiā ꝑus tactū eſt in ꝑma queſti
one ꝑme ꝑtis. Et quidē ꝙ ſic patet
ibidē. Nā vt dicit Bern̄. in glo. or-
dinaria in. c. abolēdā. §. ꝓn̄ti. ⁊ ver.
dep̄henſi. tribus modis de iure. q̄s
ꝓ manifeſte dep̄henſo i h̄etica pra
uitate hr̄. puta facti euidētia. vt in
ſimplici h̄eſi qñ publice ꝑdicāt h̄e-
ſim. ff. de ritu nup. palā. §. vl. vl' legi
tima ꝓbatiōe ꝑ teſtes vel ex ſua cō
feſſione. Et eiuſdē Bern̄. glo. in. ca.
excōīcamus. ij. ſup̱ ver. deprehenſi
publice. ita ꝙ notoriū ſit illis etiaꝫ
q꞉ cōdemnati ſunt. Ad idē videt᷑ fa
cere ſup̱. ca. ſup̱ q̄buſdā. ex̄ de ꝟ. ſig.
ꝓut patuit in ꝑma q̄ōne ꝑme ꝑtis
huius opis. Ex q̄bus ꝑꝫ ꝙ malefi-
ci ſagittarij: ſil'r ⁊ alij arma incā-
tantes ꝓ manifeſte dep̄henſis i he
retica prauitate ꝑ aliq̄d pactū exꝑſ
ſum cū demone initū ꝓpter manife
ſta ipſoꝝ opa q̄ nō niſi dyabolica ꝟ
tute fieri poſſunt habēdi ſunt. Pa
tet ⁊ ſecūdo ꝙ eorū fautores recep-
tatores defenſores vt manifeſte ta-
les pro talibus habēdi ſunt ⁊ penis
ꝑſcriptis manifeſte ſubiacere ita ꝙ
nō tā ſub dubio aut tanꝙ̄ ſuſpecti
receptatores leui aut graui. vel vio
lenta ſuſpitiōe iudicādi. prout plu-
res alij exiſtere poſſunt. vñ ⁊ ſemꝑ
grauiſſime contra fidem delinquūt
et ſemꝑ mala morte a deo ꝑcutiunt
Nā vt refertur quidā princeps cū cō
ſimiles foueret maleficos. ⁊ cū hoc
quandā ciuitatē in certis negocijs
indebite aggrauaret dum hoc ſibi
a quodaꝫ familiari obijceretur. ille
omni timore dei poſtpoſito reſpon
dit. Det deus ꝙ in hoc loco moriar
ſi iniuſte a me illi aggrauētur. ad q̄
verba ſubito diuina vltio ſubſecuta
ſubitanea morte expirauit. reuera
in vindictā non tā iniuſte aggraua
tionis q̄tuꝫ ⁊ fautorie hereſis. Pa
tet ⁊ tercio ꝙ ꝑlati q̄cunqꝫ ⁊ recto-
res vbi hmōi flagitijs ⁊ eoꝝ aucto-
ribus ⁊ fautoribus iuxta omnē poſ
ſibilitatē nō reſiſtūt. etiā tanꝙ̄ ma
nifeſti fautores. ⁊ ꝙ preſcriptis pe-
nis manifeſte ſubiacere debeant iu
dicantur.

Sequitur ſecundū principale hu
ius ſecūde partis ſuper modos tol-
lendi ⁊ curandi maleficia premittē-
do difficultatem.

Queſtio ſecunda.

Trum licitum ſit maleficia ꝑ alia maleficia
vel ꝑ aliqua illicita tollere. ⁊ arguit
ꝙ nō. q꞉ vti auxilio demonū nō eſt
licitū vt ſupra patuit. ⁊ in ſcḋo ſen-
tentiarū diſt. vij. a doctorib⁹ cōmu
niter determinat᷑. q꞉ vlꝫ eſt apoſta
ſia a fide. ⁊ quidē ꝙ ſine auxilio de-
monū nō poſſit diſſolui. ꝓbatur. q꞉
aut diſſoluit᷑ humano artificio aut
dyabolico aut diuia potētia. Nō ꝑ
mū: q꞉ inferior poteſtas non pōt in-
fringere ſuperiorē, cū nihil agat vl-

tra ſuã virtutẽ nõ etiã diuina. quia hoc eſſet opus miraculoſum. ⁊ cũ il la deus ad ſuũ nutũ operatur. ⁊ nõ ad inſtantiã hominũ. ſicut et xp̄us matri petenti miraculũ de ſubuentione neceſſitatis vini. vt doctores exponũt ꝙ hoc miraculũ conuerſionis deſiderabat xp̄us. reſpondit. Quid mihi ⁊ tibi mulier. ſcʒ cõmune in opere miraculoſe. apparet etiam ꝙ rariſſime liberant quãtumcũ ꝙ diuinũ auxiliũ ⁊ ſuffragia ſanctorũ implorant. ergo non niſi auxilio demonũ liberari poſſunt. quod tamen nõ eſt licitum querere. Preterea hoc quod cõmuniter toleratur in vſu practicatur licet ſit illicitum. ſed hoc cõmuniter practicatur ꝙ tales maleficiati currunt ad mulierculas ſuperſticioſas a quibus ſepiſſime liberantur ⁊ nõ per ſacerdotes aut exorciſtas. ergo practica oñdit ꝙ auxilio demonũ maleficia tolluntur. cuius tamẽ auxiliũ querere cũ ſit illicitum. etiam nõ eſt licitũ maleficia tollere ſed patienter ſufferre. Preterea ſm Tho. ⁊ bonauẽ. in. iiij. di. xxxiiij. de impedimẽto maleficiali. maleficiuʒ eſt ita ꝑpetuũ ꝙ nõ põt h̄re hũanũ remediũ. qa ſi haberet remediũ nõ eſt homini notũ vel licitũ. in quibus verbis dant intelligere ꝙ ſit quaſi infirmitas incurabilis ⁊ ꝑpetue inherens. Vñ ſubdunt. lʒ deus p̄ſtare poſſit remediũ demonẽ cogẽdo ⁊ demon deſiſtendo ille curaretur. tñ curatio non erit humana. ergo niſi deus diſſoluerit p ſe nõ eſt licitum eius diſſolutionẽ quocũqʒ modo querere. Preterea in eadẽ diſt. ⁊. q. dicũt ꝙ etiã per aliud maleficiũ adhibere remediũ eſt illicitũ. Unde dicũt ⁊ ſi poſſet p aliud maleficiũ adhiberi remediũ nihilominꝰ reputaretur perpetuũ. licʒ ammoueret maleficiũ. quia nullo modo eſt licitũ per maleficiũ inuocare demonis auxilium. Preterea exorciſmi eccl'ie non valent ad reprimendũ demones ſp quo ad omnes moleſtias corp̄ales. hoc dei iudicio exigente. ſemper tamen valent contra illas demonũ infeſtationes contra quas ſunt principaliter inſtitute ſicut cõtra obſeſſos vel circa pueros exorciſandos. Preterea non oportet ſi ꝓpter peccatũ dyabolo ſit poteſtas in aliquẽ data: ceſſante peccato ceſſat ptãs. quia interdũ ceſſante culpa remanet pena. ex quibus verbis videntur p̄fati duo doctores ſentire ꝙ nõ ſit licitũ maleficia tollere: ſed ꝑmittere illa ſicut ꝑmittuntur alie infirmitates incurabiles ⁊ cõmittere illa tantummodo dño deo qui illa tollere poteſt ad ſuũ placitum. In contrarium eſt ꝙ ſicut deus ⁊ natura non abundãt in ſuꝑfluis. ita nõ deficiũt in neceſſariis. quare ⁊ neceſſario fidelibus cõtra huiuſmodi inſultus demonũ ſunt data nõ ſolũ remedia preſeruatiua. de quibus in principio huius ſecũde partis tactũ eſt. verũ etiã remedia curatiua cum al's non ſufficienter fidelibus a deo ꝓuiſum eſſet. ⁊ opera dyaboli viderentur fortiora opibus dei. Preterea glo. ſuper illud Iob. xlj. Nõ eſt poteſtas ſuꝑ terrã ⁊c. dicit oĩa hũana ſupat. ⁊ ſi meritis ſanctorũ ſubiacet. Vñ ⁊ meritis ſanctorũ virorũ in hac vita ſubiacent. Preterea Auguſtinꝰ de moribus eccleſie. non eſt angelus cum inheremus deo mente noſtra potentior. nam ſi poteſtas virtus eſt in hoc mundo: toto mundo

ſublímioꝛ eſt.mens deo inherẽs vn
de ⁊ talibus diſſolui poſſunt opera
diaboli. Reſponſio.hic ſunt due ſo
lennes opiniones ſibi inuicẽ.vt vi-
detur.cõtrariantes. Sunt eñ qui
dã theologi ⁊ canoniſte inuicẽ con
coꝛdantes ꝙ licitũ eſt maleficia tol
lere.etiã per opera ſuꝑſticioſa ⁊ va
na. ⁊ huius opinionis ſunt Scot⁹
Hoſtieñ. ⁊ Goffre. ⁊ cõmuniter om
nes canoniſte. Alioꝛũ theologoꝛũ
opinio ⁊ ꝑcipue antiquoꝝ ⁊ quoꝛũ
dam modernoꝝ vt Thome. Bona
uenture. Alberti. Petri de paiude
⁊ alioꝝ multoꝝ ꝙ nullo modo ſint
facienda mala vt eueniant bona. ⁊
ꝙ potius homo moꝛi debꝫ q̃ꝫ in ta
lia conſentire. vt ſcꝫ per opera ſuꝑ-
ſticioſa ⁊ vana liberaretur. ſed quia
vnica diſtinctione poterunt coꝝ di
cta ꝯcoꝛdari vidende ſunt pꝛius eo
rũ ſententie. Nã ſcotus in ſuo q̃rto
diſtinctõe.xxxiiij.de impedimento
maleficiali.ſiue de frigidis ⁊ male-
ficiat'. reputat fatuitatẽ aſſerere ꝙ
etiã per vana ⁊ ſuperſtitioſa non de
beãt maleficia tolli. Dicit eñ. Nec
in hoc eſt infidelitas aliqua. q̃a de-
ſtruens non aſſentit operibus dya
boli. ſed credit eũ poſſe ⁊ velle fati
gare. dum durat tale ſignũ. quia ex
pacto non aſſiſtat ad hoc niſi dum
illud durat. Et ſic diſtructio illi⁹ ſi-
gni non ponet finem tali vexatiõi.
vnde ⁊ dicit ꝙ eſt meritoꝛiũ opera
dyaboli delere. ⁊ quia loquit̃ de ſi-
gnis pon⁹mus exemplũ. Sũt que
dam mulieres que tali ſigno notãt
maleficas. vt ſi vacca vbertate lact'
ex malefico pꝛiuatur. tunc vrceũ la
ctis ſuper ignem appendunt. ⁊ cer
tis verbis ſuperſtitioſis inſiſtendo
vrceum cũ baculo percuciũt. ⁊ licꝫ
faſciculũ mulier percutiat. tamẽ om-
nia verbera dyabol⁹ ad doꝛſum ma
lefice defert. ꝑ que ſic dyabolus cũ
malefica fatigatur. licet dyabol⁹ nõ
cogatur nec fatigatur. facit tamen
illa dyabolus vt percutientẽ catho
licã ad pꝛioꝛa alliciat vnde periculo
ſum exiſtit. alias non videretur opi
nio tanti doctoꝛis habere difficul-
tatẽ. poſſet et alia exempla adduci.
Hoſtienſis ad idem in ſumma copi
oſa de frigidis ⁊ malefi. ⁊ ti. de im-
potentia coe. in glo. ſuꝑ ca. litere-§.
mulierẽ aũt. dicit ꝙ in hoc defectu
recurrendũ eſt ad remedia medico-
rũ. Et licet quedam remedia ꝯ hec
ſcripta vana ſeu ſuꝑſticoſa videant̃
tamẽ cuilibꝫ auctoꝛi in ſua arte cre
dendũ ẽ. Sed ⁊ ſat' tolerare poteſt
eccleſia retundere vana vanis. Hu
bertinus deniqꝫ in ſuo quarto ꝑfa-
ta di. his vtitur v̊bis. Poſſunt ma
leficia aut ꝑ orationes aut per artẽ
per quã facta ſunt deſtrui. Ad idem
Goffred. in ſumma ſua eo. tit. Ma
leficiũ nõ poteſt ſolui ſemꝑ per illũ
qui fecit: vel quia eſt moꝛtuus. vel
quia neſcit delere ipm vel quia ma
leficiũ eſt perditũ. ſi autẽ ſciretur li
cite poſſet ſoluere. ⁊ loquitur cõtra
illos qui dicebant ꝙ ꝑ maleficia nõ
poſſet copule carnali pꝛeſtari impe
dimentũ eo ꝙ nullũ tale eſſet ꝑpe-
tuũ. vnde non dirimeret matrimo-
niũ iam cõtractũ. Preterea illi qui
fuerũt moti aſſerere ꝙ nullũ malefi
ciũ ſit perpetuũ mouebãtur his ra
tiõibus. qꝛ putabãt om̃e maleficiũ
poſſe remoueri vel ꝑ aliud maleficiũ
vel ꝑ exoꝛciſmos eccleſie qui ſunt
oꝛdinati ad repꝛimendũ vim demo
nũ. vel ꝑ verã penitentiã cũ dyabo
lus ñ habeat poteſtatẽ niſi ſuꝑ pec-

catores. Unde quo ad primū con-
cordabant cū opinione alioꝝ ꝙ ad
minus ꝑ ſuperſtitioſa poſſint tolli.
Cōtrarie aūt opinionis eſt ſanctus
Thomas in ſuo.iiij. prefata diſtin.
ſic inquientis ꝙ ſi maleficiū nō po
teſt reuocari niſi per aliquod illici
tū vt per demonis auxiliū vel hu-
iuſmodi etiā ſi ſciretur poſſe ſic re-
uocari.nihilominus perpetuū iudi
catur.quia remediū non eſt licitū.
Ad idem bonauen. Pe. Albertus.
⁊ cōmuniter oīes theologi vbi cū
breuiter tangunt demonis auxiliū
tacite vel expreſſe inuocandū vidē
tur ſentire ꝙ per nil aliud niſi per li
citos exorciſmos vel ꝑ verā penitē
tiā vt in ca.ſi ꝑ ſortiarias.alle.tāgi-
tur remoueri debeāt. moti vt appa
ret rationibus in principio queſtio
nis annotatis. Et quia tantos do-
ctores in eorū dictis quantū poſſi-
bile ē expedit cōcordare. ⁊ hoc vni
ca diſtinctiōe fieri poteſt. Ideo no
tandū ꝙ maleficiū aut tollitur per
aliū maleficū ſimul ⁊ ꝑ aliud male-
ficiū aut tollitur.nō quidē ꝑ malefi
ciū ſed per maleficiales ritus ⁊ illici
tos.⁊ hoc iterū dupliciter.quia vel
per illicitos ⁊ vanos ritus inſimul
vel ꝑ vanos ⁊ nō illicitos. Primū
remediū eſt omīno illicitū tam ex
parte auctoris ꝙ̄ et ipius remedij.
Sed tamē quia fit dupliciter. quia
aut cū nocumento illius qui malefi
ciū intulit. aut ſine nocumento. fit
tamē remediū illud ꝑ maleficiales
ritus ⁊ illicitos.tūc cōprehenditur
ſub ſecūdo modo. vicȝ vbi malefici
um tollitur non per maleficiū aliū ꝫ
ꝑ maleficiales ritus ⁊ illicitos.tunc
iterū illicitū iudicatur.licet nō tan-
tū ſicut primū. Unde ſummarie di-
cere poſſumus ꝙ per tria ⁊ tribus
modis remediū redditur illicitum
quādo vicȝ tollitur ꝑ maleficū aliū
⁊ ꝑ maleficia alia vicȝ virtute demo
nis alicuius Scdō quādo nō ꝑ ma
leficū ſed ꝑ honeſtā perſonā tollit.
ſic tamen ꝙ ſuperſtioſis remedijs
maleficiū quod vni perſone aufert
alteri infertur. ⁊ hoc iterū illicitū.
Tercio quādo aufertur ſine eo qđ
alteri infertur. vtitur tñ demonū in
uocatiōe expſſa vel tacita tunc iteꝝ
illicita.⁊ ſm hos modos dicitā the
ologis ꝙ potius mors ſit ꝑeligēda
ꝙ̄ in talia conſentire. Alijs vō duo
bus modis vltimis tollere malefici
um poteſt eſſe vel licitū vl' nō vanū
ſm canoniſtas.⁊ ꝙ tolerari pñt vbi
remedia eccleſie ꝑus attemptata.
vt ſunt exorciſmi eccleſie.ſuffragia
ſanctoꝝ implorata.ac vera peniten
tia nihil effeciſſent. Et vt clarior ha
beatur intellectus de ſingulis ſint
aliqua geſta et acta ꝑ nos reperta
recitanda. Rome tpe Nicolai pape
eṗs quidā ex almanie partibus cer
ta expediturus negocia aduenerat
cuius nomen occultare ordo chari
tatis poſtulat licȝ iam vniuerſe car
nis debitū pſoluerit. Hic quandaȝ
iuuenculā adamādo.⁊ ipam ad ſuā
dyoceſim deſtinare cū duob⁹ famu
lis ac rebus alijs et clenodijs di-
ſpoſuiſſet iuuēcula auiditate femi-
nea ſup clenodia que precioſa erāt
decepta modū excogitare cepit. vt
ea in itinere exiſtēte eṗs maleficijs
interiret . iamq; in ſua habebat cle
nodia cōmiſſiōe. Et ecce ſequēti no
cte eṗs ſubito īfirmat ⁊ ne fortaſſis
veneno intoxicatus eſſet a medicis
ꝑcunctat. ⁊ a famulis dolēter dubi
tat tamingēs, n. calor inerat pecto

ri. vt non niſi gargariſmis ꝑ aquaꝫ
frigidã cõtinue haberet refocillari.
Tercia igitur die cũ iam nulla ſpes
vite haberet̃. Vetula quedã ingreſ-
ſum ad epm̃ inſtanter petijt. ⁊ ꝙ cã
ſue ſanitatis aduenieſſet apperuit.
Ingreſſa igit̃ epm̃ alloquit̃ ⁊ ſanita
tẽ ꝓmittit. dũmodo ſuis acquieſce
re ſuaſiõibus velit. Eps v̄o q̄d nã
foret cui acquieſcere ꝓ recuperanda
ſanitate quã ſumme affectabat vbi
inquirit. vetula r̃ndit. Ecce hec in-
firmitas maleficio vobis accidit. et
nõ niſi ꝑ aliõ maleficiũ liberari po
teritis. vtvicꝫ ipa malefica q̄ vobis
intulit moriat̃ et eadẽ vr̃a infirmi
tate inficiat̃. Stupefactus eps ⁊ ꝙ
alio modo liberari nõ poſſet vbi ꝑ
ſenſit. nil tñ temere volẽs agere pa
pã conſulere ꝑ ſupplicationẽ decre
uit. At põtifex cũ eũ tenerrime dili
gebat ⁊ ꝙ nõ niſi ꝑ mortẽ malefice
liberari poſſet cũ didiciſſet. annuit
vt inter duo mala minus ꝑmittere
tur. ⁊ ſup hoc ſupplicationẽ ſigna-
uit. Vñ denuo vetula acceſſita. et
tã ipe ꝙꝫ ſummus põtifex in mortẽ
malefice cõſentirẽt dũmodo priſti-
ne ſanitati reſtitueret̃ diſſeruit ſicqꝫ
ꝙ vetula abſceſſit. ⁊ ꝙ ſequenti no
cte liberaret̃ ꝓmiſit. Et ecce circa
mediũ noctis vbi ſe ſanũ. ⁊ ab omĩ
infirmitate liberatũ ꝑſenſiſſet nun
cio miſſo quid nã de iuuẽcula foret
ꝑſcrutat̃ ⁊ ecce aderat que ipam cir
ca mediũ noctis in latere matris dor
mientẽ infirmatã fuiſſe ſubito affir
mabat. q̄ in re dabat̃ intelligi ꝙ ea
dẽ hora ⁊ momento infirmitas epi
ſcopũ relinquendo maleficã iuuen-
culã per aliam maleficam vetulã in
uaſit. ⁊ ſic ſpiritus malignus a leſi-
one epi ceſſando ipm ſanitati ꝑ ac-
cidẽs reſtituere videbat̃ cũ tñ ꝓprie
ſanitatẽ nõ imittebat. quã tamẽ oc-
cupare deo ꝑmittente poterat ⁊ ꝓ-
pter pactũ cũ malefica altera initũ
que fortune alterius inuidebat. ipe
demon magiſtrã iuuenculã inficere
habebat. ⁊ bene eſtimari poteſt illa
duo maleficia nõ ꝑ vnum demonẽ
duobus perſonis ſed a duobꝰ demo
nibus duabus maleficis ſeruienti-
bus fuiſſe inflicta. nec in iſto demo
nes ſibiinuicẽ cõtrariãtur. cũ ſemꝑ
in ꝑditionẽ animarũ quã ſumme et
ꝯcorditer affectãt ſingula operant̃.
Eps deniqꝫ cũ pietatis cauſam ip-
ſam viſitare ꝓponeret. cameram in
grediẽs horribilibus maledictiõibꝰ
ſuſceptus fuit exclamãdo. Tu cum
tua q̄ te talia docuit ⁊ te liberauit
maledicamini ineternũ. ⁊ eps emo
lire eius animũ ad penitentiã. et ꝙ
omnẽ offenſam ei remiſiſſet vbi ten
tabat. illa vultũ auertẽdo clamabat
exeas maledicte. Hic nulla ſpes ve
nie ſed animã meã omnibus demo
nibus cõmendo et miſerabiliter in-
terijt. ⁊ eps cũ gaudio ad ꝓpria re
meauit. Vbi etiã notandũ ꝙ quia
priuilegiũ vniꝰ nõ facit legẽ cõem.
ideo diſpenſatio pape in hoc caſu nõ
arguit oĩbus ſic licere. Ad idem re-
fert nider in ſuo fornicario dicit enĩ
Modus tollendi maleficiũ. aut ſe
vindicandi in malefico talis practi
cat̃ interduꝫ modus. Venit enĩ ali
quis leſus in ſe vel in ſuis ad male-
ficã ſciſcitãs ſcire malefactorẽ. tunc
malefica plumbũ liquefactũ aliquid
ens fundebat in aquã quouſqꝫ ope
demonis in plumbo imago aliqua
videret̃. Qua viſa malefica queſiuit
ab exploratẽ. in q̄ parte vis ledi ma
leficũ tuũ ⁊ in eodẽ vulnere cũ ag-

ſcere. cūqꜫ explorator locū eligeret
ſtatim malefica in eadē parte ima
ginis que i plumbo relucebat fixu
rā vl' vulnus ꝑ cultrū poſuit ⁊ locū
vbi reū inueniret indicauit. nomen
tñ nullatenus manifeſtauit. ſed ex
perientia teſte maleficus ꝑ oīa le
di reperiebat ſicut ſua imago plum
bea demonſtrabat. Hec inqꜫ reme
dia ⁊ ſimilia vtiqꜫ iudicātur illicita
q̄uis humana fragilitas ſub ſpe ve
nie cōſequēde a deo. ſepius is inuo
luit plus eſtuās ꝓ ſanitate corpis
q̄ aie. Scōm vo remediū. De ipis
maleficis maleficia diſſoluētes ſub
expreſſo pacto cū demōe inito abſ
q̄ nocumēto pſone. ⁊ quidē de eis
quid agendū ſit et qualiter cogno
ſcūtur infra in ſedecimo modo ſen
tentiādi patebit. Hij eñ q̄plures
exiſtunt ⁊ ſemꝑ infra vnū aut duo
miliaria teuthunicalia repiūtur in
quo ſpacio quicq̄d alie malefice le
dūt hoc illi curare videnẗ quas etiā
curationes alique ſimpliciter q̄ ad
oē tps. alique vo tm̄ a ꝓxima an
garia leſos maleficijs curare ſe ia
ctitāt. Alique vo nō niſi in cōſenſu
malefice q̄ maleficiū intulit curare
pñt. ⁊ hec notant ſuꝑ expreſſum pa
ctū cuꝫ demone initū ꝓpter hoc q̄
occulta manifeſtare ſolent illis qui
cauſa ſanitatis recuperāde ipas ac
cedūt. ipis eñ cauſas ſue calamita
tis ſubito manifeſtant dicētes q̄ ꝓ
pt̄ brigas ⁊ rixas cū vicina vel alia
muliere aut viro habitas leſa fuerit
in ſe vel in ſuis attinentibus. q̄ etiā
ad occultandū ſua flagitia interdū
peregrinatiōes vel alia pietat̄ opa
iniungūt q̄s quidē accedere ꝓ recu
perāda ſanitate tāto pniciosius exi
ſtit quāto p̄ illis q̄ ſolū ꝑ pactū taci
tū curare videnẗ in cōtumeliā fidei
ampli⁹ delinquūt. Hij eñ dum ex
vna pte ſanitatē corporalē deo pre
ponūt ex altera pte ſibiipis in vin
dictā criminis vitā deo ꝯcutiēte ab
breuiāt. ſic. n. in ſaul diuina ſeuit vl
tio cū pmo magos ⁊ ariolos abſtu
liſſet de terra. poſtea cōſuluit. vñ et
in bello occiſus cū filijs fuit. j. Re.
xxviij. ⁊ culpa tāgit̄. j. Paral. x. ꝓ
pter hoc etiā ochoſias infirm⁹ mort
habuit. iiij. Regū. j. tales etiā viſita
tores maleficaꝝ infames vñ nec ad
accuſationē debēt admitti. ij. q. viij
q̄ſquis nec. Itm̄ tales ſm leges de
bēt pena capit̄ plecti. vt in pma. q.
opis tactū eſt. Sed heu dñe de⁹ cū
oīa iudicia tua iuſta ſunt quis li
berabit pauperes maleficiatos ⁊ in
ꝯtinuis doloribus eiulantes pctis
noſtris exigentib⁹ inimicus nimis
ꝑualuit vbi ſunt qui licitis exorciſ
mis illa opa dyaboli diſſoluere va
leant. hoc vnicū ergo ſupeſſe videt̄
remediū vt iudices eoꝝ inſult⁹ ad
minus refrenēt varijs penis auctri
ces maleficas caſtigādo. vñ et infir
mis facl'tas viſitādi maleficas am
putabit̄: ſed heu nemo ꝑcipit corde
oēs q̄ ſua nō q̄ ieſu xpi ſunt querē
tes. Illa. n. malefica in richꝫhofen
de q̄ ſupra mētio facta eſt adeo aſſi
duis frequētabat̄ ꝓ recupāda ſani
tate maleficiat̄. q̄ comes caſtri the
lonei lucrū habē voluit ita q̄ q̄libꝫ
maleficiat⁹ in ſe vel i ſibi attinētib⁹
denariū vnū i introitu porte ſoluē
habebat. vñ ⁊ magnū exinde ſe ha
buiſſe ꝓuentū aſſeruit teſte etiā ex
pīetia didicim⁹ plꝛes tales ꝑ dyoce
ſim ꝯſtāt̄. exiſtere. nō q̄ ipa p̄ alijs
dioce. ſit infecta cū h̄ genus ifidie
ſerpit ꝑ oēs dioceſ. ⁊ heu totū mū

dũ infeciſſe videt̃.ſed qꝛ ipa dyoce-
ſis amplius elaborata fuit.ꝛ quidã
hengſt noie reptus qui maiorẽ con
curſuȝ ꝛ quotidianũ a maleficiatis
paupculis habere cernit̃. quẽ etiaȝ
cõcurſum ſic oculis nr̃is ꝓſpexim⁹
in villa quadam eningen.ꝙ ſine du
bio ad q̃cunqȝ loca beatiſſime virgi
nis ſiue aquiſgrani ſiue ad heremi-
tas tantus pauperũ cõcurſus non
exiſtit ſicut ad eundẽ ſupſtitioſum
hoiem.nã hiemali ꝛ frigidiſſimo tẽ
poꝛe dũ p̄ abundãtia niuiũ oĩs via
regia ꝛ publica obſtruitur adhuc a
circumiacẽtibus terris ad duo vel
tria miliaria cũ magnis hoĩm fati-
gatiõibus frequẽtat̃. quibuſdaȝ re-
media ꝑcipientibus.alijs v̉o mini-
me vt reoꝛ ꝙ nõ eque oĩa maleficia
diſſolui ꝓpter varia:vt ſupꝛa tactuȝ
eſt obſtacula pñt.ꝛ hi quidẽ ſub ex
p̄ſſa demonũ inuocatiõe maleficia
diſſoluẽtes quo ad ſecundũ remedi
um illicitũ.nõ tñ ſicut p̄mũ. Terci
um v̉o remediũ qđ q̃buſdã cerimo-
nijs ſupſtitioſis pꝛacticat̃. nõ tñ in
nocumentũ alicui⁹ ꝑſone.aut ꝑ ma
nifeſtos maleficos agitat̃ expientia
teſte ꝑ hũc modũ. In ciuitate ſpirẽ
ſi mercatoꝛ quidã foꝛenſis hũc ca-
ſum ſibi accidiſſe ꝓpoſuit In parti
bus inq̄t Sueuie in quodaȝ caſtro
nobiliũ me degente. quadã die duȝ
ꝑacto pꝛandio aſſociatus duobus
domicellis.ſolatij cã ſup ꝑꝛatũ ince
derẽ quedã mulier obuiãdo.dum a
remotꝰ adhuc incederet. ꝛ a duob⁹
domicellis agnita fuiſſet vnus eoꝝ
ad me hec v̉ba pꝛotulit.munias te
cito ſigno crucis.ꝛ ſil̃iter ad idẽ ali
us ab alio latere hoꝛtabat̃. At ego
cãm huius timoꝛis inq̄rens.Rñde
rũt.En peioꝛ malefica totius ꝓuin

cie iã nobis obuiam dat.ipſa enĩ ſo
loviſo maleficiare hoĩes nouit:tũc
ego ſtomachando ꝛ nunq̃ꝫ tales ti-
muiſſe me iactabã: ecce vix verba
compleui.ꝛ me grauiter in pede ſi-
niſtro leſum ꝑſenſi.ita vt ſine gra-
ui doloꝛe de loco figere pedẽ nõ po
tui aut greſſum.vñ ꝛ alij concito e
caſtro ꝑ nunciũ mihi equũ deſtinã-
do.ad illud reducũt. doloꝛibus aũt
ꝑ triduũ augmẽtatis. p̄fati incole
intelligẽtes maleficio me infectum
quendã ruſticuȝ ad ſpacium vnius
miliaris accedunt.ꝛ caſum ꝓponũt
quem nouerãt per artẽ quendã ma
leficia tollere.qui concito veniẽs et
pedem pꝛoſpiciens.ſi inquit ex vo-
bis cõtigit aut naturali defectu ex-
perimentũ capiaȝ.ꝛ ſi quidẽ ex ma
leficio accidit cum dei adiutoꝛio cu
rabo.ſin autẽ remedijs naturalibus
opus erit inſiſtere. At ego ſi abſqȝ
ſupſtitione ꝛ cũ dei adiutoꝛio cura
ri potero libens acceptabo.quoniã
cum demone nihil cõmune habere
volo.nec eius adiutoꝛium affecto.
Ad idem ꝛ ip̄e villanus reſpondit
ſe non velle niſi licita remedia ꝛ cũ
dei adiutoꝛio adhibere ꝛ curare.dũ
modo experientia didiciſſet hoc ꝑ
maleficiũ mihi contigiſſe.ad q̃ duo
aſſenſi ille plumbũ vt ſupꝛa de alia
malefica tactuȝ eſt liquefactũ in co
cleari ferreo ſupꝛa pedẽ tenuit ꝛ in
ſcutellã aqua plenaȝ fudit.ꝛ ſubito
diuerſaꝝ rerũ ſpẽs ꝓpꝛuperunt ac ſi
ſpine vł pili aut oſſa ꝛ ſil̃ia fuiſſent
intromiſſa. Iã inq̄t video ꝙ infirmi
tas hec nõ ex naturali defectu:ſed
maleficio vob̃ contigit. At ego quõ
talia ex plumbo liq̄facto ſcire poſ-
ſet dũ inquirerem.Ecce inquit ſep-
tem ſunt metalla ex ſeptẽ planetis

et quia ſaturnus dominaẜ plumbo
eius ꝯpletas eſt vt ſi plumbũ ſup
maleficiũ aliquod fuſum fuerit ꝑ ſu
um influxũ maleficiũ demõſtrabit.
ꝛ bene inquit actũ eſt vt cito reme
diũ adhibeatur. quia tot dieb⁹ vos
viſitare habeo: quot ſub maleficio
ſteriſtis. ꝛ iterrogare quot dies ela
pſi fuiſſent. iam triduo faſſus ſum.
vñ ꝛ ipſe ſingulis diebus ꝑ triduuꝫ
me viſitando ꝛ pedẽ inſpiciendo ſo
lũ ꝛ tangendo ꝛ cũcta verba penes
ſe ruminãdo itegri ſanitati fugato
maleficio me reſtituit Hic certe mo
dus actorẽ non monſtrat maleficũ
ſicut modũ ſupſtitioſum in eo. n. ꝙ
dei adiutorio ꝛ non ope dyaboli ſa
nitatem ꝓmiſit. ꝛ hoc ꝙ ſaturni in
fluxũ ſup plumbũ tanq̃ꝫ ex eius do
minio cauſatũ allegauit irrepħenſi
bilis extitit ꝛ potius cõmendãdus
fuit. Sed q̃ virtute maleficiũ fuga
uit ꝛ ſpecies rerũ in plumbo cauſa-
uit ſub dubio relinquitur. Nam cũ
maleficium nulla virtute naturali
poſſit amoueri licet mitigare vale-
at vt inferius de obſeſſoꝝ remediꝭs
patebit. potius videẜ ꝙ ꝑ aliquod
pactũ ad minus tacitũ cũ demone
initum hoc practicauerit. ꝛ dicitur
hic pactũ tacitũ qñ ad min⁹ auctor
tacite in aſſiſtentiã dyaboli ꝯſentit
ꝑ quẽ modũ innumera ſupſticioſa
opa practicãtur. licet differenter q̊
ad diuinã offenſam cũ in vno ope
maior ſit creatoris offenſa q̃ꝫ in al-
tero. In eo. n. ꝙ de ſanitate ꝓcurã
da certus fuit. ꝛ in eo ꝙ tot diebus
quot ſub infirmitate extiterat ipm
viſitare habuit. nec aliq̃bus medi-
caminib⁹ naturalib⁹ vſus fuit. ꝛ tñ
iuxta ꝓmiſſa egrotũ ſanitati reſti
tuit. non tã ſuſpectus q̃ꝫ vt manife
ſte depħenſus ad minus licet non
ſup expꝛſſum initũ cũ demõe pactũ
tñ iudicaẜ ꝛ tanq̃ꝫ ꝓ cõuicto habe
ri ꝛ penis ad minus in ſcd̃o modo
ſententiandi infra cõtentis. ſed pu
niri debet cũ abiuratiõe ſolenni ni
ſi leges que in ꝯtrariũ ſentire videñ
tur ipm ſuſtentaret. In q̊ caſu q̃d
ordinario ſit faciendũ in ſolutione
argumentoꝝ patebit poſtea. Quar
tũ vo remediũ tolerandũ ð q̊ cano
niſte ad minus intendũt cuꝫ certis
theologicis dicitur vanũ tantũ pre
ciſe. puta qꝛ ſolũ ſupſticioſum ꝛ nõ
ſub aliquo pacto expꝛſſo vł tacito ex
intentione et ꝓpoſito practicantis
operatũ. ꝛ dico ad minus. qꝛ fortaſ
ſis ſi velint etiã terciũ remediũ hu
ic quarto adiungere. potius videẜ
nobis eoꝝ aſſertioni cedere q̃ꝫ con
tentiõibus deſeruire. ꝛ h̄ quidẽ re-
mediũ vanũ. ſupius exemplificatũ
de mulieribus que vitcolũ ſupra
ignẽ poſitũ percutiũt in finem. vt
malefica que vaccã vbertate lactis
priuauit verbereẜ. licet fortaſſis ta
lia i nõie diaboli facere habeãt. aut
fortaſſis ſine ei⁹ expꝛſſione. Ad idẽ
poſſunt ꝛ alia earum geſta adduci.
Nã interdũ vbi vaccas hmõi leſas
ad paſcua emittere volunt explora
re etiã ipam maleficã nituẜ. tunc
bracã viri vel aliud imundũ ſup ca
put aut dorſum vacce ꝛ hoc potius
feſtiuis diebus ꝛ ſacratiorib⁹ ipam
vaccam cũ baculo fortaſſis iteꝝ ſb
tali vt ſupra expꝛſſione ꝑcutiendo
expellũt. ꝛ tunc vacca recto trami
te ad domuꝫ malefice ꝓperat ꝛ cor-
nua in eius oſtiũ vibrat cũ magno
eiulatu cõtinue pulſando. ꝛ h̄ vtriq̃
dyabolus in vacca operaẜ tandiu
quo ꝑ alia maleficia ſedatur. Reue

ra et ſi ſcḋm prefatos doctores talia
ſint toleranda nō tamen meritoria
vt quidā aſſerere conātur exiſtunt.
cū enī iuxta apoſtolū oīa que in
verbo aut ope facimus in noīe dn̄i
noſtri Jeſu chriſti facere ꝑcipimur
licet ibi nō ſit expreſſa demonis in
uocatio. et tamen eius nominis ex
preſſio. ⁊ iterū licet ibi non ſit inten
tio per pactū aliquod tacitū vel ex
preſſum talia facere. quia fortaſſis
dicet. volo hoc facere ſiue dyabolꝰ
intromittat ſe ſiue non. ipa temeri
tas q̄ diuinū timorē poſtponit deū
offendit. vnde ⁊ dyabolo poteſtatē
talia faciendi permittit. inducēdi ḡ
tales ſunt ad penitentiā adhortādi
vt potius deſiſtāt. ⁊ ad remedia in-
fra ſcripta et ſuperius etiā in parte
tacta ꝑ vſum videlicet aq̄ bn̄dicte ⁊
ſalis exorcizate. ⁊c. recurrāt. Simi
li modo iudicandū de illis quibus
duz aliquod iumentū maleficio in
terſicitur et explorare maleficum:
aut etiā ſi naturali defectu vel ma-
leficio ſit interemptū vbi nituntur
ad loca ubi cadauera beſtiaꝝ excor
ſicātur properāt ⁊ inteſtina cadaue
ris ſuper terrā trahendo vſqꝫ ad do
mū deferūt non autē intra domū ꝑ
hoſtiū ſuꝑ ſed ſub limine domꝰ ad
coquinā trahūt: ⁊ igne facto ſuper
cratem inteſtina ponunt. ⁊ tunc vt
ex relatu talia practicantiū ſepiſſi-
me informati ſumꝰ. ſic̄ inteſtine ca
leſiunt ⁊ ardent: ita inteſtine male
fice calore ⁊ doloribus cruciantur.
aduertunt ergo illi exploratores vt
hoſtiū domus optime ſit obſtruſū
eo q̄ ꝓ doloribus malefica ad intro
itū feſtinabit domꝰ ⁊ ſiquidē intro
itum habebit carbonez de igne au-
fert ⁊ tunc omnis cruciatus effuga

tur. repertus deniqꝫ ſepius nouimꝰ
q̄ vbi introitū habere non poterāt
extunc denſiſſimis tenebris domū
intus ⁊ extra vallabant cuz cōmoti
one tā horribili ⁊ ſtrepitu vt ex rui
na domus omnes ſe tandem interi
re putarent niſi hoſtiū aperiretur.
Ad idem etiā certa experimenta re
ducūtur. nam certi volentes e mul-
titudine mulierū in eccl'ia exiſtētiū
experiri maleficas que etiaz ſine co
rū conſenſu eccleſiam diuinis per-
ctis exire non valeāt tali experimē
to inſiſtunt. Nam die dominico ſo
tularia iuuenū ſungia ſeu pingūdi-
ne porci vt moris eſt pro reſtaura-
tione fieri perungūt. ⁊ ſic vbi eccle-
ſiam intrāt tamdiu malefice exire
eccleſiam non poterunt quoadusqꝫ
exploratores aut exeunt aut illis li
centiam ſub expſſione vt ſupra exe
undi concedāt. Simile fit etiā per
certa verba que annotare nō expe-
dit nequis per dyabolū ſeducatur.
Nam nec iudices aut preſidentes
his infallibilē fidē aut opiniōes ac
comodare debent niſi talis pſona
alias plurimū eſſet diffamata. cuz
tali pretextu ille mille artifex etiaz
innoxias infamare poſſet. Vn̄ po
tius auertendi ſunt homines a tali
bus experimentis ⁊ ſalutares peni
tentie iniungende licet interdū to-
lerantur. Per hec patet reſponſio
ad argumenta que concludunt ma
leficia non eſſe tollēda. quia primis
duobus modis omnino illicitū eſt
tolerare tercium remediū ſecundū
leges. ⁊ ſi toleratur tamen non par
uam ſuper eccleſiaſticus iudex de-
bet habere aduertentiam. Nam q̄
leges videntur tolerare patet. C.
de maleficiis. l. eorū vbi ſic habetur

Alij autẽ qui faciunt id ne labores hominũ ventorũ grandinisq̧ lapidatione ſternuntur non pena ſed p̄mio digni ſunt. Et Anthoninus in ſumma d̄ legibus in quibus ius canonicũ ⁊ ciuile diſcrepant hoc idez allegat. ex quo videtur q̄ concedit leges pro conſeruatione frugũ ⁊ iumentoꝝ in omnẽ euentũ poſſe certos homines talia practicãtes non ſolũ tolerare ſed ⁊ premiare. Erit ḡ eccleſiaſtici iudicis aduertere ſi tantũmodo iuxta mentẽ legis contra grãdines ⁊ aeris temperiẽ: modis ↄgruis vt inferius patebit aut etiã quibuſdã ſupeſtitioſis procedit. et tunc dum inde nullũ ſequitur fidei ſcandalũ etiam tolerare. ſed reuera hoc nõ erit iuxta terciũ ſed quartum modũ et quintũ de quo conſequenter tractandũ erit de eccleſiaſticis ⁊ licitis remedijs inſerendo interdũ de ſuperſtitioſis ad quartũ modũ pertinentibus. ⁊ hoc per capitula ſequentia.

Remediũ eccleſiaſticũ contra incubos et ſuccubos demones.

Capitulum primum.

Via vero in p̄cedentibus capitulis prime queſtionis ſuper modos maleficiãdi hoies. iumenta ⁊ terre fruges tacta ſunt ante om̄ia ea que ip̄e malefice erga ꝓprias pſonas practicant qualiter videlicet in noxias inuẽculas in augmentũ ſue pfidie alliciũt. qualis etiã mod⁹ ſit ꝓfitendi earũ ⁊ homagij preſtandi qualiter etiã infantes ꝓprios aut alienos demõib⁹ offerũt. ⁊ quõ localit trãſferãtur. Hec inquã ⁊ ſimilia remediare; q: nõ ẽ poſſibile niſi vt p ſuos iudices de medio tollantur. aut ad minus in exemplũ omnium futuroꝝ puniant. Ideo de hmõi remedijs non ad pñs. ſ; in vltima pte opis. vbi viginti modi ꝓcedendi ⁊ ſententiandi contra ⁊ ſup maleficarum pſonas deducent tractabitur. Ad pñs tm̄ ſup remedia contra eaꝝ maleficiales effectus tendere oportet. ⁊ p̄mo qualiter homines maleficiati remediant demuz q̄liter beſtie ⁊ vltimo qualiter fruges terre ꝓſeruant. De hominibus v̄o maleficiatis quo ad incubos demões vel ſuccubos. quia ſunt in triplici genere. ſed eaꝝ que ſe voluntarie demonibus incubis ſubijciũt. vt ſunt malefice. q: de ſuccubis quo ad viros nõ ita volũtarie practicatũ repit. cum ex naturali vigore ratõnis quo viri mulieribus p̄eminent. talia plus abhorrent eſt ⁊ eoꝝ qui a maleficis cũ incubis aut ſuccubis ꝯ eoꝝ voluntatem inuoluunt. ⁊ eſt terciũ genus ⁊ hoc p̄cipue v̄ginum quarundam que contra earum omnino voluntatem ab incubis demonibus moleſtãtur. de quibus etiam ſepe preſumitur q̄ a maleficis ſic maleficiantur. puta quia demones ad inſtantiam maleficarum ſicut ſepiſſime alias infirmitates immittere ſolent. ita ⁊ incubos illis perſonis ſe facere habent. vt vel ſic eos ad ſuam perfidiam allicere valeant. Demus quedã exempla. Eſt in ciuitate Confluentia pauper quidam ſic maleficiatus q̄ in preſentia vxoris omnem actuz venereum prout viri cum mulieribus agere ſolent etiam repetitis vicibus per ſe exercet. Nec ab illis ad inſtantiam ⁊ eiulatum mulieris auerti poteſt. quia vno aut tribus

actibus expletis ṽba replicat. volu
mus iterū de nouo ⁊ iterū de nouo
incboare cū tñ nulla ꝑſona corpali
viſu cernat ei ſuccumbere. fitq̧ vt
poſt diutinas hmōi vexatiōes pau
per ille colliſus i terrā oibus virib⁹
deſtituit. ⁊ dū poſt aliq̄rū viriū re
cuꝑationē interrogat quō ⁊ q̄liter
iſta ſibi ꝯtingant. ⁊ an ne ꝑſonā ſuc
cubantē habuerit. Rñdere ſolet ſe
mihi videre. ꝗ ita mente captiuatū
vt oino abſtinere nō valeat. ⁊ q̄dez
ſuꝑ hoc maleficiū mulier q̄daz plu
rimū habet ſuſpecta ꝙ ei intulerit:
eo ꝙ illi pauperi minata fuerit per
verba cōtumelioſa: ꝙ ipm ꝓpter diſ
plicentiā ſibi factā expedire vellet:
ſed legū ⁊ executores iuſticie nō aſ
ſunt qui ſaltim ſuꝑ diffamiā et gra
uez ſuſpitionē in vindictā tanti cri
minis procederēt. putantes nemi
nē debere cōdemnari niſi q̄ cōfeſſi
one ꝓpria aut triū teſtiū ꝓductiōe
legitima ꝯuincat. q̄ſi iudicia facti:
aut euidētia ſuꝑ graues aut violen
tas ſuſpitiones nullas mereant pe
nas de q̄bus tñ modis ſententian
di inferius vt ꝓmiſſum eſt patebit.
De ſcđo ṽo genere q̄ puelle ab in
cubis demonibus moleſtant. Etiā
noſtris tēporibus referre nimis lō
gum foret: cū hyſtorie certe de ſimi
libus exiſtant referēte. Sed cū quā
ta difficultate talia remediari poſ
ſint patere poteſt ex his que Tho
mas brabantinus circa finem ope
ris ſui de apibus: de quadaz in hūc
modū refert. Vidi inquit ⁊ in con
feſſione audiui virginez quandā in
religioſo habitu q̄ ꝓmo dixit ſe nū
q̄ꝫ in cōcubitū ꝯſenſiſſe: per hoc ta
men dat intelligere ſe cognitam fu
iſſe at ego non credēs artaui eā ra
tionibus ⁊ duris comminatiōibus
ſub periculo anie ſue. tandē cum la
chrymis cōfeſſa eſt ſe prius corru
ptam mēte q̄ꝫ corpe. ⁊ cū poſtea do
leret q̄ſi ad morē ⁊ cōfiteret omni
die cū lachrymis nō potuit tamen
ingenio ſtudio vel arte ab incubo
demone liberari. nec ſigno crucis
nec aqua benedicta. que tñ ſpeciali
ter ad fugandos demones ordinan
tur. nec ſacramēto xp̄i corpis ipſis
etiam angelis terrifico: donec poſt
plures annos orōne ⁊ ieiunio pie
lucardis fugaret. ⁊ eſt credibile ſal
uo meliori iudicio. ꝙ poſtq̄ꝫ de pec
cato ſuo dolens ꝯfitebat: potius ei
cōcubitus demonis pena culpe q̄ꝫ
culpa fuit. Hec etiam cū in vigilia
penthecoſten querularet apud cri
ſtinā in valle duciſſe brabantie mo
nialem deuotā que mihi hoc retulit
ꝙ nō auderet cōmunicare ꝓpter de
monis importunā vexationē. com
patiens dixit ei criſtina. Vade qui
eſce ſecura cōmunicatura cras do
minico corpe. ego in me recipiā pe
nā tuaz. Recedens illa gaudēs dor
mit in pace. ad orationem de nocte
ſurgit mane cū omi trāquillitate ſa
cramēta ſuſcipit. Criſtina aūt ſuſce
ptam in ſe penā nō ꝑpōderās veſpe
re quieti ſe dās. audit in ſtratu ſuo
quaſi porcellā cōmouentē ſe: ⁊ inq̄
etius agitantē. nec ſuſpicās demo
nē. arrepto colo fugare nitit quic
quid eſſet decumbit iterū. ſed paul
da: vexata ſurrexit et hoc pluries
tandem ſenſit ⁊ vidit euerſis vere
ſtraminibus ꝙ demōis nequicia ve
xaret. Dimiſſo ergo lecto noctē du
cit inſomnē: ⁊ orare volens demo
nis cruciabat inſultu: ⁊ vt dixit nū
q̄ꝫ talia paſſa fuerat. vnde predicte

mulieri mane. Renūcio inq̄t renun
cio pene tue. vix ſine vite diſcrimīe
violentiā tentatoris peſſimi euaſi.
Qua ex re perpendit difficile eē hu
iuſmodi remediare ſiue maleficio ſi
ue abſqꝫ eo cōtingat Sunt tamē ad
huc aliqua ꝑ que fortaſſis ipi demo
nes fugant. de quibus ⁊ nider ī ſuo
fornicario. Licet eñ vt ibi refert qn
qꝫ modis valeāt puelle ⁊ viri libera
ri videlicet per ſacramentalē cōfeſſi
onē ⁊ ſanctā exercitationē in crucis
cōſignatione vel angelica ſalutatō
ne. Tercio per exorciſmorū appli
cationē. Quarto per certi loci muta
tionē. ⁊ ꝑ cautā ſanctorū excōmuni
cationē. ⁊ ex p̄miſſis patuit ꝙ p̄ma
duo monilia nō ꝓfuerūt. nō tamen
ꝓpterea obmittēda ſunt. qd̄ eñ vni
eſt remediū nō ꝓpter hoc ſequit ꝙ
⁊ alteri. ita ⁊ ecōuerſo. Nam ⁊ incu
bos ſepe ꝑ orationē dominicaꝫ aut
aque aſperſionē. vel etiā per angeli
cam ſalutationē fuiſſe repulſos. hi
ſtorie tradūt. Refert eñ Ceſariꝰ in
dyalogo ſuo ꝙ ſacerdos quidā poſt
qꝫ ſe ſuſpēderat. eiꝰ cōcubina mona
ſteriū intrauit ⁊ ꝑ incubū ad luxuri
am ꝓcata eſt. quē tamen ꝑ crucis
conſignationē repulit ⁊ ꝑ aque bñ
dicte aſperſionē. licet ſtatim poſtea
rediit. Quādo autē angelicā ſaluta
tionē dicebat. lōge velut ſagitta di
ſparuit ⁊ receſſit ſed interdū rediit
licet ꝓpe accedere eam nō auderet.
Item de tercio videlicet per ſacra
mentalē confeſſionē patet ꝑ eundē
Ceſariū qui dicit ꝙ cōcubina ante
dicta cum iam cōfeſſa eſſet pure in
toto derelicta eſt ab incubo Refert
idem ꝙ quidaꝫ vir in leodio paſſus
incubum cōfeſſione ſacramētali fi
nita totaliter liberatꝰ eſt. Ponit in
ſuꝑ exēpluꝫ de quadā incluſa quaꝫ
incubus nec oratione nec ꝯfeſſione
nec ꝓpter aliud ſpirituale exercitiū
reliquit quin eius lectū aſcenderet
ſed cū ad informationē cuiuſdā vi
ri religioſi diceret benedicite. ſtatiꝫ
eam demon reliquit. De quarto lo
ci videlicet mutatione. dicit qui pri
us. ꝙ filia cuiuſdā ſacerdotis ſtupra
ta per incubū ⁊ facta ex dolore fre
netica. trās renūqꝫ elongata ab in
cubo dimiſſa eſt. ſed pater eiꝰ quia
a loco filiā depoſuerat a demone ꝑ
cuſſus ē adeo vt moreret in triduo
Fit ⁊ mentio de quadā que ꝑ incu
bū crebro in lecto vexata ꝓprio. cō
ſociam deuotā petiit vt loco vexa
te iaceret qd̄ cuꝫ feciſſet tota nocte
quaſdā inquietudines grauiſſimas
ſenſit ⁊ prior tūc quieta fuit. Nota
tur etiā a Guilhelmo ꝙ incubi plus
vexare vident mulieres et puellas
pulcros crines habētes. ideo quia
aut cure aut ornatui criniū nimiuꝫ
incumbūt hmōi. aut quia ꝑ crines
viros inflāmare cupiunt vel conſue
uerūt. aut quia in eis inaniter glori
antur. aut quia diuina bonitas hoc
ꝑmittit vt terreant mulieres viros
inflāmare ꝑ ea que etiā demones in
flāmari vires volunt. De quinto de
excōmunicatione que fortaſſis ali
quādo eadem eſt exorcizationi patꝫ
in legenda ſancti Bernardi. In a
quitania ſiquidem mulier ab incu
bo ſex annis incredibili ab vſu libi
dinis vexata. audiuit ſibi incubum
ne ad virum ſanctū qui vēturꝰ erat
appropinquaret minantē. Nihil in
quit tibi ꝓficiet ſed eo recedēte tuꝰ
crudeliſſimus ero ꝑſecutor qui ac
tinus tuꝰ amator extiti. Que cuꝫ vi
rum ſanctū Bernardum inuocaret

respondit. Tolle meū baculū et le-
cto tuo infige. ⁊ faciat malignꝰ qđ
poteſt. hoc cum feciſſet. demon ca-
meram femine nō eſt auſus intrare
ſ; foris minabat̄ atrociſſime ſe eā vlꝰ
ſe perſequi bernardo recedēte. quo
per feminā audito cōcauat populū
beatus bernardus omēs iubet accē
ſas candelas geſtare in manibus et
demonē cuꝫ vniuerſo quī aderat ce
tu excōmunicauit. ac ne ad illaꝫ vel
aliā deinceps acceſſuꝫ habeat inter
dixit. ⁊ ita illa plane liberata ē. De
rum hic notandū ꝙ poteſtas clauī-
um cōceſſa petro ⁊ ſuis ſucceſſoribꝰ
quia ſonat ſuper terrā ⁊ tm̄ pro via
toribus hec iuriſdictionis poteſtas
ſit in remediū eccleſie cōceſſa. mirū
videtur ꝙ ⁊ aeree poteſtates hac iu
riſdictione valeant arceri. Sed dici
poteſt ꝙ quia pſone que a demoni-
bus moleſtant̄. ſunt ſub iuriſdictōe
pape ⁊ clauiū nō mirum ſi per indi
rectū huiuſmodi poteſtates vigore
clauium arceantur. ſicut etiam indi
recte animas poteſtate clauium a
penis purgatorij ignis abſoluē po-
teſt. nō obſtante ꝙ poteſtas illa ſo-
nat ſuper terrā ⁊ anime ſint ſub ter
ra. De poteſtate etiā clauiū cōceſſa
capiti eccleſie ſcꝫ vicario xp̄i nō eſt
tutum diſputare cum notū ſit ꝙ tā-
ta poteſtas ſit a criſto eccleſie et eiꝰ
vicario cōceſſa quāto puro homini
concedi a deo potuit ⁊ hoc in vtili-
tateꝫ eccleſie. Pie etiā eſtimari po
teſt ꝙ ſi egritudines a maleficis vir
tute demonū inflicte excōmunica-
rent̄ cum ipſis maleficis actricibus
⁊ demonibus nō adeo in ipſos infir
mos ſeuirent. ⁊ ꝙ citius liberarent̄
adhibitis ſuper hoc ⁊ alijs exorciſ-
mis licitis. In partibꝰ deniꝗ; athi-
ſis vulgaris ē narratio. ſimul ⁊ alijs
in locis qđ dum diuina ꝑmiſſiōe lo
cuſte volātes cum ingenti multitu-
dine. Vinetas frōdes ſegetes ⁊ cū-
cta virentia eradicarēt. huiuſmodi
excōicatione ⁊ maledictiōe fugate
⁊ ſubito interēpte fuerūt. Qz ſi ſan
ctificati viri quis aſcribē velit ⁊ nō
virtuti clauiū ſit in nomie dn̄i vnū
pro certo habemus ꝙ nec virtꝰ mi-
raculorū nec poteſtas clauiū. grām
gratū facientē de neceſſitate preſup
ponūt. cū vtrunꝗ; ex gratia gratis
data procedat. Eſt ⁊ iterū notandū
ꝙ vbi nullū predictorū remediorū
iuuat ꝙ tunc ad exorciſmos licitos
ſit recurrendū. de quibus inferiꝰ pa
tebit ꝙ ⁊ ſi hi ad fugandū demonis
nequiciā nō ſufficient. tūc reuera ta
lis vexatio demonis eſt pena ꝓ pec
catis ſatiſfactoria. ſi prout vt opor-
tet ſuſtineat̄ in charitate ſicut ⁊ alia
mala huiuſ mūdi que nos ſic ꝑmūt
vt ad deū ire cōpellant. Verūetiaꝫ
aduertendū ꝙ interdū alique in ve
ritate per incubū nō vexant̄ ſed tā-
tūmodo ita ſe vexari putant. ⁊ hoc
ꝙ mulieribus ꝓcipue ⁊ nō viris cū
alias ſint timide ⁊ mirabiliū forma
rum in imaginatiōe ſuſceptiue. Vn̄
⁊ Guilhelmus ſepe allegatus. mul-
te inquit de apparitiōibus fantaſti
cis ex morbo melācolico in multis
fiūt vt in mulieribus maxime ſicut
apparet de viſionibus ⁊ reuelatiōi
bus. Et cauſa in hoc eſt vt norūt me
dici ipſa natura muliebriū animarū
eo ꝙ longe faciliores ⁊ leuiores im-
preſſionis ſunt ꝙ̄ anime viriles. et
ſubdit ibidem. Scio me vidiſſe mu
lierem que credebat ſe cognoſci ab
intus a dyabolo ⁊ alia incredibilia
ſe ſentire dicebat. Nōnunꝗ; etiam

impregnate ſibi vident mlieres ab incubis ⁊ intumeſcunt vehementer ventres eaꝝ. Et cū partus tempus aduenerit ſola emiſſione multe ventoſitatis demuteſcunt. Nā de ouis formicarū in potu ſumptis incredibilem ventoſitatem ⁊ tumultum in ventre generant hominis. Silr̄ de granis catapucie ⁊ de granis arboris que dicit nigra pinus cōſimilia in ventre fiunt. Facillimū eſt autē demoni ſimilia ⁊ maiora in ventribus hoim ꝓcurare. Hec addita ſt vt nō facillime quis mulierculis fidem adhibeat. ſed in illis dumtaxat ſuꝑ q̄bus experimenta fidem fecerunt vt de illis q̄ didicerūt in ꝓpriis lectis. vl̄ alio mō cōdormientib⁹ ꝑ experientiā talia vera eſſe.

Remedia ꝓ illis q̄ circa vim generatiuā maleficiunt.

Capitulū ſecundū.

Icet mulieres

in maiori numero ſint malefice q̄ȝ viri vt in prima parte operis oſtenſum ē: tamen viri pl⁹ maleficiunt. ⁊ huius ratio eſt. q2 cum deus plus ꝑmittit ſuper actum venereū per quem primum peccatū diffundit q̄ȝ ſuper alios actus humanos ſicut ⁊ per ſerpentes qui magis incantationib⁹ deſeruiunt q̄ȝ alia animalia. eo ꝙ dyaboli primū inſtrumētum. Et cum act⁹ ille venereus plus ⁊ faciliori modo poteſt maleficiari: in viro q̄ȝ in muliere. ideo. Et quidē patet quod tactum eſt. Nam cum quinq̄ȝ modis demon in generatiuam potentiam poteſt agere et illi modi citius ꝓcurāt in viris. Remedia adhibenda ſuꝑ vnumquēq̄ȝ modum iuxta poſſibilitatem ſunt deducenda ⁊ ille qui viciatus eſt in tali potentia attendat: ſub quo modo ſuum maleficiū continеatur. Sūt autem quinq̄ȝ modi iuxta Petrū de palude in ſuo. iiij. diſtin. xxxiiij. in proceſſu huius maleficij. Nam demon ex hoc ꝙ eſt ſpiritus habet ꝑtātem ſuper creaturā corpalē: deo permittente. et ex conditione nature ſue precipue ad motum localem vt illum prohibeat vel vt promoueat. Unde per hanc poteſtatem pn̄t corpora viri ⁊ mulieris impedire ne ſibi appropinquant. ⁊ hoc directe vel indirecte. Directe quando vnū elongaret ab altero vel non ſineret ad alterum appropinquare. Indirecte quando aliquod impedimentū procuraret: vel quando ſe interponeret in corpore aſſumpto. ſicut cuidam iuueni pagano acciderat: qui idolum deſponſauerat ⁊ nihilo minus contraxerat cum quadam iuuēcula. nec propter hoc poterat eā cognoſcere vt ſupra patuit. Secundo modo vbi hominē inflamaret erga vnam ⁊ refrigeraret erga aliam ⁊ hoc poſſet occulte procurare per applicationem quarundā herbarū aut aliaruȝ rerum quas optime nouit ad hoc validas. Tercio modo vbi eſtimationem viri aut mulieris turbaret. qua redderet vnam perſonam alteri exoſam. quia vt ſupra patuit in prima parte operis pōt imaginatiōem imprimere. Quarto mō reprimendo vigorem membri q̄ ad fructificationem neceſſario requiritur. ſicut ⁊ motum localem cuiuſcunq̄ȝ organi reprimere pōt. Quinto prohibendo miſſionem ſpirituū ad membra in quibus eſt virtus motiua quaſi intercludendo vias ſemi-

nis ne ad vaſa generatióis deſcendát vl' ne ab ill' vijs recedat. vl' ne excidat vel emittat. Qđ ſi qs dicat. neſcio ſub quo mō maleficiatū mihi illatum cōtineat vnū ſcio ꝙ generatiua potentia erga vxorē meā careo Reſpōderi poteſt. ſi potēs ē ad alias mulieres nō aūt ad ꝓpriā. tūc ſb̄ ſecundo mō. q2 de primo mō certificat ꝑ ſuccubū demonē. i. ꝙ ꝑ demones incubos ⁊ ſuccubos. deludetur. Itē ſi vxorē nō habet exoſaꝫ ⁊ tñ nō poteſt ipſam agnoſcere: ſed bñ alias: tūc iterū manet ſub ſcđo mō. ſi aūt hꝫ exoſam ⁊ nō pōt agnoſcere tunc ſub ſcđo ⁊ tercio mō continet. Itē ſi nō hꝫ exoſam vellet autē cognoſcere: ſꝫ nō hꝫ vigorē membri tūc ſub quarto mō. Si vō habꝫ vigorē membri. ſꝫ nō hꝫ excisionem ſeminis tunc ſub quinto mō. Modus ꝗ̄ curandi patebit vbi declarat ſi equaliter in charitate ⁊ extra charitatē exñtes his maleficiari valeāt Et quidē ꝙ nō: dempto quarto mō ꝗ tñ etiā rariſſime. accidere eñ pōt ꝗ in gr̄a ⁊ charitate exiſtit ſic declarat. tñ lectori ꝓſupponit ꝙ loqmur de actu cōiugali inter matrimonialiter cōiūctos. q2 al's implicaret cū oīs actus venereus extra matrimoniū eſt peccatū mortale ⁊ nō niſi ab his ꝗ extra caritatē exiſtūt exercet Nā cū aſſerere oporteat ex totiꝰ ſcripture ſacre traditione ꝙ demones magis ꝑmittunt a deo ſeuire in peccatores ꝗ̄ꝫ in iuſtos. lꝫ legat ipſum iuſtiſſimū Job fuiſſe ꝑcuſſum. hoc tñ nō fuit ſingulariter ſuꝑ potentiā generatiuā nec etiam directe. ideo dicere oportet ꝙ ꝗbuſcunqꝫ talia maleficia inter matrimonialiter cōiunctos ꝯtingunt ſignū eſt ꝙ vel ambe ꝑſone vel altera extra charitatē exiſtat. ⁊ quidē fundamentū huiꝰ ex ſcripturis deducit: auctoritate ⁊ ratione. Nam angelꝰ dixit Thobie. In illis ꝗ libidini vacant accipit demoniū poteſtatē. effectus demonſtrauit vbi ſeptem viros virginis Sare occiderat. Itē Caſſianus in colla. patrum. diffinit beatus Anthoniꝰ nullatenꝰ poſſe demonē mentē cuiuſqꝫ vel corpus inuadere niſi eam prius deſtituerit omnibꝰ cogitatióibꝰ ſanctis ac ſpirituali contemplatiōe vacuā nudāqꝫ reddiderit. hec v̄ba vtiqꝫ applicari poſſunt ſuꝑ maleficium corporis vniuerſaliter ſuꝑ totum corpꝰ cum Job tali maleficio ꝑcuſſus nō tam nudus a diuina gratia fuit: ſed ꝑticulariter qñ vicꝫ ꝑticulare maleficium rōne alicuiꝰ peccati accidit corpori. ⁊ hoc ꝗdem nō poteſt eſſe niſi pctm̄ incōtinentie. Hō nā vt dictū eſt ꝓpter feditatē illiꝰ actꝰ. ⁊ q2 per ipſum ṗmū pctm̄ diffundit deꝰ plꝰ ꝑmittit ſuꝑ ipm̄ ꝗ̄ꝫ ſuꝑ alios humanos actus ꝗ̄ ⁊ inter matrimonialiter cōiunctos vbi diuino auxilio ꝓpter pctm̄ deſtituunt amplius circa illā vim generatiuā maleficiari a deo ꝑmittunt. ꝙ ſi querit cuiuſmodi ſint illa peccata dici pōt ꝙ peccata incōtinentie ꝗ inter cognatos cū varia ſint. Iuxta illud Hiero. ⁊ habet in textu Adulter eſt in ꝓpriam amator ardentior ſimul ⁊ hmōi amatores amplius in p̄dictis maleficiunt Remedia ergo eccleſiaſtica ſūt duplicia. Unum in foro cōtentioſo alterū in foro conſcientie practicatur Primū ſi in iudicio allegat impotentia ex maleficio illata tūc diſtinguendū eſt. q2 talis impotentia aut

est tp̄alis aut ꝑpetua. Si tp̄alis nō impedit. tunc aūt presumitur eſſe tp̄a lis quādo infra ſpaciū triū annorū cohabitātes. et quantū poſſunt ope ram dantes. ſiue per eccleſiaſtica ſa cramēta ſiue per alia remedia ſana ri poſſunt. Si vō nō ſanētur aliquo remedio extūc presumitur eſſe perpe tua. Item aut precedit matrimonij cōtractionē et cōſummationē. et ſic impedit cōtrahendū et dirimit iā cō tractū. aut ſequitur matrimonij cōtra ctionē ſed nō cōſummationē. et eſt cōmunis modus maleficiādi viros quādo ſpernūt amaſias. tunc eñ qr ſperabāt ſe matrimonialiter copula ri et defraudātur iferūt maleficia vi ris. vt nec alijs cōmiſceri valeant. in tali eñ caſu vt dicūt aliqui dirimit matrimoniū iam contractū niſi ſub cōtinentia cohabitare velint. vt ma ria et ioſeph et habēt pro ſe cano. di cit eñ. xxvij. q. j. q coiugiū cōfirma tur officio ſcilicet carnis vt dicit glo ſa. Et parū poſt dicitur. q anteq̄ con firmetur impoſſibilitas officij ſoluit vinculū coniugij. Aut ſequitur matri niū cōſummatū et tunc vinculū ma trimoniale nō dirimit Plura alia a doctoribus notātur. ſed qr nō preci ſe ſunt p̄ſentis ſpeculatiōis notantur autē in varijs ſcriptis doctorum vbi de maleficiali impedimēto tractant ideo hic eſt ſuperſedendū tantūmō. ſi quis difficultaret quomō actus il le poſſit ipediri reſpectu illius mulie ris et ñ reſpctū alterius. rñdit bonauē hoc ē. vel qr ſortilegus ad h reſpectu perſone determinate dyabolū inui tauit. vel quia deus reſpectu pſone cuiuſlibet impedire non permittit. Occultū eñ iudiciū dei hic latet vt in vxore Thobie. qualiter autē dya bolus hoc facere poſſit patet ex p̄ miſſis. dicit tamē hic Bonauent. q impedit generatiuā. nō impedimen to intrinſeco ledēdo organū. ſed ex trinſeco impediendo vſum et eſt im pedimentū artificiale nō naturale. et ita poteſt impedire ad vnā et non ad alias. vel tollendo exercitationē concupiſcētie ad illam vel aliam. et hoc per virtutē ꝓpriam vel per her bam vel per lapidē vel per aliquam creaturā occultā. et ſatis concordat cū dictis petri. Remediū vō eccleſi aſticū in foro cōſcientie traditur. xxvij q. viij. ſi p ſortiarias. vbi ſic dicitur Si per ſortiarias atq̄ maleficas ar tes nōnunq̄ occulto iuſto dei iudi cio permittēte et dyabolo p̄parante ꝯcubitus ſequitur. Hortādi ſunt qui bus iſta eueniūt vt corde contrito et ſpiritu humiliato deo et ſacerdoti d omibus peccatis ſuis puram cōfeſ ſionē faciant et ꝓfuſis lachrymis et largioribus elemoſynis et oratiōibus atq̄ ieiunijs. dñō ſatiſfaciant. In qui bus verbis notatur q tantūmodo ꝓ pter peccata. et extra charitatem exi ſtentibus talia cōtingūt. ſequitur et p exorciſmos ac cetera eccliaſtice me dicine munimina. miniſtri eccleſie tales quantū annuerit dominus qui abymelech et domū eius Abrae ora tionibus ſanauit ſanare procurent Unde ſummarie dicere poſſumus q quinq̄ ſunt remedia que talibus ſic maleficiatis licite applicari poſſūt. vicz ſanctorū aliquorū limina pere grinatio. et ibidem peccatorū ſuorū cū contritione vera confeſſio. ſigni crucis et orationis deuote multipli catio per verba ſobria licita exorci ſatio que qualiter fieri debet inferi us patebit et cauta maleficij oblatio

facit ad hoc quod ſupra de comite
factū eſt qui cum ſibi per trienniuꝫ
ſibi matrimonialiter copulatā virgi
nem cognoſcere nō potuiſſet.

¶Remedia cōtra maleficiatos ſup
amorē vel odium inordinatū.

Capitulum tercium.

Sicut malefi-
ciū in potētia generatiua
ita ⁊ philocaptio ⁊ odiuꝫ
in volūtate cauſant. expedit primo
de eius cauſa. ⁊ tandem quātū poſ-
ſibile eſt de eius remediis trāſcurre
re. Philocaptio igitur ſeu amor in
ordinatus vnius ſexus ad alterum
triplici ex cauſa oriri poteſt Aliquā
do ex ſola incautela oculoꝝ. aliquā
do ex tentatione demonū ſoluꝫ. ali-
quādo ex maleficio nigromāticorū
et maleficarū ſimul ⁊ demonuꝫ. De
primo dicitur Jacobi. j. Unuſquiſ-
ꝙ tentat a concupiſcētia ſua abſtra
ctus ⁊ illectus deinde concupiſcen
tia cuꝫ cōceperit parit peccatū. pec
catum vero cum cōſummatū fuerit
generat mortem. Sic ſychem cū vi-
diſſet dinam exeuntem ad videnduꝫ
mulieres regionis illius adamauit
eam ⁊ rapuit ⁊ dormiuit cum illa et
cōglutinata eſt anima eius cum ea.
Geneſ. xxxiiij. ſm glo. Infirme ani
me ſic accidit quādo poſtpoſitis ꝓ
priis aliena negocia curat. ſeducit
cōſuetudine ⁊ fit vna vnitate cōſen
ſus cum illicitis. Secundo ꝙ oriat
ex tentatiōe demonū principaliter
Sic aman ſororē thamar ſpecioſiſ-
ſimā adamauerat et deperierat in ea
valde ita vt propter amorē eiꝰ egro
taret. ij. Regum. xiij. nō eñ in toto
tam corruptus eſſe potuit mente vt
in tātum facinus ſtupri proſiliret. ſi
nō grauiter a dyabolo tentatus fu-
iſſet. De hoc etiā genere amoris re-
fertus eſt liber ſanctorū patruꝫ qui
refert oēm tentationē carnalis amo
ris ſibi i heremis ſubtraxiſſe. quoſ-
dam qui tamen vltra ꝙ credi poteſt
amore mulierū tentabātur aliquoti
ens. Unde ⁊. ij. Corinth. xij. apoſtu
lus dicit. Datus eſt mihi ſtimulus
carnis mee angelus ſathane qui me
colaphiſet. vbi gloſa. tentādo per li
bidinē datꝰ eſt mihi ſtimulus. aiūt
quidā. tentatio autem cui nō cōſen
titur non eſt peccatum. ſed materia
exercende virtutis. hoc intelligitur
de tentatione que ab hoſte nō a car
ne que peccatū eſt veniale etiā ſi nō
conſentiatur. De his varia exēpla
legūtur in variis locis. De tercio ꝙ
amor hereos ꝓueniat ex maleficiis
demonū ⁊ maleficaruꝫ poſſibilitas
huius maleficij ſupra in queſtioni-
bus prime partis. an demones per
maleficas mentes hominū ad amo
rem vel odiū immutare ⁊ incitare va
leant ad longū deducitur. per varia
etiā geſta ⁊ acta a nobis reperta cō
probatur. immo inter omnia malefi
cia minimū propter ſui generalita-
tem reputat. Et ſi queritur. petrus
philocaptus amore talis ⁊c. neſcit
an primo ſecundo aut tercio modo
Reſpondetur. odium inter cōiuga-
tos cū crimine adulterij ⁊ ſi opera-
tione demonū fieri poſſit. vbi tamē
fiſco carnalis cōcupiſcentie amoris
quis adeo inuoluit ⁊ ſuccēditur vt
nulla confeſſione plagis verbis aut
factis ad deſiſtendum cogi valeat.
Item vbi quis ſepe pulchriores di-
mittit vxorem ⁊ turpiſſime adheret
Itē vbi nocturno tpe nec quieſcere

valent: ſʒ ita dementant vt ꝑ deuia
queqꝫ incedere habeant. Optima-
tes prelati aut alij diuites ſepiſſime
his miſerijs inuoluunt. Eſt quideʒ
hoc tempꝰ muliebre de quo hilde-
gardus vt Vincen. in ſpecu. hiſto.
refert ꝑdixit ꝙ nō tamdiu durabit
quantū hucuſqꝫ perſtitit. cum iam
mundꝰ plenꝰ ſit adulterij precipue
in optimatibus. ⁊ quid opus ſcri-
bere de remedijs ꝗ remedia abhor
rēt. tñ vt pio lectori ſatiſfiat aliqua
breuiter tangamꝰ. Super philoca-
ptionē ſine maleficio. Auicenna ſe-
ptem remedia ponit qñ vicꝫ ꝑſonā
egrotare facit ſʒ parū iſta noſtre ſpe
culationi niſi quantū myſtice ani-
me languenti deſeruiſſit. dicit enim
li. iij. ꝙ ex variatiōe pulſus ⁊ ad no
minatōnē amati cuʒ ibi radix egro
tatiōis habet. tunc ſi lex ſuſtinet fi
at copula ꝑ matrimoniū qꝛ ſic ſanā
tur cum obedit nature. Aut fiat ap
plicatio medicinaliū de ꝗbus ibi-
dem tractat ⁊ docet. Aut vt egrotꝰ
amorē ſuū de dilecto ꝑ licita reme-
dia ad aliud diligendū cōuertat ꝙ
priori ꝑeligere debet. ⁊ ita fugere ꝑ
ſentiā amati. qꝛ ſic diſtrahit animꝰ
Aut etiā ſi corrigibilis eſt tribulet
hortet. qđ opus amoris ē maxima
miſeria. vel dirigant ad ipſum ꝗ qñ
tum cum veritate ⁊ deo poſſunt vi-
tuperent corpus ⁊ diſpoſitionē di-
lecti ⁊ mores cum tranſfiguratione
facierum turpi ſeu difformi. Vel ſal
tim vltimo vt occupent in rebus ar
duis ⁊ diſtractiuis officijs. Reue-
ra ſicut animalis homo ꝑ hmōi re-
media ſanat: ita ad ſpiritualem ſin-
gula capiendo interiorem hominē
reformant obediatur legi mentꝭ po
tius ꝙ̄ nature cōuertit amorem ſu-
um ad eternas delitias recordetur
ꝙ̄ momentaneuʒ ſit quod delectat
⁊ eternum quod cruciat querat de-
litias in illa vita vbi ſic inchoantur
ꝙ nunꝙ̄ finiuntur cuius qui ama-
tor eſſe noluerit ⁊ iſtam perdet et il
lam non inueniet ⁊ eternis ignibꝰ
deputabitur ecce tria damna irrecu
perabilia ex amore hereos prouent
entia. Super philocaptionem vero
ex maleficio remedia in precedenti
capitulo tacta nō inconuenienter ⁊
hic applicari poſſunt: precipue au-
tem exorcizatio per ſacra verba ꝙ̄ ſi
bi ipſi facere taliter maleficiatꝰ po-
teſt. Quotidie angelum ſanctum ſi
bi ad cuſtodiam a deo deputatū in
uocet. pura confeſſione ſanctorum
limina precipue autem beatiſſime
virginis frequenter ⁊ ſine dubio li
berabitur. Sʒ ꝙ̄ vituperabile vt bar
bati homines donis naturalibus ⁊
virtutuʒ armis abiectis ſeipos tue
ri renuunt cum puellule ſepiſſime
inuicta īfirmitate huiuſmodi male-
ficia his armis propulerunt in qua
rū cōmendationē vnum e multis in
medium ꝓducamus. Fuit in rurali
villa quadam prope Lindaw constañ. dyoceſ virgo adulta facie pul
cra ⁊ elegantior moribus in huius
aſpectu captus quidaʒ vir leuis mo
ribus clericus ferre ſolo nomine vti
nam non ſacerdos. qui vulnus ſue
mentis vltra celare non valens ve-
nit ad laboratorium dicte virginis
et honeſtis verbis ſe rhete demo-
nis exhibens primum: tandem ad
amorem ſui virginis auſus eſt ver-
bis dumtaxat ꝓuocare animum ꝙ
illa diuino inſtinctu ꝑcipiens inta-
cta mente ⁊ corpore reſpondit viri
ter. Dñe cum verbis talibꝰ domum

meaꝫ nolite frequentare. alioqn re-
pulſam ſuſtinebitis verecundia me-
diāte. Cui ille. Et ſi me diligere mō
rennuis verbis dulcibꝰ monita nō
poſt modicū coacta opibꝰ me ama-
bis tibi ꝓmitto. Erat vir ille ſuſpe-
ctus incantator ꝛ de maleficio. Sꝫ
verba hec ꝟgo ꝓ vento habuit nec
ſcintillam amoris carnalis ad virū
in ſe ſenſit ꝓtunc: ſed euoluto non
multo tempore imaginatiōes amo
roſas de viro illo cepit habere. Quō
illa ꝑcipiens diuinitꝰ inſpirata ad
matrē miſericordie cōfugit ꝛ ꝓ au
xilio a filio impetrando deuotiſſi-
me implorauit. Et ſtatim honeſtaꝫ
ſocietatē requirens ꝑegrinari cepit
ad locū heremitarū ſic eī noīat ec
cleſia in honore ipſiꝰ genitricis mi
raculoſe cōſecrata in p̄fata dyoceſi
In qua ſacramētaliter confeſſa ne
in ea aliquid inuenire poſſet mali-
gnus ſpiritus ꝛ ad ipſam matrē pie
tatis p̄cibus fuſis: ꝓtinus omnis
ceſſauit hoſtis machinatō ita vt eā
poſtmodū nunq̄ꝫ tangeret. Super
ſunt tn̄ adhuc ꝛ barbati viri a male
ficis mulierculis importune ſuꝑ hu
iuſmodi ſollicitati quaſi nequaq̄ꝫ a
philocaptione eaꝝ ſe cōtineri poſ-
ſent. q̄ tn̄ viriliter reſiſtentes quan
tū ſe vltro pulſare illecebris imagi
nationibꝰ ſentirent. tm̄ etiā ꝑ preſi
dia p̄miſſa cuncta machinamēta di
aboli ſuperant. Et vere ſpeculū hu
ius pugne q̄dem iuuenis prediues
in oppido J. bruck. q̄ quantū a ma
leficis pulſatus fuit nec calamo ex-
arari q̄s poſſet. ſemper virilem ani
mū gerens per prefata remedia in-
tactus euaſit. quare ꝛ merito cōclu
dit prefata remedia cōtra huiuſmo
di morbum eſſe certiſſima ita q̄ cer
tiſſime ita liberant q̄cunq̄ꝫ his ar-
mis vtunt. ꝛ q̄ de amore inordina-
to hoc ꝛ de odio cum oppoſitorū
eadem ſit diſciplina intelligendum
eſt. lꝫ aliqualis in modo malefician
di cum ſit differentia etiā aliud re-
mediū illa ꝑſona que odio habetur
requirere debet. ipe eī q̄ odio hꝫ ꝛ
in corde defert: nō de facili ſi adult
eſt ad amorē vxoris etiā ꝑ quaſcun
q̄ꝫ ꝑegrinationes flectit. Et q̄ꝛ rela
tu maleficaꝝ cōpertū eſt q̄ ꝑ ſerpē
tes hmōi maleficia ad odiū ꝓcura-
tur eo q̄ dum primū inſtr̄m erat di
aboli ꝛ in ſui maledictionē recepit
inimicicīā inter ipſum ꝛ mulierem
ideo ꝛ tales inimicicias ex ipſis ꝓ-
curare ſatagunt ponendo pellē aut
caput ſerpētis ſub limine hoſtij ca-
mere aut domꝰ. vnde ꝛ oīs angu-
li domꝰ ſunt ꝑquirendi ꝛ innouan-
di q̄ ad inhabitationes quantū poſ
ſibile eſt. vel alienas inhabitare do
mos. Et q̄dem cū dictū ſit q̄ ſeipſ-
ſos maleficiati exorcizare valeant i-
telligit q̄ verba ſacra benedictiōes
ꝛ carmina ſecuꝫ deferre in collo po
terunt. ſiquidem legere aut ſeipſos
benedicere neſcirent: q̄ tn̄ qualit fa
cienda ſint in ſequentibus patebit

Remedia ſuꝑ eos q̄bꝰ virilia mē-
bra p̄ſtigioſa arte auferunt ꝛ vbi in
terdum in beſtiales formas hoīes
tranſmutant.

Capitulum quartum.

Super eos qui p̄ſtigioſa arte illudunt vt ſe
virili membro carere aut
in beſtiales formas tranſmutatos
eſſe putant q̄bus remedijs ſubleua
ri valeant ex p̄miſſis ſatis euident
elicit. Nā cū tales oīno diuina gra

tia deſtituunt ꝙ ꝑncipiū in malefi-
ciatis exiſtit fundamentū nō ē poſ-
ſibile vt ferro manente in vulnere
emplaſtrū curatiuū apponat. expe-
dit ergo vt ꝑ verā ꝯfeſſionē deo añ
omnia reconciliet. Demū qꝛ vt ſu-
pra in ſcd̄a pte opis ca. vij. tactum
eſt. talia membra nūꝗ̄ in veritate
euellit aut ſegregari a corꝑib⁹: ſꝫ tan-
tūmodo ꝑſtigioſa arte occultari ad
ſenſum tact⁹ ⁊ viſus. patuit etiā ꝙ
huiuſmodi illuſiones in gratia cō-
ſtitutis nō ita facilit nec actiue nec
paſſiue cōtingunt vt vicꝫ eis mem-
bra auferant aut ꝙ in coꝝviſiua po-
tentia q̄ſi alijs ſint ablata deludan-
tur. idō ⁊ remediū in eodē capi. exꝑ-
mit cū ipſo morbo vt vicꝫ quantuꝫ
poſſibile ſit cū ipſa malefica amice
ſe cōponant. Sup eos deniqꝫ q̄ in
beſtiales formas ſe trāſmutatos eē
putant. Sciendū ꝙ hoc gen⁹ male-
ficij nō ita in occidētalib⁹ ſicut ori-
entalibus regnis practicat. intelli-
ge quo ad ſecundas ꝑſonas lꝫ q̄ ad
ꝓprias maleficaꝝ ꝑſonas hoc ſepi⁹
apud nos viſuꝫ fuerit ipſas vicꝫ ma-
leficas in effigijs animaliū oculis
intuentiū ſe obieciſſe: vt ſupra capi-
tulo. viij. deductū quare ⁊ remedia
que in tercia parte operis deducen-
tur. ſup exterminiū videlicꝫ malefi-
carū ꝑ ſeculare brachium forent ap-
plicanda. Et quidem quō orienta-
les hmōi illuſiōes remediare ſolēt
ſic deducit. Nam ex militarib⁹ fra-
trib⁹ ordinis ſancti iohannis hiero-
ſolmitani in rhodis veridica rela-
latione plura de his ꝑcepim⁹. Pre-
cipue aūt ꝙ in ciuitate ſalamina re-
gni cypri talis caſus accidit. Nam
cū ibi portus ſit maris ⁊ nauis q̄-
dam onuſta mercimonijs applican-
do ꝑegrinis nauim exeuntib⁹ vt q̄ſ-
qꝫ victualibus ſe muniret. iuuenis
q̄dam ex eis robuſt⁹ domū cuiuſdā
mulieris extra ciuitatē ſupra litus
maris ſituatā acceſſit ⁊ an oua ha-
beret advēdendū a muliere ſciſcita-
tur. At mulier cernens iuuenē ro-
buſtū forenſeꝫ ⁊ alienū a patria: vn-
de minor de eo ſuſpitio apud intra-
neos ſup eius ꝑditionē oriri poſſet
expecta inquit paululū ⁊ iuxta op-
tata ſingula recipies ⁊ dū morā fa-
ceret clauſa ⁊ interiori ꝑte dom⁹ iu-
uenis ab extra vt eū c̄totius expe-
diret ne nauē eū negligere cōtinge-
ret clamare cepit. tūc mulier aliqua
oua attulit iuueni tradidit ⁊ in caſu
quo nauē neglexiſſet ⁊ ad eā rediret
ſibi iniunxit. Veloci igit curſu ad
nauemq̄ in litore maris erat ꝓpera-
uit. ⁊ añ ingreſſum eo ꝙ nec dū alij
ſocij om̄s cōuenerant oua comede-
re ⁊ ſeipm reficere ſtuduit. Et ecce
poſt horā mut⁹ effectus ⁊ quaſi mē-
te deſtitut⁹ vt poſt ipſe referre ſoli-
tus erat de ſeipſo ammirans q̄d nā
ſibi accidiſſet cōijcere nō poterat.
volens ergo nauim intrare ab im-
morantib⁹ baculis verberat⁹ repel-
lit cunctis acclamantib⁹ ecce ecce:
q̄d nam in aſino. maledicat beſtia
num ⁊ tu nauim itrabis. Repulſus
ſic iuuenis ⁊ verba illoꝝ q̄ ipſuꝫ aſi-
num affirmabant intelligens apud
ſe ruminabat ⁊ ꝙ maleficio mulier
infectus eſſꝫ cogitare cepit ꝑcipue
in eo ꝙ nullū v̄bū formare poterat
cū tñ ipſe om̄s intelligebat. ⁊ dum
rurſum nauim aſcendere tentaret
grauiorib⁹ ceſus verberib⁹: ipſum
amaro corde remanere ⁊ receſſū na-
uis cōſpicere opus erat. Huc illuc-
qꝫ diſcurrēs cū om̄s ipm aſinū eſti-

mabant neceſſe erat vt tanq̄ beſtia ab oībus tractaretur. ꝯpulſus igitur ad domū mulieris redijt cui ad placitū ꝓ ꝯſeruatione vite ſue vltra trienniū ſeruiuit. nil opis faciens manib⁹ niſi neceſſaria dom⁹ in lignis ⁊ bladis apportans. etiā q̄ exportāda erāt tanq̄ iumentū deportabat. hoc ꝯſolatiōis relicto vt lȝ ab oīb⁹ alijs iumentū reputaretur ab ipſis tamen maleficis ꝯiunctim vel diuiſim moratibus vt verus hō humanit⁹ cōuerſando in inceſſu ſtatu ⁊ habitu agnoſcebatur. Qȝ ſi queritur quō onera ſibi tanq̄ iumēto imponebantur. Dicendū q̄ ſicut Aug⁹. narrat de mulierib⁹ ſtabularijs q̄ hoſpites cōuertebant in iumenta onera portantia. libro. xviij. ca. xvij. de ciuit. dei. ⁊ de patre p̄ſtantij q̄ ſe caballuȝ ſeu equū fuiſſe ⁊ annonā cum alijs animalib⁹ baiulaſſe narrauit. vtiq̄ ex illis actis de p̄ſenti iudicam⁹ ita q̄ triplex deceptio p̄ſtigioſa arte fiebat. Prima quo ad homies iuuenem nō vt hoīem ſed vt aſinū intuentes q̄ qualiter demones faciliter ꝓcurare poſſunt: ſupra. viij. cap. patuit. Secunda q̄ illa onera nō fuerūt illuſoria: ſed vbi vires iuuenis excedebāt demon inuiſibiliter deferebat. Tercio q̄ ſibipſi dū inter alios cōuerſabatur iuuenis etiā iumentū videbatur in imaginatione dūtaxat et eſtimatiua potentia q̄ ſunt affixe organis corpalib⁹. non autē in rōne. q̄ nō a dō erat ligata qn ſe hominē ſciebat. ſed arte magica deluſum vt tanq̄ beſtia eſtimaretur. ſicut ⁊ de nabuchodonoſor ibidem exemplificatur. Triennio igitur ſic elapſo in quarto duȝ quodā die ante meridiē ciuitatē p̄fatam intraſſet ⁊ mulier a longe ſequeretur. contigit quandam eccleſiā in qua diuina celebrabantur iuuenē ſic maleficiatū p̄terire: audiens nolā campane cū more latinoꝝ ⁊ nō grecoꝝ i illo regno diuina peragunt. ꝓ eleuatione corpis xp̄i ad eccl'iam ſe cōuertit ⁊ intrare dū ꝓpter verbera ⁊ expulſionē nō auderet: a foris genua ⁊ crura poſteriora in terrā fixit ⁊ anteriores pedes id ē man⁹ ſimul iunctas eleuans. ex capite aſinino vt putabatur ſacrm̄ in eleuatione intuetur. Qd̄ ꝓdigiū duo certi ianuenſes mercatores cōſpexiſſent mirantes: aſinū ſequuntur et inter ſe de miro ope cōferentes. ecce malefica cū baculo aſinū inſequitur. ⁊ q2 vt p̄miſſum eſt hmōi maleficia illis in partib⁹ plurimū practicantur. ad inſtantiā mercatoꝝ p iudicem aſin⁹ cū malefica capitur: interrogata ⁊ queſtionib⁹ expoſita crimen fatetur ⁊ vt ad domū redire valeat iuuenē reſtituere ſue forme ꝓmiſit. dimiſſa igitur ad domū regreſſa: iuuenis ad priſtinā formā reducitur: ⁊ ipſa denuo capta debitā vltionē ꝓ commiſſis ſuſcepit et iuuenis ad ꝓpria cū gaudio remeauit.

Remedia ꝯ obſeſſos ex maleficio Capitulum quintum.

Qod interdū ex maleficio demones q̄ſdam homines ſubſtātialiter inhabitāt ſupra ca. ix. ⁊. x. ſatis patuit. q̄bus etiā de cauſis q2 non ſolū ꝓ grauibus criminibus ꝓprijs immo interdū ꝓ ꝓprio ſuo maiori merito aliquando ꝓ alieno leui delicto. aliqn̄ ꝓ ſuo veniali pctō. aliqn̄ pro graui alieno peccato. et aliquādo ꝓ alieno facinore ꝓprio. pro

quib⁹ etiā diuerſi diuerſimode poſ ſident. quidā plus alij minus. vt etiā nider in ſuo fornicario recitat. nō miruȝ ſi maleficio ſeu ad inſtātiā malefice demon deo ꝑmittente hominem ſubſtātialiter modo quo ibi declarat quid vicȝ per ſubſtātiaȝ ſit intelligēdū inhabitet Quib⁹ aūt remediis liberari poſſint ꝙ vicȝ ꝑ exorciſmos eccleſie ⁊ cū hoc vera cōtritiōe vel etiā cōfeſſiōe. vbi ꝓ mortali quis eēt obſeſſus. patuit ex ibidē deductis ⁊ ex illi⁹ ſacerdotis bohemi liberatōe. ſed ꝙ vltra hec duo remedia etiā tria alia valeāt ſuffragari videlicet eucbariſtie ſacra cōmunio. ſanctorū locorū applicatio vel bonoꝝ oratio. ⁊ excōmunicatōnis abſolutio ꝓfati doctoris diſcurſu quē etiā deducere expedit cū omnes neceſſariorū tractatuū copiam habēt Nam de ipſa ſacra cōmunione Caſſianus colla. abba. prima loquit in hec verba. cōmunionē ſacroſanctā nequicie ſpiritibus traditā a ſenioribus noſtris nunꝙ meminim⁹ interdictā. quinimo etiā ſi poſſibile eſſet eis quottidie impartiri eā etiā debere cenſebāt que ad purgatiōnē ac tutelā corporis animeꝙ ꝑuenire credenda eſt. ⁊ que ab homie percepta eū qui in mēbris ei⁹ inſidet ſpiritū ſeu in ipſis latitare conat. quodā exurens fugat incēdio. Hoc nāꝙ modo curatū abbatē andronicuȝ nuꝑ aſpeximus inſultabit offenſo. cū eū a celeſti medicina viderit ſegregatū. tanto eū durius ⁊ frequētius attentabit affligere quāto eū a ſpūali remedio ſenſerit longius abdicatū. hec caſſianus. Et iterꝝ de eiſdem ibidē dicit. Duo hec credē immobiliter oportet primo ꝙ ſine dei ꝑmiſſu nullus ab eis ſpiritib⁹ oīno tentat. Secūdo ꝙ oīa que nobis a deo inferunt ſiue triſtia ad preſens ſiue leta videantur velut a piiſſimo patre. clemētiſſimoꝙ medico ꝓ noſtris vtilitatibus irrogātur. Et idcirco eos velut pedagogos traditos humiliari vt deſcēdētes ab hoc mūdo vl' purgatōes ad vitā aliā tranſferāt. vel penali vigore plectātur qui ſm apoſtoluȝ traditi ſunt in ꝑſenti ſathane in interituȝ carnis vt ſpūs ſalui fiant in die dñi noſtri ieſu xpi Sed hic orit dubitatio. cū apoſtol⁹ dicat. probet ſeipſuȝ homo. ⁊ ſic de pane illo edat quomō poſſunt obſeſſi nō habētes vſum rōnis cōmunicare. Reſpōdit ſanctus Tho. de hoc in. iij. parte. q. lxxx. ſic diſtiguēdum de omibus amētibus. Aliq̄ inquit dicūtur nō habere vſum rōnis dupliciter. Uno modo qꝛ habēt debilē vſum rationis. ſicut dicit nō videns qui male videt. Et qꝛ tales poſſunt aliquā deuotionē cōcipere huius ſacramenti nō eſt eis hoc ſacr̄m denegādū. Alio mō dicunt aliq̄ nō habere vſum rōnis. qꝛ ſic a natiuitate ꝑmanſerūt ⁊ ſic talibus nō ē hoc ſacr̄m adhibēdū. qꝛ in eis nullo mō ꝑceſſit hui⁹ ſacramēti deuotio. aut nō ſemꝑ caruerūt vſu rōnis. ⁊ tunc ſi prius qn̄ erāt ſue mētis cōpotes apparuit in eis hui⁹ ſacramenti deuotio dȝ eis in articulo mortis hec ſacr̄m exhiberi niſi forte timeat periculū vomitus vel expuitiōis. Uñ legit in cōcilio carthaginenſi. ⁊ habet. xxvj. q. vj. Is qui in infirmitate pniam petit. ſi caſu dū ad eum inuitatus ſacerdos venit oppreſſus infirmitate innotuit vel in frenēſim ꝯuerſus fuerit dent teſtimoniū q̄ euȝ

audierūt. Et ſi cōtinuo credit mori
turus recōcilietꝰ per manus impoſi
tionem ꝛ infundantori eius euch a
riſtia. De baptizatis qui corporali
ter ab immūdis ſpiritibus vexātur
eſt eadē ratio ꝛ de aliijs amentibus
hec Tho. Addit tamē in .iiij. di.ix.
ꝙ demoniacis nō eſt denegāda cō
munio. niſi forte certū ſit ꝓ aliquo
crimine a dyabolo torqueri. Cui ſic
Petrꝰ de palude addit. In hoc ca
ſu pro excōicandis ſunt habendi q̄
traditi ſunt ſathane. Ex quibus li
quet ꝙ ſi aliqui ſūt poſſeſſi a demo
ne etiā ꝓpter ſua crimina habentes
tamē lucida interualla ꝛ rōnis viſuꝫ
poſtea conterunt de peccatis ſuis.
vel debite cōfitētur tales cū ſint ab
ſoluti corā deo nullatenꝰ ſunt a cō
munione diuiniſſimi ſacramenti eu
chariſtie ſequeſtrādi. De ſanctoruꝫ
applicatiōe vel deuota oratiōe quo
modo per hec obſeſſi etiā potenter
liberātur legēde ſanctorum referte
ſunt. Merita enī ſanctorū martyrū
cōfeſſorū virginū exigūt vt hi ſpiri
tus nequā ſanctorū in patria exiſtē
tium oratiōe ꝛ interceſſiōe vincant
quos ſancti in via vicerūt. Similit
viatorū deuote oratiōes. liberatio
num obſeſſorū obtinuiſſe ſepe legū
tur. Unde ad hoc hortat caſſianus
vbi ſupra. Si inquit haberemꝰ hāc
ſententiā immo fidē quā ſuperiꝰ cō
prehendi vt ꝛ omia per dominū fie
ri pro vtilitate aīarum ꝛ diſpēſari
vniuerſa. nō ſolum nequaꝗ̄ deſpici
emus eos. ſed etiaꝫ pro eis tanꝗ̄ ꝓ
mēbris noſtris inceſſanter orabimꝰ
eiſqꝫ totis viſceribꝰ ac pleno cōpa
tiemur affectu. De vltimo mō abſol
uendi aliqueꝫ ab excōmunicatione.
Sciendū ꝙ nec iſte cōmunis ē nec

forte licitus niſi habēti auctoritatē
ꝛ ſpecialē reuelationē vel probabili
tatē ꝙ poſſeſſus quis ſit ꝓpter excō
municationē eccleſie. ſicut apl's .j. ad
Corinth. v. excōmunicatū a ſe ꝛ ad
plebem corinthū fornicarius tradi
dit ſathane in interitū carnis vt ſpi
ritus ſalu͂ fieret in die dñi noſtri ie
ſu chriſti. i. vt glo. dicit vſqꝫ ad illu
minationē gratie cōtritionis vel ad
iudiciū. Et pſeudo doctores qui fi
dem ꝑdiderāt videlicꝫ imeneū ꝛ ale
xandrū tradidit ſathane vt diſcerēt
nō blaſphemare. j. ad thimo. j. Tā
te enī poteſtatis erat apl's dicit glo
ſa. tantāqꝫ gratiā habebat vt recedē
tes a fide ſolo verbo traderet dyabo
lo. Unde ſanctus Tho. in. iiij. diſt.
xviij. vbi magiſter tres effectus ex
cōmunicationis tradit eoſdē ſic de
clarat idem doctor. Ex hoc ipo inqt
ꝙ aliquis ſuffragijs eccleſie priuat
triplex incōmodū incurrit per tria
que quis ex ſuffragijs eccleſie cōſe
quit. Ualēt enī ad augmētuꝫ gratie
eis qui habent vel ad merendum ei
qui nō habet. Et quātuꝫ ad hoc ma
giſter dicit ꝙ gratia ſubtrahit ꝑ ex
cōmunicationē. valet etiā ad cuſto
diā virtutis. ꝛ q̄tum ad hoc dicit ꝙ
ꝓtectio ſubtrahit n̄ ꝙ oino a dei ꝓ
uidentia excludant. ſed ab illa qua
filios eccleſie ſpecialiori mō cuſto
dit. valēt etiā ad defendēduꝫ ab ho
ſte. ꝛ q̄tum ad hoc dicit ꝙ dyabolo
maior ꝑtās ſeuiēdi in ipm datur et
corꝑaliter ꝛ ſpūaliter. Un̄ in ꝑmiti
ua eccleſia qn̄ oportebat per ſigna
hoīes ad fidē īuitare. ſicut ſpūſſan
ctus viſibili ſigno manifeſtabat ita
excōicatus corporali vexatiōe a dy
abolo innoteſcebat. Nec eſt incōue
niēs ſi ille qui nō eſt deſperatꝰ bo

ſti dat. qꝛ non dat ei quaſi damnan
dus ſꝫ quaſi corrigendus cū in po-
teſtate eccl'ie ſit ex eiꝰ manu ipm eri
pere cū voluerit. Hec Tho. Ubi tñ
exorciſta ad cautelam obſeſſum ab-
ſoluat nō videt incōueniens. Sed
ſubdit nider ꝙ cauēdū eſt valde ex-
orciſte ne de ſuis virībꝰ facilit ꝑſu-
mat. Aut iocum ⁊ luduꝫ ſerioſo dei
operi intermiſceat. Aut ſupſtitioſū
vel ſuſpectū aliqd de maleficio ad-
ÿciat. Alioquin penam vix euadet
vt declarat per exempla. Nam de ꝓ
mo refert beatus Gregoriꝰ in dya-
lo. de quadā que contra cōſcientiaꝫ
ſuam a marito petente ⁊ obtinenti
debiti redditionem in vigilia dedi
cationis eccleſie ſancti Sebaſtiani
⁊ qꝛ cōtra cōſcientiā eccleſie ꝓceſſi
oni ſe immiſcuit. poſſeſſa eſt ⁊ publi
ce furiebat. Quo viſo ſacerdos eiuſ
dem eccl'ie de altari ſindonem tulit
eamqꝫ cooperuit. ſed ⁊ hunc ſacer-
dotē repente dyabolꝰ ſimul inuaſit
Et qꝛ vltra vires voluit quicqꝫ ꝑſu-
mere. cōpulſus eſt in ſua vexatione
cognoſcere qs eſſet. Hec greg. De
ſecundo vt nullus de officio exorci
ſtatus ſanctū ordinē cōcernens io-
cum faciat. Refert nider ſe vidiſſe ī
conuentu colonienſi fratrē verbis
ſatis iocoſum: ſed in grā expellen-
di demones famoſuꝫ. Hic cū in ter
minis cōuentus colonienſis demo
nē in obſeſſo corpore artaret. Jam
demon petiuit a fratre locum rece-
dendi. quo gauiſus frater ait in lo-
co. In cloacā meā vadas. Exijt igit
demon nocte cū frater ventrē pur-
gare velit. demon eū tam dure tor-
ſit ꝑpe cloacā vt vitā cū difficulta-
te ſaluaret. Sꝫ ⁊ hoc ꝑcipue cauen
dum vt obſeſſi etiā ꝑ maleficas ad
ꝑſidia maleficarū nō ducant. vnde
⁊ de ꝑfata femina Greg. infert. Cū
inquit ꝓpinqui eam carnaliter amā
tes. atqꝫ amando ꝑſequentes ad ob
tinendū ſalutis remediū maleficis
tradidiſſet ⁊ ꝑ eas ad fluuium du-
cta ⁊ in aquam merſa multis incan
tationibus agitata fuiſſet dum vnꝰ
demon expelli debuit legio ſubin-
trauit. ⁊ eoꝝ diſtinctis vocibus iaꝫ
clamare cepit. vnde cōſanguinei tā
dem confitentes ⁊ de hoc dolentes
eam ꝑſentarūt ſancto epiſcopo for
tunato. q diuturnis orationibus et
ieiunÿs euꝫ ex integro ſanauit. Sꝫ
quia dictum eſt debere exorciſtas
cauere ne ſupſtitioſum vl' ſuſpectū
aliquid de maleficio adÿciant. Du-
bitare exorciſta poſſꝫ an certas her
bas ⁊ petras etiam nō benedictas
adhiberere poſſet. Reſponſio. Si
bñdicte ſunt herbe tanto melius ſi
ṽo non vt herba quedā que al's no
minat fuga demonis vel etiā natu-
ras lapidū ſi quis adhibeat nō erit
ſupſtitioſum dummō credat ꝙ nō
directe de ſui natura demones cō-
pellant. qꝛ tunc incideret in erroreꝫ
ꝙ ſimili modo alÿs herbis aut ver
bis poſſent cogi vt error nigromā-
ticoꝝ fatet. putantes ſe efficere per
naturales ⁊ inditas talium ṽtutes
Unde ſanctꝰ Tho. in. iiij. di. vij. ar
ti. vlti. Nō eſt inquit credendū ali-
qbus virtutibus corporalibꝰ demo
nes ſubiacere. ⁊ ideo nō cogunt in-
uocationibꝰ ⁊ factis qbuſdam ma-
leficis niſi inqꝫtum ꝑ hoc fedus cū
eis initur. ſꝫ qd̄ dr̄ Eſaie. xviij. Per
cuſſimꝰ fedus cū morte ⁊ cū infer-
no fecimus pactū. Et illud Job. xl.
An extrahere poteris leuiathan ha-
mo: ⁊ ſequentia verba. ſic finaliter

exponit ſup Job dicens. Si qs recte cōſiderat omnia premiſſa videt ptinere ad pſumptionē nigromanticoꝝ cōfutandis qui nituntur cū demonibus pactū inire ac eos ſibi inijcere vel qualitercūqꝫ cōſtringere. Oſtenſo ḡ ꝙ hō nō poteſt ſua virtute dyabolū ſupare:cōcludit dicens Pone ſup eū manū tuam ſubaudi ſi potes.q.d.nullo modo tua virtute potes.ſuperatur tñ virtute diuina vñ ſubdit.memēto belli quo.ſ. ego pugno ꝯtra eū. ⁊ pōt dici ꝙ ponit pñs ꝓ futuro .ſ. pugnabo in cruce vbi capiet leuiathan ꝑ hamū.ſ.per diuinitatem occultatā ſub eſca humanitatis eſtimans ſaluatorē purū hoiem. Vñ etiā poſtea.xlj.dr̄. Non eſt ptās ſup terrā que ei poteſt comparari.ꝑ hoc inqt ſignat ꝙ nlla virtus corporalis pōt adequari poteſtati demonis q̄ ē poteſtas pure ſpiritualis. Hec de tho. Sed qꝛ indirecte a demone obſeſſus poteſt virtute melodie vt ſaul ꝑ cytharā dauid. vel herbe vel corporalis rei alteri⁹ ſibi a naturali ꝓprietate in exñte releuari. Ideo applicari pñt ꝙ q̄dem poſſe fieri auctoritatib⁹ ⁊ rōnibus deducit Naz. xxvj .q.vij.demoniū ſuſtinenti dicit.lꝫ petras vl' herbas habere ſine incantatiōe. ⁊ ſūt Hieronymi verba. Itē mgr̄ in hiſto.tractans illud Thobie.vj.vbi Raphael ait Thobie Cordis particulaꝫ.ſ. de piſce quā cepiſti ſi ſup carbones ponas fum⁹ eius exterret om̄e genus demoniorum ſiue a viro ſiue a muliere:ita vt vltra non accedat ad eos dicit. Nec ſuper hoc mirari debemus cum fumus cuiuſdam arboris aduſte eandem vim habere videatur q̄uis etiam ſpūalem in ſe contineat ſenſum.ſcilicet de fumo ſpiritualis orationis. Ad idem Albertus ſuper Luc.ix.et Nicola⁹ de lira.j.Reg.xvj.immo ⁊ Paulus burdegalen.ſuper.j.Reg.xvj. hanc cōcluſionem tenet ꝙ non ſolum concedendum videtur ꝙ per aliqua ſenſibilia poſſunt afflicti a demonib⁹ releuari.ſed etiam per ſenſibilia aliqua poſſint totaliter liberari.ſꝫ hoc intellige quando non attrociter affliguntur. ⁊ probat per rationem. Nam cum demones nō poſſint materiam corporalem ſm ſuam voluntatem tranſmutare:ſed debita actiua debitis paſſiuis coniungendo: vt Nicolaus dicit. Eadem ratione per aliquam rem ſenſibilem poteſt diſpoſitio cauſari in corpore humano:per quam fiat aptum ad ſuſcipiendū actionem demonis.verbi gratia. Nam mania eſt maxime diſpoſitiua ad alienationem mentis ſm medicos.⁊ per conſequens ad ſuſcipiendū afflictōnem demoniacā que quidem demoniaca paſſio vbi penitus curatur penit⁹ afflictio demonis actiua recedente paſſiua in poſſeſſo recederet. Idem poſſet dici de iecore piſcis. Idem de melodia dauid ratione cui⁹ lꝫ primo refocillaret ſaul ⁊ leuius haberet. tñ totaliter expulſus fuit ꝑ ipſam. vt dicit littera. Recedebat ab eo ſpiritus malignus. Nec cōſonū eſt littere dicere ꝙ hoc fiebat ex merito dauid ſeu ꝑ orationes eius.qꝛ non eſt veriſimile ꝙ hoc ſcriptura taceret: cum eſſet in laude ei⁹ notabilit dictū.hec de paulo p̄fato. Licet nos poſuerim⁹ ſupra in.q.v.prime partis.ꝙ qꝛ p̄figurabat virtus crucis ꝑ expanſionem venaꝝ corpis. chriſti

ideo liberabat ſaul. ꝛ plura ibi etiā cōtinent que pſenti ſpeculatiōi ſeruire poſſunt. tm̄ cōclubamus ꝙ rerū ſenſibiliū applicatio in exorciſmis licitis nō eſt ſupſtitioſum. iam autem expedit de ipſis exorciſmis aliqua differere.

¶Remedia per licitos exorciſmos eccleſie cōtra quaſcūqꝫ infirmitates a maleficis illatas ꝛ de modo exorciſandi maleficiatos.

Capitulum ſextum.

Q**uia vt i ſupe**rioribus tactū eſt malefice omne genus infirmiatis corpalis inferre pn̄t quare ꝛ ſub generali regula cōcludere oportꝫ ꝙ quicq̄d remedij in verbis vel operibus. alijs infirmitatibus ſupra notatis applicari poteſt. hoc etiā quibuſcunqꝫ alijs infirmitatibꝰ in p̄cedētibus nō expreſſis vt vbi epilentia aut lepra eſſet inflicta cōuenire poteſt. Et q2 inter remedia verboꝝ exorciſmi liciti cōputantur. de ipſo etiā ſepe mentio tanqꝫ de quodā generali remedio habita eſt tria principaliter de ipſo ſunt practicanda. Primo an nō habēs exorciſtatꝰ ordinem vt laicus vel ſecularis pſona valeat licite demones aut eius maleficia exorcizare vbi tres alie annectūtur qualiter vicꝫ ſunt liciti. et de ſeptē cōditionibus que requirūtur ad carmina ꝛ ad būdictiones vt q̄s valeat ſecū talia deferre. ꝛ tercio q̄liter morbus ſit exorcizandus ꝛ demon cōiurandus. Secundū principale q̄d agendū vbi gratia ſanitatis p exorciſmos nō obtinet. ꝛ tercio q̄ ad remedia nō iam verborū ſed operū cū ſolutiōibus certorū argumentorū. Ad primū eſt doctoris Tho. in. iiij. di. xxiij. ſentētia. In ordie inquit exorciſtatus. ꝛ in alijs minoribus ordinibꝰ oībus cōferūtur recipit poteſtas. vt q̄s hoc vel illud ex officio facere poſſit puta exorcizare ꝛ idē a nō habentibus ordinē licite fieri pōt q̄uis illi hoc nō habeāt ex officio. ſicut in domo nō cōſecrata pōt dici miſſa q̄uis ꝯſecratio eccl'ie ad hoc ordinet vt in ea miſſa dicat. ſed hoc tūc magis ptinet ad gratiā gratis datā q̄ꝫ ad grām ſacramenti. Ex q̄bus verbis dici pōt. ꝙ licet ad liberationē maleficiati bonū eſt cōcurrere exorciſtā habēs ptātē exorcizandi morbos maleficiales tn̄ etiam interdū deuote pſone abſqꝫ exorciſmis vel cū ipſis fugare poſſūt hmōi morbos. Nam fert de quadā virgine paupcula ꝛ iō plurimū deuota cuiꝰ dū amicꝰ in pede maxime p maleficium leſus fuerat ꝙ iudicio medicoꝝ paruit eo etiā q2 nullis medicamibus ſanari poterat. ꝯtigit vt v̄go infirmū viſitaret q̄ ꝛ ſtatim ab ea petiuit vt pedi būdictiōꝫ aliquā applicaret. Annuit illa ꝛ ſilēter tm̄ modo oronem dn̄icam ꝛ aploꝝ ſimbolū cū geminatis viuifice crucis ſignis applicuit. Tūc ſtatim infirmꝰ curatū ſe ſentiens. ſcire voluit in remediū futuroꝝ q̄d carminatiōis v̄go applicaſſet. Que rn̄dit. vos debili fide diuinis ꝛ approbatis exercicijs eccl'ie nō inheretis ꝛ carmīa ac remedia ꝓhibita. crebro vr̄is infirmitatibus applicatis. idcirco raro ī corpe curamini q2 ſp in aīa ledimini Sꝫ ſi in oronū ꝛ ſignoꝝ licitoꝝ efficatiā iparetis. faciliime ſepe curaremi. nihil em̄ vob applicui niſi dn̄icā oronem ꝛ aploꝝ ſimbolū. ꝛ iā ſana-

tus eſtis.gratia huius exēpli queri
tur an nō alie benedictiōes ⁊ carmi
nationes ſeu etiā cōiurationes ꝑ ex
orciſmos habeāt efficaciā cū hic vi
deātur reprobari ¶Reſpondet ꝙ hec
virgo nō reprobauit.niſi illicita car
mina cū illicitis cōiuratiōibus ⁊ ex
orciſmis. Pro cuius intellectu cōſi
derare oportet vnde hmōi habuerīt
originē ⁊ quomō ad abuſum deue
nerūt. Nam principiū hoꝝ fuit ſan
ctiſſimū.ſed ſicut oīa demonis in
ſtinctu depreuant mediātibꝰ demo
nibus ⁊ malis homibus.ita ⁊ diui
na nomia. Apoſtoli eñ ⁊ ſancti vi
ri ſm illud Marci vltimo. In no
mine meo demonia eijciēt infirmoſ
viſitarūt.⁊ oratiōes ſup eos per ſa
cra verba fuderunt.deinde ſucceſſu
tēporis ſacerdotes deuoti ſimilia ri
te pegerunt. ꝓpter qd deuotiſſime
oratiōes ⁊ ſancti exorciſmi reperiū
tur ī antiquis hodie eccleſijs ad oīa
que homies facere vel pati poterāt
ꝑ deuotos viros applicati olim ſine
omī ſupſtitione. ſicut etiā hodie li
terati ⁊ ſacre theologie doctores re
periūtur qui īfirmos viſitātes ſimi
lia verba egrotis applicāt ⁊ nō ſolū
demoniacis. Sed heu ſuperſtitioſi
hoīes a ſe multa vana ⁊ illicita adin
ſtar horuꝫ inuenerūt quibus hodie
vtūtur circa infirmos ⁊ iumēta.nec
clerus ampliꝰ ex ſua deſidia licitis
vtit verbis viſitādo infirmos. pro
pter qd Guilł.dictus durandi gloſa
tor Raymūdi dicit ꝙ talia ꝑfata ſa
cerdos religioſus aut diſcretꝰ. aut
etiā laycus vir ſiue mulier excellen
tis vite probate diſcretionis facere
poteſt.fuſa oratiōe licita ſuper infir
mū non ſup pomū aut ſup cingulū
⁊ ſimilia.ſed ſup infirmantes. iuxta
illud euāgeliſte.ſup egros manꝰ im
ponēt ⁊c.nec ſunt hmōi ꝑſone ꝓhi
bende a talibus niſi forte timeat ꝙ
ad exemplū illoꝝ indiſcreti ⁊ ſup
ſtitioſi alij carminationis ſibi vſur
pent abuſum tuētes ſe exēplo illoꝝ
hi ergo ſupſtitioſi carminatores re
ꝓhendūtur a ꝑdicta virgine ⁊ dixit
illos habere debilē fidem.imo malā
qui tales cōſulerunt. Iterū aūt gra
tia huius declaratiōis querit qbus
verbis carmina ⁊ bñdictiones cen
ſent licite vel ſupſtitioſe.⁊ de modo
quo debēt applicari ⁊ an demon ſit
cōiurādus ⁊ morbus exorciſandus
Ad primū ꝙ qꝛ hoc dicit licituꝫ in
cultu xp̄iane religiōis qd nō eſt ſu
ꝑſtitioſum. et ſupſtitioſum dicit vt
notat in gloſa ſup illo ad Coll. ij.q
ſunt ratione habentia in ſupſtitiōe
qd ſupra modū religiōis ſeruat vñ
ibi dr ſupſtitō ē religio ſupra modū
ſeruata.i.religio modis vel circum
ſtātijs mał ⁊ defectuoſis practicata
etiā ſupſtitioſum ē quicqd traditō
ne humana nomen religionis vſur
pat abſqꝫ ſuperioris auctoritate vt
hymnos iungere ad miſſas defun
ctoꝝ ꝑfatione interrūpere ſimbolū
in miſſa cantandū abbreuiare. aut i
organis ⁊ nō in choro decantare in
miſſa reſpondentē nō habere.⁊ his
ſimilia. Sed ad ꝓpoſitū noſtrū mō
quādo fit aliqd opus ex virtute reli
gionis xp̄iane vt vbi quis vellet in
firmo ſubuenire ꝑ aliquā orationeꝫ
vel benedictionē ꝑ verba ſacra de q
materia nūc intendimus talis habꝫ
cōſiderare ſeptem cōditiones. que
ſi reperiūtur talis benedictio cenſe
tur licita.⁊ ſi fiat per modū adiura
tionis ꝑ virtutē diuini noīs ⁊ ꝑ vir
tutem operū xp̄i.que ex ſua natiui

tate paſſionē ꝓcioſa moꝛte ꝛc̃. inno-
tuerūt ꝑ q̄ etiam dyabolus victus ꝛ
eiectus fuit dicent̄ ille bn̄dictiones
carmina ꝛ exoꝛciſmi liciti. ꝛ hi qui
practicāt pn̄t dici exoꝛciſte aut incā
tatoꝛes liciti. Juxta illud Jſid. viij
ethymol. Incātatoꝛes dicunt̄ q̄ ar-
tem aliquā verbis pagunt. Eſt pma
ↄditio ↄſiderāda vt ex doctrina ſan
cti Tho. ij.ij. q. xcvj. elicit̄ vt verba
nō ↄtineāt aliquid qd̄ ptineat ad in
uocationē demonū expſſam vel ta-
citā. quid ſit expſſa ptʒ. quid tacita
hoc ↄſideratur ex intentōe ꝛ ex opere
Intentōe vt vbi opans nō curat ſi
ue a deo ſiue a dyabolo hēat in ſuo
ope intentū. dummodo finē optatū
ↄſequat̄ opere. vt vbi opus qd̄ facit
nō hʒ aliquā ꝓprietatem ex natura
ad ꝓducendū talē effectū de q̄ non
ſolū medici ꝛ aſtrologi. imo ꝛ theo-
logi habent iudicare ꝑ quem mo-
dum nigromantici faciunt imagi-
nes. anulos. ꝛ lapides artificiales
qui vtiqȝ nullam habent naturalem
inclinationem ad effectus quos ip
ſi expectant ſepiſſime. vnde ꝛ in co
rum opibus dyabolus ſe habet im-
miſcere. Secundo ↄſiderandum eſt
ne bn̄dictiones ſeu carmina ↄtineāt
aliq̄ nomina ignota. quia ſm̄ Chri-
ſoſtomuʒ talia metuenda ſunt ne in
eis aliquid ſupſtitionis lateat. Ter
cio ne materia verboꝝ aliquid falſi-
tatis ↄtineat. quia ſic eius effectus
non poſſet expectari a deo cum ipe
non ſit teſtis falſitatis. ſic em̄ que-
dam vetule in ſuis carminibus vtū
tur rigmatizando. beata virgo ioꝛ
danem tranſiuit. ꝛ tunc ſanctus ſte-
phanus ei obuiauit. eam interroga
uit. ꝛ mltas alias fatuitates. Quar-
to ne ibi continuant̄ vana ꝛ caracte
res inſcripti ꝑter ſignum crucis. vn
de breuis que poꝛtant̄ a ſoldatis re-
ꝓhendunt̄. Quinto ne ſpes habeat̄
in modo ſcribendi aut ligandi. aut
in quacūqȝ huiuſmodi vanitate que
ad diuinā reuerentiā nō ptineāt. q2
alias omnino iudicabit̄ ſupſticioſuʒ
Sexto vt in allegatione ꝓlatōe di-
uinoꝝ verboꝝ vel ſcripture ſacre re
ſpectus ſolum habeat̄ ad ipa ſacra
verba ꝛ ad intellectum eoꝝ ꝛ ad dei
reuerentiā ſeu ad virtutem diuinaʒ
aqua expectat̄ effectus. vel ad ſan-
ctoꝝ reliquias a quibus etiam ꝓfa-
ta expectant̄ ſecundario licet a deo
ꝓncipaliter. Septimo vt cōmittat̄
effectus qui expectat̄ diuini volun-
tati qui ſcit vtꝝ ſanitas vel tribula-
tio plus ꝓſit inuocanti vel minus
vel an obſit. Et hanc ↄditionem po
nit Tho. in pma ſcd̄e. in materia d̄
gratia. ꝛ diſti. xv. in. iiij. Vn̄ ↄcluda
mus q̄ ſi nulla dictaruʒ ↄditionum
opus infecerit illud erit licitū. Pro
bat Tho. ſup illud Marc. vlt. Si-
gna eos qui crediderit. Et poſt. In
nomie meo demonia eijciēt ꝛc̃. ſer-
pentes tollent. Ex quo elicit̄ q̄ pre-
dictis ſeruatis ↄditionibus ꝑ diui-
na verba licitum eſt arcere ſerpen-
tes. Item pꝛobat pꝛemiſſa vlterius
Non minoꝛis ſanctitatis ſunt ver-
ba dei q̄ ſanctoꝝ reliquie. dicente
Auguſtino. Nō eſt minus verbum
dei q̄ coꝛpus xpi. ſed ſm̄ omnes li-
cet reliquias ſanctoꝝ ſecum reuerē-
ter poꝛtare. Ergo qualitercūqȝ no-
men dei inuocet̄ rite ꝑ oꝛationē do-
minicam. ꝑ ſalutationem angelicaʒ.
ꝑ eius natiuitatem. paſſionem. per
quinqȝ vulnera. ꝑ ſeptem verba que
pꝛotulit in cruce. ꝑ titulum trium-
phalē. ꝑ tres clauos ꝛ alioꝝ armoꝝ

militie xpi ꝯ dyabolum ⁊ eius ope-
ra omnino erūt licita ⁊ ſpes poteſt
haberi in eis committēdo effectum
diuine voluntati. Et hoc quod di-
ctum eſt de coartatione ſerpentum
idem intellige de alijs animalibus
quādo ſolus reſpectus habet ad ſa-
cra verba ⁊ ad diuinam virtutem de
ipſis tū caute eſt agēdum in incan-
tatiōibus. quia vt dicit doctor. Ta-
les incātatores ſepe hn̄t illicitas ob
ſeruantias ⁊ ꝑ demones ſortiunt ef
fectum ꝑcipue in ſerpentibus. quia
ſerpens fuit ꝑmum demonis inſtru
mentum ad hominem decipiendū.
Nam in ciuitate Salczburgenſi q̄-
dam incantator erat. hic quadā die
ad ſpectaculum alioꝝ cunctos ſer-
pentes ad q̄ſdam foueam incanta-
re voluit ⁊ interimere ex ſpacio vt
fert vnius miliaris. ꝯgregatis ergo
vndiq̄ ſerpentibus dum ipſe ſupra
foueam ſtaret. nouiſſime quidam in
gens ⁊ horribilis ſerpens foueam
intrare difficultabat. ⁊ ſepe quaſi ip
ſum abſcedere ꝑmitteret ⁊ libere ſer
pere quo vellet motibus innuebat.
Sed cum ille ab incantatione eius
deſiſtere nolebat alijs omnibus in
fouea interemptis. quia ſtatim ibi
moriebāt. ⁊ neceſſe erat vt ⁊ ille hor
ribilis intraret. ſtans ſerpens ex op
poſito incantatoris ſupra foueam
ſaltum fecit ⁊ in ipm incantatorem
irruit. ⁊ ventrem eius vt cingulum
ſtringens ipm incantatorem ſecum
in foueam traxit ⁊ interemit. Qua
ex re ꝑpendit nō niſi ꝓ vtilitate ad
fugādum videlꝫ ab hominum inha
bitationibus talia ſunt virtute diui
na practicāda. ⁊ cum dei timore ⁊ re
uerētia. Quo ad ſecūdum videlicet
quomodo ſunt huiuſmodi exorciſ-
mi vel carmina deferēda ⁊ ad collo
ſuſpēdēda. vel in veſtimētis inſuē-
da. Videt autem ꝙ talia ſint illicita
Nā Auguſtinus. ij. de doct. xpiana
Ad ſupſtitionem ꝑtinēt mille ma-
gicaꝝ artium ⁊ ligature ⁊ remedia
que medicoꝝ quoq̄ diſciplina ꝯdē-
nat ſiue in ꝑcātationibus ſiue in q̄-
buſdam notis quas caracteres vo-
cant. ſiue in quibuſdā rebus ſuſpē-
dendis ſiue inſignādis. Itē Chri-
ſoſtomus ſup Mattheum. Quidā
aliquā ꝑtem euāgelij ſcriptam circa
collū portāt. ſed nōne quotidie euā
gelium in eccleſia legit ⁊ audit ab
omnibus. cui ergo in auribus euā-
gelia poſita nihil ꝓſunt. quomodo
eum pn̄t circa collum ſuſpēſa ſalua-
re. Deinde vbi eſt virtus euangelij
in figuris lraꝝ an in intellectu ſen-
ſuum. ſi in figuris bn̄ circa collum
ſuſpēdis ſi in itellectu. ergo melius
in corda poſita ꝓſunt q̄ circa colla
ſuſpēſa. Sed hic eſt reſpōſio docto-
rum ꝑcipue ſancti Tho. vbi ſupra.
ar. iiij. vbi querit an ſuſpēdere diui-
na verba ad collum ſit illicitum. q̄
in omnibus incātationibus vel ſcri
pturis ſuſpēſis duo cauēda vident.
Primo qdem qd ſit qd ſcribit. vtꝝ
ſit ad inuocatōes demonū ꝑtinens
manifeſte. tūc nō ſoluꝫ ſupſticioſus
imo illicitum ⁊ apoſtaſia a fide iudi
cat. vt ſupra tactū fuit ſepe. Simili
ter etiam cauēdum ne ꝯtineat igno
ta nomia ⁊c. Accipe ꝯditiōes ſupra
poſitas. ⁊ tūc ſicut licitum eſt hmōi
ſup infirmos ore ꝓferre. ita licitum
eſt illa ſecū deferre. Prefati autem
doctores reſpectū hn̄t ⁊ damnāt cū
qs ad figuras ⁊ lras ſcptas maiorē
hēt aduertētiā ⁊ reſpectū q̄ ad in-
tellectū vboꝝ. Et ſi dicat ꝙ laicus

nõ intelligẽs verba non põt hr̃e re-
ſpectũ ad intellectũ eoꝝ r̃ndet. ha-
beat reſpectũ ad vtutẽ diuinã. ⁊ il-
lã cõmittat diuine volũtati vt faciet
q̄cq̄d placitũ fuerit ſue pietati Quo
ad terciũ an ſimul demõ ſit ꝯiurã-
dus ⁊ morbus exorcizãdus. vel ecõ
uerſo. aut vnuz ſine altero. Rñſio.
Hic plura ſunt aduertẽda. Primo
an demõ ſp ſit qñ maleficiatus affli
git. Secũdo cuiuſmodi res poſſunt
exorcizari aut adiurari. Tercio de
mõ exorcizãdi. Ad pmũ cum iuxta
Damaſce. demõ ibi eſt vbi opat. vi
det ꝙ maleficiato ſemp pñs ſit. cum
eum affligat. Item in legẽda beati
Bartholomei. tunc videt ſanare de
mon quãdo ceſſat a leſione. Reſpõ
ſio ꝙ demon pñs ſit maleficiato ⁊
afflicto. Hoc põt intelligi dupliciẗ.
vel quo ad ſuuz eſſe. vel quo ad ſuũ
effectum. Primo modo pñs eſt in
pncipio dum maleficium intromit-
tit. Secũdo modo p ſe non dicit p̄-
ſens in ſuo effectu ſic etiã cũ docto-
res q̄rũt an dyabolus cũ q̄libet cul
pa mortali hoīez ſubſtãtialit inha-
bitat. dicũt ꝙ nõ p ſe ſ; p ſuũ effectũ
ſicut dñs inhabitare dicit ſeruũ q̄-
tum ad ſuum dominiuz. aliud tñ de
obſeſſis. Quo ad ſecundũ cuiuſmo-
di res pñt exorcizari. Notãdum eſt
ſup doctoris Thome in. iiij. diſ. vj.
ſnĩam vbi dic. ꝙ quia xpt peccatuz
hoīs dyabolus accipit poteſtatez
in hominem ⁊ in omĩa que in vſum
hoīs veniũt in ipſius nocumen-
tum. Et cum etiam nulla ꝯuenictia
eſt xpi ad Belial. Ideo q̄ncũq; ali
quid ſanctificãdũ eſt ad cultũ diui-
nũ pus exorcizat vt liberatũ a ptã
te dyaboli q̄ illud in nocumentum
hoīs aſſumere poterat deo ꝯſe-
cret. Et hoc pȝ in bñdictione aque.
in ꝯſecratione templi. ⁊ in omnibus
hmõi. Vñ cũ pma ſctificatio q̄ hõ
deo ꝯſecrat ſit in baptiſmo. optet ꝙ
etiã hõ pus exorcizet q̄ baptizet.
multo fortiori rõne q̄ alie res. quia
in ipo homie eſt cauſa quare dyabo
lus poteſtatem accepit in alia que
ſunt ꝓpter hominẽ ſcȝ pctm̃ origi-
nale vel actuale. ⁊ hec ſignificãt ea
que in exorciſmo dicunt vt cum dr.
Recede ab eo ſathana. ⁊ hmõi. ⁊ ſi-
militer ea que ibi fiũt. Ad ꝓpoſitũ
ergo cũ querit an morbus ſit exorci
zandus ⁊ demõ adiurãdus. ⁊ q̄d il-
loꝝ pmo. Rñdet morbus nõ exor-
cizat. ſ; ipe hõ morbatus ⁊ malefici
atus ſic in puero nõ exorcizat infe-
ctio fomitꝭ. ſ; puer infectus. Itẽ ſic
pus puer exorcizat ⁊ poſt dyabolꝰ
adiurat vt recedat. ita maleficiatus
pus exorcizat ⁊ poſt dyabolo ⁊ eiꝰ
facture impat vt recedat. Itẽ ſic ſal
⁊ aq̄ exorcizant. ita maleficiato oĩa
q̄ in ipſius vſum ꝯuerti pñt vt ciba-
ria ⁊ potagia exorcizare ⁊ bñdicere
plurimũ expedit. Itẽ lȝ ritus exor-
ciſmi tenet in baptizãdis vt fiat ex-
ufflatio verſus occidentalẽ ptẽ ⁊ ab
renũciatio. Scdo manuũ ad celum
erectio cũ ſacra fidei ꝯfeſſione. ⁊ ꝓ
feſſione xpiane religionis. ⁊ tercio
orõ bñdictio. ⁊ manus impoſitio. ⁊
q̄rto denudatio ⁊ oleo ſacto vnctio
expoſt baptiſmũ cõmunio ⁊ candi-
diore veſtꝭ indutio. tñ nõ eſt neceſ-
ſe vt hic circa maleficiatum exorci-
zandum fiant. ſ; ꝙ pmo pure ⁊ debi
te ſit ꝯfeſſus candelam accenſam ſi
poteſt teneat. ⁊ ſacrã cõionẽ recipi-
at. ⁊ loco veſtis cãdide cãdela bñdi
cta in lõgitudine corpis xpi aut li-
gni crucis nudo corpore circũliga-

tus maneat. Dici ergo poteſt. Exor
ciſo te petrū aut barbarā infirmā: ꝗ̄
ſacro fonte baptiſmatis regeneratā
per deū viuū ✝ per deū verū ✝ ꝑ de
um ſanctū ✝ per deū qui te ſuo ꝓci
oſo ſanguine redemit vt fias hō ex
orcizatus: vt effugiat atq̃ diſcedat
a te omnis fantaſia ⁊ nequitia dia
bolice fraudis: omniſq̃ ſpūs immun
dus adiuratus per eū q̄ ventur⁹ eſt
iudicare viuos ⁊ mortuos ⁊ ſeculū
per ignē Amen. Oremus. De⁹ mi
ſericordie deus clemēs qui ſcḋm mul
titudinē miſerationū tuaꝝ quos di
ligis corripis et q̄s recipis pie ad
emendationē coerces te inuocam⁹
dn̄e vt famulo qui in corpore patit̄
membroꝝ debilitatē gratiā tuā con
ferre digneris vt quicquid terrena
fragilitate corruptū quicq̄d dyabo
lica fraude violatū eſt vnitati cor
poris eccleſie membrū redēptionis
annecte: miſerere dn̄e gemituū. mi
ſerere lacrimarū eius ⁊ nō habentē
fiduciā niſi in miſericordia tua ad
tue ſacramentū recōciliationis ad
mittere: per xp̄m dn̄m nr̄m Amen.
Ergo maledicte dyabole recogno
ſce ſententiā tuā: da honorē deo vi
uo ⁊ vero. da honorē dn̄o Jeſu xp̄o
vt recedas ab hoc famulo cū tua fa
ctura quē dn̄s noſter Jh̄s xp̄s ſuo
ꝓcioſo ſanguine redemit: demū ſe
cundo ⁊ tercio iterū exorcizet vt ſu
pra cū orōnibus. Oremus. De⁹ q̄
facture tue ſemper pie dn̄aris affe
ctu inclina aurē tuā ſupplicationi
bus noſtris ⁊ famulo tuo ex aduer
ſa valitudine corporis laborantem
placatus reſpice ⁊ viſita et ſalutari
tuo ⁊ celeſtis gratie preſta eis me
dicinā per xp̄m dn̄m noſtrū Amē.
Ergo maledicte dyabole ⁊c. vt ſu
pra. Pro tercio exorciſmo oratio.
Deus infirmitatis humane ſingu
lare preſidiū auxilij tui ſuper infir
mum noſtrū oſtende virtutē vt ope
miſericordie tue adiutus vel adiuta
eccleſie tue ſancte incolumis repre
ſentari mereat̄. per xp̄m dn̄m nr̄m
Amen. ⁊ ſemꝑ aſpergat cū aqua be
nedicta. Et nota ꝙ hic modus ꝑſcri
bitur nō ꝙ omnino ita fieri debeat
aut ꝙ alij exorciſmi non ſint maio
ris efficatie ſed vt modus exorcizā
di ⁊ adiurādi habeat̄. In antiquis
em̄ hiſtorijs ⁊ eccleſiarū libris in
dum deuotiores ⁊ efficatiores exor
ciſmi reperiunt̄: ſed quia in omnib⁹
dei reuerentia ſit preponēda. agat
ſcḋm hoc vnuſquiſq̃ quantū expedi
ens fuerit concluſiue ex ꝑmiſſis cō
cludendo ꝓpter ſimplices. Sit mo
dus iſte exorcizandi maleficiatū vt
primo purā faciat confeſſionē. Iux
ta ca. alr̄. ſepe. ſi per ſortiarias. De
mū fiat diligens inquiſitio per ſin
gulos angulos ⁊ i lectiſternijs cul
citris ⁊ ſub limine oſtij ſi fortaſſis i
ſtrumēta maleficij caute poſſent in
ueniri inuenta etiam ſtatim ſunt ad
ignē ꝓijcienda: expediret etiam vt
cūcta renouarent̄ in lectiſternijs et
indumētis habitationē etiam ⁊ do
mū mutaret. In caſu vero q̄ nil in
uentū fuerit tūc exorcizādus ſi po
teſt eccleſiam intrabit mane ⁊ ꝑſto
dies ſanctiores: vt feſta beate virgi
nis aut vigilie exiſtunt. tātomelius
ſacerdos etiā cōfeſſus ⁊ in bono ſta
tu amplius ꝓficiet: teneat itaq̃ ex
orcizandus candelam in manu be
nedictā melius quo poterit ſedēdo
aut genua flectēdo. ⁊ qui aſſunt de
uotas orationes pro eius liberatio
ne fundant. Et incipi:t letaniā in

choando. Adiutorium noſtrum in nomine domini. ꝛ habeat reſpondē tem aſpgat ipm aqua benedicta. ꝛ ſtola circūdabit colluȝ ꝛ ſubinferat pſalmum. Deus in adiutorium. ꝛ ꝓſequat̄ letaniam vt moris eſt ſup infirmos dicendo ad inuocationē ſanctoꝝ ora ꝓ eo vel orate. ꝛ ꝓpicius eſto. libera eum domine. ſingula ꝓſequendo vſq; in finem vbi orationes ſunt dicende. tunc loco orationum incipiat exorciſmum ꝛ ꝯtinuabit modo pſcripto vel alio meliori vt ſibi videbit̄. Poſſent etiam huiuſmodi exorciſmi ꝯtinuari ad minus ter in ſeptimana vt ſic multiplicatis interceſſoribus gratia obtineatur ſanitatis. Uerum poſt omnia cōmunicādus eſt euchariſtie ſacramento lȝ quidam ante exorciſmum hoc faciendum putant. ꝛ in ꝯfeſſione attēdat ꝯfeſſor ſi aliquo vinculo excōmunicatiōis eſſet innodatus. vel ſi vnq; temere innodatus abſolutionem a ſuo iudice nō recepiſſet. tūc eni lȝ ad cautelam euȝ abſoluat. tamē reddita ſoſpitate a ſuo iudice qui eum ligauerat querat. Attendēdum q; vbi exorciſta nō habet ordineȝ exorciſtatus tūc ꝓcedere poteſt ꝑ orationes. ꝛ ſi legere nouit ſcpturas legat euangelia quatuor prima euāgeliſtaꝝ. Item euāgeliū. Miſſus eſt angelus. Et paſſionem dn̄i. que omnia magnam habent virtutem ad expulſionem opeꝝ dyaboli. Item euāgelium ſancti Johānis. In pncipio erat verbum. ſcribat̄ ꝛ ad collū infirmi ſuſpendat̄. ꝛ ſic gratia ſanitatis a deo expectet̄. Uerꝝ ſi quis quereret de differētia inter aq̄ bn̄dicte aſpſionem ꝛ exorciſmū cuȝ vtrūq; in effectu ꝯ demonis moleſtiā ordinat̄. Rn̄dit ſctūs Tho. vbi ſupra. di. vj. dyabolus ipugnat nos ab exteriori ꝛ interiori. Ēq ergo bn̄dicta ordinat̄ ꝯ impugnationem dyaboli que eſt ab exteriori. Sȝ exorciſmus ꝯ impugnationem dyaboli que eſt ab interiori. Un̄ illi ꝯ quos dat̄ dicunt̄ energumini. ab en quod eſt intra. ꝛ geron labor. q̄ſi intus laborantes. In maleficiato ergo exorcizādo vtrūq; adhibet̄ cuȝ vtrobiq; moleſtent̄. Uerꝝ quo ad ſct̄m pncipale q̄d agēdum vbi gratia ſanitatꝭ ꝑ exorciſmos nō obtinet̄. Rn̄ſio. lȝ ſex ex cauſis hoc fieri poſſit. eſt tamen vna ſeptima ſup quā iudicium noſtꝝ ſuſpēdit̄. Nā q; aliquis nō liberat̄. aut hoc eſt ꝓpter ꝑuitatem fidei circūſtantium. aut ipm egrotuȝ offerētium. Aut ꝓpter peccata maleficium ſuſtinētium. aut ꝓpter accōmoda remedia adhibere negligentium. aut ꝓpter exorciſte aliquod in fide vicium. aut ꝓpter reuerētiā virtutum in alio exiſtētium. aut ꝓpter purgationem vel merituȝ maleficiū patiētium. De pmis quatuor docet euāgelica vitas Math. vij. ꝛ Marce. ix. In patris vnice filij ſui lunatici ꝛ diſcipuloꝝ xp̄i pn̄tia. Primo eni offerēs ꝛ turba fide carebat. vn̄ pr̄ cū lachrimis orauit Credo domine adiuua incredulitatem meam. ꝛ ad turbam Jeſus ait. O generatio incredula ꝛ ꝑuerſa quouſq; ero vobiſcum. De ſcd̄o videlicet de ſuſtinēte demonem. Jeſus increpabat eum ſcȝ filium. q2 vt btūs Hieronymus ibi dic̄. ꝓpter pctā ſua a demone fuerat oppſſus. De tercio de neglectu debitoꝝ remedioꝝ ptȝ. quia nō fuerūt pn̄tes boni ꝛ pfecti viri. Un̄ Chriſoſtomus ibi dic̄. Colūne

fidei videlʒ Petrus Jacobus ⁊ Jo
hãnes nõ aderãt ſic̃ in trãſfigurati
one xp̃i p̄ñtes erãt. Nec orõ ⁊ ieiu
niũ aderãt. ſine q̃bus xp̃s ait. Hoc
gen⁹ demonioꝝ nõ eiicit̃. Vñ Ori
genes ibi dic̃. Si aliqñ optuerit cir
ca curatiõeʒ aliq̃d patiẽtiũ remane
re nõ admiremur. neqꝫ interrogemus
neqꝫ loq̃mur quaſi audiẽti ſpũi im
mũdo. ſʒ abigamus ieiunijs ⁊ orõ
nibus nr̃is ſpũs malignos. Et glo
ſa dicit. Hoc genus demonij. i. iſta
carnaliũ voluptatũ mutabilitas ad
quã. ſ. ſpũs ille inclinabat nõ vincit̃
niſi ſpũs orõne ꝯfirmet̃. ⁊ caro p̱ ie
iunium maceret̃. De q̃rto exorciſte
vicio p̄ſertim in fide. ptʒ ibidem de
xp̃i diſcipulis p̄ñtibus. Vñ poſtea
ſecreto diſcipuli querentes cauſam
ſue impotentie. Rñdit ꝓpter incre
dulitatẽ veſtrã. Amẽ dico vobis ſi
habueritis fidem ſicut granũ ſina
pis diceť mõti huic tollite ⁊c̃. Vbi
Hylarius. Crediderũt q̃dẽ apoſto
li. ſʒ nõdũ erãt p̱fecti in fide. Nã do
mino in mõte morãte cũ alijs trib⁹
⁊ illis cũ turba reſidẽtibus q̃dã te
por eoꝝ fideʒ relaxauerat. De q̇nto
pʒ in Vitaſpatꝝ. vbi legimus aliqñ
obſeſſos nõ liberatos p̱ ſctm̃ Anto
niũ. ſʒ p̱ eius diſcipulũ Paulũ fuiſ
ſe liberatos. De ſexto patuit ſupra.
qr nõ ſemp̱ cũ q̇s liberat̃ a culpa li
berat̃ a pena. ſʒ remanet interdũ pe
na in vindictã ⁊ ſatiſfactõeʒ p̄cedẽ
tis delicti. Et adhuc aliud remediũ
de quo fert̃ ꝙ plures fuerint libera
ti videlʒ ꝙ maleficiati de nouo fue
rãt baptizati lʒ ſub ꝯditiõe ſup̱ quo
vt p̄miſſi nil determinare audemus
Veriſſimũ tñ exiſtit ꝙ cũ debite q̇s
ante baptiſmuʒ nõ fuit exorcizatus
vtiqꝫ diuina permiſſione dyabolus
ſemp̱ maiorem recipit in talem po
teſtatem. Ptʒ ex p̄miſſis nec ambi
guũ eſt q̇n plures negligẽtie ſiue a
ſacerdotibus non bñ diſpoſitis vbi
iam quartum impedimentũ p̄nota
tum tangit̃. videlʒ exorciſte vicium
cõmittunt̃. ſiue a vetulis que tempe
neceſſitatis debitũ modũ baptizan
di non ſeruãt. Nec tñ aſſerere volo
q̇n ſacramẽta a malis ꝯferri poſſint
⁊ ꝙ imo q̃tũcũqꝫ malus baptizat ⁊
ꝯficit. dũmõ debite ſub debita for
ma verboꝝ materia in intentõe ba
ptizat ordinatus ⁊ ꝯficere intendat
ſic a ſili in exorcizãdo rite p̱cedat.
nõ ſuffuſus aut violẽtus. vnde ⁊ ſi
ne actuali vel habituali intentõne ⁊
vtinã nõ ceſpitãdo. ⁊ verba neceſſa
ria obmittẽdo. huiuſmodi ſacris of
ficijs ſe immiſceãt. Reuera ſicut ad
ꝯficiẽdum quatuor eſſentialia deſer
uiũt. ſʒ materia. forma. intẽtio. ordo
modis tñ p̄tactis ⁊ vbi vnũ defue
rit nec ꝯficere poterit. ita circa exor
ciſmos ſuo mõ aſſerere optet. Nec
obiectio valet ꝙ ſine exorciſmis in
primitiua eccleſia baptizabant̃. aut
etiã ꝙ nũc caractarẽ baptiſmaleʒ ſi
ne eo valeat baptizat⁹ recip̱e. Quia
ſic Gregorius inuanuʒ exorciſmos
inſtituiſſet. ⁊ eccleſia in ſuis cerimo
nijs potius erraret. Quare nec au
ſus ſum oĩno rep̱hendere qui male
ficiatos ſub ꝯditõe vellẽt rebaptiza
re. ⁊ neglecta fortaſſis recuperare.
Fert̃ etiam de illis qui nocturno te
pore in ſomnis p̱ alta edificia ſine
leſione ſolent incedere. quod vtiqꝫ
opus eſſe maligni ſpũs tales ſic de
ferentes plures aſſerunt hi cum re
baptizant̃ melius habere noſcunt̃. ⁊
mirũ ꝙ vbi nominibus ꝓprijs ãnuũ
tur ſubito ad terram colliduntur. ac ſi

ut taſſis illud nomen non debite in baptiſmo fuerit impoſitum. Expedit lectorem eſſe attentum ſup ſex il la impedimenta.lʒ em̄ ſup energuminos aut poſſeſſos ⁊ non ſup maleficiatos ſonāt. Tamen quia equa virtus vtrobiqȝ requirit diuina.immo dici poteſt ꝙ maioris ſit difficultatis maleficiatū curare ꝙ̄ energuminum aut poſſeſſum. Ideo illa impedimenta ſi ibi poſſunt habere locum.⁊ a fortiori ſup maleficiatos quod tali rōne probat. Nam vt ſupra patuit caplo.x.aliqui poſſident interdum ꝓ nullo ꝓprio delicto.ſed ꝓ leui alieno ⁊ varijs alijs de cauſis.in maleficio autem quādo adul ti maleficiunt vt plurimum eis ꝯtingit.quia in anime necationem grauiſſime a demōe ab intus poſſident Unde duplex labor circa maleficiatos vbi ſimplex circa poſſeſſos ab extra.reqrit de hac grauiſſima poſſeſſione Caſſyanus colla abba.ſereni dicit. Illi ſunt veri miſeri ac miſerabiles iudicandi qui cum ſe vniuerſis criminibus flagitijſqȝ contaminant non ſolum nullum in eis veriſimiliter ſignum dyabolice ſuppletionis oſtendit.ſed nec aliqua ꝗdem opibus eoꝝ cōdigna tentatio. nec vllum flagellum correptōis infert. Non em̄ merent celerem temporis iſtius expeditamqȝ medicinā quoꝝ duricia ⁊ impenitens corpe nam vite pn̄tis excedens thezauriſant ſibiipſis irā ⁊ indignationē in die ire ⁊ reuelatōis iuſti iudicij dei in quo vmis eoꝝ nō extinguet. Et iterū idē Caſſyanus compando corporalē poſſeſſionem ad aīe ꝑ pctm̄. paulo an̄ dic. Multo grauius inqt ꝯſtat illos vehementiuſqȝ vexari ꝗ eius corpalit ab ipſis affligi minime videant.aīo th̄ pniciosius poſſiden tur eoꝝ.ſ.vicijs ⁊ voluptatibus inuoluti.Scdm̄ aplī nāqȝ ſniaʒ a quo ꝗs ſupat eius ⁊ ſeruus efficit. niſi ꝙ in hoc iſti deſperatius egrotāt.⁊ cū ſint eoꝝ mācipia nec impugnari ſe ab illis nec dn̄atum eoꝝ ferre cognoſcūt.Ex ꝗbus elicit ꝙ a fortiori maleficiati in corpe nō th̄ poſſeſſi a demōe ab extra.ſʒ ab intra ꝗ ad anime necationem grauius ꝓpter plura impedimēta ſanant. Quo ad tercium pncipale.ſ.quo ad remedia nō ſaīn verboꝝ ſʒ operum. Sup cuiuſmodi remedia notandū ꝙ quia opa illa ſunt duplicia. Licita omnino ⁊ non ſuſpecta. Aut ſuſpecta ⁊ nō omnino licita. Et de pmis ſupra tactuʒ eſt immediate caplo.v.circa finem. vbi dubitatio ponit ſup herbas aut petras vt maleficia repellant quomodo hoc licitum ſit. De ſecundis vo remedijs que vident eſſe ſuſpecta non tamen omnino illicita nūc tractādum aduertere oportet ea ꝗ in ſecūdo pncipali huius ſecū de ꝑtis opis tacta ſunt de quatuor remedijs quoꝝ tria cenſent illicita.quartum autem nō omnino illicituʒ.ſed vanū.ꝺ quo ⁊ canoniſte loquunt ꝙ licitū eſt vana vanis ꝯtūdere. Sed qꝛ nos inqſitores hui⁹opinionis ſumus cū ſcis doctoribus ꝙ in caſu ꝗ remedia ꝑ ſacra vba ⁊ exorciſmos licitos nō ſufficiūt. Et hoc ꝓpt impedimenta ſupius tacta in numero ſex aut ſeptem.ꝙ tūc tales maleficiati hortādi ſunt ad patiētiam equanimiter ad tollerādum mala pn̄tis vite in ſuoꝝ criminum purgationē. ⁊ nō vlterius querere quocūqȝ modo ſupſticioſa ⁊ vana remedia. Ideo

ſi quis premiſſis licitis exorciſmis nō ɔtentus ad hmōi vana ad minꝰ remedia de quibus ſupra tactū eſt ſe transferre voluerit. ſciat hoc non noſtra voluntate aut admiſſione fieri. ſed ꝙ poſita ⁊ enucleata fuerunt ibidē talia remedia factū fuit vt tātoruꝫ doctoꝝ vt Scoti ⁊ Hoſtien. ⁊c. ex parte vna ⁊ alioꝝ theologoꝝ ex parte altera dicta quocunqꝫ modo cōcordarent. Fatemur ergo cuꝫ ſancto Auguſtino in quodā ſermone ɔtra ſortilegos ⁊ diuinatores Et intitulat ſermo de augurijs vbi dic. Fratres noſtis me frequētius ſupplicaſſe vt ɔſuetudines paganoꝝ ⁊ maleficoꝝ minime ſeruare deberetiſ ſed hoc ꝓficit apud aliquos parū. Et qꝛ ſi vobis non dixero ꝓ me et ꝓ vobis redditurus ſum in die iudicij rationē ⁊ vobiſcū mihi neceſſe erit eterna ſupplicia ſuſtinere. Ergo apud deū me abſoluo dū iterum atqꝫ iterū ammoneo ⁊ conteſtor. vt nullus ex vobis diuinos aut ſortilegos requirat. nec eos de qualibꝫ re aut cauſa. aut infirmitate īterroget qꝛ quicunqꝫ fecerit hoc malū ſtatiꝫ peribit in eo baptiſmi ſacramentuꝫ ⁊ cōtinuo ſacrilegus ⁊ paganus efficitur ⁊ niſi penitentia ſubuenerit ſtatim ineternuꝫ peribit. Et poſtea ſubdit nullus dies exeundi ⁊ redeundi obſeruat. fecit eñ deus oīa bona valde ⁊ qui vnū diem ⁊ alterum ſtatuit. ſed quotiēs neceſſitas vrget faciendi aliqd aut exeundi. ſignate vos in noīe xp̄i ⁊ ſimbolū vel orationem dn̄icam fideliter dicētes ſecuri in dei adiutorio agatis. His aūt quidā ſupſtitioſi ⁊ filij huius ſeculi nō contēti errores erroribꝰ accumulare volētes vltra intellectū ⁊ intētionē Scoti ⁊ canoniſtaꝝ his argumentis ſe defendere conant. Quia eñ res naturales hn̄t quaſdā virtutes occultas quaꝝ ratio ab hoīe aſſignari nō pōt ſic̄ ⁊ adamas trahit ferrū. Et multa alia q̄ Aug. xxi. de ciui. dei enumerat Ideo inqrere de hmōi rebus ꝓ ſanitate acqrēda vbi exorciſmi ⁊ nāles medicine deficiunt. nō erit illicitū lꝫ videat vanū hoc aūt fieret vbi quis per imagines nō nigromāticas ſꝫ aſtrologicas vel per anulos ⁊ hmōi ſanitatē in ſe vel in alio ꝓcurare vellet. Itē arguūt. Sicut corpa naturalia ſubdunt corporibꝰ celeſtibus. ita etiam corpora artificialia puta imagines ſortiunt quaſdaꝫ virtutes occultas ſpēm ɔſequētes ex impreſſione corporū celeſtiū. ergo etiā corpa artificialia puta imagines ſortiūt aliquā virtutē occultā a corporibꝰ celeſtibus ad aliquos effectus cauſandos ergo vti eis ⁊ alijs hmōi nō eſt illicitū. Preterea demones poſſūt multipliciter corpora trāſmutare vt Auguſti. iij. de trini. dicit. ⁊ ptꝫ in maleficiatis. ergo lꝫ vti etiā eoꝝ virtute ad tollendū illa. Sed reuera in oppoſitū ſunt dicta omniū ſanctoꝝ doctoꝝ vt ſatis ⁊ ſparſim hincinde patuit. Vn̄ ad primū dicit ꝙ ſi res naturales ſimpliciter adhibent ad aliquos effectus ꝓducēdos ad q̄s putant hr̄e naturalē virtutē. nō eſt illicitū. Si vero adiūgant vel caracteres aliqui vel aliqua quecūqꝫ ignota ⁊ vane obſeruationes. q̄ manifeſtū eſt naturalē nō habere ſup hoc efficatiā erit ſupſtitioſum ⁊ illicitū. Vn̄ ſan. Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. xcvj. ar. ij. in pede queſtionis tractās hanc materiā dicit ꝙ in his q̄ fiunt ad ali

quos effectus corporales inducendos vtputa sanitatē vel aliqd hmōi. cōſiderandū eſt vtrū videant natura liter poſſe tales effectus cauſare ⁊ qꝛ licet cauſas naturales adhibere ad ſuos effectus ideo nō eſt illicitū Si aūt videant nō poſſe naturalit tales effectus cauſare. cōſequēs eſt ꝙ nō adhibent ad hos effectus cauſandos tanq̄ cauſe. ſ; ſolū quaſi ſigna ⁊ ſic pertinēt ad pacta ſignificationū cū demonibus inita. Vñ Augusti. xxj. de ciui. dei alliciuntur demones per creaturas quas nō ipſi ſed deus condidit delectabilibus pro ſua diuerſitate diuerſis non vt aīalia cibis. ſ; vt ſpūs ſignis per varia genera lapidū herbarū lignorū animaliū carminū rituū;. Ad ſcōm dicit idē doctor virtutes naturales corporū naturaliū conſequunt eorꝫ formas ſubſtātiales quas ſortiunt ex impreſſione corporū celeſtium. ⁊ ideo ex eorundē impreſſione ſortiūtur quaſdā virtutes actiuas. ſ; corporū artificialiū forme procedūt ex ꝯceptione artificis ⁊ cū nihil aliud ſint q̄ compoſitio ordo ⁊ figura. vt dicit. j. Phiſi. nō poſſunt hr̄e naturalem virtutē ad agendū. ⁊ inde eſt ꝙ ex impreſſione celeſtiū corporu; nullam virtutē ſortiunt inquātū ſūt artificialia. ſ; ſolū ſm materiā naturale;. falſum eſt ergo qđ porphirio videbat vt Augu. dicit. x. de ciuita. dei. herbis lapidibus ⁊ animātibꝰ ⁊ ſonis certis quibuſdā etiā vocibus ⁊ figurationibus atq̄ figmētis quibuſdā etiā obſeruatis in celi auerſione. motibus ſiderū fabricari in terra. ab hoībꝰ poteſtates idoneas varijs effectibus ſyderum exequēdas q̄ſi effectus magicarū artiū ex ꝟtute celeſtiū corporū ꝓuenirēt. Sed ſicut Augu. ibi ſubdit totū hoc ad demones ptinet ludificatores animarum ſibi ſubditarū. Vñ etiā imagines quas aſtronomicas vocāt ex operatione demonū hñt cuiꝰ ſignū eſt ꝙ neceſſe eſt eis inſcribi quoſdā caracteres q̄ naturaliter nihil operant. nō eñ eſt figura ꝑncipiū actionis naturalis ſ; in hoc diſtāt aſtronomice imagines a nigromanticis ꝙ in nigromāticis fiunt expreſſe inuocatiōes. vñ ⁊ ad expſſa pacta cū demonibus inita ptinent. Aſtronomice ad tacita pacta ꝓpter figrarꝫ ⁊ caracterū ſigna. Ad terciū nō eſt hoī ptās ſup demones cōmiſſa vt eis licite vti poſſit ad qđcunq̄ voluerit. ſed eſt ei cōtra demones bellum iudiciū vñ nullo mō l; homini demonū auxilio vti per pacta tacita vel expreſſa hec Tho. Ad ꝓpoſitum qꝛ dicit nullo mō nec etiā quibuſcunq̄ vanis quibus vic; ſe demon quocunq̄ modo poſſit imiſcere. Si tamen ſunt adeo vana vt et fragilitas humana pro recuperāda ſanitate illa aggredit. doleat de preteritis. caueat de futuris. orat vt ſibi debitū dimittat et in tentationē non amplius iudicatur inqt Aug. in fine regule.

Remedia contra grandines ⁊ ſuper iumenta maleficiata. Capitulū vij.

Qualiter deniq̄ iumēta maleficiata poſſint remediari. ſilr ⁊ tēpeſtates aeris. Notanda ſunt primo quedam remedia illicita q̄ a q̄buſdam practicant. Nā quibuſdā verbis aut factis ſuperſtitioſis vt qui

vlnꝰ in digitis aut mēbris p que-
dam verba ꝛ carmina illicita curāt.
de quibus carminibus qualiter co-
gnoſcunt vt ſint licita vel nō in pre
cedenti capitulo tactū eſt. Alij ſunt
q̄ ſup iumenta maleficiata nō aquā
bñdictā ſpargūt. ſed ori infundunt
Primū remediū verboꝝ eſſe illici-
tum vltra premiſſa guil. ſepe allega
tus ſic demōſtrat. Si em̄ verbis in
eſſet virtus ꝛ dicamus verbis vt ver
bis. tūc ex quinqꝫ modis eſſet vnꝰ.
vel ex parte materie.i.aeris. aut ex
parte forme. hoc eſt ſoni. aut ex mō
ſignificādi. aut ex parte oīuꝫ ſimul.
Non primū. qꝛ aer nō interficit ni-
ſi ſit venenoſus. ſonus etiā nō quia
excellēs obiectū corrūpit potentiā
nec terciū. qꝛ tunc hoc nomē diabo
lus vel mors. infernus illa nocerēt
ſemp. ꝯ ſanitas bonitas ſemp ꝓdeſ
ſent. Itē nec oīa ſimul. qꝛ totum ag
gregatū ex partibus inualidis etiā
totū eſt inualidū. Nec valet ſi obij
citur. deus ꝯtulit vim verbis. ſicut
herbis ꝛ lapidibus. quia ſi que vir
tutes inſunt quibuſdā verbis aut ſa
cramētalibus aut alijs benedictio-
nibus ꝛ carminibus licitis has hñt
in ſe nō vt verba ſed ex inſtitutione
ꝛ ordinatione diuina ꝛ ex pacto dei
ſicut ſi dñs diceret. quicunqꝫ hoc fe
cerit faciā ei hanc grām. ꝛ ſic verba
in ſacramentis efficiūt qđ ſignant.
Quis ſm̄ alios etiā hñt virtutem in
trinſecā ſed prima opinio qꝛ iam de
ſeruit ideo amplectit̄. De alijs aūt
verbis ꝛ carminibus patet ex pre-
miſſis ꝙ vt verba ſunt verba cōpo
ſita vel prolata aut figurata nihil ef
ficiunt ſed inuocatio nois diuini ꝛ
obſecratio que eſt per ſacra quedaꝫ
ꝯteſtatio cōmittendū effectū diui-

ne voluntati ꝯſunt. Remedia etiā
operū q̄ illicita vident̄ vt ſupra ta-
ctū eſt. Et etiā vbi in partibus ſue-
uie pluriṁū practicat̄ ꝙ prima die
maiꝫ ante ortū ſolis mulieres villa-
ne exeunt ꝛ ex ſiluis vel arboribus
deferunt ramos de ſalicibus aut ali
os frondes et ad modū circuli ple-
ctētes in introitu ſtabuli ſuſpendūt
aſſerētes ꝙ per integrū annū iumē
ta cūcta illeſa a maleficis remanēt
et ꝯſeruant̄ hoc quidē remediū ſm̄
opinionē illoꝝ q̄ dicūt vana vanis
cōtundere poſſe nō eſſet illicitū. ſi-
cut nec etiam qui p carmina ignota
morbos expellerēt. Sed ſine offen
ſione ꝓcedēdo dicamus ꝙ ſi prima
die vel ſecūda mulier vl̄ q̄cūqꝫ egre
diat̄ nō hñs reſpectū ad ſolis occa-
ſum vel ortum colligit herbas fron
des aut ramos cuꝫ orone dñica aut
ſimbolo fidei ſuſpendit illa ſup ho-
ſtiū ſtabuli bona fide cōmittēs effe
ctum cuſtodie diuine voluntati nō
erit rephenſibilis vt ſupra in prece
dēti capitulo ex verbis Hiero. ꝛ ħ
xxvj.q.vltima. lꝫ herbas et petras
hře etiā ſuſtinenti demoniū ſine in-
cātatione. Ad idem ſūt qui intra vi
neas aut ſegetes ſignū crucis fron
des aut flores bñdictos in die pal-
marū cōtinent erigunt ꝛ aſſerūt ꝙ
vndiqꝫ frugibus per grandines le-
ſis ſegetes in coꝝ campis illeſi re-
manſerūt. De quibus iuxta diſtin-
ctionē tactā diſcernendū videt̄. Ad
idē. Sunt q̄ pro cōſeruatione lacti
ne vicꝫ vacce per maleficia priuent
integrū liquorē lactis quē die ſab-
bati colligunt pauperibꝰ gratis pro
deo diſtribuūt ꝛ per hmōi elemoſy
nā aſſerūt vaccas etiā ſub vbertate
ampliori lactis a maleficijs preſer-

uari. In quo ope nihil ſupſtitioſuʒ iudicaꝫ dũmodo pietati cauſaʒ quã pauperib⁹ exhibẽt etiã diuinã pietatẽ implorare ꝓ ꝯſeruatione iumẽtoꝝ taliter ꝓponũt vt tñ effectũ cuſtodie diuine prouidẽtie pro ſuo beneplacito relinquũt. Preterea Nider in ſuo ꝓceptorio. ꝓcepto. j. c. xj. dicit ꝙ etiam per carmina ſcripta ⁊ ꝟba ſacra ƚ3 iumẽta ſicut hoĩes infirmos bñdicere. ⁊ ꝑ ea q̃ incãtationis ſpẽm hñt videnꝫ dũmodo ſeptẽ ꝓmiſſe cõditiones ſeruanꝫ. dicit etiam ꝙ a deuotis ꝑſonis ⁊ virginib⁹ experiẽtia habuerit ꝙ adhibito ſigno crucis ſup vaccam ⁊ dñica oĩone cuʒ ſalutatione angelica trinies vel circiter ceſſat opus demonis ſi eſt ꝑ maleficiũ. Et in ſuo formicario ꝯſtat ꝙ malefici de ritibus eccleſie veneratis et ſeruatis ſua maleficia ꝓpediri fatenꝫ vt per aque bñdicte aſperſionẽ. per ſalis cõſecrati ſumptionẽ ꝑ candelarũ in die purificationis ⁊ palmarũ. in die palmaruʒ ꝯſecratarũ vſuʒ licitũ ⁊ per ſimilia q: ad hoc talia eccleſia exorciſat vt vires demonis imminuãt. Preterea q: malefice qñ volunt iumentũ priuare liquore lactis ſolent ex illa domo in qua iumentũ moraꝫ modicũ lactis vel butyri ex illo iumento coagulatũ petere vt ⁊ ſic ꝯſequẽter valeant per ſuam artẽ iumentũ maleficiare. Ideo ſint caute mulieres a q̃bus ſuſpecte hmõi petũt ne eis in minimo mutuent aut donẽt. Preterea ſunt certe mulieres que dum ſentiunt ꝙ in coagulando butyrum nihil proficiunt ſicut in vaſis oblongis ad hoc aptis laborare ſolẽt. tũc ſi ſubito ex ſuſpecte malefice domo modicũ butyri habere poſſunt. tria fruſta ſeu bolos ex illo butyro faciunt. ⁊ ſub ſanctiſſime trinitatis inuocatione patris ⁊ filij ⁊ ſpũſſancti illa fruſta in vaſculum proijciunt ⁊ ſic omne maleficium fugatur. Ubi iterum incidit. Uanum vanis contundere. tantũmodo ex eo ꝙ butyrum a malefica ſuſpecta habet mutuare. ꝙ ſi abſq3 hoc ſub inuocatõe ſanctiſſime trinitatis orationẽ dñicam adiungẽdo. etiã ſi de ꝓprio butyro ſiue alieno ſi ꝓprium nõ haberet. tres petias immitteret. effectuʒ diuine voluntati cõmittẽs irreprehẽſibilis maneret ƚ3 commendãda nõ eſſet ꝓpter videlicet petias butyri immiſſas. cõmẽdanda aũt ſi ꝑ aſperſionẽ aque benedicte ſalis exorciſati immiſſionẽ cũ oĩone. vt ſupra maleficiũ fugaret. Preterea q: ſepe oĩa iumẽta maleficijs interficiuntur. aduertere debent q̃bus talia accidũt vt ſub limine hoſtij ſtabuli aut preſepe vel vbi adaquanꝫ. terra amoueaꝫ ⁊ alia terra cũ aſperſione aque bñdicte ad illa loca reponaꝫ. q: ſepe malefice falſe ſunt maleficij aliqua inſtrumenta ad illa loca occultaſſe falſe ꝙ ad inſtãtiam demonũ tantummodo foueã facere habebant. demon autẽ maleficiũ repoſuiſſe. quod quidẽ maleficium res viliſſima erat. vt lapis lignũ vel mus aut ſerpens aliquis. ꝯſtat eñ ꝙ diabolus maleficia operaꝫ ꝑ ſe nec in illis rebus indiget cõſenſu aut ⁊ perditionẽ malefice querit. vñ ⁊ ipſam aliquo modo cooꝑari cogit. Cõtra grandines vero et tempeſtates vltra ea que ſupra de ſigno cruci erecto hoc remediũ practicatur. lapilli eñ tres ex grandine in igneʒ ſub inuocatõe ſanctiſſime trinitat ꝓ-

ijciunt oratio dominica cum angeli
ca ſalutatione bis aut ter adiungit
euangelium Iohannis. In princi-
pio erat verbum. cum ſigno crucis
vndiqꝫ ʒ̄ tempeſtatem ante ⁊ retro.
⁊ ex omni parte terre ſubinfert. Et
tunc cum in fine replicat trinies ver
bum caro factuꝫ eſt. ⁊ trinies expoſt
dixerit ꝑ euangelica dicta fugiat tē-
peſtas iſta. Subito ſiquidem tem-
peſtas ex maleficio fuit ꝓcurata ceſ
ſabit. Hec veriſſima experimenta
nec ſuſpecta iudicant. hoc ipm̄ eñ
ꝙ lapilli in ignem ꝓijciunt ſi abſqꝫ
inuocatione diuini nom̄is fieret ſuꝑ
ſticioſum cenſeret. Qꝛ ſi dicat. nun
quid ſine illis lapillis ſedari poſſit
tempeſtas. Reſpondet vtiqꝫ. ꝑ alia
ſacra verba. Proijciens autem in-
tendit dyaboluꝫ moleſtare dñi eius
facturā ꝑ inuocationem ſanctiſſime
trinitatis deſtruere conat. Ad ignē
potius q̄ȝ ad aquam ꝓijcit. quia ci-
tius dum reſoluunt. eo etiaꝫ citius
eius factura deſtruit. effectum tamē
cuſtodie diuine voluntati cōmittit.
Eſt ad hoc ꝙ malefica quedam a iu
dice interrogata an ꝑ aliquem mo-
dum tempeſtates a maleficis ꝯcita-
te ſedari poſſent. Reſpōdit. poſſunt
ꝑ hoc videlicet. Adiuro vos grādi-
nes ⁊ ventos ꝑ quinqꝫ vulnera xp̄i
⁊ ꝑ tres clauos q̇ eius manus ⁊ pe-
des ꝑforarūt. ⁊ ꝑ quatuor euangeli-
ſtas ſanctos Mattheum. Marcū.
Lucam ⁊ Iohannem. vt in aquam
reſoluti deſcendatis. Fatent etiam
multe. lꝫ quedam ſponte. quedaꝫ in
torturis ⁊ difficulter. ꝙ quinqꝫ ſunt
ꝑ que multum impediunt. Aliqñ in
toto. aliqñ in parte. aliqñ ne in pſo-
nam hominis fiant. aliqñ ne in ſuis
amicis. Et ſunt. fidem integram vł
dei ꝓcepta ſeruātibus. ſe ſigno cru-
cis ⁊ oratione munientibus. Ritus
⁊ ceremonias eccleſie colentibus.
publicam iuſticiaꝫ bñ exequētibus.
⁊ xp̄i paſſionē vbo vel mēte ruminā
tibus. Vnde ⁊ Nyder vbi ſupra.
Ea de cauſa vniuerſaliter vel cōmu
niter in eccleſia campane cōtra au-
ram pulſant. Tum vt tanq̄ȝ tubas
deo ꝯſecratas demones recedant a
ſuis maleficijs. tum etiam vt popu-
lus excitatus deum ʒ̄ tempeſtates
inuocet. Et tandem ob cauſam cuꝫ
altaris ſacramento ⁊ ſacris verbis
ad auram ſedandam ꝓcedit cōmu-
niter ex antiquiſſima ꝯſuetudine ec
cleſiaꝝ in gallia ⁊ germania. Sed
quia hic modus circa deportationē
ſacramenti ad auram ſedandam vi-
det multis quoddam ſuꝑſticioſum.
nō intelligētes regulas ꝑ q̄s agno-
ſcit aliq̇d ſuꝑſticioſuꝫ vel nō. Ideo
ꝯſiderandum eſt ꝙ quinqꝫ dant re-
gule ſeu ꝯſiderationes ꝑ quas qui-
libet ꝯgnoſcere pōt an opus deo ex
hibitū ſit ſuꝑſticioſum. i. ſupra mo-
dum xp̄iane religionis obſeruatum
vel ſit ad debitum cultum ⁊ hono-
rem deo exhibendum tam in cor-
dis q̄ȝ corporis actibus ex vera vir
tute religionis ꝓgrediens. Iſta em̄
eliciunt ex gloſa ſuꝑ illud apoſtoli
ad Coll. ij. que ſunt rationem habē
tia ſapientie in ſuꝑſtitione. que dit.
Suꝑſticio eſt religio ſupra modus
ſeruata. vt etiam ſupra tactum eſt.
Prima eſt ꝙ in omnibus operibus
noſtris cum gloria dei debeat eſſe
principalis finis noſter. Iuxta il-
lud. Siue manducatis ſiue bibitis
ſiue aliud q̇d faciatis omnia in glo-
riam dei facite. Ideo in omni ope-
re ad religionem ꝑtinens xp̄ianum

attendat an opus ſit ad gloriã dei. ⁊ hõ in opere det pncipaliter gl'iaȝ deo ita ꝙ per ipm opus ⁊ mens ho minis deo ſubijciatur. Et quidẽ lcȝ ꝓpter hanc regulã cerimonialia vel etiã iudicialia veteris teſtamenti iã in nouo non exercent cũ ſciamus il la ſub figura. Hec aũt in veritate iã eſſe propalata. tamen deportatio ſa cramenti vel reliquiarũ ad aurã ſe dandã non videt ꝯtra hanc regulã militare. Itẽ cum ſecũda regula ſit ꝙ attendat an opus quod fit ſit ad corporis exercitiũ. vel refrenatiuũ ꝯcupiſcẽtie vel abſtinẽtie corpalis. modo tamẽ virtuti debito hoc ẽ ſm ritum eccleſie vel ſm moralẽ doctri nam. quia apl's dicit Rom. xij. Ra tionabile ſit obſequiũ veſtrũ ⁊ pro pter hãc ſcdam regulã fatue faciũt. vouẽtes nõ pectinare caput ſabba to. vel ieiunare die dñico tanꝗ̃ me liori die ⁊ ſimilia. non videt iterum ꝙ deportatio ſacri ⁊c. ſit ſuperſtitio ſum. Itẽ cũ tercia regula ſit ꝙ attẽ datur an opus ſit ſm ſtatutum vni uerſalis eccleſie. vel ſm ſacre ſcptu re teſtimoniũ. vel ſaltem ſm parti cularẽ eccleſie ritum. aut de conſue tudine generali que ſm Aug. ꝓ le ge habenda eſt. Vñ ⁊ btũs Greg. ſcribit anglicoꝝ epiſcopo cõquerẽ ti. ꝙ ſunt diuerſe eccleſie cõſuetudi nes in miſſarũ celebratione. Reſpõ dit Grego. placet. vt ſiue in roma na ſiue in galliarum ſeu in quacũꝗ eccleſia aliq̃d inueniſti qꝺ plus om nipotenti deo poſſit placere ſollici te eligas diuerſe eñ conſuetudines eccleſie in cultu diuino in nullo ve ritati repugnant. ⁊ ideo ſeruande. ⁊ eas ꝑterire illicitum eſt. Ideo vt in principio tactuȝ eſt antiquiſſime cõ ſuetudines eccleſiarũ gallie ⁊ qua rundã germanie cũ decreuerint eu chariſtiam ad aurã deportare non poterit hoc eſſe illicitũ verũ qꝺ nõ in patulo ſed in ſacrario abſcondi to ⁊ incluſo. Itẽ cuȝ quarta regula ſit ꝙ inſpiciat ꝙ opus quod fit ha beat naturalem ꝓprietatem ad effe ctuȝ qui expectatur. alias eñ ſi hoc non habet cenſetur ſupſtitioſuȝ. ex qua ꝯſideratione caracteres ignoti ⁊ nomina ſuſpecta. etiaȝ imagines aſtronomice ⁊ nigromãtice refutã tur omnia tanꝗ̃ ſuſpecta. Ideo et ex hac cõſideratione non poſſumꝰ dicere ꝙ deportatio reliquiarũ aut eucharistie ꝯtra dyabolicas infeſta tiones ſit ſuperſtitioſum immo reli gioſiſſimũ. cum ibi tota ſalus nr̃a ꝯ aduerſariũ cõtineat. Item cũ quin ta regula ſit vt attendat ꝙ opus qꝺ fit non ꝓbeat occaſionẽ ſcãdali vel ruine. qua tunc licet nõ eſſet ſuper ſtitioſum tñ ꝓpter ſcãdalũ eſſet di mittendũ vel differendũ vel occul te ſine ſcandalo faciendũ. Ideo ſi deportatio talis ſine ſcandalo fieri poteſt. vel ſaltem occulte tunc non eſt obmittendũ. Ex iſta eñ regula ſepe obmittunt benedictiones per v'ba deuota ſiue ſup infirmos ſiue vt ad collum alligent. ⁊ hoc a ſecu laribus obmittunt dico ꝙ ſaltẽ nõ publice fiunt vbi occaſionem ruine in alijs ſimplicibꝰ preſtare poſſent. Hec ſufficiãt q̃ ad remedia ꝯ grãdi nes per verba ⁊ opera licita.

Remedia quedã occulta ꝯtra q̃ſ dã occultas demonũ infeſtationes Capitulũ viij.

Ed iam iterũ ſuſpendit iudiciũ ad ſcri-

bendū remedia contra quedā terre
frugū nocumēta. q̄ per vermes in-
terdū ⁊ ſcinifes ꝑ turmas ad lōgiſ
ſima terrarū ſpacia in aere volātes
ita vt ſuperficiē terre coopertre vi-
deant radicitus cuncta virētia tam
in vineis q̄ȝ ſegetibus ⁊ graminib⁹
ↄſummatos immittunt. Item reme
dia ↄtra pueros opere demonū cā-
bitos. Ad primū tamen dicendū iu
xta ſanctū Thomā ſcd̄a ſcd̄e. q. xc.
vbi petit. An liceat adiurare irrati-
onalē creaturā. Rn̄dit q̄ ſic per mo
dum tn̄ cōpulſionis que referri tūc
debet ad diabolū q̄ in nocumentū
noſtrū vtit irrōnalibus creaturis:
⁊ talis eſt modus adiurādi in eccle
ſie exorciſmis per quos demonum
ptās excludit ab irrōnalibus crea-
turis. Si em̄ intentio referret quo
ad irrōnalē creaturā q̄ ad ſe q̄ nihil
intelligit vana eſſet. Ex quo dat in
telligi q̄ ꝑ exorciſmos licitos ⁊ ad-
iuratiōes poſſunt depelli diuina tn̄
aſſiſtēte clemētia taliter vt prius po
pulo ieiunia ꝓceſſiones ⁊ alie deuo
tiones iniūgantur. ꝓpter adulteria
em̄ ⁊ multiplicationem criminū hu
iuſmodi mala immittunt. vn̄ et ad
cōfeſſiones homies inducēdi ſunt.
In nōnullis etiā ꝓuincijs excōmu
nicationes fulminant. ſed tūc vim
adiurationis ſup demones ſortiun
tur. Eſt et alia horribilis dei ꝑmiſ-
ſio ſup hoies vbi interdū mulieri-
bus ſubtractis ꝓprijs filijs ⁊ puer̄
alieni a demonibus ſupponunt. et
hi quidē pueri vulgariter campſo-
res in almanico wechſelkind nun-
cupati ſūt in triplici differētia. Nā
aliq̄ ſunt ſemꝑ macilenti eiulantes.
cū tn̄ quatuor mulieres nulla vber-
tate lact̄ vnū lactare ſufficerēt. Ali
qui vo ſunt incuboꝝ demonū oꝑe
ꝓducti: quoꝝ tn̄ filij nō ſūt ſ; ꝓprie
illi⁹ hoīs ⁊ viri cui⁹ ſemē receperūt
vt ſuccubi vel in ſomnis viros pol-
luētes hos em̄ pueros interdū diui
na ꝑmiſſione ſupponūt ſubtract̄ ꝓ
prijs filijs. Eſt ⁊ terciū gen⁹ vbi in
terdū demones in ſpecie paruuloꝝ
apparētes nutricibus ſe cōiungūt.
Cōmune in oībus tribus q̄ multū
ponderoſi. macilētes nō creſcūt et
nulla vbertate lactis vt ꝑmiſſum eſt
lactant. Et ſepius dicunt euanuiſſe
Quare aūt diuina pietas talia per-
mittit dici pōt q̄ ex duplici cā. Pri
mo q₂ parentes pueros nimis dili-
gunt. vn̄ ꝓpter eoꝝ vtilitatē talia ꝑ
mittunt. Scd̄o q₂ ꝑſumendū eſt q̄
hmōi mulieres q̄bus talia accidūt
vt plurimū ſunt ſupſtitioſe ⁊ ī mul-
tis alias a demonib⁹ ſeducunt. Nā
⁊ dn̄s verus zelotes ſm̄ rectū zelus
q̄ eſt vehemēs amor in ꝓpriā ſpon
ſam ex quo aliū nō ſolum accedere
non patit. ſ; nec ſigna adulterij vel
ſuſpitionis vt maritus zeloſus ſup
aīaȝ quā ꝑcioſo ſanguine emit. ⁊ ꝑ
fidē deſpōſauit ſuſtinere pōt in ta-
ctu. colloquio. appropinquatione
quocunq̄ȝ modo cū inimico diabo-
lo ⁊ aduerſario ſalut̄ ⁊ ſi ſigna adul
terij maritus zeloſus nō patit. quā-
tum tūc turbat qn̄ adulteriū cōmit
tit. vnde non mirū ſi ꝓprij ſubtrahū
tur filij ⁊ adulterini ſupponunt. Et
quidē vt fortius iſta imprimātur et
quantū deus aīam zelat et nō vult
nec ſigna ſuſpitionē cauſantia pati
Patet ex antiqua lege vbi vt ppl'm
ſuū funditus elōgaret ab idolatria.
ꝓhibuit non ſolū idolatriā ſ; multa
alia q̄ occaſionem poſſent ꝑbere ad
idolatriā. ⁊ que etiam in ſe nō vidē

tur habere vtilitatē quā tamē in ſuo myſtico ſenſu mirabiliter retinent. vñ nō ſolū dixit. Exod. xxij. Maleficos nō patieris viuere ſup terram ſ; ꝛ hoc adiūxit nō habitet in terra tua ne forte peccare te faciat. ſic copulatrix occidit ꝛ peruagari int homines non pmittit. Nota zelum dī Deutero. xxij. deus pcepit. Nidū cum ouis aut pullis deſup cubantē matrē nō deberēt ſimul ſeruare. ſed matrē pmittere auolare. qꝛ hoc gentiles ad ſterilitatē vertebāt zelotes dñs in ſuo pplo noluit tale ſignum adulterij pati. ſic iam vetule inuentionē denarij ſignū magni fortunij ꝛ per oppoſitū vbi theſaurū ſomniarent iudicāt. Item pcepit oīa vaſa cooperiri. ꝛ vaſculū nō habēs operculū immundū cenſeri. Error erat vt veniētes de nocte demonib⁹ aut vt vetule dicūt. die ſeligen. ſed ſunt malefice. vel demones in earū effigijs debēt oīa ꝯſumere vt poſt abūdantius tribuant. Colorant quidā et dicūt ſchretel ſunt. ꝯtra determinationē doctorꝫ ꝙ pter hoīes ꝛ angelos nō ſunt alie creature rōnales vñ nō ſunt niſi demones. Item Leuitici. xix. Ne in rotundū attonderis comā nec radetis barbam. Illa eñ faciebāt idolatre in veneratōē idolorꝫ. Itē Deut. xxij. vt viri non induerent veſtib⁹ mulierū nec ecōuerſo ꝙ ille in veneratiōem dee veneris ꝛ alij i venerationē maris et dee priapis. Item ea de cā iuſſit deſtrui aras idolorum. ꝛ Ezechias deſtruxit ſerpentē eneū qn pplꝰ ei voluit offerri dicēs cuprum eſt. Et ea de cauſa inhibuit ſomnia nō obſeruari et auguria. ꝛ pcepit vt vir aut mulier in quo phitonicus ſpūs eēt occideret ſicut iam ſunt ꝛ vuarſagerin nūcupati. q̄ oīa qꝛ ſuſpitionē generant ad adulteriū ſpūale. ideo vt dictū eſt ex zelo quē deus habet ad animas ſibi deſpōſatas ſicut ſponſus ad ſpōſam inhibuit. Sic etiā et nos predicatores ꝛ animarū rectores aduertere debemus ꝙ nullū ſacrificiū dō magis acceptū q̄ zelus animarū. vt Hieronymus ſup Ezechielē atteſtatur. Vnde ꝛ conſeqnter in tercia parte operis de exterminio maleficarū quo ad vltima remedia tractandū erit. hoc ipſū eñ vltimū eccleſie refugium ad qd etiam ex diuino obligatur vt dictū eſt pcepto. Maleficos ne patiaris viuere ſuper terrā. vbi ꝛ remedia cōtra maleficos ſagittarios includuntur. cum ꝛ hoc ipſum genus niſi p ſeculare brachium poterit exterminari.

Remedia pro illis qui ſe demonibus intuitu alicuius cōmodi tēporalis totaliter deuouerunt.

Capitulum ix

r **Emediū dū** quis intuitu commodi tēporalis ſe ex toto demoni deuouit. ſicut experientia ſepe docuit per veram confeſſionem licet a dyaboli poteſtate liberabantur. tamen diu ex poſt grauiſſime moleſtati et precipue nocturnis temporibus fuerunt. ꝛ hoc in eorum penā deus permiſit. ſignum autem ꝙ liberati erant ex illo agnoſcebāt. qꝛ pecunia in burſis aut capſulis poſt confeſſionē deficiebat ſuper q̄ plurima geſta deduci poſſent ſed breuitatis cauſa omittuntur.

Sequitur tercia ps totius opis ſuper modos exterminādi vel ad minus puniēdi p debitā iuſticiā in foro eccleſiaſtico ⁊ ciuili ⁊ habebit q̄ſtiones.xxxv.generalis tn̄ ⁊ introductoria pmittitur.

Trū malefice ⁊ eaꝝ fautores receptatores ⁊ defenſores ita ſubijciantur iudicio eccleſiaſtico dyoceſanoꝝ ⁊ ciuili q̄ ab eaꝝ inquiſitione valeant heretice prauitatis inquiſitores eſſe exonerati. Et arguitur q̄ ſic. Nam in ca.accuſatus.§.ſane.lib.vj.dicitur. Sane cum negocium fidei quod ſumme puilegiatū exiſtit.p occupationes alias nō debeat impediri peſt inquiſitores heretice a ſede apoſtolica deputati.de diuinationibus aut ſortilegijs niſi hereſim ſaperēt manifeſte intromittere ſe non debent nec punire talia exercentes.ſꝫ relinquere ſuis iudicibus puniendos. Nec videtur obſtare q̄ hereſis maleficarum hic nō exprimitur.tum quia eiſdem penis in foro ꝯſcientie puniuntur.de ꝯſe.di.ij.p dilectione. Si diuinatoꝝ ⁊ maleficoꝝ peccatum occultum ſit interponitur penitentia.xl. dierum ſi notorium eucharistia denegatur.⁊ quorum in eadem pena etiam idem iudicium decernitur. Tum etiam quia eadem vtrobiq̄ videtur eſſe culpa.cū ſicut ſortilegi iudicium ſortiūt.ita malefice nocumenta creaturaꝝ a demonibus expectāt ⁊ exigūt vtrobiq̄ quod a ſolo deo querendum eſt a creaturis illicite requirentes. vnde vtrobiq̄ peccatum idolatrie ad quē ſenſuꝫ Ezechie.xxj.notatur q̄ rex Babylonis ſtetit in biuio in capite duarum viaꝝ cōmiſcēs ſagittas interrogauit idola. Preterea ſi dicatur q̄ ca. reſtringit diuiatores ⁊ ſortilegos ſuper crimē hereſis in q̊ ſubeſſe debēt iudicio inq̄ſitoꝝ cū dic.niſi hereſiꝫ ſaperēt manifeſte.ita q̄ ad minus diuiatores ⁊ ſortilegi hereticales ſint eis ſubiecti. Cōtra.q̄ tūc eſſent dādi diuiatores artificiales.d̄ quibus nullibi in ſcp̄turis fit mentio. Preterea ſi malefice ſunt inq̄ſitoꝝ iudicio ſubiecte.hoc erit ꝓpt crimē hereſis.ſꝫ q̄ facta maleficaꝝ ſine hereſi pn̄t fieri. Probatur. Nā ſic ꝯculcare corpus xp̄i in luto qđ valde horrendū eſſet pctm̄ pōt fieri ſine errore in intellectu. ⁊ p ꝯſequēs etiā ſine hereſi.q̄ ſtat firmiter aliquē credere ibi eſſe corpus.pijceret tn̄ in lutū ad cōplacēdū demoni ex aliq̊ pacto ideovt optatū finē puta thezauri inuentiōeꝫ vel ſilr̄ obtieret.ita ⁊ facta maleficarum ſine errore fidei lꝫ nō abſq̄ grādi pctō fieri pn̄t. Vn̄ in illo caſu vtriq̄ iudiciū inq̄ſitoꝝ ſubterfugiūt ⁊ ſuis iudicibus relinquunt. Preterea ſic Salomō dijs ſuarum vxoꝝ reuerētiā exhibuit ꝓpt cōplacētiā.nec tn̄ ꝓpterea apoſtaſiā pfidie incurrebat.q̄ mēte fidelis ⁊ verā fidē ſp retinuit.ita ⁊ malefice ꝓpt reuerētiam quā exhibēt dyabolo ꝓpt pactū initū mēte fidē retinētes.nō ſunt ꝓpterea heretice nūcupāde. Preterea ſi dicatur q̄ omnes malefice fidem hn̄t abnegare. vn̄ ⁊ heretice ſūt dicāde. Cōtra.q̄ in caſu q̊ etiā mēte ⁊ corde abnegarent adhuc non heretice ſed apoſtate nuncupantur. ⁊ cum ſit differētia inter hereticum ⁊ apoſtatā. ⁊ heretici inquiſitorum

iudicio ſbijciunt. vtiqȝ malefice eorū iudiciū ſubterfugere hn̄t. preterea. xxvj. q. v. dr̄. Epi eorūqȝ miniſtri oibus modis elaborare ſtudeāt vt pniſioſaȝ ⁊ a ȝabulo inuentā ſortilegā ⁊ magicā artē ex parrochijs ſuis penit⁹ eradicare ſtudeāt. Et ſi aliquē virū aut mulierē hui⁹ ſceler̄ ſectatorē inuenerint turpiter dehoneſtatū de parrochijs ſuis eijciant. ⁊c̄. vn̄ cū ca. dicat ſuis iudicibus relinquant. ⁊ qꝛ loquit̄ in plurali tam de eccleſiaſtico q̄ȝ ciuili iure. ido ad minus per. c. alle. ſubdunt̄ dyoceſanorū iudicio. Et ſi dyoceſani etiaȝ ſeipſos exonerare vellēt. prout inq̄tores prefatis iā tactibus argumētis rōnabiliter facere vident̄: vellēt q̄ȝ maleficarū punitions ad temporales iudices retorquere. His argumentis ꝓbabiliter hoc facere poſſent. hr̄ in. c. vt inq̄ſitionis. §. prohibemus q̄ȝ diſtrictius. prefatis dn̄is tpalibus ⁊ rectoribus: ipoꝝqȝ officialibus. ne ipſi de hoc crimine: cū ſit mere eccl'iaſticū quoq̄ modo cognoſcāt vel iudicent. Et loquit̄ de crimine hereſis. ſequit̄ ergo ꝙ vbi crimē non eſt mere eccl'iaſticū ſicut eſt crimen in hmōi maleficis q̄ propter dāna tpalia q̄ ab eis inferunt̄ a ciuili ⁊ nō ab eccl'iaſtico debēt puniri. Preterea. C. de iudeis. l. vl. in fi. dicit̄. Cernat ꝑterea bona ſua ꝓſcripta. ⁊ mox ſanguinis pena deſtinandus q̄ fidem xp̄i expugnabit ꝑuerſa doctrina. ꝙ ſi dicatur ꝙ lex loquit̄ de iudeis conuerſis ⁊ poſt redeūtibus ad ritū iudeoꝝ: inſtantia nō valet. immo argumentū ampli⁹ per hoc fortificat̄. eo ꝙ cū tales ꝓpter apoſtaſiaȝ a fide iudex ciuilis habet punire. ergo etiaȝ maleficas fidem abnegantes cū abnegatio fidei in toto vel in parte ſit fundamētū maleficarū. Preterea licet in ſolutione dicat̄ ꝙ pro eodē apoſtaſia ⁊ hereſis ſit capienda. adhuc tamē eccleſiaſticus iudex non ſe habȝ de eis intromittere: ſed ciuilis. nam occaſione queſtionis hereſum nullus debet populum cōmouere. ſed preſes debet ꝑ ſe prouidere. In auten. de manda. princi. id eſt de mādatis principum. colla. iij. §. neqȝ occaſione vbi dicitur: neqȝ occaſione religionum hereſumqȝ queſtionis permittas alicui prouinciā cōmouere. aut aliter quadam preceptione iniungi prouinciā cui preſides. ſꝫ ipſe prouidebis cum cōpetenti vtilitate fiſcalibus ⁊ que alia ſunt perſcrutari et non permittere aliquid fieri circa noſtras preceptiones occaſione religionum. Patet ex his ꝙ de expugnante fidem nullus debet ſe intromittere niſi preſes. Preterea ſi cognitio iudicum ⁊ punitio taliū maleficaruȝ non ſpectaret totaliter ad ciuileȝ iudicem. quomodo leges de his tribus ſe intromittere poſſent. Nam. C. de maleficis. l. nemo. l. culpa. l. nullus. omnes illos quos vulg⁹ maleficos vocat: capitali pena ſbijcit. ⁊. e. l. militi. beſtijs obijcere decernit qui magica arte vite innocentum inſidiātur. Item ꝙ queſtionibus ⁊ tormentis ad interrogandum ſubijci debeant. ⁊ ꝙ ad eorum accuſationeȝ quilibet admitti debeat. ⁊ ꝙ nullus fidelium ſub pena exilij et amiſſione omniū bonorum cū eis participat: cum multis alijs penis annexis. que legenti illas leges occurrunt. Econtrario vero et pro veritate legum doctores

talium maleficarū punitionē in ec/
cleſiaſticum iudicē poſſunt reforq̄/
re vt ſimul copulatiue habeant co/
gnoſcere ꝛ iudicare.et hoc ſic pro/
batur. In crimine canonico preſes
cum metropolitano habet diſcerne
re ꝛ non metropolitanus per ſe ſed
adiuncto preſide.patet in auten.de
man. princi.§.ſi vero canonicū ſit
quod queritur.vna cū metropolita
no ꝓuincie hoc diſponere ꝛ decer/
nere prouidebis ſiue alij quidā du
bitant.gloſa.id eſt in fide. quo caſu
ſolus cognoſcet. ſiue alij quidā glo
ſa.tunc epiſcopus cū preſide.ſcꝫ co
gnoſcet ꝛ cauſe deo dare amabileꝫ
ꝛ decibilem terminū.qui ꝛ decen
ter orthodoxam cuſtodiat fidem.ꝛ
indemnitatē procuret fiſcalibus.et
noſtros ſbiectos ſeruet inuiolatos.
glo.id eſt eos nō corrumpat in fide
Preterea ꝑnceps ſecularis licꝫ pu
niat pena ſanguinis. non tamē per
hoc iudiciū eccleſſe excludit. cuius
eſt cognoſcere ꝛ diffinire. immo ne
ceſſario preſupponit.vt patꝫ. C.de
ſumma trinit.ꝛ fi. catho.l.j.in fine.
et extra de here.c.ad abolendā.ꝛ.c.
vergētis.ꝛ.c. excōmunicamus.j.et
ij.immo eadē pena eſt ꝛ ſm leges.
ꝛ ſm cano.vt ptꝫ.C. de hereticis.l.
manicheos.ꝛ.l.arriani.vñ ꝛ ad eos
pertinet ꝑcipue inſimul ꝛ non diui
ſim talium punitio. Preterea ſicut
leges decernunt clericos a proprijs
iudicibus emendari et nō a tempo
ralibus ſeu ſecularibꝰ. eo ꝙ crimen
eccleſiaſticum in eis cenſetur.ita ꝛ
maleficarum crimē cum ſit partim
ciuile ꝛ partim eccleſiaſticum pro
pter damna temporalia et fidē q̄s
violant. Ideo ad vtriuſqꝫ partis iu
dices pertinet ad cognoſcendū iu/
dicandum ꝛ puniendū. Et fortifica
tur ratio i auten. vt clerici apud ꝓ/
prios iudices.§.ſi vero.coll.vj.vbi
dicitur. Si vo eccleſiaſticum ſit de
lictum egens caſtigatione eccleſia/
ſtica ꝛ mulcta. deo amabilis epiſco
pus hoc diſcernat nihil cōmunican
tibus clariſſimis ꝓuincie iudicibꝰ
neqꝫ enim volumus talia negocia
omnino ſcire ciuiles iudices cum
oporteat talia eccleſiaſtice exami
nari ꝛ emendari animas delinquen
tiū per eccleſiaſticam mulctam: ſm
ſacras ꝛ diuias regulas quas ꝛ no/
ſtre ſequi non dedignantur leges.
Hec ibi. Unde ꝛ per oppoſitū cri
men mixtum ab vtriſqꝫ eſt punien/
dum. Reſpōſio cum principalis in
tentio noſtra in hoc opere ſit ab in
quiſitione maleficarum q̄tum cuꝫ
deo fieri poſſet: nos inq̄ſitores par
tium ſuperioris almanie exonerare
ſuis iudicibus ad puniendū relin/
quendo. et hoc ꝓpter negocij ardui
tatem. dum tamen indemnitate fi/
dei ꝛ ſaluti animarū non eo minus
prouideretur. quare ꝛ pſens opus
aggreſſi ſumus. ipſis iudicibus mo/
dos cognoſcendi diffiniendi et ſen/
tentiandi reliquēdo. Ideo ad oſtē/
dendū ꝙ epiſcopi contra maleficas
in multis procedere poſſint: etiam
ſecluſis inquiſitoribus. licꝫ ipi epi/
ſcopi ſine tēporali et ciuili iudicio:
vbi punitio tranſit in vindictā ſan/
guinis non ita procedere valeant.
expedit certas opiniones aliorum
inquiſitorum in diuerſis regnis hi
ſpanie in medium deducere. et illas
ſalua eorum ſemper reuerentia: cuꝫ
ſub ordine vno predicatorum mili/
tamus. infringere vt eo clarior i ſin/
gulis habeatur intellectus. Eſt ita

ꝙ eorum opinio ꝙ omnes malefici ſortilegi diuinatores nigromātici. et breuiter ſub quocunqꝫ genere diuinationū exiſtant: et qui fidem ſacram ſemel ſuſceperunt: et profeſſi ſunt iudicio inquiſitorum ſubiaceant taliter vt in tribus que notant in capi. multorū querela. in princi. de here. in clemen. nec inquiſitor ſine epiſcopo. nec epiſcopus ſine inqſitore procedere habeat. Licꝫ in qn ꝙ alijs vnus ſine altero procedere valeat. ſi cui placet capitulū legat et inueniet. vnū autem e tribus eſt ſententia diffinitiua ad quaꝫ vnus ſine altero nō debet ꝓcedere. ⁊ hoc vbi prefati heretici ſunt habēdi Addunt inſuꝑ blaſphemos, ⁊ quocunqꝫ modo demones inuocātes. ⁊ excōicatos qui in excōicatione ſtetiſſent per annū animo contumaci in cauſa fidei vel etiā in nō cauſa fidei ſub cert; caſibus ⁊ plura alia includunt. per que auctoritas ordinariorū nimis eneruat. ⁊ nobis inquiſitoribus ampliora onera imponunt minus ſecuri corā tremendo iudice qui vtiqꝫ diſtrictam a nobis ſuper cōmiſſi officij exiget rationē. ⁊ quia eorū opinio non infringit. niſi eoꝝ fundamentū ſit annullatum. Ideo notandū ꝙ principale fundamentum per gloſatores canonū et precipue ſuper ca. accuſatus. ⁊ · § · ſane. ⁊ ſuper verba hereſim ſapiant manifeſte accipitur. fundant inſuꝑ ſe ſuper dicta theologorū. Tho. Alber. Bonauen. in. ij. ſenten. diſt. vij. Ex his ſpēaliter aliq̄ expedit recitare. Nam vbi ca. dicit vt in argumento ꝓmo deductū eſt ꝙ inqſitores heretice prauitatis de ſortilegijs ⁊ diuinationibus ſe non debent intromittere niſi hereſim ſapiant manifeſte dicunt ꝙ ſortilegi vel diuinatores ſunt duplices: ſcꝫ artificiales ⁊ hereticales. et primi dicunt meri diuinatores quia videlicꝫ mere ex arte agunt. de quibus etiam loquit. ca. ex tenore. ex̄ de ſortilegijs. vbi dicit ꝙ Vdalricus preſbyter cū quodaꝫ infami hoc eſt diuinatore. dic̄ glo. ad ſecretū locum perrexit nō ea intentione vt demonē inuocaret quaſi dicat quia hoc fuiſſet hereticū: ſꝫ vt cū inſpectione aſtrolabij furtuꝫ quoddā inueniret quaſi dicat ꝙ eſt mera diuinatio vel ſortilegiū. Secundi vero hereticales dicūtur diuinatores qui in eo. ū arte demonibꝰ aliquem honorē latrie vel dulie impendūt: qui diuinando futura ꝑdicere conātur: vel aliquid ſimile qđ hereſim ſapiat manifeſte exercent: et tales iudicio inquiſitorū ſicut et alij heretici ſubiacent. Et ꝙ hec ſit mens ca. probat per canoniſtas gloſantes verbū ſaperent. Nā Jo. an. ſuper alle. ca. accuſatus ⁊ ver. ſaperent: dicit ita ſaperēt ſicut eſt circa aras ydolorū nepharias ꝑces emittere. ſacrificia offerre demōes cōſulere eorūqꝫ reſpōſa ſuſcipe: vel aſſociāt ſibi ꝓpter ſortes exercēdas hereticos: vel faciūt ꝑdicta cū ſanguine vel cū corpe xp̄i vel in ſortibꝰ vt poſſint habere reſponſa: puerū rebaptiſant vel his ſimilia. Ad eundē ſenſum allegant Archi. ſuꝑ eo. c. et · § · ſane. ⁊ ſuꝑ eodem verbo ſaperent. Item alligant Jo. mo. Raymundū. Guilhel. de mtōe Laudu: Itē probant per determinetionem eccl̄ie ex conſilio acquirenſi. xxvi. q. v. epiſcopi: vbi huiuſmodi mulieres ſuperſtioſe infideles nominan

tur cũ dĩ vrinã hee sole in sua perfi
dia pissent: ⁊ pfidia in xpiano dicit
heresis. Unde inquisitorũ heretico
rũ iudicio sunt subiecti. Probãt in
sup p theologos. Primo p sanctũ
Tho. in. ij. sententiarũ diſtinctõne
vij. vbi querit vtrũ vti auxilio demo
nis sit peccatũ vbi inter alia hec v̈
ba dicit super illud. Eſa. viij. Nun
quid non populus a deo ſuo requi-
ret viſionẽ. In omibus in quibus
cõplementũ operis ex v̈tute demo
nis expectat eſt opoſtaſia a fide ꝓ
pter pactũ initũ cũ demone vl' ver
botenus ſi inuocatio interſit vel fa
cto aliquo etiam ſi ſacrificia deſint
Ad idem allegant Albertũ in eodẽ
ſuo ſcripto ⁊ diſtinc. Itẽ Petrũ de
tarãthaſia. Itẽ petrũ de bona ven-
tura nouiter canonizato: qui tamẽ
nõ petrus nominatur cũ fuerit e-
rũ nomẽ ſuũ. Item Alexandrũ de
ales. Et Guidonẽ ordinis carmeli
tarũ qui omes dicũt ꝙ demones in
uocãtes ſunt apoſtate ⁊ p ꝯſequẽs
heretici. vñ inquiſitorũ heret corũ
iudicio ſubiecti Sed ꝙ pfati inqui
ſitores p hec ⁊ p quecũq3 ab eis al
legaca nõ poſſunt ſufficiẽter ꝓbare
quin etiã pfati ſortilegi ⁊c. iudicio
ordinariorũ ſeu epõrum ſecluſis in
quiſitoribꝰ poſſunt ſubiacere: et ꝙ
inqſitores a taliũ diuinatorũ nigro
manticorũ ſeu etiã maleficorũ ſe poſ
ſunt exonerare: nõ ꝙ illi inquiſito-
res male faciũt inquirendo ſup ta-
les vbi epĩ non inquirũt: in quo ca-
ſu potius inquiſitores illi ſunt cõ-
mẽdãdi: ſic ꝓbatur. Inquiſitores
nõ habẽt ſe intromittere niſi ſuper
crimẽ hereſis: ⁊ cũ h oportet ꝙ illõ
crimen ſit manifeſtũ. Patet p fre-
quenter alle. ca. accuſatus ⁊. §. ſane

Quo ſtante tunc iterum arguitur
cũ quis aliqua cõmittit que abſq3
vicio hereſis cõmittere poteſt: quã
tũcunq3 illa ſunt grauia ⁊ enormia
adhuc nõ eſt vt hereticꝰ iudicãdus
licet ſit puniendus ex quo ſequitur
ꝙ vbi quis nõ eſt iudicandus vt he
reticus: ſ3 vt malefactor puniẽdus
inquiſitor non ſe debet intromitte
re: ſed debet talem iuxta tenorẽ ca-
nonis ſuis iudicibus ad puniendũ
relinquere. Quo iterũ ſtante ſequi
tur ꝙ omia inducta per gloſatores
canoniſtas: ⁊ theologos: vt demo
nes inuocare: eis ſacrificare. ⁊c. vt
ſupra tactũ eſt niſi ex vitio hereſis
proceſſerint. inquiſitores non ſe de
bent intromittere ſed ſuis iudicibꝰ
vt ſupra relinquere. Quo iterũ ſtã
te: cum prefata ſepiſſime ſine vitio
hereſis fieri poſſunt in quo caſu ta
lia facientes non ſunt vt heretici:
aut condonandi: ſubſcriptis proba
tur auctoritatibꝰ et ratiõibus. Nã
ad hoc ꝙ aliquis ſit proprie hereti-
cus quinq3 requirũtur. Primũ eſt
vt ſit error in ratione. Secundũ eſt
ꝙ error ille ſit circa ea que ſunt fi
dei vel contra veritatem determi-
nationis eccleſie in his que perti-
nent ad fidem vel bonos mores et
neceſſaria ad cõſecutionẽ vite eter-
ne. Terciũ eſt ꝙ error talis ſit in il
lo qui catholicã fidem profeſſus eſt
alias enim eſſet iudeus vel paganꝰ
non hereticus. Quartũ eſt ꝙ talis
error in eo fidem ſuſcepit ſit taliter
ꝙ aliquã veritatem de chriſto con-
fiteatur pertinentem ad diuinitatẽ
vel humanitatẽ: alias ſi totum di-
ſcrederet eſſet apoſtata Quintũ eſt
vt talem errorem pertinaci volun-
tate et obſtinata eligat ⁊ ſequatur.

⁊ quod de hereſi ⁊ heretico ſic ſum pto.ca.alle.accuſatus.⁊ verbum ſa perent intelligatur:gloſas tamē ca noniſtarum nō reprobando: ſed ſal uando:ſic probat. Nam ꝙ primuꝫ requiratur.ſcilicet error in intelle ctu:hoc notum eſt omnibus per cō munem regulam. Duo requirūtur vt quis dicatur hereticus:vnū ma teriale.ſcilicꝫ error in ratione:alte rum formale.ſcilicꝫ pertinatia ī vo luntate. Patet ⁊ per Auguſtinum Hereticus eſt qui nouas ⁊ falſas opiniones aut gignit aut ſequitur. Ratio etiam adeſt quia hereſis eſt ſpecies infidelitatis: ⁊ infidelitas eſt in intellectu ſubiectiue:ſicut ⁊ fi des ſibi cōtraria ⁊ oppoſita habēt fieri circa idem. Quo ſtante factuꝫ vel opus quodcunqꝫ ſine errore nō facit hereticum:vtputa ſi quis for nicatur aut mechatur:licet agat cō tra veritatem que dicit non mecha beris:ex hoc non eſt hereticus niſi credat vel opinetur fornicari eſſe li citum. Et ratio eſt quia quandocū qꝫ aliqua duo neceſſario requirunt ad conſtitutionem alicuius: defici ente altero eorum impoſſibile eſt il lud eſſe:quia dato oppoſito ꝙ ſine illo poſſit eſſe:iam nō neceſſario re quireretur ad conſtitutioneꝫ illius: ſicut quia ad conſtitutionē domus neceſſario requiritur fundamentū paries tectū:ideo altero deficiente nō habetur domus. Sic ergo quia ad hereſim conſtituendam requiri tur error ī intellectu neceſſario:nul lum factū abſolute ſine errore in in tellectu facit hereticuꝫ. Et propter hoc nos inquiſitores germanie di cimus cū beato Antonino in ſcda parte ſumme ſue hanc materiā per tractātis ꝙ baptiſare imagines ad orare demones eis thurificare:con culcare corpus xpi in luto:⁊ omnia huiuſmodi que ſunt valde horrēda peccata: niſi ſit error in intellectu nō faciunt hominē hereticū. Et iō ſi quis faceret iſta:vtputa baptiſa ret imaginem nō male ſentiens de ſacramento baptiſmi: nec de eius effectu nec credēs iſtum baptiſmū eſſe aliquid.nec habere effectum ex vi ſua ſed facit hoc propter aliqueꝫ finem facilius aſſequendū a demo ne cui querit ꝓpter hoc cōplacere: ita ꝙ aliquo pacto implicito vel ex preſſo illud agat vt demon ſibi vel alicui faciat qḋ petit ſm ꝙ caracte ribus ⁊ figuris ſm artes magicas ab hoibus demones pacto expſſo vel tacito inuocant ad deſideria eo rū explenda:dūmodo nō petant a demone qḋ ſit ſupra facultatē eius nec ꝗtum ad potētiā:nec ꝗtuꝫ ad cognitionē:ſic ſcꝫ ꝙ nō male ſenti at de ptāte aut cognitiōe demonis ſicut eēnt illi ꝗ crederent ꝙ demon poſſit neceſſitate liberꝫ arbitriū ho minis vel illi ꝗ crederent ꝙ demon oīno ex tali pacto ⁊ in oēm euentū ꝗtumcūqꝫ a deo nō ꝑmiſſus poſſꝫ facere qḋ petūt:vel ꝗ crederent ꝙ poſſet ſcire alterā partē futuri con tingētis:vel effectū aliquē facere ꝗ eſt ꝓprius ſoli deo:tales em̄ non eſt dubiū ꝙ haberēt errorē ī intellectu ⁊ male de ptāte demonis ſentirent et ꝑ cōſequēs ſuppoſitis alijs cōdi tōnibus ꝗ reqrunt ad hereſim eēnt heretici ⁊ ordinarioꝝ ſimul ⁊ inqſi torū iudicio ſubiecti. Sꝫ ſi ex cau ſis ꝑdictis facerēt nō male ſentien tes de baptiſmo ⁊ alijs ꝑdictis pro ut communiter fit: eo ipſo facto

malefici ⁊ nigromantici cum ſciunt
ipm diabolū eſſe inimicū fidei ⁊ ad
uerſariū ſalutis iam cogunt in eoꝝ
cordibus ſentire magnā vim eſſe in
fide:⁊ ꝙ nulli falſitati ſubiacere po
teſt cui pater mēdacij tantū preeſſe
noſcit. Ideo licȝ talia faciētes pec-
carent grauiſſime:nō tn̄ eſſent here
tici. Et ratio eſt:quia nō male ſenti
unt de ſacramēto:licȝ eo male ⁊ ſa-
crilege vtamur:vn̄ ſunt magis ſorti
legi ꝙ̄ heretici:et de numero illoꝝ
de qbus alle.ca.accuſatus.ꝑtendit
nō ſubiacere iudicio inquiſitorum
cū non manifeſte ſapiant hereſim:
imo vix occulte ⁊ q̄ſi nullo modo.
Et eodē modo de adorantibꝰ demo
nē ⁊ ſacrificātibus ei: qꝛ ſi hoc faci
unt credētes diuinitatem eſſe in de
monibus vel credētes ꝙ cultus la-
trie ſit eis exhibendus: vel ꝙ oīno
ex exhibitiōe talis cultus aſſequāt
qd reqrunt a diabolo nō obſtāte dei
ꝓhibitiōe ſeu etiam ꝑmiſſiōe tales
eēnt heretici. Sed ſi iſta faciūt non
ita ſentiētes de demōe:ſȝ vt aliq̄ pa
cto cū demōe facilius ꝑ iſta exequā
tur ab ipo quod intendūt. tales nō
ſunt heretici ex natura rei licȝ gra-
uit peccēt. Et quidē ꝓ maiori decla
ratiōe ſunt aliq obiectiōes mouen
de. Nā obſtare videt ꝙ ſm iura ſy-
moniacus nō eſt hereticꝰ. vt.j.q.j.
qſquis ꝑ pecuniā:⁊ tn̄ nō hȝ errorē
in intellectu. Nam ſymoniacus nō
eſt hereticus ꝓprie ſȝ large propter
quandā ſilitudinē: qa exquo vēdit
vel emit ſacra ita agit ac ſi eſtima-
ret donū gr̄e pecunia poſſe poſſide
ri ſm Tho. Sȝ nō hoc eſtimando
ſicut cōiter accidit nō eſt hereticus
quia nō hoc credit ſȝ bene verū eēt
ſi hoc crederet ſcilȝ donum gratie
poſſe pecunia poſſideri. Item ob-
ſtare videtur qd dicitur de hereti.
quicunqȝ.⁊ alle.c. accuſatus:ꝙ ad-
orans hereticum eſt hereticus. Sȝ
grauius peccat qui adorat demonē
ꝙ̄ qui adorat hereticum: ergo ⁊c̄.
Item qui iudicandus eſt vt hereti
cus videtur eſſe hereticus:quia iu-
dicium debet ſequi rei veritatē:ſed
talis iudicandus eſt hereticus. Nā
eccleſia nō pōt iudicare niſi de his
q̄ patent:occultoꝝ em̄ cognitor eſt
deus ⁊ iudex.diſt.xxxiij.erubeſcāt.
Sed ea q̄ ſunt ī intellecu nō pn̄t pa
tere niſi ex factis extrinſecis viſis
vel ꝓbatis:ḡ talis faciens talia eſt
iudicādꝰ hereticꝰ. Preterea impoſ
ſibile vr̄ ꝙ aliqs faciēs talia.ſ.cōcul
cādo corpus xp̄i ⁊ hmōi: niſi male
ſentiāt de corpe xp̄i:probat hoc qꝛ
impoſſibile eſt maliciā eſſe in volū
tate:quin ſit error in intellectu:cū
⁊ ſm pħm omis malus eſt ignorās
ſeu errās. cū ḡ talia faciētes habeāt
maliciā in voluntate:ergo habēt er
rorē in intellectu. Rn̄detur ad iſta.
Et pmo ſup pmū ⁊ tereiū qꝛ coīnci
dunt. Duplex eſt iudicium.ſ.dei q̄
videt interiora hoīm q̄ nō pn̄t iudi
care de interioribꝰ niſi ꝑ exteriora:
vt argumentū fatet tercīū. Modo
ille qui iudicat vt hereticus iudicio
dei eſt vere hereticus ex natura rei
Deus em̄ nullū iudicat hereticū ni
ſi habentē errorē fidei in intellectu
Sed ille q̄ iudicatur hereticus iu-
dicio hoīm nō oportet ꝙ ſit hereti
cus ex natura rei:ſȝ ꝙ fecerit tale fa
ctū ꝑ quod apparet ipm male ſenti
re de fide:⁊ ꝑ cōſequens iuris pre-
ſumptiōe hereticus reputatur. Et
ſi queratur An eccleſia habȝ ſtatim
iudicare tales qui ſic adorāt demo-

nes vel baptiſant imagines hereti/cos ⁊ punire ſic hereticos. Reſponſiones nota. Primo ꝙ ad diſcernēdū illud magis pertinet ad canoniſtas ꝗ̄ theologos. Canoniſte dicēt iuris pſumptione hereticus reputatur ⁊ vt hereticus eſt puniendus. Theologus dicet pmo iudicio ſub correctione ſedis apoſtolice ꝙ non quantū eſt ex natura rei quicqd ſit iuris pſumptiōe. Et ratio poteſt eē iſta: quia qn̄cunq; aliquis effectus dependere poteſt ex duplici cauſa: nunq; ex natura rei. ex illo effectu pōt iudicare pciſe altera cauſa. Cū igitur iſte effectus q̄ eſt adorare demonē vel eius auxiliū ad maleficandū poſtulare imaginē baptiſando: vel infantē viuū offerendo vel occidendo vel aliud hmōi poſſunt procedere ex duplici cauſa. ſcʒ vel credendo demonē adorandū ⁊ ſibi ſacrificandū ⁊ imagines capere ſacramētales effect⁹: vel q2 aliq̄ pacto facto cū demone facio vt facilius obtineā qđ volo a demone in his que nō ſunt ſupra facultatē ſuam vt ſupra tactū eſt nō debeo ſtatim iudicare ex tali effectu pciſe alterā cauſaʒ. ſcʒ ꝙ hoc faciat vt male ſentiēs de fide. Unde quādo cōſtat de huiuſmodi effectu vlterius inqrendū eſt de cauſa ⁊ ſi ex errore ⁊ puerſitate fidei hoc fecit iudicādus eſt hereticus ⁊ iudicio inqſitorū cum ordinarijs ſubiacebit. Sʒ ſi ex alia cauſa ē iudicādus vt ſortilegus ⁊ viliſſimus peccator. Alia reſponſio ad noſtrū propoſitū quicqd ſit ex omnibus dictis ⁊ allegatis conſtat ꝙ omnes diuinatores ⁊ malefici q̄ iudicant heretici iuris pſumptiōe: et nō ex natura rei ordinarioꝝ iudicio ⁊ nō inqſitorū ſubiacent: nec p̄fati inqſitores aliorū regnorū p allegationes canonū ⁊ gloſatorū ſe tueri poſſunt. eo ꝙ tales demonibus ſacrificantibus ⁊ adorātibus iudicāt hereticos iuris pſumptione et non ex natura rei. Textus auteʒ dicit ꝙ debeāt ſapere hereſim manifeſte. ſ. ſapere intrinſece. ⁊ ex natura rei: et ſufficit nobis inquiſitoribus hereticis ex natura rei infectis ſe intromittere alios ſuis iudicibus relinquendo. Et quia dictuʒ eſt ꝙ inquirendū eſt de cauſa vtrū ex errore fidei hoc fecerit vel nō. vtriq; hoc facile erit. Nā ſicut habit⁹ fidei cognoſcitur per actū fidei qui eſt credere ⁊ cōfiteri ea que ſunt fidei. ⁊ habit⁹ caſtitatis per caſte viuere: ita eccleſia poteſt iudicare aliquē hereticuʒ inquirendo ſi habet actū diſcernēdi ſeu male ſentiendi de aliquo articulo fidei. Sic etiam malefica que fidem in toto vel in parte abnegauit vel corpus xp̄i viliſſime tractauit homagiū pſtitit vtrū huiuſmodi ad cōplacendū demoni tantū fecerit. immo ſi in toto abnegauit etiam corde iam iudicabit vt apoſtata. et deficiet quarta conditio q̄ habet cōcurrere ad hoc vt qs proprie dicatur hereticus. Et ſi huic determinationi obijcit bulla ⁊ cōmiſſio nobis ab Innocentio octauo facta vbi malefice iudicio inquiſitorum ſubijciunt. Reſpōdetur per illa nō excluditur quin ⁊ dyoceſani etiam vſq; ad ſententiam diffinitiuā contra eos procedere poſſint p illa antiqua iura vt dictum eſt: cū hec bulla potius in parte ſollicitudinis nobis inqſitoribus tradita ſit: quaʒ ⁊ ope ꝗ̄tum poſſumus cū dei adiuto

rio exhibemus. Unde ⁊ primū ar
gumentū non ſuffragatur inquiſi-
toribus illis: ſed potius contrariū
concludit cū tales ſimoniaci tantū
modo iuris p̄ſumptione cenſentur
heretici de quibus ordinarij ꝑ ſe iu
dicare poſſunt: irrequiſitis inquiſi
toribus. imo nec inquiſitores de ſi
moniacis varijs ſe intromittere ha
bent ⁊ pari ratione de alijs qui tan
tū iuris preſumptōne heretici iudi
cantur. Nam contra epiſcopos ſciſ
maticos ꝓcedere non poſſunt ⁊ p̄-
latos alios ſuꝑiores vt patet in. ca.
inquiſitio nis de here. li. vj. vbi ſic
dicit. Inquiſitores heretice praui-
tatꝫ ab apoſtolica ſede ſeu alijs qui
buſlibet deputatꝫ de huiuſmodi cri
mine inquirere contra eos vt ne-
queunt aut eius pretextu ꝓcedere
contra eos: niſi in litteris cōmiſſio
nis ſedis apoſtolice ꝙ hoc poſſint
contineatur expreſſe. Si tamen in
quiſitores ipi epos vel alios ſupe-
riores prelatos ſciuerint vel inuene
rint circa crimen hereſcos commi
ſiſſe aut eos de huiuſmodi diffama
tos exiſtere vł ſuſpectos id tenebū
tur ſedi apoſtolice nunciare. Ad ſe
cundū ſimiliter patet ex prehabitꝫ
reſponſio. Nam adorans hereticū
eſt tūc hereticus ſi adoret ipm: cre
dens eſſe adorandū ſeu honorādū
ꝓpter ſuā doctrinā ⁊ opinionē. Si
aūt honorat ipſum ꝓpter aliqđ tpa
le ſine aliquo errore fidei in intelle
ctu nō eſt ꝓprie hereticus: ſed iuris
fictione vel p̄ſumptione ſeu ſimili
tudinarie: quia agit ſicut male ſen
tiret de fide ſicut ille quem adorat
vnde nec inquiſitorū iudicio ſubia
cebit. Ad terciū patet ex premiſſis:
quia licet iudicatur ab eccleſia vt
hereticus ꝓpter facta extrinſeca vi
ſa et probata: non tamen ſequit̃ ꝙ
ſemꝑ ſit hereticꝰ ex natura rei: ſed
iuris p̄ſumptione ſic reputatur. vn
de et in illo caſu inquiſitorꝫ iudiciū
ſubterfugit quia non ſapit hereſim
manifeſte. Ad quartū dicēdum ꝙ
falſum p̄ſupponit: qꝛ non eſt poſſi
bile ꝙ aliquis cōculcet corpus xp̄i
abſqꝫ hoc ꝙ male ſentiat vel peruer
ſitatē fidei habeat de corpore xp̄i:
quia poteſt hoc facere ſciens ſe pec
care ⁊ credens firmiter ibi eſſe cor-
pus xp̄i. Facit tamen hoc vt place
at demōi et facilius obtineat quod
vult ab eo. Et licet oīs malus erret
nō tamen errore intellectus qui eſt
hereſis ſeu errans male ſentiēs de
his que ſunt fidei: ſed de his q̄ ſunt
virtutis alicuius cuius cōtrariū in
vicijs operatur. Et tm̄ de p̄mo prin
cipali quod ad hereſim ꝓprie ſum-
ptū requiritur ⁊ ſm̄ ꝙ iudicio iqui
ſitorum debet hereticus ſubiacere.
Nec obſtat ſi dicatur tamē etiā cō-
tra diffamatos: aut ſuſpectos leui-
ter vehemēter aut violenter de here
ſi: ⁊ qui nō videtur ſapere hereſim
manifeſte inquiſitor pōt ꝓcedere.
Reſpōdetur inquirere poteſt ⁊ ꝓce
dere ſuꝑ tales inquantū ſunt ſuſpe
cti aut diffamati de hereſi ꝓprie di
cte de q̄ etiā nunc loquimur vt ſepe
tactū eſt que habet errorē in intel-
lectu: ⁊ alia quatuor ſequētia anne
xa: quorū ſcōm eſt vt talis error ſit
circa ea q̄ ſunt fidei vel cōtra verita
tē determinatiōis eccleſie in his q̄
pertinēt ad fidē ⁊ bonos mores et
neceſſaria ad conſecutōez vite eter
ne. Si eīn error ſit de his que non
pertinēt ad fidē: puta ꝙ credat q̄s
ſolem non maiorē terra ⁊ huiuſmo

dũ nõ eſt piculoſus error. Error aũt
ↄtra ſacrã ſcripturã ꝛ articl'os fidei
ↄtra determinationẽ eccłie vt ſupra
eſt hereſis arti. xxiiij. q. j. hec eſt fi
des. Itẽ quia determinatio dubio
rũ circa fidẽ pertinet principaliter
ad eccleſiã et precipue ad pontificẽ
ſummũ xp̃i vicariũ. Petri ſucceſſo
rem vt expſſe dicitur. xxiiij. queſtio
ne. j. quotiens. Et cõtra determina
tionẽ eccleſie nullus doctor vel ſan
ctus ſuã ſententiã defendit vt dic
Tho. ſa ſe. Nec Hieroni. nec Au
guſti. nec alius. Sicut ergo aſſerẽs
pertinaciter cõtra fidẽ eſt hereticꝰ:
ita ꝛ cõtra determinationẽ eccleſie
in his que pertinent ad fidem ꝛ ne
ceſſaria ad ſalutẽ pertinaciter aſſe-
rens eſt hereticus. Ipa eñ eccleſia
nunq̃ erraſſe in fide ꝓbatur vt dici
tur. xxiiij. queſtiõe. j. a recta. ꝛ alijs
ca. Signãter aũt dicit quia aſſerẽs
contra determinationẽ eccleſie nõ
ſimpliciter: ſʒ in his dumtaxat que
pertinent ad fidem ꝛ ſalutẽ eſt here
ticus. Nam in alijs contrariũ ſenti
ens nõ eſt hereticus: ſic ꝙ ius non
poteſt ſeperari ab vſu in rebus vſu
cõſumptibilibus: quod declarauit
ꝛ determinauit Johannes. xxij. in
extraua. ad cõditorẽ. Vbi dicit: cõ
tradicentes huic ſententie eſſe con
tumaces ꝛ rebelles eccleſie non he
reticos. Terciũ quod requiritur eſt
ꝙ error ſit in illo qui catholicã veri
tatẽ eſt ꝓfeſſus. Si quis eñ nun-
q̃ eſſet ꝓfeſſus fidẽ xp̃ianã nõ eſſet
ꝓprie hereticus ſed ſimpliciter in-
fidelis vt iudeus ꝛ gentilis qui fo-
ris ſunt. Vnde Augꝰ. de ci. dei. Vi
dens dyabolus genus humanũ a
cultura ydolorũ ꝛ demonũ liberari
hereticos mouit qui ſub vocabulo
xp̃iano doctrine reſiſterent xp̃iane.
Oportet ḡ ꝙ error ſit in illo qui in
baptiſmo ſuſcepit fidem xp̃ianam
ad hoc vt ſit hereticus. Quartũ qð
requiritur eſt ꝙ talis error ſit in eo
qui fidẽ ſuſcepit taliter ꝙ aliquã ve
ritatẽ de ipo cõfiteatur pertinentẽ
ad diuinitatẽ vel hũanitatẽ. Si eñ
nullã veritatẽ penitus confiteretur
magis ꝓprie apoſtata q̃ȝ hereticus
cenſeretur. Sic Julianus apoſtata
et diſtinguitur vnuȝ ab altero. licet
aliquãdo vnũ ſumat ꝓ alio. Sub
hac cõditione reperiũtur certi qui
interdũ egeſtate ꝛ moleſtijs varijs
afflicti corpus ꝛ animã tradũt dya
bolo et fidẽ abnegãt dũmodo in eo
rũ neceſſitatibus: ꝛ ad poſſidendũ
diuitias ꝛ honores dyabolꝰ eis aſſi
ſtat. Nouimus certos nos inquiſi-
tores ꝛ poſt aliq̃s penitẽtes: qui vti
q̃ȝ abſq; errore fidei in intellectu: qꝛ
tantũmodo ꝓpter cõmoda tempo-
ralia talia cõmiſerunt: vnde nec he
retici ꝓprie nec iterum apoſtate ex
corde ꝛ Julianus: licet magis apo
ſtate cenſentur. Ex corde vero apo
ſtate ſi nolũt reſilire vt heretici im
penitentes tradẽtur curie ſeculari.
Si aũt velint recipiũtur ꝓut here
tici penitẽtes iuxta. c. ad abolendã
§. preſenti. de here. li. vj. Cõcordat
Raymũdus. ti. de apoſtat. c. reuer
tentes. vbi dicit. Qꝛ reuertẽtes ab
apoſtaſie perfidia cũ fuerint hereti
ci tanq̃ reuertentes ab hereſi ſunt
recipiẽdi. Et hic ſumit vnũ ꝓ alio
vt pus tactũ eſt. Et ſubdit. Illi ve
ro qui metu mortis fidẽ abnegant:
hic tu accipe q̃ ꝓpter comodũ tpa-
le dyabolo fidem abnegãt ꝛ errori-
bus nõ credũt: licȝ iure heretici nõ
ſint: nota hic ꝙ nõ ſunt ꝓprie here-

tici. Subdit: poſtq̄ʒ non habent in
mēte errorē. Judicio tamē eccleſie
q̄ habet p̄ exteriora de interioribus
iudicare heretici habēdi ſunt: nota
hic iuris fictione: ⁊ ſi reuertātur vt
penitētes heretici recipiendi ſunt.
Nō eñ metus mortis eſt metus ca
dēs incōſtantē virū ad fidē xp̄i ab
negandā: ſic ⁊ tu accipe ꝓpter com
moda tp̄alia. Unde cōcludit San
ctius eſt mori q̄ʒ abnegare vł veſci
ydoloticis vt dicit. Aug⁹. ⁊ recitat
xxxij. q. iiij. Simile iudiciū de male
ficis fidē abnegantibus eſſet vt ibi
reſilire vellēt reciperētur vt penitē
tes abſq; hoc ꝙ curie ſeculari relin
querētur: oībus tamē modis ad
gremiū eccleſie recipiuntur vbi pe
tūt: ⁊ curie ſeculari ſi nō tradūtur
relinquūtur: ⁊ hoc ꝓpter dāna tp̄a
lia illata prout in modis ſentētian
di patebit: ⁊ oīa p̄fat⁹ ordinari⁹
exequit: ita ꝙ etiā inquiſitor ſuas
vices illi cōmittere pōt in hoc dū
taxat caſu apoſtaſie: ſec⁹ eſt in alijs
caſibus ſortilegorū. Quintū quod
requiritur ad hoc vt quis ꝓprie ſit
hereticus eſt vt talē errorē firmata
volūtate ⁊ obſtinata eligat ⁊ ꝑtina
citer ſequat opiniōes. Unū ſm Hie
rony. hereſis ab electione eſt dicta
Et ideo ſm Aug. nō qui falſas opi
niones gignit vel ſequit: ſed qui ꝑ
tinaciter defendit hereticus eſt cen
ſendus. Unde ſi quis nō pertinaci
malicia ſentiret aliquid cōtra fidē:
ſed ignorātia paratus corrigi ſi q̄s
ſentit falſum oſtēdetur ſibi eſſe cō
trā fidē vel ſacrā ſcripturā vel d eter
minationē eccleſie. xxiiij. q. iij. di
xit apoſtolus. Et ideo ipe Aug⁹. di
cebat. Errare potero hereticꝰ nō ero
quia ſcʒ paratus corrigi cū ſibi fue
rit oſtenſus error. Et cōſtat ꝙ quo
tidie int̄ doctores circa diuina ſunt
varie opiniōes ⁊ aliquādo cōtradi
ctorie ita ꝙ neceſſe eſt alteram eſſe
falſam: ⁊ tamē nulla earū reputat
falſa donec per eccleſiā fuerit deter
minata arg. xxiiij. q. iij. q̄ in eccleſia
Ex quibus oībus concluditur: ꝙ
ꝓbare maleficos ſubiacere iudicio
inquiſitorū vel etiā alios quocūq;
modo demones inuocātes p̄ dicta
canoniſtarū ſup̄ alle. verbū ſaperēt
in. ca. accuſatus cōprehenſum non
ſufficiēter probatur cū tales ab eis
heretici iudicātur quadā iuris ficti
one: nec etiā p̄ dicta theologorū: cū
⁊ ipi tales nominant apoſtatas ver
bo vel opere: non autē mente ⁊ cor
de: de quo errore verbū ſaperent ꝑ
tendit. Et licet iudicantur vt here
tici nō tamē ꝓpter hoc ſequitur ꝙ
epiſcopus ſine inquiſitore nō poſ
ſit ad ſententiam diffinitiuā cōtra
eos ꝓcedere aut carceri ad penam
deputare aut tormētis exponē. Im
mo in caſu quo hec deciſio non vi
deat ſufficere ab hoc vt nos inqui
ſitores ſimus a maleficarū inquiſi
tione exonerati: nolumus tamen ꝑ
via iuris exigere: cū vices noſtras
in his duntaxat ſuper ſententiam
ferendam ipſis dyoceſanis cōmit
tere poſſumus. Hoc eñ habetur in
capitlo. multorū in principio de he
reticis in clemen. Ubi ſic dicitur.
Multorū querela ⁊ infra vt nego
tiū inquiſitionis huiuſmodi eo ꝓ
ſperetur felici⁹: quo deinceps eiuſ
dem labis indago ſolertius diligen
tius ⁊ cautius peragetur ipſum tā
per dyoceſanos epiſcopos q̄ʒ p̄ in
quiſitores a ſede apoſtolica deputa
tos omī carnali odio vł timore aut

cuiuſmodi cōmodi temporalis affectione ſemotis decernimus exerceri:ſic ꝙ quilibꝫ de p̄dictis ſine alio citare ⁊ areſtare ſeu capere ac tute cuſtodie mancipare ponēdo in cōpedibus ⁊ manicis ferreis:ſi ei viſū fuerit ſuper quibus faciendū ipſiꝰ conſcientiā oneramus: nec non inquirere contra illos de quibus pro huiuſmodi negotio ſm deum ⁊ iuſticiā viderit expedire:duro tamen tradere carceri qui potius ad penā ꝙ̄ ad cuſtodiā videatur vel tormentis exponere illos aut ad ſententiā procedere contra eos. Epiſcopus ſine inquiſitore aut inquiſitor ſine dyoceſano aut eius vel epiſcopali ſede vacante capituli ſuper hoc delegato ſi ſui ad inuicem copiam habere valeant infra octo dierū ſpacio poſtꝙ̄ inuicē ſe requiſiuerit nō valebit: et ſi ſecus preſumptū fuerit nullum ſit ⁊ irritū ipſo iure poſt ſequitur ad noſtrū ꝓpoſitū. Verū ſi epiſcopus vel eius ſeu capituli ſede vacante delegato cū inquiſitore aut inquiſitor cum altero eorundē propter premiſſa nequeant aut noluerint perſonaliter conuenire pōt epiſcopus vl' eius ſeu capituli ſede vacante delegatus inquiſitori ⁊ inquiſitor epiſcopo vl' eius delegato ſeu ſede vacante illiꝗ qui ad hoc fuerit per capitulum deputatus.ſuper illis committere vices ſuas vel ſuas ſignificare per litteras conſilium ⁊ conſenſum. Ex quo patet ꝙ licet in quinqꝫ caſibus vnus ſine altero in tribus vero minime procedere poſſit.quia tamē vnus alteri vices ſuas committere poteſt preſertim quo ad ſententiam ferendā. Ideo ⁊ nos hoc per preſentes facere decreuimus alijs inquiſitoribus in ſuis limitibus remanētibus. Ad argumenta ergo reſpondendo patet ex premiſſis ad ſex p̄ma argumenta ꝓ inquiſitoribus militātia deciſio. ꝙ eoꝝ inquiſitioni malefici ⁊ ſortilegi nō videnꝭ ſubijci. Ad alia autem argumenta ꝓ dyoceſanis in caſu quo ⁊ ipſi a maleficaꝝ inquiſitione ſe exonerare vellent. ⁊ ciuili iudicio relinquere. Patet ꝙ nō poſſunt hoc eadeꝫ facilitate quo inquiſitores facere. quia in crimie hereſis iuxta. c. ad abolēdam. ⁊. c vergētis. ⁊. c. excōmunicamus vtrūqꝫ. extra de hereti. Iudicis eccleſiaſtici eſt cognoſcere ⁊ iudicare. ⁊ iudicis ſecularis exequi ⁊ punire. vbi ſententia tranſit in vindictam ſanguinis. Secus vbi ad alias penas penitētiales. Videꝭ etiam ꝙ in hereſi maleficarum. licet nō in alijs hereſibꝰ etiā ipſi dyoceſani ſuas vices ad agnoſcenduꝫ ⁊ iudicandum in foro ciuili cōmittere valeat. Tum vt in argumentis tangiꝭ hoc crimen maleficarum nō eſt mere eccleſiaſticum. immo potius ciuile ꝓpter damna que inferūtur tempalia. Tum etiam qꝛ leges ſpeciales in punitionem maleficoꝝ quo ad omnē viā punitōis edite cernunꝭ. Videꝭ deniqꝫ ꝙ hec via plurimū in exterminiū maleficaꝝ deſeruiret. ⁊ in maximū releuamē ordiarioꝝ corā tremēdo iudice ſup diſtrictū examē qꝺ exigeꝭ cū teſte ſcptura iudiciū duriſſimū his q̄ p̄ſunt iminet. Et ſm hāc differētiā ꝓcedemus videlꝫ ꝙ iudex ſecularꝭ cognoſcere ⁊ iudicare pōt vſqꝫ ad ſniam diffinitiuā ad pniaꝫ quā ab ordinarijs recipiet. Secus ſup ſanguinem quā p ſe ferre pōt.

V T ergo iudices tã in foro ecclesiastico q̃ȝ ciuili modos cognoſcẽdi iudicãdi ⁊ ſententiandi ſemꝑ in promptu habere valeant. cõſequenter circa tria principaliter ꝓcedenduȝ erit. Primo q̃s modus inchoandi proceſſum fidei Secũdo quis modus cõtinuandi. Tertio q̃s modus terminãdi ⁊ ſententiãdi in hac materia maleficarũ Circa primum q̃nq̧ difficultates. Prima q̃s inter tres modos procedendi q̄ in iure tangũtur ſit magis cõpetens. Scõa de nũero teſtium. Tercia an poſſint cõpelli ad iurandum. Quarta de cõditione teſtium Quinta an inimici capitales ad teſtificandũ admittunt. Secũda ps cõtinet queſtiones vndecim. Prima qualiter teſtes ſunt examinãdi. ⁊ ꝙ ſemꝑ q̃nq̧ pſone debẽt eſſe preſentes. Item qualiter malefice ſint interrogãde generaliter ⁊ pticulariter. ⁊ erit ſexta in ordine libri. cum nũerus mutatur eo vt lector facilius reperiet materiã optatã. Secunda varia dubia declarat ſuꝑ reſponſiones negatiuas. ⁊ qñ ſit incarcerãda ⁊ quãdo pro manifeſte deprehenſa in hereſi maleficarũ. Tercia de modo capiẽdi maleficas. Quarta de duobus q̄ poſt captionẽ faciẽda ſunt iudici ⁊ an deponentiũ nomina ſint ei manifeſtãda ⁊ defenſiones cõcedende. Quĩta q̃liter defenſiones cũ deputatiõe aduocati ſint cõcedẽde. Sexta q̃d faciet aduocatus cũ ſibi teſtiũ nomĩa non publicant. ⁊ vbi inimiciciã capitalẽ allegat corã iudice. Septima qualiter iudex inimiciciã capitalẽ inueſtigare habȝ. Octaua de his q̄ iudex habet aduertere anteq̧ delatã tormẽtis exponat. Nona de modo ſentẽtiandi ad queſtiões ⁊ tormẽta. Decima ſuꝑ tormenta cõtinuãda et q̃liter ſint ſint tormẽtande ⁊ de cautelis ⁊ ſignis cõtra maleficiuȝ taciturnitatis. Vndecima ſuꝑ finales interrogationes ⁊ cautelas a iudice obſeruãdas. Tercia pars cõtinet ꝑmo queſtiões tres quas iudex debet aduertere ⁊ ex q̃bus oĩs ſnĩa diſfinitiua dȝ ꝓcedere. Prima an ſuꝑ examẽ cãdẽtis ferri poſſit ſentẽtiari. Secũda de mõ quo oĩs ſentẽtia eſt ferenda. Tercia ex q̃bus ſuſpitionibus poteſt iudicare. ⁊ qualiť ſuper vnãquãq̧ ſuſpitionẽ dȝ ſententiare. Demũ ſuꝑ vltimã partem de viginti modis ſententiãdi. q̃rũ tredecim ſunt cões ſuꝑ omnẽ hereſim reliq̄ ſpãliter ſuꝑ hereſim maleficarũ. ⁊ quia locis ſuis patebũt cauſa breuitatis hic nõ aſſignãtur.

Queſtio prima ſuper modum inchoandi proceſſum.

Queritur ergo ꝑmo q̃s ſit modus cõpetẽs ad inchoãdũ proceſſum fidem cõtra maleficas. Rñdet Cũ inter tres modos q̄ tangunt. extra de accu. denun. ⁊ inquiſitio. ⁊ ꝑmus eſt quãdo aliq̃s accuſat aliquẽ de crimĩe hereſis vel fautoria coraȝ iudice offerẽdo illõ ſe ꝓbaturꝫ ⁊ inſcribit ſe ad penã talionis niſi probet. Et ſecũdus modus quãdo aliquis denũciat aliqueȝ. ita tamẽ nõ ꝙ offert ſe probaturũ nec vult facere parteȝ. ſed dicit ꝙ denũciat zelo fidei. vel ratione ſententie excõmunicatiõis late ꝑ ordinariuȝ vel eius vicariũ. aut rõne pene tꝑalis quam ſecularis iudex contra non denun-

ciantes. Et tercius modus p̱ inqui
ſitionē. hoc eſt quādo non eſt aliq̄s
accuſator vel denūciator. ſed fama
laborat in aliqua ciuitate vł loco q̄
ſint malefice. et tūc iudex habet nō
ad inſtantiā partis ſed etiā ex offi-
cio procedere. Ideo aduertendū q̄
primū modū ꝓcedendi iudex non
libenter admittat tum quia non eſt
in cauſa fidei vſitatus nec etiam in
cauſa maleficarū qui ſua maleficia
occulte exercent. tum etiā quia eſt
accuſanti multū periculoſus ꝓpter
penā taliōis qua plecteretur vbi in
probatione deficeret. tum etiā quia
eſt multū litigioſus. Incipiat pro
ceſſum per citationē generalē affi-
gendo illam ad valuas eccleſie per
rochialis vel p̄torij per moduȝ qui
ſequit. Cum nos vicarius talis or-
dinarij aut iudex talis domini totꝭ
noſtris affectibus inhiantes ac ex
om̄ibus noſtris p̄cordijs affectan-
tes ppłm xp̄ianū nobis cōmiſſum
in vnitate ꝛ ſerenitate catholice fi-
dei confoueri ac ab om̄i peſte praui
tatis heretice viſceraliter elongari
Iccirco nos iudex prefatus. cui ex
iuncto officio hec incūbunt. ad glo
riam et honorē recolendi nominis
Ieſu xp̄i et ad exaltationē ſancte fi
dei orthodoxe ad depreſſionem he
retice prauitatis p̄cipue in male
ficis vniuerſis ꝛ ſingulis cuiuſcun
ꝗ cōditiouis ſtatus. Hic nota. Si
eccleſiaſticus iudex inquirit addat
ordinis religiōis aut dignitatis ex
iſtant qui ſunt infra terminos hu9
ciuitatꝭ aut circa illā aut oppidi ad
duo miliaria. ad quoꝝ noticiā p̱ue-
nerint hec mandata eccleſiaſtic9 iu
dex adiungat auctoritate qua fun
gimur in hac parte in v̄tute ſancte

obediētie ac ſub pena excōmunica
tionis precipimus ꝛ mandamus ac
mandādo requirimus ꝛ monemus
quatenus infra. xij. dies ꝓxime cō
putandos. Hic ſecularis iudex mo
do ſuo mandabit ꝛ penis eis cōſue
tis quoꝝ primos quatuor pro p̄mo
ꝛ reliquos quatuor p̄mis quatuor
immediatos ꝓ ſecūdo. et vltimos
q̄tuor ꝓ tercio termino peremptis
Ac trina monitōe canonica aſſigna
mus. nobis reuelant ſi quis ſcit vi-
dit audiuit aliquā eſſe p̱ſonā hereti
cā ꝛ maleficā diffamatā vł ſuſpectā
ꝛ in ſp̄ali talia practicantē q̄ i nocu-
mentū hominū iumentorū aut ter
re frugū. ꝛ damnū reipublice cede-
re valeāt. q̄ ſi noſtris antefatis mo
nitis ꝛ mandatis nō paruerit cum
effectu premiſſa infra taxatū termi
nū non reuelando ſciat ſe Iudex ec
cleſiaſticus addat excōmunicatio-
nis mucrone percuſſum. Secularꝭ
iudex addat penas tp̄ales. Quā ex
cōmunicatiōis ſententiā in om̄es
ꝛ ſingulos taliter vt p̄dicitur cōtu-
maces p̄fata noſtra monitiōe cano
nica preeunte ꝛ eoꝝ obedientia re-
quirente. nunc vt ex tunc ꝛ tunc vt
ex nunc ferimus in his ſcriptis. ab
ſolutionē haruȝ ſententiarū nobis
tantūmodo reſeruandū. Cōcludit
iudex ſecularis modo ſuo Datū. ꝛc̄
Nota inſuper ſup̱ ſecundū modū
q̄ cū vt dictum eſt ſecūdus modus
procedēdi ꝛ proceſſum fidei incipi
endi eſt per modū denunciationis
vbi denuncians non offert ſe ꝓba-
turū nec vult facere partē. ſed dicit
q̄ denunciat ratione ſentētie excō-
municationis late. vel zelo fidei et
propter bonū reipublice. Ideo ſecu
laris iudex hoc debet in ſua citatō

ne generali aut pmiſſa moniſtōe ſpecificare. q̄ nemo eſtimet ſe penalez fieri etiā ſi in probatione defecerit. quia nō offert ſe vt accuſans ſed vt denūciās. Et tūc q̄ plures cōparebunt ad denunciandū iudici: notare debet iudex vt procedat mō qui ſequitur. Primo habeat notariū ⁊ duas honeſtas pſonas ſiue ſint clerici ſiue layci. vl' ſi notarius nō poſſet haberi tūc loco notarij ſint duo viri ydonei. Hoc eñ tangit in ca. vt officiū. §. ve℞. li. vj. vbi ita dicit Verū quia in cauſa graui crimine cū multa oporteat cautela procedi. vt in reos ſine vllo proferatur errore dure ac digne ſeueritas vltionis Volumus ⁊ mandamus vt in examinatione teſtiū quos recipi ſuper hoc crimine pdicto ipmq̄ȝ contigētibus oportuerit. adhibeatis duas religioſas ⁊ diſcretas perſonas. Hic Archi. in gloſa poſſunt intelligi perſone honeſte: ſiue ſint clerici ſiue layci. Sequitur in quarum preſentia per publicam ſi cōmode habere poteſtis perſonaȝ aut per duos viros ydoneos fideliter co℞ depoſitiones teſtiū deſcribantur. Nota ḡ q̄ his pſonis adhibitis mādet denuncianti iudex q̄ det in ſcript℞ vel ſaltē dicat verbo⁊ tunc notari⁹ ſeu iudex incipiat proceſſum p modum qui ſequitur.

In nomine domini amē. Anno a natiuitate dñi ⁊c. tali die talis mēſis in preſentia mei notarij ⁊ teſtium infra ſcripto℞ talis de tali loco et talis dyoceſis vt ſupra cōparuit perſonaliter in tali loco corā honorabili iudice et obtulit eidem cedulam tenoris ſequentis. inſeratur tota. Si autē non per cedulam ſed verbo ponatur ſic. Cōparuit ⁊c. ⁊ denūciauit idem q̄ talis de tali loco dioceſis talis aſſeruit ⁊ dixit q̄ ſciret h vel q̄ fecerit talia nocumenta ſibi vel alijs perſonis. Quo facto in cōtinenti faciet iurare ipm denunciātem modo cōſueto. vel ad quatuor dei euangelia. vel ſuper crucem erectis digitis tribus ⁊ duobus depreſſis in teſtimoniū ſancte trinitatis ⁊ damnationē anime ⁊ corporis de dicenda veritate ſuper denūciatis et preſtito iuramento interrogabit eū. Unde ſcit eſſe vera que denunciauit ⁊ ſi vidit vel audiuit. Si dicat ſe vidiſſe aliqua vtputa quia ibi repertus tali hora tempeſtatis vel q̄ tetigit iumentū vl' q̄ intrauit ſtabulū. interrogabit iudex vbi eū vidit ⁊ quando ⁊ quotiens ⁊ per quē modū ⁊ qui erant pſentes. Si dicat q̄ nō vidit ſed q̄ audiuit. Interrogabit eū a quibus audiuit ⁊ vbi ⁊ quādo ⁊ quotiens ⁊ quibus pſentibus audiuit. formādo articulos de quolibet predicto℞ ſingulariter ⁊ diuiſim. et notarius ſeu ſcriptor ponat totum in actis ſeu in proceſſum immediate poſt predictā denunciationem cōtinuando ſic. Qua quidē denunciatione vt pmittitur facta. ipſe inquiſitor incōtinenti fecit iurare ad quatuor dei euangelia ⁊c. vt ſupra. ipſum denunciantē de dicenda veritate ſuper denunciatis. ⁊ interrogauit eundē vnde ⁊ quomodo ea que denunciauerat nouerat vel ſuſpitionē hebeat eſſe vera. Reſpondit. quia vidit vl' audiuit interrogauit vbi vidit vel vbi audiuit ⁊ dixit q̄ tali die talis mēſis talis anni in tali loco. Interrogauit. quotiēs vidit vel audiuit ⁊c. ⁊ formentur arti-

culi vt dictū eſt ⁊ totū ponat in ꝓ-
ceſſu ⁊ ſpecialiter interrogabitur. q̄
ſciūt cū eo in tali cauſa ⁊ q̄ poſſunt
ſcire. Quibus omībus ſic peractis
vltimo interrogabitur ſi denunciat
mala volūtate odio vel rancore. vl'
obmittat aliq̄d fauore. ⁊ amore vel
alias denūciat rogatus vel ſubordi
natus. Et poſtremo iniungetur ei
virtute iuramenti preſtiti tenere ſe-
cretū quicquid ibi dixit. vel per iu-
dicem ſibi dictū fuit. ⁊ ponetur to-
tum in proceſſu ⁊ in actis ⁊ omībus
expletꝭ ponat paulo infra Acta ſūt
hec in tali loco tali die talis menſis
⁊ tali anno in preſentia mei notarij
vel ſcriptoris adiūcto mihi tali in
vigorem officij tabellionatus. ⁊ ta
liū teſtiū ad h̄ vocatoꝝ ⁊ rogatorū

t Ercius modus ꝓceſſum in
cipiendi qui etiā eſt cōmu-
nis ⁊ vſitatus modꝰ. ⁊ cū h̄
ſecretus eſſet vbi nullꝰ accuſator vl'
denunciator ſe offerret ſed fama la
boraret in aliq̄ ciuitate vel loco de
aliqua malefica ⁊ etiā tali et ꝓpter
famā iudex abſq̄ citatiōe generali
de qua ſupra ſeu monitione ex offi-
cio procedere vellet. eo ꝙ talis cla-
mor frequens perueniret ad aures
eius. tunc iterū inchoare poteſt ꝓ
ceſſum in p̄ſentia pſonarū vt ſupra

In nomine dn̄i amē. Anno a na-
tiuitate dn̄i tali die mēſe tali ſeu mē
ſibus talibus. Ad aures talis offici
alis aut iudicis talis loci peruenit
plries fama publica referēte ac cla
moſa inſinuatione ꝓducente ꝙ ta-
lis de tali loco dixit vel fec̄ talia ad
maleficia pertinentia ꝯtra fidem ac
cōem vtilitatē reipublice. ⁊ ponat
totū ꝓut fama laborat. Et paulo in
fra. Acta ſunt hec die tali mēſis ta
lis de anno tali in p̄ſentia teſtiū ta-
lium vocatoꝝ ⁊ rogatorū ⁊ mei no
tarij talis auctoritate ſeu ſcriptorꝭ
vigore tali. Sꝫ anteq̄ ſecūda pars
inchoetur videlicet qualiter huiuſ-
modi ꝓceſſus eſt continuandus p̄-
mittēda ſunt aliqua ſuper teſtes ex
aminādos quot in numero eſſe de-
beant ⁊ cuius conditionis.

Queſtio ſcd̄a de nūero teſtiū.

q Uia dictuꝫ ē
in ſecūdo modo de dictꝭ
teſtium qualiter inſcribi
debeānt. ſcire numeꝝ ⁊ conditionē
illoꝝ opus eſt. Queritur vtrum iu
dex duorū teſtiū legitimorū nō ſin
gularīū poſſit licite aliquā de here-
ſi malificarū condemnare. vel plu-
res q̄ duo neceſſario requirātur. et
dicuntur teſtes ſingulares quando
in dictis ſunt parciales. concordāt
tamen in ſubſtantia ſeu effectu rei.
vt ſi diceret maleficiauit mihi vac-
cā alter puerū. concordarent in ma
leficio. Hic aūt queritur vbi teſtes
non ſunt partiales ſed omnino cō-
cordant. Et reſpōdetur: ꝙ q̄uis vi
deātur ſufficere duo teſtes de iuris
rigore: quia regula eſt ꝙ in ore duo
rū vel trium ſtat omē verbū: tamen
de iuris equitate nō vident in hoc
crimine duo ſufficere: tū ꝓpter cri-
minis immanitatē. In criminibus
eni ꝓbationes debent eſſe luce cla
riores. ff. de ꝓbationibus. ſi autem
Et hereſis p̄cipue talis inter maio
ra crimina enūerat Et ſi dicat ꝙ in
h̄ crimine ſufficiūt leniores ꝓbatio
nes: q2 leui argumēto q̄s detegit. C.
de here l. ij. Leui argumento rece-
dēdo a iudicio catholice religiōis ⁊

tramite hereticū ſe facit. Rñdet̃ ve rū eſt ad pſumendū: nō aūt ad con demnādū: tū ꝓpter iuris ordinis in hoc crimie detruncationē. In h̄ em̄ ordo iudiciarius in fauorē fidei de truncat̃: qꝛ nec delatus videt teſtes iurare: nec etiā ſibi publicãtur vbi poſſet eis graue periculū immine re. vt in. c. ſtatuta. de here. li. vj. pro pter qđ delatꝰ nō pōt diuinare ꝗ te net̃ ipſe iudex ꝓ ſe ꝛ ex officio de te ſtiū inimicicia ꝓquirere: qꝛ excludū tur: vt infra patebit. ꝛ etiā ſi depo ſuerūt cōfuſe de cā ſciētie eos iterū interrogare: qđ pōt facere extra de teſti. per tuas. ꝛ. ff. de q̄ſtionibus re peti. nā ꝗ̄tomagis via defendendi delato ſubtrahit̃: tanto magis incū bit iudici ſollicitudo diligentius in quirendi. Ubi ergo inuenirent̃ duo teſtes ꝯcordes ꝛ legitimi cōtra quē ꝗ̄ nec ex hoc vellē eū de tāto crimi ne cōdemnare: ꝗ purgationē ſi eēt diffamatus indicere vł ꝓpter vehe mentē ſuſpitionē q̄ orit̃ ex dict[illegible] du orū teſtiū facere eū abiurare vel q̄ ſtionare ſeu ſniam differre: non em̄ videt̃ tutū ad vocē duoꝝ teſtiū ho minē bone fame de tāto crimine cō dēnare. Secus ſi fuerit male fame. De hoc Archi. plenius. in. c. vt offi ciū. §. verū. in ꝓnci. de here. li. vj. ſu per vbo teſtiū. ꝛ in. ca. fidei. In fine gloſe illius ca. Et Jo. an. ibidē. In ca. etiā excōicamus. itaqꝫ. ex̃ de he re. §. addicimus dr̃. ꝙ faciat eps iu rare tres vł pulres boni teſtimonij viros de dicēda vitate: ſi ſciuerint in ꝓrochia tales hereticos ibi eſſe.

q [Q]uid ē ꝙ ſi q̄rit̃. Utrū iudex ꝓ teſtes ſingulares ſolū vel ſaltē cū infamia poſſet iuſte de tali hereſi aliquē condēnare. Re ſpondet̃ ꝙ nō: nec ꝓ teſtes ſingula res ſolū: nec etiā cū infamia. ex̃ de teſti. cū literis: pſertim cū in crimi nibus ꝓbatiōes debēt eſſe luce cla riores vt ſupra patuit: ꝛ in hoc cri mine nemo ſit ex pſumptione dam nandus. extra de preſump. litteras. ergo tali indicit̃ purgatio ratiōe in famie. ꝛ abiuratio rōne ſuſpitionis vehementis que cōſurgit ex dictis teſtiū. tamen vbi teſtes ſunt ſingu lares concordant tamen in ſubſtan tia facti ꝛ euidentia facti cōcurrūt. tunc iudicis ꝯſcientia ibi oneratur ex indirectorio habet̃ queſtio quo tiens poſſint teſtes examinari.

Queſtio tercia.

q [Q]uod ſi queri tur. Utrū iudex teſtes poſ ſit cōpellere ad iurādū de dicenda eidē in cauſa fidei ſeu ma leficarū veritatē. Et etiam plurie eos examinare. Rñdetur ꝙ ſic: pre ſertim eccleſiaſticus iudex vt ſupra patuit in. c. vt officiū. §. verū. Et ꝙ teſtes cogendi ſunt in cauſis eccle ſiaſticis veritatez deponere medio iuramēto extra de teſti. cogē. c. per uenit. alˀs teſtimonium nō valebit. Et extra de hereti. ca. excōmunica mus itaqꝫ. §. addicimus. dicitur: ꝙ archiepiſcopus vel epiſcopus par rochiam in qua fama fuerit hereti cos habitare circūeat ꝛ ibi tres vel plures boni teſtimonij viros: vł eti am ſi expedire videbit̃ totā viciniā iurare cōpellat. ꝛ ſequit̃ infra. Si q̄ vo ex his iuramenti religionē obſti natione damnabili reſpuētes iura re forte noluerint ex hocipſo tanꝗ̄ heretici reputent̃. Qꝛ autez plures poſſit examinari Ita dicit archi. in

ca.vt officiũ·§·verũ.ſup ver.teſtiũ. vbi dicit ſic. Inquiſitor hic autẽ iu dex debet eſſe ſollicitus vt ſi teſtes cõfuſe depoſuerũt.ꝛ de cauſa ſcien tie minus plene requiſiti fuerũt ꝙ iterato cũ eis inquirat. Nã hoc de iure fieri poteſt.extra de teſti.cogẽ dis.vt ſupra tactũ eſt.ꝛ.ff. de queſti onibus reperi.

Queſtio quarta de ꝯditõe teſtiũ.

q Ueſtio ſuper conditiones teſtiũ. Nota ꝙ excõmunicati. Itẽ par ticipes ꝛ ſocij criminis. Item infa mes ꝛ criminoſi ſerui contra dños admittunt ad agendũ ꝛ teſtificãdũ in cauſa fidei quacũqꝫ. Itẽ ſicut he reticus cõtra hereticũ ad teſtifican dum admittit.ita maleficus contra maleficũ.in defectũ tamẽ aliarũ ꝓ bationũ ꝛ ſemp ꝯtra ꝛ nõ pro. vxor etiã ꝛ filij et familiares cõtra ꝛ non pro.ar.p.c.filij.de here.li.vj.et h iõ qꝛ eoꝝ teſtimoniũ eſt magis efficax ad probanduꝫ. De primis patet in ca.in fidei.de here. ibideꝫ. In fidei fauorẽ cõcedimus vt in negocio in quiſitionis heretice prauitatis excõi cati ꝛ participes vel ſocij criminis ad teſtimoniũ admittãt in defectu aliarũ probationũ cõtra hereticos credẽtes receptatores fautores ꝛ de fenſores eorũ ſi ex veriſimilibꝰ con iecturis ꝛ ex numero teſtiũ aut ꝑſo narũ tam deponentiũ ꝙ̃ eorũ cõtra quos agit ꝛ deponit q̃litate aut a lijs circũſtantijs ſic teſtificãtes nõ falſa dicere pſumãt. De pluris quã do pſumit qđ deponunt zelo fidei. patꝫ in.ca.accuſatus·§·licet.vbi ſu pra.vbi dr. Licet vo pluri ꝛ poſt pe nitẽtiã repellant. ſi tñ hi q coram ꝛ infra.ſi ex manifeſtis indicijs appa ruerit tales nõ aĩe leuitate aut odij fomite ſeu corruptiõe pecunie ſ3 ze lo fidei orthodoxe dictũ ſuũ vellẽt corrigere ac mõ que prius tacuerãt reuelare in fauorem fidei niſi aliud obſtiterit ſtari debet tam cõtra ſe ꝙ̃ reliquos atteſtatiõibus eorundem. Et ꝙ infami ꝛ criminoſi ꝛ ſerui cõ tra dños admittunt. Archi.in.c.al lega. accuſatus.in·§·licet ſup vbo exceptũ dicit ita. Tanta ẽ labes cri minis hereſis ꝙ ad eiꝰ actionẽ etiã ſerui aduerſus dños ſuos ꝛ quilibꝫ criminoſus etiã infames aduerſus quẽlibet admittũtur.vt.ij.q.vij·§· huic opponitur.

Queſtio quinta an inimici capi tales ad teſtificandũ admittãtur.

Jvero queri tur. Utrũ iudex inimicos capitales aliꝰ delati poſ ſit in tali cã ad teſtificãdũ ſeu agen dũ admittere ꝯtra illũ. Rñdemꝰ ꝙ nõ. Uñ arch. vbi ſupra. Nõ tñ intel ligas ꝙ in hoc crimie inimicꝰ capi talis admittit ad actionẽ.iij. q.v.c. ij.ꝛ de ſymo.licet heli. in fine. de h etiã ſatis notat hoſti.in ſum.de ac cu·§·qs poſſit.ſed q dicunt inimi ci capitales. Nota ꝙ qꝛ ſolũ ratõne inimicitie q̃s repellit ꝛ nõ quecũqꝫ repellit ſ3 capitalis intelligit. quia mors inter eos eſt de facto illato vl fuit intẽtata ſeu ea q ſunt ad mortẽ inductiua aut via vel vulnera gra uia ꝛ letalia ſunt ſecuta ꝛ ſilia q ad puerſitatẽ ꝛ malignitatẽ agẽtis cõ tra paſſum iudicãt manifeſte. ꝓpter qđ pſumit ꝙ ſicut intentauit cõtra iſtũ mortẽ corpalem p illũ modũ.ſ. vulnerãdo.intentaret etiaꝫ p iſtum

crimen hereſis imponēdo. ⁊ ſic voluit ei auferre vitā vellet auferre famaꝫ quare tales inimici capitales a teſtimonio legitime exponūt. Alle ꝺo inimicicie ꝑſertim graues ⁊ ꝑut etiā faciliter mulieres ad inimicitias cōmouētur. ⁊ ſi nō repellūt totaliter tamē dictū eoꝝ debilitant aliqualiter vt nō ſit plena fides eoruꝫ atteſtatiōib⁹ adhibēda. ſed cū alijs adminiculis ⁊ alioꝝ teſtium dictis poſſunt plenā facere probationē ꝑſertim vbi iudex delatū interrogat An ne putet ſe habere inimicū. qui tale crimē ad mortē ſibi ex inimicitia imponere auderet. ſi dicet ita interrogabit que illa ſit ꝑſona. ⁊ tunc iudex aduertet ſi illā perſonā ꝺ qua ſuſpitio eſt ꝙ ex inimicitia depoſuerit denotauit. In tali eñ caſu vbi iudex etiā de cā inimicitie ꝑ alios honeſtos informat. ⁊ alia adminicula nō occurrūt ⁊ alioꝝ teſtiū dicta poterit ſecure talē teſteꝫ repellere. Si vero delata ꝑſona dicet. Nō ſpero aliquē talem hr̄e inimicū licet inter dū brigas cū mulieribus habuerim vel ſi dicet habeo inimicū. ⁊ nō expreſſit debite ſed quendā aliū ꝗ fortaſſis nō depoſuit. tunc dicta talis teſtis etiā ſi alij dicerēt ꝙ cā inimicitie depoſuiſſet. iudex tñ nō debet repellere ſed ad plenā probationeꝫ cū alijs āminiculis cōſeruare. Repiuntur ꝗꝫplures minus ꝓuidi ⁊ circūſpecti qui hmōi depoſitiōes mulierū refutare ⁊ ānihilare querūt dicētes illis ſtandū nō eſſe eo ꝙ ſepiſſime cū rixoſe ſint ex inuidia deponere ſolēt. Hi q̄ ignorāt aſturias ⁊ cautelas iudicū loquūtur ⁊ iudicāt vt ceci de coloribus. de quib⁹ aſtutijs in. xi. ⁊. xij. qōne patebit.

Secūda pars qualiter proceſſus eſt cōtinuād⁹ queſtio ſexta. Et qualiter ſunt teſtes examinādi in ꝑſentia quatuor aliarū perſonarū. ⁊ qualiter delata ē interrogāda dupl̄r.

Am nunc ſe

ſexto querit̄ qualiter proceſſus hmōi aduerſus maleficas in cā fidei ſit cōtinuādus. Cōſiderādum eſt primo ꝙ q̄ in cā fidei ꝓcedit̄ ſūmarie ſimpliciter ⁊ ꝺ plano ⁊ abſqꝫ aduocatoꝝ ⁊ iudicioꝝ ſtrepitu ⁊ figura vt ptꝫ. c. ſtatuta. li. vj. qualiter etiā iſta verba intelligātur ptꝫ extra de ver. ſig. c. ſepe contingit in cle. vbi dicit̄. Sepe cōtingit ꝙ cauſas cōmittim⁹ ⁊ in eoꝝ aliq̄bus ſimpl̄r ⁊ de plano ac ſine ſtrepitu ⁊ figura iudicij ꝓcedi mādam⁹ de quoꝝ ſignificatiōe verboꝝ a multis contēdit̄ ⁊ qualiter ꝓcedi debeat dubitat̄. Nos aūt dubitationem hmōi ꝗꝫtum eſt nobis poſſibile decidere cupiētes hac in ꝑpetuū valitura cōſtitutiōe ſancimus. vt iudex cui taliter cām cōmittimus neceſſario libellū nō exigat. litis cōteſtatōnem non poſtulet tp̄e feriarū ob neceſſitates hoim̄ indultarū a iure ꝓcedere valeat. a mputet dilationem materiā litis ꝗꝫtū poterit faciat breuiorē exceptiōes appellatiōes ⁊ dilatiōes fruſtratorias repellēdo. partiū aduocatoꝝ ⁊ procuratoꝝ contentiones ⁊ iurgia. teſtiūqꝫ ſuꝑfluā multitudinē refrenādo. nō ſic tamē iudec litem obruat. qn̄ ꝓbatiōes neceſſarie admittent̄. citationē ꝺo ac proteſtationē iuramenti de calumnia ſiue de dicenda veritate ne veritas occultet̄ per cōmiſſioneꝫ huius intelligimus nō excludi. hec ibi. Et

q₂ ꝓceſſus vt viſum eſt ſupra. eſt tri pliciter incipiendus. q₂ vł ꝓpter inſtantiam accuſatoris. vł ꝓpter zelū denunciatoris. vł ꝓpter clamorē fame laborantis. ⁊ ꝓceſſus q̄ fit ad inſtantiam ptis accuſantis iudex in hac materia nō dʒ acceptare cū maleficarū facta opere demonū occultant. nec accuſator ꝑ euidentiam facti ſicut in alijs criminalib⁹ ꝓcedere ⁊ ſe defendere pōt immo cōſulere debet accuſatori ꝙ amoueat verbū accuſationis ⁊ ponat denunciationis. ⁊ hoc ꝓpter accuſatoris graue ꝑiculum. Ideo ſuꝑ ſecundū modū q̄ ⁊ vſitatus ⁊ ſimiliter ſuꝑ tercīū in quib⁹ ꝓcedit ⁊ non ad inſtātiam partis. Notandū ꝙ q₂ dictuʒ eſt in p̄cedentib⁹ ꝙ iudex ſpecialit̄ debet interrogare denunciantē qui ſciunt cū eo in tali cauſa ⁊ q̄ p̄nt ſcire. Ideo iudex faciet citari illos teſtes quos denuncians intimauit. ⁊ q̄ magis vident̄ ſcire in facto: ⁊ ſcriptor cōtinuabit ꝓceſſum ſcribēdo ſic. p⁹q̄ attendens ipſe iudex denūciata ſibi hereticalia antedicta fore ex ſui natura eſſe talia ⁊ tam grauia q̄ non poſſunt nec debent cōniuentib⁹ oculis tolerari. cum cedant in o₂probriū diuine maieſtatis ⁊ tam fidei catholice q̄ʒ reipublice detrimentū. deſcendit ad ſe informādū ⁊ ad teſtes examinandū ꝑ modum q̄ ſequit̄.

Interrogatoria ſuꝑ teſtes.

1 Talis teſtis de tali loco citatus iurat⁹ et interrogatus ſi cognoſcit talē exprimendo nomen delati. Et dixit ꝙ ſic.

Item interrogat⁹ de cā cognitionis ⁊ dixit ꝙ ꝓ eo ꝙ vidit ⁊ locut⁹ eſt ſibi pluries. Vel ſic vel al's quia fuerunt ſocij ⁊ exprimenᵗ cauſe cognitionis. Item interroga. de cognitiōis tꝑe. ⁊ dicit ꝙ ſunt decē anni vel tot. Item interrogatus de fama illius ⁊ preſertim ad ea q̄ ſunt fidei. Et dixit ꝙ quo ad moralia eſt homo bone fame vel male. q̄tū autem ad ea que ſunt fidei dixit ꝙ eſt fama in tali loco ꝙ practicat aliqua contra fidem vt maleficus. Item interrogatus q̄d eſt fama. ⁊ dixit.

Item interrogatus ſi viuit vł audiuit talem talia facientē ⁊ dixit.

Item interrogat⁹ vbi audiuit dici ſupradicta. ⁊ dixit ꝙ in tali loco.

Item interrogat⁹ in quoꝝ p̄ſentia. ⁊ dixit ꝙ illoꝝ.

Item interrogat⁹ ſi ex ſua cōſanguinitate aliqui ꝓpter maleficia fuiſſent dudum incinerati vł ſuſpecti habiti: ⁊ dixit.

Item interro. an cū ſuſpectis maleficis habuit familiaritatē: ⁊ dixit.

Item interrogat⁹ de modo ⁊ cauſa ꝙ dicta fuerunt. Et dixit ꝙ ea de cauſa ⁊ tali modo.

Item interrogat⁹ ſi videt̄ ſibi ꝙ talis dixit ſeu fecerit trufatorie ſeu recitatorie ſeu animo indeliberato: vel potius aſſertiue ⁊ animo deliberato. Et dixit ꝙ credit ꝙ fecerit ſupradicta iocoſe ⁊ trufatorie ſeu recitatiue ⁊ nō animo ſic credendi vł aſſertiue.

Item interrogat⁹ de cauſa credētie hmōi. Et dixit ꝙ credit ꝓ eo ſic q₂ ille q̄ dicebat ridēdo dixit. Et de iſtis eſt multū diligenter inquirendum. q₂ nonunq̄ʒ dicant aliqui recitando alioꝝ verba vel trufando vel cōferendo vt alios alliciant vel incitent. lʒ etiam interdum aſſerendo vel affirmando.

Item interrogatꝰ ſi hec deponit
odio vel rancore ſeu dimittit amo-
re vł fauore. Et dixit ꝙ ⁊c. Et ſequi
tur iniunctū eſt ſibi tenere ī ſecretū.
Acta ſunt hec in tali loco die tali i
pńſentia talium teſtiū vocatoꝝ ⁊ ro-
gatoꝝ. ⁊ mei notarij ſeu ſcriptoris.
Ubi ſemꝑ aduertendū ꝙ in tali ex-
amine ad minus ꝑſone quinqꝫ de-
bent pńſentes eſſe. ſ. iudex inquirēs
teſtis vel denuncians. Reſpondēs
vel ipſe delatus poſtea comparens
Tercius eſt notarius ſeu ſcriptor.
vbi deeſt notariꝰ ⁊ tunc adiungat ſi
bi alium honeſtū q̄ duo ſuꝯplebūt
vices notarij vt ſupra tactū eſt. ⁊ ħ
apoſtolica autoritate qua tunc in il
lo actu fuguntᷣ. vt ſupra in ca. vt of-
ficiū. de here. li. vj. Et duo honeſti
viri tanqꝫ teſtes coꝝ q̄ deponuntur
Itē aduertendū ꝙ teſtis citatꝰ de-
bet etiā eſſe iuratus. i. vt pńſtet iura
mentū mō quo ſupra de dicenda ve
ritate. alꝰs falſe iſcriberetᷣ citatꝰ ⁊ iu
ratꝰ Cōſilr̄ examinentᷣ alij teſtes.
Quibꝰ examinatis. Si iudex vide-
at factū eſſe ꝓbatū plene: vel ſi nō
plene tñ eſſe maxima inditia ⁊ ſu-
ſpitiones vehementes. Et nota ꝙ
loquimur nō de leui ſuſpitōne que
ex leuibꝰ coniecturis oritᷣ. ſꝫ ꝙ mul-
tū diffamata ē ſuꝑ maleficia puero
rū iumentoꝝ ⁊c. Tūc iudex ſi timet
de fuga delati vel delate faciet euꝫ
capi. ſi aūt nō timet de fuga faciat
eum citari. Et ſiue capiatᷣ ſiue non
prius faciat iudex eius domū im-
prouiſe ſcrutari ⁊ cuncta ſcrinia ape
riri ⁊ ī angulis pixides ⁊ oīa inſtru
menta tolli q̄ reperiuntᷣ. Et ſic con-
ſtituto iudex collectis his de qui-
bus eſt delatus ⁊ de his de quibus
eſt ꝑ teſtes conuictus vel habitus
ſuſpectus formet interrogatoria ſu
per illis ac inquirat habito ſecū no
tario ⁊c. vt ſupra. pńſtito priꝰ corpo
rali iuramento ad quatuor dei euā-
gelia de dicenda veritate tam de ſe
qꝫ de alijs. Et hoc ꝑ modū q̄ ſequi-
tur cōſcribantᷣ etiā ſingula.

Interrogatoria generalia ſuper
maleficā aut maleficū. Et eſt primꝰ
actus.

Talis de tali loco delatꝰ iu-
ratus ſuꝑ quatuor dei euan
gelia corporaliter tacta taꝫ
de ſe qꝫ de alijs dicere veritatem. ⁊
vnde interrogatꝰ vnde eſt ſeu vnde
originem traxit. Et ꝛpendit ꝙ tali
loco talis dioceſis.

Item interrogatus q̄ ſunt eiꝰ pa
rentes ſi ſunt viui vel mortui. Et re
ſpondit ꝙ viui in tali loco vel mor
tui in tali. Item interrogatꝰ. vtꝝ
naturali morte vel incinerati. ⁊ di-
xit ꝙ tali. Ubi nota ꝙ hoc fit q2 vt
plurimū vt in ſecunda pte opis pa
tuit malefice ꝓprios infantes de-
monibus offerunt aut eos inſtruūt
⁊ cōiter tota ꝓgenies exiſtit īfecta
Et vbi deponentes affirmaſſent et
ipſa negaret iam eſſet ſuſpecta.

Item interrogatus vbi fuit nu-
tritus. ⁊ vt in pluribus cōuerſatus
⁊ dixit q' in tali loco vel tali. Et ſi
videat ꝙ mutauit locū ꝓpriū q2 for
te mater nō fuit ſuſpecta nec aliq̇s
ex parentela. ⁊ tamen conuerſatus
in alieno ⁊ pńſertim in locis in q̄bus
conſueuerūt malefice vigere inter-
rogabitᷣ ſic. Item interrogatꝰ q̄
re mutauit ſue natiuitatis locū ⁊ ſe
tranſtulit ad cōmorandū in tali lo-
co vel talibꝰ. ⁊ dixit ꝙ ex tali cauſa.
Item interro. ſi in dictis locis vł
alibi audiuit loqui de materia ma-

leficarũ puta q tempeſtates cõcitate vel iumẽta maleficiata ⁊ vacce liquore lactis priuate ⁊c̃. de tali materia de qua eſt delata. ⁊ ſi dicit q ſic. Interrogetis. Itẽ intero. qd audiuit loqui. Et ſcribant ſingula que dicet. Si autẽ negat ⁊ dicit ſe nihil audiuiſſe tũc ſic. Item interroga ſi credit maleficas eſſe ⁊ q talia poſſint fieri que referunt vt tẽpaſtates cõcitare. iumẽta inficere ⁊ homies ⁊ dixit. Et nota q malefice vt plurimũ negãt prima fronte. vnde ſuſpitio oritur magis q̃ ſi reſpõderent ſi ſint aut nõ ſint cõmitto ſupioribus vnde ſi negãt tũc interrogetur.

Itẽ interro. qd ergo vbi cõburũt tunc innocẽter ↄdemnant. ⁊ dixit.

Interrogatoria pticularia ſuper eoſdem.

Duertat iudex q nõ pcra
a ſtinet ſubſequẽtes interro
gatiões ſed indelate pponat. Itẽ interrogatus cur cõmunis ppls eã timeret. ⁊ dixit. Itẽ interrogatus an ſciret ſe eſſe diffamatã. ⁊ q odio hrẽt ⁊ dixit. Itẽ interro. cur illi pſone obiecit dicendo. tu nõ trãſibis impune. Et dixit Itẽ interrogat⁹ qd mali ſibi feciſſ3 illa pſona q talia verba in ei⁹ damnũ ptuliſſet. ⁊ dixit. Et nota q h interrogatio ẽ neceſſaria vt deueniatur ad fundamẽtũ inimicicie. q2 in fine delata allegabit inimicitiã ſed vbi nõ ẽ capitalis ſed mõ muliebris cõcitata nõ impedit. Hoc em̃ ẽ maleficarũ pprĩũ cõcitare aduerſu3 ſe. vel vbis inutilibus aut factis. puta q2 petit ſibi pſtari aliqd. aut infert ei damnũ aliqd in orto ⁊ ſilia. ad h vt occaſiõ3 recipiãt ⁊ ſe manifeſtãt in vbo vel in ope. quã manifeſtatõ3 habẽt facere ad inſtantiã demonu3 vt ſic peccata aggrauent iudicũ dũ manẽt impunita. Nota etiã q talia faciũt nõ in aliorũ pñtia vt ſi deponens vellet teſtes pducere non haberet. Nota etiã q incitant a demonib⁹ vt a multis maleficis ⁊ poſt incineratis experti ſumus. ita q ↄtra ipſarũ voluntatẽ hñt incitare ⁊ maleficiare. Itẽ interro. quõ effect⁹ potuit conſequi ſup minas vt puer aut iumentũ tã cito maleficiaret. et dixit. Itẽ interro. iterũ ⁊ q̃re dixiſti q nunq̃ deberet habere ſanu3 diem. ⁊ ita factũ eſt. ⁊ dixit. Ite3 ſi oĩa negat. interroget de alijs maleficijs alijs teſtib⁹ illatis puta i iumentis vel pueris. Item interro. cur viſa fuerit in cãpis vel in ſtabulo cũ iumẽtis tangẽdo put interdũ ſolẽt facere. ⁊ dixit. Ite3 interro. cur terigit pueru3. ⁊ q poſtea male habuit. ⁊ dixit. Ite3 intero. quid egit in campis tpe tẽpeſtatis. ⁊ ſic de multis alijs. Item vnde q cũ habeat vnã vaccam aut duas q pl⁹ abũdat in lacte q̃ vicine habentes quatuor aut ſex. Item cur manet in ſtatu adulterij aut cõcubina. lic3 nõ deſeruiãt ad ppoſitũ tñ ſuſpitionem generãt amplius q̃ ſup pbas ⁊ honeſtas delatas. Et nota q ſepius ſup articulos cõtra eam delatos interrogãda eſt vtrũ maneat in eode3 ppoſito aut nõ. Qua cõfeſſione pacta ⁊ ſcripta ſiue ad partẽ negatiuã ſiue affirmatiuã ſiue ſub ambiguo ſcribat poſtea. Acta ſunt hec in tali loco ⁊c̃. vt ſupra.

Queſtio ſeptima in qua varia dubia declarant ſuper pmiſſa interrogatoria ⁊ reſponſiones negatiuas. an delata ſit incarcerẽda. ⁊ quando

pro manifeſte deprehenſa in hereſi
maleficarum ſit habenda. Et eſt ac-
tus ſecundus.

Uertur prio

q quid agendum ſi vt pluri
mū cōtingit pſona delata
omia negat. Reſpondet. Judex ha
bet circa tria attendere. ſ. ſuper infa
miā. ſuper indicia facti. et ſup dicta
teſtiū. ſi videlicet omia inſimul con
currūt. aut non. ſi omnia inſimul vt
plurimū etiā contingit eo q maleſi
ce ſtatim pter forefacta in aliqua
villa aut ciuitate infamātur. indicia
etiā facti ſunt pre oculis. puta i pu
eris maleficiatiſ aut in iumētis que
ſeptus inficiūtur aut lacte priuātur
numerus etiā teſtium eſt inſcriptus
qui licet ſint ſingulares. puta quia
vnus depoſuit q puerū ſibi maleſi-
cauerit. alius vero iumentū. terci9
vero ſup infamiā. et ſic de alijs. Tā
in ſubſtātia facti concordāt puta in
maleficijs. et q vt malefica ſit inſpe-
cta. et iſti teſtes licet nō ſufficiāt ad
cōdemnādum abſqz infamia vel eti
am cum infamia. vt ſupra tactuz eſt
queſtione tercia. tamē cum indicijs
facti poſſet ex his tribus inſimul re
putari. non vt ſuſpecta vehementer
aut violēter de quibus ſuſpitōibus
inferius declarabit. ſed reputari vt
manifeſte deprehēſa in hereſi male
ficarū vbi videlicet teſtes idonei id
eſt nō ex inimicicia et ſufficientes in
nūero puta ſex octo vel decē iurati
cōcurrerēt. et pſequēter deberet pe-
nis in. c. ad abolendā. §. preſenti. de
here. ſubiacere. et. c. excōmunicam9.
ij. et hoc ſiue crimen ſit faſſa ſiue nō
et hec ſic probātur. Nā qd dictū eſt
q vbi oia tria pfata cōcurrūt tūc p
manifeſte dephenſa in hereſi dz re-
putari nō eſt intelligēdū q neceſſa
rio oia tria incurrere ſz pbat ſic per
argumentū a fortiori. Nā vnūqdqz
p ſe inter illa duo que ſunt iudiciuz
facti. et teſtiū pductio legitima pōt
reddere aliquē vt pro deprehēſo in
heretica prauitate habeat. qātomagis
gis vbi ambe probatiōes piter con
currūt. Nā iuriſte vbi querūt quot
modis de iure aliquis habet p ma-
nifeſte dephenſo in heretica praui-
tate. Reſpondēt q tribus vt notat
bernā. in glo. ordinaria. in. c. ad abo-
lendā. §. pñti. et ver. deprehenſi. ex-
tra de here. et tactū eſt ſupra in qōne
prima. in principio opis. ſ. facti eui-
dentia. puta qr publice pdicauit he
reſim. hic autē ponimus indiciū fa-
cti pter publicas minas quas intu
lit. Dicēdo nunqz ſanos dies habe
bis vel ſimile et effectus fuit ſubſe-
cutus. ſequit vel legitima pbatione
per teſtes. vel tercio ex ppria cōfeſ-
ſione. vnde ſi vnūquodqz illorū per
ſe facit et reddit aliquē tanqz mani-
feſte ſuſpectū. quātomagis inſimul
iungēdo infamiā et indicia facti cuz
teſtiū depoſitione. licet ibi dicatur
euidēs factum et hic indiciū facti. et
hoc eſt qr dyabolus non manifeſte
opatur ſed occulte. Dāna aūt et in
ſtrumenta maleficij que reperiūtur
dāt indiciū facti. vnde vbi euidens
factū in alia hereſi ſolum ſufficeret
hic adiūgimus tria. De ſecūdo vo
q talis deprehēſus licet negaret tā
iuxta illa capitula eſſet puniendus
ſic pbatur. Nā dephenſus facti eui
dentia vel per teſtes aut fatetur cri
men vel nō. ſi fatet et eſt penitēs tra
dendus eſt brachio ſeculari vltimo
ſupplicio feriēdus. iuxta. c. ad abo-

lendaꝫ. vt ſupra. eſt carceri ꝑpetuo detrudend⁹: iuxta. c. excõicam⁹. ij. Si aũt nõ fateť ſed ſtat in negatiua eſt vt impenitens tradend⁹ poteſtati curie ſecularis animaduerſione debita puniend⁹. vt notat Hoſtien. in ſum. ti. de here. qualiter deꝑhẽdanť. Sic ꝫ ꝯcludiť ꝙ ſi iudex iſto mõ ꝓcederet ſuꝑ interrogatoria ꝛ teſtiũ depoſitiões. cũ vt dcm̃ eſt in cauſis fidei ſummarie ſimpliciter ꝛ de plano ꝓcedi põt. ꝛ ipſaꝫ delatã carceri deputareť ad temp⁹ vel ad ãnos plures. ſi forte poſt annum ſqualorib⁹ carceris depſſa crimina fatereť nõ iniuſte ſed iuſte ꝓcederet. Attamen ne videať ſñiam ꝑcipitare immo ſm oẽm equitatem ꝓcedere. q̃rit q̃d ꝯñr agendũ ſit.

Queſtio octaua ꝛ ꝑcedenti anneꝫa an ſit incarceranda: ꝛ de mõ capiendi: Et eſt actus tercius iudicis.

N vero ſuper negatiuas reſponſiones malefica ſit carceri ad cuſtodiaꝫ mancipanda: vbi ꝑfata tria cõcurrunt. ſ. fama. indicia facti. ꝛ ꝓductiones teſtiũ aut ſub cautõne fideiuſſoꝝ dimittenda vt denuo citata reſpondeat. Reſponderi põt ex trib⁹ opinionib⁹. Primo eñ aliq̃ꝝ ſententia eſt ꝙ carcerib⁹ ſit mancipanda. ꝛ nullo mõ ſub cautione dimittenda. ꝛ hi innituť rõni tacte i ꝑcedenti queſtione. q꞉ vicꝫ habetur ꝓ manifeſte depꝛhenſa vbi illa tria concurrunt. Alij võ ꝙ ante incarceratione̅ poteſt cautioni fideiuſſorũ relinqui. ita ꝙ ſi fugam caperet ꝙ tunc ꝓ conuicta habereť. lꝫ poſt incarceratione̅ ſuꝑ negatiuas rñſiones non ſit cautioni vť manu leuatẽ relinquenda. quando vicꝫ illa tria cõcurrunt ſupra notata. eo ꝙ tunc non poſſet ſententiari et plecti ad mortem. ꝛ hic innititur conſuetudini. Tercij ſunt qui dicunt ꝙ nõ ſit danda infallibilis regula. ſed iudici ſit relinquendũ vt ſm dicta teſtium ꝛ infamiã ꝑſone. ꝛ ſi indicia facti concurrunt tanto grauı⁹ diſcernať per modum patrie ſeruando et conſuetudinem. concludentes ꝙ ſi non poſſet habere fideiuſſores notabiles ꝛ fortaſſis ſuſpecta de fuga ꝙ tunc carceri mancipeť. ꝛ hec tercia videtur rõnabilior. ſic tamen ꝙ debitus ſerueť modus q̃ ſtat in tribus. Primo vt domus eius quantum poſſibile eſt perluſtretur ſub ꝛ ſupra in omnibus angulis foſſis et ſcrinijs. ꝛ ſiquidem famoſa malefica exiſtit. tunc abſq; dubio niſi prius ſint ab ea occultata varia inſtrumenta reperiuntur. ſicut ſupra tactum eſt. Secundo vt ſi habet ancillam aut conſodales ꝙ ꝛ ille vel ille ſeorſum includantur etiam ſi nõ ſint delate. preſumitur eas non latere ſecreta aliqua illi⁹ delate. Tercio ꝙ in capiendo ſi in domo ꝓpria capitur. ꝙ non detur ei ſpacium intrandi cameram. eo ꝙ tunc ſolent certa maleficia accipere ꝛ ſecum deferre pro taciturnitate procuranda. Ratione cuius incidit dubium. An modus capiendi maleficas qui ab aliquib⁹ obſeruať vbi a famulis ſubito a terra eleuať ꝛ in ſporta ſiue ſ ſpatulis ne terrã vltra tangat deferatur: ſit licit⁹. Reſponderi poteſt ex canoniſtarũ ꝛ quorundã theologorũ ſententia ꝙ licitũ ſit hoc triplici reſpectu. Primo q꞉ vt in queſtione

introductoria hui⁹ tercie partis pa
tuit plurimorum ſententia. immo tali
um doctorum quorum dicta reprobare
nemo audet. vt Hoſtienſ. Goffre.
eſt q licitū eſt vana vanis cōtunde
re. Experientia deniq immo et ma
leficarum faſſiones demonſtrant q ſe
plus p talem modū capte taciturni
tatis maleficiū amiſerūt immo q̄
plures incinerande petentes vt ſal
tem pede vno terrā tangere pmitte
rent. dum eis fuiſſet denegatū et in
fine ſciſſitatū cur tū terram tangere
optaſſent. Reſponſum q ſi tetigiſ
ſent ſeipas liberaſſent multis alijs
fulminibus interemptis. Alia cau
ſa nā hoc ipm manifeſtū exiſtit. vt i
ſecunda pte operis patuit q in pu
blica iuſticia omnes vires malefi
cij frangunt quo ad pterita. ſȝ quo
ad futura niſi de nouo ei a diabolo
ſuccurrat in maleficio taciturnita
tis omia crimina fatet. Dicam⁹ er
go iuxta aplm. Quecunq verbo vl
opere agimus omia in noie dni no
ſtri ieſu xpi fiant et ſiquidē innocēs
fuerit ſȝ captio non ei nocebit. Ter
cio reſpectu. qr ſi ſm doctores lici
tum eſt p vana opa maleficia tolle
re. qr in hoc cōcordant oēs lȝ diſcre
pant in illo q illa vana nō debeant
eſſe illicita. Vn dictum Hoſtien. vbi
dicit q licitū ſit vana vanis cōtun
dere. gloſat ab alijs. nota q dicit va
nis: nō aūt illicitis. a fortiori licitū
eſt maleficia impedire. ad quod im
pedimentū hic reſpectus habet et
non ad aliqd illicitū exercendum.
Notat inſuper iudex q eſt duplex
incarceratio. vna ad penā vbi crimi
noſi ponunt. Altera ad cuſtodiam
tm. et hec in pretorio fit. Et he due
cuſtodie notant in capi. multorum q̄
rela. vt ſupra. vnde ad minus ad cu
ſtodiam eſt incarceranda. ſi aūt le
uia eſſent p quibus eſſent accuſa
ta: ita q nō eſſet infamata nec eēnt
indicia facti in pueris et iumentis.
tunc remittat ad domū. ſed qr fami
liaritatem habuit forte cum malefi
cis et nouit eorum ſecreta. det fideiuſ
ſores. quos ſi habere nō poteſt. iu
ramentis et penis aſtricta domum
non exeat niſi vocata. ancille aūt et
domeſtici de quib⁹ ſupra ad cuſto
diam et nō ad penam detineant.

Queſtio nona quid agendū poſt
captionē: et an deponētiū noia ſint
ei manifeſtanda. et eſt act⁹ quart⁹.

Do autē poſt

d captionē fiunt. ſed qd pri
mū inter illa iudici relin
quit. ſ. defenſionū conceſſio. et i lo
co torture nō tū p torturā examina
tio. Primum nō dat niſi petierit.
Secundū nō fit niſi pri⁹ ancille ſeu
conſodales ſi habuit in domo exa
minent. Procedam⁹ tamen ordine
poſito. Si delata dicat ſe innocen
tem et q falſe ſit delata. et q libent
velit tales accuſatores inſpicere et
eos audire. tunc ſignum eſt q petit
defenſiones. Sed an iudex teneat
ei deponentes manifeſtare et ad cō
ſpectū eius preſentare. Hic aduer
tat iudex q nullū illorum tenet facere
nec noia manifeſtare. nec ad cōſpe
ctū pſentare niſi deponētes p ſe. et
ſponte ad hoc ſe offerunt. vt vicȝ co
rū aſpectib⁹ pſentent. et ea q̄ depoſu
rūt eis in faciē obijcere. q aūt non
tenet iudex. et hoc ppter piculū de
ponentiū pbat. Nā lȝ diuerſi ſum
mi pontifices diuerſa ſenſerūt. nul
lus tū vnq ſenſit q iudex teneret i

tali cã delato noia deponentiũ manifeſtare nec etiã accuſatorum. lz h nõ ꝓcedim⁹ ꝑ modũ accuſationis. ſed poti⁹ aliqui ſenſerũt ꝙ in nullo caſu liceret. aliq vo ꝙ̃ in aliquo. Tandem aũt Bonifacius octau⁹ ſtatuit vt pz in ca. ſtatuta. §. inhibem⁹. li. vj. vbi ſic dicit. Inhibem⁹ tñ ꝙ ſi accuſatorib⁹ vel teſtib⁹ in cauſa hereſis interuenientib⁹ ſeu deponentib⁹ ꝓpter potentiã pſonarũ cõtra q̃s inqrit. videant eps ꝛ inqſitor.

Nota tu ꝑ inqſitore ꝛ epo iudicẽ quẽcunqꝫ ꝯ maleficas ꝓcedentẽ ex conſenſu epi ꝛ inqſitoris. qꝛ idẽ eſt ꝛ vices ſuas cõmittere pñt vt in q̃ſtiõe introductoria patuit. vñ ꝛ tal' iudex qcunqꝫ etiã ſecularis ꝓcedit apl'ica auctoritate. ꝛ nõ ſolũ imperatoria. ſequit. graue piculũ iminere: ſi cõtingat fieri publicationẽ eorũdẽ ipoꝝ noia nõ publicent ꝛc. Et ſequit infra. ceſſante vo periculo ſupradicto. accuſatoꝝ vl' teſtiũ nomia ꝓut in alijs fit iudicijs publicent. Attendat etiã circũſpect⁹ iudex de potentia pſonaꝝ. qꝛ illa eſt triplex. ſcꝫ potentia generis ꝛ familie. potentia pecunie. ꝛ potentia malicie: q̃ pl⁹ tenenda eſt ꝙ̃ alie due ꝙ ex illa teſtib⁹ grauia picula poſſent imminere ſi eis ꝯ quos depoſuerũt eorũ noia publicarent. ꝛ ratio eſt. malus eñi eſt piculũ noia teſtiũ publicare alicui delato paupi habenti in malis complices rebelles ꝛ homicidas q nihil habent niſi pſonã pdere. ꝙ̃ generoſo vl' diuiti abundanti in tpalib⁹. qd aũt ſit graue piculuꝫ ꝛ quale declarat Io. an. ſup pdicto ver. piculũ. dicens ita piculũ. qꝛ timet mors. vl' detrũcatio ipoꝝ vl' filioꝝ vl' parentũ ſuoꝝ. vl' deuaſtatio ſubſtantie vl' his ſil'ia. Aduertat inſup iudex ꝙ cũ apl'ica auctoritate ex bñplacito ordinarij in his ꝓcedit. qd ad illud ſecretũ. ſ. de nõ reuelando teſtificantiũ noia tam ipſe ꝙ̃ oẽs alij aſſeſſores q depoſitiones teſtiũ interfuerũt aut in futuꝝ circa ſniam ferendã intereſſe poterunt tenent ſub pena excõicatiõis quã cõtra eos ſi oppoſitũ fecerint eps fulminare poterit. ꝛ ita ne reuelent a principio ꝓceſſus ad minus implicite fulminauit. Vñ in alleg. ca. ſtatuta. §. ꝛ vt eorundẽ. ita dr. Et vt eorundẽ accuſatorũ ꝛ teſtiũ periculis efficacius occurrat ꝛ cauti⁹ in qſitionis negocio ꝓcedat pñtis cõſtitutionis auctoritate ꝑmittimus ꝙ eps ꝛ inqſitores tu itellige ſicut ſupra poſſint indicere illis qbus vt ꝑmiſſum eſt ꝓceſſum hmõi explicabunt. ꝛ in eos archana cõſilij ſeu ꝓceſſus ſibi ſub ſecreto ab eiſdẽ epo ꝛ inqſitorib⁹ patefacta ꝑter ipoꝝ licentiã alijs patefacerent excõicationis ſniam quã ex ſecreti violatiõe ipo facto incurrant ſi eis videbit ꝓmulgare. Notandũ vlteri⁹ ꝙ ſicut pena annexa eſt vbi noia teſtiũ indebite publicarent. ita pena eſt annexa vbi indebite occultarent. ſ. illꝫ qbus merito ſunt manifeſtanda. ſ. peritis ꝛ aſſeſſorib⁹ de quoꝝ ꝯſilio eſt ad ſniam ꝓcedendũ. vl' vbi non publicerent vbi ſine periculo teſtium publicari poſſint. vt in dicto capi. ſtatuta. circa finẽ ſequit. Ceterũ in oib⁹ ꝑcipim⁹ tam epos ꝙ̃ inquiſitores purã ꝛ ꝓuidã intentionem habere ne accuſatoꝝ vl' teſtiũ noia ſupprimendo. vbi eſt ſecuritas periculũ eſſe dicant nec in eoꝝ diſcrimine ſecuritatem aſſerant vbi tale

periculū immineret ſup hoc cōſciē
tias coꝝ onerantes. vbi Archi. ita
dicit. O tu q̄cunq; iudex in tali ca
ſu bene aduerte verba iſta nā nō di
cit leue ꝑiculum ſi graue. noli igit
reū priuare iuris ordie ſine magna
cauſa. qm̄ hoc fieri nō pōt ſine offē
ſiōe dei. ⁊ notandū eſt lectori ꝙ q͛
oīa ꝓcedentia ⁊ etiā ſequentia vſ
q; quo ꝑueniat ad modos ſententi
andi abſq; pena ſanguinis in qui
bus eccl'iaſticus iudex iudicare ha
bet fieri poſſunt cum cōſenſu dioce
ſanoꝝ ꝑ ſecularem iudicem ideo nō
impediat lectorem ſi in ca. allegat
iudex eccleſiaſtic⁹ ⁊ nō ſecularis q̄
modos ſententiandi ſup ſanguinē
capiet ex modis ſententiandi ⁊ pe
nitentionandi ordinarioꝝ.

Queſtio decima qualiter ſunt de
fenſiones concedende cū deputati
one aduocati. ⁊ eſt actus quint⁹.

Igit defen
ſiones petit quō concedi
poſſunt vbi noīa teſtium
omnino occultant. Dicendū ꝙ de
fenſio ſtat in trib⁹. Primo vt ei ad
uocatus deputet. Secundo vt illi
aduocato nomina teſtiū non publi
cent nec ad ſecretum etiā tenendū
ſub preſtito iuramento ſed informe
tur de ſingulis cōtentis in ꝓceſſu.
Tercio delati cauſa quantū poteſt
in meliorē ꝑtem interꝑtet ſine ta
men ſcādalo fidei ⁊ damno iuſticie
vt patebit. ⁊ ꝓcurator pari forma
cui ꝓceſſus toti⁹ copia. ſuppreſſis
tū teſtiū ⁊ deponentiū noīb⁹. ⁊ idē
aduocat⁹ etiā ꝓcuratorio noīe ꝓce
dere poterit. Quo ad primū. Nota
tur ꝙ aduocat⁹ non deputat ad bn̄
placitum delati. puta quia vellet ha
bere vnum ad ſuum placitum de ſti
lo omnino caueat iudex non conce
dere hominem litigioſum. maliuo
lum q̄ faciliter pecunijs poſſit cor
rumpi. ꝑut ſepe tales inueniuntur
ſed concedat ſibi virum ꝓbum ⁊ de
legalitate non ſuſpectum. Et nota
re debet iudex quatuor in aduoca
to. que ſi obſeruata fuerint ab ad
uocato ꝑmittat eum aduocare. al's
habet eum refutare. Nam aduoca
tus primo debet examinare quali
tatē cauſe. ⁊ ſi viderit eā iuſtam tūc
ſi voluerit aſſumat eam. ſi vo iniu
ſtam renuat. vn̄ diligenter cauere
debet ne cauſam aſſumat iniuſtā ⁊
deſperatam. Verū ꝙ ſi ignoranter
ab initio acceptauit cām ⁊ cuʒ hoc
pecuniā. in ꝓceſſu tn̄ cognouit cau
ſam deſperatā. tūc ſic clientulo ſuo
id eſt delato ꝓ quo cām aſſumpſit:
nō cōſuluit vt cederet ſalariū rece
ptuʒ tenet reſtituere ſm̄ Goffre. qd̄
ꝓbare videt ꝑ. C. de iudi. rem non
nouā. Licʒ Hoſtien. dicat oppoſi
tū. ſ. de ſalario reſtituendo. niſi in
duſtrioſe feciſſet. Vn̄ ſi nequam ad
uocat⁹ clientulū ſuū ſcient inducat
ad defendendū cām iniquā ad dam
na ⁊ ad expenſas tenet. C. de adui
tu. nō eſt ignotū. Secūdū ꝙ obſer
uare dʒ vt ſeruet in aduocando tria
Primo modeſtiā vt nō ꝓcacit nec
conuiciando nec vociferando ꝓpo
nat. C. eo. qm̄. Secundo veritatem
ſcʒ vt nō mentiat. falſas rōnes vel
ꝓbationes inducēdo. nec falſos te
ſtes aut iura ſi perit⁹ eſſet. nec dila
tōes petat ꝑſertim in hac cauſa vbi
ſummarie ſimpliciter ⁊ de plano. vt
ſupra in queſtiōe ſexta tactū eſt. et
tangit. iij. q. vij. hec tria. Et tercium
qd̄ obſeruat eſt ex ꝑte ſalarij qd̄ mo

derať ſm cõſuetudinē regionis. de qua materia tractať. iij. q. vij. §. ar. cenť. ⁊. §. tria. Sed ad noſtrū ꝓpoſitū redeūdo. Iudex ita pſcriptas conditiones aduocato ꝓponat. ⁊ in fine adiūgat ne fautoriā hereſis incurrat. q₂ tūc excōicatus eſſ₃. iuxta ca. excōicamus. j. §. credētes. Nec valet ſi dicat iudici ꝙ non defendit errorē ſed pſonā. q₂ nō debet defendere quouiſmodo vt non procedať ſūmarie ſimpliciter ⁊ de plano qđ faceret ſi petere vellet oīno dilationes. vel immiſcere appellatōnes. q̄ omīa refutātur. vt ibi in qōne ſexta recitaťq₂ licet errorem nō defendat cū ſic dānabilior ipſis maleficis eēt ⁊ potius hereſiarcha ꝗ̄ heretic⁹ maleficus. vt patet. xxiiij. q. iij. qui illorum. tum q₂ indebite defendit iam ſuſpectū de hereſi tanꝗ̄ fautorē₃ ſe facit. ⁊ nō ſolū leuiter ſed ⁊ vehemēter ſm defenſionē quā fecit. ⁊ debet abiurare publice corā epo. iuxta. c. accuſatus. frequēter allegatum. hec ad longū poſita ſunt nec paruipendat iſta iudex. q₂ ex aduocato ſeu ꝓcuratore vbi falſe ꝓcedere nititur. plurima pericula euenire ſolēt. Vñ iudex oīno debet eū refutare ⁊ ꝓcedere ſm acta ⁊ probata vbi rephenſibilis aduocatus fuerit. Veruntamē ſi iudex habuerit aduocatū irrephenſibilē pro delato virū zeloſum ⁊ iuſticie amatorē noīa teſtiū ei idicare poterit. ad ſecretū tñ tenendu₃ ſub preſtito iuramento.

Queſtio. xv. quid faciet aduocatus cum ſibi nomia teſtiū nō publicātur. actus ſextus.

Vod ſi queritur. Quid ergo aduocat⁹ etiā ꝓcuratori noīe ꝓ delato faciet vbi nec ſibi nec cliētulo ſuo nomia teſtiū publicātur. quā tñ publicationem delatus ſumme affectaret. Reſpōſio. informationē capiat a iudice de ſingulis in ꝓceſſu cōtentis. ⁊ ſiquidem copiā habere velit. ſupp̄ſſis tamen noībus teſtiū tradatur ſibi. ⁊ ſic informatus accedat delatū ⁊ ſingula ſibi ꝓponat. et ſi materia poſtulat. vtpote q₂ multu₃ oneroſa delato. cū ad penitentiā quātū pōť horteť. Et delatus vbi iterū atqꝫ iterum inſtat vt ſibi teſtes publicētur Reſpōdere pōt ex factis que cōtra te delata ſunt cōiecturare teſtes poteris. na₃ tali maleficiatus eſt puer aut iumentū. aut tali mulieri ſeu viro dixiſti eo ꝙ talē re₃ quā petebas tibi ꝯpreſtare nolebat. tu ſenties ꝙ melius fuiſſet vt mihi rem accōmodaſſes. poſt que verba talis infirmatus ſubito facta tua vt teſtimonia clamāt. que plus ponderātur ꝗ̄ teſtimonia verborū. vel etiā tu ſcis te infamatā. ⁊ a lōgo tpe ſuſpecta₃ de multis maleficijs ⁊ dānis hoīb⁹ illatis ⁊ ſic replicādo finaliter ad hoc deueniet ꝙ ip̄a aut iimicicias allegabit aſſerēs ſibi ex iimicicia obiecta. aut dicet. Fateor me dixiſſe hec vba. ꝫ nō aio nocēdi. Quare aduocatus tūc iudici ⁊ aſſeſſorib⁹ de p̄mo vic₃ de iimicicia hab₃ ꝓponere ⁊ iudex inqrere. Et ſiquidē illa capitaľ īueniret. vtpote. q₂ inter maritos vľ ꝯſanguineos fuiſſet mors intētata vel ſecuta vel alicui⁹ criminis inculpatio. vñ q̄s foret plectēd⁹ p publicā iuſticiā. vľ fuerūt vulnera grauia ex ꝯtrouerſijs ⁊ brigis illata. tūc ꝓuidus iudex cū ſuis aſſeſſoribus diſcutiet an ex pte delate iimicicia ag

grauatur vel ex parte deponētis. puta qꝛ marit⁹ aut amici delate alios ex parte deponētis iniuste oppꝛeſſerūt tūc quidē ſi nō aſſunt indicia facti in pueris ſeu iumentis ſiue hoībus maleficiatis nec etiam aſſunt alij te ſtes aut etiā ꝙ publica infamia nō laborat. tūc preſumitur ꝙ rōne vindicte cōtra eam depoſuerit. ⁊ eſt delata oīno abſoluēda ⁊ libere dimittēda ſub debita cautione de non vindicādo ⁊c̄. vt moris iudicum eſt. Sꝫ querit. Katherina habet puerū maleficiatū ſeu ipa ꝑ ſe eſt maleficiata ſeu in iumentis ꝑcepit plurima dāna. ⁊ ſuſpicatur ſuper illā cuius maritus aut cōſanguinei etiā ꝑ prius iniuſte ſuū maritū aut cōſanguineū oppreſſerūt in publico iudicio Vñ cū hic duplex ſit inimicicia ex parte deponētis. qꝛ inimicatur rōne maleficij illati ⁊ rōne infamie iiuſte obiecte ſuo marito aut cōſanguineo. ē ne eius depoſitio repellēda aut nō ⁊ quidem ex vna parte videtur ꝙ ſic. qꝛ inimicicia ibi eſt ex altera. ꝙ non qꝛ profert indicia facti. Rñdetur ꝙ in caſu quo nō aſſunt alij deponentes. nec etiā publica laborat īfamia cōtra delatā. tunc nō ſtatur eius depoſitioni tm̄ ſed repellitur. ⁊ delata. tamē redditur ſuſpecta ſi ⁊ inquātum morbus eſt maleficioſus ⁊ nō ex naturali defectu ⁊ qualiter hoc cognoſcitur inferius patebit ꝙ canonice eſt purgāda. Sed ſi iterū querit an alij deponentes etiā habent ſup indicia facti primū deponere que ipſis aut alijs contigerūt. aut ſolū ſuper infamiā. Reſpondetur ꝙ ſi ſuper aliqua indicia facti deponunt bene quidē. ſi autem tm̄ ſuper infamiā ⁊ ita in re exiſtit. tunc iudex licꝫ repu

lerit deponentē ꝑpter inimiciciā tm̄ indiciū facti qd̄ protulit. ⁊ oñdit iudex ex alijs teſtibus que ſuper infamiā depoſuerūt capiet pro interſigno ſup ſuſpitionē vehementeꝫ ex qua ipſa delata detenta iudicari poterit a iudice ſuper triplicēꝫ penā. ſ. canonice purgatiōis. ꝑpter infamiam. Juxta ca. inter ſollicitudines. extra de pur. ca. Jteꝫ ſup abiurationem ꝑpter ſuſpitionē. iuxta. c. accuſatus. in principio. ⁊ ſm varias ſuſpitiōes ad varias abiurationes vt patebit in quarto mō ſententiādi. Et ꝑpter indicia facti ſi crimē fatetur ⁊ penitet nō relinquitur brachio ſeculari ad punitionē ſanguinis ſed per eccleſiaſticū iudicē ad ꝑpetuos carceres iudicatur. per ſecularē tamen iudicem non obſtāte ꝙ ad perpetuos carceres ſit per eccleſiaſticū iudicē iudicatus. poteſt tamen ipſum propter dāna tēporalia tradere igni. iuxta. c. ad abolendā. §. preſenti. ⁊ iuxta. ca. excōmunicamus. ij. de hereſ. que oīa patebūt inferius circa ſextum modū ſententiādi. Epilogando. Attendat iudex primo ꝙ nō ſit facilis ad credēdū aduocato. vbi ꝑ delata allegat inimiciciā capitalem eo ꝙ rariſſime in tali crimine qs deponit ſine inimicicia cū malefici ſp exoſe omibus habeātur. Secundo attendat ꝙ cū quatuor modis malefica pōt cōuinci. ſ. ꝑ teſtes. ꝑ euidentiā facti. ꝑ indicia facti. ⁊ ꝑ confeſſionē ꝑpriā. ⁊ hoc vel ſup infamiam tm̄. qd̄ tm̄ fieret hoc ꝑ teſtes. vel ſup ſuſpitionē. tūc ꝑ euidētiā facti aut indicia facti fieret. ex qb⁹ ſuſpitio pōt iudicari leuis vel vehemens vel violēta. ⁊ hec oīa abſqꝫ cōfeſſione ꝑpria que ſi cōcurreret tūc vt di

ctum eſt pcederet. Tercio applicet pmiſſa ad ſuum ꝓpoſitū ſup pſonā detentam ad obuiandū aduocato: ſed vicȝ ſit tantūmodo ſup infamiā delata. aut ꝙ ibi cōcurrāt aliqua in dicia vnde reddit ſuſpecta vehemē ter vel leuiter. ⁊ tunc aduocato ſup inimiciciā allegatā reſpondere poterit. Et hoc ꝗtum ad illā ptem vbi aduocatus ꝓ delato in inimiciciaȝ deponentiū allegauit. Sed vbi allegat ſcōm videlȝ ꝙ illa verba q̄ ꝓtulit contra deponentē. tu ſenties i breui q̄ tibi euenient aut tu nō habebis plures dies ſanos. aut veniet in breui ꝙ tu velles mihi talē reȝ accomodaſſe aut vendidiſſe ⁊ ſimilia. Tunc aduocatus adiungat. licȝ malū aliqđ fuerit ſubſecutū deponenti in rebus vel corporib⁹. nō tñ ꝓpter hoc ſequit: ꝙ illa delata huius mali ſit cauſa tanꝗ̄ malefica co ꝙ infirmitates varijs modis accidere poſſunt Item allegat ꝙ cōmune eſt mulier verbis hm̄oi mutuo contendere ⁊c̄. Sup iſtas allegationes iudex habet obuiare p hunc modū ſi q̄dem infirmitas ex defectu nature accidit tunc excuſatio locum habere poterit. Sed q₂ ex ſignis ⁊ experimentis oppoſitū cōſtat vt po te q₂ nullo remedio naturali curari potuit. Item q₂ iudicio medicoruȝ iudicat vt morbus maleficialis vulgariter nachtſchaden. Item iudicio fortaſſis incantatricum aliaruȝ que aſſerunt ſeu aſſeruerūt morbuȝ eſſe maleficialem. Item q₂ ſubito ſuperuenit abſꝫ aliqua p̄uia debilitatione. cum tñ naturales infirmitates ſucceſſiue ſolent debilitare. Itē q₂ fortaſſis curata fuit. ideo q₂ repperit certa inſtrumēta ſub lecto aūt indumentis ſue alijs locis. et illis amot; ſubito ſanitati reſtituta fuit: put ſepiſſime cōtingit Ut ſupra in in ſecunda parte op̄is patuit vbi de remedijs tractat. Et p hec ſeu ſimilia iudex facillime pōt obuiare ꝙ talis infirmitas potius ex maleficio ꝗ̄ naturali defectu contigit. Et p minas obiectas ſuſpicat de maleficio. Sicut a ſimili ſi q̄s diceret. volo tibi cōburere horreū. ⁊ effectus ſubſequit. vtiꝗ̄ violentā cauſat ſuſpitionē. ꝙ ille q̄ minas ꝓtulit horreum ſuccenderit. lȝ fortaſſis alius ⁊ non ipſe combuſſit.

Sequit ad idem queſtio duodecima magis declarans qualiter ſit inimicitia capitalis inueſtiganda. actus ſeptimus.

Attento ꝙ a teſtimonio ferēdo tantūmodo inimici capitales repellunt vt ſupra quinta queſtiōe tactū fuit. Inimiciciā aūt talē declarare ex his que in capitulo p̄cedenti tacta ſunt iudici fortaſſis nimis obſcurum ⁊ difficile videat. attento ꝙ delatus vel eius ꝓcurator nollent faciliter eius acquieſcere deciſioni ſup materiā tactā que dicat inimicicia capitalis ⁊ que nō. Iō exprimendi ſunt alij modi q̄b⁹ in noticiam talis inimicicie iudex deueniret. vt inſonteȝ ſic minime dānaret ꝙ tñ reū p debitā iuſticiā puniret. Et hi modi lȝ ſint cauteloſi ſeu etiā doloſi. tñ iudex illos practicare poteſt in bonū fidei ⁊ reipublice. cū ⁊ apl's dicat. cū eſſem aſtut⁹ dolo eos cepi. ſpēal'r etiā hi modi practicāt ſup delatos nō diffamatos publice ſeu etiam nō notatos p aliqđ indi-

eiū facti. lʒ etiā iudex ſup quoſcun-
qꝫ delatos. vbi inimicicias ꝫ depo-
nentes allegarēt. ⁊ noīa teſtiū om-
nino ſcire vellent. Primꝰ modꝰ eſt
Nam dat delato ſeu ſuo aduocato
copie ꝓceſſus ad ꝑtem ſuā. ſ. deoꝛ-
ſum ⁊ noīa deponentiū ſeu deferē-
tiū ad ꝑtem aliam. nō tñ eo oꝛdine
quo deponunt. ſed iſto modo vt no
men teſtis q̄ eſt p̄imꝰ in copia ſit ſe
xtus vł ſeptimꝰ in cedula. ⁊ q̄ ſecū-
dus ſit penultimꝰ vel vltimꝰ. ⁊ ſic
delatus. q̄s hoc deponat vel illud.
⁊ q̄s ſit p̄imꝰ vel ſecundꝰ in ſua co
pia. quo ſtante. aut dabis oīs ini-
micos: aut nō. ſi oēs. eo citius re-
ꝑhendet delatus de mendatio. vbi
cā inimicicie ꝑ iudicem ſcrutabit ſi
quoſdā vo tunc facilꝰ cā inimicicie
inueſtigabit. Secundꝰ modꝰ eſſet a
ſimili vbi daret aduocato ꝓceſſus
copia ad ꝑtem vnā ⁊ deponentium
noīa ad ꝑtem aliā. ⁊ adiunctis aliis
extraneis q̄ alibi a maleficis fuerūt
ꝑpetrata. ⁊ nō a deponētibꝰ ſeu te
ſtibus inſcriptis depoſita. ſic dela-
tus nō poterit aſſertiue dicere illuʒ
vł iſtū inimicū capitalē. q̄ꝛ neſcit q̄
ſint ab illis cōtra eū depoſita. Ter
cius modꝰ q̄ ⁊ ſupꝛa tactus capitu
lo quinto. Nam qñ delatus exami
nat in fine ſecundi examinis ante-
q̄ꝫ petat defenſiōes ⁊ anteq̄ꝫ aduo-
catus ſibi deputat Interroget. An
reputet ſe habere inimicos capita-
les q̄ omni diuino timoꝛe poſtpoſi
to falſo imponerent ſibi labem he-
reſis maleficarū. Et tunc foꝛte imp̄
meditatus ac imp̄ouiſus ⁊ nō viſis
deponentiū atteſtationibꝰ reſpon-
det ꝙ nō reputet ſe habere tales in
imicos. vł ſi dicit puto me habere.
tūc nomiat. ⁊ illi inſcribant ⁊ cauſe

etiā inimicicie. vt poſtmodū iudex
valeat eo certius inueſtigare. poſt-
q̄ꝫ copia ꝓceſſus ⁊ nomina ſeoꝛſuʒ
fuerint tradita modis q̄bus ſupꝛa.
Eſt ⁊ quartus modus vt iterum in
fine ſecundi examinis aut confeſſi-
onis de qua in ſexta queſtione cir-
ca ſecūda interrogatoꝛia añq̄ꝫ dent
ſibi defenſiōes interrogat de teſtibꝰ
q̄ grauiꝰ depoſuerūt ꝫ eū ꝑ hūc mo
dum. Cognoſcis tu talē vnū noian
do de teſtibꝰ q̄ grauioꝛa depoſuit. ⁊
tunc dicet ꝙ ſic vł ꝙ non. Si dicit
ꝙ nō. tunc nō poterit expoſt dan-
do ſibi defenſiones ⁊ aduocatū po
nere illū capitalē inimicū. cum di-
xerit medio iuramēto p̄ius oppo-
ſitum. ſ. non noſcere illum. Si aūt
dicit ꝙ ſic. tūc interroget ſi ſcit vel
audiuit ꝙ ipſe vel ipſa egerit aliq̄d
contra fidē ſic malefice ſolent face-
re. Si dicit ꝙ ſic. Talia ⁊ talia fe-
cit. Interroget ſi eſt eiꝰ amicꝰ vł ini
micus. ſtatim reſpondebit ꝙ amicꝰ
⁊ hoc ideo vt eius teſtimonio ſtet.
⁊ extunc in illa cauſa non pōt dare
illum inimicum capitalē ꝑ ſuum ad
uocatum cū medio iuramento ꝑ an
tea dixit eum amicū. Si aūt reſpō-
deat ꝙ nihil ſcit de eo. tunc interro
gat an ſit eius amicus vel inimicꝰ.
⁊ ipſe ſtatim reſpondebit ꝙ amicꝰ.
q̄ꝛ allegare inimicū de quo nil mali
nouit nō facit. Dicet ergo ſum ſuꝰ
amicus. Attamen ſi ſcirem aliqua
nō omitterē q̄n illa reuelarē. In ta
li ergo cauſa nō poterit eū ꝑponere
expoſt inimicū. vel ad minus alle-
gabit cauſas inimicicie capitalis a
p̄ncipio. ⁊ tūc aduocato adhibebit
fides. Quintus modus eſt. nam da
tur delato ſeu aduocato copia pro-
ceſſus ſupp̄eſſis noibꝰ deponētiū

⁊ vbi aduocatus infoꝛmabit euz de
ſingulis.cõiecturabit quis vel qui de
poſuerũt talia cõtra eũ.⁊ frequẽter
venit in cognitõnem. ⁊ tũc ſi dicet
talis eſt inimicus capitalis.et volo
ꝓbare ꝑ teſtes. tũc iudex habet cõ
ſiderare ſi cõcoꝛditer iuxta ꝓceſſuz
noiauit.⁊ tunc qꝛ dixit velle ꝓbare
ꝑ teſtes.illos examiabit ⁊ cauſas in
imicitie examiabit ſecrete. cõuoca-
to ad hoc bono cõſilio ꝑitoꝛum vel
antiquoꝛũ in q̃bus latet pꝛudentia
⁊ ſi ita iuenerit cauſas iimicitie ca-
pitalis ſufficiẽtes. tũc repellat pꝛio
teſtes.⁊ illi dimittet̃ ſi nõ aſſũt alia
grauamia alioꝛũ teſtiuz.Et hic mo-
dus q̃ntus vt cõmuniꝰ obſeruat̃. ⁊
de facto malefice cito ex copia ꝓceſ
ſus eliciũt q̃ vel que aduerſus eã de
poſuerũt.Et qꝛ rariſſime in tali cau
ſa iuenit̃ inimicitia capitalis.qꝛ ni-
ſi ea que ex eaꝝ malis opibus oꝛit̃.
Ideo iudex defacili ſe habet ꝑ p̃fa-
tos modos reſoluere. attento etiaz
ꝙ ſepius deponẽtes affectãt ſe ꝑſo
naliter maleficis p̃ntare. ⁊ in faciez
obijcere ea q̃ ꝑ maleficia eis ſunt il-
lata.Eſt ⁊ alius ⁊ vltimus ad quem
finaliter iudex recurrẽ põt vbi p̃di-
cti modi foꝛtaſſis iudicarent̃ ab ali
quibus doloſi. ⁊ ꝑ aſtutiã pꝛactica-
ti p̃ſertim quatuoꝛ pꝛimi.ideo oĩno
ad ſatiſfaciendũ ⁊ quietãdũ ſcrupu
loſas mẽtes. ⁊ ne iudici quicꝙ obij
ciat̃.aduertat ꝙ poſtꝙ per p̃ceden-
tes modos expertꝰ eſt nõ eẽ aliquẽ
inter delatũ ⁊ deponentẽ capitalez
inimicitiã. vult tñ hoc idẽ conſilio
alioꝛũ aſſeſſoꝛũ ↄcludere in finẽ ne
ſibi q̃cꝙ obijciat̃.faciat hoc. det de
lato ſeu eiꝰ aduocato copiã pꝛoceſ-
ſus.deponentiũ tamẽ ⁊ deferentiuz
noibus ſuppꝛeſſis. ⁊ qꝛ defendẽdo
dicit ſe habere inimicos capitales.
⁊ foꝛtaſſis cauſas inimiciciarũ vari
as allegat ſiue in re ita ſint ſiue nõ.
cõgregat tamẽ iudex conſiliũ peri-
toꝝ cuiuſcũꝙ facultatis ſi cõmode
habere põt.vł ad minus ex ꝓuidis
⁊ honeſtis ꝑſonis.quibuſcũꝙ.quia
ad hoc tenet̃ iuxta ca. ſtatuta freq̃n
ter allegatũ.⁊ illis totũ ꝓceſſum in
tegraliter ⁊ ꝑfecte per notariuz ſeu
ſcriptoꝛẽ legi faciat. ⁊ teſtiũ ſeu de-
ponentiũ noia publice exponat.ita
tñ q̄ ad tenendũ ſecretũ ſub pꝛeſti
to iuramẽto oẽs aſtringat. ⁊ de illo
an hoc facere velint pꝛius habet in
quirere.qꝛ alˀs oĩno nõ ſunt eis no-
mina illa exponẽda.Expoſt dicat q̃
liter ꝑ talem ⁊ talẽ modũ inquiren-
do de inimicicia nullã potuerit per
pendere.Attamẽ ſubinferat ſi vide
bit̃ ſibi e duobus vnũ aut ꝑ cõſiliũ
diſcernat̃ qui ſint ex deponẽtibꝰ re
pellẽdi tãꝙ inimici capitales ⁊ quo
mõ aut eligãt̃ tres quatuoꝛ aut q̃n-
ꝙ qui ampliꝰ nouerũt in villa aut
oppido.amicitiã vel inimicitiã de-
lati ⁊ teſtiũ.⁊ qui nõ ſunt p̃ſentes i
cõſilio ⁊ publicent̃ illis tãtũmodo
noia delati ⁊ teſtiũ.nõ autẽ articuli
ꝓceſſus.⁊ ſtabit̃ iudicio eoꝛundem
Ex pͥmo nõ poterũt bene teſtes re-
pellere.attẽto ꝙ iudex ſuos modos
inq̃rẽdi pꝛacticauit.Ex ſecundo vͦo
totaliter ſe imunez faciet ⁊ oẽm a ſe
ſiniſtrã ſuſpitionez excutiet.Tenet̃
etiã hunc vltimũ modũ ſeruare vbi
delatus in alieno loco ⁊ patria eſſet
captus.Et hec ſufficiãt ad diſcernẽ
dum ſuper inimicitiã.

Queſtio.xiij.ſuper ea que ante in
terrogatoꝛia in loco carceris ⁊ tur-
ture pꝛoponẽda.habet iudex aduer
tere.⁊ eſt actus octauus.

Uid deniqꝫ iu
q dice agendū ſit clare patet
ſi eñ vt cōis exigit iuſticia
ad penaꝫ ſanguinis nō iudicat̃ niſi
ꝓpria cōfeſſione cōuincat̃. q̃uis ex
alijs duobus habet̃ ꝓ manifeſte de
prehenſa in heretica prauitate. ſcꝫ.
ex euidētia ſeu indicia facti ⁊ ex te-
ſtiū productione legitima vt ſupra
q. vij. tactū fuit. ⁊ de tali etiā delata
ad p̄ſens agitur. tūc vtiqꝫ queſtiōi-
bus ⁊ tormētis pro criminū faſſiōe
exponet̃. Et vt queſtio clara ſit po-
natur caſus qui ⁊ ſpire cōtigit ⁊ ad
multorū noticiā peruenit. Quidam
honeſtus dum quandā mulierē per
trāſeundo nō ei ad nutum in vendi
tione cuiuſdā rei venalis cōplacere
voluiſſet. illa indignata poſttergūꝫ
clamauit. in breui optaſſes vt annu
iſſes. ⁊ eſt vſitatus ſic modꝰ loquē-
di maleficarū vel a ſimili ſenſu quā-
do maleficiū ꝑ auiſamēta volunt in
ferre. tūc ille indignatus ⁊ nō ime-
rito ſuper eā vultū poſttergū vertit
vt eam quo animo verba ꝓtuliſſet
inſpiceret. ⁊ ecce ſubito maleficio ꝑ
cuſſꝰ os ſuū in obliquū horribili de
formitate vſqꝫ ad aures extenditur
nec retrahere potuit ſed multo tp̄e
in illa deformitate ꝯſtitit. Hic eui-
dens factū iudici ꝓponitur. caſum
ponimus ⁊ an pro manifeſta depre
henſa in hereſi maleficarū ſit habē-
da querit̃. Reſpōdere oportet ex v̄-
bis Bern. in glo ordinaria. ⁊ in ca.
ad abolendā. vt ſupra qōne notata
tangit̃ ꝙ ſic. eo ꝙ tribus modis vt
ibi tangit̃ quis vt taliter dep̄hēſus
iudicatur. ⁊ illa etiā tria nō copula-
tiue. i. ꝙ omnia tria habent inſimul
cōcurrere. ſed vnūquodqꝫ per ſe. ſcꝫ
euidētia facti. teſtiū legitima ꝓdu-
ctio ⁊ ꝓpria cōfeſſio. reddit malefi-
cam vt̃ manifeſte dep̄hen'am repu
tari. Judiciū autem facti differt ab
euidētia. qꝛ cū minus ſit q̃ꝫ euiden-
tia tamē capit̃ etiā ex verbis ⁊ ope-
ribus maleficorū. vt in illa qōne ſe-
ptima tangit̃. ⁊ iudicatur ex malefi
cijs nō ita ſubito ſed proceſſu tēpo
poris illatis ꝑ minas tamē etiā pre
cedētes. ſicqꝫ concludamus ꝙ de ſi
milibus maleficis delatis. ⁊ que ſb
defenſionibus vt p̄miſſum eſt. defe
cerūt etiā vel nō defecerūt. eo ꝓ nō
fuerunt cōceſſe. nō conceſſe autē qꝛ
nō fuerunt petite. iaꝫ noſtra q̄ſtio
verſat̃. quid iudici agendū. ⁊ quali-
ter ad qōnes ſit procedendū ꝓ di-
cenda veritate in punitionē ſangui
nis. Ubi plura ſunt iudici ꝓpter in
gentes labores cōtra maleficiū taci
turnitatis aduertēdo que etiaꝫ ſuc-
ceſſiue ꝑ capitula deducētur. Et pri
mū eſt. ꝙ ad maleficā queſtionādaꝫ
nō ſit pronus. habeat t̃n ad certa ſi
gna que ſequent̃ aduertentiā. Qua
re aūt nō debet eſſe facilis. cauſa ē.
quia niſi diuina coactio ꝑ ſanctum
angelū vt maleficiū dyaboli abſce-
dat cōcurrat. ita inſenſibilis in illis
doloribus efficit̃. vt mēbratim citiꝰ
diſcerperet̃ q̃ꝫ aliquid veritatis fate
ri valeat. Nec ꝓpter h̄ obmittendū.
tum qꝛ nō equaliter oēs ſunt hmōi
maleficijs irretite. tum etiā quia dy
abolus ſponte interdū non coactꝰ
ſancto angelo maleficā fateri crimi
na ꝑmittit. Pro cuius intellectu ea
que ſupra in ſecunda parte opis. de
modo preſtandi homagiū dyabolo
tacta ſunt aduertēda. Sunt nanqꝫ
que ſub certis annis ꝑ̀us dyabolo
militant vt ſex octo aut decē annis

antequam ſibi homagiū pſtāt.ſ. in corpore ⁊ aīa ſe eis deuouēdo. vbi tñ alie a pncipio ſibi ꝓfitēdo fidei abnegationem etiam ſubito homagiū pſtāt. Cur autem dyabolus hoc ſpaciū tēpis poſtulatū acceptat vtique ea de cauſa. vt illo intermedio maleficā expiat᷑ in ore tm̄ ⁊ nō corde fidem abnegā do. ſi ſi modo etiā homagium ſibi pſtaret. Nā cū dyabolus intima cordis nō niſi p exteriora ⁊ ꝯiecturaliter cognoſcere hꝫ. vt in pma pte opis ſub difficultate an demones ad odiū vel amorē mētes hominū imutare pñt. plures etiam repiant᷑ que neceſſitate aliq̄ aut egeſtate īducte p alias maleficas. ⁊ ſub ſpe ꝯfeſſionis ⁊ euaſionis a fide in toto vel in pte apoſtatāt. tales vtique etiā nō coactus a ſctō angelo relinquit. vñ ⁊ faciliter ſua crimia fatentur. cum tñ alie que ſicut ore. imo ⁊ corde ſibi adheſerūt ꝓ viribus ab eo defendant᷑ ⁊ īdurant᷑ ad taciturnitatis maleficium. Et p hec patet ſolutio ad queſtionē. vñ ꝯuenit qꝫ certe malefice defacili fatent᷑. Alie vo minime. quia vbi diuinitus dyabolus nō repellit᷑. adhuc tamē ſpōte illas relinq̄t. vt p temporalē ꝯfuſionem ⁊ horribilem mortem ad deſperationem inducat quos corde allicere nūque poterat. Patēt hec etiā ex ſacramētalibus eax ꝯfeſſionibus in quibus aſſerūt ſe nūque volūtarie adheſiſſe. ⁊ plura maleficia coacte a demōibus intuliſſe. Eſt ⁊ alia differētia qꝫ cernunt᷑ alique poſt faſſionem criminum ſibiipſis mortem intētare vt laqueo vel ſuſpēdio vitam ſibiipſis auferāt. Quod vtique inimicus ille opat᷑. ne p ſacramētalem cōfeſſionem veniam a deo ꝯſequant᷑. ⁊ hoc pcipue illis que nō volūtarie ſibi adheſerūt. lꝫ ⁊ aliis que ſibi volūtarie adheſerūt poſt criminum faſſionem intētat. Sed tūc cernitur qꝫ dyabolus coacte maleficam habuit relinquere. Cōcludamus qꝫ tantus vel etiā maior pſupponit᷑ labor ad queſtionādum ꝓ dicenda veritate maleficam q̄ꝫtus ad exorcizādum a demone poſſeſſum. Jdeo iudex nec volūtarius nec facilis ad hec eē debet. niſi vt dictum eſt in punitōnē ſanguis. Sed ⁊ in hac cauſa faciat diligētiā prout ſequit᷑ pmo ferendo ſentētiam.

Queſtio. xliij. de modo ſentētiādi delatā ad queſtiones. ⁊ quomō pma die ſit queſtionāda. ⁊ an poſſit ꝯſeruatōē vite cōpromittere. actus nonus.

Quid deniqꝫ ſcdo loco iudex hꝫ aduertere ſtat poſt actus in eo qꝫ feret ſniā p modum q̄ ſequit᷑. Nos iudex ⁊ aſſeſſores. attendētes meritis. ſeu ꝯſiderātes merita ꝓceſſus facti p nos ꝯ te talem. talis loci. talis dyoceſis. ⁊ diligēter omibus examinatis inuenimus qꝫ tu es varius in tuis ꝯfeſſionibus. vtpote. qꝛ dicis tales minas ꝓtuliſſe. nō autē eo nocēdi aio. ⁊ tñ nihilominus ſunt iudicia varia que ſunt ſufficientia te ad exponendum queſtionibus ⁊ tormētis. Ea ꝓpter vt veritas ab ore tuo ꝓprio habeat᷑. ⁊ vt deinceps aures iudicum nō offendas. Jnterloquēdo declaramus iudicamus. ⁊ ſentētiamus. die pñti ⁊ hora tali te ſupponēdum queſtionibus ⁊ tormētis. Lata fuit hec ſnīa ⁊c. Scdo ſtat actus in eo quod vt p

miſſum eſt adhuc nō ſit volūtarius ad queſtionādum.ſʒ carceribus ad penā mācipatus. ⁊ nō iā ad cuſtodiam tm̄ vt ꝑus. ⁊ adhibitis eius amicis vt penas ſubterfugiat. ⁊ ꝙ fortaſſis morti nō tradet̄.lʒ al's puniet̄ vbi veritatem fatet̄.illis ꝓponat.⁊ ꝙ ad hocipm̄ delatum inducere velint hortat̄. Nā meditatio frequēs ⁊ carceris calamitas ac replicata informatio ꝓbor viror diſponūt ad veritatem erudiēdam.⁊ a nobis expertum eſt ꝙ ꝑ huiuſmodi informationes malefice taliter cōfortate fuerūt vt in ſignum reſiſtētie in terraʒ ſpuētes quaſi in faciem dyaboli dicebāt.Exeas maledicte dyabole facis quod iuſtum erit.⁊ ꝯſequent̄ crimina ſua fatebant̄.Si v̓o ꝯuenient̄ delato expectato ⁊ tempe ꝯgruent̄ ꝓrogato ⁊ multipliciter informato. Credat iudex bona fide ipm̄ delatum negare veritatem.queſtionent eū moderate vtpote ſine ſanguinis effuſione.ſciētes ꝙ q̄ſtiones ſunt fallaces.⁊ ſepius vt tactū eſt inefficaces.Eſt aūt modus incipiēdi talis. vt dū miſtri ſe diſponūt ad q̄ſtionādum poſt expoliēt eū.vel ſi eſt mulier ꝑus anq̄ ad carceres penoſos ducet̄ ab alijs mulieribus honeſtis ⁊ bōe fame expoliet̄.ea de cauſa vt ſi maleficiū aliqḋ inſutum eſſet veſtimētis ꝓut ſepe ex informatōe demonū practicāt ex mēbris pueri nō baptizati.in finē vt pueri viſiōe beatifica ꝑuent̄. Et dum inſtrumenta diſponunt̄ iudex ꝑ ſe ⁊ ꝑ alios bonos viros fidei zelatores inducāt q̄ſtionādum.ad fatēdum veritatē libere.⁊ ſi fateri noluerit mādet miniſtris ꝙ ad cordas liget̄. vel ad alia inſtrumēta applicet̄.⁊ ibi ſtatim ob

tempent nō leti.ſed quaſi turbati. Poſt iterū ſoluat̄ ad petitioneʒ aliquor.⁊ ad ꝑtem trahat̄.⁊ iterū inducat̄ ⁊ inducēdo informet̄ ꝙ nō tradet̄ morti. Vbi q̄rit̄. An hoc iudex ſup delatū infamatum. ⁊ ꝑ teſtes ⁊ indicia facti legitime ꝯuictū.cū nihil deſit niſi vt ore ꝓprio crimē fateat̄.poſſit licite in ꝯſeruatōnem vite cōpromittere.cum tn̄ ſi crimē fatet̄ vltimo ſupplicio puniet̄. Reſpōdet̄ a varijs varia ſentiunt̄. Nā quidam ita ſentiūt ꝙ ſi delata eſt plurimum infamata ⁊ ſup īdicia facti violēter ſuſpecta.⁊ ꝙ ipa in magnum nocumētum ſit tāq̄ aliar maleficarum magiſtra.etiā tūc ſecurari poſſet de vita ſub his circūſtātijs.vt ꝑpetuis carceribus in pane ⁊ aq̄ adiudicaret̄.dūmodo alias maleficas ſub certis ⁊ veriſſimis ſignis manifeſtaret. Nec tn̄ illa pn̄a carcerl̄ vt ponit̄ ei manifeſtāda eēt.ſʒ dūtaxat ſecuritas vite ꝓmittēda ⁊ aliq̄li penitētia puniēda ꝑ exilium.vel alio mō puniēda.Et ſine dubio ꝓ maleficis famoſis.⁊ ꝑſertim q̄ maleficis medicamibus inſiſtūt.⁊ maleficiatos ſupſticioſis actibus curāt talit̄ ſeruāde eēnt.vt aut maleficiatl̄ ſubuenirēt.aut maleficas ꝓderēt. Nec tn̄ eor ꝓditōi ſtaret̄.eo ꝙ dyabolus mēdax.niſi ꝑit ⁊ alia indicia facti cū teſtibus ꝯcurrerēt. Alijs videt̄ ad ideʒ in caſu q̄ ſic carceribus deputata eēt ad tp̄s ꝓmiſſio ſuāda ⁊ poſt ſpaciū tp̄is incinerāda. Tercij ſunt q̄ dicūt iudicem ſecure poſſe in ꝯſeruatōeʒ vite cōpromittere. ita tn̄ ꝙ expoſt a ſn̄ia ferēda ſe exoneraret. ⁊ in ſuū locū aliū ſubſtitueret. Int̄ q̄s modos ꝑmus lʒ videret̄ vtilis ꝓpt̄ maleficiator curatio

nem. tñ q2 non eſt licitũ maleficia p
maleficia ſeu illicita opa tollere. lʒ
vt in q̃ſtione pma ꝛ introductoria
huius tercie ptis patuit. plurimoꝝ
opinio ſit. ꝙ licitum ſit maleficia p
opa vana ꝛ ſupſticioſa tollere. Sʒ
q2 in his magis docet iudices expiē
tia atʒ vſus ꝛ negocioꝝ varietas q̃
ars alicuius ſeu doctrina. Ideo re-
linquit hoc iudicibus. Certũ eſt au
tem vt expiētia pluries docuit. mul
ti faterent veritatē niſi ꝙ metu mor
tis retrahunt. Tercio ſtat actus in
iſto ꝙ ſi nec minis nec talib⁹ pmiſ
ſis fateri voluerit veritatē. Tũc mi
niſtri ſniam latã exequant. ꝛ q̃ſtio-
net ꝯſuetis modis ꝛ nõ nouis. nec
exq̃ſitis leuius vel fortius ſm ꝙ cri
mē exigit delinquētis. ꝛ dum q̃ſtio
nat de certꝭ articul'. ſup q̃bus q̃ſtio
nat. interrogēt. ꝛ hoc ſepe ꝛ frequent
a leuioribus incipiēdo. q2 citius cõ
cedet leuia q̃ grauiora. Et duʒ hec
fiũt notarius totũ ſcribat in pceſſu
ꝛ quõ q̃ſtionat. ꝛ de q̃bus interrogat
ꝛ quomõ rñdet. Et nota ꝙ ſi fatet
p tormēta ducat poſtea ad alium lo
cũ. vt denuo recognoſcat. ꝛ ꝙ nõ tã
tummodo vi tormētoꝝ cognouerit.
Quarto ſtat actus in iſto ꝙ ſi q̃ſtio
natus decēter noluerit fateri verita
tē. Ponant alia tormentoꝝ genera
corã eo dicẽdo ꝙ oporteat eũ ſuſti-
nere niſi fateat veritatē. Qd ſi nec
ſic poterit ad terrorem vel etiam ad
veritatē induci. Tũc p ſecũda aut
tercia die q̃ſtionãda ad ꝯtinuãdum
tormēta nõ ad iterãdum. q2 iterari
nõ debēt. niſi noua ſuruenissent in-
dicia feret coram eo ſnia in modum
qui ſequit. Et nos pfati iudex. vt ſu
pra. Aſſignamus tibi tali diē talem
ad q̃ſtiones ꝯtinuãduʒ. vt a tuo ore
Pꝛio veritas oꝛiat. ꝛ totũ ponat in
pceſſu a notario. Et infra illud tps
aſſignatũ iudex p ſe aut p alios p-
bos viros inducēt eũ ad fatendum
veritatē modo pmiſſo cũ ſecuritate
vite ſi ita videbit expedire. Aduer-
tat etiã iudex vt infra illud tps ꝯti-
nue apud eã ſint cuſtodes. vt videlʒ
ſola nõ relinquat. q2 a demone freq̃n
tabit. vt ſibiipſi mortē inferat. ſi e
incõtum ipaʒ dyabolus inſerere in-
tendit. aut ad deſerendũ ipaʒ diui-
nitus arcet. Hoc ipm enĩ dyabolus
melius noſcere põt q̃ aliq̃s ſcriptis
reſerare.

Queſtio. xv. ſup tormēta ꝯtinuã-
da. ꝛ de cautelis ꝛ ſignis q̃bus co-
gnoſcere põt iudex maleficã. ꝛ quõ
ſe ab eaꝝ maleficijs debet pmuni-
re. ꝛ quomodo ſint abradēde. ꝛ vbi
ſua habent maleficia abſcõdita cum
declarationibus varijs ad obuian-
dum maleficio taciturnitatis. ꝛ eſt
actus. x.

QVid autē con
ſequēter reſtat iudici ſuper
tormēta ꝯtinuãda. Eſt ad-
uertēdum pmo. ꝙ ſicut nõ omniuʒ
morboꝝ eſt eadē medicina. ſʒ poti-
us diuerſoꝝ ꝛ ſingulorꝝ ſunt diuer-
ſe ꝛ ſingulares medicine. ſic nec ad
oēs hereticos ſeu de hereſi delatos
idem modus interrogãdi inq̃rendi
ꝛ examinãdi quo ad articulos ē ſer-
uãdus. ſʒ ſm veritatem ſectaꝝ ꝛ p-
ſonaꝝ varius ꝛ diuerſus modus ex
aminandi. Idcirco ipe prudens iu-
dex vt medicus q̃ putrida membra
ꝛ ſcabioſas oues reſecare ꝛ ſeq̃ſtra-
re ab innoxijs nitit. iã eſtimare põt
delatã maleficio taciturnitatis infe-
ctam. quam taciturnitatem euellere

nō pōt. vna ꝛ infallibilis depigi re-
gula ſiue modus. immo etiam dare
nō eſſet tutū. eo ꝙ cū illū modū cō
ſequēter aſſuetū ac regulā generā
lem. dū tenebrarum filij ꝑuiderent
ipm tanꝗ laqueū ſue perditionis
facilius euitarēt ſeu etiā ꝑcauerent
Cur ꝛ igit̄ prudēs ac induſtrius iu
dex occaſionē ꝛ modū interrogādi
accipere ſiue ex teſtium reſponſis
ſeu atteſtationibus ſiue ex his que
alias experientia eū docuit. ſiue ex
his q̄ ꝓprij ingenij acumen aperit.
ſubſcriptis cautelis vtēdo. Nam ſi
inueſtigare affectat an maleficio ta
citurnitat̄ ſit inuoluta aduertat an
lacrimare corā eo ſtando queat. aut
tormētis exponēdo. hoc ipm em̄ ꝓ
certiſſimo ſigno ex fidedignoꝝ an-
tiqua relatione ac ꝓpria experiētia
docēte adeo repertū eſt ꝙ etiā ſi ad
lacrimandū cōiurationibus hortet̄
ꝛ compellat̄ ſi malefica exiſtit hoc
ipm ſcʒ lacrimas emittere non pōt.
dabit quidē flebiles voces ꝛ ex ſpu
to genas ꝛ oculos linire acſi fleret
attētabit. ſup quo a circūſtantibus
caute aduertēdum erit. Modus āt
ꝯiurādi ad lacrimas veras ſi inno-
xia fuerit ꝛ cohibere lachrymas fal
ſas. talis vel cōſimilis in ſententia
practicari pōt a iudice ſeu presbyte
ro. manū ſup caput delati ſeu dela-
te ponēdo. Coniuro te per amoro-
ſas lacrimas a nr̄o ſaluatore dn̄o ie
ſu xp̄o in cruce ꝓ ſalute mūdi effu-
ſas Ac per ardentiſſimas lacrimas
ipſius glorioſiſſime v̄ginis marie
matris eius ſup vulnera ipſius ho-
ra veſptina ſparſas. ꝛ per oēs lacri-
mas quas hic in mundo oēs ſancti
ꝛ electi dei effuderūt. ꝛ a quoꝝ ocu
lis iam oēm lacrimā abſterſit. vt in

quantū ſis innoxia lacrimas effun
das. ſi nocēs nullo mō. in noīe pa-
tris ꝛ filij ꝛ ſpūſſcti ✠ amen. Expe-
rientia docuit quāto amplius cōiu-
rabant̄ tanto minus flere poterāt.
cū tamē vehemēter ſe ad fletum ſti
mulabant ꝛ genas ſputo humecta-
bant. Poſſibile tn̄ vt poſt in abſen-
tia iudicis ꝛ extra locū ꝛ temp⁹ tor
ture corā cuſtodibus flere valeant.
ꝙ ſi cauſa impedimēti fletus in ma
leficis querit̄. Poteſt dici ꝙ q2 gr̄a
lacrimarū in penitentibus ꝑcipuis
donis aſcribit̄ cū celū penetrare et
inuincibilem vincere humilis lacri
ma a bernardo aſſerit̄. nulli dubiū
quin ꝛ inimico ſalutis plurimū diſ-
plicere noſcit̄. vn̄ ꝛ ſummis conati-
bus illas impedire nemo ambigat
vt finalis impenitētia potius intro
ducat̄. Sed quid ſi aſtutia dyaboli
deo permittēte etiā maleficam flere
ꝯtingeret cū flere nere ꝛ decipe eti-
am ꝓpriū mulierū dicat̄. Reſpōde-
ri pōt cum occulta ſint dei iudicia.
ſi alias nō poſſet cōuinci per legiti
mos teſtes ſup aliqua indicia facti.
nec etiaʒ ſuſpecta eſſet grauiter aut
violenter vtiqȝ eſſet abſoluēda ꝛ ꝓ
leui ſuſpitione i qua ſtaret ꝓpter in-
famiā quā teſtes depoſuerūt habe-
ret hereſim maleficarū abiurare vt
in ſecundo mō ſentētiandi diſcutie
tur. Scđa cautela nō ſolū poſt hāc
primā obſeruanda. verūetiam omi
tpe iudici ꝛ oibus aſſeſſoribus ad-
uertenda ꝙ non permittāt ſe ab ea
tāgi corporaliter. preſertim ſup nu-
dam iuncturā manuū ꝛ brachioꝝ.
ſed omnino ſecū deferant ſal exor-
cizatum in die dn̄ico palmam ꝛ her
bas benedictas. he enim res inſi-
mul cum cera benedicta inuoluta ꝛ

in collo deportata. vt ſupra in ſecunda parte operis de remedijs contra maleficiales īfirmitates ꝛ defectus patuit. mirain habent efficaciā preſeruādi non ſolum ex maleficarum teſtimonijs. verumetiam ex vſu ꝛ conſuetudine eccleſie que in hunc finem huiuſmodi exorcizat ꝛ benedicit. vt pꝫ in earum exorciſmis cum dr̄ ad effugandam omnem poteſtatem inimici ꝛc. Et non videat extraneum de tactu iuncturarū ſeu membrorum. quia diuina pmiſſione interdum ꝑ tactum. aliquādo ꝑ viſum aut ꝑ auditum verborum ab eis ꝓlatorum maleficiare operatione demonum poſſunt. precipue eo in tempore vbi queſtionibus exponunt. Experientia nos edocente. nouimus quaſdaꝫ in caſtris detentas q̄ nil aliud a caſtellanis inſtātiſſimis precibus flagitabant. niſi vt in aduētu iudicis aut alterius preſidentis eis concederet. vt pmum intuitum viſus in ipm iudicem dirigere poſſent anteꝙ ab eo vel alijs eſſent viſe ex quo intuitu etiam ſortite ꝙ talis iudex aut alij ſui aſſeſſores. ita alienati in eorum cordibus fuerunt ꝙ omnem ſi quaꝫ habuerant dignationem amiſerūt. nec ipas moleſtare quoquo modo preſumebant. ſed libere abire pmiſerunt. qui ſcit ꝛ expertus eſt verum dat teſtimonium. ꝛ vtinā talia ꝓcurare nō poſſent. nō ꝑuipendant iudices talia auiſamenta ꝛ remedia. cum vilipenſio taliuꝫ poſt tanta auiſamenta in eternā eis cedet damnationem. Juxta ſaluatoris dictum. Si nō veniſſem ꝛ locutus eis nō fuiſſem peccatum nō haberent. Nunc autem excuſationem non habēt ꝓ peccato. Muniāt ergo ſe pmiſſis ex eccleſie inſtitutōe. ꝛ ſi cōmode fieri poteſt. ipa a tergo dorſuꝫ vertēdo ad iudices ꝛ aſſeſſores introducat. ꝛ non ſolum in pn̄ti actu. verum in omnibus pcedentibus ꝛ ſequentibus ſigno crucis ſe muniendo ꝛ viriliter aggrediendo frāgent cum dei adiutorio vires antiqui ſerpentis. Nec quis hominū eſtimat ſupſticioſum vt a tergo introducat. cum vt ſepe tactum eſt canoniſte an tollēdum ꝛ impediēduꝫ maleficia maiora ꝓcedūt. ꝛ vana vanis ꝯtūdere ſemꝑ dicāt eſſe licitum. Tercia cautela in pn̄ti actu vndecimo obſeruāda. vt pili ex omni parte corpis abradant. Et eſt eadeꝫ ratio ſicut ſupra de veſtimētis exuendis. hn̄t em̄ inſtrum ꝓ maleficio taciturnitatis aliq̄s ſupſticioſas alligaturas quarundā rex ſiue in veſtimentis ſiue in pilis corpis. ꝛ inſtrū in locis ſecretiſſimis nō noīandis. q̄d ſi obijceret. Nunqd dyabolus abſꝙ hmōi ligaturis rex poſſet mētē malefice indurare. vt crimina nō valeat fateri. ſicut ꝛ aliī ſceleroſi ſepius inueniunt. ſub q̄buſcūꝙ maximis tormētis ꝙtūcūꝙ ꝑ indicia facti aut ꝑ teſtes ſint ꝯuicti. Rn̄detur vtiꝙ verum eſſe ꝙ abſꝙ rebus quibuſcūꝙ demō valeat talem taciturnitatem ꝓcurare. illis tn̄ rebus vtit in animarum pditionem ꝛ offenſaꝫ maioreꝫ diuine maieſtatis. quod vt clariꝰ pateat. Malefica q̄dā in oppido Hagenoe de qua ꝛ ſupra in ſecunda pte opis tactum eſt. tale maleficium taciturnitatis ꝓcurare ſciebat vt maſculus recenter natus ꝛ nō baptizatus ꝛ cum hoc pmogenitus interemptus ꝛ in fornace aſſatus. ꝛ cum alijs rebus quas exprime

re nō expedit incineratus ⁊ puluerizatus. ſi qua maleficia aut flagitio ſus ex his quicq̄ ſecū deferret nullo mō ſua crimina fateri poſſet. Hic clarꝫ eſt ꝙ ſi centum milia pueri ad biberent ex naturali inclinatōe nūq̄ talem effectū taciturnitatis cauſare poſſent. vtiꝫ tn̄ vt cuiq̄ intelligenti pꝫ in animarꝫ pditionem ⁊ diuine maieſtatis offenſionem. Sꝫ ⁊ hoc quod allegatꝫ ꝙ ſepe flagicioſi homies ⁊ non malefici talez penes ſe taciturnitatez retinent. Dicendū eſt ꝙ talꝫ taciturnitas triplici ex cauſa ꝓuenire poteſt. Primo ex naturali quodāmodo duricia mentis. qꝛ ſicut aliqui ſunt molles corde ſeu vecordes. ꝙ ad leuem torturam omia ꝯcederent etiā quecūq̄ falſa. ita aliquꝫ ſunt ita duri ꝙ q̄tumcūq̄ vexētur veritas ab eis non habetꝫ. ⁊ pͦcipue illi qui alꝫs fuerūt queſtionati. quorꝫ brachia cito ſicut trahuntꝫ. ita ⁊ flectuntꝫ. Secundo ꝓuenit ex maleficio penes ſe retento ꝓut dictum eſt. ſiue in veſtimentis ſeu in pilis corꝑis. Tercio ꝙ interduꝫ lꝫ penes ſe nō habeāt maleficia inſuta aut allegata. maleficiuntꝫ tn̄ ab alijs maleficis q̄tumcūq̄ remotis. ꝓut malefica quedam in Jſbruck ſe iactare ſolebat ꝙ vbi ad minus filum ex veſtimentis alicuius detenti haberet tm̄ efficere poſſet ꝙ q̄tumcūq̄ tormentaretꝫ etiam vſq̄ ad mortem nihil fateri poſſet. quare pꝫ reſponſio ad obiectionem. Sed quid in dyoceſi Ratiſbonenſi caſus contigiſſe aſſeritꝫ. ꝙ dum quidam heretici ex ꝓpria ꝯfeſſione deuicti nō ſolum vt impenitentes. imo vt defenſores illius ꝑfidei morti fuiſſent adiudicati accidit vt illeſi in igne remanerēt tādem ꝑ aliā ſniaꝫ ad ſubmerſiones adiudicati nihil ꝓficere potuerunt ſtupētibus omibus ⁊ fidem ipoꝝ vt iuſtā defendere dum quidam conabantꝫ ſollicitus preſul ſuꝑ gregē triduanum ieiunium indixit. Quo deuote expleto cuidam notificatꝫ ꝙ in certo loco corꝑis videlꝫ ſub brachio vno maleficium quoddā intꝫ pellem ⁊ carnem inſutū haberent. quo reꝑto ⁊ amoto ꝯtinuo incēdio ꝯſumpti fuerūt. lꝫ ab alijs opinatꝫ ꝙ quidam nigromāticus ex demonis ꝯſultatione qui ſibi hoc īdicauerat ꝓdidiſſet. ſꝫ quocūq̄ modo factum fuerit. veriſimile eſt ꝙ diuina virtute demon coactus dum ſemꝑ ad ſubuerſionem fidei machinatꝫ hoc manifeſtauerit. A ſimili vbi talis iudici acciderit caſus. quid faciendum foret elicere poteſt. ſi videlꝫ ad diuinum recurreret pͥſidiuꝫ. vt ieiunijs ⁊ orōnibus deuotarꝫ ꝑſonarꝫ hoc genus demonioꝝ a maleficis expellatꝫ in caſu quo nec ꝑ mutatiōeꝫ indumentoꝝ aut tonſuram piloꝝ ad veritatē fatēdam ſub tortura induci valeāt. Et lꝫ in alemanie ꝑtibus talis abraſura preſertim circa loca ſecreta plurimum cenſetꝫ inhoneſta. qua ͦ cauſa nec nos inquiſitores vſi ſumus. ſꝫ tonſis capillis capitis cum calice aut cipho aque benedicte guttulaꝫ cere benedicte immittēdo. ⁊ ſub inuocatione ſanctiſſime trinitatis ieiuno ſtomacho trinies in potum miniſtrando ꝑ dei gratiam a plꝛiſq̄ taciturnitatis maleficium abſtulimus. tamen in alijs regnis inquiſitorem talem ꝑ totuꝫ corpus abraſuram fieri mādant vñ ⁊ cumanus inq̄ſitor nob inſinuauit ꝙ āno elapſo qui fuit. Mccccclxxxv. xl. ⁊ vnā ma

leficas incinerari mãdaſſet. oibus p̃
totũ corpus abraſis. ⁊ hoc in diſtri
ctu ⁊ comitatu Burbie. vulgariter
vurmker bad in cõfinibus archidu
cis Auſtrie verſus Mediolanum.
Qð ſi q̃rit̃ an tẽpe neceſſitatis quo
nullis remediis ꝯgruis maleficium
remoueri vt p̃miſſuꝫ eſt licitũ foret
diuinatrices que etiã maleficia cura
re ⁊ tollere ſolẽt ꝑ ammotiõe talis
maleficii ꝯſulere. Rñſio q̃cq̃d ſit de
negocio Ratiſbone pacto exhorta
mur in dño. vt in nullo caſu q̃tum
cũq3 neceſſario ꝑ republica diuina
trices ꝯſulent̃. ⁊ hoc ꝓpt̃ magnam
offenſam diuine maieſtatis cum tot
alia ſint nobis remedia ꝯceſſa. ꝑ q̃
dño aſſeq̃ poterimus. aut in ꝓpria
petiti forma. aut in eq̃ualenti. ita q̃
dño veritas expleat̃. vel ab eius ore
vt incinerari valeat. vel ðs auferet
ipam de medio. aliã mortẽ ſup eã p̃-
mittẽdo. Hec aũt nobis remedia ꝓ
ponunt̃. vt p̃mo faciat hõ id qð põt
ex ꝓpria induſtria ⁊ ex ꝓpria viriũ
ſuaꝝ exercitatiõe modis ſupra tact⁹
inſiſtẽdo pluries ⁊ p̃ſertim cert⁹ di
ebus vt iam in ſequẽti q̃ſtione pate
bit. ii. Thoꝝ. ix. Abũdetis in omne
opus bonũ. Scðo q̃ ſi defic̃ recur-
ſum hẽat ꝑ ꝯſilio ad alios hoies. q̃
forte ſibi remediũ de quo nũq3 cogi
tauerat imptiret̃. eo q̃ varii ſũt mo-
di ad maleficia tollẽda. Tercio ſi p̃
dicta deficiũt hẽat recurſum ad de-
uotas pſonas Iuxta illud Eccl. xx-
xvii. Cũ viro ſcõ aſſiduus eſto quẽ
cũq3 agnoueris obſuãtẽ timorẽ dei
Itẽ vt ſcti in patria inuocent̃ ꝑ eos
Que ſi oia defecerint recurſuꝫ hẽat
immediate ad deũ iudex ⁊ ois pplus
ieiuniis ⁊ orõibus vt tale maleficiũ
ſua pietate ãmoueat̃. ſic Ioſaphat
ii. Paral. xx. Cũ ignoramus q̃d age
re debeamus. hoc ſolũ hẽmus reſi-
dui. vt oculos nr̃os dirigamus ad
te. ⁊ ſine dubio ðs in neceſſariis no
ſtris nõ deficiet. Vñ ⁊ Aug⁹. ⁊ ha-
bet̃. xxvi. q. vii. nõ obſuabitis. Qui
has ⁊ quaſcũq3 diuinatões aut fata
aut auguria obſuat aut intẽdit. aut
ꝯſentit obſuãtibus. aut talibus cre
dit. ſ. ope ꝓſequẽdo. aut ad domum
eaꝝ vadit. aut in domum ſuã intro-
ducit. aut interrogat. ſciat ſe fidem
xp̃ianã ⁊ baptiſmum p̃uaricaſſe. ⁊
paganum ⁊ apoſtatã ⁊ dei inimicũ.
irã dei in eternum grauit̃ incurrere
niſi eccleſiaſtica pnia emendatus.
deo recõciliet̃. Nõ deficiat ergo iu-
dex ſemꝑ licitis vtẽdo iuxta p̃miſſa
remediis. ⁊ finaliter ſubſcript⁹ cau-
telis.

Queſtio. xvi. de tempe ⁊ de ſcdo
modo interrogandi. ⁊ eſt actus. xi.
ſup finales cautelas a iudice obſer-
uandas.

Per premiſ-
f ſa ſunt aliqua aduertẽda.
Primo q̃ ſacratioribus di
ebus ⁊ infra miſſaꝝ ſolẽnia ſunt int̃
rogãde. ita vt ⁊ pplus adhortet̃ ad
implorandũ diuinũ auxiliũ in gene
rali nihil ſpecificãdo niſi vt ꝯ q̃ſcũ-
q3 demonũ infeſtatões ſci inuocent̃
Scðo ea que ſupra tacta de ſale ⁊
aliis rebus bñdictis cũ ſeptẽ verb
que xp̃us ꝓtulit in cruce in cedula
ꝯſcriptis ⁊ inſimul colligatis collo
eius alligent̃ lõgitudo xp̃i ſup nu-
dũ corpus ex cera bñdicta circũcin
gat̃. ſi q̃dem lõgitudo ipa cõmode
haberi poteſt. expiẽtia docuit miro
mõ his rebus ipas moleſtari vix q3
retinere p̃cipue autẽ reliq̃as ſctoꝝ.

His ſic diſpoſitis et aqua bñdicta in potū porrecta. diſponatur iterū ad qōes. ꝯtinuo exhortando vt prius. Dū aūt a terra eleuatur. ſi per talē modum tormentatur. iudex legat vel legi faciat dicta teſtium ſubmiſſis nominibus. taliter dicēdo. ecce per teſtes ꝯuicta es. Item ſi teſtes vellēt ſe facie ad faciē adfrontare. tunc iudex interrogaret. an fateri vellet ſi teſtes ſibi in faciē pñtarentur. vbi ſi annueret tūc inducēdi teſtes eēnt et coraȝ eo ſtatuendi ſi forte rubore ſeu verecūdia quicꝫ fateretur. Ultimo ſi videat ipam nō velle detegere flagicia ſua. interrogabit an pro ſua innocētia iudiciū candentis ferri vellet ſubire. ⁊ qꝛ illud omēs affectant ſcientes ꝙ per demones a leſione preſeruantur vñ etiā ꝙ vere malefice exiſtant cognoſcuntur. replicabit iudex. q̄ temeritate ſe tantis periculis ſubmittere poſſit. ⁊ oīa conſcribantur. ſ ꝙ illud cādentis ferri iudiciū nō ſit eis ꝓcedendū. inferius patebit. Aduertat etiaȝ iudex ꝙ ſextis ferijs p̄cipue vſꝫ dum ſit cōpulſus pro expiratione nr̄i ſaluatoris īterrogate ſepe faſſe fuerūt. Sȝ qꝛ ſup extremū nos ꝓcedere oportet vicȝ ſup oīmodā eius negatiuā. in qua ſi perſtiterit iudex relaxabit eam. ⁊ ſequētibꝰ ad hoc vtatur cautel' educēdo eam de carcere penoſo ad aliū pro cuſtodia tñ bene munitum ita tamē ꝙ ſibi oīno caueat ꝙ nullo mō tradatur cautionibus ſeu fideiuſſionibus nec alias manulētena decreto qꝛ a talibus manulente datis veritas nū̄ꝗ̄ haberetur. immo ſp peiores efficiuntur. Sȝ hoc p̄mo ꝓcuret ꝙ humanitr̄ ī cibo ⁊ potu tractetur ⁊ interim intrēt honeſte ⁊ nō ſuſpecti q̄ etiā frequenter de diuerſis in ꝑtinētibus ei colloquantur. ⁊ tādē vt ꝯfidenter ꝯſultāt ꝙ fateatur veritatē ꝓmittēdo ꝙ iudex ſibi faciet graȝ. ⁊ ꝙ velint eſſe tāꝗ̄ mediatores. Et in fine huiꝰ intrabit iudex ⁊ ꝓmittet facere grām. ſub intelligēdo vel ſibi aut reipublice in cuius ꝯſeruatione totū qḋ fit eſt gratioſuȝ. ſi v̄o ſibi ad vitā ꝓmitteret que ſupra. q. xiiij. ſup tres modos tacta ſunt. ſcribantur ſingula a notario ⁊ ſub q̄ forma verboꝝ ac intētione ſit grā promiſſa. Et ſiquidē delata ſic graȝ petierit ⁊ facta detexerit. dicātur v̄ba generalia ꝙ amplius fiet ſibi quā ipa petierit in finē vt ampliori ꝯfidētia loquatur Scḋa cautela in hoc actu ꝙ ſi oīno noluerit detegere veritatē. habeat iudex vt ſupra tactuȝ de eiꝰ cōplicibus ſine ipſius ſcitu examinatis ⁊ ſi q̄d hmōi depoſuiſſent ꝑ q̄ cōuinci poſſet. hec iudex ꝓponat ⁊ diligēter de ſingulis inueſtiget. ⁊ ad idē ſi q̄ inſtrumēta vel vnguenta ⁊ pixides in domo fuiſſent repta ſibi offerentur. ⁊ ad q̄ vſa fuerit ⁊c̄. Tercia cautela ſi adhuc ꝑſeuerat in ſua ꝑtinacia ⁊ habeat cōſodales examinatas q̄ ꝯtra ⁊ nō ꝓ ea depoſuiſſēt vel ſi nō hȝ ꝓcuret aliū fide dignū quē nouit detēte nō ingratū ſ tāꝗ̄ amicū ⁊ fautorē. qui quodā ſero intrat ad maleficā ꝯtrahēdo locutiones. ⁊ tandē ſiquidē non eſt de cōplicibus. fingat nimis eſſe tarde ꝓ receſſu ⁊ remaneat in carcere cū eadē ⁊ de nocte pariter colloquantur. ſi v̄o de cōplicibꝰ tūc edētes ⁊ bibentes mutuo etiā ꝯferūt de rebus cōmiſſis. ⁊ tunc ſit ordinatuȝ ꝙ ſtent extra carcerem in loco congruo explorātes eos auſculcātes ⁊ v̄ba col-

ligētes.⁊ ſi op⁹ fuerit ſcriptoꝛ ſit cū eiſdē. Quarta cautela vt ſi tūc inci piet dicere veritatē.nullo mō dimi- diet iudex recipere eius cōfeſſionē etiā media nocte ſed cōtinuet quā- tum pōt.⁊ ſi in die nō curet ſi ꝓro- get prandiū vel cenā ſed inſtet quo aduſq; dixerit veritatē ſaltem quo ad principalia. nā per dimidiatio- nes ⁊ interruptiones frequētius ē repertū ꝙ redeūt ad vomitū ⁊ non aperiunt veritatē quā detegere in- ceperāt habito cōſilio deterioꝛi. Et aduertat iudex ꝙ poſt confeſſionē nocumentoꝝ hoībus aut iumentis illatoꝝ inquirat quot annis incu bū demonē habuerit.⁊ a quāto tpe fidē abnegauerit.qꝛ ſicut de his nū ꝙ̄ fatent̄.niſi prius alia fuerint faſ- ſe.ita etiā oīno in fine ſunt interro gāde. Quinta cautela ſi p̄dicta oīa deficerēt. tunc ſi fieri pōt ducat̄ ad aliqđ caſtrū ⁊ ibi certis dieb⁹ cuſto die mācipata fingat ſe caſtellan⁹ ad partes longinquas peregrinaturū ⁊ interim familiares aliqui vel etiā mulieres honeſte eā viſitātes pro- mittant ei ꝙ velint eā oīno dimitte re libere abire dummodo infoꝛmet eos vel eas de certis experimētis. Et aduertat iudex ꝙ ſepiſſime p ta lem modū faſſe fuerūt ⁊ conuicte. Et nouiſſime in dioceſi argētineñ. ꝓpe oppidū Sletſtat ⁊ caſtro kyn- nigſheym malefica detēta null' toꝛ mētis ⁊ q̄onibus induci poterat ad fatendū ſua crimina tandem modo ſupradicto de caſtellano ſeruato. lꝫ p̄ns erat in caſtro ipſuꝫ tñ malefica eſtimabat abeſſe.tres familiares in trabant ⁊ ei liberam relaxationē ꝓ miſerunt dūmodo ſup certa experi mēta eos infoꝛmaret. Et licꝫ prima fronte renueret.⁊ ꝙ doloſe cum ea agerent ꝓponeret.tandem interro- gans de quibus infoꝛmari vellent. vnus dixit ſup grandinē excitādū. alter ſup carnalia facta tandem vbi ſuper grandinē illū infoꝛmare vo- lebat in ſcutella aqua plena appoꝛ- tata malefica ſibi iniūxiſſet vt digi to paululū aquā moueret ⁊ in ipſa certa verba ꝓtuliſſet ſubito ad locū quē exploꝛatoꝛ noīauerat.ſ. ſiluam adiacētē caſtro tāta tēpeſtas ⁊ grā do repleuit ſicut a multis annis vi ſum nō fuerat. In caſu tamē q̄ oīa deficerēt vel etiā in caſu quo crimi- na fateret̄ quid vlterius iudici per ſententiā faciendū ſit vt totus pro- ceſſus fineat̄ in q̄ vltima pars hui⁹ operis terminat̄ reſtat declarare.

Sequit̄ tercia pars huius vltime partis operis qualiter ꝓceſſus iſte fidei ſit debito fine per ſententiam diffinitiuam terminandus.

p

Er dei grām his expedi- tis q̄ ad cognitionē ꝓprie tatum ſup hereſim malefi carū deſeruiunt ſimul etiā qualiter proceſſus fidei aduerſus illā ſit] ini tiandus ⁊ ꝯtinuandus:reſtat nunc diſcutere qualiter talis ꝓceſſus per debitā ſententiam ſit congruo fine terminandus. Ubi primo notādū. ꝙ cū hereſis hec vt in principio hu ius vltime partis tactū eſt . p alijs hereſibus ſimplicibus hoc habeat ꝙ non eſt pura ſꝫ mixta crimine ec- cleſiaſtico ⁊ ciuili. vt de ſe patꝫ. Jō de modis ſentētiandi tractādo. pri mo tractandū eſt de quadā ſenten- tia ad quā malefice ſolent appella- re de qua ſecularis iudex per ſe irre quiſitio oꝛdinario agit. Secūdo de his in quibus ſimꝫ oꝛdinario agere.

BIBLIOTECA MARES

non pōt. Et ſic tercio quō ordinarij ſe exonerare poſſunt patebit.

Queſtio. xvij. ſuper purgationez vulgarem ⁊ precipue ſuper examen candētis ferri ad quod malefice appellant.

An autē malefica vulgari purgatōe. de q̄. ij. q. iiij. ꝯſuluiſti. ⁊. ca. monomachīā. ſit ſup reatū tēptatiue purgāda ⁊ p iudicē ſecularez ad hoc aſtringēda vel admittenda ad ad iudiciū candētis ferri ſi ad. ħ appellat vt vr̄ ꝙ ſic. Nā ſicut duellū ad ꝯſeruationē vite ꝓprie in cā criminali vel rerū ſuarū in cā ciuili ordinat ita ⁊ iudiciū cādentis ferri p tactū vel aq̄ bulliētis p potū. ʒ primū licitū eſt in aliq̄ caſu. iuxta ſan. Tho. ſe. ſe. q. xcv. in fine vltimi ar. vbi dicit ꝙ tunc duellū pōt eſſe licitū vbi ad cōem rōnem ſortiū approping̃t ꝗ etiā i aliq̄ caſu iudiciū ferri cādētis. Itē multi ṗncipes ſcē vite ⁊ q̄ bonoꝝ ꝯſilio vtebant vt ſanctꝰ Henricus imꝑator erga ꝯiugē ꝟginē kunigundā quā de adulterio ſuſpectā habuerat exercuit. Itē ſicut iudex q̄ hʒ curaz cōitatis licite pōt minora mala ꝑmittere ad vitanduz peiora vt meretrices in ciuitatibus ne oīa turbent libidinibꝰ. iux̄ Aug. in li. arbi. tolle meretrices ⁊ oīa turbabis libidine. Ita p tale iudicium vbi q̄s ab inſultibꝰ ⁊ iniurijs alicuius cōitatis ſup cām criminalē aut ciuilē liberari poſſet. Itē q̄ꝛ minus eſt leſio manuū p cādēs ferrū q̄ʒ vite interfectio p duellū. ideo ⁊ ſi duellū admittit vbi ꝯſuetudo hr̄ a fortiori ⁊ examē candētis ferri. Cōtrariū hr̄. ij. q. v. monomachiā. vbi dr̄ hec ⁊ hmōi ſectātes deū tēptare videnł. vbi attēdendū eſſe dicunt doctores. ꝙ q̄ꝛ nō ſolū a malo iux̄ apoſtolū. j. Theſ. v. ʒ etiā ab habente ſpeciē mali abſtinendū eſt. ideo nō dicit in illo ca. oēs hec ſectātes tēptāt deū. ʒ videt tēptare vt intelligat ꝙ poſito caſu ꝙ aliq̄s talia exercens intēdat aliū finē forte rectū q̄ꝛ tn̄ apparētia eſt mala cauendum eſt. Rn̄deo. ꝙ tale iudiciū ſeu examē ſit illicitū precipue cādentis ferri. deducit ex duobus. pmo. q̄ꝛ ordinant ad iudicandū occulta. q̄ diuino iudicio reſeruant. Scd̄o etiā q̄ꝛ hmōi iudicium nō eſt aucte diuine aut etiā documētis ſctōꝝ patrū ſancitū. Vn̄ in ca. conſuluiſti. ij. q. v. q̄ ſctōꝝ patrū documēto ſancitū non eſt. ſupſtitioſa adinuētione eſt ꝓſumendū. ⁊ Stephanus papa in eodē ca. ſpōtanea ꝯfeſſione. vel teſtiū approbatione delicta ꝯceſſa ſunt veſtro regimini iudicari. occulta em̄ ⁊ incognita illi ſunt relinquēda q̄ ſolus nouit corda hoīm. ē tn̄ drīa int duellū ⁊ ferri candentis examē. ſeu etiā potū bulliētis aq̄. q̄ꝛ duella magis accedūt ad cōem rōnē ſortiū. vt pote q̄ꝛ pugiles ſūt penitꝰ pares virtute ⁊ arte. q̄ʒ examē cādētis ferri. q̄ꝛ lʒ vtrūq̄ʒ ordinat ad alicuiꝰ facti occulti inquiſitionē p aliq̄d factum ab hoīe. tn̄ q̄ꝛ in iudicio cādētis ferri aliq̄s miraculoſus effectꝰ expectatur qd̄ nō ꝯtingit in duello vbi ſolū mō ꝯtingit interfectio vniꝰ vel amboꝝ. ideo examen illud eſt oīmodo illicitū. lʒ duellū nō ſit ita illicitum. Incidentaliter tn̄ ꝓpter ṗncipes ⁊ iudices ſeculares ſup duellū admittendū eſt notandū. ꝙ occaſiōe horū v̄boꝝ ſan. Tho. q̄ hāc diſtincti-

onē ponit Nicola. de lyra in poſtil la ſup bibliā.j.Regū.xvij. occaſione etiā duelli ſeu ↄflictus ipſius dauid cū philiſteo vult elicere ꝙ in aliquo caſu duellū poſſit eſſe licitū. iō ꝙ hoc nō ſit de mēte docto. Tho. ſed potius oppoſitū ꝓbat Paulus burdegaleñ. ↄ nicolaū prefatū cui⁹ ꝓbationē bñ aduertere debēt principes ⁊ iudices ſeculares. Primo ꝑ hoc qꝛ duellū ſicut ⁊ examen alterꝝ ordinaꝛ ad iudicandū occulta q̄ diuino iudicio reſeruanꝛ vt ſupra tactum eſt.nec pōt dici ꝙ inſtitutōez habuerit ex conflicto dauid. qꝛ ſibi reuelatū fuit a dn̄o interiori inſtinctu vt tale certamē inire deberet et ꝙ iniuriā ſibi illatā per eum vindicare cōtra philiſteū volebat.quod ex v̄bis Dauid eliciꝛ.Ego venio ↄ te in noīe dei viuētis. ⁊ ſic non fuit ꝓprie duellator. ſ; diuine iuſticie executor. Scd̄o ex hoc qd̄ p̄cipue iudicibus eſt aduertendū. qꝛ in duello daꝛ poteſtas vel ſaltim concediꝛ licentia vtriꝙ interficiēdi ſe mutuo ⁊ cū alter coꝝ ſit innocēs.ideo preſtatur auctoritas vel ſaltim licentia interficiēdi innocentē.qd̄ cum ſimpliciter eſt illicitū . qꝛ ↄtra dictamē iuris naturalis ⁊ diuinū preceptū. Id̄o oīno illicitū tam ex parte appellantis q̄ȝ recipiētis q̄ȝ etiā iudicantis ⁊ ↄſulentiū q̄ oēs homicide reputanꝛ.Tercio ex hoc qꝛ cum duellum ſit ſingularis pugna duoꝝ vt ꝑ victoriā vnius appareat iuſticia tanq̄ȝ per diuinū iudiciū ⁊ alterius iniuſticia. nō obſtante ꝙ tūc deus temptaꝛ.vn̄ reddiꝛ illicitū ex parte appellātis ⁊ recipiētis. tn̄ cū ipi iudices alijs medijs iuſtū iudicium aut terminationē litis ꝓcurare poſſent.cū hoc nō faciunt ſed cōſulunt ſeu oīno permittūt cum prohibere poſſent vtriꝙ ad interfectionē innocentis conſentiūt. Verū qꝛ non eſt veriſimile . poſtillatorē Nicolaum hec latuiſſe aut ignoraſſe. Id̄o vbi dicit in aliquo caſu duellū abſq̄ȝ peccato cōmitti mortali.loquiꝛ ex parte iudicantiū aut ↄſulum. vbi nō ꝑ ipſoꝝ inductionē aut ↄſiliū ſed per ipſos appellantē ⁊ recipientez tale examen exerceꝛ ſiue alio reſpectu. ⁊ qꝛ nō eſt nr̄e ſpeculationis his immorari ſ; de ipis maleficis differere clare patet ꝙ ſi in alijs criminalib⁹ cauſis circa furtū aut latrocinū tale examen inhibeꝛ. quātomagꝭ hic vbi ↄſtat maleficas cūcta maleficia auxilio demonū ꝓcurare.ſiue in leſionibus inferendis. ſiue curandis ſeu tollēdis . aut impediēdis. Nec mirū ꝙ ope demonū a leſionib⁹ in tali examine p̄ſeruanꝛ malefice.cuz vt naturales tradunt. ſuccus cuiuſdā herbe vbi manus inūguntꝛ a cōbuſtione poſſit p̄ſeruare. ⁊ cū ipſuz demonē v̄tutes herbaꝝ minime latēt.dato ꝙ ꝑ inꝛpoſitioz alicui⁹ corporis inter man⁹ deferētis ⁊ ipſum ferrū.leſionē nō inꝛcipet ꝓut inuiſibiliꝛ ꝓcurare pōt. tn̄ ꝑ hmōi naturales rerū ꝓprietates h̄ efficere poſſet.vn̄ min⁹ q̄ȝ q̄buſcūq̄ȝ alijs malefactorib⁹ ipis maleficis ꝓpter intimā familiaritatē quā cū demonib⁹ tenēt tali examine ſūt purgāde ſed ipo facto vbi ad hoc appellāt iā vt ſuſpecte malefice ſunt habēde. Deſeruit ad hoc factū qd̄ in ↄſtantieñ dioceſi trib⁹ annis vix iā elapſis cōtigiſſe ferꝛ. Naz in dn̄io comitū de furſtenberg ꝑtinet nigre ſilue.malefica q̄dā famoſa ⁊ plurimū ab inco

lis diffamata. vbi p comitem ad inſtantiã plurimoꝝ fuiſſet cõphẽſa ⁊ de plurimis ĩdicijs ſup varia maleficia delata tãdem int tormenta ⁊ qſtiones intrrogaret manus omniũ volẽs euadere. ad examen cãdentis ferri appellauit. Juuenis comes nec multũ in his exptus examẽ admiſit. ⁊ dũ cãdens ferꝝ p tres dũtaxat paſſus deferre adiudicata fuiſſet p fex deportauit offerẽs ſe denuo ad tpm lõgiori ſpacio deportare. Qua ex re dũ manifeſtũ habuiſſent indicio maleficij iudicare. qꝛ nullus ſanctoꝝ pſumpſiſſet talit diuinã aſſiſtẽtiã temptare. ipa tñ abſoluta a vinculis ⁊ illeſa vſqꝫ in pñs nõ vtiqꝫ in ptũ fidei ſcãdalũ pſeuerat.

Queſtio. xviij. de ſnĩa diffinitiua in ſe ⁊ qlit eſt ferẽda.

C Onſequẽter ad tractãdũ de his in q̃bus ſecularis iudex p ſe cognoſcere ⁊ ſniare põt dyoceſanis ſi libet manẽtibus exoneratis. Hocipm eñ pſupponimus vt nedum noſipſi inqſitores ſalua fide ⁊ iuſticia ſimus ab his ſniandi modis exonerati. veꝝ ⁊ ipos dyoceſanos eadeꝫ ſynceritate exoneratos affectamus ipoꝝ facultatẽ ⁊ iuriſdictionem minime amputãdo. qua tñ ſi vti vellent neceſſe foret ⁊ nos inqſitores. Juxta. c. multoꝝ querela. de heret. in cle. pit ꝯcurrere. Attendãt tñ ꝙ qꝛ hoc crimẽ maleficaꝝ nõ eſt mere eccleſiaſticum. Uñ nec poteſtatibus ⁊ dñis tempalibus ad iudicãdum ⁊ ſniandum. vt in. c. vt inquiſitionis. §. phibemus. de heret. lib. vj. Intdictum. In qbus tñ pfata poteſtas diffinire ⁊ cognoſcere ſine dyoceſanis non poteſt. Sñr deducet. Sꝫ pmo vidednꝫ de ipa ſnĩa in ſe. Scdo qlit ſit ferenda. Tercio quot modis. De pmo. Cuꝫ fm Auguſti. vt. ij. q. j. c. j. Nos in quenq̃ ſniam ferre non poſſumus. niſi aut ꝯuictum aut ſpõte ꝯfeſſum. Et ſnĩa ſit triplex. vt dic glo. ſummaria in pncipio qſtionis. ſ. Intlocutoria. diffinitiua. ⁊ precepti. ⁊ Raymundus exemplificãs dic. Intlocutoria ſnĩa dr. que nõ ſup pncipali. ſed ſup alijs qſtionibus ꝓfert int pncipium cauſe ⁊ finem emergẽtibus. vt eſt de teſte repellendo. vel de dilatione dãda. vel non. ⁊ hmõi. Uel forte dr intlocutoria. qꝛ int ptes loquẽdo ꝓfert ſine ſcripture ſolẽnitate. Diffinitiua autem ſnĩa dr qñ pncipalis queſtio diffinit. ff. de re iudi. l. j. Snĩa precepti eſt qñ maior pcipit minori. De pmis duabus noſtra ꝯſequent erit ſpeculatio. precipue ſup ſententiã diffinitiuã. Notãdum ſecundo ꝙ lꝫ in glo. prefata dicat. ꝙ ſi ſnĩa diffinitiua fuerit lata obmiſſo ordine iuri. ipo iure nulla eſt. ij. q. vj. ſi quãdo. §. diffinitiua. Et poſt dicat. Scias ꝙ duplex eſt ordo iuris. Unus qui eſt de neceſſaria ſubſtantia iudiciorum. vt ſi at litis conteſtatio ⁊ teſtes recipiãtur. Si contra hunc ordinem feratur ſententia non tenet. Eſt alius ordo qui non eſt de ſubſtantia iudiciorum. vt ſcilicet ſententia non feratur ſub conditione. ⁊ vt prius non pronuncietur de poſſeſſione q̃ꝫ de proprietate. ſi tamen hoc non ſeruetur tenet ſententia. vt. ij. q. vj. Anteriorum. §. biduum. In hac tñ cauſa. quia eſt cauſa fidei ⁊ hereſis crimen. licꝫ mixtum. procedit ſumma-

rie ſimpliciter ꝛ de plano. vt ptꝫ in ca.ſtatuta.li.vj. ꝛ qualiter iſta verba intelligant habes ſupra.q.vj.et vt ibi deducitur.iudex neceſſario libellum nõ exigat.litis ꝯteſtatiõem non poſtulet ꝛc. ſequit ꝓbatões tñ neceſſarias admittat.ſimiliter citationẽ ꝛ proteſtatõem iuramenti de calũnia ꝛc. Vñ ꝛ alius modus pro cedẽdi iam per iura noua declarat. De ſcõa aũt qualiter ſit ferẽda Nota ꝙ proferri debet a iudice ꝛ nõ ab alio alias non valet. Itẽ in loco publico ꝛ honeſto etiã ſedẽdo. vt.iij. q.iij.indicie.§.ſpacium. Et ſimilit de die ꝛ nõ in tenebris.ꝛ ſic de multis que ibi notant.tum qꝛ ibi continet.ꝙ nõ diebus feriatis. et ꝙ non in ſcriptis ferat. Notandũ ꝙ quia hic ſummarie ſimpliciter et de plano vt ſupra tactũ eſt procedit. ꝛ de vbo.ſigni.c.Sepe cõtingit. in Clemen.dicit.ꝙ tpe feriarũ ob neceſſitates hominũ indultarũ.a iure procedere valeat.ꝛ ꝙ iudex ꝯputet dilationẽ. Ideo ſi iudici libet ſeruare illa poterit. Nec ſcripto proferre tenet.cuꝫ ſm Ioh.an. Plures ſint caſus in quibus ſine ſcripto ſententia valet.ꝛ inter illos enumerat cõſuetudo loci vel fori.diſt.xj.cõſuetudinis.Epiſcopus etiam ſi eſt iudex põt per alium ſententiã recitare ad inſtar illuſtrium.Item nota ꝙ lꝫ in actionibus criminalibus executio ſentẽtie non ſit differenda.fallit tñ hoc in certis caſibus precipue quatuor.ſed pro hac materia capiuntur duo. primus ſi lata eſt in muliere ꝑ gnãte differtur eius vſqꝫ ad tempus partus ff.de re.iu.l.pregnãtis. Itẽ cum quis eſt confeſſus crimẽ ꝛ poſtea negat.intellige ſi confeſſio prius non fuit reiterata modo quo ſupra tactũ fuit.q.xv. De tercio autẽ quot ſcꝫ modis ſit ferenda. qꝛ cõſequẽter vſqꝫ in finem operis de his tractabimus. ſunt tñ adhuc aliqua premittenda de modis quibus perſona delata reddit ſuſpecta.eo ꝙ varie ſententie ſuper varias ſuſpitiones ſunt ferende.

Queſtio decimanona. quot modis capitur ſuſpitio pro ſentẽtia ferenda.

Suſpecti de hereſi vel alio crimine qᵗ modis et quibus dicendᶦ ſunt.ꝛ an in tali caſu pro tali crimine ex illis iudicãdi ꝛ ſentẽtiãdi ſint vbi querit. Reſpõdendũ eſt.ꝛ ꝑ antiqua ꝛ per noua iura. Nã glo. ſup ca.nos in quẽ ꝙꝫ in ꝓcedẽti qõne al legato.dicit ꝙ quatuor ſũt modi cõuincendi reũ.aut ſcꝫ iure.vt inſtrumentis ꝛ teſtibus.aut facti euidentia.extra de cohabi.cler.c.tua. Aut iuris interpretatione. vt ſepius citatum eſſe reum.iij.q.ix.decreuimꝰ Aut violẽta ſuſpitione.xxxij. qõ.j. dixit. Notãt etiam canoniſte ꝙ triplex eſt ſuſpitio. Prima temeraria de qua canon. Nulluꝫ iudicetis ſuſpitionis arbitrio.ij.q.j.primo. Secunda probabilis ꝛ hec purgatõeꝫ inducit. non aũt prima vt.ij.q.iiij. pſbyter. Tercia eſt violenta. q̃ condemnationẽ inducit.ꝛ de hac intelligitur dictum Hieronymi. ꝙ vxor dimitti poteſt ꝓpter fornicationem aut fornicationis ſuſpitionẽ.xxxij. q.j.dixit. Nota inſuper ꝙ ſecunda que eſt probabilis admittitur ad ſemiplenã probationem. vt extra de pſumptio.in multis. Unde coadiu

nat ad probationē ſi aſſint alia am-
minicula. vñ non ſolū admittit ad
purgatōez indicēdā. De violēta eti
am que ad condemnationē ſufficit
nota q eſt duplex. vñ quedaz iuris
ꝛ de iure. vt cum ius fingit ꝛ ſtatu-
it aliquid ſup facto ꝛ cōtra hanc nō
admittit probatio. extra de ſponſa.
nec qui fidem vbi dicit q ſi qs de-
derit fidē mulieri de cōtrahēdo ma
trimoniū cū ea. ꝛ poſtea copula ſe-
quit. matrimoniū eſſe preſumit ꝛ p
batio in cōtrariū nō admittit. Que
dam eſt iuris ſed non de iure. vt vbi
ius pſumit: ſed nō ſtatuit aliqd. vt
ſi vir diu mulieri cohabitauit preſu
mit ab eo cognita. xxxij. q. j. dixit.
Et ꝯtra hanc admittit pbatio. Ap
plicādo ad ꝓpoſitū noſtrū ſup here
ſim maleficarū ꝛ ſup noua iura. di-
cimus q in iure triplex ſuſpitio ſup
crimē hereſis habet. prima eſt mo-
dica. ſecūda magna. tercia maxima
Prima q eſt modica in iure vocat
ſuſpitio leuis. ita habet. ca. Accuſa
tus. de here. libro. vj. in prin. vbi di
citur. Si aūt leuis ꝛ modica ſuſpi-
tio illa fuit quanq̄ ex hoc ſit grauit
puniendus. non tū debet pena in he
reſim relapſoꝝ puniri. Et hec ſuſpi
tio ideo dicit modica ſiue leuis. tū
q modica et leui defenſione tollit.
tum q ex modicis ꝛ leuibus oritur
cōiecturis. Vñ dicit modica a mo
dicis indicijs. ꝛ dicit leuis a leuibꝰ
ꝯiecturis. Utpote in ſimplici here
ſi circa fidem ſi aliqui reperiant oc
culta cōuenticula celebrātes vel vi
ta vel moribus a cōi ꝯuerſatione fi
delium deuiātes. vt patet ca. excōi-
camus. pmo extra de here. circa ma
leficarū hereſim. Simili modo vbi
conuenticula in angarijs aut ſacra-
tioribus anni temporibus in cāpis
aut ſiluis ſiue de die ſiue de nocte
conuenirēt. aut aliq ſeorſum reperi
rentur. aut nō frequētare diuina tē
poribus cōſuetis ꝛ modis cōſuetis
aut cū ſuſpectis maleficis familiari
tates ſecretas cōtrahere. tales eniz
leuiter ad minus de hereſi habētur
ſuſpecti. eo q talia frequēter facere
hmōi heretici cōprobant. de q etiaz
leui ſuſpitione habet. C. de here. l.
ij. in fine. vbi dicit. Hereticoꝝ voca
bulo cōtinent ꝛ latis aduerſus eos
ſentētijs debēt ſuccumbere. qui vel
leui argumento a iudicio catholice
religionis ꝛ tramite detecti fuerint
deuiare. Et huic ſentētie cōcordat
Hoſtien. in ſumma. ti. de pſumpti.
§. finali. vbi dicit. Notanduz q q̄-
uis heretici leui argumēto detegan
tur ſcz ad hoc q ſuſpecti habeantur
tū nō debēt vt heretici haberi. ꝛ p
bat per precedētia. Scda ſuſpitio
q eſt magna in iure vocat vehemēs
ſiue fortis. de qua iterum in allega-
to. c. Accuſatus. in principio. Iteꝝ
ſic habet accuſatus de hereſi vl ſu-
ſpectꝰ ꝯtra quē de hoc crimine ma-
gna ꝛ vehemēs ſuſpitio orta erat ꝛc.
Ibi eni hec ꝯiunctio ꝛ nō tenet co
pulatiue. ſ; expoſitiue vt notat Io
han. andree ibidem. Vehemēs aūt
idem eſt qd fortis vt dicit Archidi.
ſup allegato. c. Accuſatus. ꝛ verbo.
vehemens. vt dicit Papias ꝛ Hu-
guitio. q vehemens idem eſt q for
tis ſiue grandis. Allegat etiā Gre-
go. j. moral. Uentus vehemēs irru
it. Unde dicimus aliquem vehemē
tem habere caſum cum habet fortē
hec ibi. Ergo ſuſpitio magna dicit
vehemens ſiue fortis ꝛ ſic nomina-
tur. quia non niſi vehementibus ꝛ

fortibus defenſationibus repellit. Et etiam quia ex magnis ⁊ vehemētibus ac fortibus oritur cōiecturis argumentis ⁊ indicijs. Expote in ſimplici hereſi ſi aliqui comperiātur qui eos quos ſciūt hereticos fore occultant.fauorē impendāt. aſſociant. viſitant. munera offerant.recipiant defenſant ⁊ ſimilia exercentes.tales nanqꝫ vehemēter de hereſi ſuſpecti ſūt.⁊ ſimiliter cognoſcūtur circa hereſim maleficaruꝫ. eo ꝙ ſuſpitio oritur ꝙ participāt cuꝫ eis in crimine ⁊ ꝑcipue notant.hic mulieriſant viri:qui ad amorē vel odium inordinatū.licet nō ad alias leſiones hominū tendant aut iumentorū ſolent maleficare.Similia em̄ vt ꝑmiſſuꝫ eſt in quacūqꝫ hereſi exercentes vehementer ſunt ſuſpecti. vt patet per allegatū ca. accuſatus. ⁊.§.illo vero. ⁊ per notata ibidem per archidiaconū. Cum non ſit dubium eos talia facere in fauorē illi⁹ heretice prauitat̄. Tercia ſuſpitio hec eſt maxima.⁊ in iure vocatur violenta.cap.cuꝫ ꝯtumacia.⁊ ca. Accuſatus.li.vj. de here. ⁊ per notata per archidiaconū ⁊ Johannem andree.ſuper.c. Accuſatus.et verbo. vehemens. vbi dicunt. Dicit vehemens non violenta.ſupra de ꝑſumpti.ca.literas. De hac ſuſpitione loquitur canon.diſt.xxxiij. quorūdā Et hec ꝑſumptio ſeu ſuſpitio dicit violenta. tum qꝛ violentat cogit et artat iudicem ad credendum. Nec tergiuerſatione refellit qualicunqꝫ. tum quia ex violentibus cōuincentibus atqꝫ cohercentibus oritur cōiecturis. Exēpli grā in ſimplici hereſi.ſi aliqui reperiantur qui hereticos adorauerint.id eſt reuerentiā ſuo amore exhibuerint coſolationē vel cōmunionem ab eis acceperint vel ſimilia que ad ritum eorum pertinent perpetrauerint. tales nanqꝫ violenta ſuſpitione de hereſi et hereticorum credentia ſunt conuicti. per ca.filij.Et per ca.Accuſatus. de hereſi.lib.vj.et per notata per Archidiaconum ſuper capi. quicunqꝫ hereticos.⁊ verbo.credentes.eodē libro.vj.cum nō ſit dubiū eos talia facere in credentiam heretice prauitatis. Super hereſim vero maleficarum a ſimili qui perpetrant ea q̄ ad ritum maleficarum pertinent. ⁊ talia cum ſint varia videlicet aliquando per verba ſolum contumelioſa. dicendo.tu ſenties in breui que tibi euenient vel ſimilia in effectu.vel ꝑ tactum ſolū tangendo hominē aut beſtiam manibus.aut per viſuꝫ tantum ſe manifeſtando nocturno vel diurno tempore certis dormiētib⁹ in cubilibus.⁊ hoc vbi homies aut iumenta nituntur maleficiare. licet circa grandines varios alios obſeruant modos ſe alijs offerendo ceremonijs. circa flumen aliquod ſe agitando diuerſimode vt in precedentibus circa modos maleficia inferendi patuit. Tales vtiqꝫ violenta ſuſpitione ſuper hereſim maleficarum vbi reperiuntur ⁊ fama laborat ſunt conuicti. preſertim vbi effectus eſt ſubſecutus in maleficio ſiue ſtatim ſiue per ſucceſſuꝫ temporis.quia tunc euidens factum concurrit ſiue iudicium facti vbi inſtrumenta maleficij in aliquo loco repoſito reperirentur. Licet ſucceſſus temporis non ita aggrauaret ad euidentiam facti manet tamen ſuſpecta vehementer et a fortiori

amplius ꝙ circa ſimplicē hereſim. Et ſi querit̄ nūquid dyabolus abſq̄ viſu aut tactu mulieruꝫ maleficiare poſſet homies ſeu iumenta. Rn̄det̄ vtiq̄ ſi deus ꝑmittit. ſꝫ qꝛ maioꝛ dei ꝑmiſſio vbi creatura deo dicata ꝑ ſi dei abnegationem ⁊ aliis hoꝛrēdis ſceleribus cōmittit. Ideo ⁊ dyabolus amplius talem modum maleficiādi creaturas affectat. imo ⁊ dici poteſt ꝙ dyabolus etiā ſi abſq̄ malefica poſſet adhuc ſumme ꝑ maleficam talia exercere affectat variis reſpectibus. vt in p̄cedētibus patuit. Epilogādo ad noſtꝝ ꝓpoſitum ſupꝑ modos ex p̄ſumptionibus iudicandi. Dicēdum ꝙ ſupꝑ p̄fatā diſtinctionem ſuſpecti de hereſi maleficarum ſunt in triplici genere cum quidam leuiter. quidam vehemēter. ⁊ q̄daꝫ violēter. Leuiter ſunt ſuſpecti q̄ talia modica vel leuia pagūt ꝙ ex eis oꝛit̄ modica vel leuis ſuſpitio ꝯ eos de tali hereſi. ⁊ lꝫ vt dictum eſt vbi quis ſic inuenit̄ ſuſpectus nō ſit hereticus h̄n̄dus. tn̄ debet ſibi indici canonica purgatio. vel iniungi tāq̄ ꝓ leui abiuratio. Et q̄dem ꝙ purgatio poſſet ſibi indici habet̄ ca. excōmunicamus. j. in p̄n. extra de heret̄. vbi dr̄. Qui aūt inuēti fuerint ſola ſuſpitōe notabiles. ſuſpitōe ꝓbabili. hoc eſt leui. ⁊ que leuiter apparet dicit Hoſtieñ. ſequit̄. Niſi iuxta cōſideratōes ſuſpitiōis qualitatēq̄ ꝑſone ꝓꝑiā innocētiam ꝯgrua purgatiōe monſtrauerint anathematis gladio feriant̄. ⁊ vſq̄ ad ſatiſfactionem ꝯdignam ab omibus euitent̄. Ita ꝙ ſi ꝑ annum in excōmunicatione pſtiterint extūc velut heretici ꝯdemnent̄. Hec ibi. Et nota ꝙ indicta ſibi purgatōe canonica ſiue cōſentiat ſiue nō. ſiue deficiat. ſiue nō eſt ꝑ omīa iudicādum ſicut de diffamato de hereſi cui eſt purgatio canonica indicenda. Sed ⁊ hoc ꝙ abiuratio poſſit tali indici tanq̄ leuiter ſuſpecto de hereſi. Patet ꝑ ca. accuſatus. in p̄n. vbi dr̄. Accuſatus de hereſi vel ſuſpectus. ꝯ quem de hoc crimie magis ⁊ vehemens ſuſpitio oꝛta erat. ſi hereſim in iudicio abiurauit. ⁊ poſtea committit in ip̄a cenſeri debet quadam iuriſdictione relapſus. lꝫ ante abiurationem ſuaꝫ hereſis crimen ꝓbatum non fuerit ꝯ ip̄m. Si autem modica ⁊ leuis fuit ſuſpitio illa. quanq̄ ex hoc ſit grauiter puniēdus. tamen nō debet in hereſim relapſoꝝ pena puniri. Hec ibi. Quidam autem cum ſint ſuſpecti vehementer. ⁊ ſunt illi qui talia vehemētia ⁊ foꝛtia pagūt. qd̄ ex eis oꝛit̄ vehemens ⁊ magna ſuſpitio. ⁊ tales lꝫ etiā non ſint heretici nec vt heretici ꝯdemnādi. eo ꝙ expꝛ̄ſſe habet̄ extra de p̄ſumpt̄. c. lr̄as. §. q̄ circa. Nullus ꝓ ſuſpitōe vehemēti eſt de tāto crimine ꝯdemnādus. Nam ibi ita dr̄. Quo circa mādamus. q̄tenus cum ꝓpter ſolā ſuſpitōeꝫ q̄uis vehemētem. nolumus illum de tam graui crimine ꝯdēnari. tn̄ de tali ſic vehemēter ſuſpecto debet ſibi mādari ꝙ abiuret generaliter oēꝫ hereſim. ⁊ ſp̄aliter in quam incidit tāq̄ vehemēter ſuſpectus. ꝑ allegatū. c. Accuſatus. in p̄n. vt eſt dictū. ⁊ ꝑ. c. inter ſollicitudines. extra de purg. ca. ⁊ ꝑ. c. lr̄as. extra de p̄ſumpt̄. Et ſi poſtmodum relabat̄ vel in p̄ſtinā vel in aliaꝫ. vel in eos quos ſcit maleficos aut hereticos aſſociet viſitet vel deducat vel ꝯſulat mūera donādo. vel mittat. ſeu fauoꝛē eis im

pendat.relapſorū penā nō euadet.
Per allegatū.c.Accuſatus. Ubi di-
cit ſic Eum vo q̄ vna hereſis ſpecie
vel ſecta cōmiſit.aut in vno fidei ar
ticulo ſeu ſacramento eccleſie erra-
uit.Et poſtmodū hereſim ſimplici
ter vel generaliter abiurauit.Si ex
tūc in aliā ſpeciē hereſis ſiue ſectaꝫ
ac alio articulo ſeu ſacramēto com
mittat.volum⁹ vt relapſus in here-
ſim iudicari. Jlle ergo de cuius la-
pſu in hereſim añ abiurationē cōſti
terit vel nūc cōſtat.ſi poſt illā abiu
rationē receptat hereticos deducat
viſitet ſiue aſſociet.ac dona vel mu
nera eis donet vel mittat.ſeu fauo-
rē eis impendat.et infra merito de
bet iudicari relapſus.cū illū ex ap-
probato a ſe prius errore nō ſit du-
biū illud feciſſe hec ibi.Ex quibus
verbis apparet ꝙ in tribus caſibus
in genere ſuſpectus de hereſi vehe-
mēter poſtq̄ abiurauit pena plecti
tur relapſorū. Primus eſt quando
relabitur in eandē ⁊ priſtinam here
ſim de q̄ ſuſpectus fuerat vehemen
ter.Secūdus quando hereſim ſim
pliciter vel generaliter abiurauit et
relabitur tamē in aliā hereſim.eſto
ꝙ de ea antea nunq̄ ſuſpectus ha-
bit⁹fuerit nec delatus.Tercius qñ
hereticos receptat.⁊ eos deducit ⁊
fauorē impēdit Et h caſus cōplecti
tur m̄ltos caſus ⁊ hꝫ multos ſinus
vt ptꝫ in alle·§·Eum vo.in.c.Accu
ſatus.freq̄ntius repetito. Sed q̄
rit quid agendū ſi talis vehemēter
ſuſpectus ad mandatuꝫ ſui iudicis
nō cōſenſerit cōtinue abiurare.An
tradendus ſit ſeculari arbitrio po
teſtatis aīaduerſione debita puni
endus per.c. Ad abolendaꝫ·§·pñti
vero.Rñdet.nequaq̄.q̄a.c.illud.et
§.eius expſſe loquit nō de ſuſpect
ſ; de manifeſte dep̄henſis in hereſi
⁊c.⁊ rigoroſius cōtra deprehenſos
manifeſte.q̄ cōtra ſuſpectos tantū
modo eſt agendū.Et ſi querit qua-
liter ergo ſit ꝓcedendū cōtra talē.
Rñdetur ꝙ procedet cōtra eū.ꝑ.c.
excōicamus.j.⁊ ꝑ.§.q̄ vero ſola ſu-
ſpitione ⁊c. superi⁹ inſerto ⁊ excōi-
cabit in qua excōicatiōe ſi ꝑ annuꝫ
ſteterit eſt vt hereticus cōdemnan-
dus.ꝑ alle.c.Quidam autē ſuſpecti
ſunt violēter.⁊ ſunt illi q̄ talia vio-
lentia ꝑagūt.qd̄ ex illis orit violen
ta ſuſpitio cōtra eos talis vt hereti
cus eſt habēdus.⁊ ſicut de dep̄hen
ſo in hereſi eſt de eo ꝑ oīa iudican-
dū.ꝑ.c.excōicamus.j.ex de here.§.
qui vo.⁊ ꝑ.c.cū contumacia.⁊.ꝑ.c.
vt officiū.li.vj.Nam vel fatent cri
men.vel nō.ſi ſic.⁊ volunt redire ⁊
hereſim abiurare ad pñiam recipiē
di ſunt.ꝑ.c.ad abolendā.⁊ ꝑ.c.excō
municam⁹.ij·§·finalꝫ qd̄ ſi nō ꝯſen
ſerint abiurare tradendi ſunt curie
ſeculari aīaduerſione debita puni
endi.ꝑ.c.ad abolendā·§·pmo alle-
gatū.Si aūt non fatent crimē poſt
q̄ eſt cōuictus.nec cōſenſit abiura
re.eſt vt hereticus impenitens con
demnādus.per.c.ad abolendā.Vi
olenta em̄ ſuſpitio ad cōdemnāduꝫ
ſufficit.⁊ probationē in contrariuꝫ
non admittit.vt habet extra de p̄-
ſump.c.literis.⁊.c.afferte.Et cum
hec diſcuſſio locū habet in ſimplici
hereſi.abſq̄ euidentia aut iudiciuꝫ
facti.ſicut etiam in ſexto modo ſen
tentiandi patebit.vbi q̄s vt hereti
cus cōdemnat.etiā ſi nō ſit hereti-
cus in re.q̄tomagis circa hereſim
maleficarū.vbi ſꝑ cōcurrit aut euī-
dēs factū in pueris,hoībus aut iu-

mētis maleficiatis.aut indiciuꝫ fa
cti.puta ꝑ inſtrumenta reperta. Et
licꝫ in ſimplici hereſi penitentes et
abiurantes ad penitentiā ⁊ ad per
petuos carceres recipiant vt tactū
eſt. In hac tamē hereſi licꝫ eccleſia
ſticus iudex recipiat vt ſic ad peni
tentiam. ciuilis tamē propter fore
facta circa damna tempalia vltimo
ſupplicio punire poteſt:nec eccleſi-
aſticus ipm impediet qui licꝫ nō eū
tradat ad puniendum tamen relin-
quere poteſt.

Queſtio viceſima ſuper primuꝫ
modum ſententiandi.

Via ergo de-
lata perſona.

Vel reperit immunis et
abſoluenda totaliter.

Vel reperit ſolum diffamata de
hereſi generaliter.

Vel repit vltra infamiaꝫ qſtioni-
bus ⁊ tormētis exponēda aliqliter.

Vel reperitur ſuſpecta de hereſi
leuiter.

Vel reperitur ſuſpecta de hereſi
vehementer.

Vel reperitur ſuſpecta de hereſi
violenter.

Vel reperit diffamata de hereſi
et ſuſpecta inſimul ⁊ cōmuniter.

Vel repitur cōfeſſa hereſim ⁊ pe
nitens ⁊ nō relapſa veraciter.

Vel repitur cōfeſſa hereſim ⁊ pe
nitēs ſed relapſa probabiliter.

Vel repitur cōfeſſa hereſim ⁊ im
penitēs ſed nō relapſa realiter.

Vel repit cōfeſſa hereſim ⁊ im-
penitēs atqꝫ relapſa certitudinalit.

Vel repit non ꝯfeſſa ſed cōuicta
de hereſi legitimis teſtibus ⁊ alias
iudicialiter.

Vel repitur cōuicta de hereſi ſꝫ
fugitiua vel abſens cōtumaciter.

Vel repitur ab alia malefica inci
neranda vel incinerata delata.

Vel repitur maleficia non inferē
do ſed tollendo per remedia illicita
⁊ incōgruenter.

Vel repitur vt maleficus ſagitta
rius ⁊ armorū incantator interimē
do letaliter.

Vel reperitur vt malefica obſte-
trix infantes demonibus execrādo
hoſtiliter.

Vel repitur remedio appellatio
nis ſe tuendo friuole ⁊ fraudulent.

Et ſiquidē repit immunis totalit
erit ꝯſequentē modū ſententiando
finaliter. Ubi notandū ꝙ pſona
delata tūc repitur immunis totalit
qn̄ proceſſus meritis diligēter cum
bono cōſilio peritorū diſcuſſis non
cōuincit nec confeſſione ꝓpria.nec
facti euidentia.nec teſtiū ꝓductio
ne legitima.qꝛ videlicꝫ diſcrepāt in
ꝑncipali nec etiā al's illa pſona fu-
it ſuſpecta aut diffamata publice
de antedicto crimine.qꝛ ſecus ſi de
aliq̄ alio crimīe eſſet diffamata.nec
etiā ſunt indicia facti cōtra talē per
ſonā. Circa talem talis practica ſer
uatur.qa abſoluenda eſt per epiſco
pum aut iudicem per ſententiaꝫ te
noris ſequentis.

Nos. N. miſeratione diuina
eps talis ciuitat'.aut iudex
talis ⁊c. Attendētes ꝙ tu ta
lis de tali loco ⁊ talis dyoceſis fu-
iſti nobis delatus vel delata de tali
heretica prauitate.ſcꝫ maleficarū.
Attendētes etiā illa eſſe talia ꝙ nō
valebamus nec debuim⁹ cōniuenti
bus oculis ptranſire.deſcendimus
ad inquirendū ſi predicta fulcirent

aliqua veritate teſtes recipiendo te examinando ⁊ alia faciendo q̄ decebāt ſm canonicas ſanctiones ea ꝓpter viſis ⁊ diligent examiatis omnibus actis ⁊ actitatis in hac cauſa habitoq; cōſilio peritoꝝ in iure ac etiam in theologica facultate illorū ſepius repetito ſedentes pro tribunali more iudicis iudicantis ac habētes pre oculis ſolū deū ⁊ negocij veritatē ſacroſanctis euāgelijs poſitis coram nobis vt de vultu dei iudiciū noſtrū ꝓdeat ⁊ oculi noſtri videāt equitatē ad noſtrā diffinitiuā ſententiā ꝓcedimus in hūc modū xp̄i noīe inuocato. Quia per ea q̄ vidimus ⁊ audiuim⁹ ⁊ ꝓducta ⁊ oblata. acta ⁊ actitata ſunt corā nobis in p̄nti cā. nō inuenimus aliqd cōtra te legitime ꝓbatū fore de his de qbus delatus fueras corā nobis pnūciamus declaram⁹ ⁊ ſententialiter diffinim⁹ cōtra te nō eſſe actū legitime corā nobis. ꝓpter qd poſſis ⁊ debeas vt hereticus aut maleficus iudicari nec ſuſpect⁹ hñi aliqliter de heretica prauitate. quare a p̄nti inſtantia inqſitione ⁊ iudicio totaliter te relaxamus. lata fuit hec ſnia ⁊c. Caueat vt nō ponat in ſnia quacunq; q̄ delatus ſit inſons vel immunis: ſed q̄ nō fuit ꝓbatū legitime cōtra eum. Quia ſi poſtmodū tpis proceſſu iterū deferat ⁊ legitime probat poteſt nō obſtante p̄dicta abſolutoria ſentētia cōdemnari. Nota etiam q̄ eiſdem modis abſoluendus eſt qs quādo eſt delatus de receptatiōe defenſatiōe ſeu alia fautoria heretice prauitatis vbi nihil probat legitime cōtra eū. Secularis iudex commiſſione epiſcopi modo ſuo iudicabit.

Queſtio. xxj. ſuper ſecundū modum ſententiandi delatam ⁊ tantūtummodo diffamatam.

Secundus modus ſententiandi eſt quādo delatus vel delata proceſſus meritis diligenter diſcuſſis cū bono conſilio peritoꝝ reperit tantummodo de tali hereſi diffamatus in aliqua villa ciuitate vel prouincia. Et hoc eſt quādo delatus talis nō conuincit nec ꝓpria cōfeſſiōe. nec facti euidentia. nec teſtiū ꝓductiōe legitima. nec ſunt q̄cunq; indicia alia ꝓbata cōtra eū niſi p̄ciſe ſola infamia: ita q̄ in ſpēali nullū probat maleficiū ꝑpetratū. qd q̄dē probare pōt ſup vehemētē aut violētā ſuſpitionē qñ vba cōminatoria ſup leſionē inferendā ptuliſſet dicendo in effectu vel in ſnia. In breui ſenties q̄ tibi eueniēt ⁊ poſt effect⁹ aliqs fuiſſet ſubſecut⁹ in leſione corporū aut iumētoꝝ. Circa iſtū igit ꝯque nihil ꝓbat niſi p̄ciſe infamia talis practica ē ſeruāda. In tali em̄ caſu q̄ ſnia nō pōt ꝓ delato ferri abſoluēdo eundē. ſicut in p̄mo modo tactū eſt: ſ ꝯtra indicēdo ſibi canonicā portionē. Jō eps ſeu eius officialis aut iudex aduertāt p̄mo q̄ i cauſa hereſis non refert ſi aliqs ſit tantūmō apud bonos ⁊ graues pſonas diffamat⁹. immo attendit h̄ q̄ etiā apud quoſcūq; viles ⁊ ſimplices ſit diffamat⁹. Et rō eſt. qz a qbus quis pōt accuſari i crimine hereſis apud illos etiā pōt qs infamari. ſ q̄libet heretic⁹ pōt a qbuſcunq; pſonis accuſari cū tantūmō inimici capitales: vt ſupra patuit excipiunt. ergo apud illos poteſt infamari.

Feret ergo epiſcopus ſeu iudex
ſuper cano. pur. ſententiā per hunc
modum vel conſimilem.

Nos. N. miſeratione diuina
[n] epiſcopus talis ciuitat. aut
iudex talis dominij. Conſi
derantes ꝙ meritis ꝓceſſus facti ꝑ
nos contra te talem talis dyoceſis
nobis delatū de tali heretica prauī
tate diligenter diſcuſſus ꝛc. Nō in
uenimus te cōfeſſum nec conuictū
de predicta labe. nec alias ſuſpectū
ad min⁹ leuiter niſi ꝙ te reperimus
legitime ꝛ veraciter. in tali villa ci
uitate vel dyoceſi ꝛ apud bonos et
malos publice diffamatū. Ea ꝓpter
ad purgandū huiuſmodi infamiā:
ꝛ vt bonus odor in cetu fideliū exi
ſtas. tibi indicimus canonicā pur
gationē vt eſt iuris aſſignando tibi
talem diē talis menſis et talē horā
talis diei. In qua cōpareas ꝑſonali
ter corā nobis vt purges tuam infa
miā tāta manu ordinis tui. qui qui
dem cōpurgatores ſint homines fi
de catholici ac vita ꝓbati ꝛ qui cō
uerſationē tuā ac vitā nouerūt nō
tam moderno tempore ꝙ̄ trāſacto.
Significantes ꝙ ſi in purgatione
defeceris te habebimus ꝓ cōuicto
prout volunt canonice ſanctiones

Hic autē conſiderandū eſt ꝙ
[h] quādo aliquis reꝑitur legiti
me de aliqua hereſi publice
diffamatus ꝛ cōtra eū aliqnid non
ꝓbatur niſi infamia ipa ſola indici
tur ſibi canonica purgatio: hoc eſt
ꝙ habeat aliquos viros. Septē de
cē vl' viginti vl' triginta ſm ꝙ plus
vel minus: et in locis pluribus vel
paucioribus magis vel minus inſi
gnibus fuerit diffamatus. qui ſunt
ſue cōditōis ſeu ordinis. vt ſi diffa
matus religioſus ꝛ illi ſint religioſi
ſi clericus ſecularis et illi clerici ſe
culares ſi milites ꝛ illi milites. qui
purgēt eū a crimine. de quo ē diffa
matus qui cōpurgatores dicuntur
eſſe homines fide catholici ꝛ vita ꝓ
bati qui ꝛ illius cōuerſationē ꝛ vitā
non tā moderno tpe ꝙ̄ antiquo no
uerunt. vt habet extra de pur. ca. in
ter ſollicitudines. Si autē ſe purga
re noluerit excōicetur. quam excōi
cationē ſi ꝑ annū ſuſtinuerit aio in
durato extūc vt hereticus cōdem
nat iuxta ca. excōicamus itaqꝫ. §.
qui aūt. Si aūt ſe purgare decreue
rit ſed in purgatiōe defecerit. h eſt
ꝙ cōpurgatores tales ꝛ tātos ꝓut
ei iniunctū fuit qui eū purgent. nō
inuenerit ꝓ cōuicto habet. ꝛ ſic vt
hereticus cōdemnatur vt habet ex
tra de here. excōicamus. j. §. adiici
mus. ꝛ verſi. qui nō ſe. ꝛ de purga.
ca. Cū dilectus. Conſiderandū aūt
eſt hic ꝙ quādo dicit ꝙ indicat dif
famato quaten⁹ purget ſe trina vel
quarta manu ordinis ſui ꝙ ordo ſu
mitur ibi in genere et nō in ſpecie.
vnde ſi eps purgādus eſt nō negat
quin cū epis purgandus poſſit ad
mitti. Abbates ꝛ religioſi pſbyteri
ꝛ in alijs pari forma de purga. cañ.
Quotiens purgabit aūt ſe diffama
tus ꝑ modū q̄ ſeqtur. vt colligit ex
tra de purga. ca. quotiēs. §. porro. ꝛ
ca. accepimus. Quo ad ſecundū.

Conueniēte aūt termino eidē
[a] diffamato ad ſe purgādū ca
nonice aſſignato cōparebit
ꝑſonaliter purgādus cū ſuis cōpur
gatorib⁹ corā epo ꝛ inqſitore in lo
co vbi noſcit infamtus ꝛ ille q diffa
mat⁹ eſt ponēs manū ſuꝑ libꝝ euā
geliorū ante eum poſitū. dicet ſic.

Ego iuro ſup iſta q̄ttuoꝛ euangelia ſctā dei ꝙ talē hereſim expmendo eā de q̄ ſum diffamat⁹ nunq̄ꝫ tenui nec credidi nec docui nec teneo nec credo. negabit. ſ. illud cū iuramēto de quo eſt diffamat⁹ q̄cq̄d ſit illud. Quo facto omēs cōpurgatoꝛes po nēt manū ſup libꝛū p̄dictū euāgeli oꝛū. Et q̄libet dicet ita. Et ego iuro ſup iſta ſctā dei euangelia ꝙ credo ip̄m verū iuraſſe. Et tūc canonice eſt purgat⁹. Cōſiderandū eſt etiā diffamat⁹ de hereſi ibi eſt purgandus vbi noſcit̃ diffamat⁹. ⁊ ſi fuerit in multis locis infamat⁹ imponat̃ ſibi ꝙ in oībus illis fidē catholicaꝫ publice ꝓfiteat̃ ⁊ deteſtet̃ hereſim de q̄ noſcit̃ infamat⁹ de purg. ca. inter ſollicitudines. nec cōtemnat q̄ canonice ſe de hereſi purgauit. naꝫ ſi poſt purgationē incidit i hereſim iā purgatā ꝓ lapſo habet̃ ⁊ vt relapſus tradēdus eſt curie ſeculari. iuxta. c. excōicam⁹. j. §. adijcim⁹. ⁊ v. vel ſi ē poſt purgationē. ⁊. c. ad abolendā. §. illos q̄ꝫ. ſecus aūt ſi in aliā hereſim incidit de qua ſe ante non purgauit. iuxta. ca. allegatum.

Queſtio. xxij. ſuper terciū modū ſententiandi diffamatā ⁊ queſtionibus exponendam.

Tertius modus

ꝓceſſum fidei finiendi ⁊ terminādi eſt qn̄ delat⁹ de hereſi ꝓceſſus meritis diligent̃ cōſideratis cū bono cōſilio peritoꝝ reperit̃ varius vel hn̄s indicia cōtra ſe ad q̄ſtiones vt. ſ. exponat̃ queſtionibus ⁊ toꝛmētis. vt ſi q̄ſtionatus nihil cōceſſerit ꝓ immuni ⁊ innocēte habeat̃. Et h̄ eſt qn̄ delat⁹ nō eſt dep̄henſus nec ꝓpꝛia cōfeſſiōe nec facti euidētia nec teſtiū legitima ꝓductiōe nec ſunt indicia ad talē ſuſpitionē vt hēat hereſim adiurare. Eſt tn̄ in ſuis ꝯfeſſionibus varius. Vel al's ſunt indicia ſufficiētia ad q̄ſtiones ⁊ toꝛmēta. Circa iſtū talis pꝛactica eſt ſeruāda. In tali aūt caſu q2 ſnīa interlocutoꝛia eſt ꝯtra de latū ferenda ⁊ nō ꝓ eo. Ideo p inq̄ſitoꝛē cōiunctim ⁊ nō diuiſim eſt ferenda. iuxta ca. multoꝝ. In p̄mis ſi talis ſteterit i negatiuis firmiter: ⁊ nullaten⁹ licꝫ inductus p pꝛobos viros fateri voluerit veritatē feret̃ ſnīa que videt̃ ſapere vim diffinitiue ſnīe p modū tenoꝛis ſequētis.

Nos. N. miſeratione diuina epis talis ciuitat̃ aut iudex in terris ditioni talis dn̄i ſb iectis. Attendētes merit̃ ꝓceſſus facti p nos cōtra te talem talis loci talis dyoceſis ⁊ diligent̃ examiatis ꝙ tu es varius in tuis cōfeſſionib⁹ ⁊ nihilominus ſunt indicia multa q̄ ſunt ſufficiētia te ad exponēdū queſtionibus ⁊ toꝛmentis. Ea ꝓpter vt veritas ab oꝛe tuo ꝓpꝛio habeat̃ et vt deinceps aures iudicū nō offendas interloquēdo declaramus iudicamus ⁊ ſentētiamus die p̄nti ⁊ hora tali te ſupponendū queſtionibuſ et toꝛmentis lata fuit hec ſentētia.

Si q̄ſtionādus repiat̃ vari⁹ ⁊ in ſimul ſint indicia alia ad q̄ōnes ſufficiētia ponet̃ vtrūq̄ꝫ in ſnīa. vt in p̄dicta poſitū eſt: ſi aūt h̄ duo nō cōcurrāt ſꝫ vnū tm̄: vtpote varietas ſine alijs indicijs: vl̃ alia indicia ſine varietate ponet̃ in ſnīa: vt inuenit̃. ſnīa aūt lata mox exequat̃ vel exeq̄ ſimulet̃. Nō ſit tn̄ iudex multū volūtarius ad queſtionādū aliquē. nā queſtiones ⁊ toꝛmēta non inferunt

niſi in defectu aliarũ probationũ.
Et ideo ꝑquirat alias probationes
ꝙ ſi nõ inuenerit ⁊ tenet probabili-
ter ꝙ delatus eſt culpabilis: ſed me
tu negat veritatem bonis modis et
q̃nq; cautelosis interdũ adhibitis.
eius amicis inducẽtibus ad verita
tẽ dicẽdã faciat ſuã diligentiã vt ab
ore eius habeat veritatẽ ⁊ negociũ
nõ feſtinet. nã meditatio frequẽs ⁊
carceris ⁊ calamitas ac replicata in
formatio proborũ virorũ diſponũt
ad veritatẽ erudiendã. Qð ſi dela-
to cõuenienter expectato ⁊ tpe con
gruent prorogato ac delato multi-
plicit informato. Credãt fide bona
eṗs ⁊ iudex oibus cõſideratis ipm
delatũ negare veritatem q̃ſtionent
eũ moderate ſine tñ effuſiõe ſangui
nis ſciẽtes ꝙ q̃ſtiones ſunt fallaces
⁊ inefficaces. Naz aliq̃ ſunt ita mol
les corde ⁊ vecordes ꝙ ad leuẽ tor-
turã oia cõcederent quecunq; falſa
Aliqui aũt ſunt ita ꝑtinaces ꝙ quã
tumcũq; vexarentur ab eis veritas
nõ haberet. Aliqui ſunt q̃ fuerunt
alias queſtionari ⁊ iſtorũ aliq̃ meli
us ſuſtinẽt queſtiones: quia ſtatim
brachia trahunt ⁊ flectunt. aliq̃ aũt
remanẽt debiliores ⁊ ſic minus ſu-
ſtinẽt q̃ſtiones: aliqui etiã ſunt ma-
leficiati ⁊ in q̃ſtionibus maleficijs
vtunt q̃ ante morerent q̃ȝ aliq̃d fa-
terent: efficiunt eñi quaſi inſenſibi-
les. Quare in queſtionib⁹ cũ maxi-
ma prudẽtia eſt agendũ ⁊ ad cõditi
onẽ q̃ſtionãdi q̃ȝplurimũ attenden
dũ. Cũ aũt lata fuerit mox miniſtri
ſe diſponãt ad q̃ſtionandũ delatuz.
Et cũ diſponũt ſe eṗs aut iudex et
ꝑ ſe ⁊ ꝑ alios bonos viros fidei ze-
latores inducant queſtionandũ ad
fatendũ libere. etiã cõpromittẽdo
ad cõſeruationẽ vite ſi opus ſit vt
ſupra tactũ eſt. Qꝫ ſi nec ſic poterit
ad terrorẽ vel etiã ad veritatẽ fatẽ-
dã induci poterũt ſcðam diẽ vel ter
ciã aſſignare ad cõtinuandũ tormẽ
ta nõ ad iterandũ qꝛ iterari non de
bẽt niſi nouis ſupuenietibus indi-
cijs cõtra eũ: ⁊ tũc pñt ſed cõtinua
ri nõ ꝓhibet dicet ergo ſic. Et nos
N. eṗs. ⁊. N. iudex ſi aſſit ꝑfati aſ-
ſignam⁹ tibi tali die talẽ ad queſti-
ones ꝯtinuandũ vt a tuo ore ꝓprio
veritas eruat ⁊ totũ ponat in pro-
ceſſu. Et infra tṗs eidẽ aſſignatũ ⁊
ꝑ ſe ⁊ ꝑ alios probos viros inducẽt
eũ ad fatendũ veritatẽ. Qꝫ ſi fate-
ri noluerit die aſſignata poterũt q̃-
ſtiones cõtinuari: ⁊ ſic q̃ſtionet eiſ
dẽ vel alijs grauib⁹ tormẽtorũ for-
tius vł leui⁹ ſcḋm maiorẽ culpax gra
uitatẽ. Et poterũt iudices multas
cautelas licitas adhibere ⁊ in vbis
⁊ in factis. vt veritas habeat quas
magis docet expientia atq; vſus et
negocioꝝ varietas q̃ȝ ars alicuius
ſeu doctrina. Ubi aũt decent q̃ſtio
nat⁹ ⁊ tormẽtis expoſitus noluerit
detegere veritatẽ ampli⁹ nõ vexet:
ſꝫ libere abire dimittat. Si aũt ꝑſi-
ſterit in ipſa ꝯfeſſiõe ⁊ ꝓderit veri
tatẽ culpã ꝓpriã cognoſcendo ⁊ ab
eccl̃ia veniã poſtulãdo tanq̃ȝ depre
hẽſus in hereſim ꝓpria cõfeſſiõe: ſꝫ
penitẽs. Iuxta. c. ad abolendã. §. ꝓ
ſenti. abiuret. ⁊ finaliter vt deꝑhen
ſus publice ꝯdemnet ꝑ modũ q̃ cõ-
demnent in hereſim deꝑhẽſi ꝓpria
ꝯfeſſiõe: vt dicet infra i octauo mo
do expediendi hmõi deꝑhenſos vi
deat ibi. vbi vo veritatem ꝓderit ⁊
nõ penituerit: ſꝫ in hereſi ꝑtinaciter
ꝑſtiterit ⁊ relapſus nõ fuerit condẽ
nabit. Iux. c. ad abolendã. §. pñti.

et expectatus cōpetenter informa-
tus decēter tradetur brachio ſecu-
lari vltimo ſupplicio feriendus: vt
dicit infra in decimo modo. Si au-
tē relapſus fuerit cōdemnabit per
modum quo docet infra in decimo
modo proceſſum aliquē terminan-
di videatur ibi.

Hic aūt eſt diligentius atten
b dendū ꝙ ille q̄ q̄ſtionandus
eſt an q̄ſtiones interdū ꝯtra
ſe nihil cōfitet nec aliqd probat ꝓ-
pter qđ poſſit nec debeat hereſim
abiurare nec ꝓpter hereſim cōdem
nari ꝛ de talibus agit hic ꝛ dictum
eſt ſtatim. Interdū aūt ipe delatus
eſt in hereſim dephēſus vel al's ſūt
alia ꝯ eū ꝓbata indicia ꝓpter q̄ de-
bet abiurare vt leuiter vel vehemē
ter de hereſi ſuſpectus ꝓpter q̄ non
eſt queſtionādus: ſꝫ ſi vltra hoc ne-
gat aliqua q̄ non probant: ſed ſunt
indicia ſufficiētia ad queſtiones. et
cū pro talibus queſtionat ſed nihil
ꝓpter queſtiōes cōfiteat. nihilomi-
iſta nō eſt abſoluenda iuxta primū
modū: ſꝫ ſm probata contra eā pro-
cedatur ꝛ adiurabit vel vt ſuſpectꝰ
vel vt deprehenſus ſi vir prout pro
ceſſus merita exigent ꝛ requirent.
ſi vo propter queſtiones ꝯfiteatur
illa vel eorum aliqua propter q̄ que
ſtionatur tunc abiurabit hec ꝛ illa
et pro iſtis et illis ſententia contra
eum eſt ferenda.

Queſtio. xxiij. ſuper quartū mo
dum ſententiandi delatam ꝛ ſuſpe-
ctam leuiter.

Qartus mo-

q dus ꝓceſſum fidei ſniān-
di ꝛ terminādi eſt qn̄ de-
latus de hereſi ꝓceſſus meritis di-
ligent diſcuſſis cū bono conſilio in
iure ꝑitoꝝ repit tm̄ ſuſpectꝰ de he-
reſi leuit ꝛ hoc eſt qn̄ delatus de he
reſi nō dephendit nec cōfeſſiōe ꝓ-
pria nec facti euidētia nec teſtiū ꝓ
ductiōe legitima. nec al's ſunt indi
cia fortia ſeu vehementia de illa he
reſi cōtra eū ſꝫ tm̄modo modica et
leuia ꝛ talia eſſe ꝑ cōſiliū indicata
ꝓpter q̄ vt ſuſpectꝰ leuiter de hereſi
pōt ꝛ debꝫ: vt talis illaꝫ hereſim de
q̄ delatus extitit abiurare ꝛ talis ſi
relabat pena relapſi debita non pu
nit. licꝫ grauius tūc fuerit punien-
dus ꝙ̄ ſi nō in ante abiuraſſet. Iux
ta. accuſatus. in ꝑnci. de here. li. vj.
Circa iſtū talis practica eſt ſeruan-
da Talis eīm ſi habet ſuſpectus pu
blice. abiurabit publice in eccleſia
ꝑ modū qui ſequit in ſententia.

Go talis dyoceſis talis ha-
e bitator ciuitatis vel loci ta-
lis in iudicio cōſtitutus co-
rā vobis dño epo talis ciuitatis. ſa
croſanctis euāgelijs ꝓpoſitis coram
me ꝛ proprijs manibus eis ꝑ me ta
ctis. Iuro me credere corde ꝛ profi
teoꝛ ore illā ſanctā fidē catholicā et
apoſtolicā quā ſacroſancta Roma
na eccl'ia credit cōfitet ꝑdicat ꝛ ob-
ſeruat. Item iuro me credere corde
ꝛ ꝯfiteoꝛ ore ꝙ dñs ieſus xps cum
oibus ſanctis deteſtat hereſim peſ
ſimā maleficoꝝ ꝛ ꝙ oēs illā inſeq̄n
tes ſeu illi adherentes eternis igni
bus cruciabunt cū dyabolo ꝛ ange
lis eius eternalit niſi reſipiſcant et
eccl'ie ſancte ꝑ penitentiā recōcilia
ti fuerint. Et ꝯſr̄ abiuro abnego
ꝛ reuoco illā hereſim de q̄ habetis
me ſuſpectā vos dñi epſ ꝛ official'.
vicꝫ ꝙ familiaritatē cū malefici ha-
bui. eorū errorē ignorāter defendēs

odio habui inquiſitores ꝛ illarū ꝑſecutores ſeu etiā ꝙ eoꝝ crimia nō detexi. Itē iuro ꝙ nunꝙ̄ p̄dictā hereſim credidi neq̄ credo: nec illi adheſi nec adhereo nec vnꝙ̄ credā neq̄ herebo nec illā docui nec docere intendo ꝙ ſi aliquid predictorū fecerim in futurū ꝙ de⁹auertat penis iuris taliter abiuratis ꝓmpto animo me ſubmitto paratus ſubire omnē penitentiā quā ꝓ his que feci ꝛ dixi merito me habetis ſuſpectū volueritis mihi iniungere illa ꝫ iuro ꝓ viribus adimplere vt nulla tenus contrauenire: ſicut me deus adiuuet ꝛ hec euangelica ſacroſctā.

Predicta autē abiuratio fiat in vulgari vt ab oībus intelligatur Qua facta iudex ſi adeſt aut officialis pōt ſibi dicere publice in vulgari talia v̄ba vel ſimilia in effectu fili vel filia tu ſuſpitionē quā de te habebamus vt nō immerito abiuraſti ꝛ purgaſti per abiurationē p̄libatā de cetero caueas tibi ꝙ nō incidas in hāc hereſim abiuratā. Nā licꝫ ſi penitereſ nō traderꝭ brachio ſeculari. quia abiuraſti tanꝙ̄ ſuſpectus leuiter ꝛ nō vehemēter. tamen tūc multo fortius punieris ꝙ̄ ſi nō abiuraſſes ꝛ ꝗmmodo ꝓp modico haberꝭ ſuſpecta vehemēter ꝛ vbi vt talis abiurares ꝛ ꝓhaberꝭ penā relapſis debita punieris ꝛ abſq̄ miſe cordia traderis curie ſecl'ari vltimo ſupplicio ferienda. Si aūt abiurat ſecrete in camera epi vel camera iudicis quando ſcꝫ nō eſt factū publicū modo conſimili abiurabit. Quibus pactis ferer ſnia in hūc modū:

N. Nos miſeratōe diuina epus talis ciuitatis aut iudex: ſi adeſt in terris dūi talis diti onī ſubiectis. Attendentes ꝙ viſis ꝛ diligēter cōſideratis ꝓceſſus meritis ꝑ nos facti ꝯtra te talē delatū nobis d̄ heretica prauitate reperimus te talia ꝛ talia cōmiſiſſe dicā tur illa que te reddūt ſuſpectū leuiter de hereſi ꝛ ꝓpter que te talē merito habentes te fecimus vt leuiter ſuſpectū de p̄dicta labe eandē hereſim abiurare. Verū ne p̄dicta ꝑte commiſſa remaneāt impunita ꝛ vt efficiaris cautior in futurū de multorū ꝛ magnorū conſilio in iure peritoꝝ ac etiā religioſoꝝ. In ꝛ ſuper his habito maturo ꝑiter et digeſto habentes p̄ oculis ſolū deū ac irrefragabilē ſancte fidei catholice veritatē ſacroſanctis euangelijs poſitis corā nobis. Vt de vultu dei iudiciū noſtrū prodeat ꝛ oculi noſtri videāt equitatē ſedenteſq̄ ꝓ tribunali more iudicū iudicantiū te talem hic in noſtra p̄ſentia ꝑſonaliter conſtitutū per modū qui ſequiť cōdemnam⁹ ſentētiamus ſeu potius penitētiamus. ſcilicet ne de cetero vnꝙ̄ ſcienter teneas aſſocies v̄bis defendas legas ſeu habeas talem: ꝛ ne deinceps ꝛc. ponātur illa que cōmiſit ꝓpter que ſuſpecta fuit habita de predicta heretica prauitate lata fuit hec ſententia ſeu penitentia.

Caueatq̄ notarius ꝙ in proceſſu ponat ꝙ talis abiuratio ē facta tāꝙ̄ per ſuſpectū habitū de hereſi leuiter ꝛ non vehementer: alias periculū magnū eſſe poſſet.

Queſtio. xxiiij. ſuper quintū modū ſententiādi ſuſpectā vehemēter

Quint⁹ modus proceſſum fidei finiendi et

terminandi: eſt quādo delata de he
reſi ꝓceſſus meritis diligenter di
ſcuſſis cū bono conſilio in iure pi
tōꝝ reperitur ſuſpecta de hereſi ve
hementer ⁊ hoc eſt quando delata
de heretica prauitate nō reperitur
legitima dephenſa nec confeſſione
ꝓpria nec facti euidentia nec teſtiū
ꝓductione legittima: ſed ſunt ma
gna ⁊ grauia ꝓbata indicia cōtra eā
⁊ talia ꝑ cōſiliū iudicata que illam
reddunt ſuſpectā vehementer de ꝓ
dicta heretica prauitate. Circa iſtū
talis practica eſt ſeruanda. Talis
nanq̄ debet vt ſuſpectus vehemen
ter de tali hereſi abiurare illam he
reticā prauitatem: ita ꝙ ſi poſt mo
dum relabatur pena relapſi debita
puniatur. hoc eſt ꝙ tradatur brachio
ſeculari vltimo ſupplicio ferienda
Iuxta. ca. accuſatus. in prin. de he
re. li. vj. Et abiurabit publice vel
ſecrete ſm ꝙ ſuſpectus eſt habitus
publice vel ſecrete ⁊ apō plures vel
pauciores ⁊ graues vel leues: vt di
ctum eſt ſtatim de illo qui eſt ſuſpe
ctus leuiter de hereſi: ⁊ habet vt ta
lem hereſim abiurare. Modus au
tem diſponendi ad abiurationē ta
lis eſt. Adueniente nanq̄ die domi
nica ad abiurationē faciendā ⁊ ad
audiendā ſententiā ſeu penitentiā
abiurando imponendā: predicator
ſermonē faciet generalē Quo facto
legantur publice ꝑ notariū vel cle
ricū ea de quibus ipſe abiurandus
eſt conuictus ⁊ alia ex quibus ha
bitus eſt ſuſpectus de hereſi vehe
menter. Poſt dicetur ſibi per iu
dicem vl' officialē. Ecce ꝙ ex hic re
citatis tu es nobis ſuſpectus de ta
li hereſi vehemēter q̄re oportet ꝙ tu
purges te ⁊ abiures hereſim ſupra
dictā. ⁊ tūc ponetur coram abiurādo
liber euangelioꝝ. ⁊ ipſe ponet ma
num ſuꝑ illum. ⁊ ſi ſcit legere com
petēter tradetur ſibi ſequens abiura
tio in ſcriptis ⁊ leget corā omni po
pulo. Si autem neſciat legere com
petēter notarius legat ea ſpacioſe ⁊
abiurandus rn̄debit alta ⁊ intelligi
bili voce ꝑ hūc modum. Nam nota
rius vel clericus dicet ſic. Ego talis
de tali loco. Et iſte rn̄debit ꝑ eadē
verba. ⁊ ille in iudicio cōſtitutus. ⁊
iſte reſpondebit ꝑ eadem verba in
vulgari ſemꝑ. Et ſic quouſq̄ abiura
tio ſit finita ⁊ abiurabit ꝑ formā te
noris ſequētis.

Ego talis de tali loco talis dyo
ceſis in iudicio ꝑſonaliter cōſtitu
tus. Coram vobis venerādis dn̄is
ep̄o talis ciuitatis ⁊ tali iudice in ter
ris ditioni talis dn̄i ſubiectis ſacro
ſanctis euangelijs poſitis coram me
ꝓprijs manibus ꝑ me tactis. Iuro
me credere corde ⁊ ꝯfiteor ore illā
ſanctam fidem catholicam ⁊ apoſto
licā quā ſacroſācta romana eccleſia
docet ꝯfitetur. ꝑdicat. ⁊ tenet.

Item iuro me credere corde ⁊ ꝯ
fiteor ore ꝙ ⁊c. Explicetur articulus
catholicus ꝯtrius illi hereſi de qua
vehementer eſt ſuſpectus. vt verbi
gratia. Si eſt de hereſi maleficarū
dicet ſic. Iuro me credere ꝙ nō ſo
lum ſimplices heretici aut ſciſmati
ci eternis ignibus cruciabuntur. Ve
rum ſuꝑ omnes hereſi maleficaꝝ in
fecti demonijs fidem quam in ſacro
fonte baptiſmatis receperunt abne
gātes ex ſpurcicijs dyabolicis ꝓ im
plendis corā prauis deſiderijs inſi
ſtunt hominibus iumentis terre fru
gibus plurima nocumēta inferētes
Et cōſequenter abiuro abnego et re

uoco illā hereſim ſeu potius infide
litatē que falſe ꝛ mendaciter aſſerit
nō aliquā maleficā in terris ꝛ ꝙ ne-
mo credere debeat illas poſſe nocu
menta inferre auxilio demonū cuꝫ
talis infidelitas expreſſe militat vt
iam cognoſco aduerſus determina
tionē ſancte matris eccleſie et oīm
catholicorū doctorū: imo et aduer-
ſus leges imperiales que huiuſmo
di cōburendas decreuerunt. Itē
iuro ꝙ nunq̄ p̄dicte hereſi credidi
ſupple ꝑtinaciter: neq̄ nunc credo:
neq̄ credā: nec adhereo de p̄ſenti:
nec adherere intēdo: nec docui: nec
docere intendo: nec docebo. Itm̄
iuro ꝛ ꝓmitto ꝙ talia ꝛ talia expri
mātur ꝓpter que habetis me ſuſpe
ctū de huiuſmodi hereſi vehemen
ter nunq̄ faciā: nec operā vt fiāt da
bo. Qꝫ ſi aliquid de p̄dictis fecero
in futurꝫ quod deus auertat penis
de iure relapſis debitis ꝓmpto ani
mo me ſubmitto paratus ſubire oēm
penitentiā quā ꝓ his que feci ꝛ dixi
ꝓpter que habetis me ſuſpectū de
dicta hereſi vehementer decreueri
tis mihi iniungere ꝛ illā iuro ꝛ pro
mitto ꝓ viribus adimplere ꝛ nulla
tenus cōtraire ſic me deus adiuuet
et hec euāgelia ſacroſancta.

Predicta autē abiuratio fiat in
vulgari vt ab omnibus capiatur: ni-
ſi fieret ſolūmodo corā perſonis ec
cleſiaſticis qui linguā latinā intelli
gerēt cōpetenter. Si aūt abiuraue
rit ſecrete ſcilicꝫ in palatio epiſcopi
vel camera epi quādo ſcꝫ factū non
eſt publicū mō cōſimili abiurabit.

Facta autē predicta abiuratione
iudex auiſabit eū vt ſupra ꝙ non in
cidat relabendo in penā relapſorū.
Sit cautus notarius ꝙ ponat in
actis quomodo talis abiuratio fa-
cta eſt ꝑ talē vt ꝑ ſuſpectū de hereſi
vehemēter ad hoc vt ſi relaberetur
ſciretur qualiter puniretur: quia pe
na relapſis debita. Quibus pactis
feretur ſnia ſeu pnia in hūc modū.

Nos. N. eps talis ciuitatis:
ꝛ frater ſi aſſit N. inquiſitor
heretice prauitatis in terr
talis dñi ditioni ſubiectis a ſancta
ſede aplica ſpecialiter delegatus.
Attēdentes ꝙ tu talis de tali loco
ꝛ talis dyoceſis talia ꝛ talia cōmiſi
ſti dicātur illa: vt ex ꝓceſſus merit
diligenter diſcuſſis legitime nobis
cōſtat ꝓpter q̄ merito habemꝰ te ſu
ſpectū vehementer de tali heretica
prauitate. Et vt taliter ſuſpectū te
fecimus abiurare de magno cōſilio
in iure peritorꝫ iuſticia ſuadēte. Ve
rū vt efficiaris cautior in futurū et
ne reddaris ꝓcliuior ad ſimilia pa
genda ꝛ ne crimina ꝑmaneāt impu
nita vt ſis ceteris delinquētibus in
exemplū de multorū ꝛ magnorꝫ in
iure cōſilio peritorꝫ: ac etiā in facul
tate theologica magiſtrorū ſeu do-
ctorū. In ꝛ ſuper his habito matu
ro ꝛ digeſto habētes p̄ oculis ſoluꝫ
deū ac ſancte fidei catholice et apli
ce veritatē ſacroſanctis euangelijs
poſitis corā nobis: vt de vultu dei
iudiciū noſtrū prodeat: ꝛ oculi nri
videāt equitatē ſedenteſq̄ ꝓ tribu
nali more iudicuꝫ iudicantiū te ta-
lē hic in noſtra p̄ſentia ꝑſonaliter
conſtitutū forma qua ſequitur con
demnamꝰ ſeu potiꝰ penitentiamus
videlicꝫ ne deinceps talia vel talia
facere vl̓ dicere aut docere p̄ſumas
ponātur illa que cōuincit cōmiſiſſe
ꝓpter q̄ fuit ſuſpectus habitus de
p̄dicta hereſi vehemēter ꝛ nōnulla

q̄ ſi cōmitteret incideret leuiter in relapſū: ſꝫ alia ſibi imponātur ꝓut negocij varietas expoſtulat ⁊ requirit. Vtpote ꝙ nūꝙ̄ ſciēter habeat talia exercicia vl' ne eos q̄s ſciuerit abiuraſſe receptet ⁊ ſimilia lata fuit hec ſententia.

Attēdendū aūt ꝙ ſuſpecti de heresi ⁊ nō dephenſi ſiue ſint ſuſpecti vehemēter ſiue leuiter nō debēt ꝑpetuo incarcerari nec perpetuo immurari: q꞉ hec ē pena illoꝝ q̄ fuerīt heretici ⁊ poſtea penituerūt. vt ptꝫ in. c. excōicamus. ij. de here. ⁊ in. c. qm̄ de here. li. vj. ſꝫ pñt ꝓpter illa q̄ cōmiſerūt ex quibus habiti ſunt ſuſpecti ad certū tp̄s carceri mācipari ⁊ poſtmodū ꝓut videbitur diſpēſari. iuxta. ca. vt cōmiſſi. de here. li. vj. Nec hmōi ſuſpecti ſūt crucibus ꝯſignādi: nā cruces ſūt inſignia heretici penitēt꞉: ſuſpecti āt nō fuerīt heretici habiti q̄re nō ſūt ꝯſignādi pōt tū eis imponi ꝙ ſtent cert꞉ die bꝰ ſolēnibus in valuis taliū eccliaꝝ vl' circa altaria dū miſſarū ſolēnia celebrātur habētes in manibus cereū ardentē tanti pōderis: vl' ꝙ vadāt ad talē pegrinationē ⁊ ſiſia ꝓut negocij q̄litas expedit ⁊ requirit

Queſtio. xxv. ſuꝑ ſextum modū ſentētiādi delatū violēter ſuſpectū.

Sextus modus

ꝓceſſus fidei terminādi eſt quādo delatus de heretica prauitate ꝓceſſus merit꞉ diligēter diſcuſſis cū bono cōſilio in iure peritoꝝ reperitur de hereſi ſuſpectus vehemēter. Et hoc ē quādo delatꝰ ipe nō reperit legittime dephēſus ꝯfeſſione ꝓpria nec facti euidentia nec teſtiū ꝓductione legittima: ſꝫ ſunt indicia nō leuia ſolū vel vehemētia: ſed fortiſſima ⁊ violētiſſima que ipm delatū reddunt merito ſuſpectū de dicta hereſi violenter: et ꝓpter que talis debet vt ſuſpectus violenter de dicta hereſi iudicari.

Et vt modus iſte clarius intelligat demus exempla tā de ſimplici hereſi in fide q̄ꝫ ⁊ de hereſi maliſicarū. Nam in ſimplici hereſi caſus contingeret quādo delatus ipe non reperitur legittime deprehenſus cōfeſſione ꝓpria ⁊c. vt ſupra. tamē ꝓpter aliquid quod dixit vel egit vtpote citatus in nō cauſa fidei ſuſtinuit excōmunicationē ꝑ annū: vel plus talis iaꝫ eſt ſuſpectus leuiter de hereſi: quia hoc nō caret ſcrupulo heretice prauitatis: de penis. ca. graue. Citatus autē reſpōſurus de fide vbi nō compareret: ſed renuit cōtumaciter cōparare ꝓpter quod excōmunicatur tunc fit ſuſpectus de hereſi vehementer: nā tūc leuis ſuſpitio tranſit in vehementē ⁊ ſi ſuſtinet illā excōmunicationē ꝑ annū animo pertinaci tunc fit ſuſpectus de hereſi violēter. Nā ⁊ tunc vehemēs ſuſpitio tranſit in violentā cōtra quā nō admittit defenſio: imo ex tūc talis eſt vt hereticus cōdemnandus. vt patet ꝑ ca. cū contumacia. ⁊ notatur ibidē li. vj. In hereſi vero maleficarū exemplificat ſuꝑ violentā ſuſpitionē quando dixit ⁊ egit aliqua que a maleficis practicantur quando volunt aliquē maleficiare: ⁊ quia hoc cōmune eſt vt v̄bis cōminatorijs aut factis per viſum vel tactū ſe habeāt manifeſtare et triplici ex cauſa vt peccatū in iudicibus aggrauetur: ⁊ vt ſimplices eo facilius ſeducāt꞉ ⁊ vt deꝰ ꝑ

amplius offendat ꝛ maioꝛ ſeuiendi
in hoīes ſibi facultas relinq̄tur: vñ
violēter malefica ſit ſuſpecta quan
do poſt v̄ba cōminatoꝛia dicendo:
faciā tibi q̄ in bꝛeui ſenties vel ſimi
lia in ſnīa ꝛ poſt v̄ba effectus aliq̄s
in ipſo vel in alio fuit ſubſecut⁹: tūc
eñ nō leuit ſit ſuſpecta ſicut q̄ pro-
pter familiaritatē habitā cū malefi
cis fuerūt ſuſpecti aut qui pꝛocare
ad amoꝛē inoꝛdinatū aliquē voluiſ
ſent: vide ſupꝛa de tribus ſuſpitiōi-
bus leui vehementi ꝛ violēta. Nūc
videndū eſt qualis pꝛactica ſit cum
talibus ſeruāda. Nam circa violen
ter ſuſpectuꝫ in ſimplici hereſi hec
pꝛactica ſeruat. Nam licet in re foꝛ
taſſis nō ſit hereticus: vtpote quia
nō habꝫ erroꝛē in mēte nec de illo p
tinaciā in voluntate: vt notat Ar-
chi. ſup. c. alle. nihilomin⁹ eſt vt he
reticus cōdemnādus: ꝓpter p̄dictā
ſuſpitionē violentā cōtra quā non
eſt ꝓbatio admittēda: condemnat
aūt heretica ſic: q̄ ſi nolit reſilire
ꝛ hereſim abiurare ꝛ ſatiſfactioneꝫ
cōdignā exhibere tradit bꝛachio ſe
culari aīaduerſione debita puniē-
dus. iux. c. ad abolendā. §. pñti. Si
aūt velit ꝛ ꝯſentiat cū effectu adiu
rat hereſim ꝛ carceri ꝑpetuo manci
pat. iuxta. c. excōicam⁹. ij. de here.
Pari foꝛma ille q̄ ſic eſt ſuſpectus
de hereſi violēter. Circa ſuſpectuꝫ
aūt violenter ſup hereſim malefica
rū: licꝫ idē modus eēt obſeruādus:
tñ mitioꝛi modo ꝓcedendo. Aduer
tendum q̄ ſi ſtabit in negatiua aſſe
rēs ꝓut facere ſolent q̄ nō ea intē-
tione v̄ba illa pꝛotulerit: ſꝫ ex vehe
mēti ꝛ muliebꝛi paſſione: vñ ꝛ iudi
ci nō videt ipſam igni poſſe adiudi
care nō obſtāte violenta ſuſpitiōe:
tūc iudex ea in carceribus detenta
inq̄rat ꝛ ꝓclamare faciat ſi in ſimi
libus dudum notata fuiſſet: ꝛ ſi ſic
vtrū publice ſit de tali hereſi diffa-
mata: ex q̄bus ꝓcedere ad vlterio-
ra pōt taliter vt añ oīa q̄ſtionibus
toꝛmētis exponat: ꝛ ſi indicia appa
ruerint ſup taleꝫ hereſim aut ſuper
maleficiū taciturnitatis: puta q̄ la
chꝛymas nō effudit. immo ꝛ quaſi
inſenſibilis ad toꝛmenta reperit: q̄
videlicꝫ cito poſt toꝛmēta oībus vi
ribus reſtituit: tūc procedat p vari-
as cautelas ſupꝛa poſitas vbi de ſi
milib⁹ agit. Et in caſu q̄ oīa defice-
rēt tunc aduertat q̄ ſi ſilēa dudū p
petrauit tūc oīno nō eſt dimittēda
ſꝫ p annū ad min⁹ ſqualoꝛib⁹ carce-
ris mācipanda ꝛ crucianda: ſepiſſi-
me etiā examināda p̄cipue ſacratio
ribus dieb⁹. Si aūt diffamata cū h
licꝫ tūc iudex p ea q̄ ſupꝛa tacta ſūt
circa ſimplicē hereſim ipam poſſet
igni adiudicare: p̄cipue ꝓpter mul-
tiplicationē teſtiū: ꝛ q̄ ſepius in ſi
milibus vel in alijs maleficijs fuit
notata: tñ quia cū pietate ꝓcedere
vult. Ideo indicet ei canonicā pur-
gationē: vt videlicꝫ. xx. aut. xxx. cō-
purgatoꝛes habeat ꝛ ꝓcedat pꝛout
in ſcdo modo ſententiādi tactū eſt
ita vicꝫ indicādo ſibi q̄ ſi in purga
tiōe deferit: q̄ tūc tanq̄ rea igni ad
iudicabit: ꝛ ſm hoc iudex pꝛocede-
re poteſt. In caſu vo quo ſe purga-
ret: tūc abiuratiōe omnis hereſis
cū pena relapſoꝝ ac perpetua peni
tētia p modū q̄ ſequit in ſnīa foꝛmā
da: faciat ꝛ modus diſponēdi ad ab
iuratiōnē talis eſt vt dictū eſt in q̄r
to ꝛ quinto modis p̄cedentibus ꝓ
ceſſum fidei terminandi. Nota eti-
am q̄ in ſequentibus modis omni-

bus ſententiandi vbi iudices ꝑ viã
pietatis ꝓcedere vellẽt: tunc ꝑ mo
dũ iã tactũ ꝓcedere poſſent. Sed
quia ſeculares iudices varijs ſuis
vtũtur modis iuxta rigorẽ ⁊ nõ ſꝑ
iuxta equitatẽ ꝓcedentes. Ideo ip
ſis infallibilis regula ⁊ modus aſſi
gnari nõ poteſt ſicut iudici eccleſia
ſtico qui obiurationẽ recipere põt
ſub ꝑpetua penitẽtia ꝑ modũ q̃ ſe-
q̃tur. Ego talis de tali loco tal' dio
ceſis in iudicio ꝑſonaliter ꝯſtitutꝰ
corã vobis venerabilibus dñis epo
talis ciuitatis ⁊ iudicibus ſacroſan
ctis euãgelijs poſitis corã me eiſq;
ꝓprijs manibus ꝑ me corꝑaliter ta-
ctis iuro me credere corde ⁊ ꝓfite-
or ore illã ſanctã fidem catholicã et
apoſtolicã q̃ ſacroſancta ro. eccl'ia
tenet ꝓfitetur credit p̃dicat atq; do
cet. Et cõſequenter abiuro oẽm he
reſim ⁊ abnego ⁊ reuoco extollentẽ
ſe aduerſus ſanctã romanã et apl'i-
cã eccleſiã cuiuſcũq; ſecte fuerit vl'
erroris. Itẽ iuro ⁊ ꝓmitto talia ⁊
talia exprimãtur illa que egi ſeu di
xi ꝓpter que ⁊ ex culpa mea habe-
tis me ſuſpectũ de dicta hereſi vio
lenter: deinceps nunq; faciã vel di-
cã vel q̃ fiãt operã dabo. Itẽ iuro
et ꝓmitto q̃ omnẽ penitentiã quã
mihi iniungere volueritis ꝓ p̃dictꝫ
viribus adimplebo: nec ꝯtraueniã
in aliquo: ſic me deꝰ adiuuet ⁊ iſta
ſacroſancta euãgelia. Qꝫ ſi contra
abiurata fecero in futurũ qđ deus
auertat ex tũc penis đ iure relapſis
debitis nũc ꝓ tunc obligo ⁊ aſtrin
go quatenꝰ illis fereor. Sit cautus
notarius q̃ ſcribat in actis q̃ dicta
abiuratio eſt facta ꝑ vnũ de hereſi
violenter ſuſpectũ: vt ſi ꝓbaretur
poſt relapſus vt tũc talis iudicare

tur talis ⁊ traderetur brachio ſecu
lari. Ego talis de tali loco talis dio
ceſis in iudicio ꝑſonaliter conſtitu
tus corã vobis venerabilibus dñis
N. epo talis ciuitatis iudicibus in
terris talis dñi ſacroſanctis euãge
lijs poſitis coram me eiſq; ꝓprijs
manibus per me corporaliter tactꝫ
iuro me credere corde ⁊ ꝓfiteor ore
illã ſanctã fidẽ catholicã ⁊ apoſtoli
cam quã ſacroſancta ro. eccle. tenet
ꝓfitetur credit predicat atq; docet
Et cõſequenter abiuro abnego ⁊ re
uoco oẽm hereſim extollentẽ ſe ad
uerſus ſctãꝫ romanã ⁊ apl'icã eccle
ſiã cuiuſcunq; ſecte fuerit vel erro-
ris. Itẽ iuro ⁊ ꝓmitto ⁊ talia ⁊ ta
lia exprimãtur illa que egi ſeu dixi
ꝓpter que ⁊ ex culpa mea habetis
me ſuſpectũ de dicta hereſi violen-
ter deinceps nunq; faciã vel doceã
q̃ fiant operã dabo. Itẽ iuro ⁊ ꝓ
mitto q̃ oẽm penitentiã quã mihi
iniungere volueritis ꝓ p̃dictis ꝓ vi
ribus adimplebo: nec contraueniã
in aliquo ſic me deꝰ adiuuet: ⁊ iſta
ſacroſancta euãgelia. Qꝫ ſi contra
abiurata vel iurata fecero in futurꝫ
dyabolo inſtigãte qđ deus auertat
penis de iure relapſis debitꝫ nũc ꝓ
tũc me obligo ⁊ aſtringo q̃tenꝰ illis
fereor cũ legittime cõſtiterit me cõ
tra feciſſe. Sit cautus notarius q̃
aſcribat in actis q̃ dicta obiuratio
eſt facta per talem tanq; ꝑ habitũ
ſuſpectu de hereſi violenter: vt ſi ꝓ
baret abiuratus relapſis iudicaret
⁊ vt talis traderet brachio ſeculari

Quibus ſic actis obſoluat eũ
a ſententia excõicationis de
qua eſt ſuſpectus habitꝰ vio
lenter q̃ inciderit ſicut in hereſibꝰ
ſupradictis. Unde ſicut hereticus

cū redijt ⁊ abiurat eſt a ſententia ex cōicatiōis abſoluēdus: q̄ꝛ oīs heretic⁹ eſt excōicat⁹ iuxta. ca .excōicamus.j.⁊.ij. de here. ⁊ etiā iuxta.ca. ad abolendā in pꝛin. Sic talis de q̄ agiť cū ſit vt heretic⁹ cōdemnādus vt dictū eſt p̄us poſtq̄ʒ abiurauerit eſt ab excōicatōis ſnīa abſoluēdus Et abſolutione facta fereť ſnīa ſeu penitētia p modū tenoꝛis ſequētis

Nos. N. ep̄s talis ciuitatis.
n et ſi adeſt iudex in terris ta lis dn̄i. Attēdentes q̄ꝛ tu talis de tali loco talis dyoceſis: fuiſti nob̄ delatus de talibus ⁊ talib⁹ fidē ſctām tāgētibus exprimāť illa ⁊ q̄ꝛ nos ꝓceſſim⁹ ad foꝛmādū nos ſup illis vt iuſticia ſuadebat et meritis ꝓceſſus diligēter examinat⁹ ⁊ omnibus actis ⁊ actitatis in cauſa p̄ſenti inuenim⁹ te talia ⁊ talia cōmiſiſſe explicētur illa. Ea ꝓpter ⁊ nō īmerito de tali hereſi explicenť illa te ſuſpectū violenter habētes fecimus te: vt taliter ſuſpectū oēm hereſim generaliter publice abiurare pꝛout nobis mandāt canonice ſanctiōes. Sane cū ſm̄ eadeʒ canonica inſtituta om̄is talis ſit vt hereticus cōdemnādus: ⁊ tu ſanioꝛi conſilio inherendo ⁊ ad gremiū ſancte matr̄ ecc̄lie redeūdo abiurauer̄ vt p̄mittitur oēm hareticā pꝛauitatē ꝓpter qd̄ abſoluimus te a ſententia excōmunicatiōis qua vt obnoxius dei eccleſie aſtrictus merito tenebaris Si tamē de coꝛde vero ⁊ fide nō ficta reuerſus es ad eccleſie vnitatē. Jccirco inter penitentes deinceps cōputaris ad miſcōie ſinū ſacroſancta eccleſia te recipiens de p̄ſenti. Uex q̄ꝛ indignū valde exiſtit offenſas diuinas impunitas cōniuentibus oculis ꝑtranſire ⁊ iniurias hominū caſtigare cū grauius ſit diuinam q̄ʒ humanā ledere maieſtatē ⁊ ne tua crimina incentiuūʒ exiſtant alijs delinquēdi: ⁊ vt efficiaris cautioꝛ in futurū ac mini⁹ ꝓcliu⁹ reddaris in poſterū ad p̄dicta ſeu ſimilia cōmittenda vt in futuro ſeculo leuius patiaris. Nos ep̄s et iudex p̄fatus p̄habito. Jn ⁊ ſup his ſano et maturo cōſilio ꝑitoꝛū ſedētes ꝓ tribunali moꝛe iudiciū iudicantiū habētes p̄ oculis ſolūʒ deū ⁊ ſancte fidei irrefragabilē veritatem ſacroſanctis euāgelijs poſit̄ coꝛā nobis vt de vultu dei iudiciū noſtrū ꝓdeat ⁊ oculi noſtri videāt equitatē te talē in noſtra p̄ſentia ꝑſonaliter cōſtitutū hac die et hoꝛa tibi in antea aſſignat̄ ſentētialiter p modū qui ſequiť cōdemnamus ſeu potius penitētiamus. Jn p̄mis q̄ꝛ ſtatim induaris ſup veſtes oēs quas defers veſte liuida ad modū ſcapular̄ monachi ſine capucio facta an̄ ⁊ retro habēte cruces de pāno croceo lōgitudinis palmarū triū ⁊ latitudinis palmaꝝ duoꝝ quā veſtē deferre habeas ſup oēs veſtes alias p tm̄ tp̄s exprimať vnius anni vel duoꝝ vel plus vel minus ꝓut culpa exigerit delinquētis: ⁊ nihilomin⁹ cū dicta veſte ⁊ crucibus ſtes in poꝛta talis eccleſie tali ⁊ tanto tempoꝛe. ſcʒ in quatuoꝛ feſtis p̄ncipalibus v̄ginis glorioſe vel talibus ⁊ talibus feſtiuitatibus in valuis talis et taliū eccleſiarū tecʒ ad talē carcerē ad ꝑpetuū vel ad tale tp̄s ſentētialiter cōdemnamus. Ponātur illa que videbūtur magis ad honoꝛē fidei expedire attēta culpe maioꝛitate ſeu minoꝛitate ſeu cōtumacia deliquēt̄ ⁊

ſequat: retinētes nob et certa ſcīa et expſſe vt nob cōcedūt canonica inſtitura qten⁹ dictā pniaz poſſum⁹ mitigare aggrauare mutare tollere i toto et in pte totiēs quotiēs nobis viſū fuerit faciēdū: lata fuit hec ſnīa. Qua lecta mox executōi de bite demandet et induat veſte pdicta cruces huiuſmodi cōtinente.

Queſtio.xxvj. ſup modū ſententiandi debitā ſuſpectā et diffamatā.

Eptim⁹ mod⁹ pceſſuz fidei finiēdi et terminādi ē qn delat⁹ de heretica prauitate pceſſus merit diligēter deſcuſſis cū bono ꝯſilio pitox in iure repit ſuſpect⁹ de hereſi et etiā diffamat⁹. Et h ē qn delat⁹ ipe n repit legitime dephēſus nec pria ꝯfeſſione nec facti euidētia nec teſtiū legitima pductiōe: ſ reperit publice diffamat⁹: ac etiā repiunt indicia ꝯ eū q ipm reddūt ſuſpectū alias de heretica prauitate leuit vl vehemēter Utpote q habuit magnā familiaritatē cū heretic qlis fuit ille de q agit. In.c.inter ſollicitudines de pur.ca. Et tali rōne ifamie ē indicēda canonica purgatio et rōne ſuſpitōis debet hereſim abiurare. iuxta ca. alle. int ſollicitudies. Circa iſtū talis practica ē ſeruāda. Talis em ſic publice de hereſi diffamat⁹ et vltra ifamiā ex alijs indicijs ſuſpect⁹ habit⁹ de heretica prauitate i pmis purgabit ſe publice p modū q in ſecūdo mō tactū eſt. Qua purgatiōe expleta p ipſuz diffamatū mox idē diffamat⁹ vt ſuſpect⁹ alit et ex alijs indicijs hereſi de q eſt ſuſpect⁹ habit⁹ pdictū hñs librū euāgeliox corā poſitis abiurabit p hunc modū.

Et ego tal de tali loco tal dyoceſis corā vob venerabilibus dñis meis. N. epo tal ciuitatis et iudice in terr tal dñi in iudicio ꝯſtitutus pſonalit ſacroſctis euāgelijs poſit corā me eiſqꝫ prijs māibus corpalit p me tact. Iuro me credere corde ac ꝯfiteor ore illā ſctāz fidē apoſtolicā quā Romana eccľa credit ꝯfitet. pdicat: et obſuat. Et ꝯſequent abiuro. deteſtor. abnego. et reuoco oēz hereſim extollentē ſe aduerſus ſctāz et aplicā eccleſiā cuiuſcūqꝫ ſecte fuerit ſeu erroris. et poſtea vt ſupra tactū ē. Itē iuro et pmitto q talia et talia q egi pt q et merito ſum de tali hereſi diffamat⁹ vt vltra vos me habet ſuſpectum expmant illa nūqꝫ deicepſ faciā ſeu dicā neqꝫ operā dabo q fiāt. Itē iuro et pmitto q oēz pniaz quam mihi iniūgere decreuerit p pdict p viribus adimplebo. nec ꝯuentā in aliq. ſic me ds adiuuet et iſta euāgelia ſacroſancta Qꝫ ſi ꝯ pdicta iurata et abiurata fecero in futux q ds auertat a penis talib⁹ de iure debit me nūc p tūc libere ſuppono. obligo. et aſtrigo qtenus ill plectar cuz pbatū legitime extiterit me talia cōmiſiſſe. Aduertenduz tñ hic q ſi indicia ſunt talia et tā fortia q cū infamia pdicta vel abſqꝫ ea reddāt pdictū diffamatum ſuſpectū d hereſi vehement. tūc abiurabit oēz hereſiz gñalit vt dictū ē et ſi relabāt in qcūqꝫ hereſim pena relapſis debita puniet. vt.c. int ſollicitudies. de purg.ca. et in.c. accuſatus. de here.li.vj.

Si autem indicia illa ſunt ita modica et leuia q etiam cum predicta infamia non reddant eum ſuſpectum de hereſi vehement. ſed ſoluz

leuiſ: tūc ſufficiet ꝙ abiuret nō generaliter nec ſimplr: ſ; ſingulariter hereſim de q̄ habitus eſt ſuſpectus ita ꝙ ſi probaꝛ in aliā ſpēm hereſis pena relapſis debita nō punieꝛ: ſed in eadē ratiōe abiuratiōis. q2 ſc; ſuſpectus leuiter abiurauit pena relapſis debita non punieꝛ: lic; durius ꝙ̄ ſi al's nō abiuraſſet: vt oīa hec patēt in. c. accuſatus. in pn. de here. li. vj. Rōne aūt purgatiōis canonice eſt dubiū an ſi poſt purgatione; canonicā in eandē ſpeciem hereſis de qua ſe purgauit canonice ꝓlabatur pena relapſis debita: hoc eſt vltimo ſupplicio feriatur. Et videꝛ ꝙ ſic ꝑ. c. excōicamus. j. §. adijcimus. ver. vel ſi poſt purgationē. ⁊ ꝑ. c. ad abolendā. §. illos quoqꝫ. de here. in antiquis. Sit cautus notarius ꝙ ſcribat in actis an talis abiurauerit tanq̄ ſuſpectus de hereſi leuiter vel vehemēter: quia multū intereſt vt al's frequenter dictum eſt. Quibus ſic actis fereꝛ ſentētia ſeu pnīa ꝑ formam tenoris ſequentis.

Nos. N. epūs talis ciuitatis aut iudex in terris ditiōi talis dn̄i ſubiectis. Diligentius attendētes: ꝙ tu talis de tali loco ⁊ talis dioceſis fuiſti delatus nobis de tali heretica prauitate exprimanꝛ illa. Et nos volentes vt tenebamur iudicialiꝛ informari an tu incidiſſes in predictā hereſim cōdemnatā ad inquirendū: teſtes ad examinandū: teqꝫ citandum et interrogandū medio iuramento: ⁊ ad alia facienda que fienda erant per nos deſcendimus ⁊ ꝓceſſimus vt decebat. Quibus pactis viſis ⁊ diligenter inſpectis ꝑiter ⁊ diſcuſſis ꝓceſſus meritis hmōi cauſe ⁊ omibus et ſingulis productis actis ⁊ actitatis habitoqꝫ in ⁊ ſuper illis theologorum atqꝫ in iure peritoꝝ pluries maturo cōſilio ac digeſto repimus te de ꝑdicta hereſi i tali loco ſeu talib9 locis apud bonos ⁊ graues publice diffamatū propter qd̄ vt nobis mandāt canonica inſtituta. Indiximus tibi purgatione canonicā qua corā nobis h publice te purgaſti. ⁊ ipſi cōpurgatores ꝑiter te purgarūt. Inuenim9 etiā te talia cōmiſiſſe exprimanꝛ illa ꝓpter que ⁊ nō imerito ſuſpectū te habuim9 vehemēter vl' leuiꝛ dicaꝛ ſi eſt iſtud vl' illud. et hoc de ꝑdicta heretica prauitate ꝓpter q̄ fecim9 te vt taliter ſuſpectū hereſim abiurare dicaꝛ omnē hereſim ſi abiurauit vt ſuſpect9 vehemēter vel hereſim ſupradictā ſi vt ſuſpectus leuiter. Verū q2 non poſſumus ⁊ debem9 talia q̄ ꝑegiſti nullaten9 tolerare ſ; cogimur ea vitare iuſticia ſuadēte ad hoc vt reddaris cautior in futurū ⁊ vt crimia nō remaneant impunita ⁊ vt ceteri nō reddanꝛ ꝓcliuiores ad ſiſia cōmittēda. Et vt creatoris iniurie nō equanimiꝛ tolerenꝛ. Ea ꝓpter talē ꝑdictū purgatū ⁊ abiuratū h in noſtra pn̄tia ꝑſonaliter cōſtitutū in h loco ⁊ hora tali tibi i antea aſſignatis. Nos eps aut iudex ꝑfati ſedentes ꝓ tribunali more iudicū iudicātiū ſacroſanct' euāgelijs poſitis corā nob: vt de vultu dei iudiciū nr̄m ꝓdeat: ⁊ oculi nr̄i videāt equitates ſentētiamus ſeu penitētiam9 ꝑ modū q̄ ſequiꝛ. ſ. ꝙ tenearis ⁊c. Ponātur illa q̄ videbunꝛ magis ad honorē fidei eſſe ⁊ exterminationē hereticę prauitatis. Utpote ꝙ cert' diebus dn̄icis et feſtiuis habeat ſtare

ad portā talis vel talis eccleſie cū cereo tāti ponderis i manu dñ miſſarum ſolēnia celebrātur capite diſcoopto ꝛ pedibus nudatis ꝛ offerre ad altare cereū ante dictum. ꝛ ꝙ habeat ſextꝫ ferijs ieiunare. ꝛ ꝙ certo tēpore locū illum nō audeat exire. ſ; certis diebus ebdomade ſe habeat epō vel iudici pñtare. ꝛ ſimilia que iniūgenda videbūtur ſm culparum exigentiā ꝛ varietatē. qꝛ nō pt dari regula vna generalis. lata fuit hec ſentētia. Qua lata exequatur poteritq; diſpenſari vel mitigari vel commutari. ſm ꝙ negocium penitentis correctio ꝛ hūilitas hec requirūt. qꝛ ptātem habet epiſcopꝰ ꝛ iudex. ꝛ hoc de iure. vt in. c. vt cōmiſſi. de here. li. vj.

Queſtio. xxvij. ſup modum ſententiādi hereſim confeſſam. ſed penitentem.

o Ctauus modꝰ

pceſſum fidei terminandi ꝛ ſentētiādi finiendi ē quādo delatꝰ de heretica prauitate meritis pceſſus diligēter diſcuſſis cū bono conſilio in iure peritoꝝ reperitur confeſſus hereſim ſ; penitēs. ꝛ alias nō relapſus veraciter. Et h eſt qñādo delatus ipe confitetur iudicialiter corā epō ꝛ inqſitore medio iuramento fore verū ꝙ ipe tanto tēpore ſtetit ꝛ pſeuerauerit in illa ſeu alia de q̄ delatus eſt heretica prauitate. ꝛ illi credidit ꝛ adheſit. ſ; poſtmodū ad informationē epī et alioꝝ vult reſilire. ꝛ ad gremiū eccleſie redire. Et illā ꝛ oēm aliā hereſim abiurare ꝛ ſatiſfacere. put ipi voluerūt ordinare. ꝛ non repitur ꝙ nunq̄ aliam hereſim aliquā abiuruerit. ſed nūc abiurare pmptu aīmo eſt patus. Circa iſtum talis practica eſt ſeruanda. Talis eñ eſto ꝙ multis ānis ſteterit in hereſi predicta. ac etiā alijs quibuſcūq; illaſq; crediderit practicauerit multoſq; induxerit in errores ſi tādem cū effectu illas hereſes conſenſerit abiurare ꝛ ſatiſfactōem congruā ad arbitrium epi ꝛ iudicis eccl'iaſtici exhibere nō eſt tradendꝰ brachio ſeculari vltimo ſupplicio feriēdus. nec ſi eſt clericus degradādus. ſ; eſt ad miſcdiam admittēdus. iuxta ca. ad abolendā. §. pſenti. extra de heret. ꝛ abiniurata primitus heretica prauitate eſt imppetuū carcerē retrudendus. iuxta. c. excōicamus. ij. §. ſi quis ei abſolutōnis beneficio impartito ꝛ iniūcto eidem qđ talibus iniūgi conſueuit. Iuxta ca. vt officiū. pniſo tamē ſolerter ne ſimulata fictione redeat fraudulenter. ſeculare etiam brachiū impedire nō pñt. Modus aūt abiurandi ē vt ſupra tactum eſt. tm̄mō additur. vt coram poplo feſtiuo die in eccl'ia crimina ſua ore pprio cōfiteaṫ. ita vic; vt du; ab officiali interrogaṫ. tu tot annis pſeueraſti in tali hereſi maleficaꝝ. ꝛ ille reſpondebit. ita. ꝛ poſt tu hec ꝛ hec feciſti vt cōfeſſus es. ꝛ ille rñdebit ita. ꝛ ſic cōſequēter. Et tūc poſt oīa abiurabit flexis genibus. Et qui ſuſpecti de hereſi nullatenꝰ habeātur. Et qꝛ iſte qui eſt ſic dephenſus in heretica prauitate ē excōmunicatꝰ. iuxta. c. excōmunicamus. j. ꝛ. ij. de here. ꝛ p abiuratōe; redijt ad gremiū eccleſie. Jdo ē ei abſolutōis beneficiū impēdendum iuxta. c. vt officiū. in pnci. de here. li. vj. quare poſt pdictā abiuratōe;

T

eſt abſoluēdus vt modū habēt epi abſoluendi a maiori excōicatione. qr vtūtur apoſtolica auctoritate. ⁊ ſtatim ferat ſententia p hūa modū

Os talis epūs talis ciuitatis aut iudex ī terris talis dñi ditioni ſbiectis. Attēdentes q tu talis de tali loco talis dyoceſis fuiſti nobis fama publica referēte ac fidedignoꝝ inſinuatione delatus de heretica prauitate. Et qr illa infect⁹ fueras multis annis ī magnū tue aīe detrimētū que delatio nr̄a precordia acrius vulnerauit nos quibus incūbit ex officio nobis tradito ſctām fidē catholicam in cordibus hoīm cōplātare. ac prauitatē hereticā ab eorū mētibus eneruare volentes vt tenebamur ⁊ tenemur. In ⁊ ſup his certi⁹ informari ⁊ videre ſi clamor qui ad aures noſtras puenerat veritate aliqua fulciretur. Ut ſi ſic veritas ſe haberet ꝓuideremus de ſalubri remedio oportuno deſcendimus ad inquirēdum teſtes examinādum teq vocādum ac vt ꝯgruētius potuimus in ⁊ ſup cōtra te denūciatis te interrogādū medio iuramēto ⁊ ad pagendū oīa ⁊ ſingula que p nos erāt fiēda iuſticia exigēte. ac vt nobis mandāt canonice ſanctiones. Sane cū vellem⁹ cauſe tue hmōi cōgruū finē dare ⁊ videre clare qd ꝯptum fuerat. an ſcz ambulares ī tenebris. vel in luce. ⁊ an fores infectus hereſis labe. nec ne ꝓceſſus meritis actitatis ſolenne tam in ſacra theologia facultate q̄ in iure canonico ⁊ ciuili pitorū corā nobis cōſiliū ordinauim⁹ cōgregari ſciētes q ſm canonica inſtituta integꝝ eſt iudiciū qd plurimoꝝ ſentētijs ꝯfirmat. ⁊ habito in ⁊ ſup oībus ⁊ ſingulis actis ⁊ actitatis in cā pn̄ti ſano maturo ac digeſto ꝯſilio peritoꝝ pdictoꝝ viſiſq ac diligenter inſpectis ꝓceſſus meritis oībuſq ⁊ ſingulis in eo cōtētis libratis inuenimus te ꝓpria cōfeſſione ī iudicio recepto p nos medio iuramēto in multiplici prauitate maleficaꝝ dephenſum expri mātur articuli. Uerum cum miſericors ⁊ miſerator dñs nōnullos ꝑlabi pmittat aliqn̄ in hereſes ⁊ errores nō ſolum vt viri catholici litterati in ſacris eloquijs exercētur Uerum etiā vt fide lapſi humiliores deinceps fiāt. ac in penitentie opibus excitētur eiuſdē ꝓceſſus meritis diligenter diſcuſſis reperimus q tu ad informatōem noſtrā frequētē noſtreq ⁊ alioꝝ proborū adherēdo cōſilio ſaniori ad gremium ſancte matris eccleſie ⁊ ad eiuſdem vnitatē ſalubriter euolaſti prcdictos errores ⁊ hereſes deteſtando. ac fidei ſancte catholice agnoſcens irrefragabilē veritatē tuis īternis viſcerib⁹ infligēdo ꝓpter q illi⁹ veſtigijs inherētes q neminē vult pire te admiſim⁹ ad adiuratoriā ⁊ abiuratoriā publicā cautōem faciēdo te ī pn̄tiaꝝ p̄fatas hereſes ⁊ aliā oēm hereſim publica abiurare. q ꝯpleta abſoluimus te a ſnia excōicatōis maior q lapſu ī hereſim extitiſti innodat⁹. ⁊ te recōciliādo ſctē mr̄i eccl'ie reſtituim⁹ eccl'iaſticis ſacris. dū tn̄ de corde vo ⁊ fide nō ficta redier ad eccl'ie vnitatē ꝑ ut te feciſſe credim⁹ ⁊ ſpam⁹ Sane cū indignū valde exiſtat dñoꝝ tpalīū iurias vlciſci. deūq celoꝝ creator oīm iurias eq̄nimit tolerare.

cū mltō grauiꝰ ſit eternā ꝙ tpalē le dere maieſtatē ⁊ vt ipſe peccatorū miſerator tui miſereaꝛ ſiſcꝫ ceteris in exemplū. Et vt crimina nō remaneant impunita ⁊ vt efficiaris cautior in futurū ⁊ vt nō reddaris pro cliuior ꝗ difficilior ad ṗdicta ⁊ quecunꝗ alia illicita cōmittēda. Nos eps ⁊ iudex ſeu iudices in cā fidei antefati ſedētes ꝓ tribunali more vt ſupra. Qꝛ induaꝛ veſte liuida ⁊c. Itē te ſnialiter ꝯdemnamꝰ ad ppetuū carcerē vt ibi ſemꝑ pane doloris ⁊ aq̄ anguſtie crucieris retinētes nobis ex certa ſcia ⁊ expſſe q̄tenus poſſimꝰ libere dictā ſniam ſeu penitentiā mitigare aggrauare cōmutare tollere totalꝛ vel in pte ſi ⁊ qn̄ ⁊ ꝓut nobis ⁊ totiēs q̄tiēs videbiꝛ faciēdū lata fuit hec ſentētia ⁊c. Qua lecta iudex aſſumet ꝑ puncta ⁊ dicat ſentētiato hec vel ſilia in effectu fili ſnia vel pnia tua ſtat in h ꝙ .ſ. portes toto tpe vite tue cruces ꝙ ſtes in ſcala cum eis in porta talium eccleſiaꝝ ⁊ ꝙ ſis in carcere ꝑpetuo ad panē ⁊ aquā ꝗ fili ne ſit tibi graue qꝛ certifico te ꝙ ſi patiēter tolleres. miſcōiam apud nos inuenies nō dubites nec deſperes ꝗ firmiter ſperes. qbꝰ dictis ſnia executioni debite demandeꝛ ⁊ ſtatim veſtis ṗdicta ſibi induaꝛ ⁊ in ſcala in alto ponaꝛ vt ab egrediētibꝰ eminenꝛ videaꝛ circūdātibꝰ eū miſtris curie ſecularꝫ. Hora aūt pradij ducaꝛ a miſtris ad carcerē ⁊ poſt fiant alia ꝓut ponūꝛ in ſnia. Dū aūt ipē induiꝛ ⁊ ad portā eccl'ie deducitur Iudex eccl'iaſticus nō ſe amplius intromittat ſi curia ſecularis contētatur bene quidem, ſi non agat ad libitum.

Queſtio .xxviij. ſuper modū ſententiandi hereſim confeſſam ſed relapſam licet penitentem.

Onus modus

n ꝓceſſum fidei terminādi ⁊ ſentētiādi eſt qn̄ delatꝰ ꝓ heretica prauitate proceſſus meritis diligēter diſcuſſis cū bono cōſilio reperiꝛ cōfeſſus hereſim ⁊ penitēs ſed relapſus realiter. Et hoc eſt quādo delatꝰ, ipſe confiteꝛ iudicialiter corā epo aut iudicibꝰ alias ſe oēm hereſim abiuraſſe. ⁊ ita legitime repiꝛ. Et ꝙ poſt credidit tali hereſi ſeu errori. Uel ꝙ ſpecialiter hereſim adiurauit ſcꝫ maleficaꝝ et poſt rediit in eandē ſed poſt adherens cōſilio ſaniori penitet credit catholice ⁊ reuertiꝛ ad eccleſie vnitatē tali em̄ nō ſunt ſi humiliter petar denegande pnie et euchariſtie ſacra ꝗ ꝙtūcūꝗ peniteat nihilominꝰ vt relapſus ē tradēdus brachio ſeculari vltimo ſupplicio feriēdus Hoc aūt intelligitur vbi reperitur ꝙ abiurauerit tanꝗ dephenſus in hereſim ſeu tanꝗ ſuſpectus de hereſi vehementer no aūt leuiter tm̄. Circa aūt iſtum talis practica ē ſeruanda. Nam concluſo in conſilio peritorū maturo pariter ⁊ digeſto ⁊ ſi oportuerit replicato ꝙ ṗdictus delatus de iure eſt relapſus. Epus aut iudex mittēt ad dictū relapſuꝫ delatum in carcere incluſum duos vel tres probos viros ⁊ pſertim religioſos ſeu clericos fidei zelatores eidē relapſo nō ſuſpectos nec igratos ꝗ familiares ⁊ gtos. ⁊ iſti intrabunt ad eū captata hora cōpetēter ⁊ loquenꝛ ſibi de ꝯtēptu mūdi ⁊ mi

ſerijs vite pn̄tis et gaudijs ac gl'ia
paradiſi ⁊ demū his p̄miſſis indi-
cabunt ſibi ex parte epiſcopi ſeu iu
dicis ꝙ nō poteſt euadere mortem
temporalē ⁊ ideo ꝙ curet de ſalute
anime ſue ac diſponat de peccatoꝝ
ſuoꝝ cōfeſſione ⁊ ſacramēti eucha-
riſtie ꝑceptione et iſti frequētabūt
eum inducētes illum ad penitētiaꝫ
ac etiam ad patientiā. Cōfirmātes
eum ꝓ viribus in catholica verita
te taliter vt ipm diligēter faciāt cō
fiteri ac cōferri eidem petēti humi
liter eucharistie ſacrm̄. Nam hmōi
ſacra nō ſunt talibus denegāda. iu-
xta. c. ſup eo. de here. li. vj. Quibuſ
ſacra mētis receptis eo ꝙ bn̄ diſpo
ſito ad ſalutē iudicio p̄dictoꝝ poſt
duos vel tres dies. In q̄bus ꝑ pre
dictos in fide catholica ꝯfirmetur ⁊
ad patientiā inducat. Ep̄us ſeu iu
dex loco eius mādabūt balino loci
ſeu ptāti curie ſecularis q̄tenus ta-
li die ⁊ hora. ſ. nō feſtiua ſit cuꝫ ſua
familia in tali platea ſeu loco extra
eccleſiā tamē ad recipiendū de fo-
ro ſuo quēdā relapſum quē ipi ep̄s
⁊ iudex tradēt ei. Et nihilominꝰ ꝙ
die p̄fixa de mane ſeu p̄cedēte faci-
at publice p̄conizari ꝑ ciuitatē ſeu
locū in locis illis ſeu vicis in q̄bus
p̄coniſatiōes alie cōiter ſolēt fieri
Qꝫ tali die ⁊ hora in tali loco p̄di-
cator ꝓ fide ſermonē faciet ⁊ ep̄us
⁊ alij iudices ꝯdemnabūt quēdam
relapſum in hereticā prauitatē tra
dendo eū brachio ſeculari. Cōſi-
derandū aūt hic eſt ꝙ iſte q̄ ſic re-
lapſus eſt ſi fuerit in ſacris ordini-
bus conſtitutus vel alias ſacerdos
vel cuiuſcūꝗ ordinis ſeu religiōis
obūbratione fuſcatus prius anteꝗ̄
tradatur eſt totius eccleſiaſtici or-
dinis prerogatiua nudādus. ⁊ ſic
omni officio eccleſiaſtico expolia-
tus relinquat ſeculari arbitrio po-
teſtatis animaduerſatōe debita pu
niendus. vt in. ca. ad abolendū. §.
preſenti. de here. Quādo igitur ta-
lis eſt a ſuis ordinibus degradan-
dus ⁊ ſeculari curie relinquēdus.
Epiſcopus cōuocet p̄latos ⁊ viros
religioſos ſue dyoceſis. quia licet
non olim nunc tamen ſolus epiſco
pus cum p̄latis ⁊ alijs viris religio
ſis ⁊ peritis ſue dyoceſis poteſt in
ſacris ordinibus ꝯſtitutū degrada
re cum eſt relinquēdus brachio ſe-
culari vel ꝑpetuo immurandus ꝓ
heretica prauitate. Iuxta. c. qm̄ de
here. li. vj. Adueniēte aūt die pre-
fixa degradando relapſo ac traden
do ſi fuerit in ſacris ordinibꝰ ꝯſti-
tutus in brachio ſeculari aut relin
quēdo ſi fuerit laicus ad audiēduꝫ
diffinitiuā ſententiā in aliqua pla-
tea ſeu loco extra eccleſiā pplo cō-
gregato ⁊ facto ſermone ꝑ inquiſi-
torem ac ipſi relapſo inibi i alto lo
co cōſtituto ⁊ p̄ſenti curia ſeculari
ſi degradādus ipe relapſus fuerit.
Ep̄us in pontificalibꝰ indutus ⁊
p̄latis ſue dyoceſis eidem aſſiſten-
tibus ipſum degradādum coraꝫ eo
exiſtentē ⁊ indutum ac diſpoſitum
ac ſi deberet in ſuo ordie miniſtra-
re a ſuo ordine degradabit a ſupio
ri ordine incipiēdo ⁊ ſic gradatim
vſꝗ ad infimū ⁊ ſic conferēdo ordi
nem verbis vtitur epiſcopus ad h̄
per eccleſiā ordinatis ita degradā
do in qualibet depoſitione ⁊ caſule
⁊ ſtole ⁊ ſic de alijs poterit vti aliq̄
bus verbis cōtrarijs primis. Qua
quidē degradatōne facta vbi fiēda
ſit per modum ſm̄ quē de iure ſeu

cõſuetudinis eſt fienda. Officialis mãdabit notario ſeu religioſo vel clerico quaten⁹ legat ſentẽtiam q̄ ſentẽtia ſiue relapſus laycus ſiue clericus eſt degradat⁹ feretur per modum tenoris ſequẽtis.

Nos. N. miſeratione diuina
n eps talis ciuitatis ꝛ iudex
in terris talis dñi ditioni ſbiectis. Attẽdẽtes legitime informati. ꝙ tu talis de tali loco ꝛ talis dyoceſis fuiſti coram nobis ſi ita fuerit ſeu ꝯtra talibus epo ꝛ iudicibus delatus de tali heretica prauitate ſeu talib⁹ explicẽtur. In quibus hereſib⁹ vt legitime fuit cõptum fuiſti a ꝯfeſſione ꝓpria dephẽſus. ac etiam teſtib⁹ cõuict⁹. ꝛ ꝙ in illis ꝑſtiteras tãto tẽpore aĩo indurato dicat prout fuit. ꝗ poſt adherens ꝯſilio ſaniori illas hereſes in tali loco publice abiuraſti ĩ forma eccleſie ꝯſueta abnegaſti ꝛ reuocaſti. propter que p̄dicti eps ꝛ inquiſitor credẽtes te veraciter ꝯuerſuȝ ad gremiũ eccleſie ſctẽ dei te ab excõicationis ſnia qua aſtrict⁹ tenebaris abſoluẽtes ſi tamẽ de corde vero ꝛ fide nõ ficta reuerſus eſſes ad ſctẽ eccleſie vnitatẽ. iniũxerunt tibi penitẽtiam ſalutarẽ verũ poſt oĩa ſupradicta ꝛ tot ãnoꝝ curricul' iam elapſis nũc nouiter iteꝝ delatus nob extitiſti. ꝙ iterũ incideras in tales hereſes abiuratas explicẽtur. noſq3 licet diſplicẽter de te talia audiſſem⁹. tamẽ iuſticia nos cogẽte deſcẽdim⁹ ad inquirẽdum teſtes examinãdum teq3 vocandum ꝛ interrogãdum medio iuramẽto nec nõ ad oĩa ꝛ ſingula facienda q̄ per nos fiẽda erãt ſm canonica inſtituta. Sane cum vellemus pñteȝ cãm ſine debito terminare ſolẽne ꝯſilium tam in theologica facultate q̄3 in iure canonico ac ciuili peritoꝝ iuſſimus ꝯgregari. ꝛ habito p̄dictoꝝ ꝯſilio maturo pariter ꝛ digeſtio ĩ ꝛ ſup oĩb⁹ ꝛ ſingulis actis ꝛ actitat' ac viſis ꝛ diligẽter diſcuſſis ꝓceſſus meritis ꝛ oĩb⁹ equa lance libratis prout fieri exigebat reperim⁹ legitime tam ꝑ teſtes q̄3 ꝑ propriã tuã ꝯfeſſionem iudicialiter receptam ꝙ tu reincidiſti in hereſes abiuratas. Nam reperim⁹ ꝙ talia ꝛ talia dixiſti vl' feciſti. Explicẽtur oĩa. Propter q̄ ꝛ merito de p̄dictoꝝ ꝯſilio te habuim⁹ ꝛ habemus ꝓ relapſo. Juxta canonica iſtituta ꝙ dolẽter referim⁹ ꝛ referẽdo dolem⁹. Sȝ quia ad informationẽ noſtrã et proboꝝ viroꝝ catholicoꝝ diuina gr̄a inſpirante iteꝝ es reuerſus ad gremium eccl'ie ꝛ ad eiuſdem fidei veritatẽ p̄dictos errores ꝛ hereſes deteſtãdo ꝛ credẽdo catholice fidemq3 catholicã ꝓteſtãdo admiſim⁹ te ad recipiendum pnĩe ꝛ eucharistie petita per te hũiliter eccl'iaſtica ſacramenta. Verũ cũ eccl'ia dei in te ꝛ circa te vltra nõ habeat q̄d faciat cũ ita miſericorditer ſe habuerit erga te vt p̄dixim⁹. ꝛ tu illa abuſus fueris in abiuratas hereſes incidẽdo. Ea ꝓpter nos epiſcop⁹ ꝛ iudices antefati ſedentes ꝓ tribunali more iudicũ iudicãtiũ ſacroſctis euãgelijs poſitis coram nob. vt de vultu dei iudiciũ nr̄m ꝓdeat ꝛ oculi nr̄i videant equitatẽ hñtes p̄ oculis ſolũ deũ ꝛ ſancte fidei irrefragabilẽ veritatem. ac extirpatõem heretice prauitatis te talem hoc loco die ꝛ hora tibi ad audiendam diffiniti-

uam ſentētiam in antea aſſignatis
ſentētialiter iudicamꝰ te eſſe vera
citer relapſum in hereticā prauita
tem. lꝫ penitētem. Et vt veraciter
relapſum in eandē de foro nr̄o ec-
cleſiaſtico te proijcimꝰ ⁊ relinqui
mus brachio ſeculari traditꝰ. roga
mus tamē ⁊ efficaciter dictā curiā
ſecularē. quatenꝰ circa te citra ſan
guinis effuſionē ⁊ mortis pericu-
lum ſuā ſentētiam moderet̄. Et ſic
ep̄s ⁊ ſui aſſeſſores recedētes. cu-
ria ſecularis ſuū officiū exequet̄.

Attēdendū eſt. ꝙuis ep̄s ⁊ inq̄
ſitor debent eſſe ſūmopꝑe diligen-
tes. ⁊ per ſe ⁊ ꝑ alios facere vt rela
pſus peniteat. ⁊ ad fidem catholi-
cam ꝯuertatur. tū poſtꝗ̄ penitue-
rit ⁊ ꝯcluſum fuerit in ꝯſilio. ꝙ lꝫ
peniteat. nihilominꝰ veraciter eſt
relapſus ⁊ vt talis tradendꝰ ē bra-
chio ſeculari ipi perſonaliter. ꝙ ta
li ſnīa debet plecti eidem nō indi-
cent. qꝛ facies iudicis terret ꝯdem
nandū. Et verba ſua magis indu-
cūt plectēdum ad impenitentiā ꝗ̄
ad patientiā. Et ido nec extūc nec
ante ſnīam nec poſt euꝫ ſibi faciāt
ꝑntari. vt nō moueat̄ anīo ꝯtra eoſ
ꝙ in caſu tali mortis diligentiꝰ eſt
cauendū. ſꝫ vt eſt dictum mittāt ad
eum aliquos viros probos preſer
tim religioſos ſeu clericos. ei non
ingratos ſꝫ gratos qui futurā ſen-
tentiā atꝗ̄ mortē infligēdam indi
cant eū ad fidē ꝯfirmēt. ad patiam
exhortent̄. ⁊ poſt ſnīam eū aſſoci-
ent. ꝯſolent̄ eum eo exorēt. ⁊ ab eo
nō diſcedāt donec ſpm̄ reddiderit
creatori. Sint igit̄ cauti ⁊ auiſati.
ne q̄d agent ſeu dicāt ꝓpter qd̓ re-
lapſus mortē preueniat̄. ⁊ ipi effi-
ciātur irregulares. Et vn̄ debebāt
meritū deportare deferūt ſecū pe-
nam pariter atꝗ̄ culpā. Cōſiderā-
dum eſt etiā. ꝙ talis ſnīe tradendi
aliquē curie ſeculari nō ꝯſueuerūt
fieri die feſtiua vel ſolēni. nec etiā
in eccleſia. ſꝫ extra i aliqua platea.
qꝛ ſnīa eſt que ducit ad mortē. ⁊ ho
neſtiꝰ eſt ꝙ feratur in die feriali. ⁊
extra eccleſiā. cuꝫ dies feſtiua ⁊ ec
cleſia dn̄o ſint dedicata.

Queſtio. xxix. ſupꝑ moduꝫ ſentē
tiandi hereſim ꝯfeſſam. ſꝫ impeni-
tentem ⁊ tū relapſum.

Ecimꝰ modꝰ

D ꝓceſſum fidei terminādi
⁊ ſentētiandi eſt. qn̄ dela-
tus de heretica prauitate ꝓceſſus
meritis diligenter diſcuſſis cū bo
no ꝯſilio peritoꝝ in iure reperitur
ꝯfeſſus hereſim ⁊ impenitēs. non
tamē relapſus. Sꝫ qꝛ rariſſime in-
ueniuntur talis caſus. lꝫ interduꝫ no
bis inq̄ſitoribꝰ ꝯtigerit. tamē ep̄s
⁊ iudices cū tali nō debent feſtina
re. ſꝫ bene cuſtoditaꝫ ⁊ ꝯpeditā ad
ꝯuerſionē inducere. etiā ꝑ plures
menſes ꝓponendo. ꝙ in corpore ⁊
anīa ſic impenitēs damnabit̄. Qui
ſi tādem nec proſperis nec aduer-
ſis nec minis nec blandicijs pote
rit emolliri vt reſiliat ab erroribꝰ
ſuis. ⁊ fuerit p̄dicto ꝯgruo tp̄e ex-
pectatꝰ. Ep̄s ⁊ iudices diſponēt ſe
ad tradēdū euꝫ ſeu relinq̄ndū bra
chio ſeculari. ⁊ mādabūt ꝑ cedulā
nūcio ſeu baliuo ſeu ꝓtāti curie ſe
culari. quatenꝰ tali die nō feſtiua
⁊ tali hora ſit in tali loco extra ec-
cleſiam. tamē cuꝫ ſua familia ⁊ ipi
tradent ſibi quendā hereticū im-
penitentē. ⁊ nihilominꝰ ꝙ ex par-
te eoꝝ faciat publice p̄conizari in

illis vicis ſeu locis in qbus alie ꝑ-
conizationes ſunt fieri conſuete ꝙ
die ⁊ hora ac loco ꝑdictis. Predi-
cator faciet ſermonē ꝓ fide ac tra-
det hereticū quendā brachio ſecu-
lari. ⁊ iō ꝙ oēs veniāt ⁊ interſunt ⁊
habebūt indulgentiā ꝯſuetā. Qui-
bus expletis tradet curie ſeculari
ꝑ modū tenoris ſequētis ſepius tñ
ammonēdo ꝑ prius vt reſiliat ⁊ pe
niteat. ꝙ ſi omino noluerit fert ſen
tentia.

n Os. N. miſeratōne diuina
eps talis ciuitatis. ⁊ iudex
in terris talis dnī. Attēden
tes ꝙ tu talis de tali loco talis dyo
ceſis fuiſti nobis delat⁹ fama pub-
lica deferente ac fide dignoꝝ inſi-
nuatiōe de heretica prauitate. Ex-
plicent hereſes ⁊ ꝙ in illis hereſi-
bus ⁊ factis pſtiteras mltis annis
in tue aīe detrimētū. Noſqꝫ qb⁹ ex
officio incūbebat prauitatē hereti-
cam extirpare. Volētes vt teneba
mur in ⁊ ſup his certi⁹ informari vi
dere an ambulares in tenebris vel
in luce diligēter. Inqſiuim⁹ de ꝑ-
dictis teqꝫ citantes ac efficacit in-
terrogātes repim⁹ te ꝑdicta īfectū
heretica prauitate. Sane cū ꝑ cun-
ctis nr̄e mētis deſiderabilib⁹ inſi-
diat cordi nr̄o fidē ſctā catholicā
in ppl'oꝝ ꝑcordijs cōplantare era-
dicata heretica prauitate mōs di-
uerſos varios ⁊ cōgruos tā ꝑ nos
q̄ꝫ ꝑ alios adhibuim⁹ q̄tenus reſili
res ab hereſibus ⁊ erroꝛib⁹ antedi
ctis in qb⁹ ſteteras atqꝫ ſtabas ꝓut
⁊ nūc ſtas cōtumaciter ac ptinacit
aīo indurato. Verū cū hūani gn̄is
inimico tuis ꝑcordijs aſſiſtēteſqꝫ i
dictis erroꝛib⁹ voluēte ⁊ inuoluēte
nolueris neqꝫ velis a ſepe dictꝫ he
reſib⁹ reſilere plus eligens mortē
aīe incurrē gehēnalē ⁊ corporis tpalē
q̄ꝫ antefatas hereſes abiurare ac ad
gremiū eccl'ie aduolare ⁊ aīaꝫ lucri
facere in reprobū ſenſum dat⁹. Ea
ꝓpt cū ſis ab eccl'ia ſctā dei excōi-
catiōis vinculo innodat⁹ ⁊ merito
et numero a grege dnīco ſepat⁹ ac
pticipatiōe bonoꝝ eccl'ie ꝑuatus ⁊
eccl'ia circa te nō hēat vltra qd faci
at cū ad te ꝯuertēdū fecerit iux poſ
ſe. Nos eps ⁊ iudices in cā fidei ſe
peſati ſedētes ꝓ tribunali more iu
dicū iudicantiū ſacroſanctis euā-
gelijs poſitis corā nobis. vt de vul
tu dei iudiciū noſtrū ꝓdeat ⁊ ocu-
li noſtri videāt eq̄tatē habēteſqꝫ ꝑ
oculis ſolū deū ⁊ ſancte fidei verita
tē ac extirpationē heretice prauita
tis hac die hora ⁊ loco tibi in antea
aſſignatis ad audiēdā ſentētiā dif-
finitiuā ꝯdemnam⁹ ac ſententialit
iudicam⁹ te eſſe veraciter hereticū
impenitentē ⁊ vt veraciter talē tra-
dendū ⁊ relinquēdū brachio ſecu-
lari ⁊ ſic vt hereticuꝫ impenitētē ꝑ
hāc nr̄am ſniam de foro nr̄o eccl'ia-
ſtico te ꝓijcim⁹ ⁊ tradim⁹ ſeu relin
quim⁹ brachio ſecl'ari ac ptāti. Cu-
rie ſecularꝫ dictā curiā ſecularē effi
cacit depcātes q̄ten⁹ circa te citra
ſanguis effuſiōꝫ ⁊ mortꝫ ꝑiculū ſuā
ſniam moderet lata fuit hec ſnīa.

Queſtio. xxx. ſuper hereſim con
feſſam ⁊ relapſam et impenitentē.

v Ndecim⁹ mo
dus ꝓceſſuꝫ fidei fmiandi
⁊ finīedi ē qn̄ dlat⁹ d here
tica ꝑuitate ꝓceſſus meritꝫ diligēt
diſcuſſis cū bono ꝯſilio i iure pitoꝝ
repit ꝯfeſſus hereſim ac īpenitēs ⁊
relapſus. Et h̄ ē qn̄ delat⁹ ore ꝓprio

confitet̃ iudicialiter talia ⁊ talia ſe credere ⁊ practicaſſe circa iſtum ē practicandū vt ſupra feratꝛ ſnīa coram epiſcopo ⁊ iudicibus q̄ tamē ſunt hereticalia manifeſte ꝑ formā tenoris ſequentis.

Nos. N. miſeratione diuina epūs talis ciuitatꝭ aut iudex in terris talis dñi. Attendētes ꝙ tu talis de tali loco talis dyoceſis fuiſti nob̄ ſeu talibꝰ predeceſſoribꝰ noſtris delatus de heretica prauitate explicent̃. In quibꝰ vel legitime eſt ꝯpertū fuiſti confeſſione ꝓpria iudicialiter ac fidedignis teſtibꝰ dephenſus ⁊ ꝙ in illis perſtiteras tanto tp̄e animo indurato dicatur ꝓut fuit ſed ꝙ poſt ſano cōſilio inherēdo illas hereſes publice abiuraſti in tali loco in forma eccleſie ꝯſueta ꝓpter q̄ p̄dicti epūs ⁊ iudex credentes te veraciter reſiliiſſe ab erroribꝰ antelatis et ad gremiū eccleſie credēdo catholice aduolaſſe tibi abſolutiōis beneficiū impartiuerunt abſoluētes te ab excōmunicationis ſententia q̄ aſtrictꝰ in antea tenebaris ſi tamē de corde vero ⁊ fide non ficta cōuerſus extiteris ad ſancte eccleſie vnitatē tibi ſalutarem pniam iniungētes ad miſericordiam receperūt. qꝛ eccleſia ſancta dei nō claudit gremiū reuertenti. Uerum poſt oīa antedicta fuiſti nobis delatꝰ ꝙ diſplicēter accepimꝰ ꝙ iterū incideris in dānatas hereſes per te publice in antea abiuratas p̄libatā i tue aīe detrimentū Explicent̃. Noſqꝫ quāquā diſplicentia ſauciati ꝙ de te talia audiſſemus nihilominꝰ iuſticia nos cogēte deſcēdimꝰ ad inquirēdū teſtes examinādū teqꝫ vocādū ⁊ iterrogādū vt decebatur medio iuramēto ⁊ ad faciēdū oīa ⁊ ſingula q̄ ꝑ nos fiēda erāt ſm canonica īſtituta Sane cū vellemꝰ preſentē cauſam fine debito terminare ſolēne tā ꝑitoꝝ in theologica facultate q̄ȝ in iure canonico ⁊ ciuili ꝯſiliū fecimꝰ ꝯgregari. Et habito cū p̄dictis in ⁊ ſuꝑ omībꝰ ⁊ ſingulis in p̄ſenti cā ꝓductis deductis actis ⁊ actitatis ꝯſilio maturo ꝑit ac digeſto ac etiā replicato viſiſqꝫ ac diligent̃ diſcuſſis ꝓceſſus meritis huiꝰ cauſe ac oībꝰ ꝓut ius ⁊ iuſticia ſuadebant cōꝑimꝰ legitime tā ꝑ teſtes dignos fide q̄ȝ ꝑ tuā ꝯfeſſiōȝ ꝓpriā pluries ꝑ nos receptā te icidiſſe ac recidiſſe in hereſes abiuratas. Nos reꝑimꝰ ꝙ talia ⁊ t̃lia dixiſti vł egiſti Explicent̃ oīa ꝓpt̃ q̄ ⁊ merito de p̄dictoꝝ ꝯſilio te habemꝰ tuis exigētibꝰ exceſſibꝰ pro relapſo ſm canonicas ſanctiones qđ dolēter referimꝰ ⁊ referēdo dolemꝰ nouit ille q̄ nihil ignorat cordiū intima oīm intuetur ⁊ cū totis nr̄is p̄cordijs cuperemꝰ ꝓut adhuc cupimꝰ te reducere ad ſctē eccl̄ie vnitatē ac enumerare a tuis viſceribꝰ p̄fatā hereticā prauitatē. vt ſic ſaluares aīam tuā ac mortē euaderes corꝑis ⁊ aīe gehēnalē conatꝰ nr̄os exercuimꝰ ad te ſalubriter ꝯuertendū modos cōgruos varios adhibētes ſȝ tu in reꝓbū ſenſū datꝰ maligno ſpū ductꝰ parit̃ ⁊ ſeductꝰ p̄elegiſti torq̄ri diris ac ꝑpetuis cruciatibꝰ in iferno ⁊ hic tp̄alibꝰ ignibꝰ corꝑaliter ꝯſūmari quā adherēdo ꝯſilio ſaniori ab erroribꝰ dānabilibꝰ ac peſtiferis reſilire ⁊ ad gremiū ⁊ ad miſcōdiam ſctē mr̄is eccleſie aduolare. Ea ꝓpt̃ cū eccl̄ia dei vltra nō hēat erga te q̄d faciat cū ad te ꝯuertēdū totum

exercuit poſſe ſuum. Nos eps ꝛ iudices i hac fidei cã memorati ſedẽtes ꝓ tribunali more iudicũ iudicantiũ ſacroſanctis euãgelijs poſitis corã nobis vt de vultu dei iudiciũ noſtrum prodeat ꝛ oculi noſtri videant equitatẽ habẽteſqꝫ pre oculis ſolum deũ ꝛ honorẽ ſancte fidei orthodoxe. Hac die hora ꝛ loco ad audiendã ſniam diffinitiuã tibi inantea aſſignatis te talem in nr̃a pñſentia ꝯſtitutum ſentẽtialiter ꝯdemnamus ꝛ ꝯdemnãdo iudicam⁹ eſſe veraciter impenitentẽ hereticũ et relapſum ꝛ vt talem realiter tradẽdum ſeu relinquẽduꝫ brachio ſeculari ꝛ ſic vt verũ hereticũ impenitentem pariter et relapſum ꝑ hanc noſtrã ſententiã diffinitiuã de foro noſtro noſtro eccleſiaſtico te ꝓijcimus ꝛ tradim⁹ ſeu relinquim⁹ brachio ſeculari ac poteſtati curie ſecularis deprecãtes efficaciter ſecularem curiã antelatã quaten⁹ citra ſanguinis effuſionẽ ꝛ mortis periculum erga te ſuam ſententiaꝫ moderet̃. lata fuit hec ſentẽtia.

Queſtio. xxxi. ſuper conuictum et deprehenſum omnia tamen negantem.

Duodecimus

D modus ꝓceſſum fidei terminandi ꝛ finiendi eſt qñ delatus de heretica prauitate proceſſus meritis diligenter diſcuſſis cum bono conſilio in iure peritoꝝ repitur in hereſim dephẽſus facti euidentia vel teſtium productione legitima nõ tamẽ cõfeſſione ꝓpria ꝛ hoc eſt qñ ipſe delat⁹ cõuincit̃ legitime de aliq̃ heretica prauitate vl' facti euidẽtia vtpote quia hereſim publice practicauit vel ꝑ teſtes legitimos ꝯ q̃s excipe delatus legitime nõ potuit tñ ipſe ſic ꝯuict⁹ ꝛ deprehẽſus ꝑſiſtit firmiter in negatiua ꝛ cõfitet̃ ꝯſtanter iuxta notata ꝑ Hoſtieñ. in ſum. tit. de here. §. qualiter q̃s in hereſim dephẽdat̃. ꝛ patuit ſupra. queſt. xxxiiij. Circa iſtuꝫ talis practica ẽ ſeruãda. Talis duro carcere ẽ tenẽdus in cõpedibus ꝛ cathena freq̃nter ab officialibus ꝯiunctim ꝛ diuiſim ꝛ ꝑ ſe ac ꝑ alios ꝛ efficacit̃ admonẽdus ꝙ eis detegat ỽitatẽ indicendo ei ꝙ ſic faciat ꝛ ꝯfiteat̃ errorẽ ſuũ ꝙ ad miſcd'iam admittet̃ abiurãdo pn̄itus illã hereticã prauitatẽ. Si aũt noluerit ſꝫ ſteterit in negatiua ꝙ ad finẽ relinquet̃ brachio ſeculari ꝛ mortẽ non poterit euadere tꝑalem. Qꝫ ſi diutius infamat⁹ ꝛ expectatus ſteterit in negatiua eps ꝛ officiales modo ꝯiunctim mõ diuiſim nũc ꝑ ſe nũc per alios ꝓbos viros trahũt ad ſe mõ vnũ teſtẽ mõ aliũ informando eũ vt attẽdat q̃d depoſuit. Et ſi dixit verũ vel nõ. qꝛ nõ ſe ipm dãnat eternaliter ꝛ aliũ tꝑaliter. ꝛ ꝙ vereatur ſaltim eis ſecreta dicere ne ille delatus moriat̃ iniuſte et verba talia ſtudeãt ei dicere vt clare videãt ſi depoſuerunt veritatẽ nec ne. Qꝫ ſi teſtes ſicut informati ſteterint in affirmatiua ꝛ delatus in negatiua nec ad hoc ſtatim velint eps ꝛ officiales negociũ ꝑ ſniam determinare ꝛ tradẽdo taliter dephẽſum brachio ſeculari ſꝫ diutius eũ teneant nũc inducẽdo dephenſum ad affirmatiuã nũc teſtes diuiſim tñ ad excutiendũ bñ ꝯſciam ſuã Et ſingulariter attdẽdãt eps ꝛ officiales ad illum teſtẽ quẽ viderint meli⁹ diſpo

ſitū ad bonū ⁊ qui videat̃ melioꝛis conſcientie. Et circa illum inſtent diutius ſi res ita ſe habuit vt depoſuit necne eius ꝯſcientiam onerando ⁊ ſi viderint teſtem aliquem vacillare vel alias habeāt indicia cōtra eum ꝓpter que ſuſpectus ꝙ falſitatē dixerit merito habeat̃ de bono conſilio peritoꝝ arreſtent eum ⁊ ꝓcedāt vt iuſticia ſuadebit. Cōpꝫtum nāqꝫ eſt freq̄nter ⁊ frequētius ꝙ ſic dephenſus teſtibꝰ fidedignis poſtq̄ꝫ in negatiua diu perſtitit ad coꝛ reductus p̄ſertim veraciter infoꝛmatus ꝙ non tradet̃ brachio ſeculari ſed ad miſcdiam admittitur ſuam detegit prauitatē ⁊ veritatem quā iam diutius negauit tunc libere confitetur ⁊ frequēter repertum eſt ꝙ teſtes malicia agitati ac inimicitia ſuperati ſe adinuicem colligarunt ad imponēdum inſonti hereticam prauitatē. Poſtq̄ꝫ ad infoꝛmationē frequentē epī ⁊ officiales remoꝛſu cōſcientie fatigati ac diuinitus īſpirati reuocāt quā dixerūt ⁊ fatent̃ malicioſe ſe illi impoſuiſſe tantā labem ꝓpter quod talis ⁊ taliter deprehēſus nō eſt ꝑ ſniam feſtiuandus ſed diutius quia ꝑ vnū annum ⁊ plures expectandus anteq̄ꝫ ſic tradat̃ curie ſeculari. Quo expectato tꝑe cōpetenti ⁊ adhibita diligentia condecēti ſi ſic delatus legitime deprehēſus recognouerit culpam ſuam ac ꝯfeſſus fuerit iudicialiter ſe fuiſſe illaq̄atū tꝑe p̄fata heretica prauitate ac illā ac oēm hereſim ꝯſenſerit abiurare ⁊ ſatiſfacere ad arbitriū epī ⁊ inq̄ſitoꝛis ꝯgruū exhibere tanq̄ꝫ in hereſim dephenſus ⁊ ꝓpria ꝯfeſſione ⁊ teſtiū legitima productione. Ut hereticus penitens abiuret oēm hereſim publice ꝑ foꝛmā. De qua agitur Octauo modo ſupra poſito proceſſum fidei terminandi. vbi de talibus agitur Si vero ſic ꝯfeſſus ꝙ incidit ſic in hereſim ſed ſtat in illa animo pertinaci vt impenitēs relinquetur brachio ſeculari et agatur circa illum per modum quo ſupra agitur in decimo modo proceſſum fidei terminandi. vbi ď talibus agitur. Si autem ipſe deprehēſus ſteterit ꝯſtanter in negatiua ſed ipſi teſtes reſilierit a ſua affirmatiua ſuū teſtimonium reuocando ad culpam ſuā recognoſcendo quia inſonti tantā labē impoſuerunt rancoꝛe ⁊ odio agitati prece ſeu p̄cio deducti ipſe delato vt immune a iudicio relaxato puniet̃ ipſi vt falſi teſtes accuſantes ſeu deferētes vt notat paulꝰ ſup .c. multoꝝ. ⁊ ver. illos in p̄n. de here. in cle. ⁊ feret̃ ſnīa ſeu pnīa ꝯ coſ ad arbitriū epī ⁊ iudicū. oīno tñ ad perpetuos carceres tales falſos teſtes ꝯdēnādo ⁊ in pane ⁊ in aq̄ ad dies vite penitētiādo. ponēdo etiā poſt ad ſcalas añ poꝛtas eccleſie tales ⁊c. hñt tñ ꝑtātem epī mittigare aut etiā aggrauare poſt annū ⁊ tꝑa ꝑ foꝛmā tenoꝛis ſequentis.

I aūt taliter dephenſus ꝑ
s annū vel plus vł alio maiori congruo tꝑe expectatus ꝑſtiterit ī negatiua ꝯtinue ⁊ teſtes legitimi in affirmatiua diſponant ſe epī ⁊ iudices ad relinquēdū eūdem brachio ſeculari mittēdo eidē aliquos pꝛobos viros fidei zelatores. ⁊ preſertim religioſos eidē nō ingratos ſed familiares ⁊ gratos q̄ ſibi indicent ꝙ moꝛtem non poteſt euadere tempoꝛalem duꝫ ſic ſtat in

negatiua. ꝗ̃ tradetur tali die vt he-
reticus impenitẽs poteſtati curie
ſecularis. Et nihilomin⁹ ep̄s ⁊ of-
ficialis mittat balíuo ſeu poteſtati
curie ſecularis. quaten⁹ tali die et
hora ⁊ in tali loco extra eccleſiã tñ
veniat cum familia ſua ad recipiẽ-
dum quendã hereticũ impeniten-
tem quẽ tradent ei. Et etiam ꝙ fa-
ciet publice p̄conizari in locis illis
in quib⁹ preconizationes alie fie-
ri ꝯſueuerũt. ꝙ om̄es ſint tali die
⁊ hora in tali loco ad audiendũ ſer
monem quẽ predicator faciet de fi
de. ⁊ tradent ep̄s ⁊ officiales quen
dam hereticũ pertinacem brachio
ſeculari. Adueniẽte aũt die predi-
cta ad ferendum ſniam aſſignataꝫ
erũt ep̄s ⁊ officiales in loco predi
cto ip̄o tradendo ibidez exiſtẽtem
alto clero ⁊ pp̄lo ꝯgregato vt emi
nẽter ab om̄ibus videat. ac p̄ſente
poteſtate curie ſecl'aris ſtãdo ip̄o
tradẽdo. Quib⁹ lectis feretur ſen-
tẽtia ꝑ hũc modũ.

N os miſeratõe diuina ep̄i
ſcopus talis ciuitat̄ aut
iudex in terris talis dñi.
Attẽdentes ꝙ tu talis de tali loco
talis dyoceſis fuiſti nob̄ delat⁹ de
tali heretica prauitate. Exprimantur. Et vellemus certiorari an ea
que de te ⁊ ꝯtra te nobis dicta fue
rãt. veritate aliqua fulcirẽtur. ⁊ an
tu ambulares i tenebris. aut in lu
ce. deſcẽdimus ad nos informãdũ
teſtes diligẽtius examinãdum. te-
q̄ꝫ vocãdum ac interrogãduꝫ ſepi-
us medio iuramẽto defenſioneſq̄ꝫ
exhibendum. ac ad om̄ia ⁊ ſingu-
la faciẽdum que ꝑ nos fienda erãt
ſm canonicas ſanctiones. Uerum
vellemus p̄ſens tuũ negocium fi-
ne debito terminare ſolẽne ꝯſiliũ.
tam i theologica facultate q̄ꝫ in iu-
re canonico ⁊ ciuili. coram nobis
fecimus ꝯgregari ⁊ viſis ac diligẽ
ter diſcuſſis ꝓceſſus meritis ⁊ om
nibus ⁊ ſingulis in p̄ſenti cauſa ꝓ
ductis deductis actis ⁊ actitatis
predictoꝝ ꝯſilio digeſto pariter et
maturo reperim⁹ ꝯtra te legitime
probatum. ꝙ fuiſti tanto tẽpore in
fectus heretica prauitate. ⁊ iam re
perimus ꝙ feciſti ⁊ dixiſti talia et
talia. Exprimãtur. ex quib⁹ appa-
ret manifeſte. ꝙ es legitime depre
henſus in p̄dictam hereticam pra-
uitatem. Sane cum cuperem⁹ pro
ut adhuc cupimus te veritate fa-
tendo. reſilire ab hereſi antedicta
⁊ reduci ad gremiũ eccleſie ſancte
ac ad ſancte fidei vnitatez vt ſic ſal
uares. aĩam tuã ⁊ tam aĩe q̄ꝫ corpo
ris mortem euaderes gehẽnalem.
tam ꝑ nos q̄ꝫ per alios noſtram di
ligẽtiam exercentes. ac ꝑte longa
opera expectantes tu in reprobũ
ſenſum datus contẽpſiſti acquie-
ſcere nr̄o ꝯſilio ſaniori. imo ꝑſtiti
ſti ⁊ ꝑſiſtis i negatiua ꝑtinacia ac
cõtumacia animo indurato. quod
dolentes referim⁹ ⁊ referendo plã
gimus ac dolemus. Uerum cum
eccleſia dei tanto tẽpore expecta-
uerit. quatenus reſilires recogno
ſcendo propriam tuam culpam. et
nolueris neq̄ꝫ velis. ⁊ non habe-
at vltra quid tibi gratie faciat.
ac mercedis. Eapropter vt ſis ce-
teris in exemplum. ⁊ alij ab huiuſ
modi hereſibus arceantur. et tan-
ta facinora non remaneant impu-
nita. Nos epiſcopus ⁊ iudices in
cauſa fidei memorati. ſedentes pro

tribunali more iudicum iudicātiū ſacroſanctis euāgelijs poſitis coram nobis. vt de vultu dei iudiciū noſtrū prodeat ꝛ oculi noſtri videant equitatē. habētes pre oculis ſolum deū. ꝛ ſancte fidei gloriā ꝛ honorem te talez in noſtra p̄ſentia cōſtituꝫ hac die hora ꝛ loco ad audiendā diffinitiuā ſentētiā aſſignatis diffinim⁹ declaram⁹ ac ſentētiamus te eſſe hereticum impenitētem tradendū ſeu relinquēdum vt talem brachio ſeculari ac ꝑ noſtrā ſentētiem vt vere hereticū ꝯtinacē ꝛ impenitentē a foro eccleſiaſtico te proijcim⁹ ꝛ tradim⁹ ſeu relinqmus brachio ſeculari ac poteſtati curie ſecularis. Eandē curiam ſecularē efficaciter depcātes q̄ten⁹ circa te citra ſanguis effuſionē et mortis periculum ſuā ſentētiā moderetur. lata eſt hec ſnīa.

Poterūt aūt ep̄s ꝛ iudices diſponere. ꝙ aliqui probi viri fidei zelatores ipi relicto curie ſeculari nō ingratos ꝫ familiares ꝛ gratos aſſociēt dictū relictum dū curia ſecularis in eū ſuū officium exequet̄. qui eū cōſolētur ꝛ ad hoc inducāt ꝙ fatendo veritatem ꝛ recognoſcēdo culpam ſuā reſiſtat ab erroribꝰ ſuis. Et ſi forſan poſt ſentētiam ꝛ iā relict⁹ ad locuꝫ vbi eſt cōburend⁹ deduct⁹. dixerit ſe velle fateri veritatem. ꝛ recognoſcere culpā ſuā. ꝛ ita fecerit. ac paratus fuerit hmōi hereſim ꝛ omnē aliā abiurare. lꝫ preſumat̄ ꝙ hoc faciat pl⁹ metu mortis q̄ꝫ amore veritatis. crederem ꝙ ex miſcōia poſſit recipi vt heretic⁹ penitēs ꝛ ꝑpetuo īmurari. Juxta glo. ſup. c. ad abolēdam. §. p̄nti. ꝛ ver. audiētia. ꝛ. c. excōicamus. ij. de here. Quis de rigore iuris nec tali ꝯuerſioni ē magna fides a iudicib⁹ fidei adhibenda. imo ꝛ ꝓpter dāna tp̄alia illata ipm ſemꝑ punire p̄nt.

Queſtio. xxxij. ſuꝑ ꝯuictum ſed fugitiuū vel ſe cōtumaciter abſentantem.

Redecim⁹ ꝛ vltim⁹ mod⁹ proceſſum fidei terminādi ꝛ ſentētiandi eſt. qn̄ delatus de heretica prauitate proceſſus meritis diligēter diſcuſſis cum bono ꝯſilio in iure peritorum reperitur ꝯuictus de heretica prauitate. eſt tamē fugitiu⁹ ſeu abſens ꝯtumaciter. ſed ꝯgruo tempore expectatus. Et hoc eſt in tribus caſib⁹. Primus eſt qn̄ delat⁹ eſt deprehēſus in hereſim vel ꝯfeſſione propria. vel facti euidentia. vel teſtium productōe legitima. ꝫ fugerit vel ſe abſentauerit ꝛ citat⁹ legitīe noluerit ꝯpere. Secūd⁹ caſus eſt. qn̄ aliqs ē delat⁹ ꝛ recept⁹ aliq̄li informatōe ꝯtra eū hr̄ aliq̄liter ſeu leuit̄ ſuſpect⁹. ꝛ ſic citet̄ reſponſurus de fide. ꝛ qꝛ renuit ꝯtumaciter ꝯparē excōmunicat̄. ꝛ excōmunicat⁹ ſuſtinet illaꝫ excōmunicationē animo ꝯtinaci. ꝛ ſemꝑ ꝯtumaciter ſe abſentat. Terti⁹ caſus eſt. qn̄ aliquis impediuit directe ſentētiam ſeu ꝓceſſuꝫ fidei ep̄i vel iudicū. vel q̄ ad h̄ dederit auxiliū ꝯſiliū vel fauorē. talis ē excōicatōis mucrone ꝑcuſſus. quā ſi ſuſtinuerit ꝑ ānū aīo indurato extūc eſt vt heretic⁹ ꝯdēnād⁹. ꝑ. c. vt inq̄ſitōis. §. ꝓhibem⁹. de here. li. vi. ꝛ ꝯtumacit̄ ſe abſentauit. In p̄mo caſu ille tal' ē ipenitēs heretic⁹ cō

demnādus. iuxta. c. ad abolendam. §. pſenti. In ſcdo caſu ⁊ tertio nō eſt hereticus impenitens iudicandus ſed tanq̄ ſeu vt penitēs hereticus condēnādus. iuxta. c. cum cō tumacia. ⁊ p. c. vt inqſitionis. §. p hibemus de here. li. vj. Circa quelibet iſtoꝝ talis practica eſt ſeruāda Talis em̄ ↄgruo tempore expectatus citetur p epiſcopum ⁊ officialē in eccleſia cathedrali illius dyoceſis in quo deliquit ⁊ in alijs eccleſijs illius loci vbi domiciliū cōtra hebat ⁊ ſpecialiter vnde fugit ⁊ citabit̃ p formam tenoris ſequentis.

n Os. N. miſeratione diuina epiſcopus talis ciuitatis ⁊c. aut iudex talis dioceſis ſpiritū conſilij ſanioris. Preterea cunctis noſtre mētis deſiderabilibus illud potiſſimuȝ infigit̃ cordi noſtro tēporibus noſtris in dicta tali dyoceſi vberē florentēq̄ eccleſiam vineaȝ inquā domini ſabaoth quam ſummi patris dextera virtuoſis cōplantauit quam eiuſdem patris filius xp̄ij ac viuifici vnda cruoris vberi⁹ irrigauit quā ipe almus ſpiritus paraclitus miris in effabilibuſq̄ donis intimus fecundauit. quam tota ipſa incomprehēſibilis atq̄ inattingibilis trinitas btā grādiſſimis varijſq̄ priuilegijs ſanctius dotauit pariterq̄ ditauit aper de ſilua qui eſt ⁊ dicit̃ hereticus quilibet abſorbeat ⁊ depaſcat fruct⁹ fidei vberes deuaſtādo ac lacerātes hereſim vepres palmitibus inſerēdo ſerpenſq̄ tortuoſus noſtri improbus hūani generis inimicus efflans virus q̄ eſt ſathanas ⁊ dyabolus eiuſdeȝ vinee dñice palmites inficiat atq̄ fruct⁹ virus prauitatis heretice immittēdo. Nec etiā ager ipſe dñicus populus in quā catholicus ad quem excolendū pariter ⁊ ſerendū deſcēdit de ſummoꝝ poloꝝ arce dei patris vnigenit⁹ atq̄ pmogenitus ſeminauit miris ſanctiſq̄ pdicatōnibus diſcurrit p villas ⁊ caſtella docens non ſine magnis fatigationibus. Elegit ap̄los viros vtiq̄ operarios induſtrios ac ↄduxit ditās illos eternis retributiōibus expectans ipſe dei fili⁹ de agro iſto magno illa die iudicij extremo vberes manipulos colligere ⁊ p man⁹ ſanctoꝝ angeloꝝ recondere in celeſti horreo ſctō ſuo. Sampſoniſq̄ vulpecule incertate q̄ ſicut pſone labe heretica prauitate facies quidē habētes diuerſas caudas ſȝ ignitas ad inuicē colligatas. q̄ de varietate flamme ↄueniūt in id ip̄m ſegetē dñicā iā albā ad meſſem ſplēdoribus fidei relucentē morſu amariſſimo demoliant̃ ac diſcurſu ſubtiliſſimo pergant impetuq̄ validiſſimo accedāt pariter ⁊ accēdant diſſipent ⁊ deuaſtāt ſinceritatē ſancte fidei catholice ſubtiliter ⁊ dānabiliter ſubuertēdo. Ea ꝓpter cū tu talis incideris in damnatas hereſes maleficaꝝ illas publice in tali loco practicādo ſeu taliter dicat̃. ſeu fueris p teſtes legitimos ↄuictus d̄ heretica prauitate ſiue ꝓpria depre hēſus ↄfeſſione in iudicio per nos recept⁹ ⁊ poſt ea capt⁹ fugerī medicinā refutās ſalutarē citauerim⁹ te vt de ⁊ ſup his corā nobis maniſeſtius reſpōderes tuq̄ duct⁹ maligno ſpiritu pariter ⁊ ſeductus rēnueris cōparere. Vel ſic. Ea ꝓpter cū tu talis delatus nobis de here-

tica prauitate ⁊ recepta infor matio
ne cõtra te al's de eadẽ eſſes nobis
ſuſpectꝰ leuiter q̄m fores infectus
labe p̄dicta. Citauimꝰ te q̄tenus co
ram nobis ꝑſonaliter cõparens de
fide catholica reſponſurus cũqꝫ ci-
tatus renueris cõparere cõtumaci
ter excõmunicauimꝰ te ac excõmu
nicatũ fecimus publicari. In qua
ſtetiſti ꝑ annũ ſeu ãnos tot animo
pertinaci latitans ⁊ inde ita ꝙ nũc
quo te duxerit ſpũs malignꝰ igno-
ramus ⁊ cũ te expectauerimꝰ miſe
ricorditer ⁊ benigne vt reuerteris
ad gremiũ ſancte fidei vnitatẽ tu fa
cere contempſiſti in reprobum ſen
ſum datus. Sane volumus vt tene
mur iuſticia nos cogẽte cauſaꝫ tuã
hmõi fine debito terminare. nec va
leamus tam nephãda crimina ꝯni-
uẽtibus oculis tolerare. Nos eps
⁊ iudices in cauſis fidei ſupradicti
te talem ſepefatũ latitantẽ ꝓfuguꝫ
⁊ fugitiuũ ꝑ p̄ſens noſtrũ edictum
publicũ req̄rimꝰ pariter ⁊ citamus
ꝑemptorie. quatenus die tali talis
mẽſis de tali anno in tali eccl'ia ca-
thedrali tal' dioceſis hora tertiarũ
cõpareas ꝑſonalit' corã nobis diffi
nitiuã ſententiã auditurꝰ. Signifi-
cãtes ꝙ ſiue cõparueris ſiue nõ ꝓce
demus ad noſtrã diffinitiuã ſentẽ-
tiam ꝯtra te ꝓut ius et iuſticia ſuadẽ-
bunt. Et vt p̄us nr̄a citatio ꝑueniat
ad tui noticiã nec valeas ignorãtie
velamine te tueri p̄ſentes lr̄as di-
ctas req̄ſitionẽ ⁊ citationẽ nr̄as in
ſe ꝯtinẽtes volumꝰ ⁊ mãdamꝰ affi-
gi in valuis publice talis p̄dicte ec
cleſie cathedralis. In q̄ꝝ teſtimo-
niũ ſinguloꝝ p̄ſentes noſtras litte
ras impreſſione noſtroꝝ ſigilloꝝ
iuſſimus cõmuniri. Datum.

a ꝯueniẽte aũt die p̄fixa
ad audiẽdam diffinitiuaꝫ
ſententiã aſſignata. Si ꝓ-
fugus cõparuerit ⁊ cõſenſerit pub-
lice omnẽ hereſim abiurare humi-
liter petẽs admitti ad miſcõiaꝫ po-
ſtulando ſi relapſus non fuerit ad-
mittetur. ⁊ ſi fuerit dep̄hẽſus ꝓpria
confeſſione vel teſtiũ legittima ꝓ-
ductiõe abiurabit ⁊ penitebit vt he
reticus penitẽs ſm modũ quo agi
tur ſupra in octauo modo ꝓceſſum
fidei terminãdi vbi de talibus agit'
ſed ſi fuerit ſuſpectꝰ violẽter ita ꝙ
citatus reſponſurꝰ d' fide noluit cõ
parere et fuit ex hoc excõicatus et
ſtetit in excõmunicatione ꝑ annuꝫ
animo pertinaci ⁊ penitebit admit
tetur ⁊ abiurabit oẽm hereſim ⁊ pe
nitebit vt hereticus ſuſpectꝰ de he
reſi violenter. Penitens ſm modũ
quo agitur ſupra in ſexto modo ꝓ-
ceſſum fidei terminandi. Si autem
cõparuerit ⁊ nõ cõſenſerit abiura-
re tradetur verus hereticus impe
nitens brachio ſeculari per moduꝫ
quo dictũ eſt ſupra ⁊ agitur in deci
mo modo ꝓceſſum fidei terminan
di. Si aũt cõtumaciter renuerit cõ
parere. tunc formet' ſententia ꝑ mo
dum tenoris ſequẽtis.

n Os. N. ep̃us miſeratione
diuina talis ciuitatis. attẽ-
dẽtes ꝙ tu talis d' tali loco
talis dioceſis fuiſti nob' d' heretica
prauitate fama publica referẽte ſeu
fidedignoꝝ iſinuatõe delatꝰ. Nos
quibꝰ ex officio decũbit deſcẽdimꝰ
ad videnduꝫ ac inquirendũ an cla
mor q̄ ad aures nr̄as ꝑuenerat ve-
ritate aliqua fulciret'. Verum cum
inueniſſemꝰ te in hereſi dep̄hẽſum

deponētibus ꝯtra te ꝙ̄ pluribus te
ſtibꝰ fide dignis te coꝛaꝫ nobis ad
uocatum iuſſimꝰ detineri. dicat ſi-
cut factum fuit. an vicꝫ compuerit
⁊ medio iuramēto interrogatꝰ faſ-
ſus fuerit vel nō. Sꝫ poſt maligni
ſpiritus cōſilio ductus ⁊ ſeductus
metuēs tua vulnera vino ⁊ oleo ſa
lubꝛiter ꝯfoueri. aufugiſti. Aut po
natur ſi ita eſt carcerem ⁊ arreſtuꝫ
fregiſti pariter ⁊ aufugiſti latitās
hinc ⁊ inde ⁊ quo te malignꝰ ſpiri
tus duxerit anteſatꝰ totaliter igno
ramus. Uel ſic. Verum cū inue-
niſſemus cōtra te taliter vt pꝛedici
tur nobis delatū de heretica pꝛaui
tate multa indicia. ꝓpter que ſuſpe
ctum leuiter de heretica pꝛauitate
ꝓ̄dicta te merito habeamus citaui
mus te ꝑ publicum edictū in tali-
bus ⁊ talibus eccleſijs talis dyoce
ſis quatenus infra certuꝫ terminū
nobis ꝓ̄fixum coram nobis in tali
loco ꝑſonaliter comꝑeres. In ⁊ ſu
per ꝓ̄dictis contra te depoſitis. et
al's de fide catholica ⁊ eius articu-
lis reſpōſurus. tu vero inſano con
ſilio adherēdo renuiſti cōtumaci-
ter comꝑere. cūq; iuſticia exigente
te excōmunicauerimꝰ ac fecerimuſ
excōicatum publice denūciari tu
medicinā refutas ſalutarē dictam
excōicationē vltra ꝙ̄ ꝑ annū ſuſti-
nuiſti ⁊ adhuc ſuſtines in repꝛobū
ſenſum datus aīo ꝑtinaci ⁊ ꝓfu-
gus latitās hinc ⁊ inde. vt q̊ te ma-
lignus ſpiritus duxerit ignoꝛamꝰ
Sane cum longo tēpoꝛe qꝛ tanto
die te expectauerit eccleſia ſctā dei
miſcōiter ⁊ benigne quatinꝰ ad eiꝰ
miſcōie gremiū euolares ab erro-
ribus reſiliendo. ⁊ iuxta fidem ca-
tholicam ꝓfeſſam operādo ipſaq;
te clemētia vberibus enutriet. ma-
lignoꝝ ſeductus cōſilio acquieſce
re recuſaſti in tua ꝑtinacia ꝑſeue-
rans. Uerum cū vellemus ꝓut vo
lumus ⁊ debemus iuſticia nos co-
gente cām tuam fine debito ꝑ ſen-
tentiā terminare citauimus te qua
tenus hac die ⁊ hoꝛa ⁊ hoc loco cō
pareres ꝑſonaliter coꝛaꝫ nobis diſ
finitiuā ſententiā auditurus. ⁊ q̈a
renuiſti cōtumaciter comꝑere. me
rito te oſtēdis velle ꝑpetuo in tuiſ
hereſibus ⁊ erroꝛibꝰ remanere qḋ
dolentes referimus ⁊ referēdo do
lemus Sed cum nō poſſumus nec
velimus iuſticiaꝫ ſbterfugere. nec
tantā inobediētiam ⁊ cōtumaciaꝫ
ad dei eccleſiā tolerare. Ad exalta
tionem fidei oꝛthodoxe ⁊ ad extir
pationeꝫ heretice pꝛauitatis. iuſti-
cia exigēte ⁊ tua inobediētia ⁊ cō-
tumacia requirente hac die hoꝛa ⁊
loco tibi in antea ad audiēdum diſ
finitiuā ſentētiam ꝑemptoꝛis aſſi-
gnatis ꝓ̄habito multoꝝ cōſilio pe
ritoꝝ tā in theologica facultate ꝙ̄ i
iure canonico ⁊ ciuili ꝓceſſus me
ritis viſis ⁊ diligenter diſcuſſis ſe
dētes pꝛo tribunali moꝛe iudicum
iudicētium ſacroſanctis euāgelijs
poſitis coꝛā nobis vt de vultu dei
iudiciū noſtꝝ pꝛodeat ⁊ oculi no-
ſtri videāt equitatē. habētesq; pꝛe
oculis ſolum deū ⁊ ſancte fidei ir-
refragibilē veritatē contra te taleꝫ
abſentē vt ꝓ̄ſentē beati Pauli apo
ſtoli veſtigia imitātes ſentētiaꝫ diſ
finitiuā taliter ferimꝰ in his ſcꝑtis
xp̄i noīe inuocato. Nos ep̄us ⁊ iu
dices in cauſa fidei memoꝛati. attē
dentes in cā iſta fidei ac ꝓceſſibꝰ
inde cōfectis oꝛdinē iuris foꝛe ſer-
uatū Attēdētes etiaꝫ ꝙ legitime et

ritus nō cōparuiſti. nec ꝑ te nec ꝑ alium te equaliter excuſaſti. Atten dētes etiam ꝙ in pfatis hereſibus longo tēpore cōtumaciter ꝓtitiſti ⁊ adhuc etiā ꝑſeneras. ac excōmunicatiōnē ꝑ tot annos in cā fidei ſuſtinuiſti. ꝓut ⁊ nūc ſuſtines aīo induato. Attēdentes etiā ꝙ eccleſia ſctā dei nō habet vltra erga te quid faciat cum ꝑſeueres ⁊ ꝑſeuerare velis in excōmunicatōe ⁊ hereſibus ꝑlibatis. Ea ꝓpter beati Pauli apoſtoli veſtigia ſectātes declaramus diffinimus. ac ſentētiamus te talez abſentē vt pſentem eſſe hereticuꝫ ꝑtinacem ⁊ vt talem relinquēdū brachio ſeculari. ⁊ ꝑ noſtram ſentētiaꝫ diffinitiuā te a foro eccleſiaſtico expellimus ⁊ relinquimꝰ poteſtati curie ſecularis. Eandē curiā affectuoſe depcantes. vt ſi quādo te habuerit in ſua poteſtate erga te citra ſanguinis effuſionē ⁊ mortis piculum ſuā ſententiā moderet. lata fuit hec ſentētia ⁊c. Conſiderādum eſt hic. ꝙ ſi iſte ꝓfugus ⁊ contumax fuerit dephenſus in hereſi vel ꝓpria confeſſione vel teſtibus legitimis. ⁊ ante abiuratōem fugit. eſt ꝑ ſententiā vere hereticus impenitēs iudicandus. ⁊ ita in ſentētia ponenduꝫ eſt. Si autē aliter nō fuit dephenſus niſi qꝛ delatus ⁊ ſuſpectus habitus fuit citatus reſpōſurus de fide. ⁊ qꝛ renuit compere fuit excōmunicatꝰ ⁊ in excōmunicatōe ſtetit vltra ꝙ̄ ꝑ annū animo indurato. ⁊ tādem noluit compere iſte nō eſt iudicādus hereticus ſꝫ vt hereticus ⁊ vt talis condēnandus ⁊ ita ponēdum ē in ſentētia vt dictū eſt prius.

Queſtio. xxxiij. ſup pſonam delatam ab alia malefica incinerata vel incinerāda qliter ſit ſentētiāda.

Quartuſdecimꝰ

Quintus modus pceſſum fidei terminādi ⁊ ſententiādi eſt. qñ delatus de heretica prauitate pceſſus meritis circa deponentem diligenter diſcuſſis cum bono conſilio i iure peritorum repitur de tali heretica prauitate tātūmō ab altera malefica incinerata vel incinerāda delatus vel delata. ⁊ hoc contingere pt tredecim modis. tanꝙ̄ ꝑ tredecim caſus. quia ſic delatus. Uel repitur immunis ⁊ abſoluendus totaliter. Uel repitur cuꝫ hoc diffamatus de tali hereſi generaliter. Uel repitur vltra infamiam queſtionibus exponendus aliqualiter. Uel repitur ſuſpectus de hereſi leuiter. Uel repitur ſuſpectus de hereſi vehemēter. Uel repitur ſuſpectus de hereſi violenter. Uel repitur diffamatus et ſuſpectus inſimul ⁊ cōmuniter. Et ſic conſequēter in alijs caſibus. ꝓut in viceſima queſtione tactū eſt. vſqꝫ ad tredecimā incluſiue. Primus modus fit qñ tātūmō ab ipſa malefica detenta delatus eſt. ⁊ non cōuincitur nec cōfeſſione ꝓpria nec teſtium ꝓductiōe legitime. nec alꝫ repiuntur indicia. ex quibus veriſimiliter tanꝙ̄ ſuſpectꝰ iudicari poſſet. talis omīno venit abſoluendus etiam per ipum iudicem ſecularem qui deponentē aut incinerauit. aut incinerare ꝓpria auctoritate aut ex cōmiſſione epiſcopi iudicis ordinarij habuit. ⁊ abſoluetur ꝑ ſententiā in primo modo proceſſum fidei terminandi circa viceſimā queſtionē

cōtentā. Scd̄us mod⁹ incidit. quā do vltra hoc q̄ a detēta delatus eſt etiā per totā illā villam ſeu ciuitatem diffamata exiſtat. ita q̄ tm̄modo infamia p̄ciſe ⁊ ſola laborauit ſz licet depoſt p̄ depoſitōez detēte malefice infamia ſit aggrauata. Circa talē talis practica eſt ſeruāda. quia iudex ꝯſiderādo q̄ vltra infamiam nihil in p̄ticulari aduerſus eam ab alijs fidedignis i villa aut oppido probat̄. licet forte detēta certa grauia aduerſus eā depoſuit. q̄ tū fidē ꝑdidit abnegādo illā diabolo. vñ ⁊ difficulter ei⁹ dictis a iudicibus fides adhibet̄. niſi ex alijs circūſtantijs illa infamia aggrauaret̄. ⁊ tunc in terciū iā ſequentē moduz incideret. Jō canonica purgatio erit tūc indicēda. ⁊ procedet̄ per ſententiā in ſecūdo modo ꝓceſſum fidei terminādi circa vicesimāſecūdā queſtionez cōtentā. Et ſi iudex ciuilis illā purgatōnem corā epiſcopo decreuerit fieri. ⁊ ſolēniter in finez vt ſi deficeret vt tūc per eccleſiaſticum ⁊ ciuilez iudices in exempluz alioꝝ eo firmiori ſententia puniret̄ bene quidē fit. Si autē per ſe voluerit exequi. mādet vt decez vel vigiti cōpurgatores ordinis ſui habeat ⁊ ꝓcedat. vt in ſcd̄o mō ſētēriādi tales tactū eſt. niſi q̄ vbi excōmunicādus eſſet q̄ tūc ad ip̄m ordinarium recurſuz habeat. Et hoc contingeret vbi ſe purgare nollet. Terti⁹ mod⁹ incidit ſuꝑ talem delatū. vbi licet nō vincat̄ ꝯfeſſione ꝓpria nec teſtiū productōe legitima. nec facti euidētia. nec etiā ſunt indicia ſuper aliquod factū in quo vnq̄ȝ notatus fuiſſet ab alijs i nhabitatorib⁹ ville aut oppidi. niſi q̄ infamia tātuz laborauit apud eos. aggrauat̄ autez infamia ex detēte malefice depoſitione. vtpote q̄ȝ aſſeruit illuz vel illā in om̄ib⁹ fuiſſe ſociā ⁊ ſecuz in criminib⁹ p̄ticipaſſe. hoc ip̄m tū ſicut conſtāter delata negat. ita ⁊ alijs inhabitatoribus vl̄ nō eſt notū vl̄ de nulla niſi de honeſta cōuerſatione ſeu etiā p̄ticipatōe ipſis cōſtat. Circa talē talis practica ſeruat̄. Primo q̄ adfrontare ſe habēt facie ad faciem. ⁊ obiectōes mutue ⁊ reſpōſiones diligēter ſunt cōſiderāde. ⁊ ſiq̄ dem varietas aliqua in verbis incideret. vñ iudex veriſimiliter ex cōceſſis ⁊ negatis p̄ſumē poteſt ip̄am delatā merito queſtionib⁹ exponēdam procedat̄ per ſentētias in tertio modo proceſſuz fidei terminādi circa viceſimātertiā queſtionē contentas ip̄am tormētis leuiter exponēdo adhibitis cautelis alijs q̄ȝplurimis ⁊ neceſſarijs de quib⁹ circa principiū hui⁹ tertie p̄tis ſupra patuit ad longū. ⁊ ex quib⁹ preſumit̄ talem eſſe aut innoxiā aut ream.

Quartus mod⁹ incidit vbi talis delat⁹ inuenit̄ ſuſpect⁹ leuiter. ⁊ h̄ vl̄ cōfeſſione ꝓpria vel depoſitōe alterius detēte. ⁊ ſunt qui ad hāc leuez ſuſpitōem reducūt illos q̄ ad procādum mulieres maleficas cōſuluiſſent. vel vbi inter ꝯiugatos odio ſe mutuo ꝓſequentes amorē procuraſſent. aut etiā pro aliquo cōmodo tēporali apud maleficas laboraſſent. ſed q̄ȝ tales vtiq̄ȝ excōmunicati ſūt tanq̄ȝ hereticoꝝ credētes. iuxta capitulū excōmunicam⁹. j. §. credentes libro. vj. de here. vbi dicit̄. Credentes autē eorū erroribus hereticos ſimiliter iudicam⁹. q̄ȝ etiam ex factis preſumit̄ de affectu. Ad hoc

ar.xxxij.queſtio.ij.qui viderit.ibi videtur ꝙ acrius ſint puniendi et ſententiādi ꝙ̄ illi qui de hereſi leuiter habentur ſuſpecti.prout iudicādi ſunt aliqui ex leuibus cōiecturis.puta quia eis ſeruitia exhibuiſſent. litteras detuliſſent.eoꝝ erroribus ſic nullam fidem adhibuiſſent. qđ tamen illos non manifeſtaſſent alimonia ab eis accepiſſent.Sed ſiue illi ſiue iſti intelligātur hoc qđ in conſilio peritoꝝ concluſum fuerit ſuper leuem ſuſpitiōe proſequēdum erit a iudice ꝑ talem practicā. talis em̄ aut abiurabit.aut canonice ſe purgabit.ſm ꝙ in quarto modo proceſſum fidei terminando ſub queſtione viceſimaquarta tangit. Sed tamen quia potius videtur ꝙ abiuratio ſit indicenda.ꝛ hoc propter allegatū capitulū excōmunicamus.j.§.qui vero inuenti fuerint ſola ſuſpitione notabili ꝛc.tamē nō debent ſi relabātur pena relapſoꝝ puniri.ꝛ procedetur ꝓut in quarto modo proceſſum fidei terminando circa viceſimāquartā queſtionē tactum eſt. Quintus modus incidit vbi talis delatus inuenitur ſuſpectus vehemēter.ꝛ hoc ſimili modo vel confeſſione propria.vel depoſitione alterius malefice detente.et ſunt qui ad hanc leuem ſuſpitionē reducūt impeditores iudicum directe vel indirecte eoꝝ officiū inquirendo maleficas impediēdo.dūmodo hoc ſcienter fecerint.ex.c.vt inquiſitōis negocium.li.vj.de here. Item reducūt om̄es qui impediētibus preſtant ſcienter auxiliū conſilium vel fauorē.Ptꝫ per allegatū capitulū vt inquiſitōis.Iteꝫ reducunt qui citatos aut captos hereticos inſtruūt de celanda veritate.ꝛ vt illam ſubticeāt vel falſitatem aſſerant.ꝛ hoc ex capitulo accuſatus ꝛ.§.fi.Item reducūt om̄es qui eos quos ſciūt hereticos receptāt ſciēter deducūt viſitāt vel aſſociāt munera mittūt.ſeu fauorem impendūt que om̄ia in fauorem nō perſone ſꝫ culpe fiūt vbi ſciēter fiūt. Et ideo dicūt ꝙ vbi delate perſone participat de premiſſis.ꝛ hoc ꝑ conſiliuꝫ ita iudicatum fuerit.Tūc iuxta q̄ntum modū proceſſum fidei terminādi ſub queſtione viceſimaq̄nta ſententiādi eſt.taliter vt oēm hereſim ſub pena relapſorū vbi recidiuaret habeat abiurare. Poſſumꝰ tamē aſſerē adiiciendo ꝙ iudices reſpectū habeant ſuꝑ vniuſcuiuſqꝫ malefice incinerate aut detente familiam ꝓlem ſeu etiaꝫ ꝓgeniem.eo ꝙ vt plurimū tales reperiūtur infecte cum malefice etiam proprios infantes ex demonū informatione ipſis habēt offerre.vnde ꝛ indubie in quibuſcūqꝫ flagicijs informare. patēt hec ex prima ꝑte opis Probatur ꝛ ex eo ꝙ ſicut in ſimplici hereſi propter agnitoꝝ hereticorū familiaritatē dum quis de hereſi infamatus exiſtit.etiam conſequēter rōne familiaritatꝭ eſt de hereſi vehemēter ſuſpectꝰ.ita ꝛ ibac hereſi maleficarū ꝑfatꝰ aūt caſus ptꝫ in capitulo inter ſollicitudines.extra de pur.ca.vbi apparet.ꝙ rōne infamie de hereſi fuit decano cuidam indicta purgatio canonica.Et rōne familiaritatis hereticoꝝ abiuratio publica.ꝛ rōne ſcandali.fuit priuatus beneficio quouſqꝫ ſcandalū ſopiretur

Sextus modꝰ incidit vbi talis delatus efficitur ſuſpectus violenter.

hoc autē fit nō ad ſimplicē vel nudam depoſitionē alterius malefice detente. ſed ad indicia facti. que eliciūtur ex quibuſdaʒ verbis ⁊ factis a malefica detenta perpetratis ⁊ prolatis. quibus ad minus delata aſſeritur interfuiſſe ⁊ operibus deponentis cōmunicaſſe. Pro quorum intelligētia aduertēda ſunt ea que ſupra queſtiōe decimanona tacta ſūt precipue ſuper violentam ſuſpitionem quomodo ex violētibus ⁊ conuincētibus oritur cōiecturis. ⁊ qualiter iudex violētatur ad credēduʒ ex ſola ſuſpitōe aliquem eſſe hereticum. qui tamen fortaſſis bonus catholicus in corde exiſtit. Sicut canoniſte exemplificāt circa ſimplicē hereſim de eo qui citatus in cauſa fidei ad reſpondēdum renuit comparere cōtumaciter. propter quam cōtumaciam excōmunicatur. in qua vbi per annū perſeuerauit. efficitur ſuſpectus de hereſi violēter. Quare ⁊ a ſimili circa talem delatam aduertēda ſunt indicia facti. ex quibus efficitur violēter ſuſpecta. ⁊ ponatur caſus. detenta malefica aſſeruit illaʒ interfuiſſe ſuis maleficijs. que tamē delata cōſtanter negat quid ergo faciet. vtiqꝫ opus erit cōſiderare an ex aliquibꝰ operibꝰ ſit vehemēter ſuſpecta. ⁊ an vehemens ſuſpitio in violētam valeat tranſire. ſicut in prefato caſu citatus reſponſurus vbi nō comparet. ſed renuit cōtumaciter fit ſuſpectus leuiter de hereſi. etiam vbi citatus fuit in nō cauſa fidei. ſi autē in cauſa fidei citatus renuit comparere. ⁊ propter cōtumaciam excōicatur. tūc fit ſuſpectus vehemēter. quia tūc leuis ſuſpitio tranſit in vehemētem. ⁊ ſi per annū perſiſtat. tūc vehemēs tranſit in violentam. ita cōſiderabit iudex ſi rōne familiaritatis cōtracte cum detenta malefica ſit delata vehemēter ſuſpecta. vt immediate in quinto mō incidendi tactū fuit. tūc opus erit conſiderare. an ipſa vehemens ſuſpitio in violentā tranſire poſſit. preſumitur enim quod tranſire poſſit. i. quod flagicijs detēta ipſa delata interfuit. vbi familiaritatē cum ea frequēter habuit. Eſt ergo procedēdū iudici iuxta ſextū modum proceſſuʒ fidei terminādi. prout in viceſimaſexta queſtione tāgitur. Sed ſi queritur quid faciet iudex ſi adhuc talis delata ab altera malefica detēta oīno perſiſtat in negatiua. nō obſtantibus quibuſcūqꝫ indicijs aduerſus eam productis. Rūdetur. Primo iudex debet aduertere ſuper negatiuas reſpōſiones. an ex vicio ſeu maleficio taciturnitatis proueniāt ſiue nō ⁊ quidem vt in primis queſtionibus queſtione. xv. ⁊. xvj. huius tercie partis patuit. iudex cognoſcē pōt ſi flere ⁊ lachrymas emittere nō valeat ⁊ vbi in queſtionibꝰ quaſi inſenſibilis redditur. ita quod ad priſtinas vires faciliter redit. tunc quidē violenta ſuſpitio aggrauatur. ⁊ oīno nō eſt libere dimittēda. ſed vt in ſexto modo ſententiādi ⁊ proceſſuʒ fidei terminandi patuit ſupra allegato. perpetuis carceribus ad penitentiā peragendam deputanda. Si vero maleficio taciturnitatis non ſit infecta propter vehemētes dolores quos in queſtionibus ſuſtinet vere ⁊ realiter. cum tamē alie ex maleficio taciturnitatis quaſi inſenſibiles reddūtur vt dictū eſt. tūc vltimū refugiū iudex hēre pōt ſuper canonicaʒ

purgationem que ſi a ſeculari iudice indicitur dicetur vulgaris licita quia non de numero illarū purgationum vulgarium de quibus ſecūda.q.iiij.cōſuluiſti.⁊ ca.monomachia.tractatur.In qua purgatōne ſi defecerit vt reus vel rea iudicabitur. Septimus modus incidit vbi delatus ipſe non reperitur legittime deprehenſus nec ꝓpria confeſſione nec facti euidentia nec teſtiū legittima prodectione.ſed tm̄ reperitur a detenta malefica delatus vł delata.⁊ cum hoc reperiuntur indicia que ipſum reddunt ſuſpectū leuiter vel vehemēter vtpote.q2 ſolū modo habuit magnam familiaritatem cum maleficis tunc tali ratione infamie eſt indicenda canonica purgatio.Iuxta ca.alle. inter ſolliciudines. ⁊ rōne ſuſpitionis hereſim abiurare cum pena relapſorū vbi recidiuaret ſi vehemēter ſuſpectus.vel ſine illa ſi leuiter.⁊ procedatur vt in ſeptimo modo ꝓceſſuꝫ fidei terminando circa.xxvij. queſtionem tactum eſt. Octauus modus incidit vbi ſic delatus reperit confeſſus hereſim illaꝫ ſed penitēs ⁊ nunꝙ relapſus. Vbi notandum ꝙ conſequenter vbi agitur de relapſis ⁊ non relapſis penitentibus ⁊ non penitētibus.tales diſtinctiones facte ſunt ꝓpter eccleſiaſticos iudices qui de vltimis inferendis ſupplicijs nō ſe intermittūt.Ideo ciuilis iudex ſuper confeſſam ſiue peniteat ſiue non ſiue relapſa fuerit ſiue nō per ciuiles ⁊ imperiales leges ꝓcedere poteſt vt iuſticia ſua debit. tm̄modo recurſum ad ipſos tredecim modos ſentētiandi habere poteſt ⁊ ſm̄ illos ſe reſoluere vbi aliquod ambiguū interueniret.

Queſtio .xxxiij. ſuper modum ſententiandi maleficā maleficia tollentē. Inſup etiā ſup maleficas obſtetrices ⁊ maleficos ſagittarios.

Vituſdecim⁹

q modus proceſſum fidei terminandi ⁊ ſententiandi eſt quando delatus de heretica prauitate reperitur maleficia non inferentē ſed tollentē. Circa iſtum talis practica eſt ſeruāda quia aut vtitur remedijs licitis aut illicitis ⁊ ſiquidem licitis non vt malefic⁹ ſed vt xp̄icola eſt iudicādus de ꝗbus licitꝭ remedijs ſupra circa ꝑncipium huius tertie partis ad longum patuit. Si vo illicitus.tūc diſtinguendum.quia aut ſunt illicita ſimpliciter aut ſm̄ quid.ſi ſimpliciter adhuc dupliciter.quia vel nocumento proximi vel ſine nocumēto vtroꝗ tamē modo ſemꝑ cū expſſa demonū inuocatione.ſi vo licita ſm̄ quid puta.quia abſꝗ expreſſa licet non abſꝗ tacita demonum inuocatioe fiunt. talia iudicant vana potius ꝙ illicita nominari a canoniſtis et certis theologis vt ſupra in prima queſtione huius vltime partis totius operꝭ patuit. Iudex ergo quicunꝗ ſiue eccleſiaſticus ſiue ciuilis licet primos ⁊ vltimos non habeat reprobare ⁊ ſignāter primos potius cōmēdare. ⁊ vltimos tolerare prout canoniſte aſſerunt licitū eſſe vana vanis cōtundere. Illos tn̄ ꝗ cū expreſſe demonū inuocatiōe maleficia auferunt nullo mō tolerare debet ꝑcipue illos ꝗ cū nocumēto ꝓximi talia cōmittūt. ⁊ dicunt cū nocumēto pro

xīmi practicare quādo maleficium
ita ab vno auffertur qđ alteri infert
Nec obſtat ſi illa cuiꝰ infert ſit ma-
lefica ꝑ ſe ſiue nō ꝛ ſiue ſit illa que
maleficiū intulit ſiue non. ꝛ ſiue ſit
homo ſiue q̄cūqꝫ alia creatura. pa-
tent ſuper hec oīa acta ꝛ geſta ī pri-
ma queſtione ſupra allegata. dedu-
cta Sed queritur quid faciet iudex
vbi talis aſſerit ſe maleficia tollere
ꝑ licita ꝛ nō illicita remedia aut q̄-
modo poſſit talia veracit iudex co-
gnoſcere. Reſpōdetur ꝙ citato illo
interroget quibꝰ medijſ vtatur nec
tamē verbis ſuis ſtandū erit. ſed ec
cleſiaſticus iudex cui ex officio in-
cūbit diligēter inquirat ſiue ꝑ ſe ſi
ue ꝑ plebanū aliquē. quia ſingulis
parrochianis exacte ſub preſtito iu
ramento qđ exigere poteſt ꝑquirat
quibus remedijs vtatur. ꝛ ſiq̄dem
inuēta fuerit prout cōmuniter inue
niūtur cum ſuꝑſtitioſis remedijs
om̄ino nō ſunt ꝓpter horribiles pe
nas a canonibꝰ inflictas. vt inferiꝰ
patebit tolerāde. Et ſi querit. vnde
poſſunt remedia licita ab illicitꝭ di
ſcerni. cū ſemꝑ aſſerūt ſe quibuſdā
oratiōibꝰ ꝛ herbarū applicationi-
bus hmōi amouere. Reſpondetur.
hoc facile foret dūmō diligens inq̄
ſitio fieret. Nā quia neceſſe habent
ſua ſuꝑſticioſa remedia occultare.
eo vt nō reprehēdantur ſeu vt faci-
lius mētes ſimpliciū illaqueare va
leāt. Jdō hmōi verbis aut herbarꝫ
applicationibꝰ inſiſtūt. tamē ex q̄t
tuor ſuꝑſtitioſis coꝝ actibus tanq̄
ſortilege ꝛ malefice manifeſte repre
hendūtur. Sūt em̄ de occultis di-
uinātes ꝛ ea que nō niſi malorum
ſpirituū reuelatōe ſcire poſſunt re-
ſerātes. Exēpli grā. vbi pro ſanita-
te acq̄renda frequētant a leſis cau-
ſam leſionis aut maleficij aperire ꝛ
manifeſtare ſciūt. vt ſi rōne alterca
tionis cū vicina acciderit. vel aliq̄
ex cā alia hoc ipm perfectiſſime no
ſcūt ꝛ indicare frequētantibꝰ ſciūt.
Secūdo vbi ad vniꝰ nocumēti ſeu
maleficij curā ſe intromittūt. alteriꝰ
vero minime. ꝓut in dyoceſi Spi-
rēſi malefica quedā in loco quodā
zunhofen nūcupato exiſtit. que li-
cet plures ſanare videat certos. ta
men minie ſe poſſe curare fatetur.
nullā ob aliā de cauſa. niſi vt ab in-
colis fertur ꝙ maleficia talibus illa
ta ſint tā fortiter ab alijs vt aſſerit
maleficis impreſſa. ꝛ hoc vtiqꝫ vtu-
te demonū qđ illa amouere nō va-
leant. qꝛ vicꝫ demon nō ſemꝑ demo
ni cedere pōt aut non vult. Tertio
vbi ſuꝑ huiꝰ maleficia illata ſingu-
lares exceptōes facere noſcūtur. ꝓ
ut in ipa ciuitate Spirēſi contigiſ-
ſe noſcitur. dum quedā honeſta pſo
na maleficiata in tybijs hmōi diui-
natricez ob ſanitatis grām aduocaſ
ſet. illa domū ingreſſa ꝛ eā dum in-
tuita fuiſſet talem exceptōem fecit.
ſi inquit. ſquamos ꝛ capillos ī vul-
nere nō habueris. reliq̄ om̄ia extra
here potero. cām etiā leſionis ape-
ruit licet ex rure ꝛ ad duo miliaria
aduētaſſet dicēs. qꝛ cum vicina al-
tercaſti tali die idō tibi accidit. pre
ter ſquamos etiam ꝛ pilos alias q̄ꝫ
plures diuerſoꝝ generuꝫ res extra
xit ꝛ ſanitati reſtituit. Quarto vbi
ſuꝑſticioſis inſiſtūt aut inſiſtere ſa
ciūt cerimonijs. vt ſi ante ſolis or-
tum vel alio determinato tēpore ſe
frequētari volunt. dicentes ꝙ infir
mitates vltra angariā illatas ſana-
re nequeāt. aut ꝙ tm̄modo duaſ aut

treſ perſonas per annū ſanare valeant. licet nō ſanādo ſ3 a leſionib⁹ ceſſando ſanare videātur. Poſſunt ⁊ addi q̄plures alie cōſideratiōes circa talium perſonaꝝ cōditiones. q̄ vt plurimū retroactis temporibus male ⁊ reꝓhenſibilis vite fuerūt diffamate ſeu adultere aut maleficarum ſuperſtites. Vñ ex nulla ſetitate vite hec grã ſanitatis a deo collata. Incidentaliter reducūtur ⁊ obſtetrices malefice oēs alias maleficas in flagicijs excedentes. de q̄bus ⁊ in prima pte operis deductū eſt. Quarū etiam tātus numer⁹ vt ex earum cōfeſſionibus comptum eſt. ꝙ non eſtimat̄ villula vbi hmōi nō reperiātur exiſtit. cui periculo vtiq̄ a p̄ſidentibus foret in pte ſuccurrendum. vt nō niſi iurate obſtetrices a p̄ſidentibus deputarentur cum alijs remedijs que in ſecūda parte operis tacta ſunt. Incidit et de maleficis ſagitarijs in contumeliam vtiq̄ xpiane religionis tanto periculoſius detegentes q̄nto ⁊ ſecuriores habent in terris optimatū ⁊ principū receptatores fautores ⁊ defenſores ſ3 ꝙ oēs tales receptatores fautores ⁊c. omibus maleficis plerūq̄ in certis caſibus damnabiliores exiſtūt ſic declaratur.

Nam talium defenſores a canoniſtis ⁊ theologis in duplici genere aſſignātur. Quidā nanq̄ errorem. alij vero perſonā ſunt defendentes ⁊ hij quidā qui errorem dānabiliores ipſis qui errāt exiſtūt. cum nō ſolum heretici imo hereſiarche habendi ſunt. vt pt3. xxiiij. q. iij. qui illorum. Et de his defenſorib⁹ cōmuniter nō loquūt̄ iura. eo ꝙ ab alijs hereticis nō diſtinguūtur. in quib⁹ etiā habet locum. c. ad abolendam. §. p̄ſenti ſepe allega. Quidam alij ſunt qui licet nō defendūt errorem defendūt tamē perſonā errātem. vtpote q̄ reſiſtūt viribus ⁊ potētia ne tales malefici ſeu q̄cūq̄ alij heretici veniāt ad man⁹ iudicꝫ fidei ad examinādum vel puniēdum. ⁊ ſimilia Simili mō etiā fautores talium ſūt in duplici genere. Quidā nāq̄ ſunt qui publica fungūtur auctoritate. hoc eſt publice ꝑſone. vt dñi temporales ſeu etiā ſpūales. tēporalē iuriſditiouē habentes. qui etiā fautores eſſe poſſunt duobus modis. obmittēdo ⁊ cōmittendo. Obmittēdo ſc3 facere ea circa maleficos vel ſuſpectos. infamatos vel credētes. receptatores. defenſores. ⁊ fautores. ad que ex eorū officio obligātur. cū tamē ab epiſcopis vl' inquiſitorib⁹ vel eorum alteri requirūtur. vtpote ſi eos nō capiāt vel captos nō diligenter cuſtodiāt. vel infra diſtrictum ſuū ad locum de quo eis mādatur nō deducāt aut executionem promptā de eis nō faciāt. ⁊ ſimilia. vt pat3 in cap. Ut inquiſitionis. in principio. lib. vj. de hereti. Cōmittēdo autē vtpote ſi captos hmōi ſine epiſcopi aut iudicis eius licētia vel mādato a carcere liberēt. vel ꝓceſſum iudicum vel ſentētiā eorum directe vel indirecte impediāt. vel ſimilia pagūt. vt pt3. c. allega. vt officium. §. ꝓhibemus. Pene talium in p̄cedentibus circa ſecūdu3 principale huius operis. ⁊ circa finem vbi de maleficis ſagittarijs ⁊ alijs armoꝝ incantatoribus tactum eſt. declarate ſunt. Ad preſens ſufficiat

ꝙ omnes tales ipſo iure ſunt excom municati ꝛ. xij. magnas penas icur runt. patet extra de here. excõmu nicamus. primo. §. credentes. ꝛ. c. alleg. vt inquiſitionis. §. prohibe mus. In qua excõmunicatiõe ſi ꝑ annū perſtiterint animo pertinaci extunc ſunt vt heretici condemnā di. vt eo. c. ꝛ. §. allegato. Qui vero dicēdi ſunt receptatores ꝛ an habē di ſunt vt heretici. Reſpõdetur ꝙ recipientes huiuſmodi maleficos ſagittarios aut quoſcūq; armoꝝ in cantatores nigromanticos ſeu ma leficos hereticos de quibus in to to opere tractatum eſt ſunt in du plici genere ſicut etiam de eoꝝ de fenſoribus et fautoribus tactum ē. Quidam nanq; ſunt qui non tm̄ ſe mel vel bis ſed pluries ꝛ frequēter tales ſuſcipiunt. ꝛ iſti proprie ꝛ ſm vim vocabuli dicūt receptatores. a receptando quod eſt verbum fre quētatiuū. ꝛ tales receptatores q̄n doq; ſunt ſine culpa vtpote ſi igno ranter hoc faciūt nec aliquid vnq̄ ſiniſtri de eis ſuſpicati ſunt. Aliq̄n ſunt in culpa vtpote quādo eorum errores ſciunt. ꝛ nõ ignorant ꝙ ec cleſia tales ſp perſequit tanq̄ cru deliſſimos fidei hoſtes. Et nihilo minꝰ domini terrarū eos receptāt tenent. defendūt ꝛc. tales ꝓprie ſūt ꝛ dicunt hereticoꝝ receptatores. ꝛ de talibus etiã loquunt iura. ꝛ ꝙ ſunt excõmunicati iuxta. ca. excõi camus. primo. §. credētes. Quidā autem non pluries ꝛ frequēter ſed tantum ſemel vel bis hmõi malefi cos aut hereticos receperūt ꝛ iſti non videntur proprie dici recepta tores quia nõ frequētarunt ſed re ceptores quia eos receperūt. ꝛ nõ receptauerūt. Licet archidiaconꝰ dicat cõtrarium in capitu. quicūq; ſuper ver. receptatores. de quo ta men nõ eſt magna vis quia nõ de verbis ſed de factis curādum eſt. Ponit tamē differentia inter rece ptatores ꝛ receptores. eo ꝙ domi ni terrarum ſemꝑ dicunt talium re ceptatores. vbi ſimplices q̄ eos ex pellere nõ habent nec poſſunt. ꝛ ſi receptores ſint ſunt tamen ſine cul pa. Vltimo aūt de impeditoribus officij inquiſitionis epiſcopoꝝ cõ tra huiuſmodi maleficos hereticoſ qui ſunt ꝛ ſi heretici dicendi ſunt. Ad quod reſpondet ꝙ huiuſmodi impeditores ſunt in duplici gene re. Quidam nanq; ſunt qui impe diunt directe vt qui captos pro he reſis crimine a carcere propria te meritate liberant vel proceſſus in quiſitionis lacerant. teſtes in cau ſa fidei pro eo quia teſtificati ſunt vulnerant. vel ſi dominus tempo ralis ſtatuat ꝙ nullus niſi ipe de h̄ crimine cognoſcat. Aut ꝙ nullus niſi ſibi de h̄ crimine accuſari poſ ſit nec teſtificari niſi coram eo ꝛ ſi milia ꝛ iſti impediūt directe iuxta notata per Ioh. andre. in capitu. ſtatutū. ſuper ver. directe libro. vj. de here. Et qui ꝓceſſum iudicum vel ſententiā in tali cauſa fidei dire cte impediūt. vel qui ad hec agēda preſtiterint auxiliū ꝯſilium vel fa uorē. Et tales licet ſint multū cul pabiles. nõ tñ ex hoc ſunt heretici iudicādi niſi aliter appareret ꝙ eſ ſent ꝯſimilibꝰ erroribus maleficoꝝ inuoluti cū pertinaci volūtate. ſūt tamen ipſo iure excõicationis mu crone ꝑcuſſi. iuxta. ca. Ut inq̄ſitio nis. §. ꝓhibemꝰ. ſic ꝙ ſi i illa excõ

municatione ſteterint per annum
anio pertinaci extunc ſunt vt here
tici cōdemnādi vt ptʒ.c.ꝛ §. alleg.
Quidā vō ſunt q̄ impediūt indire
cte vtpote q̄ ſtatuūt ꝙ nullus por
ter arma ad capiēduʒ hereticos ni
ſi de familia dn̄i tp̄alis ꝛ ſilia iuxta
notata per Johan.andre.in.c.ſta
tutū.ſuper verbo indirecte.ꝛ tales
ſunt minꝰ culpabiles q̄ꝫ primi.nec
ſunt heretici ꝟ ſunt excōicati, Jux
allega.c.Ut inq̄ſitionis. Et etiam
preſtantes ad h̄ ꝯſiliū. auxiliū.vel
fauorē.taliter ꝙ ſi ſteterint i illa ex
cōicatiōe ꝑ annū aīo ꝑtinaci extūc
velut heretici ſunt ꝯdēnādi.ꝑ alle.
.c.ꝛ.§.ꝓhibemꝰ.Qđ ſic eſt intelli
gendū ꝙ heretici ꝯdemnātur talr̄
ꝙ ſi volūt redire recipiūtur ad mi
ſericordiā.errore ꝑus abiurato.alī
as vt impenitentes tradūtur curie
ſeculari.vt ptʒ ꝑ.c.ad abolendā.§.
ꝑſenti.Epylogādo malefice obſte
trices ꝓut alie malefice maleficia
inferētes ſm̄ q̄litatē criminū con
demnātur ꝛ ſentētiant.ꝛ a ſiſi ma
lefice maleficia ſupſtitioſe vt dictū
eſt ope diaboli tollētes.cū nō dubi
um ſit ꝙ ſicut auferre ita et inferre
pn̄t.vn̄ ꝛ ex quodā pacto taliter ma
lefice ex demonū informatiōe ꝯue
niūt. vt he q̄dē ledere alie vō ſana
re debeāt vt ſic eo faciliꝰ mētes ſim
pliciū illaq̄ando ſuā ꝑfidiā augmē
tant.Sagittarij vō ꝛ alij armoꝝ in
cātatores malefici.cū nō niſi ex fa
uore defenſiōe receptatiōe ꝑſiden
tiū ſuſtentant.oēs tales penis pre
ſcptis ſbiacēt ꝛ q̄ officiales q̄ſcūq̄ꝫ
ꝯtra hm̄oi maleficos aut eoꝝ fauto
res ꝛc̄.in eoꝝ officio impedirēt ſiſi
mō excōicati ſūt.ꝛ oibus penis vti
fautores ſbiacēt. veꝝ vbi ſteterit ꝑ
annū in illa excōicatōne aīo ꝑtina
ci.ſi redire voluerit abiurāt impe
dimentū ꝛ fautoriā ꝛ ad miſcđiam
admittunt alr̄s vt ipenitētes heretī
ci tradunt brachio ſeculari. Et vbi
nō ſtent ꝑ annū nihilominus con
tra impeditores hm̄oi pōt ꝓcedi
vt cōtra fautores hereticoꝝ.ar.ca.
accuſatus.§.vltimo. Et qđ dictum
eſt de fautoribꝰ defenſoribus rece
ptatoribus ꝛ impeditoribus ſuper
maleficos ſagittarios ꝛc̄. idē ꝛ per
oīa intelligēduʒ ē erga quaſcūq̄ꝫ
maleficas aut maleficos hoibus iu
mentis ꝛ terre frugibus varia no
cumenta inferētibus. Uerū ꝛ ipſi
malefici quicūq̄ꝫ vbi in foro penitē
tie ſpiritu ꝯtrito ꝛ humiliato pecca
ta deflētes ꝛ pure cōfitentes veniā
petierint. ad miſcđiam recipiunt.
alias vbi innoteſcūt cōtra eos pro
cedere debent q̄bus ex officio in
cumbit citādo arreſtādo capiendo
ꝛ ꝓcedēdo in oībus iuxta crimi
num qualitatē vſq̄ꝫ ad ſentētiā diffi
nitiuam incluſiue vt tactuʒ eſt ſi et
inq̄ſtum hm̄oi ꝑſidētes eterne dā
nationis laqueū ꝓpter excōicatio
nem eis ab eccleſia inflictaʒ euade
re velint.

Queſtio.xxxv.huius vltime par
tis ſuper modos ſentētiandi male
ficos quoſcūq̄ꝫ friuole aut etiā iu
ſte appellantes.

Si vero ad ap
pellationis remediū fina
liter delatum ꝯfugere iu
dex cerneret. Notanduʒ primo ꝙ
hec interdum valida atq̄ꝫ iuſta.in
terdum friuola atq̄ꝫ nulla decernit
Cum eīn in negocijs fidei ſumma
rie ſimpliciter ꝛ de plano ſit proce

dendū vt ex precedētib⁹ ſepe tactū eſt ex.c.multorum q̄rela. in cle.vbi ⁊ appellatiōis remediū interdicit Attamē quia iudices interduz ſpō te propter negocij arduitatē liben ter ipſum prorogant ⁊ dilatant.Jō aduertere poſſunt ꝙ vbi delat⁹ ſen tiret ſe a iudice realiter ⁊ de facto ꝫ ius ⁊ iuſticiā aggrauatū vtpote q̄z cum ad ſe defendēdum admittere noluit. vel quia ſolus ſine conſilio aliorum vel etiam ſine aſſenſu epi vel eius vicarij pronūciauit dela tum queſtionare cum alias ſufficiē tes ꝓbationes pro et cōtra habere potuiſſent ⁊ huius ſimilia. tunc q̄ dem appellatio foret iuſta.al's non Secūdo notanduz ꝙ iudex appel latione hmōi ſibi preſentata. tunc abſq̧ perturbatione et motu debet petere copiā appellationis ꝓteſtā do verbo ꝙ nō currat ſibi tempus ⁊ cum ipſe delatus tradiderit ſibi copiam appellationis aduertat ꝙ adhuc habet duos dies ad reſpon dendum ⁊ poſt hec duos adhuc tri ginta ad apl'os exhibēduz.Et licet ſtatim poſſit reſpondere ⁊ apoſto los dare iſtos vel illos vbi ſit mul tum expertus ⁊ ꝑitus. tamē vt cau tius procedatur melius eſt aliquē terminum.x.vel.xx.aut.xxv.dierū eidem ad dandū pariter ⁊ recipien dum apoſtolos quales dare decre uerit aſſignare cum poteſtate pro rogandi.Tertio notandum eſt iu dici ꝙ infra tēpus iuris ⁊ infra tē pus aſſignatum debet diligēter at tendere ⁊ diſcutere cauſas appella tionis ſeu grauamina allegata. ⁊ ſi videt habito bono conſilio ꝑitorū ꝙ iniuſte ⁊ indebite delatū aggra uauit ad ſe defendēdū nō admittē do vel queſtionibus non debito tē pore exponēdo vl' ſimilia adueniē te termīo aſſignato corrigat errorē ſuū ⁊ reducat ꝓceſſum ad punctuz ⁊ ſtatū in quo erat quādo defenſio nes ille petiuit vel terminū ad in terloquendū aſſignauit ⁊ ſimilia. ⁊ tollat grauamen quo ablato proce dat ꝓut ante.quia per amotionem grauaminis appellatio q̄ erat aliq̄ ſit nulla.Juxta.c.ceſſante.extra de appella.Sed hic attēdat circūſpe ctus ⁊ prouidus iudex.ꝙ quedam ſunt grauamina reparabilia ⁊ ſunt illa de quibus iam dictuz eſt. ⁊ tūc habent locum ea q̄ dicta ſunt. Que dam autem ſunt reparabilia.vtpo te ſi delatus fuerit queſtionat⁹ rea liter ⁊ de facto ⁊ poſt euadēs ap pellat. Vel ſi Clenodia ⁊ aliq̄ vti lia ſimul cum vaſis ⁊ inſtrumentis quibus malefici vtunt fuerūt rece pti ⁊ combuſti ⁊ ſimilia q̄ nequeūt reparari nec reuocari ⁊ tūc nō ha bet locum predictus modus.ſ.pro ceſſum ad ſtatum reducere in quo fuit grauamen huius irrogatum. Quarto notandū iudici eſt ꝙ licet a die reſponſionis habeat triginta dies ad apl'os exhibendū. iuxta.c. de appell. ⁊ poſſit petēti aſſignare vltimū diē iuris hoc eſt triceſimuz ad apl'os recipiendum. tamē ne vi deatur ꝙ velit vexare delatuz ⁊ de vexatiōe indebita reddat ſuſpectū ⁊ ne videat confirmare grauamen ſibi impoſitū propter quod extitit appellatum melius eſt ꝙ aſſignet infra tempus iuris terminū cōpe tentem vtpote decimū diem vel vi ceſimū ⁊ poteſt poſtmodū ſi expe dire noluerit adueniente termino ꝓrogare.dicendo ſe fuiſſe alijs ne

gociis implicatū vel hmōi. Quin-
to notandum iudici ꝙ quando pre
figit terminū appellanti ⁊ apoſto-
los petenti ꝙ non aſſignet ſolum
ad apoſtolos dandum. ſed ad dan
dum pariter ⁊ recipiēdum quia ſi
aſſignaret ad dandum tantum. tūc
iudex a quo appellaretur haberet
appellanti mittere. Aſſignabit er-
go ei terminuʒ. hoc eſt talem diem
talis anni ad dandum eis ⁊ recipiē
dum a iudice apoſtolos tales qua-
les dare decreuerit. Sexto notare
debet ꝙ in aſſignatione huius ter
mini. non dicat reſpondēdo ꝙ da-
bit apoſtolos negatiuos aut affir-
matiuos. ſed vt plenius deliberare
poſſit. dicet ꝙ exhibebit tales qua
les tunc decreuerit exhibēdos. At
tendat etiam ꝙ in aſſignatiōe hui⁹
termini appellanti vt tollatur oīs
cautela ⁊ aſtutie ⁊ malicie appellā
tis aſſignet locum in ſpecie diem ⁊
horam vtpote ꝙ aſſignet viceſimū
diem auguſti anni preſentis ⁊ ho-
ram veſperaruʒ ⁊ cameram ipſius
iudicis in domo tali talis ciuitatiſ
vel loci ſitam tali appellāti ad dan
dum ⁊ recipiendum apoſtolos ta-
les quales decreuerit exhibendos
Septimo notat ꝙ ſi decreuit i ani-
mo ſuo detinere delatū crimine re
quirēte ⁊ iuſticia exigente. In aſſi
gnatōne termini ponat ꝙ aſſignat
talem terminū ad dandum vel reci
piendū perſonaliter apoſtolos ipi
appellanti aſſignetqꝫ talem locum
eidem appellanti ad dandum eidē
⁊ recipienduʒ ab eo apoſtolos. de
quo ſit in poteſtate iudicis appel
lantem libere retinere. datis tamē
pri⁹ ſtatim apoſtolis negatiuis ali
as non. Octauo notet iudex ne ali

quid innouet circa appellātē ipm
capiendo vel queſtionando ſeu a
carcere liberando vel alias ab ho-
ra qua fuit ſibi appellatio preſen-
tata vſqꝫ ad horā qua tradidit apo
ſtolos negatiuos. Epylogando.
Nota ſepe contigit ꝙ delatus quā
do dubitat ꝙ ↄtra eum feratur ſen-
tentia. quia cōſtat ſibi de culpa ſua
frequenter recurrit ad appellatio-
nis remedium vt ſic ſbterfugiat iu
dicis ſententiam vnde ab ipſo ap-
pellat ⁊ cauſas friuolas aſſignat. vt
pote ꝙ iudex eum captum tenuit ⁊
cautioni idonee eum tradere nolu
it ⁊ ſimilia friuola colorata qua ap
pellatione iudici preſentata copiā
appellatiōis petat. qua habita ſta-
tim vel poſt duos dies reſponſiōe
diem horam ⁊ locum appellāti ad
dandum ⁊ recipiendum apoſtolos
tales quales decreuerit pfigat. in-
fra terminū tamen iuris. vtpote. x.
. xv. xx. vl. xxx. diem talis menſis.
infra quem terminum aſſignatum
iudex copiam appellationis ⁊ gra-
uamina ſeu cauſas ꝓpter quas ap
pellat diligenter diſcutiat ⁊ cū bo-
no conſilio iuriſperitorum delibe
ret an exhibeat appellanti apoſto-
los negatiuos hoc ē reſponſiones
negatiuas appellationem non ad-
mittendo vel affirmatiuas hoc eſt
reſponſiones affirmatiuas ⁊ reue-
rentiales mittendas ad iudiceʒ ad
quem appellatōi deferēdo. Si eñ
videat ꝙ cauſe appellationis ſunt
falſe vel friuole atqꝫ nulle et ꝙ ap-
pellans nō vult niſi iudicium ſub-
tergere ſeu ꝓrogare det apoſtolos
negatiuos ſiue refutatorios. Si au
tem videat ꝙ grauamina ſunt vera
et iniuſte ſibi illata ⁊ non ſunt repa

rabilia vel dubitat ſi eſt ita vel al's fatigatus ꝓpter maliciā appellātis vult ſe a tanto onere liberare exhibeat appellāti apoſtolos affirmatiuos ſeu reuerentiales. Aduueniente igitur appellāti termino aſſignato ſi iudex nōduꝫ formauit apoſtolos ſeu reſpōſiōes. vel al's nō eſt diſpoſitus. peremptorie pt ꝓrogare ſimul vel ſucceſſiue. vſq ad. xxx. diem qui eſt vltimus terminus iuris. ad exhibendum apoſtolos aſſignatos.

Si autē formauit ⁊ eſt diſpoſit⁹ poteſt ſtatim dare apoſtolos appellāti. Si igitur decreuerit dare aplos negatiuos ſeu refutatorios adueniente termino peremptorio aſſignato exhibebit ꝑ moduꝫ qui ſequitur in ſcriptis.

e T dictus iudex reſpōdens ꝑfate interiecte appellationi ſi dici appellatio mereat dicit ꝙ ipe iuſte ⁊ ſm canonicas ſāctiones ſeu etiam imperialia ſtatuta ſeu leges ꝓceſſit ⁊ ꝓcedere intēdit ⁊ a iuris vtriuſq tramite nō diſceſſit nec diſcedere intendit. minuſq ipm appellātem aggrauauit nec aggrauare intendit aut intellexit. qd ptꝫ ꝑ cauſas coloratas allegatas ſingulas decernēdo. Non em̄ grauauit in hoc ꝙ eum cepit ⁊ captum tenuit. qꝛ cum ſit ſibi delatus de tali heretica prauitate. ⁊ teſtes multos habeat cōtra eum. merito ipm tanꝗ ꝯuictū de hereſi. vel ſibi vehemēter ſuſpectū captū tenē debuit atq debet. nec grauauit eū qꝛ dare ipm noluit cautioni. Nā cum crimē hereſis ſit crimē de maioribus. ⁊ ipe appellās eſſet ꝯuictus. et ſtatim in negatiua nequaq erat. nec eſt cautioni etiā maxime dād⁹. ꝟ eſt ⁊ erat in carceribus detinēdus. Et ſic diſcurrat ꝑ alias rōnes. Quo facto dicat ſic. q̄re appet ꝙ ipe iudex debite ⁊ iuſte ꝓceſſit ⁊ a iuris ſemit minime deuiauit. minuſq ipm in aliquo aggrauauit. ꝟ ipe appellans ꝑ cās coloratas atq fictas nititur ſubterfugere iudiciū iniuſte ⁊ indebite appellādo. ꝓpter que eius appellatio eſt friuola atq nulla. vtpote a nullo grauamine interiecta peccās in materia ⁊ forma. Et cum appellationibus friuolis nec iura deferant nec ſit a iudice deferēdum. Jdō dicit ipe iudex ꝙ interiectā appellationem nō admittit nec admittere intendit. nec ei defert nec deferre ꝓponit. Et hanc rñſionem offert dicto tali ſic indebite appellanti pro apoſtolis negatiuis. ⁊ mandat inſeri ſtatim immediate poſt appellationem ꝑdictam eidem ꝑſentataꝫ. Et ſic tradat notario qui appellatiōeꝫ eidem ꝑſentauit.

q Uibus apoſtolis negatiuis ſic adhibitis appellāti. ſtatim iudex continuādo ipm ſuū officium exequatur. mādando eūdem capi ſeu detineri. vel ipum arreſtando vel terminū ad comparendum coram ſe eidem aſſignādo vel aliquod ſimile. ꝓpter quod appareat quod nō deſinit eſſe iudex. continuabitq proceſſum ſuū contra appellantē quouſq a iudice ad quem eſt appellatuꝫ ſit prohibitus ne procedat. Caueat tamen iudex. ꝙ nullā nouitatem faciat cōtra appellātem ꝑſonam. nec ipm capiēdo nec ſi captus eſt a carcere liberando. nec alias ab hora qua fuit ſibi appellatio preſentata. quouſq apo

ſtolos ei tradiderit negatiuos. ſ ex tūc vt pdicit poterit ſi iuſticia hoc requirat. quouſqꝫ ſit ꝓhibitus a iudice ad quē fuerat appellatū. ⁊ tūc cum ꝓceſſibus clauſis ⁊ ſigillatis ⁊ cum fide ac tuta cuſtodia idonea cautōe ſi oportuerit remittat eū ad iudicem antedictū. Si autē iudex exhibere decreuerit apoſtolos affirmatiuos ⁊ reuerētiales adueniēte eidē termino ꝑemptorio aſſignato ad dandū ⁊ recipiendū apoſtolos. Exhibebit ꝑ modum qui ſequitur in ſcriptis.

c ¶ Dictus iudex reſpōdēdo prefate interiecte appellationi ſi dici appellatio mereatur. Dicit ꝙ ipe iuſte ⁊ ꝓut debuit in cauſa pſenti proceſſum ⁊ nō al's nec dictum aggrauatuꝫ ſe appellaſ ſe aggrauare intendit. qd ptꝫ ad allegatas rōnes ſingulas diſcurrendo. Nō em̄ ipm aggrauauit in hoc ꝙ dicit ⁊c. diſcurrat ꝑ cās ſingulas appellatōis meliori mō ⁊ cum veritate qua poterit reſpōdendo. Concludendo ſic. q̄re apparet ꝙ ipe iudex dictum appellantē nullatenus aggrauauit. nec cām dedit eideꝫ appellanti metuens ne ſm eius demerita ad iuſticiam procedatur. propter qd eius appellatio eſt friuola atqꝫ nulla. q2 a nullo grauamine interiecta. nec ei eſt iure a iudice deferendū. Uerum propter reuerentiā ſedis apoſtolice. ad quā extitit appellatum. dicit ipſe iudex ꝙ dictā appellationem admittit eiqꝫ defert ⁊ deferre intendit. totū preſens negociū ad ſanctiſſimū dominū noſtrū papā ⁊ ſctām ſedeꝫ apoſtolicā. remittēdo aſſignādo eidē appellāti certū tēpus. ſ. tot mēſes proxime ſubſequētes. Infra quos cum proceſſibus clauſis ⁊ ſigillatis ſibi per ipm iudicem tradēdas. vel al's data idonea cautōe de pſentādo ſe ī rhomana curia. vel cū fide ⁊ tuta cuſtodia eidem ꝑ ipm iudicem exhibēda habeat ſe in rhomana curia pſentare dn̄o noſtro pape. Et hāc reſponſionē offert ipe iudex eidē appellāti pro apoſtolis affirmatiuis. ⁊ mādatur eā inſeri immediate poſt interiectā appellatōem eidē pſentatā ⁊ ſic tradet eā notario q̄ appellationem eidē preſentauit.

a ¶ Tendat autē prudēs iudex ꝙ mox vt ap'los reuerentiales appellanti exhibuit in cā illa pro q̄ ille appellauit. ſtatim ipſe deſinit eſſe iudex. Nec pōt āplius de illa cognoſcē. niſi ſibi cā remiſſa per ſctiſſimū dn̄m noſtrū papā. q̄re de cā illa ſe amplius nō intromittat niſi mittēdo dictuꝫ appellātē per modū pdictū ad dominū nr̄m papā aſſignādo eidē terminū ꝯpetētē. vtpote vnius mēſis duoꝝ vel triū q̄ten⁹ interim poſſit ſe ad eūdē diſponē ⁊ parare recipiatqꝫ ab eo de ꝯpendo ⁊ ſe pn̄tādo ī rhomanā curiā infra eūdē terminū aſſignatū idonea cautōe. Uel ſi appellās nō pt illā pſtare. mittat cū fide ⁊ tuta cuſtodia. Uel obliget ſe meli⁹ quo poterit q̄tin⁹ ſe infra terminū aſſignatū in rhomanā curiā pn̄tabit dn̄o nr̄o pape. vl' ꝑ ipm nō ſtabit. Si aūt iudex hꝫ cām aliā ac procedit ꝯtra eā in alia cā in q̄ delatus nō appellauit. In ipa illa cā iudex remanet prout ante iudex. Etiam ſi poſt admiſſam appellatiōnē ⁊ datis ap'lis reuerētialib⁹ ipe appellāſ accuſat ⁊ denūciat iudici de

alijs hereſis criminibus. de quib⁹ nõ agitur in cauſa pro qua appellauit nõ deſinit eẽ iudex imo poteſt ꝑ ſe ad informandũ ⁊ teſtes examinandũ libere prout prius. Et finita prima cauſa in romana curia vł ad iudicẽ remiſſa põt procedere libere in ſecunda. Aduertant aũt iudices ꝙ ꝓceſſus clauſos ⁊ ſigillatos ad romanã curiã mittãt iudicibus aſſignatis q̃ iuſticiã faciãt ꝓceſſus meritis actitatis. nec inquiſitores ibi curent agere cõtra appellantes ſed dimittãt eos p̃dictis ſuis iudicibus iudicãdos. q̃ iudices ſi inq̃ſitores nolunt facere partẽ ꝯtra appellantes procedent ex officio ad procurationẽ appellantiũ ſi voluerint expediri. Aduertãt etiam iudices ꝙ ſi ad appellantiũ inſtantiaꝫ citent̃ ꝑſonaliter ⁊ cõꝑeant. caueãt tñ om̃ino litem nõ iurare. ſꝫ attendant ꝓceſſus exhibere ⁊ totaꝫ cauſam ad illos reducere ꝓcurẽt vt citius poterũt remeare ne ibi tedijs miſerijs laboribus ⁊ expenſis dampnabiliter fatigent̃. ſequunt̃ nãqꝫ dãna eccleſie ⁊ heretici ꝯfortant̃. ⁊ expoſt nõ inueniũt iudices tantũ fauorem ⁊ reuerẽtiam nec timent̃ ꝑut eoꝝ preſentia facit. Itẽ ipſi heretici alij quicũqꝫ vidẽtes iudices in romana curia fatigari ⁊ detineri erigẽt ſibi cornua ⁊ cõtẽnẽt ac malignabũtur ⁊ audatius hereſes ſeminabũt. ⁊ vbi agit̃ ꝯtra eos ſimili modo appellabũt. Alij etiam iudices efficiunt̃ debiliores ad negocia fidei ꝓſequẽdũ ⁊ ad hereticos extirpãdum metuẽtes ne per ſimiles appellationes tedijs ⁊ miſerijs fatigent̃ ⁊ hec om̃ia cedent in magnum preiudicium fidei ⁊ eccleſie ſancte dei a quibus ſingulis ſponſus ipſius eccleſie eam preſeruare dignetur.

Anno deitatis. Mcccc.xcvj. p̃ſens liber quem editor Malleum malleficarũ intitulauit per Anthonium Koberger Nurẽbergeñ. ciuem eſt impreſſus et ad hunc finẽ ꝑductus. xvij. die mẽſis Ianuarij.

BIBLIOTECA MARES

BIBLIOTECA DE CATALUNYA
1001961179

8au

DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Biblioteca de Catalunya

Reg. 478.559
Sig. Marc.
Man. 752 - 8°